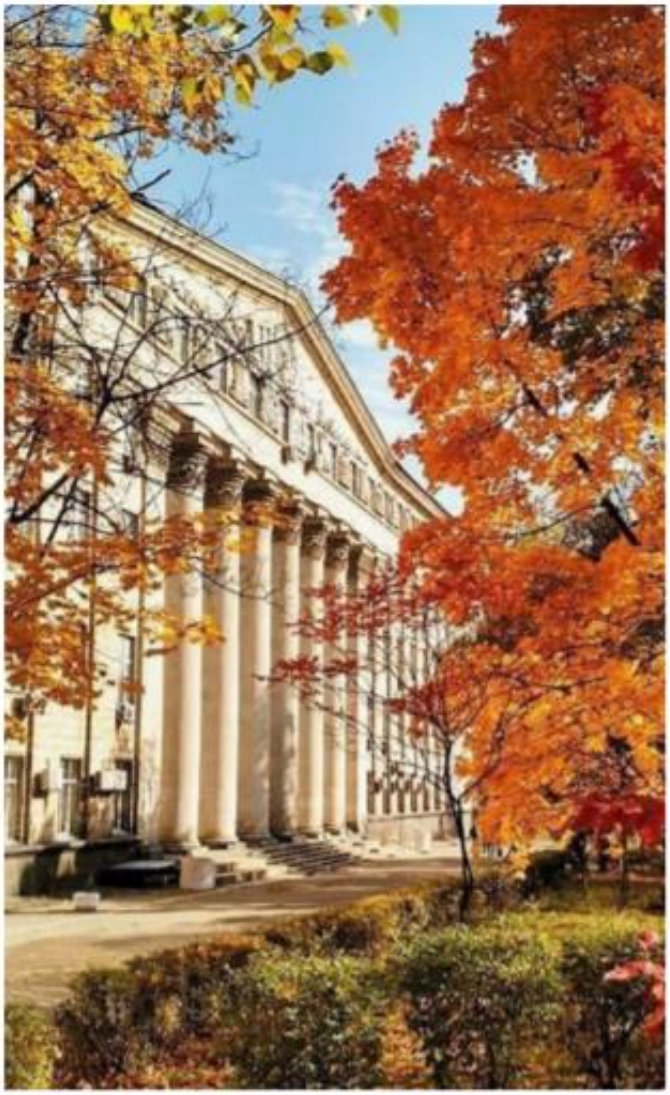
НАУКОВЕ ТОВАРИСТВО СТУДЕНТІВ, АСПІРАНТІВ, ДОКТОРАНТІВ ТА МОЛОДИХ ВЧЕНИХ
КАФЕДРА ФІНАНСІВ ТА КАФЕДРА ФІНАНСОВИХ РИНКІВ
ДВНЗ «КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕОКНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВАДИМА ГЕТЬМАНА»
УНІВЕРСИТЕТ МІСТА БРЕМЕН
УНІВЕРСИТЕТ АДМІНІСТРАТИВНИХ НАУК МІСТА ШПАЄРА
ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ У ВРОЦЛАВІ

СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ЕКОНОМІКИ ТА ФІНАНСІВ

ЗБІРНИК НАУКОВИХ МАТЕРІАЛІВ

Міжнародного науково-практичного семінару

Листопад 7, 2017 | Київ

Universität Bremen

1906 Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman

Center for BLENDED VALUE Studies

Society of KNEU

Deutsche Universität für Verwaltungswissenschaften Speyer

UE Wrocław University of Economics

Сучасні проблеми економіки та фінансів: Збірник матеріалів Міжнародного науково-практичного семінару. Київ, 07 листопада 2017 р. – К.: Аграр Медіа, 2017. - 355 с.
Current Issues in Economics and Finance: Collection of Scientific Papers. Workshop, Kyiv, November 07, 2017 – K.: Agrar Media, 2017. - 355 c.

ISBN 978-617-646-407-5

У збірнику розглянуто актуальні питання економіки та фінансів, зосереджена увага на фіскальних інструментах протидії найбільш вагомим глобальним ризикам та окреслено ринкові фінансові інструменти боротьби з екологічними, соціальними та економічними викликами, які наразі є головними пріоритетами фінансової політики України та її внутрішніх комплексних соціально-економічних та політичних трансформацій.

This paper deals with the current issues in economics and finance, focuses on fiscal instruments to combat the most significant global risks, and outlines market-based financial instruments for addressing environmental, social and economic challenges, which are currently the main priorities of Ukraine's financial and economic policy and its internal, integrated socio-economic and political transformations.

Редакційна колегія: **Лук'яненко Д.Г.** – д.е.н., професор, ректор (ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»); **Федосов В.М.** - професор, д.е.н., завідувач кафедри фінансів (ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»); **Опарін В.М.** - професор, д.е.н., професор кафедри кафедри фінансів (ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»); **Гапонюк М.А.** - професор, к.е.н., завідувач кафедри фінансові ринки (ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»); **Хлівний В.К.** - професор, к.е.н., декан фінансово-економічного факультету (ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»); **Буряченко А.Є.** - д.е.н., професор кафедри фінансів (ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»); **Мельник В.М.** - д.е.н., професор кафедри фінансів (ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»); **Паєнтко Т.В.** - д.е.н., професор кафедри фінансів (ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»); **Волковський Є.І.** – к.е.н., доцент кафедри фінансові ринки (ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»); **Дегтярьова Н.В.** – к. е. н., професор кафедри фінансові ринки (ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»); **Малік Є.О. –** к.е.н., доцент кафедри фінансів (ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»); **Жибер Т.В. –** к.е.н., доцент кафедри фінансів (ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»); **Котіна Г.М.** – к.е.н., доцент кафедри фінансів (ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»); **Степура М.М.** – к.е.н., доцент кафедри фінансів (ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»); **Сущенко О.М.** – к.е.н., доцент кафедри фінансів (ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»); **Алексєєва Н.І. –** к.е.н., доцент кафедри фінансів (ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»); **Рудик Н.В.** – к.е.н., старший викладач кафедри фінансів (ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»).

Рекомендовано до друку Вченою Радою фінансово-економічного факультету ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана» та засіданням Наукового товариства студентів, аспірантів та молодих вчених ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана» від 25.10.2017 р.

Recommended by the Academic Council of the Finance and Economic Faculty and Scientific Society and the Council of Young Scientist from 25.10.2017, Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman

Матеріали наукового збірника друкуються мовою оригіналу. Усі права застережено. За використання матеріалів збірника посилання на нього є обов'язковим. Відповідальність за точність наведеної інформації та фактів несе автор публікації. Редакція не завжди поділяє позицію авторів.

Materials of present scientific paper are published in the original language. In the case of using them please refer accordingly. All co-authors share joint responsibility for contents of the research and the submitted manuscript. The editors do not always share the opinion of the authors.

PRINTED WITH THE SUPPORT OF UNIVERSITY OF BREMEN

Адреса редакційної колегії: 03680, Україна, м. Київ, пр. Перемоги, 54/1
Державний вищий навчальний заклад «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»
ISBN 978-617-646-407-5 KNEU, 2017

ШАНОВНІ УЧАСНИКИ ТА ГОСТІ СЕМІНАРУ!

Ми з радістю вітаємо Вас у стінах Державного вищого навчального закладу «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана». Одна з найавторитетніших, найвідоміших і найстаріших фінансових кафедр у 2006 році започаткувала чудову традицію – проведення щорічної Всеукраїнської наукової студентської конференції та Міжнародного науково-практичного семінару для молодих дослідників. Цього року ми з особливою надією і найкращими сподіваннями відкриваємо зустріч найталановитіших представників студентства та молодих дослідників. Перш за все ми щиро вдячні нашим колегам з Німеччини (Університету м. Бремен, Університету адміністративних наук м. Шпаєра) та Польщі (Економічного університету у Вроцлаві) за сприяння в організації даного заходу.

Ми раді, що Ви завітали до нас, щоб обговорити результати своїх досліджень щодо економічних та фінансових реалій України, представити нові ідеї, оригінальні підходи, нестандартні висновки, нове бачення проблем і перспектив, ризиків та загроз розвитку вітчизняної економіки. Вирішення невідкладних проблем, подолання диспропорцій соціально-економічного розвитку вітчизняної економіки та оздоровлення фінансової системи залежить від можливості невідкладної реалізації принципово нової економічної моделі розвитку, каталізатором якої можна розглядати затяжну глибоку і за наслідками катастрофічну рецесію. Саме тому, принциповим є розширення міжнародного співробітництва України, націлене на підвищення рівня інноваційності на основі випереджального залучення іноземного технологічного та інноваційного капіталу, провадження позитивного європейського досвіду структурних перетворень та модернізації фінансової та економічної системи нашої держави.

Ваше прагнення долучитися до досліджень, які мають таке вагоме значення для забезпечення стабільності фінансової системи та соціально-економічного розвитку нашої держави в непростий час, є надзвичайно важливим не тільки для реалізації творчого потенціалу молоді, але й для розвитку вітчизняної фінансової науки.

Запрошуючи Вас до участі у Міжнародному науково-практичному семінарі «Сучасні проблеми економіки і фінансів», ми сподіваємося, що отриманий досвід стане стартовим майданчиком для подальших досліджень, пошуків, роздумів, дозволить збагатити у майбутньому досягнення вітчизняної економічної та фінансової науки. Приймаючи участь у дослідженнях, пропонуючи оригінальні ідеї, нестандартні погляди та підходи щодо їх вирішення, Ви сприятимете відродженню єдиної України, її поступу до високих стандартів забезпечення гідного людського життя.

Бажаю Вам успіхів, плідних дискусій, цікавих відкриттів і практичних здобутків!

Завідувач кафедри фінансів
Заслужений діяч науки і техніки України *В. Федосов*

DEAR COLLEAGUES, PARTICIPANTS AND GUESTS!

We are very pleased to welcome you in the walls of Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman. One of the most famous and oldest Financial Departments in Ukraine with the Department of Financial Markets and the Council of young scientists with great hope and the best expectations offer the Third International Workshop "Current issue in Economics and Finance" for the most talented students and young scientists. I am highly honored to take this opportunity, on behalf of the Scientific Society and the Council of Young Scientists of the Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman to welcome all of you today to this scientific event.

We have gathered here to hear, discuss and understand the main current issues in Economics and Finance — from theory to practice. The relevance of actual changes in economic and financial policy has been steadily growing over the past few years, and has now emerged as a key topic underpinning both the new policy dynamic promoting sustainable development and, increasingly, financial market development.

We are very grateful to welcome our dear colleagues from Germany: the University of Bremen, German University of Administrative Sciences (Speyer) and Poland (Wroclaw University of Economics) to discuss the results of scientific research on the innovative financial economic technologies for sustainable development. We hope they introduce new ideas, original approaches, innovative decisions and a new vision of problems and prospects, risks and challenges for economic and financial policy.

We aim to attract the best representatives from Ukraine and Europe to exchange experience for further development of economic and finance, particularly in the implementation of modern tools of economic and fiscal policy in the terms of European integration, innovative market financial technologies for sustainable development and estimate their impact on the socio-economic development of our country. The achievements of researchers are very important for ensuring the stability of financial system and goals of sustainable development.

Wish you success, exciting discussions, interesting discoveries and practical achievements! I hope you all find this school highly engaging, fruitful and beneficial for your future activities.

The Head of Council of Young Scientists
Kyiv National Economic University
named after Vadym Hetman
H. Kotina

ТЕМАТИЧНИЙ БЛОК А

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ ТА ФІНАНСОВОЇ ТЕОРІЇ ТА ПОЛІТИКИ

CURRENT ISSUES IN ECONOMIC AND FINANCE THEORY AND POLICY

Є. Анішина
«Фінанси і кредит», 4 курс
ДВНЗ «Університет банківської справи»
Харківський навчально-науковий інститут
Науковий керівник – к.е.н., доцент, доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування Головко О.Г.

ТІНЬОВА ЕКОНОМІКА: РЕАЛІЇ ТА ЗАГРОЗИ

Говорячи про тіньову економіку, насамперед необхідно наголосити на тому, що це питання нерозривно пов'язано з забезпеченням фінансової безпеки країни. Тенденції останнього десятиріччя визначають актуальність цієї проблеми, не дивлячись на те, що вирішенню питання детінізації економіки присвячено багато робіт як вітчизняних вчених, так і зарубіжних.

Поширення тіньової економіки загрожує фінансовій безпеці країни, зменшує ефективність використання інструментів грошово-кредитної політики, або взагалі – нівелює їх використання, суттєво впливає на об'єм і структуру ВВП. Тобто, інакше кажучи, тіньова економіка є реальною загрозою національної безпеки країни, сповільнює її перехід до реальної ринкової економіки та гальмує процес вступу до міжнародних організацій.

Прихована економіка – є найнебезпечнішою частиною, яка повинна ототожнюватися з безпосередньою загрозою фінансовій стійкості країни, саме тут суб'єкти підприємницької діяльності через застосування схем уникнення сплати податків, приховування прибутків, вивід капіталів за кордон, корупцію, здійснення прихованого виробництва легальних товарів, тощо, намагаються отримати надприбутки. У результаті цих процесів завдається шкода добробуту держави, її соціально- економічному розвитку, як було описано вище, страждає імідж країни, конкурентоспроможність, інвестиційна привабливість, дієвість реформ, як інституційних так і структурних, спотворюються закони ринку.

Основними напрямами детінізації економіки на початкових етапах повинні бути легалізація доходів (протидія схемам з використанням збитковості на підприємствах і видачі зарплатні у конвертах) і адаптація податкових реформ до сучасних умов, без створення додаткового навантаження на бізнес та населення. Пріоритетними реформами вважати такі, що сприяють поверненню тіньових капіталів у легальну економіку, упереджують формування тіньових фінансових потоків та витік капіталу в офшори, а також спрямовують амністовані капітали некримінального походження на інноваційну діяльність. На даний момент ситуація залишається досить напруженою, рівень тіньової економіки у 1 кв. 2016 р. склав 41% ВВП і не досяг відмітки 2013 р. у 35%, до наявності загроз національній безпеці та військового конфлікту. Однак можна зауважити, що вбачається тенденція до покращення, зниження у 6 в.п. у порівнянні з 1 кв. 2015 р. – 47%.

У сучасних реаліях української економіки, з тіньовим сектором у 41%, стимулювання процесів детінізації шляхом впровадження фіскальних стимулів для бізнесу у вигляді різко знижених податкових ставок може дати неоднозначні наслідки. Прикладом може слугувати впровадження ЄСВ на рівні 22% у грудні 2015, яке так і не дало очікуваних результатів за півроку – збільшені надходження від ЄСВ у більшості були результатом підвищення заробітної плати під дією інфляції.

Отже, пріоритетом у процесі детінізації економіки України залишається створення умов для стабільної роботи суб'єктів господарювання, прискорення економічного розвитку шляхом активізації діяльності у легальній економіці, залучення інвестицій та побудова такого соціально-економічного середовища. Підводячи підсумки, слід зазначити, що, тіньова економіка за роки незалежності України ніяк не втратила своєї актуальності, навпаки, відмічається загострення процесів тінізації у всіх сферах нашого життя. Показники тіньової економіки залишаються на високому рівні, поза межами свої безпечних значень. За останній рік ми бачимо позитивну тенденцію до зменшення тіньового сектора, однак необхідно продовжувати застосовувати антикризові заходи, які б сприяли структурним й інноваційним перетворенням в країні у короткостроковій і довгостроковій перспективах.

Література:

1. Варналій З. С. Теоретичні засади детінізації економіки України / З. С. Варналій // Вісник Вінницького політехнічного інституту: економіка та менеджмент. – Вінниця: ВНТУ, 2014. № 1. – с. 47-53

2. Державна служба статистики України[Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ukrstat.gov.ua/

3. Тенденції тіньової економіки в Україні у І кварталі 2016 року / Департамент економічної стратегії та макроекономічного прогнозування Мінекономрозвитку України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.me.gov.ua

4. Шматковська Т. О. Тіньова економіка : дефініція, структура, причини виникнення та шляхи мінімізації / Т. О. Шматковська, І. В. Тверда // Вісник Запорізького національного університету : збірник наукових праць. Економічні науки. – Запоріжжя : Запорізький національний університет, 2014. – С. 177 – 185.

Р. Базилюк
«Міжнародна торгівля», 2 курс
ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»
Науковий керівник – старший викладач Лебеда М.О.

ЧИННИКИ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В КРАЇНАХ ЄС ТА УКРАЇНІ

Інвестиційна діяльність це – ключовий чинник економічного розвитку країни. Масштаби інвестиційної діяльності та обсяги реалізованих інвестицій впливають на прогресивні структурні зрушення в економіці, інноваційне оновлення її реального сектора, підвищення конкурентоспроможності та забезпечення сталого соціально-економічного розвитку держави. Після світової фінансово-економічної кризи в 2007-2008 років відбулася зміна структури ключових чинників, які визначають інвестиційний клімат країни. Нестабільність фінансових ринків обумовила зниження ролі фінансових регуляторів при здійсненні інвестиційної діяльності, натомість вплив цінових та нецінових факторів сукупного попиту та сукупної пропозиції на інвестиційну діяльність економічних суб'єктів став більш потужним. З огляду на євроінтеграційний вектор зовнішньоекономічної політики України, дослідження чинників інвестиційної діяльності в країнах ЄС є вкрай важливими адже одним із ключових напрямків державної політики є адаптація вітчизняного економічного середовища до європейських умов.

Спираючись на теорію макроекономічної науки, доцільно виділити чинники інвестиційного попиту залежно від виду інвестицій. По-перше, процес інвестування залежить від очікуваної норми прибутку, або рентабельності, передбачених капіталовкладень. По-друге, на інвестиції впливає такий фактор, як очікування, або сподівання. По-третє, інвестор при прийнятті рішення завжди враховує альтернативні можливості капіталовкладень, і вирішальним тут буде рівень процентної ставки. Даний чинник описаний в теорії Дж.М. Кейнса, відповідно до якої інвестиційний попит

знаходиться в оберненій залежності від процентної ставки, рівень якої не може перевищувати граничну ефективність капіталу [3].

Проаналізувавши динаміку інвестицій та реальної процентної ставки в країнах ЄС та Україні можемо зробити наступні висновки:

1) рівень реальних процентних ставок упродовж 2005-2016 років в країнах ЄС знизився, зокрема в зоні Євро з 2,8% до -0,26%, при цьому в Україні динаміка реальної процентної ставки мала стрибкоподібний характер та показала її підвищення із 9% до 14%;

2) обсяг інвестиційний вкладень упродовж 2005-2016 років збільшився в зоні євро в 1,2 рази, в тому числі за 2013-2016 роки – в 1,1 рази, при цьому в Україні загальне зростання інвестицій за 2005-2016 роки склало 2,6 рази, а упродовж 2013-2016 років – відбулось їх скорочення на 25,3% [1; 5].

Найбільший обсяг інвестицій в країнах ЄС спрямовується у такі галузі, як: фінансова та страхова діяльність, харчова промисловість, наукова діяльність.

За рейтингом Світового банку Doing business найвищі позиції за інвестиційною привабливістю посідають Нова Зеландія, Сінгапур, Данія, Гонконг, Республіка Корея, серед країн ЄС: Данія (3 місце), Швеція (9 місце), Естонія (12 місце), Фінляндія (13 місце), Латвія (14 місце), Німеччина (17 місце), Австрія (19 місце). Україна за показником легкості ведення бізнесу займає 80 місце серед 189 країн світу (у 2015 році - 96 місце, у 2014 - 112) [4].

Бізнес-середовище в Україні на сьогодні різко відрізняється від практики країн ЄС та характеризується низькою інвестиційною привабливістю та високою ризикованістю проектів, що зумовлено багатьма соціально-економічними та політичними чинниками (табл. 1).

Таблиця 1

НАПРЯМКИ АДАПТАЦІЇ ІНВЕСТИЦІЙНОГО СЕРЕДОВИЩА УКРАЇНИ ДО ПРАКТИКИ КРАЇН ЄС

Характерні риси інвестиційного середовища України	Характерні риси інвестиційного середовища ЄС	Рекомендації щодо адаптації України до практики ЄС
Високий рівень збиткових підприємств (44% великих підприємств, малі – 26% і середні підприємства – 29%).	Рівень збитковості значно нижчий ніж у Україні.	Реформування фіскальної системи; Розширення підтримки малого та середнього бізнесу.
Складна процедура надання дозволів з питань виділення земельних ділянок та узгодження проектів будівництва; високий рівень корупції.	Достатньо проста процедура, та відсутність корупції створюють сприятливий інвестиційний клімат	Спростити процедуру з питань виділення земельних ділянок та узгодження проектів будівництва.
Недостатньо сприятлива амортизаційна політика.	Прискорена амортизація основного капіталу, що зумовила збільшення питомої ваги амортизації у валових інвестиціях в середньому з 43% до 54,5%	Збільшення норм амортизаційних відрахувань.
Військово-політична ситуація в країні є нестабільною, що обумовлює високу ризикованість	Ситуація є доволі стабільною, немає різких та непередбачуваних змін	Стабілізувати політичну ситуацію в країні.

Джерело: побудовано на основі досліджених даних [2; 4]

З метою покращення інвестиційного клімату в Україні та його адаптації до умов бізнес-середовища країн ЄС Україні необхідно реформувати фіскальну та амортизаційну політику,спростити процедуру створення бізнесу та стабілізувати політичну ситуацію в країні. Саме політичні та економічні чинники є причиною низької інвестиційної привабливості для іноземних інвесторів.

Література:

1.Eurostat [Electronic resource].Electronic data and program. http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=irt_st_q&lang=en–Last update 06-04-2017

2. Майстро Р. Г. Інноваційний розвиток малих підприємств України / Р. Г. Майстро, М. В. Мирошник, Д. С. Майстро. // Державний вищий навчальний заклад Ужгородський національний університет. – 2017. – №1. – С. 177–182.

3. Бібліотека економіста / макроекономіка / інвестиції та фактори інвестування [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://library.if.ua/book/11/1089.html

4. Міністерство закордонних справ України // Інвестиційний клімат в Україні [Електроннийресурс] http://mfa.gov.ua/ua/about-ukraine/economic-cooperation/invest-climat

5. Державна служба статистики україни /Прямі іноземні інвестиції в Україну [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2006/zd/ivu/ivu_u/ivu0106.html

О. Бельдій, Т. Білоус
«Фінанси та кредит» 4 курс
ДВНЗ «Університет банківської справи»
Черкаський навчально-науковий інститут
Науковий керівник – к.філол.н., доцент кафедри права та соціально-гуманітарних дисциплін Потапенко Л. В.

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ЕКОНОМІЧНИХ ТЕКСТІВ ТА ДОКУМЕНТІВ

У сучасному світі сфера економіки є актуальною для кожного – це і новини про кризу, здійснення банківських операцій за кордоном, фінансова звітність. У даний час постає нагальна необхідність у співпраці з іноземними партнерами. Як і будь-яке інше співробітництво, робота з іноземними партнерами підкріплюється фінансовою та економічною документацією. Тому економічний переклад є невід'ємною складовою будь-яких міжнародних бізнес-процесів, а його якість відіграє головну роль, оскільки є запорукою вдалої співпраці, дозволяє іноземним компаніям оцінити професіоналізм керівництва організацій та ступінь надійності в цілому.

Економічний переклад вимагає точного використання термінів, уважного ставлення до деталей та до оформлення, відрізняється чіткістю і сухістю викладення, тому від перекладача вимагається не тільки бездоганне знання мовної пари та спеціальних економічних термінів, а й таких важливих рис як точність, зосередженість, уважність. Переклад вимагає специфічних знань у фінансово-економічній сфері, позабіржової торгівлі на ринку forex, бухгалтерської діяльності, маркетингу, специфіки роботи банків, а також знання особливостей економічних документів. Оскільки переклад економічних текстів – це робота з такими документами як: договори, угоди, контракти, ділова кореспонденція, бізнес-плани, бухгалтерські документи та документи суворої звітності, маркетингові дослідження, аудиторські висновки, фінансовий аналіз [1, с. 24].

Економічний переклад має ряд особливостей, а саме:

– лексичні (відсутність аналогічного в мові перекладу деяким одиницям похідної мови. Наприклад, до слова «storecheck» відсутній еквівалент в українській мові. Йому належить синонім – аудит, але аудит має деяке інше значення. Аудит – це перевірка чітко фінансових та бухгалтерських звітів, а «storecheck» додатково включає перевірку обслуговування клієнтів, зовнішній вигляд продавця, асортимент);

– стилістичні (крім нейтрально-стилістичних слів є слова та словосполучення, вживання яких обмежене певними жанрами та типами мови. Наприклад, слово «call» в англійській мові має значення «називати», «визивати», «призивати», «скликати», «виклик», «телефонний дзвінок» та інше. Однак, із розвитком діяльності на біржі у нього виникає інше значення, записане у словниках як «колл», «опціон колл» (можливість покупки у визначений термін цінних паперів за встановленою ціною з урахуванням

попередньої виплати премії), а з розвитком банківської справи – «вимога банка позичальнику про дострокове погашення кредиту з причини порушенням його умов»);

– граматичні (відсутність певних граматичних засобів в одній з мов. Наприклад, деякі мови користуються категорію подвійного числа, у той час як англійська мова має тільки однину і множину) [2, с.109].

Виникнення нових слів базується на існуючих словах та морфемах. Їх аналіз надає перекладачу необхідну допомогу. Для цього потрібно достатньо добре володіти знаннями про засоби словотворення англійської мови:

– присвоєння існуючим словам ще одного значення. Наприклад, слово «quotation» має значення «цитата, вираз», проте з розвитком біржової діяльності воно набуває ще одного значення – «котирування», «курс» на фондовій біржі;

– одним з історичних, універсальних та розповсюджених способів утворення слів в англійській мові є складання слів. Наприклад, dividend-right certificate – «сертифікат, який надає право отримати дивіденди»;

– зворотна деривація – процес утворення дієслова в процесі усікання суфікса корелятивних іменників. Наприклад, «to televise» – «транслювати» від television – «телебачення»;

– зрощення – складання або відокремленого кореня одного слова з цілим словом, або об'єднання двох коренів. Наприклад, forex (foreign + exchange) – іноземна валюта, impex (import + export) – імпортно-експортний;

– серед усіх видів абревіатурного методу утворення слів більше всього уваги потрібно приділити частково скороченим ініціальним скороченням. Наприклад, B-unit (Barclays currency unit) – «міжнародна грошова одиниця банку Баклейз бенк Інтернешнл», Fed Wire – «система електронного зв'язку федеральних резервних банків» [3, с.227].

Під час перекладу економічних текстів досвідчені перекладачі обирають один із способів перекладу, виходячи зі змісту тексту, де вживається даний галузевий термін, а інколи поєднують декілька прийомів, для точнішого і вдалішого викладу лексичного значення у мові перекладу, зберігши якомога краще, звукову форму та морфемну структуру початкової одиниці термінології. Зважаючи на те, що сучасна англійська економічно-фінансова система термінів є мовою-продуцентом нових міжнародних фінансових термінів, правильний переклад фахової термінолексики набирає особливе значення для успішного становлення та унормованості української фінансово-економічної термінології відповідно до міжнародних стандартів.

Отже, переклад економічних текстів є невід'ємною частиною у сфері фінансово-економічних зав'язків між різними країнами. Точний переклад документів – це запорука вдалої співпраці з іноземними партнерами. Помилка може викликати як недовіру партнера, так і проблеми із законодавством.

Література:

1. Зінукова Н. В. Ділова документація англійською мовою: складання та переклад / Н. В. Зінукова. – Д.: ДУЕП, 2006. – 68 с.

2. Шпак В.А.Основи перекладу: граматичні та лексичні аспекти / В. К. Шпак. – К. Знання, 2005 . – 310 с.

Жукова Н. М. Питання перекладу економічної літератури. / Н. М. Жукова // Наукові праці історичного факультету. – З. : Просвіта, 2007. – 502 с.

О. Бичко, Т. Загорійчук
«Фінанси, банківська справа та страхування», 4 курс
ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»
Науковий керівник – к.е.н., доцент кафедри фінансів Захожай К.В.

ПОЛІТИКА МОДЕРНІЗАЦІЇ СТАЛОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ НА ЗАСАДАХ «ЗЕЛЕНОЇ» ЕКОНОМІКИ

На сучасному етапі функціонування української економіки необхідність модернізації політики сталого розвитку створює передумови для цілковитого оновлення суспільства, адже в іншому випадку в країні практично відсутній фундамент на масштабне впровадження інновацій та забезпечення економічного зростання за умов раціонального використання ресурсів навколишнього середовища.

В умовах ресурсної та енергетичної залежності України, яка викликана ситуацією, коли екологічно небезпечні технології застосовуються на застарілих енергоємних підприємствах, саме прогресивна заміна «коричневої» індустріальної економіки на сучасну «зелену», як стратегічний пріоритет, є запорукою економічного зростання держави.

Слід зазначити, що проблеми «зеленої» економіки та сталого розвитку висвітлено у працях зарубіжних та вітчизняних вчених, серед яких: Є. Барбієр, О. Веклич, Т. Галушкіна, З. Герасимчук, Б. Данилишин, А. Камерон, К. Стюарт та інші. Водночас проблема впровадження механізмів «зеленої» економіки в Україні з позиції формування політики сталого розвитку та процесів інтеграції до європейського економічного простору вивчена недостатньо, що вимагає подальшого проведення наукових досліджень.

Трансформаційні важелі сталого розвитку країни базуються на засадах «зеленої» економіки, що охоплює системні зміни у всіх сферах економіки [1].

Первинний сектор потребує найбільш фундаментальних змін, оскільки саме в цій сфері виготовляються продукти для задоволення первинних потреб суспільства.

Вторинний сектор економіки потребує раціонального використання енергоресурсів. Адже у контексті переходу на «зелену» економіку промисловість країни вимагає глибокої технологічної модернізації, оскільки виробничі потужності є базою для створення машин, устаткування та обладнання, які дозволять очистити виробництво та ефективно використовувати обмежені ресурси.

Також «озеленення» економіки передбачає активізацію даної галузі з переробки відходів. Оскільки на сьогодні відходи, з одного боку, несуть небачені загрози для навколишнього середовища, а з іншого – можуть бути використані для підвищення конкурентоспроможності виробництва за рахунок скорочення витрат на сировину та їх повторного використання.

Третинний сектор є сполучною ланкою між первинним і вторинним секторами. Це створює умови для впровадження засад «зеленої економіки»: є ніби системою галузей виробництва та видів діяльності, які пов’язані з наданням послуг як населенню, так і бізнесу.

Саме дана сфера охоплює проведення комплексних науково-дослідних і дослідно-конструкторських розробок, створення бізнес-планів і програм, розробку енергоефективних технологій, які здатні забезпечити якісні зрушення у напрямку «озеленення» первинного та вторинного секторів.

Створення екоінновацій дозволить удосконалити виробничі процеси, ефективно організувати бізнес за рахунок економії ресурсів, а також удосконалити комерціалізацію та впровадити чисті технології. Для того, щоб наблизитись до основної цілі, а саме забезпечити сталий розвиток на засадах «зеленої» економіки, слід здійснити ряд кардинальних реформ вітчизняної економіки, без проведення яких Україна не зможе досягнути рівня розвитку свої західних сусідів.

Отож, на думку авторів, головними кроками до «озеленення» економіки є:

• розробка законодавчо-нормативної бази України на засадах «зеленої» економіки. Як джерела інформації, слід використовувати наукові напрацювання міжнародних експертів та стандарти ООН. Цей крок дозволить наблизити національну політику з розбудови «зеленої» економіки до європейських та світових норм;

• запровадження контролю над виконанням програм сталого розвитку та закріплення державних інститутів, які б займалися питаннями сталого розвитку України;

• запровадження в державному секторі системи «зелений офіс» та розробка піар-компанії щодо доцільності використання цієї системи на телебаченні, радіо та українських Інтернет-сайтах;

• спрощення процедури екологічного контролю та ліцензування для підприємств, які активно використовують «зелені» технології;

• введення екологічного маркування товарів, збільшення ставки оподаткування на викиди шкідливих речовин, сприяння розвитку новітніх технологій із переробки відходів;

• проведення тренінгів з «Екологічного менеджменту»;

• запровадження державно-приватного партнерства для державних підприємств та бізнесу;

• розробка програми використання теплових насосів для енергозабезпечення економіки;

• сприяння розвитку органічного землеробства та вироблення органічної продукції за рахунок розповсюдження органічної продукції на внутрішній ринок України;

• підвищення конкурентоспроможності товарів та послуг, які відповідають вимогам екологічної безпеки.

Вважаємо, що актуальним для України є введення «зеленого тарифу» та зменшення податкового навантаження на всі проекти та технології з відновлювальної енергетики через запровадження стимулюючих заходів. Наприклад, Німеччина запровадила тариф для електроенергії, які залежать від обсягу генерування енергії з боку відновлювальних джерел, і тому тариф для кінцевого споживача є вищим на півночі країни, де таких установок більше. У Данії споживачі послуг електроенергії фактично оплачують «зелений тариф» власними коштами через субсидіювання відновлювальної енергетики та фінансове пригнічення традиційної енергетики, тобто через тарифи стимулюється розвиток саме відновлювальних джерел та технологій генерування [2]. Щоб компенсувати відносно високі витрати на вітроенергію в країні були різко підвищені комунальні тарифи. За рівнем цін на електроенергію та природний газ для домогосподарств Данія займає (з великим відривом) перше місце в країнах Євросоюзу.

Отже, політика «зеленої» модернізації являє собою систему взаємопов'язаних заходів та результатів реалізації планів, політик, програм, що орієнтовані на розвиток технологій, процесів та видів продуктивної діяльності, що є ощадливими для довкілля, безпечними для людини та ефективними для економіки. Нормативно-правова база для проведення «зеленої» модернізації потребує вдосконалення та розвитку на засадах підвищення ефективності діяльності, яка пов’язана з визначенням конкретних кроків та заходів з впровадження засобів та технологій, що уможливлюють перехід до «зеленого» економічного зростання та формують конкретні умови реалізації «зеленої» економіки, а саме: інституційні, організаційні, кредитно-фінансові, регулятивні тощо. Вважаємо, що тільки за допомогою результативних реформ можливо досягнути «озеленення» економіки.

Література:

1. Оновлення Енергетичної стратегії України на період до 2030 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.mpe.kmu.gov.ua/fuel/doccatalog/document?id=222032.

2. Сталий розвиток країн світу [Електронний ресурс] / Світовий центр даних з геоінформатики та сталого розвитку, 2015. – Режим доступу: http://wdc.org.ua/uk/services/country-profiles-visualization.

Н. Бовсуновська
«Менеджмент», 2 курс
Житомирський національний агроекологічний університет
Науковий керівник – к. е. н., доцент кафедри інноваційного підприємництва та інвестиційної діяльності Плотнікова М. Ф.

УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЙНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ НА СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЯХ

Стрімкий розвиток (урбанізація) міст відбувається за рахунок сільських територій. В економічному плані це, в основному, диспаритет цін, а в демографічному – перетік населення з «села» в «місто». Згідно з офіційними даними, щорічно з мапи України знімається 20 сільських населених пунктів. Всього за роки незалежності зникли з мапи України більше 600 населених пунктів, а це приблизно 300 тис. га, які звільнились і обов'язком держави є проведення там ґрунтозахисних заходів, фінансування яких є обмеженим. Разом з тим, за останні 15–20 років в українському суспільстві проявились прямо протилежні тенденції: розвивається наростаючими темпами процес перетоку міських жителів на сільські території. Характерним і позитивним показником являється віковий ценз нових поселенців, що складає 35 (± 5) років. Це вік, коли людина найбільш активна, а також схильна до народження дітей. Започаткування нових, відродження і розвиток зникаючих населених пунктів на сільських територіях відбувається, в основному, на принципах ідеї родових садиб. Ця ідея передбачає надання законодавчого права кожному громадянину України, при бажанні, отримати 1 га землі для облаштування родової садиби, безоплатно в постійне користування, без права продажу, з правом передачі лише в спадок.

Не зважаючи на те, що ідею родових садиб не ініційовано як державними, так і представницькими владними структурами, вона розвивається в українському суспільстві досить активно. Для прикладу можна сказати, що 7 років тому в Житомирській області було започатковано 1 родове поселення, а наразі їх 12 в 7 районах. Привертає увагу активна позиція жителів родових поселень в усіх напрямах розвитку сільських територій, від екологічних до соціально-економічних і духовних. При такій активній позиції жителів родових поселень, як нової генерації сільських жителів, можлива і, як показує практика, реалізується ст. 5 Конституції України про те, що «… єдиним джерелом влади в Україні є народ. Народ здійснює владу безпосередньо і через органи державної влади та органи місцевого самоврядування». Проект вже розпочато за інформаційно-консультаційної підтримки ЖНАЕУ та буде реалізовано на теренах Новоград-Волинського району як модельного для даної ідеї з подальшим поширенням в інших районах області.

Отже, на практиці, на території Несолонської сільради, Новоград-Волинського району представниками родового поселення «Гранідуб» (с. Дубівка) створено і зареєстровано в сільраді громадську організацію (Громаду), яка на громадських засадах опікується питаннями організації життєдіяльності на території сільради. В селах, які розташовані на території сільради створено вуличні комітети і вибрано довірених осіб вулиць, які представляють інтереси жителів своїх вулиць на конференції представників Громади.

Будучи по суті інноваційно-інвестиційним проектом, реалізації ідеї «Родова садиба» на сільських територіях України є наступні:

1. Розвиток сільських територій – відновлення населених пунктів (600 зниклих і 600 тих, які на межі зникнення) – відроджено 1200 населених пунктів.

2. Кількість жилих дворів по 1 га в 1200 населених пунктах становитиме (1200*250) - 300 тис. дворів.

3. Розмір фінансових вкладень, які здійснять фізичні особи, власники родових садиб в розрахунку на один рік по 1200 населених пунктах становитиме (300 тис. дворів * 30 тис. грн./рік) – 9 млрд. грн.

4. Заробітна плата, як показує практика, становить у вартості товарів і послуг біля 30%. Це означає, що в 9 млрд. грн. фінансових вкладень заробітна плата становитиме (9 млрд. грн. * 30 %) – 3 млрд. грн.

5. Кількість щорічно додатково зайнятих на виробництві товарів і наданні послуг, які можуть бути забезпечені фондом зарплати в 3 млрд. грн. і при середньомісячній зарплаті 3661 грн. (дані Пенсійного Фонду за 2015 р.) становитиме (3 млрд. грн. : 3661 грн.) : 10 місяців) понад 80 тис. чол.

6. Податок на заробітну плату, який направляється щороку в бюджет, з зарплати 3 млрд. грн. становитиме (3 млрд. грн.*30%) – 1 млрд. грн.

7. Бюджет зекономить щороку, враховуючи, що заробітна плата в 3 млрд. грн. дозволить зайняти на виробництві товарів і наданні послуг більше 80 тис. чол., кошти на суму (80 тис. чол. * 974-місячна допомога по безробіттю) – 935 млн. грн.

8. Кожна родова садиба буде виробляти екологічно чистої сільськогосподарської продукції на суму біля 20 тис. грн., тобто в рік 300 тис. родових садиб вироблять на суму (20 тис. грн. * 300 тис. садиб) – 6 млрд. грн.

Література

1. Плотникова М.Ф. Направления многофункционального развития сельских территорий / М.Ф. Плотникова // PROGRESS. – 2013. – № 1–2. – С. 44–48.

2. Плотнікова М.Ф. Каталізатори інвестиційно-інноваційного розвитку на сільських територіях / М.Ф. Плотнікова // Стратегія економічного розвитку України. – 2016. – № 39. – С. 107–117.

М. Боярчук
«Економіка підприємства», 3 курс
ДВНЗ «Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана»
Науковий керівник – старший викладач кафедри фінансів Вдовіна І.О.

ФІНАНСІАЛІЗАЦІЯ СВІТОВОЇ ЕКОНОМІКИ: ПРОБЛЕМИ І НАСЛІДКИ ДЛЯ УКРАЇНИ

Індикатор, який ілюструє стан міжнародних фінансових відносин та світовий розвиток є глобалізаційний процес, що характеризується зростанням ролі фінансового сектора та лібералізацією ринків капіталів. Саме фінансова глобалізація являється найбільш динамічним елементом глобалізації, ілюструючи зростаючу фінансову єдність та взаємозалежність фінансово-економічних систем країн світу, а тому визначає шляхи і характер розвитку національних економік.

Метою даної роботи є дослідження впливу фінансової глобалізації на країни, що розвиваються, визначення переваг , недоліків та можливих наслідків глобалізації для економіки України.

Фінансова глобалізація – вільний рух капіталів між країнами і регіонами, функціонування глобального фінансового ринку, формування системи наднаціонального регулювання міжнародних фінансів, реалізація глобальних фінансових стратегій транснаціональних корпорацій (ТНК) і транснаціональних банків [4]. Тому є всі підстави вважати, що виникнення й тотальне панування глобального капіталу та глобального фінансово-олігархічного капіталізму є новим всесвітнім історичним етапом економічного, соціального, формаційного та цивілізаційного розвитку [2]. Характерними проявами фінансової глобалізації для кожної окремої держави є зростання ролі міжнародних кредитних відносин, міжнародного руху капіталів та джерел надходження доходів і розміщення активів в інших країнах.

Фінансова глобалізація має як позитивний так і негативний вплив. З одного боку фінансова глобалізація несе у собі розширення фінансових альтернатив для вітчизняних підприємств, появу нових потенційних інвесторів, зниження вартості залучення капіталу, доступ до світових ресурсів і нові можливості їхнього ефективнішого використання, зниження інфляційного тиску, високі світові стандарти в управлінні фінансовими потоками, спрощення процедури здійснення фінансових операцій за рахунок комп'ютеризації та інформатизації, підвищення якості позикового капіталу у межах національної економіки, диверсифікацію фінансових операцій, стимулювання експортних галузей через розширення ринків збуту, надходження прямих інвестицій у реальний сектор, - що може мати своїм прямим ефектом зростання рівня доходів та прискорення економічного зростання країни [6].

З іншого боку негативними впливами фінансової глобалізації слід вважати: зростання нестабільності національних фінансових ринків, можливість виникнення та швидкого поширення фінансових криз, зростаючий вплив зовнішніх факторів на процес здійснення національної грошово-кредитної політики, надзвичайна залежність реального сектору господарювання від фінансового компоненту, стихійний рух спекулятивного капіталу, певна відособленість фінансового капіталу від реальної економіки, обмеженість доступу країн, що розвиваються, до ресурсів на світовому ринку, а також зростання залежності слаборозвинених країн від їхніх стратегічних партнерів [4].

За масштабами й темпами фінансова глобалізація набагато випереджає глобалізаційні процеси в реальній економіці. Цей факт посилює асиметрію глобальної економіки та світового розвитку загалом.

Лібералізована глобалізація фінансових ринків асиметрично збільшує масштаб зовнішнього фінансування національних економік порівняно з обсягами самофінансування, ставить десятки країн, особливо з транзитивними економіками, перед реальною загрозою хронічної боргової залежності, глобального фінансового дисбалансу та деградації. Відображенням такої ситуації є зростаюча тенденція відпливу капіталів з країн зі слабо розвиненими фінансовими ринками, до країн зі стійкими й надто розвинутими фінансовими ринками. Посилення значного фінансового дисбалансу веде до зростання масштабів глобальної фінансової експлуатації [1].

Якщо ж говорити про Україну, то відповідно до Broad Market Index станом на травень 2014 року, Standad & Poor's класифікували Україну як країну з граничними ринками капіталу, де ринкова капіталізація становить 98 мільйонів доларів. У порівнянні із розвинутими країнами, що відображають сталі темпи зростання економіки у динаміці (наприклад, зростання ВВП Німеччини прогнозується на рівні1,2 %, Франції – 2 %, США – 2,3 %), Україна має показник росту ВВП на рівні 4,2 % [5]. Отже, показник зростання ВВП України є вищим за аналогічні показники розвинених країн, однак він значно нижчий за темпи зростання ринків, що розвиваються. Як результат, український ринок має значний нереалізований потенціал щодо розвитку.

Станом на 2012 рік частка сфери наданих послуг у ВВП склала 61%. Саме домінування доходів від сфери послуг в економіці є ознакою фінансіалізації. Проте уряд нашої країни приділяє недостатню увагу формуванню ефективних механізмів інтегрованого регулювання реального і фінансових секторів. Як результат, два сектори виходять з-під контролю, що загрожує крахом фінансової системи та деградацією реального сектора. Прикладом цього є девальвація гривні у 2014 році, зниження ВВП на 5% та дефіцит державного бюджету близько 70 млрд грн.

Виникнення дисбалансу руху фінансових ресурсів внаслідок фінансіалізаці не сприяє розвитку інвестиційної активності в Україні, а лише посилює фінансові диспропорції шляхом спрямування прямих іноземних інвестицій у фінансовий сектор [3].

Головна причина довготривалої тяжкої фінансової кризи України в тому, що в результаті дезінтеграції економіки, вона втратила здатність розширеного відтворення власних, національних, фінансових та інвестиційних ресурсів. Парадокс кризової економічної ситуації в Україні є в тому, що економіка деградує і руйнується, а великий бізнес та фінансово банківський капітал посилюють експлуатацію країни. Це специфічний наслідок негативної фінансіалізації соціально-економічного розвитку України.

На нашу думку, щоб уникнути подальшого негативного впливу глобальної фінансіалізації потрібно знищити тотальну державну корупцію, запровадити прогресивне оподаткування доходів громадян та корпорацій з метою нарощування масштабів економічного відтворення, сприяти розвитку фондового і біржового ринку країни, необхідно істотне ускладнення систем регулювання фінансового ринку та нагляду, яке почалося в посткризовий період у більшості зарубіжних країн.

Отже економіка України, як країна граничної економіки перебуває під впливом світової фінансіалізації. Серед проблем, що панують можна виокремити: відрив фінансової та банківської системи від реальної економіки; монополізація влади; нерозвинений фондовий та біржовий ринок; несприятливий інвестиційний клімат.

Наслідки фінансіалізації для країни: підвищення ролі та доступності фінансової інформації; оновлення мережі фінансових інститутів; поява нових фінансових інструментів; посилення фінансової нестабільності в результаті зростання різного роду ризиків; проникнення міжнародних «ефектів зараження» в національну фінансову систему та економіку загалом; посилення диференціації доходів між різними групами населення; нестабільність національної валюти; спекулятивний рух капіталу; залежність країни від західних та східних партнерів.

Література:

1. Білорус О. Г. Політекономія світ-системи фінансово-економічного глобалізму:нові тенденції та закономірності розвитку глобального фінансового сектору [Електронний ресурс] / О. Г. Білорус // “Фінанси України”, 6’2015. – 2015. – Режим доступу до ресурсу: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=Fu_2015_6_3
2. *Бузгалин А. В.* Глобальный капитал / А. В. Бузгалин, А. И. Колганов. — М. :Едиториал УРСС, 2007. — 512 с.
3. Корнєєв, М. В. Методологічні засади оцінювання та регулювання дисбалансів руху фінансових ресурсів в економіці України: дис. … доктораекон. наук: 08.00.08./ М. В. Корнєєв. – Суми, 2015. – 503 с.
4. Кузьмук І. Я. Доповнення теорії фінансової глобалізації в контексті експансії іноземного банківського капіталу [Електронний ресурс] / І. Я. Кузьмук // Технологический аудиТ и резервы производсТва — № 4/2(18). – 2014. - 41 с. – Режим доступу до ресурсу: http://journals.uran.ua/tarp/article/viewFile/26482/24125
5. Офіційний сайт Світового Банку [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://data.worldbank.org/country/ukraine
6. Шпенюк О. Є. Вплив фінансової глобалізації на розвиток національної економіки [Електронний ресурс] / О. Є. Шпенюк. – 2014.- 147 с. – Режим доступу до ресурсу: http://eip.org.ua/docs/EP_14_1_145_uk.pd)

В. Бусленко

«Фінанси, банківська справа та страхування», 5 курс

ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»

Науковий керівник – д.е.н., професор кафедри фінансів Буряченко А.Є.

ЕЛЕКТРОННІ ДЕКЛАРАЦІЇ ДОХОДІВ ДЕРЖАВНИХ СЛУЖБОВЦІВ ЯК ІНСТРУМЕНТ ІННОВАЦІЙ В ДЕРЖАВНОМУ ФІНАНСОВОМУ МЕНЕДЖМЕНТІ

Станом на сьогодні в Україні відбувається процес боротьби з корупцією чиновників та трансформації вітчизняного законодавства до європейського рівня. Одним із ключових інструментів забезпечення прозорості діяльності та збільшення

довіри до державних чиновників стало прийняття Закону України «Про запобігання корупції» ще 14 жовтня 2014 року. Проте, даний Закон зазнав близько 12 змін, які були внесені Верховною Радою і запрацював лише з 2016 року та зобов'язав державних службовці, які займають відповідальне та особливо відповідальне становище, подавати щорічні електронні декларації за минулий рік протягом 60 календарних днів після початку роботи системи.

Проте, на нашу думку, електронне декларування доходів державних службовців в Україні було запроваджено запізно, тому що, наприклад, у США таке декларування було введено ще президентом Ліндоном Джонсоном у 1965 році. У Великобританії подібні кроки по боротьбі з корупцією розпочалися ще у 1889 році, хоча обов'язкове подання електронних декларації про доходи чиновників було започатковано із кінця 70-х років минулого століття.

Прийняття Закону України «Про запобігання корупції» стало фундаментом для подальшої інтеграції України до Європейського Союзу, країни якої запровадили обов'язкове декларування доходів чиновників ще у кінці ХХ століття. Навіть такі країни, які не є лідерами світового економічного співтовариства теж давно запровадили дані заходи. Зокрема, електронне декларування ще у 1998 запровадили - Литва і Грузія, у 2004 році – Киргизстан і Чорногорія, 2005 році - Азербайджан, 2006 році – Таджикистан [1].

Декларація про доходи та майно державних посадових осіб – це щорічна декларація, яка подається державними службовцями та іншими публічними посадовими особами в рамках законодавства про цивільну службу і закону про протидію корупції.

Станом на сьогодні передбачено 4 типи електронних форм декларації: щорічна (охоплює попередній рік); перед звільненням (охоплює період, який не був охоплений раніше поданими деклараціями); після звільнення (охоплює попередній рік, тобто рік, у якому особа звільнилася); кандидата на посаду, у разі якщо посада належить до переліку суб'єктів декларування або до переліку посад з підвищеним корупційним ризиком [2].

Зокрема, за січень-лютий 2017 року до Єдиного державного реєстру декларацій осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, подано 165 728 документів, у тому числі:

- 115 962 щорічних декларацій;
- 15 268 виправлених декларацій;
- 6 148 декларацій перед звільненням;
- 4 040 декларацій після звільнення;
- 22 158 декларацій кандидатів на посаду;
- 2 152 повідомлень про суттєві зміни майнового стану [3].

На рисунку 1 зображено структуру поданих електронних декларацій державними службовцями до Національного агентства з питань запобігання корупції.

РИС. 1. СТРУКТУРА ПОДАНИХ ЕЛЕКТРОННИХ ДЕКЛАРАЦІЙ ДО НАЗК СТАНОМ НА ПОЧАТОК 2017 РОКУ [3]

Отже, спостерігаємо близько 58% від всіх поданих декларацій є декларації державних службовців за 2015 рік. Варто наголосити, що вже на початок 2017 року

частка декларацій поданих державними службовцями за 2016 рік становить 31% від всіх декларацій.

На рисунку 2 зображено структуру виправлених декларацій у розрізі посад державних службовців.

Тобто, спостерігаємо, що найбільшу частку виправлень у поданих власних деклараціях роблять інші державні службовці – близько 57%, службовці категорій А і Б – 18%, слідчі – 10%, прокурори – 9% та судді – 6%.

Поруч з цим контролюючі державні органи влади зобов'язалися надавати послуги електронного цифрового підпису особам, що здійснюють декларування власних доходів на безоплатній основі. При вході до електронної системи декларування доходів державних службовців на офіційному веб-сайті Національного агентства з питань запобігання корупції (НАЗК) розміщено 16 акредитованих центрів сертифікації електронного цифрового підпису.

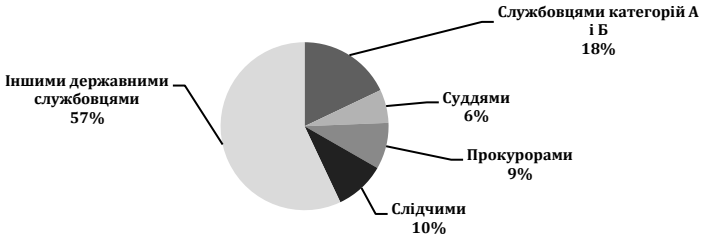

РИС. 2. СТРУКТУРА ВИПРАВЛЕНИХ ДЕКЛАРАЦІЙ ЗА ПОСАДАМИ ДЕРЖАВНИХ СЛУЖБОВЦІВ [3]

Суб'єкт декларування за певних умов може самостійно обрати центр сертифікації цифрового підпису, зокрема серед: акредитованого центру сертифікації ключів (АЦСК) органів юстиції України, АЦСК ПАТ КБ «ПриватБанк», АЦСК ПАТ «УкрСиббанк» та інших [4].

Проте, вже з першого дня функціонування система електронного декларування доходів державних службовців мала певні проблеми:

1. Відсутність у державних службовців низового рівня комп'ютерної грамотності необхідної для подання декларації. Водночас, держава зі свого боку не провела детальне роз'язнення щодо технічної роботи програми, а надіслані інструкції мали помилки у своєму змісті.

2. Сервер офіційного сайту НАЗК не витримав великого навантаження відвідувачів сайту і декілька днів просто не працював. Проте, термін подачі декларацій не було продовжено на термін не роботи сайту.

3. Розробка програми електронного декларування доходів теж мала певні недоречності. Зокрема, високопосадовець міг приховати власні доходи шляхом обрання наступного запису: «Член сім'ї не надав інформації про суму власних збережень».

4. Громадяни не можуть у повній мірі контролювати правильність подання чиновниками декларацій, тому що дана система побудована таким чином, що повні дані та походження майна чиновників може переглянути лише сам чиновник та органи антикорупційного контролю держави. Громадяни можуть переглянути лише обсяг доходів та майна чиновника без обґрунтування джерела походження.

Поруч з цим, на нашу думку, основними перевагами запровадження системи електронного декларування доходів державних службовців є:

1. Збільшення прозорості діяльності державних чиновників. Тобто, раніше чиновники не оприлюднювали власні доходи. Тепер виборець має змогу хоча б глянути, які статки має особа, яку він обирає.

2. Посилюється взаємна співпраця і спільне використання інформації про доходи чиновників антикорупційними та правоохоронними органами. Це має пришвидшити

співпрацю між ними для швидкого реагування та притягнення до відповідальності тих чиновників, які отримали незаконне збагачення.

3. Запровадження електронного декларування доходів чиновників має стимулювати розвиток інших послуг, які надають або можуть надавати органи державної влади через мережу інтернет. Це має сприяти зменшенню витрати часу під час взаємодії громадян та органів державної влади.

4. Відкритість прискорюватиме процеси демократії. Зокрема, можна мати надію, що через саме електронні декларації державних службовців зможуть стимулювати подальшу розбудову демократії в Україні.

Отже, на нашу думку, запровадження електронного декларування доходів державних службовців є цілком обґрунтованим рішенням законотворців, проте, воно було прийнято зі значним запізненням. Зокрема, за даними Організації економічного співробітництва та розвитку перехід до електронного декларування сприяє зростанню достовірності поданих даних чиновниками до 98% за перші два роки. Наразі понад 100 держав світу мають систему електронних декларацій, але пріоритетною ціллю є забезпечення реальної та неупередженої перевірки дотримання антикорупційного законодавства та притягнення корупціонерів до відповідальності. Саме ці завдання на сьогодні є ключовими для українських антикорупційних органів. Ключовим показником ефективності діяльності буде - кількість притягнених до відповідальності корупціонерів, яких безумовно в державних органах влади на сьогодні є багато.

Література:

1. Як електронні декларації чиновників можуть змінити Україну? [Електронний ресурс]. – 2016. – Режим доступу до ресурсу: https://www.volynnews.com/news/society/yak-elektronni-deklaratsiyi-chynovnykiv-mozhut-zminyty-ukrayinu/.

2. Які існують типи електронних форм декларацій [Електронний ресурс] // Головне територіальне управління юстиції у Київській області – Режим доступу до ресурсу: http://kyivobljust.gov.ua/e-deklaratsiyi.

3. Статистичні дані [Електронний ресурс] // Національне агентство з питань запобігання корупції. – 2017. – Режим доступу до ресурсу: https://nazk.gov.ua/statystychni-dani.

4. Бучковський К. В. Електронна декларація як чинник електронної демократії [Електронний ресурс] / К. В. Бучковський, В. О. Корнієнко // ВНТУ. – 2016. – Режим доступу до ресурсу: http://ir.lib.vntu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/13431/43-44.pdf?sequence=4&isAllowed=y.

І. Бучинчик
«Міжнародна економіка», 3 курс
ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»
Науковий керівник – старший викладач Лебеда М.О.

СТВОРЕННЯ ПРИРОДНО-РЕСУРСНИХ ФОНДІВ ДЛЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

На даному етапі розвитку України спостерігається потреба у залученні державного управління з метою виконання цілей сталого розвитку. Важливим інструментом у реалізації даної програми є створення природно-ресурсних фондів. Добре розроблений природно-ресурсний фонд, який буде успішно перетворювати доходи на ресурси в національне багатство, може стати ключовим елементом стратегії розвитку країн з низьким рівнем доходів та багатими ресурсами. В певній мірі Україну можна віднести до категорії таких країн: валовий дохід на душу населення є нижчим за середній, а забезпеченість території України мінерально-сировинними ресурсами є однією з найвищих в світі. Більше того, створення державного фонду в Україні допоможе економіці країни стати на шлях сталого економічного розвитку. В роботі були розглянуті переваги та наслідки впровадження природно-ресурсних фондів в інших країнах світу та визначена потреба подібної імплементації в Україні.

Природно-ресурсний фонд створюється державою для забезпечення ефективного управління природними багатствами. До недавнього часу формування

даних фондів було рідкісним явищем, але протягом останніх десятиліть природно-ресурсні фонди набули значного поширення по всьому світу (Ангола, Колумбія, Лівія, Мавританія, Монголія, Катар та Венесуела) [1]. Станом на липень 2014 року фонди мали в розпорядженні близько 4 трлн. дол. США по всьому світу. Гроші, що надходять від видобування невідновлюваних ресурсів, належать громадськості та повинні використовуватись державою для забезпечення інтересів суспільства та сталого економічного розвитку. Уряди можуть використовувати ці кошти з метою зменшення дефіциту бюджету, коли доходи від видобування ресурсів будуть спадати, зберігати для майбутніх поколінь, спрямувати на проекти національного розвитку або оплати зовнішнього боргу. Загалом, по всьому світу існує 58 природно-ресурсних фондів. Створення фондів уже принесло користь таким країнам як Чилі, Норвегія, деяким країнам Перської затоки та деяким штатам в США [2].

Тим не менш, без міцної правової бази система державного фінансового управління не зможе ефективно розпоряджатися доходами від природних ресурсів. Для досягнення максимальної користі від природно-ресурсних фондів, вони мають бути прозорими, з чітко визначеними цілями та перспективами вирішення державних проблем. Принцип прозорості природно-ресурсних фондів можна досягти втіливши в життя наступні пункти: визначення чітких ролей та обов'язків державних органів влади, керівництва фонду, органів контролю; доступність інформації для громадськості; забезпечення відповідності прийнятим критеріям якості, створення механізмів нагляду.

Прозорість забезпечує сталий розвиток шляхом довгострокової послідовності дій політики на користь суспільства. На основі досліджень, проведених Revenue Watch Institute спільно з Vale Columbia Center, існує чітка взаємозалежність між прозорістю фонду та фінансами в короткостроковому та довгостроковому періоді. Іншим наслідком є забезпечення більш ефективного державного фінансового управління, адже розкриття інформації дасть можливість легше визначити на якому саме етапі є проблеми та допоможе їх швидше усунути. Також прозорість системи може запобігти фінансовим кризам або, щонайменше, їх попередити, адже органи управління зможуть швидше реагувати на мінливі умови, якщо інформація буде достовірна та у відкритому доступі. Більше того, відкритість допоможе залучити інвесторів, адже вони матимуть можливість самостійно відслідковувати діяльність фонду та оцінити можливість ризиків. Ще одною перевагою регулювання принципу прозорості природно-ресурсних фондів є збільшення довіри громадян країни до державних органів [3].

Свою фінансову політику щодо природно-ресурсних фондів країна має базувати на двох принципах: чітка схема збалансування доходів і витрат та усвідомлення, що фонд заснований на вичерпних ресурсах і їх запаси з кожним роком скорочуються. Тому в спільному дослідженні 2014 року Інституту Управління Природними Ресурсами та Колумбійського Центру Сталого Інвестування запропоновано чотири основні типи фінансової політики для ефективної діяльності природно-ресурсних фондів: правило збалансування шляхом прирівнювання доходів та витрат (Чилі, Монголія), правило боргу через лімітування розміру публічного боргу (Індонезія, Норвегія), правило витрат через їх обмеження (Ботсвана, Перу) та правило прибутку шляхом встановлення ліміту на кількість доходу від певного виду діяльності (Аляска, Гана, Казахстан). Для країн, що розвиваються автори зазначають оптимальний курс фінансової політики: для досягнення довгострокового результату потрібно скористатися правилом збалансування [2]. Хоча, на наш погляд, для України на даному етапі буде кориснішим використати правило обмеження витрат. Для Норвегії така політика управління фінансами стала основною причиною успіху: держава чітко регулює витрати та мінімізує їх і, як наслідок, взагалі не має зовнішнього боргу.

Отже, створення в Україні природно-ресурсного фонду може мати багато позитивних наслідків, зокрема, впровадження напрямку на сталий розвиток. Хоча

очевидно, що на даному етапі це не є першочерговим завданням, але створення природно-ресурсних фондів в майбутньому буде ефективним рішенням держави. Як показують проведені дослідження та практичний досвід роботи природо-ресурсних фондів, важливо розуміти, що поряд із вимогами прозорості, незалежним зовнішнім наглядом та оптимальним курсом фінансової політики, велику роль відіграє доброчесне управління фондом для його ефективного існування та досягнення цілей сталого розвитку.

Література:

1. Parliaments and Natural Resource Funds [Електронний ресурс]. - Режим доступу: https://www.agora-parl.org/extractives/natural-resource-funds/about

2. Andrew Bauer Managing the public trust: How to make natural resource funds work for citizens [Електронний ресурс] // Natural Resource Funds – 2014. – Режим доступу:https://resourcegovernance.org/sites/default/files/NRF_Complete_Report_EN.pdf

3. Perrine Toledano, Andrew Bauer Natural Resource Fund Transparency [Електронний ресурс] // Policy Brief – 2014. – Режим доступу: https://resourcegovernance.org/sites/default/files/NRF_RWI_BP_Transp_EN_fa_rev1.pdf

А. Верхотурова
«Державні фінанси», 4 курс
Київський національний торговельно-економічний університет
Науковий керівник – к.е.н., доцент кафедри фінансів Василенко А.В.

ІНВЕСТИЦІЙНА ПОВЕДІНКА ДОМОГОСПОДАРСТВ ЯК ЧИННИК АКТИВІЗАЦІЇ ІНВЕСТИЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ В УКРАЇНІ

В умовах структурної перебудови економіки й подолання кризових явищ винятково важливого значення набуває активізація інвестиційних процесів. Оскільки без активізації інвестиційного процесу неможливе зростання ВВП, відновлення виробничого потенціалу, інновації й підвищення ефективності виробництва, стимулювання інвестиційної активності мають важливе значення для зміни ситуації на краще.

На нашу думку, одним з основних чинників, що гальмує розвиток інвестиційного процесу в Україні, є низький рівень залучення фінансових ресурсів фізичних осіб. Головна причина – незначні обсяги тимчасово вільних коштів (заощаджень) населення через низький рівень доходів, якийдиктує незначну схильність до заощадження

Незважаючи на те, що ставки податку на доходи фізичних осіб в Україні одні з найнижчих у Європі, рівень доходів більшої частини населення такий, що не дозволяє створювати заощадження. Наразі в Україні діє базова ставка ПДФО у розмірі 18% [1]. Для збільшення інвестиційної активності населення деякі політики пропонують зменшити цю ставку. При цьому в короткостроковій перспективі ця втрата бюджетних надходжень не зможе бути компенсована за рахунок збільшення податкових надходжень, викликаних зростанням обсягів інвестування. Як бачимо, зменшення ставок оподаткування не завжди є позитивним явищем, а тому на сьогодні актуальним повинне стати використання системи податкових пільг і стимулів.

Також за результатами першого всеукраїнського соціологічного дослідження «Фінансова грамотність та обізнаність в Україні» [3], виявляється, що в українців дуже низький рівень використання фінансових послуг. Цікаво, що 27% громадян взагалі не роблять заощаджень, ті ж які практикують заощадження частіше відкладають їх на чорний день.Через недостатню обізнаність про фінансові установита пропоновані ними послуги, кожен другий заощаджує вдома, при цьому щоденно втрачаючи свої кошти.Встановлено, що 39% населення нашої країни не мають банківських рахунків.

Українці практично не користуються так званими інвестиційними послугами, зокрема такими фінансовими інструментами, як акції, облігації або інвестування в

недержавні пенсійні чи інвестиційні фонди. Тобто в українців порівняно з населенням країн Західної Європи, США низький рівень фінансової грамотності. Проте варто зазначити і позитивні зрушення у вирішенні цього питання. Міністерство освіти і науки України разом з НБУта Агентством США з міжнародного розвитку (USAID) впроваджують освітній проект з підвищення рівня фінансової грамотності української молоді. Метою викладання курсу «Фінансова грамотність» є забезпечення кращого розуміння молодим поколінням українців практичних аспектів фінансових питань [4].

Забезпечення зростання надходжень інвестицій в економіку України можливе, зокрема, за рахунок створення сприятливих умовдля інвестування фізичних осіб.Оскільки інвестиції є чинником зростання надходжень обов'язкових платежів до бюджетних і позабюджетних фондів, зміцнення фінансової системи тощо, то в збільшеннірівня інвестицій зацікавлена в першу чергу держава.

Держава може стимулювати інвестиційну діяльність фізичних осіб за рахунок захисту інвестицій, тобто їх страхування, гарантування повернення інвестованих коштів; за рахунок фінансового та кредитного стимулювання, наприклад, надання пільгових та безвідсоткових кредитів; через створення гнучкої системи оподаткування доходів [2]. Мова в першу чергу іде про створення пільгової системи оподаткування, яка буде застосовуватися до фізичних осіб, що здійснюють інвестування в реальний сектор економіки, і своїми вкладеннями сприяють його розвитку. Наприклад, у 2017 році за ставкою 18% оподатковуються пасивні доходифізичних осіб (доходи у вигляді відсотків, дивідендів), вигідним є вкладання коштів вінститути спільного інвестування (ІСІ), аджеставка ПДФО на дивіденди від ІСІ в поточному році складає лише 9% [1].

Таким чином, можна сформулювати наступні рекомендації щодо залучення коштів населення для здійснення інвестування:

1. Необхідно підвищити рівень економічних знань, корпоративної культури, поінформованості про можливі об’єкти вкладання вільних коштів та оптимальні способи зберігання заощаджень. Це можливо зробити шляхом проведення відкритих лекцій, тренінгів, державних програм, висвітлення інформації в ЗМІ.

2. Створити позитивний імідж фінансових установ, адже недовіра до них, насамперед до небанківського сектору, обмежує можливості мобілізації інвестиційних ресурсів населення.

3. Впровадити податкові засоби (інструменти), стимули, пільги, адаптовані для умов економіки України.

4. Гарантувати захист інвестицій фізичних осіб на законодавчому рівні.

На нашу думку, запропоновані заходи сприятимуть підвищенню ролі заощаджень населення як інвестиційного ресурсу, зменшить залежність від іноземних інвестицій.

Література:

1. Податковий кодекс України: Кодекс України: затв. Верховною Радою України від 02.12.2010 № 2755-VI[Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2755-17.

2. Овдій Л.І. Інвестування [Електронний ресурс] / Л.І. Овдій. – Режим доступу:http://lubbook.org/book_222.html.

3. Климчук А. Фінансова грамотність населення України залишає бажати кращого [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.business-territory.com/articles/f%D1%96nansova-gramotn%D1%96st-naselennya-ukra%D1%97ni-zalisha%D1%94-bazhati-krashchogo.

4. Курс «Фінансоваграмотність» вивчатимебільшакількістьучнів[Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.usaid.gov/node/70231.

Ю. Воробейчик
«Міжнародний бізнес», 2 курс
ДВНЗ «Київський національний економічний університет ім. Вадима Гетьмана»
Науковий керівник – к.е.н., доцент кафедри фінансів Степура М.М.

ПРОБЛЕМА СОЦІАЛЬНОЇ НЕРІВНОСТІ (НОРВЕГІЯ ТА УКРАЇНА)

Нерівність існувала завжди і в усіх суспільствах, як приклад, поділ людей на три класи – бідні, середні, багаті – був зроблений ще у праці Арістотеля «Політика»(335 – 322 до н.е.). А Платон взагалі вважається першим політичним ідеологом, який розмірковував щодо терміну класів, а жив він ще у 400 роках до н.е. При чому проблема нерівності стосується не лише розвинених чи лише нерозвинених країн, це стосується абсолютно кожної країни у світі, навіть племенних країн, хоча здавалось би, немає грошей – немає нерівності. Гуннар Ландтман провів цікаве дослідження суспільного життя папуасів Ківаї (Нова Гвінея), яке підтвердило, що нерівність спостерігається навіть у цьому дуже примітивному суспільстві.

Тема соціальної нерівності є дуже актуальною на сьогоднішній день, оскільки, як зазначає «TheEconomist», у світі зростає нерівність у розподілі багатства. Кількість мільярдерів зростає, а разом з тим зростає і кількість людей, що живуть на межі, а подекуди і за межею бідності. Це спричиняє значну соціальну напругу, а крім того гальмує соціально-економічний розвиток країн.

Багато відомих вчених займаються дослідженням цієї проблеми та розробкою рекомендацій для зниження рівня соціальної диференціації населення. В багатьох країнах соціальна нерівність є одним з найважливіших питань на повістці дня.

Соціальна нерівність, з одного боку біда, а з іншого – має виступати певним стимулом для пошуку нових способів життя задля її подолання. Адже соціальна нерівність включає всю гаму нерівностей: соціально-економічну, соціально-політичну та правову. Відтак маємо проблеми дискримінації не тільки майже всіх груп населення, а й тотальної бідності всього суспільного життя.

Взагалі, необхідно дати визначення, що ж таке соціальна нерівність. Соціальна нерівність — система відносин у суспільстві, яку характеризує нерівномірний розподіл дефіцитних ресурсів суспільства (грошей, влади, освіти і престижу) між різними стратами, або верствами, населення. Соціальна нерівність є основою стратифікації суспільства, а також її основною складовою частиною.

В соціології існує декілька підходів щодо пояснення причин соціальної нерівності, а значить і соціальної стратифікації. Так в основі функціоналістських теорій (Т.Парсонас, Т.Девіс, І.Мур) лежить ідея про те що деякі види діяльності суспільство вважає більш важливими в порівнянні з іншими. Тому люди, які виконують ті соціальні функції, повинні бути більш кваліфікованими, отримувати значно вищу платню. Функціоналісти вважають, що стратифікація забезпечує оптимальне функціонування суспільства, що вона природна, необхідна, неминуча, бопов'язана з багатоманітністю потреб, функцій і соціальних ролей. Згідно марксистської школи соціології, в основі нерівності лежать відносини власності та характер, ступінь і формула володіння нею. Панує той, хто володіє засобами виробництва.

Для вимірювання рівня соціальної нерівності використовують такий показник, як коефіцієнт Джині, а для більш наочного демонстрування – крива Лоренца. Коефіцієнт Джині - макроекономічний показник, що характеризує диференціацію грошових доходів населення у вигляді ступеня відхилення факторного розподілу доходів від абсолютно рівного їх розподілу між громадянами країни. Де 0 – цілковита рівність, а 1 – абсолютна нерівність населення. Цей коефіцієнт потрібен для більш адекватного опису світу, адже дуже популярний показник – ВВП на душу населення дуже сильно спотворює ситуацію, приблизно як і в старому анекдоті – середня температура у лікарні.

У 2017 році були оновлені дані та представлені нові значення коефіцієнту Джині у світі. Відтак, використовуючи останні дані Світового банку, дослідники визначили, що Південна Африка, Намібія і Гаїті є одними з найбільш нерівних країн з точки зору розподілу доходів. У той же час, Україну, Словенію і Норвегію відносять до найбільш

рівноправних націй в світі. А якщо бути більш точними, Україна посідає перше місце з результатом 0,23, на другому місці Словенія з коефіцієнтом 0,26, а та третьому – Норвегія, 0,27.

Однак у видання наголошується, що оцінка нерівності далеко не однозначна, якщо не зосереджуватися виключно на фінансовій нерівності, а оцінювати й рівень життя, то результат буде відрізнятися.

Як приклад ми взяли Норвегію через те, що вона за результатами Всесвітньої доповіді про щастя 2017 (World Happiness Report 2017), заснованій на показниках ВВП на душу населення, рівні соціальної підтримки, очікуваній тривалості життя, свободі громадян приймати життєво важливі рішення, щедрості і відношенню до корупції, займає 1 місце, а Україна – 132 -е місце зі 155, поступаючись навіть таким країнам, як Лівія, Нігерія, Конго та Гана.

Вся проблема в тому, що вимірювання відбуваються лише на базі офіціальних доходів громадян, а в Україні дуже поширена зарплата в конвертах, та тіньовий ринок,при цьому, враховуючи такий колосальний розрив, 1 и 132 місце – рівень тонізації економіки в нас надзвичайно високий, таким чином середній реальний дохід 10% найбагатших людей перевищує дохід 10% найбідніших у 30-50 разів (а в окремих випадках, мова йде навіть і про сотні і тисячі разів), а найбільша пенсія у 50-60 разів більша за найменшу. Вочевидь, народ не усвідомлює, що в європейських країнах такі розриви є п’яти-шестикратними. «Офіційні дані кажуть, що все зовсім не критично, можна й не переживати, все одно в США та Росії все ще гірше» - думка багатьох.

Найбільше страждають в Україні від нерівності бідні люди. Це і доступ до освіти, до медицини, нерівні можливості у веденні бізнесу, нерівні способи, стилі та якість життя. У бідних людей майже всі кошти витрачаються на харчування. Але такого роду нерівність не викликає конфліктів та протистояння, оскільки сприймається як загальнонаціональне лихо (ринкова економіка, перманентне підвищення цін тощо). Дивно, але українці змирилися із цим ганебним явищем, хоча розуміють, що сталося це за повного розграбування національного багатства.

Наразі в Україні проводяться певні заходи задля викорінення нерівності, створюються закони, але вони всі робляться для замулення очей. Ми вважаємо, що першим кроком на шляху вирішення цієї проблеми є виведення доходів усіх осіб з тіні, хоча задля того, щоб реально оцінити рівень нерівності та зрозуміти усю глибину проблеми, а для цього треба зменшити загальні податки, щоб луди перестали ховати свої доходи, а крім того – необхідно знижувати рівень корупції, оскільки Україна знаходиться на 130 місці зі 167 країн з індексом 27 у 2015 році за індексом сприйняття корупції (перше місце рейтингу – мінімальний рівень корупції). , до речі Норвегія посідає 5 місце. А далі вже можна вводити податки на багатство, вирівнювати заробітну плату, пропагувати однакову цінність усіх професій і тому подібні заходи.

Література:

1. http://tyzhden.ua/News/62135
2. «Право» - Вісник Донецького національного університету економіки і торгівлі. Чуприна О. О.
3. Барбер Б. Структура социальнойстратификации и тенденциисоциальноймобильности // Американскаясоциология. — М., 1972.
4. http://dovidka.biz.ua/sotsialna-nerivnist-vidi-peredumovi-prichini/ Довідник цікавих фактів та корисних знань © dovidka.biz.ua
5. В.Я. Иохин. Економічна теорія, 2006
6. Економічна енциклопедія: У трьох томах. Т. 1. / Редкол.: …С. В. Мочерний (відп. ред.) та ін. – К.: Видавничий центр “Академія”, 2000. – 864 с.
7. http://worldhappiness.report/wp-content/uploads/sites/2/2017/03/HR17.pdf
8. https://www.unian.ua/society/1897869-indeks-nerivnosti-ukrajina-stala-liderom-sered-krajin-iz-naymenshim-rozrivom-mij-bidnimi-ta-bagatimi.html

Д. Гаврилюк, Є. Коломієць
«Фінанси, банківська справа та страхування», 3 курс
ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»
Науковий керівник – к.е.н., доцент кафедри фінансів Сущенко О.М.

КЛІМАТИЧНІ ФІНАНСИ: ВІД ТЕОРІЇ ДО ПРАКТИКИ

1. На сьогоднішній день «Кліматичні фінанси» це надзвичайно актуальна тема, якій приділяється багато уваги. Небачено активна й здебільшого непродумана діяльність людини, призводить до знищення природних ресурсів і забруднення навколишнього середовища (НС). Ситуація, яка вже стала глобальною проблемою та назріває роками, потребує негайних, інноваційних та ефективних заходів, спрямованих на її вирішення.

2. Розгляд цієї теми бере свій початок ще з 60-х років минулого століття. Саме тоді відбулася перша конференції в Стокгольмі, що і започаткувала «Міжнародний рух за збереження навколишнього середовища». Розпочалося активне впровадження дій щодо підвищення його якості. Наприклад, був прийнятий Закон «Про чисте повітря» в США.

В 1992 році на Конференції ООН з навколишнього середовища та розвитку в Ріо-де-Жанейро, куди з`їхалися 10 тисяч делегатів із 150 країн світу, було розглянуто необхідність скорочення викидів парникових газів, а також це питання було включено до порядку денного XXI століття. Згодом у 2015 році було підписано Паризьку кліматичну угоду, якою було визначено глобальні цілі у сфері захисту навколишнього середовища та сталого розвитку.

Загальноприйнятим стало проведення кліматичних тижнів, подібних до того, що відбувся у Нью-Йорку у вересні 2017 році, де було заявлено про необхідність підписання Зеленої Хартії, яка повинна буде перевести принципи боротьби зі зміною клімату до категорії легальних приписів.

3. Важливим є «Зелене фінансування» так, як воно включає в себе перш за все кошти державних і приватних інвесторів для розробки і здійснення проектів та заходів у таких сферах як:

- раціональне (збалансоване) природокористування, підтримка стійкості виробництва екосистемних послуг (наприклад, управління водними ресурсами, захист ґрунтів, збереження біорізноманіття);
- виробництво екологічних товарів і послуг (наприклад, виробництво природозберігаючих обладнання і технологій, управління відходами);
- розвиток низьковуглецевих технологій і зниження викидів парникових газів та/або адаптації (підвищення стійкості) до зміни клімату та її наслідків (наприклад, підвищення енергоефективності, розробки використання нових матеріалів щодо захисту будівель від негоди). Дана складова іменується також як «кліматичні фінанси».

4. Поняття «зелені облігації» застосовуються у повсякденному житті різних країн світу, так згідно зі статистикою фондових ринків, уже у 2012 р. загальний обсяг ринку «зелених облігацій» склав 3 млрд дол. США, тоді як, за підсумками 2015 р., сукупний обсяг розміщень склав понад 100 млрд євро. Більше того, за прогнозами учасників ринку передбачається, що через 5–7 років, тобто до 2020 р. на частку «зелених облігацій» у всьому світі буде припадати 10–15% від загальної суми всіх облігаційних позик. Привабливим джерелом фінансування «зелених облігацій» робить їх ціна, тобто емітенти «зелених облігацій» можуть виплачувати більш низькі процентні ставки в порівнянні з іншими видами фінансування. У даний час основними емітентами «зелених облігацій» є міжнародні фінансові організації – ЄБРР, Світовий банк, Європейський інвестиційний банк і Міжнародна фінансова корпорація. У 2016 році клуб емітентів поповнився приватними фінансовими інститутами і навіть корпораціями (Unilever,

Toyota). Наприклад, Toyota планує налагодити масовий випуск електрокарів до 2020 року, і взагалі відмовитись від бензинових та дизельних двигунів.

Загальна сума інвестицій у напрямку кліматичних фінансів в Польші складає $270 млрд. В 2014 році було зібрано та витрачено більше 390 мільярдів доларів на фінансування клімату у всьому світі. В 2014 році було зібрано та витрачено більше 390 мільярдів доларів на фінансування клімату у всьому світі.

5. Отже, кліматичні фінанси це комплексне поняття, яке забезпечує реалізацію «Зеленої економіки», допомагає збереженню й поліпшенню клімату на планеті. За рахунок фінансування коштів міжнародних кліматичних фондів, коштів окремих підприємств і громадян, бюджетів окремих держав та їхніх регіонів й окремих громад можливе виконання цієї політики.

«Зелена економіка» створює робочі місця і стимулює економічний прогрес, а також одночасно знижує такі істотні ризики, як наслідки зміни клімату, зростання дефіциту водних ресурсів і втрати від екосистемних послуг.

«Озеленення економіки» - це шлях до викорінення бідності. Між викоріненням бідності і раціональним управлінням природними ресурсами та екосистемами існує прямий взаємозв'язок, оскільки бідні верстви населення безпосередньо виграють від збільшення природного капіталу.

6. Протягом найближчих 15 років обсяг базових кліматичних інвестицій необхідно збільшити на 15%. При цьому частка додаткових капіталовкладень у інфраструктуру буде складати трохи більше 13%. Ці перспективи будуть економічно виправдані, враховуючи, що і без того чималий ринок екологічно чистих технологій може вирости з 4 трлн. дол. в 2015 р до 7-10 трлн. дол. на рік в період 2016-2030 р. Що стосується України, то на її розвиток в даному напрямку необхідно 200 млрд доларів.

Підписавши угоду про асоціацію з ЄС, Україна зобов'язалася імплементувати близько 350 актів європейського законодавства, основна частина з яких стосується енергетики, транспорту, сільського господарства та здоров'я нації. А також між Україною та ЄС був затверджений Національний план дій з відновленою енергетики до 2020 року, який передбачає, що частка енергії, отриманої з ВДЕ, до 2020 року досягне 11%. Реалізація цього плану дозволить замістити понад 10 млрд. кубів м газу.

Література:

1. «Carbon taxation and market financial instruments for mobilizing climate finance»- Konrad- adenauer – Stiftungu Kraineoffice, 2016; Kiev, Ukaraine, Dr. O. Sushchenko, Prof. Dr. R. Schwarze.

2. Інвестиції в «зелену економіку» [Електронний ресурс] – Режим доступу : http://www.greenmind.com.ua/upload/forum-2013/daria-revina.pdf.

Т. Гайдим, О. Зборовська
«Фінанси, банківська справа та страхування», 3 курс
ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»
Науковий керівник – к.е.н., доцент кафедри фінансів Сущенко О.М.

БОРОТЬБА ЗА НАФТУ В КУРДИСТАНІ ЯК СОЦІАЛЬНИЙ ТА ЕКОНОМІЧНИЙ ВИКЛИК СВІТУ

Курдистан — етнічна територія на Близькому Сході, у межах якої курди становлять цілковиту або відносну більшість населення. Всього в світі курдів більше 40 млн. осіб. На даний момент ця територія поділена між чотирма країнами: Туреччина (північний Курдистан столиця м. Діабакир), Сирія (північно-західний, столиця м. Камишло), Ірак (південний, столиця м. Ербіль) і Іран (східний, столиця м. Мехабад). У всіх чотирьох державах «курдське питання» залишається найактуальнішою невирішеною внутрішньополітичною проблемою.

Курдське державне утворення у вигляді автономії існує тільки на території Іраку, що включає чотири провінції — Дохук, Хавлер, Сулеймані і Халабджа. На даний момент Курдистан має, окрім парламенту (Регіональна Асамблея, в якій 111 місць) і уряду, власні збройні формування пешмерга (120 тис. осіб, з важкою зброєю, бронетехнікою і танками), які воювали на стороні армії США і коаліції на північному фронті під час операції зі звільнення Іраку.

Вважається, що нафтові запаси Іракського Курдистану — шості в світі по величині і нараховують 45 млрд. барелів. Курдистанська нафта становить 60% від всієї, що видобувається в Іраку. Центром всього іракського нафтовидобутку є місто Кіркук.

Відносна безпека і стабільність в регіоні дозволили підписати ряд інвестиційних контрактів з іноземними компаніями. У 2006 році перша нова нафтова свердловина, з моменту вторгнення в Ірак США в 2003 р., була пробурена в Курдистані норвезькою енергетичною компанією DNO. За первинними даними, родовище містить не менше 100 млн. барелів нафти. Газові запаси перевищують 2800 км3.В Курдистані працюють такі відомі компанії, як Exxon, Total, Chevron, Talisman Energy, Genel Energy, Hunt Oil, Gulf Keystone Petroleum і Marathon Oil. До вересня 2017 року в Курдистані діяло до 3800 іракських і іноземних компаній.

25 вересня 2017 року відбувся референдум про незалежність. Явка склала 72%. За незалежність регіону проголосували 92.73% виборців. Туреччина, Іран, офіційний Багдад, а також західні держави виступили проти референдуму. Росія висловила стриманість. Ізраїль оголосив про повну підтримку курдського народу щодо незалежності. По-перше, для Ізраїлю Іракський Курдистансоюзник в протистоянні Ірану. А по-друге, іракські курди покривають 77% ізраїльського імпорту нафти, оскільки від Багдада Ізраїль нафти навряд чи дочекається.

Нещодавно проведений референдум про незалежність в Іракському Курдистані збільшив ризики, пов'язані з експортом курдської нафти. Уряд Іраку звернувся до іноземних країн з проханням припинити імпортувати «чорне золото» з автономії і займатися торгівлею лише з центральним урядом.

Варто зазначити, що бюджет курдської автономії поповнюється в основному за рахунок збуту нафти, яку курдська сторона самостійно продає, здійснюючи її транспортування за допомогою автотранспорту або через трубопровід до турецького порту Джейхан. Однак зараз ситуація загострилася.

У лютому 2017 року «Роснефть» і регіональний уряд Іракського Курдистану уклали угоду про співпрацю в галузі розвідки, видобутку, інфраструктури, логістики і трейдингу нафти та підписали контракт на її купівлю і продаж з передоплатоюна 2017-2019 роки. Роботи в великому обсязі передбачалося проводити в районі Кіркук. Згодом пролунала заява Міністерства нафти Іракуяк натяк для Росії, що укладання контрактів без відома Іракського федерального уряду або Міністерства нафти вважається «грубим втручанням у внутрішні справи Іраку, порушенням його національного суверенітету і явним порушенням міжнародних норм».

16 жовтня іракські війська захопили місто Кіркук, що знаходився під контролем курдів. Це стало відповіддю Багдада на референдум про незалежність. Ірак відновив видобуток нафти на родовищі в провінції Кіркук після того, як минулого тижня тут відбулися зіткнення між урядовими військами і курдами. Так само Ірак озвучив плани щодо будівництва трубопроводу до Туреччини в обхід Курдистану.

Великим шоком для курдів стало невтручання в конфлікт Вашингтона. У США назвали все, що відбувається на даний момент «непорозумінням». Курди здивувалися тому що вони вважали, що США є їхнім союзником. Цьому передували події в 2003 році при повалення режиму Хусейна, з яким у курдів були свої рахунки через «очищення» Курдистану, де 182 тис. курдів було «анфаліровано» (вивезено на армійських вантажівках і знищено), ще 700 тис. депортовано з Курдистану в особливі табори. Метою

ж США було прибрати тоталітарний режим, який ставив під загрозу існування інших держав і народів, ну а фактично ця країна хотіла відновити контроль над нафтою. Спочатку американці не надавали курдам великої ролі в своїх планах, сподіваючись почати потужний наступ з боку Туреччини власними силами. Але в останній момент (березень 2003 року) відмова Туреччини різко збільшила роль курдського чинника.

Існує версія, що США не стали заважати іракцям, повертати Кіркук, щоб перешкодити поширенню впливу Росії. США покарали курдів за те, що курди і курдське керівництво уклали нафтогазову угоду з «Роснефтью».

Самі курди розгублені, адже більшість з них не брали до уваги політичні ігри своїх лідерів і щиро сподівалися на проголошення незалежності Курдистану, про яку мріяли стільки років (так само, як і про Кіркук).

Література:

1. http://www.kurdistan.com.ua/kurdi-and-kurdistan
2. https://eadaily.com/ru/news/2017/09/13/izrail-podderzhal-referendum-o-nezavisimosti-v-irakskom-kurdistane
3. http://kurdistan.ru/2017/10/21/articles-30889_Razdelennyy_Kurdista.html
4. https://ria.ru/world/20171028/1507750741.html
5. http://kurdistan.ru/2017/10/21/articles-30889_Razdelennyy_Kurdista.html
6. http://kurdistan.ru/2017/10/17/articles-30826_Kurdskie_mechty_o_ne.html
7. http://kurdistan.ru/2017/10/21/articles-30889_Razdelennyy_Kurdista.html
8. http://kurdistan.ru/2017/10/14/articles-30772_Podderzhat_Kurdistan.html
9. http://www.forexpf.ru/news/2017/10/27/bip9-irak-vozobnovil-eksport-nefti-iz-problemnogo-kirkuka.html
10. https://ru.wikipedia.org/wiki/%D0%9A%D1%83%D1%80%D0%B4%D0%B8%D1%81%D1%82%D0%B0%D0%BD

В. Гончаренко

«Фінанси, банківська справа та страхування», 3 курс

ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»

Науковий керівник—к. е. н., доцент кафедри фінансів Сущенко О.М.

ЗЕЛЕНА ФІНАНСОВА ПОЛІТИКА

1. На сьогоднішній день у світі з метою впровадження та досягнення Цілей Сталого Розвитку ООН (особливо тих, що стосуються захисту навколишнього середовища) постійно зростає необхідність у фінансуванні проектів «зеленої економіки». Ці цілі вимагають безпрецедентної мобілізації як публічних, так і приватних фінансів—близько 90 трлн. доларів США протягом наступних 15 років.[1]

2. «Зелені фінанси»—це фінансові послуги, що сприяють поліпшенню навколишнього середовища, пом'якшенню кліматичних змін та більш ефективному використанню ресурсів. Ці економічні заходи включають фінансування, управління ризиками та проектами у таких сферах, як охорона навколишнього середовища, енергозбереження, чиста енергія, зелений транспорт, зелені будівлі.[2]

3. Метою зеленої фінансової політики є створення сприятливого середовища для ефективного залучення, використання та розподілу ресурсів для розвитку «зеленої економіки». Інструменти фінансової політики, що використовуються сьогодні, істотно різняться: від таких, що обмежують негативний вплив на навколишнє середовище (стандарти ESG), до більш дирижистських (залучення державних інвестицій у зелені проекти).

4. Роль елементів у «зеленій» фінансовій системі виконують класичні її представники: держава, банки, страхові компанії, фондові біржі, пенсійні фонди.

Банківська політика та ініціативи, спрямовані на залучення інвестицій у сталі чи «зелені» види діяльності можуть мати різні форми:

- виконання стандартів ESG

• заохочення інвестицій у «зелені» проекти, такі як енергоефективність або відновлювана енергетика.

5. Яскравим прикладом може слугувати «зелена» фінансова реформа у Китаї. Від банків вимагають заохочувати енергозбереження та скорочення викидів, крім управління соціальними та екологічними ризиками своїх клієнтів. Незважаючи на те, що центральних фондів для підтримки такого кредитування немає, місцеві уряди можуть стимулювати компанії до здійснення інвестицій у енергозбереження—приклад впливу на реальну економіку через фінансовий сектор. [3]

6. «Зелені» інвестиційні банки мають конкретну мету сприяти інвестиціям у чисту енергію та зелені технології. Великобританія створила Зелений інвестиційний банк у 2010 році, перший у своєму роді та капіталізований з уряду на 3,8 млрд. фунтів стерлінгів. Інвестиції повинні бути спрямовані до трьох пріоритетних галузей: вітрові електростанції, енергоефективність та переробку відходів. Це—приклад втручання держави, яке не спрямоване на фінансовий сектор в цілому, але призведе до збільшення інвестицій у зелені активи.

7. У більшості випадків банківське кредитування за «зеленою» діяльністю випливає з інших видів урядової політики, зокрема податкові пільги. У США федеральні стимули у вигляді інвестиційних податкових кредитів та грантів заохочують банки та інших інвесторів інвестувати у сонячну енергію. Аналогічно у Великій Британії Закон про поновлювані джерела енергії, запроваджений у 2008 році, передбачає цілий ряд стимулів для заохочення інвестицій у сонячну енергію.

8. Інституційні інвестори мають значні активи (83,2 трлн. доларів США лише в ОЕСР в 2012 році), і відіграють ключову роль у спрямуванні заощаджень у продуктивні довгострокові інвестиції. Однак сума інвестицій, спрямованих безпосередньо у «зелену сферу» є невеликою—приблизно 1%. Страхова індустрія, можливо, більше, ніж будь-яка інша, перебуває на передній лінії змін клімату: зростає визнання серед страховиків того, що вплив зміни клімату на майбутні застраховані втрати буде високим. Вона є великим інституційним інвестором з активами у 20 трлн. доларів США і потенційно може бути джерелом капіталу для «зеленої економіки».

9. Ініціативи сталого розвитку на фондовому ринку поділяються на дві широкі категорії: одна стосується вимог розкриття інформації та звітування щодо ESG, а інша представлена спеціальними індексами, які намагаються оцінити ефективність компанії за певними критеріями ESG (Dow Jones Sustainability Index, FTSE4Good, MSCI World ESG Index, NYSE Euronext Vigeo index family). Державне регулювання є стимулом для кращого розкриття інформації. [4] Ефективним способом залучень інвестицій у «зелені» проекти є зелені облігації. В 2016 році їх капіталізація перевищила 95 млрд. доларів США, а лідером є Китай, який випустив облігацій на суму 27 млрд. доларів. [5]

10. Забезпечення того, що фінансова система служитиме потребам сталого розвитку це політичний вибір, який у свою чергу визначатиме, як фінансові міністерства, центральні банки, фінансові регулятори будуть виконувати свої обов'язки. На глобальному рівні цей вибір вже зроблений: Цілі Сталого Розвитку 2030 та Паризька Угода підтверджують центральну роль сталого розвитку в забезпеченні життєздатності суспільства. Тепер ці цілі та зобов'язання повинні бути вбудовані в фінансову систему, щоб учасники ринку могли забезпечити потоки капіталу у проекти Сталого Розвитку.

Література:

1. Zadek S. and Robins N. (2016) *MOVING FROM MOMENTUM TO TRANSFORMATION IN A TIME OF TURMOIL*, UNEP, 18 p. [електр. ресурс]

2. Guidelines for establishing the green financial system. ChinaDaily. URL: http://usa.chinadaily.com.cn/business/2016-09/04/content_26692956.html [електр. ресурс]

3. CCICED (2016). China`s Green Finance Reform, 26 p. URL: http://english.mep.gov.cn/Events/Special_Topics/roundtm/2016yzhy/Meeting2016/201606/P020160606500743136962.pdf [електр. ресурс]

4. Panofer T., Druce L., Dere F., Gupta S., Sterner L. (2014). Delivering the green economy through financial policy. Technocal Paper, March 2014, Frankfurt School of Finance & Management – UNEP Centre for Climate & Sustainable Energy Finance, 85 p. URL: https://www.cbd.int/financial/privatesector/unep-financial-policy.pdf [електр. ресурс]
5. Bloomberg New Energy Finance. Green Bonds: 2016 in review. URL: https://about.bnef.com/blog/green-bonds-2016-review/ [електр. ресурс]

О. Гончарук
«Міжнародний бізнес», 2 курс
ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»
Науковий керівник – д. е. н., професор кафедри фінансів Мельник В. М.

РОЛЬ І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ФІНАНСОВОГО МОДЕЛЮВАННЯ В СУЧАСНІЙ ЕКОНОМІЦІ

Фінансове моделювання – це процес побудування кількісного грошового відображення деяких, або усіх аспектів діяльності фірми, або цінного паперу. Фінансова звітність є одним з прикладів фінансового моделювання. Для чого використовується фінансове моделювання? Фінансова модель, залежно від мети її побудування, дозволяє оцінити ступінь ризику бізнес-проекту, спрогнозувати майбутні потреби у сировині, визначити переваги та недоліки поглинення або злиття фірм, оцінити прибутковість проекту, визначити загальні економічні тенденції в певній галузі або регіоні і так далі. Більшість фінансових моделей створюється завдяки збору фінансової інформації щодо вже проведеної діяльності фірми. Цей процес називається аналізом фінансової звітності та зазвичай використовується для «навчання на помилках». Однак фінансові моделі можна будувати та використовувати і з іншою метою. Фінансове моделювання може дозволити спрогнозувати результати від можливої діяльності компанії/уряду, або від бізнес-проектів/ідей. Крім того, будь-яке складання бюджету є фінансовим моделюванням. Тим не менш, не зважаючи на описані перспективи, роль фінансового моделювання в Україні, незважаючи на високий попит, залишається незначною. Як, власне і взагалі роль консалтингових послуг, до яких відноситься фінансове моделювання. Нижче наведена статистика, що демонструє частку консалтингових послуг у ВВП України за останні роки (табл.1):

Таблиця 1

КОНСАЛТИНГОВІ ПОСЛУГИ У ВВП УКРАЇНИ, 2007-2015 Р.

Роки	Обсяг ВВП, млн. дол..	Місткість ринку консалтингових послуг в млн. дол.	Приблизна частка консалтингових послуг у ВВП, %
2007	142719	500	0,35
2008	179992	423	0,23
2009	117228	340	0,29
2010	136419	300	0,21
2011	163160	337	0,21
2012	175781	390	0,22
2013	183310	445	0,24
2014	131805	416	0,31
2015	90615	395	0,43

Враховуючи, що фінансове моделювання є лише одним з підрозділів консалтингу, ми можемо уявити собі загальну ситуацію в Україні. Слід додати, що послуги консалтингу на українському ринку переважно надаються дрібним підприємствам, оскільки більші підприємства намагаються або самостійно задовольнити власну

потребу у фінансовому моделюванні, або, якщо вже звертаються до компаній, що надають необхідні послуги, то прагнуть акцентувати свою увагу на зарубіжних компаніях. Фінансове моделювання здійснюється завдяки інформаційним програмам, які в своїй ціні варіюються від безкоштовних (усім відомий Excel), до SAP R3 та Hyperion вартість інтеграції яких може сягати кількох десятків мільйонів доларів США (в залежності від специфіки діяльності компанії) (табл.2).

Зазвичай чим дорожчим є продукт, тим більше факторів він враховує та тим точнішим є прогноз. Крім того в фінансових установах використовуються специфічні програми фінансового моделювання. Серед українських вчених, котрі досліджували аспекти фінансового моделювання слід відзначити таких осіб, як: Вітлінський В. В., Геєць В.М. Камінський А.Б., Клебанова Т.С., Ляшенко О.І., Ставицький А.В.

Таблиця 2

ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ НАЙПОШИРЕНІШИХ ПРОГРАМ ФІНАНСОВОГО МОДЕЛЮВАННЯ

Назва програми	Переваги:	Недоліки:
Compiere	Низька ціна, гнучкість, активний розвиток	Працює не з усіма видами документів, необхідність технічного обслуговування, необхідність налаштування
SAP R3	Автоматичні сповіщення, низькі вимоги до технічного обслуговування	Орієнтація на великий бізнес та виробництво, низька гнучкість, відсутня функція розрахунку зарплати
Oracle Hyperion	Просте введення даних, низька потреба у кваліфікованих працівниках для обслуговування, має можливість запиту додаткових даних	Низька продуктивність, велике навантаження процесору, обмеження при роботі з багатовимірною базою даних
NetSuite ERP	Висока популярність, простота, універсальність	Занадто висока популярність призводить до поширення системи на сфери, де вона не потрібна та її перепродажу, низький ступінь спеціалізованості
Epicor ERP	Універсальність, легкість налаштування, гнучкість	Низька ступінь спеціалізації, низька потужність обробки даних’
Scala	Не потребує додаткових програм, миттєва реакція, повнота інформації	Негнучка, висока потреба у персоналі, висока вартість, складне налаштування

Отже, підсумовуючи, ми можемо зазначити що незважаючи на високий попит, потреба українського ринку у якісних послугах фінансового моделювання залишається незадоволеною, що значно послаблює конкурентоспроможність українських підприємств порівняно з зарубіжними. Отже, ми рекомендуємо: скористатися «світовим досвідом», а саме – досвідом США, на території яких зараз діють не менше 28 відомих інститутів, що пропонують курси з фінансового моделювання (Robert Morris University, University of Missoury, Purdue University і т. д.) та почати відкривати курси з фінансового моделювання (бажано щоб це реалізовував уряд). Це необхідно оскільки певний рівень підготовки необхідний не лише для створення фінансових моделей а і для їх подальшого використання. Після цього необхідно економічно стимулювати виникнення підприємств, що надаватимуть послуги з фінансового моделювання. Рекомендуємо знизити податок на даний вид діяльності з стандартних для консалтингових послуг 20% до 10-15% (навіть якщо це не дасть достатнього поштовху для масового відкриття вітчизняних підприємств, це принаймні заохотить іноземні компанії до входу на український ринок).

Література:

1. Investment Banking Institute - Financial Modeling. [Електронний ресурс]. – Ружим доступу: http://www.ibtraining.com/financial-modeling.php

2. Investopedia - Financial Modeling Definition. [Електронний ресурс]. – Ружим доступу: https://www.investopedia.com/terms/f/financialmodeling.asp

3. Мурга М. Чужим розумом: як виживає ринок консалтингу. [Електронний ресурс]. – Ружим доступу: http://delo.ua/business/chuzhimumom-chem-vyzhivaet-rynok-konsaltinga-313987/ © delo.ua)

4. Статистика з сайтів: http://www.ukrstat.gov.ua ; http://www.worldbank.org

5. Віннікова І.І., Марчук С.В. Особливості розвитку ринку консалтингових послуг в Україні. «Young Scientist» • № 7 (34) • july, 2016. [Електронний ресурс]. – Ружим доступу: file:///C:/Users/Ann/Downloads/molv_2016_7_2.pdf
6. ЗУ «Податковий кодекс України» (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2011, № 13-14, № 15-16, № 17, ст. 112) [Електронний ресурс]. – Ружим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2755-17

В.-О. Гриліцька
«Міжнародна економіка», 2 курс
ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»
Науковий керівник – старший викладач кафедри фінансів Лебеда М.О.

ФІСКАЛЬНА ЕФЕКТИВНІСТЬ ПОДАТКОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ: ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ

Податок є одним із найбільш дієвих методів державного управління економікою держави в умовах ринкових відносин. Основна роль податків полягає в тому, що вони покликані формувати фінансові ресурси держави для здійснення власних функцій. У зв'язку з цим важко переоцінити важливість розробки, реформування, модифікації податкової системи для держави, що вступила на шлях незворотної ринкової трансформації. У контексті здійснення кардинальних, системних реформ у соціально-економічній сфері нашої держави значна увага повинна приділятися проблематиці створення ефективної податкової системи, адже саме від неї і від механізму фіскального адміністрування податків залежить формування дохідної бази основного фонду фінансових ресурсів держави – бюджету. Збільшення доходів бюджету для виконання його функцій є важливим питанням з огляду на дефіцит бюджету та соціальне забезпечення, тому актуальним питанням є ефективність системи оподаткування.

Фіскальна ефективність податкової системи – це її здатність створювати економічні ефекти, пов'язані із забезпеченням належної фіскальної результативності з допустимих витрат на адміністрування (адміністративних витрат). Фіскальна ефективність може визначатися як відношення абсолютного обсягу надходжень податків до витрат на їх адміністрування. Економічний зміст отриманого результату показує, яку суму коштів витрачає держава на забезпечення надходжень одиниці грошових ресурсів до бюджету у вигляді податків.

Формулюючи принципи оподаткування, вчені у різні часи звертали увагу на необхідність витрачання якомога меншої суми коштів на потреби забезпечення податкових забезпечень [1]. На фіскальну ефективність податкової системи впливає багато чинників, серед яких одне з провідних місць займає ступінь розвитку методології й технологій податкового адміністрування (включаючи діяльність державних органів, відповідальних за справляння податків).

Слід погодитися з думкою В. Мельника, що від обґрунтованості методики адміністрування та її адекватності економічним реаліям часу залежить здатність держави контролювати дотримання законодавства платниками, регулювати економічні процеси й безпомилково визначати вектори своїх рішень у галузі оподаткування [2].

У процесі оцінки фіскальної ефективності податкової системи дослідники враховують такі показники: затратність підсистеми податкового адміністрування (загальна або відносно податкових надходжень); затратність контролюючого впливу підсистеми податкового адміністрування (загальна або відносно податкових надходжень) тощо.

Автори монографії запропонували підхід, який дозволяє оцінити ефективність податкової системи через співвідношення витрат на підтримку податкового адміністрування до загальної кількості економічного населення. Отриманий показник дозволяє визначити, скільки коштів «сплачує» одна економічно активна особа на

функціонування системи національного оподаткування. Щоправда, вказаний підхід не враховує структурних особливостей податкової системи, а тому не дає змоги оцінити фіскальну ефективність окремих податків [3].

В сучасних умовах ефективність оподаткування, передусім, визначається здатністю рівнозначно виконувати фіскальну та регулюючі функції. З початком фінаново-економічної кризи в Україні почали особливо виразно проявлятися дисбаланси податкової системи. Ключову роль у питанні ефективності оподаткування відіграє податкове навантаження. Цей показник є особливим критерієм ефективності системи оподаткування країни, який впливає на наповнення державних доходів, рівень податкових надходжень у структурі ВВП і відповідно частку ВВП на душу населення.

Поняття «податкове навантаження» також можна визначити як ефекти впливу податків на економіку в цілому та на окремих їх платників, пов'язані з економічними обмеженнями, що виникають в результаті сплати податків і відволікання коштів від інших можливих напрямів їх використання. Важливою проблемою оподаткування в Україні є надмірний рівень податкового навантаження і нерівномірний його розподіл між факторами виробництва та споживання. Недостатня фіскальна ефективність основних бюджетоутворюючих податків на фоні істотного податкового навантаження спричиняє зростання тіньового сектора економіки, ухилення від оподаткування, а відтак – зменшення податкових надходжень до бюджетів різних рівнів.

В умовах кризової економіки необхідно зважати на такі ризики, які призводять до зниження фіскальної ефективності податкової системи: зниження активності у легальному секторі, тонізація економіки; масове уникнення оподаткування платниками; зменшення бази оподаткування; зростання ризику корупційних проявів в органах адміністрування; відсутність коштів на модернізацію механізмів адміністрування. З метою підтримки високої фіскальної ефективності податкової системи України необхідно: удосконалювати технології профілактики податкових правопорушень; скасувати мало результативні податки; орієнтувати органи адміністрування на забезпечення належної фіскальної результативності за основними бюджетоутворюючими податками; вживати заходи зі зміцнення дисципліни у податкових і митних органах; своєчасно виявляти й усувати причини та умови, які призводять до податкових девіацій; удосконалювати технології адміністрування податкового боргу; реально забезпечити дотримання принципу невідворотності покарання за вчинення податкових правопорушень.

Отже, політика у сфері фіскальної ефективності податкових надходжень в Україні повинна орієнтуватися на постійне та поступове зменшення податкових ставок та розширення бази оподаткування за рахунок виведення бізнесу з тіні, підвищення ефективності системи адміністрування, а також рівномірного розподілу податкового навантаження.

Література:

1. Дубинецька П. П. Податкове регулювання всистемі управління національним господарством: дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук. ЛЬВІВ – 2015 [Електронний ресурс] / – Режим доступу : http:// lnu.edu.ua›files/dissertations/2015-04-21…dis…

2. Мельник В.М. До питання формування теоретичних засад адміністрування податків // Фінанси України:-2011. - №9. – С.3-9

3. Податкова політика України: стан, проблеми та перспективи: Монографія//П.В.Мельник, Л.Л.Тарангул, З.С.Варналій та ін. За ред. З.С. Варналія: - К.: Знання України, 2008. – 675с.

О. Гришко
«Міжнародний бізнес», 2 курс
ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»
Науковий керівник –к.е.н., доцент кафедри фінансів Степура М.М.

РІВЕНЬ ТІНІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ: МОЖЛИВОСТІ ОЦІНКИ ТА МІНІМІЗАЦІЇ В УКРАЇНІ ТА СВІТІ

Функціонування тіньового сектора економіки створює низку негативних наслідків, які негативно впливають на економіку та економічну безпеку країни в цілому. Чітко визначити рівень та масштаби тінізації економічної системи наразі неможливо, оскільки відсутніми є загальновизнані методи оцінки тіньової економіки. Однак, наявні методи та методики свідчать, що в цілому у світі зберігається тенденція до зростання загального рівня тіньової економіки та відповідно втрат офіційних доходів країн. Співіснування тіньової економічної діяльності з легальною спричиняє значне зменшення частки податкових надходжень у загальній сумі усіх доходів бюджету, що в свою чергу призводить до скорочення державних видатків, що мали б спрямовуватися на підтримання та розвиток різноманітних сфер людської діяльності, а отже порушення бюджетного фінансування може породжувати напругу у суспільстві. У зв'язку із цим, дослідження проблем тінізації економіки та її впливу на всі сфери суспільного життя набувають особливої актуальності.

Тіньова економіка як соціально-економічне явище є характерною для усіх економічних систем. Багато іноземних дослідників у своїх працях використовують синоніми до поняття «тіньова економіка», це можуть бути такі як: нелегальна, сіра, незадекларована, прихована, непомітна, неформальна, неофіційна, паралельна, друга. Однак найбільш загальновизнаним є визначення, запропоноване американським економістом Е. Фейгом 1979 році. Згідно з ним до тіньової економіки відноситься вся економічна діяльність, що з тих чи інших причин не враховується офіційною статистикоюі не включається при підрахунках до показників національних рахунків [1, с. 4].

Наявність певного рівня тінізації економіки країн Європи говорить про те, що це явище притаманно всім країнам світу. Згідно з дослідженнями професора Ф. Шнайдера середній рівень тіньової економіки в 28 країнах ЄС знизився до 18,3% у 2014-му та до 18,0% у 2015 роках. [2]

Найнижчий її рівень серед членів ЄС в Австрії (7,8% ВВП), Люксембурзі (8,1%), Нідерландах (9,2%). Це змушує європейських чиновників серйозно замислитися над методами покращення ситуації. А в географічному сенсі зберігається тренд: що далі на схід, то більших обертів набирає тіньовий сектор. [3] Цікавим представником східного регіону є Польща. На момент приєднання до ЄС у 2004 році частка тіньової економіки становила 27,4% ВВП Польщі. У 2014-му, через 10 років після вступу, цей показник знизився майже на 4% й дорівнював 23,5%. За іншими даними, частка знизилася майже до 20% і не припиняла падіння. За інформацією Міністерства фінансів, у 2016-му показник залишився на тому самому рівні, що й два роки тому, а саме 23,5%. [4] Попри те що тіньової економіки в Польщі за 10 років відчутно поменшало, динаміка все-таки не була такою значною на тлі загального показника ЄС (середній рівень знизився від 22,3% до 18,6%) чи, наприклад, успішної в цьому сенсі Австрії (від 11% до 7,8%). Важливим фактором, який допоміг Польщі вирватись із замкненого кола чорного ринку, став дозвіл на ведення приватного підприємництва ще до 1989 року. [5] Також можна виділити Данію, яка за кілька років досягла значного прогресу в боротьбі з підпільним ринком праці. З 1994 року її вартість становила близько 3% ВВП країни, а зараз вона тримається на рівні 2% ВВП. Все це завдяки широкій поінформованості данців про наслідки тіньової економіки. [6]

Оцінюючи передумови та наслідки, що призводять до зростання тіньової економіки, можна зробити висновок. Якщо держава вдається до сильних стимулів, наприклад, до зменшення податків, то ситуацію можна зрушити з місця. Частина тіньової економіки стає офіційною, тоді компенсуються і збитки від знижених податків.

Це найбільш вигідний спосіб. Покарання дадуть певні результати, але це не дуже дієво. Ми повинні визнати, що в Європі завжди існуватиме тіньова економіка в різних масштабах. Але якщо уряд змог хоча б на третину чи вдвічі зменшити її, то це вирішило б чимало проблем із втратою податкових надходжень. [7]

В Україні ж рівень тіньової економіки згідно з розрахунками Мінекономрозвитку за січень-вересень 2015 року знизився до 40% порівняно з 2014, у якому рівень тінізаціїї економіки становив 42% від обсягу офіційного ВВП. Для подолання наслідків тінізації економіки проводять низку заходів. Основною метою детінізації економіки України є створення необхідних умов для покращення інвестиційного клімату, зниження податкового та регулятивного тиску на підприємницьку діяльність, захист прав власності та трудових відносин.[8]

МВФ у свою чергу, у своєму "Звіті про технічну допомогу: зменшення внесків до фонду соціального забезпечення та вдосконалення системи оподаткування корпорацій і малого бізнесу" багато уваги приділив проблемі "тіньової економіки" в Україні. На відміну від наших експертів, МВФ дуже критично поставився до того, що зниження єдиного соціального внеску (ЄСВ) буде стимулювати зниження "тіньової економіки" і "вибілювання" заробітної плати. МВФ вважає, що мало буде стимулювати бізнес платити заробітну плату офіційно. Фонд на доказ своєї думки наводить дані по різних країнах світу, де низький ЄСВ, або де знижували ставки ЄСВ, але це не стимулювало зменшення "тіньової економіки". Яка ж тоді причина дійсно впливає на рівень "тіньової економіки" і змушує бізнес платити заробітну плату в "конвертах"? МВФ вважає, що це, насамперед, поганий доступ до фінансових послуг і відсутність реальної боротьби з боку фінансових структур щодо "тіньової економіки".

Фонд подає розрахунки, де показує, що чим вища частка кредитування економіки до ВВП, чим простіше отримати кредитування, тим нижчий рівень тіньової економіки в країні. МВФ вважає, що неможливість отримати якісні фінансові послуги підштовхує бізнес працювати прозоро, і, відповідно, у бізнесмена немає економічного сенсу платити офіційну заробітну плату. Потрібно забезпечити українську економіку доступними і якісними кредитами, тоді бізнес буде орієнтований працювати відкрито та публічно, а значить, не буде спокуси працювати в тіні, – так міркують фахівці МВФ. Тому вони рекомендують, перш за все, думати не про зниження ставок ЄСВ, а про те, як забезпечити економіку України доступними і якісними кредитами.[9]

Література:

1. Николаева М. И. Теневая экономика: методы анализа и оценки (обзор работ западных экономистов) / М. И. Николаева, А. Ю. Жевгаков. – М.: ЦЭМИ АН СССР, 1987. – 53 с

2. Professor Friedrich Schneider, Johannes Kepler University[Електронний ресурс]: http://www.econ.jku.at/members/Schneider/files/publications/2015/ShadEcEurope31.pdf

3. Міністерство фінансів Польщі [Електронний ресурс] http://www.mf.gov.pl/ministerstwo-finansow

4. The European Platform on Undeclared Work [Електронний ресурс]: http://us14.campaignarchive.com/?e=3b3178b5a2&u=b59be8959b96bfd87541085e1&id=c626e38721

5. Матеріал друкованого видання « Часопис» № 48 (472) від 1 грудня, 2016

6. Бо Сандберґ, головний економіст компанії Dansk Byggeri [Електронний ресурс]: Euronews http://ua.euronews.com/2015/11/23/shining-a-light-on-europe-s-shadow-economy

7. The Shadow Economy F R I E D R I C H S C H N E I D E R & COLIN C. WILLIAMS

8. Департамент економічної стратегії та макроекономічного прогнозування/ Тенденції тіньової економіки в Україні у І кварталі 2017 року/21.09.2017 | 12:40 |

9. Канал “112 Україна”[Електронний ресурс]: https://ua.112.ua/mnenie/mvf-vvazhaie-shcho-nbu-ne-dopomahaie-zmenshuvaty-tinovu-ekonomiku-291384.html__

О. Грищенко

«Міжнародна економіка та менеджмент», 3 курс.

ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»

Науковий керівник – старший викладач кафедри фінансів Лебеда М.О.

ПРОБЛЕМА ФІНАНСУВАННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ

На сучасному етапі розвитку економіки країни в умовах глобалізації та жорсткої конкуренції саме інноваційність є визначальною характеристикою науково-технічних, соціально-економічних та інших важливих суспільних процесів та явищ в Україні. Зарекомендувавши себе як державу з наукомісткими галузями промисловості, Україна сьогодні перебуває на світовому ринку високотехнологічної продукції на позиціях аутсайдера, оскільки не належить ні до однієї з провідних груп міжнародних постачальників високотехнологічної продукції і не має розвиненого внутрішнього механізму ринкового і державного регулювання даного ринку. Саме тому існує ряд проблем недостатнього фінансового забезпечення, як одного з ключових чинників інноваційної діяльності. Відсутність належного фінансового забезпечення, концентрації та ефективного використання наявних фінансових ресурсів стримує процес активізації інноваційної діяльності та знижує першорядний вплив на ефективність економічних інновацій.

Фінансування інноваційної діяльності є однією з найважливіших умов інноваційної активності, оскільки проведення ефективної інноваційної діяльності вимагає значних фінансових вкладень. У більшості країн світу основними джерелами інноваційної діяльності є бюджетні кошти, що лімітуються у законодавчому порядку, в Україні ж характерною є зовсім інший підхід з мінімальною участю держави (табл. 1).

Таблиця 1

ДЖЕРЕЛА ФІНАНСУВАННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ ЗА 2010-2016 РОКИ

	Загальна сума витрат	У тому числі за рахунок коштів			
		власних	державного бюджету	іноземних інвесторів	інші джерела
	млн.грн.				
2010	8045,5	4775,2	87,0	2411,4	771,9
2011	14333,9	7585,6	149,2	56,9	6542,2
2012	11480,6	7335,9	224,3	994,8	2925,6
2013	9562,6	6973,4	24,7	1253,2	1311,3
2014	7695,9	6540,3	344,1	138,7	672,8
2015	13813,7	13427,0	55,1	58,6	273,0
2016	23229,5	22036,0	179,0	23,4	991,

Джерело: дані наведені за результатами державного статистичного спостереження а формою № ІНН "Обстеження інноваційної діяльності підприємств за період 2010-2016 років"

За результатами проведено аналізу можна визначити, що фінансування інноваційної діяльності з державного бюджету здійснювалось на рівні приблизно 2% і менше, це служить показником пасивності держави до інноваційної діяльності. Така досить негативна тенденція змушує підприємства України використовувати інші зовнішні джерела залучення ресурсів для проведення інноваційної діяльності.

В цілому пропонуємо визначити основні джерела фінансування інноваційної діяльності (рис.1).

Отже, узагальнюючи можна відзначити, що сьогодні в Україні важливим залишається підвищення уваги держави до інноваційної діяльності, що допоможе вирішити ряд проблем: нестачу власних коштів, недостатню фінансову підтримку держави, недосконалість законодавчої бази, низький платоспроможний попит на нову продукцію, відсутність іноземних інвесторів, нецільове та неефективне використання

фінансових ресурсів.[1] А оскільки інноваційна діяльність є рушієм економічного розвитку, то подолання цих проблем є важливим інструментом для виходу України на більш високий рівень розвитку.

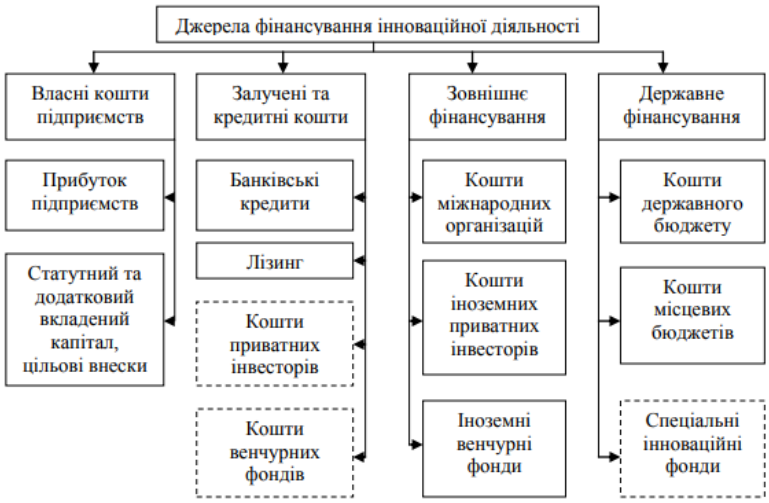

РИС.1:ДЖЕРЕЛА ФІНАНСУВАННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ [2]

Таким чином, для збільшення обсягів фінансового забезпечення інноваційної діяльності, Україні потрібен новий комплексний механізм стимулювання всього інноваційного процесу – від фундаментальних досліджень до впровадження розробок у виробництво. Це можливо за умов удосконалення та оновлення інструментів фінансування ,підвищення інтересу іноземних замовників, поширення іноземного досвіду до надання інноваційним підприємствам середньострокових кредитів та практики прямого державного фінансування інноваційних інвестицій, у межах реалізації програм щодо модернізації промисловості.

Література:

1. І. В. Тюха, В. А. Кузнєцова "Ефективна економіка"// «Проблеми інноваційної діяльності в Україні та на вітчизняних підприємствах»[електронне фахове видання]-№11-2015.

2. Л. О. Птащенко ,В. В. Сасько «Проблеми фінансового забезпечення інноваційної діяльності в Україні».

3. Державна служба статистики України: статистична інформація [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ukrstat.gov.ua/

А. Гуренко
к.е.н, доцент кафедри менеджменту та підприємництва на морському транспорті
О. Протасова
студентка спеціальності «Менеджмент організацій»
Азовського морського інституту НУ «ОМА», м. Маріуполь, Україна

СУЧАСНІ ІНСТРУМЕНТИ ПІДТРИМКИ ПОТЕНЦІАЛУ РЕГІОНУ

У сучасних реаліях господарювання Україна зіштовхується з низкою проблем, що простежуються в соціальних, екологічних та економічних сферах. Головними причинами негативних явищ є зниження рівня розвитку економіки, посилення міграції, погіршення екологічної ситуації та інші.

У системі державного та регіонального управління приділяється значна увага соціально-економічної підтримки, однак залишається невирішеними низка проблем. Існування негативних тенденцій підтверджується даними про зниження валового внутрішнього продукту, зростання рівня міграції. Аналітичні дані свідчать, що зростання рівня інфляції у серпні 2017р. склало 99,9%; міграційний рух населення

України - 218165 вибулих; кількість шкідливих викидів в атмосферу України зросло на 7,7% та [1]. Разом із цим регіони відчувають соціальні, екологічні та економічні проблеми. Наочним прикладом є промислові регіони України, які є важливішим економічним сегментом країни та одночасно відчувають на себе екологічне та економічне навантаження.

За таких умов стає актуальним дослідження інструментів підтримки потенціалу регіонів, що націлені на розв'язання екологічних, соціальних та економічних проблем. Сучасна теорія і практика показує, що існує кілька способів вирішення окреслених проблем. Дієвими інструментами стимулювання сталого розвитку регіонів є фінансові, що здатні спиратися на розроблену доктрину збалансованого розвитку «Україна 2030» (табл. 1) Сутність цих заходів полягає у сприянні економічного зростання регіонів на рівні не менше 10-15% в рік, щоб до 2030-го ВВП України досяг 710-750 мільярдів доларів [2].

Наведені в таблиці інструменти передбачають впровадження низки заходів:

- надання податкового наукового кредиту, що націлений вирахування з суми податку місячного доходу юридичних осіб задіяних у НДДКР [3];

- надання податкового інвестиційного кредиту, що дозволяє вираховувати з суми податку юридичних осіб задіяних інноваційному інвестуванні;

- залучення податкових преференцій для наукоємних та екологоорієнтованих підприємств регіону, що націлені на часткове звільнення від сум податку відповідних юридичних осіб;

- розробка програм прямої дотації місцевим бюджетам на природоохоронні заходи і регіональну політику ресурсоспоживання, що отримується за рахунок бюджетного асигнування з Державного бюджету України для регіонів, які мають значні екологічні проблеми;

Таблиця 1

ІНСТРУМЕНТИ УДОСКОНАЛЕННЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОЛОГІЧНОГО РОЗВИТКУ РЕГІОНІВ

<table>
<tr><th>Податкові інструменти</th><th>Трансфертні інструменти</th><th>Інвестиційно-інноваційні інструменти</th><th>Інституційні інструменти</th></tr>
<tr><td>Податковий науковий кредит</td><td>Пряма дотація місцевим бюджетам на природоохоронні заходи і регіональну політику ресурсоспоживання</td><td>Інноваційне інвестування регіональної науки та технології</td><td>Державне замовлення на високоефективні в екологічному та соціальному плані регіональні проекти і технології</td></tr>
<tr><td>Податковий інвестиційний кредит</td><td>Дотації для регіонів з екологічними проблемами</td><td rowspan="2">Інновації на відновлення первісних якостей використаних ресурсів регіону</td><td>Регіональне прикордонне співробітництво у галузі сталого розвитку</td></tr>
<tr><td>Податкові преференції для наукоємних та екологоорієнтованих підприємств регіону</td><td>Пряма дотація регіонам, змушеним притримувати промисловий розвиток</td><td>Пряма дотація регіонам, змушеним притримувати промисловий розвиток</td></tr>
</table>

- створення програм прямої дотації регіонів, що підтримує промисловий розвиток, сприяє бюджетному асигнуванню з Державного бюджету України регіону;

- формування інноваційного інвестування регіональної науки та технології спрямоване на відновлення екологічної рівноваги, досягання соціальної справедливості та забезпечення економічного росту регіонів за рахунок впровадження наукоємних інвестиційних проектів;

- впровадження інновацій на відновлення первісних якостей використаних ресурсів регіону відновляє природноресурсний потенціал регіону, забезпечує придатність використаних ресурсів з метою досягнення сталого розвитку регіону;

- підтримка державного замовлення на високоефективні в екологічному та соціальному плані регіональні проекти і технології, що забезпечує розвиток високотехнологічного, енергоощадного, екологічно безпечного та соціально орієнтованого виробництва [4];

- залучення регіонального прикордонного співробітництва у галузі сталого розвитку, що забезпечує розширення співробітництва регіонів України з регіонами сусідніх країн у соціальній, економічній та екологічній сферах регіону.

Представлені удосконалення соціально-екологічного розвитку регіонів сприяють відновленню соціального, економічного, екологічного рівня в регіоні.

Література:

1.Осауленка О.Г. Статистичний щорічник - [Электронний ресурс]- режим доступу: http://ukrstat.org/druk/publicat/kat_r/publ1_r.htm.-2017

2.Доктрина збалансованого розвитку «Україна 2030» - [Электронний ресурс]- режим доступу: http://ukraine2030.org/

3. Вахович І.М. Фінансова політика сталого розвитку регіону: методологія формування та механізми реалізації: монографія / І.М. Вахович. — Луцьк: рогра'я, 2007

4. Герасимчук З.В. Політика розвитку проблемних регіонів: методологічні засади формування та реалізації: монографія / Герасимчук З.В., Галущак В.Л. — Луцьк: рогра'я, 2006.

М. Джига

«Фінанси, банківська справа та страхування», аспірант

ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»

Науковий керівник – к.е.н., професор, завідувач кафедри фінансові ринки Гапонюк М.А.

РОЛЬ ІНСТИТУЦІЙНИХ ІНВЕСТОРІВ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ КРАЇНИ

Здійснення інвестування та інвестиційної діяльності є об’єктивною потребою як осіб, які мають вільні ресурси, так й суспільства та держави, які потребують фінансових джерел. Економічне зростання залежить від наявності інвестиційних ресурсів, для забезпечення якими потрібно використовувати засоби, що притаманні ринковій економіці.

Серед фінансових посередників, що забезпечують ринкові механізми інвестування, важливе значення мають інституційні інвестори. До інституційних інвесторів відносять юридичних осіб, які активно інвестують власні кошти та кошти клієнтів в акції та інші фінансові активи на професійній основі [1]. В інших джерелах [2] під «інституційними інвесторами» запропоновано вважати учасників фінансового ринку, котрі відіграють провідну роль у процесі трансформації заощаджень в інвестиції, акумулюючи кошти індивідуальних інвесторів (як правило, шляхом випуску власних цінних паперів або на довірчій основі), що використовуються для інвестування у фінансові та матеріальні активи (найчастіше в цінні папери), диверсифікуючи інвестиційні вкладення, зменшуючи ризики та отримують інвестиційний дохід.

Інституційні інвестори грають провідну роль в процесі трансформації заощаджень в інвестиції, істотно впливають на функціонування фондового ринку і його активність.

Система інституційного інвестування в Україні в даний час є достатньо розгалуженою, але розвиток інституційної сфери останніми роками відбувається повільно. Розглянемо окремі показники розвитку інституційних інвесторів банківського типу (банків) та небанківських інституційних інвесторів (інститутів

спільного інвестування (ІСІ), страхових компаній, недержавних пенсійних фондів (НПФ)).

Слід зазначити, що достатньо швидко до останнього часу розвивалися інституційні інвестори небанківського типу, система яких продовжує знаходитися у стадії становлення та розвитку. Система інституційних інвесторів банківського типу в нашій країні сформована, банки користуються більш високою довірою населення, чим небанківські інституційні інвестори, але в результаті проведення реформ в економіці в останні роки кількість банків стрімко зменшилася. Зазначимо, що кількість інституційних інвесторів так само зменшувалася При цьому кількість небанківських фінансових установ зменшувалася більш низькими темпами, ніж банків. Так, у 2012-2016 рр. зменшення кількості страхових компаній відбулося на 22%, інститутів спільного інвестування – на 7,5%, НПФ - на 32%. В той же час кількість банків зменшилася на 45,5%, при цьому в 2017 році кількість банків продовжує зменшуватися. [3; 4; 5].

Активи банків є найбільшими за розмірами серед інституційних інвесторів. Проте, темп приросту банківських активів за період з 2012 по 2016 рр. склав всього 7,6% при загальному прирості активів інституційних інвесторів на 10, 8 %. При цьому високими були темпи приросту активів ІСІ та НПФ - +46,4 % та +28,8% відповідно. Активи ж страхових компаній зменшилися на 30% [3; 4; 5].

Активи небанківських фінансових установ за період з 2012 по 2016 рр. складали лише 15,6 – 18%% від загального обсягу активів інституційних інвесторів. Серед небанківських інституційних інвесторів конкурентами банків потенційно можуть бути лише інститути спільного інвестування. За даними річного звіту Української асоціації інвестиційного бізнесу, відношення активів ІСІ до активів банків за період 2010-2016 рр. зросло з 11,24% до 18,52%. При цьому частка активів ІСІ до ВВП залишилася майже незмінною [3]. Обсяги активів страхових компаній та недержавних пенсійних фондів займають незначну частку у загальному обсязі активів інституційних інвесторів: частка активів страхових компаній зменшилася з 3,7 % до 2,35 (-1,5%). Поза критикою поки що залишаються масштаби розвитку НПФ.

Разом з тим, динаміка розвитку інституційних інвесторів небанківського типу, зокрема, ІСІ, дозволяє сподіватися, що у майбутньому вони зможуть конкурувати з банками.

Література:

1. Інституційні інвестори // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://buklib.net/component/option,com_jbook/task,view/Itemid,99999999/catid,101/id,1606/

2. Кушнір Т.М. Інституційні інвестори в економічній системі України: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. економ. наук. : спец. 08.00.01 «Економічна теорія та історія економічної думки» / Т.М. Кушнір. – Львів, 2008. – 20 с.

3. Офіційний сайт Української асоціації інвестиційного бізнесу. – Режим доступу: https://www.uaib.com.ua;

4. Офіційний сайт Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://nfp.gov.ua ;

5. Офіційний сайт Національного рейтингового агентства «Рюрік»: http://rurik.com.ua

А. Джобулда
«Фінанси, банківська справа», 4 курс
Університет державної фіскальної служби України
Науковий керівник –к.е.н., с.н.с., доцент, доцент кафедри фінансів Коляда Т.А.

ЕКОНОМІЧНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ: ЧИННИКИ ВПЛИВУ ТА ВЕКТОРИ РЕФОРМУВАННЯ

Досліджуючи, сучасну економічну політику України, яка перебуває у стані рецесії, треба нагадати, що свого часу наша держава була однією з найбільш індустріально і науково розвинутих республік колишнього СРСР. Її промисловий, аграрний і науково-технічний потенціал був найпотужнішим у сфері добувної промисловості та металургії, в агропромисловому та військово-промисловому комплексах. Випуск в УРСР основної промислової та сільськогосподарської продукції, а також продовольства сягав однієї п'ятої частини загальносоюзного виробництва, а за видобутком залізної та марганцевої руд, виплавкою металу, виробництвом різноманітних металовиробів, олії та цукру, створенням окремих видів машин та устаткування вона займала одне з провідних місць у загальносоюзному масштабі.

Зараз економіка України перебуває в стані дуже глибокої, затяжної кризи. Усю сукупність причин нинішнього соціально-економічного становища в Україні можна поділити на три основні групи:

– до першої з них належать ті, що були успадковані нашою державою від колишнього СРСР,

– до другої – ті, що були зроблені так званими реформаторами з часу проголошення незалежності України 24 серпня 1991 року,

– до третьої – проблеми, зумовлені необхідністю трансформації неефективної економічної системи, яка існувала в нашій державі. Перехідний період для такої трансформації, як показує досвід інших країн, не може не відбуватися інакше, ніж через кризи і потрясіння [1, с.64].

За умов надзвичайно глибокої кризи в Україні особливого значення набуває така складова економічної політики, як управління економічними реформами. Глибоке реформування структури державного управління, рішуче підвищення рівня керованості всіма ланками економічного процесу – одне з найважливіших завдань органів законодавчої та виконавчої влади.

Складні та суперечливі процеси ефективного ринкового реформування можуть успішно здійснюватися тільки під впливом міцної державної влади та чітко діючої системи соціально-економічного управління (сучасного менеджменту). Держава ці процеси має ініціювати й підтримувати на макрорівні методами правового регулювання та контролю діяльності банківсько-фінансової системи, грошового й кредитного обігу, з допомогою структурних зрушень у економіці під впливом науково-технічного й суспільного прогресу, розробки та перевірки виконання тих чи інших загальнодержавних програм, формування раціональних управлінських структур тощо.

Як важлива складова економічної політики в Україні розглядаються також реформи в аграрній сфері, перетворення АПК у лідируючий, експортоспроможний сектор економіки. Одним з найгостріших питань реформування АПК є проблема прискорення земельної реформи. Для цього необхідно втілити в життя проголошений ще в жовтні 1994 р. основний принцип реформування земельних відносин: земля має належати тим, хто її обробляє.

Наступним напрямком стратегії економічних перетворень є зовнішньоекономічна діяльність у всіх її виявах: експортно-імпортних операціях. Ураховуючи високий рівень інтеграції економіки в колишньому СРСР (якщо в ЄС міждержавна торгівля становить близько 14% ВНП, то в СРСР напередодні краху – 21%, в Україні – 27%), брак конкурентоспроможної на світових ринках продукції, значний дефіцит торгового балансу при переході на світові ціни (26%), першочерговою проблемою України в зовнішньоекономічній діяльності є насамперед відновлення економічних зв'язків з країнами СНД з поступовою заміною нераціональних на економічно ефективні.

Крім того, за рахунок пріоритетного розвитку галузей, які визначають сучасний етап науково-технічного прогресу, слід збільшувати обсяг виробництва

конкурентоспроможної продукції, здійснювати програму державного стимулювання експорту за допомогою податкової, кредитної, митної політики тощо.

Найнебезпечнішим викликом у цьому процесі перетворень є зрощування тіньового капіталу з державним апаратом, зростання корумпованості останнього. Посилюється вплив тіньового капіталу на різні сфери політичного життя, зокрема на діяльність партій, народних депутатів, регіональних владних структур та органів місцевого самоврядування, на засоби масової інформації. Усе це підриває авторитет системних перетворень, міжнародний імідж держави, загрожує національній безпеці.

Проблему подолання тінізації економіки та її корумпованості не можна розв'язати разовими, епізодичними заходами. Це має бути цілісна система дій, спрямована передусім на викорінення причин та передумов цих явищ та процесів. Не можна також покладатися виключно на силові методи, які дають лише тимчасовий ефект [2].

Таким чином, проведене дослідження демонструє, що специфіка реалізації національної економічної політики визначається не лише впливом світової кризи, а й структурними дисбалансами, нерозвиненим внутрішнім ринком, значним внутрішнім боргом, низьким рівнем науково-технологічної та інноваційної активності. Однак за умов формування ефективної антикризової державної економічної політики, спрямованої на трансформацію національної економіки у напрямі її модернізації, застосування інноваційно-інвестиційних моделей, використання значного внутрішнього потенціалу можна буде створити стабільну законодавчу та інстутиційну базу економічної політики в Україні.

Література:

1. Звєряков М.І. Інвестиційні джерела економічного зростання / М.І. Звєряков // Економіка і прогнозування. – 2002. – №1. – С. 63-66.

Коляда Т.А. Формування бюджетної стратегії України: теорія, методологія, практика : [монографія] / Т.А. Коляда. – Ірпінь : Університет ДФС України, 2016. – 396 с.

И. Дорофеева
«Финансы и кредит», 3 курс
УО «Белорусский торгово-экономический университет потребительской кооперации»
Научный руководитель – старший преподаватель кафедры банковского дела, анализа и аудита
Новикова И.Н.

ФИНАНСОВЫЕ МЕТОДЫ ПОДДЕРЖКИ АГРОПРОМЫШЛЕННОГО КОМПЛЕКСА РЕСПУБЛИКИ БЕЛАРУСЬ

Для обеспечения устойчивого развития сельского хозяйства государство применяет различные методы регулирования деятельности субъектов, работающих в данной сфере. От обеспечения страны продуктами питания во многом зависит ее независимость. Основным приоритетом экономической безопасности Республики Беларусь является продовольственная безопасность [1].

Государственная поддержка АПК объективно базируется на двух группах причин.

Первая обусловлена тем, что производимое в отрасли продовольствие имеет первейшую потребительскую и социальную значимость. Поэтому устанавливать на готовые продукты питания свободные цены в зависимости от спроса и предложения недопустимо, тем более ставить задачу, чтобы цены на продовольствие покрывали все виды производственных и непроизводственных затрат и позволяли сформировать необходимые размеры прибыли. В противном случае многие категории розничных потребителей, учитывая сравнительно низкие среднедушевые доходы, не смогут приобретать продукты питания даже в минимальном ассортименте.

Вторая исходит из того, что при организации межотраслевого товарообмена между сферами промышленности и сельского хозяйства, например, при взаимопоставках производственных ресурсов для АПК, с одной стороны, и

продовольственных товаров, с другой, нарушен паритет цен и стоимостей. В результате такого ценового непаритета из сферы сельского хозяйства стали быстро вымываться вновь созданные стоимости.

Государственная аграрная политика строится на основе базовых принципов, среди которых особе следует выделить: целевой программный характер государственной аграрной политики; адресность государственной поддержки; устойчивость механизмов государственного регулирования; гарантированность мер государственной поддержки; вспомогательный характер государственной поддержки и усиление самофинансирования; соблюдение международных обязательств Республики Беларусь.

Законодательство предусматривает экономические, научно-технические и социальные меры, гарантирующие приоритетное развитие сельского хозяйства.

Экономическая поддержка агропромышленных товаропроизводителей осуществляется следующими способами: целевое бюджетное финансирование; льготное кредитование и субсидирование процентных ставок по кредитам, выданным сельскохозяйственным производителям; надбавки к закупочным ценам; реструктуризация кредиторской задолженности организаций АПК; компенсация части затрат по обязательному страхованию сельскохозяйственного имущества; льготное налогообложение; применение процедур досудебного оздоровления.

Много лет назад Беларусь сделала ставку на развитие сельского хозяйства. Время показало, что выбор этот был абсолютно правильным, поскольку страна не только полностью обеспечивает себя продовольствием, но и зарабатывает на его экспорте более $2,4 млрд в год. Сельхозпроизводство составляет 7,5% ВВП Беларуси. В структуре экспорта страны на долю АПК приходится 17,7%. В сельскохозяйственном секторе трудится около 9% от общего количества занятых в экономике страны. АПК объединяет 9 отраслей народного хозяйства.

В Беларуси, начиная с 2005 года, уровень потребления основных продуктов питания увеличился на 12 %. Объемы производства сельскохозяйственной продукции на душу населения в стране соответствуют уровню развитых государств и по многим позициям превышают показатели участников ЕАЭС. Стабильно высокие показатели производства не являются перепроизводством, а в условиях активизации международной торговли формируют экспортный потенциал страны, что и заложено в перспективах развития АПК в рамках Государственной программы развития аграрного бизнеса в Республике Беларусь в 2016 – 2020 годы[2].

Одним из основных принципов выделения бюджетных ресурсов является принцип эффективности. Поэтому финансовая поддержка субъектов АПК в Республике Беларусь оказывается при участии в выполнении мероприятий Госпрограммы в виде предоставления льготных кредитов на их выполнение и реализацию эффективных проектов, отобранных на конкурсной основе. При этом используются подходы по удешевлению процентов: 100 % – при реализации проектов в молочном скотоводстве, овощеводстве, картофелеводстве и плодоводстве, а также в рыбохозяйственной деятельности; 50 % – в свиноводстве и птицеводстве, селекции и семеноводстве, техническом переоснащении, переработке сельскохозяйственной продукции.

Таким образом, основными приоритетами в сфере государственной поддержки сельского хозяйства в Республике Беларусь в настоящее время должны стать:

оказание государственной поддержки приоритетным направлениям, обеспечивающим повышение эффективности промышленного производства, энергосбережение, возрождение села и развитие регионов;

создание специальных фондов для осуществления государственной поддержки кредитования в АПК;

усовершенствование механизма банкротства предприятий путём увеличения периода санации с 2,5 до 6 лет, когда предприятие еще имеет возможность, реализовав некий прорывной проект, избежать ликвидации;

создание механизма, позволяющего разграничить функции общегосударственных, региональных и местных органов в области инвестиций, а также обеспечить их полномочия надежными и стабильными источника — ми финансирования, закреплёнными законодательными актами.

принять меры по сокращению налоговой нагрузки.

Литература:

1. О Концепции национальной продовольственной безопасности Республики Беларусь : Постановление Совета МинистровРесп. Беларусь от 10 марта 2004 г. № 252 // [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://www.pravo.by/document/?guid=3871&p0 =C20400252.

2. О Государственной программе развития аграрного бизнеса в Республике Беларусь на 2016-2020 годы и внесении изменений в постановление Совета Министров Республики Беларусь от 16 июня 2014 г. № 585 :Постановление Совета МинистровРесп. Беларусь от 10 марта 2004 г. № 252 // [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://www.pravo.by/document/?guid=3961&p0=C21600196.

В. Зань
«Економіка та управління», 3 курс
ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»
Науковий керівник - к.е.н., доцент кафедри фінансів Курило О.В.

ВПЛИВ ПІДВИЩЕННЯ МІНІМАЛЬНОЇ ЗАРОБІТНОЇ ПЛАТИ НА ЕКОНОМІКУ УКРАЇНИ

Після обрання Україною курсу на євроінтеграцію керівництво країни задекларувало стратегічну мету – «досягнення європейських стандартів життя», забезпечення основних соціальних стандартів та гарантій, однією з яких є мінімальна заробітна плата. З 01. 01. 2017 р. за указом Президента відбулося різке підвищення розміру мінімальної заробітної плати до 3200 грн. Донедавна зростання мінімальної заробітної плати відбувалось поступово, а останнє різке збільшення урядовці пояснювали намірами покращити добробут працівників, знизити рівень тіньових зарплат, а також досягти вищих європейських стандартів життя.

Варто зазначити , що в Україні не завжди виконується вимога щодо врахування економічних чинників. Так, під час розрахунків мінімальної заробітної плати практично не враховують поточний та прогнозний рівні зростання макропоказників української економіки.

Від часу прийняття реформи пройшло більше півроку, тому можна робити певні висновки. Як саме підвищення зарплати впливає на економічні процеси в Україні?

Першим негативним наслідком від підвищення мінімальної заробітної плати на економічний стан є те, що роботодавці формально обходять вимоги законодавства та переводять працівників на часткову зайнятість. Цим самим економлять на підвищенні фонду оплати праці, у той час як працівники отримуватимуть ту ж саму суму. Так як збільшення зарплати аж у 2 рази – це також дворазове збільшення податкового тиску на підприємства, що перебувають «на єдиному податку». Як наслідок, почалися масові звільнення з роботи, знизилися показники офіційної зайнятості та перехід до «тіньової економіки». Проте, з іншого боку, підвищення мінімальної заробітної плати мотивує безробітне населення до пошуку роботи. За даними Держкомстату у 2 кварталі 2017 р., рівень безробіття населення віком 15-70 років знизився на 1 відсотковий пункт відносно 1 кварталу [1].

В урядів важали, що підвищення мінімальної зарплати сприятиме детінізації економіки. Для того ще у 2016 році зменшили розмір єдиного соціального внеску - відрахування на загальне соціальне страхування від заробітної плати. Це також має

сприяти збільшенню платежів та зменшувати навантаження на роботодавців. Отож за період з січня по вересень 2017 року надходження від ЄСВ склали 129 млрд. грн. Це на 36,7% або на 34,7 млрд.грн. більше, ніж протягом того ж самого періоду 2016-го року [2].

Також варто зазначити, що збільшення заробітної плати вплинуло на ціновий аспект. Зокрема, було ідентифіковане зростання цін на продовольчі та промислові товари. Різко прискорилась інфляція, ціни на продукти харчування зросли на 12% (червень до грудня): м'ясо – на 14,6%, овочі – на 71,4%, фрукти – на 52,7%.

Платоспроможності населення зросла, але незважаючи на це вона поглинула інфляцією цін. Також потрібно звернути увагу на те, що виробники враховують у ціні вищу купівельну спроможність покупців.

Актуальним для більшості населення нашої країни постає питання, що стосується оформлення субсидій. Після збільшення розміру мінімальної зарплати кількість осіб, що користувалися пільгою зменшилась, адже дохід збільшився, відбулися перерахунки. Урядовці зняли із себе додаткові навантаження, підвищивши мінімальну зарплату, скоротили виплати малозабезпеченим, а також субсидії на відшкодування витрат на житлово-комунальні послуги. Вплив даної реформи на бюджет виявиться нейтральним, тому що видатки на зарплати бюджетним працівникам можна буде профінансувати завдяки надходженням від ПДФО та ПДВ, а також певному скороченню видатків на надання субсидій.

Висновок. Отже, збільшення розміру мінімальної заробітної плати повинно бути обґрунтовано ознаками економічного зростання. Можна сказати, що збільшення розміру мінімальної зарплати було необхідним кроком, більшість працюючих людей опинилися за межею бідності. Зміна розміру основної соціальної гарантії потрібно назвати індексацією, а не підвищенням. На мою думку, дану реформу потрібно було вводити не так квапливо, а поступово, адже на малі та середні підприємства обвалився величезний тягар, який змусив більшість або звільняти працівників, або переводити їх до «тіньової діяльності» через неспроможність виплачувати заробітну плату. Тому необхідно уряду впровадити ефективні заходи зі сприяння розвитку малого та середнього бізнесу.

Література:

1. Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.ukrstat.gov.ua

2. Державна фіскальна служба України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.sfs.gov.ua

М. Здвізова
«Економічна теорія», 4 курс
Київський національний університет імені Тараса Шевченка
Науковий керівник – к.е.н., доцент кафедри економічної теорії, макро- і мікроекономіки Нестеренко О.П.

ПОВЕДІНКОВІ ФІНАНСИ ЯК АЛЬТЕРНАТИВНИЙ НАПРЯМ СУЧАСНОЇ ФІНАНСОВОЇ НАУКИ

Сучасна економічна наука характеризується неоднорідністю, розгалуженістю течій, постійною появою нестандартних альтернативних теорій, інтеграцією різних дисциплін. Часто нові напрями виникають у відповідь на неспроможність усталених підходів пояснити певні явища та парадокси сучасної економіки. Одним з прикладів є нова галузь сучасної фінансової науки - поведінкові фінанси, які «враховують ірраціональну природу поведінки інвесторів і фінансистів на ринку в умовах невизначеності й ризику при ухваленні рішень фінансово-інвестиційного характеру» [1, с. 90].

Поведінкові фінанси спираються на положення поведінкової економічної теорії для кращого розуміння поведінки економічних суб'єктів та пояснення їхніх мотивів. У теорії поведінкових фінансів кожен суб'єкт фінансового ринку розглядається як окремий індивід, який має певні потребами, мотиви, лінію поведінки, що часто характеризується нераціональністю. Таке поєднання напрямів дозволяє розширити розуміння взаємодії суб'єктів, скоротити витрати чи, навпаки, отримати додаткові вигоди.

Поведінкові фінанси допомагають відповісти на питання ціноутворення, використовуючи технологію передбачення поведінки різних груп інвесторів. Якщо звичайні моделі фінансового менеджменту допомагають уникнути втрат на 1-5%, то ефективне використання моделей поведінкових фінансів допомагає звести рівень витрат до 0% [2, с. 94].

Основними напрямами вивчення поведінкових фінансів стали:

1. Теорія перспектив;
2. Теорія поведінки інвесторів;
3. Теорія шумової торгівлі;
4. Теорія ефективності операцій трейдера.

Теорія перспектив - заснована на працях Деніела Канемана та Амоса Тверські, які у результаті багаторічних досліджень евристик, індивідуальних суджень та відхилень від нормативного стандарту, прийнятого в економічній теорії, зробили висновок, що поведінка будь-якого індивіда є переважно нераціональною і залежить від зовнішніх факторів та власної суб'єктивної логіки.

Теорія поведінки інвесторів – доводить недостатньо швидку реакцію інвесторів на зміни і обґрунтовує важливість аналізу інвестором наявної інформації про можливі зміни поведінки суб'єктів [4, с.179].

Теорія шумової торгівлі - вивчає поведінку суб'єктів фінансового ринку, враховуючи наявність на ринку асиметричності інформації та «шумів» (чуток і пліток) – факторів, що впливають на процес вибору індивідів.

Теорія ефективності операцій трейдера – досліджує зв'язок між особистими якостями трейдера та успішністю його економічної діяльності.

Прихильники поведінкових фінансів всебічно використовують поведінковий підхід для дослідження ситуації на фінансовому ринку, доводячи корисність та актуальність напряму. Важливим етапом його розвитку стало вручення Нобелівської премії з економіки у 2017 році одному із засновників теорії поведінкових фінансів – Річарду Талеру.

Р. Талер приділив багато років вивченню поведінки індивідів на фінансових ринках, виділивши основні фактори ірраціональності їхньої поведінки: самовпевненість, прийняття бажаного за дійсне, репрезентативність, дія «ефекту якоря», упередженість тощо. Окрему увагу в дослідженнях Талер приділяє мотивам, що спонукають людину до вибору, які він називає «nudge» (поштовхи) [3]. Вчений виокремив декілька нових моделей поведінки інвесторів, які дозволяють визначити причини коливань цін на акції та навіть передбачити їх, припустивши, що всі індивіди на ринку поводяться нераціонально.

Отже, можна зробити висновок, що теорія поведінкових фінансів є інноваційною і досить прогресивною на сучасному етапі розвитку економічної та фінансової науки. Вона значно розширює можливості аналізу ситуації на фінансовому ринку. Проте слід підкреслити, що проведення досліджень у сфері поведінкових фінансів є дуже складними і тривалими, адже необхідно враховувати індивідуальні особливості поведінки суб'єктів, а також фактори, які можуть змінювати поведінку суб'єкта на певному ринку: асиметричність та наявність «інсайдерської» інформації, дії інших інвесторів, індивідуальну мотивацію тощо. Саме через дію наведених факторів

результати подібних досліджень дуже важко узагальнити і застосувати до великої кількості ринків.

Література:

1. Ващенко Т. В. Поведенческие финансы – новое направление финансового менеджмента. История возникновения и развития / Т. В. Ващенко, Е. В. Лисицина // Финансовый менеджмент. – 2006. – № 1. – С. 89–98.
2. Рибалко Ю.С. Поведінкові аспекти управління фінансовим ресурсом ТНК / Ю.С. Рибалко // Інвестиції: практика та досвід. – 2014. - № 20. – С.90-98.
3. Талер Р. Nudge: Архитектура выбора. Как улучшить наши решения о здоровье, благосостоянии и счастье / Р. Талер, К. Санстейн ; пер. с англ. – М.: Манн, Иванов и Фербер, 2017. – 240 с.
4. Шаманська О.В. Теорія поведінкових фінансів: генезис та еволюція / О.В. Шаманська, Н.К. Шаманська // Світ фінансів. – 2015. - №1(42). – С. 173-184.

О. Ільчук
«Фінанси і кредит», 4 курс,
Національний університет водного господарства та природокористування
Науковий керівник – к.е.н., старший викладач кафедри фінансів Подлевський А.А.

ВІЛЬНІ ЕКОНОМІЧНІ ЗОНИ: НЕГАТИВ І ПОЗИТИВ ЇХ ФУНКЦІОНУВАННЯ

Багато українських та зарубіжних науковців присвятили свої дослідження проблемам становлення та функціонування вільних економічних зон. До їх числа можна віднести таких вчених С. В. Сідак, О. С. Чмир та О. Р. Зельдіна.

Так, С. В. Сідак під вільною економічною зоною (надалі ВЕЗ) розуміє територію, що володіє вигідним географічним положенням, наділена своїм політичним центром, більш пільговим режимом господарської діяльності порівняно із загальноприйнятим для даної держави [1]. Водночас О. С. Чмир вважає, що ВЕЗ – це чітко визначена географічно територія держави, яка характеризується наявністю спеціальних стосовно іншої території країни режимів інвестування, оподаткування, митних режимів тощо, що обумовлюється її суспільно-економічними особливостями [2]. У розумінні О. Р. Зельдіної, ВЕЗ – це частина території держави, на якій для інвесторів установлюються податкові, митні, фінансові пільги з метою залучення додаткових інвестиційних засобів для активізації виробничого, торгового, зовнішньоекономічного й іншого видів діяльності [3].

Різні вчені трактують сутність ВЕЗ по-різному. Однак так чи інакше, вони всі сходяться на одному: ВЕЗ – це частина національної території, економічний потенціал якої спрямований на вирішення певних спеціальних задач, де, завдяки введенню безмитного режиму, а також за допомогою інших економічних та організаційних регуляторів стимулюється зовнішньоекономічна діяльність із залученням іноземних інвестицій.

ВЕЗ, як доведено світовим досвідом, є одним з найбільш ефективних інструментарієм для стимулювання швидкого розвитку регіонів, залучення інвестицій, збільшення зайнятості населення і сприяння експорту. Сьогодні в 135 країнах світу існує більше 4 тисяч ВЕЗ всіх видів, через які проходить до 20% світового товарообігу [4]. В Україні програма зі створення ВЕЗ як територій, на яких діє спеціальний правовий режим економічної діяльності, почала здійснюватися з прийняття в 1992р. відповідного Закону [5]. Було відкрито 11 ВЕЗ і 9 територій пріоритетного розвитку – «Порто-Франко» і «Рені» в Одеській області, «Яворів» та «Курортополіс Трускавець» у Львівській, «Донецьк» та «Азов» у Донецькому регіоні тощо. У зазначених зонах уводився спеціальний правовий режим господарської діяльності, а саме: пільгові митні, податкові, валютно фінансові та інші умови підприємництва для вітчизняних й іноземних інвесторів.

Але в Україні такі зони існували до 2005 р., коли надмірна політизація питання призвела до скасування пільг з податкових і валютно-фінансових операцій (саме які й були сенсом створення зон) та руйнування цього важливого економічного механізму. Такого скандального процесу ліквідації ВЕЗ не переживала раніше жодна країна, після неї стратегічні інвестори надовго втратили інтерес до України. Проте пошук шляхів реформування економіки знову повернув українську владу до ідеї відродження ВЕЗ.

Останні роки українська влада дивиться на проблему ВЕЗ дещо по-іншому, ніж у 2005 р. У 2012 році перед урядом постало завдання вивчити питання про доцільність відновлення в Україні роботи ВЕЗ. 06.09.2012 набрав чинності Закон України № 5205-VI «Про стимулювання інвестиційної діяльності у пріоритетних галузях економіки України з метою створення нових робочих місць» [5].

Реалії існування ВЕЗ невтішні, за даними Держстату за 2014 рік, наявна інформація лише про 6 із 10 ВЕЗ та 8 із 65 адміністративно-територіальних одиниць, на яких було запроваджено спеціальний режим інвестиційної діяльності на територіях пріоритетного розвитку.

На багатьох ВЕЗ та ТПР інвестиційні проекти або завершено, або не реалізуються з тих чи інших причин. Так, термін дії усіх інвестиційних проектів, що реалізувалися на ТПР Волинської області, завершився у 2014 р., а на ТПР Житомирської області – у липні 2015 р. У ВЕЗ «Миколаїв» з 2010 р. не реалізується жодного інвестиційного проекту. У межах ВЕЗ «Курортополіс Трускавець» завершено реалізацію інвестиційних проектів усіма суб'єктами ВЕЗ. Станом на 04.03.2015 у ВЕЗ «Славутич» жодне підприємство не провадить своєї підприємницької діяльності. У 2014 р. Законом України «Про створення вільної економічної зони «Крим» та про особливості здійснення економічної діяльності на тимчасово окупованій території України» було ліквідовано ВЕЗ «Порт Крим» і ТПР в Автономній Республіці Крим [6].

Є багато аргументів для твердження про низьку ефективність діяльності ВЕЗ і ТПР в Україні, зокрема, початкова несумісність ідеї ВЕЗ з національним механізмом господарювання, існуюча на той період. Проте існує низка переваг існування ВЕЗ.

– залучення інвестицій (станом на 01.01.2014 р на суму майже 1 млрд. дол. США);
– збільшення кількості робочих місць, зокрема у депресивних регіонах (станом на 01.01.2014 18980 нових робочих місць) ;
– залучення прогресивних технологій;
– розвиток депресивних регіонів;
– активізація зовнішньої торгівлі.

На нашу думку, недоліки є менш суттєвими порівняно з перевагами функціонування ВЕЗ в Україні. Тому варто відновлювати ВЕЗ, так як в Україні є передумови для ефективного їх функціонування – це вигідне географічне розташування, розвиненість зовнішньоекономічних зв'язків, наявність природно-кліматичних умов, значних трудових і природних ресурсів, відповідного науково-технічного потенціалу та транспортної інфраструктури.

Література:

1. Сідак С. В. Вільні економічні зони, сучасний стан та міжнародна практика // Науковий вісник УНУ. – 2011. – № 9. – С. 20.

2. Чмир О. С. Спеціальні (вільні) економічні зони і території пріоритетного розвитку: (Науково-методичні аспекти)/ Науково-дослідний економічний інститут. – К., 2001. – 272 с.

3. Зельдіна О. Р. Теоретичні аспекти спеціального режиму господарювання [Текст]: автореф. дис … д-ра юрид. наук: 12.00.04 (господарське право; господарсько-процесуальне право) / О. Р. Зельдіна. – К., 2007. – 39 с.

4. Мировая практика СЭЗ (по материалам World Economic Journal): [электронный ресурс]. – Режим доступу: http://daily-finance.ru/articles/2013- 02-01/df/25280.

5. Закон України «Про стимулювання інвестиційної діяльності у пріоритетних галузях економіки з метою створення нових робочих місць» №5205-17від 06.09.2012 р. [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/5205-17.

6. Аналіз регуляторного впливу до проекту постанови Кабінету Міністрів України «Про визнання такими, що втратили чинність, деяких постанов Кабінету Міністрів України» [Електронний ресурс]. — Режим доступу : https://www.google.com.ua/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=5&cad=rja&uact=8&ved=0ahUKEwir-qCZqeTMAhXI_ywKHcNQBEQFggsMAQ&url=http%3A%2F%2Fwww.me.gov.ua%2FDocuments%2FDownload%3Fid%3D07bd67ce43544feb86d9b5aa4097d0a2&usg=AFQjCNG5MZ7YHzKDwr3pn5U_bIdl0JmwRg&sig2=Xt2D5WHbQCs34D9rLxPhPQ

Д. Калашник
«Фінанси, банківська справа та страхування», 3 курс
ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»
Науковий керівник – асистент кафедри фінансів Сарнецька Я.А.

ІНФЛЯЦІЙНЕ ТАРГЕТУВАННЯ В УКРАЇНІ: НЕОБХІДНІСТЬ ТА НАСЛІДКИ

Спостерігаючи щодня за новинами, я часто задумуюсь, який зв’язок існує між усіма явищами що відбуваються в економіці. І уже не перший раз я звертаю увагу на інфляцію, рівень якої так хвилює нас усіх. Чому ж це питання таке важливе і що ми робимо, щоб знизити її рівень? У першому кварталі 2017 року виповнилося вже три роки як Україна проголосила реформи в економіці і фінансах. Ці три роки були досить складними для країни: втрата частини території, війна, перші місця за рівнем корупції в різних рейтингах і неоднозначне сприйняття самих реформ населенням. Все це призвело до того, що населення не відчуває реформ - зате відчуває кризу. Тобто в цій роботі хочу особливу увагу приділити політиці НБУ, а саме, інфляційному таргетуванню. Чи потрібне воно нашій країні і чи допоможе не впасти в більш глибоку кризу?

Як відомо, інфляційні процеси мають безпосередній вплив на макроекономічну стабільність держави: не тільки знижують рівень життя населення, але й сприяють зниження ефективності виконання функцій грошової системи. Але це явище притаманне майже усім країнам світу, і може навіть стимулювати розвиток економіки, якщо «утримувати» його на відповідному рівні.

Звісно, уряд не може просто так друкувати гроші і роздавати їх населенню, оскільки якщо грошей в економіці більше, ніж товарів, то ціни на товари починають рости. Вважаю, що набагато гірше, якщо Центральний банк не випускає нові гроші, а через падіння ВВП скорочується кількість товарів і їх потрібно якимось чином вилучати або пов'язувати грошову масу великими ставками. Саме такі моменти найболючіше переживаються населенням країн, де йдуть реформи, оскільки падіння реальних доходів відбувається миттєво, а відновлення - повільно і не завжди успішно.

Проблема в тому, що сьогодні девальвація національної валюти України сприяє зниженню платоспроможного попиту населення і підвищенню вартості імпортованої продукції. Щоб це змінити, як на мене, потрібні структурні реформи. І НБУ почав діяти, щоб хоч якось відновити стабільність у державі, шляхом інфляційного таргетування - це монетарний режим, який передбачає відповідальність НБУ за дотримання проголошеного значення офіційного показника інфляції (таргету) протягом визначеного періоду часу.

Основним інструментом інфляційного таргетування є облікова процентна ставка НБУ, підвищення якої призведе до збільшення процентних ставок комерційних банків за кредитами та одночасно за депозитами. В результаті таких дій буде вилучити частину готівки з небанківського сектору, що вплине на зниження рівня інфляції. Але, в умовах недовіри населення до банківської системи (що спостерігається в Україні), такий інструмент грошово-кредитної політики складно відносити до ефективних. Чому ж

Україна обрала саме інфляційне таргетування? - як на мене, то в неї просто немає іншої альтернативи.

Взагалі, інфляційне таргетування застосовують багато країн світу, а саме Польща, Чехія, Угорщина. Одна з головних переваг режиму полягає в тому, що цим режимом передбачено чіткі процедури проведення прозорої монетарної політики, спрямованої на досягнення та підтримку цінової стабільності в середньостроковій перспективі, залишаючи при цьому "свободу дій" у короткостроковій перспективі для реакції на зовнішні чи внутрішні шоки. Але є й ряд негативних чинників, через які цей режим не може бути впроваджено належним чином в нашій країні.

Насправді, багато українських і зарубіжних економістів не підтримують політику інфляційного таргетування НБУ, пояснюючи тим, що ринкова економіка розвивається в тому випадку, якщо рівень монетизації з кожним роком збільшується. А центральний банк навпаки проводить політику вилучення грошей з обороту.

Рекомендації МВФ чи Світового банку, завжди зводяться до одного стандартного рецепту - жорсткий контроль державних витрат і не менш жорсткий контроль грошової маси. Все це робиться для досягнення макроекономічної стабілізації, після якої починається зростання економіки, а відповідно і доходів населення. Зрозуміло, що в такому рецепті найслабше місце - це очікування зростання економіки. В процесі очікування є ризик того, що політичні сили можуть розхитати ситуацію і під ринкові реформи перетворяться в ніщо. Для населення єдиним критерієм оцінки реформ є реальний дохід, отриманий за місяць, і що на цей дохід можна купити.

Останній рік дуже багато суперечок в експертному середовищі щодо того, чи правильний курс на таргетування інфляції обрав НБУ. Адже, так чи інакше, населення і бізнес сприймають таргетування як частина реформ. Я не погоджуюсь з думкою Еріка Наймана, що інфляційне таргетування посилить кризу в Україні, і вважаю, що на запитання: таргетувати чи ні , що у відповіді є дві складові:

По-перше, раз населення цікавиться не номінальними, а реальними доходами, то зростання інфляції важливе для країни за визначенням самої численної групи учасників ринку.

По-друге, держава, налаштована на економічне зростання, має робити ставку на зростання доходів масового споживача.

Так що винести інфляцію за дужки економічних відносин при реформах, орієнтованих на підвищення якості життя населення, неможливо. Те, наскільки сама інфляція важлива в економічних процесах, показує статистика трьох останніх років по самій Україні. Найпростіший спосіб відчути, як інфляція впливала на доходи населення - простежити за динамікою середньої з / п в Україні.

Отже, я вважаю, що технічно політика таргетування залишається логічно продуманою, але в нашій економіці має певні нюанси. Наприклад, при таргетуванні інфляції транспортні та комунальні монополії більш легко і швидко піднімають ціни, ніж компанії на конкурентом ринку. В результаті частка витрат зубожілій населення на послуги монополій зростає, а оскільки населення ці платежі сприймає як податки, то зростає і його невдоволення. Тобто ефективність таргетування падає в умовах значної частки монополій на ринку. Але з іншого боку, інфляційне таргетування є потенційно дієвим механізмом, але для його впровадження потрібно здійснити ряд змін в економіці. Наприклад, паралельно застосовувати таргетування таких показників, які пов'язані з рівнем безробіття. А якщо точніше, то схиляюсь до « комплексного таргетування»

Пропоную як можливий варіант, НБУ може продовжувати прагнути до запланованих інфляційних цілей, але також повинен встановити чіткі та прозорі цілі щодо стану банківського сектору. Інакше громадськість продовжуватиме підозрювати центральний банк у підляганню політичному впливу, справедливо чи ні, а довіра народу до банківської системи - головне у цьому ділі.

Література:

1. http://news.finance.ua/ua/news/-/373012/dmytro-sologub-alternatyvy-inflyatsijnomu-targetuvannyu-nemaye
2. https://konkurent.in.ua/news/ukrayina/9703/provali-i-dosyagnennya-kerivnictva-nacbanku-.html
3. http://fp.cibs.ubs.edu.ua/files/1502/15mojozi.pdf Мірошник Олексій
4. «Особливості застосування інфляційного таргетування, як режиму монетарної політики центрального банку»
5. http://forbes.net.ua/ua/nation/1413867-erik-najman-inflyacijne-targetuvannya-posilit-krizu-v-ukrayini Ерік Найман: «Інфляційне таргетування посилить кризу в Україні»
6. Горюк В.В. «Питання доцільності прийняття інфляційного таргетування в Україні»

Л. Камінська, А. Камсюк
«Міжнародна економіка», 2 курс
ДВНЗ «Київський національний економічний університет ім. В.П. Гетьмана»
Науковий керівник – к.е.н., старший викладач кафедри фінансів Рудик Н.В.

ЗАГРОЗИ ФІНАНСОВІЙ БЕЗПЕЦІ УКРАЇНИ ТА ШЛЯХИ ЇХ ПОДОЛАННЯ

Фінансова безпека відіграє велику роль в сучасній економіці, оскільки характеризується захищеністю фінансових інтересів на усіх рівнях фінансових відносин, а також рівнем незалежності, стабільності та стійкості фінансової системи країни в умовах впливу на неї дестабілізуючих факторів. Нехтування її станом може призвести до згубних наслідків(занепаду фінансової системи, що може викликати кризу тощо). Тому дослідження цієї теми набуває важливості в сучасних умовах фінансової нестабільності та складної антитерористичної ситуації. Проблемам фінансової безпеки присвячені дослідження таких науковців та практиків як: Єрмошенко М.М.[1], Литоцький М. Я. , Лазебник Л. Б., Терехов Є.М., Винниченко Н. В. та інші [6-8].

У роботі були розглянуті основні загрози фінансової безпеки України та запропоновані шляхи її вдосконалення.

На сьогодні у фінансовій безпеці країни наявні як зовнішні, так і внутрішні загрози. Виділимо основні загрози:

- вади фіскальної політики, зокрема недоліки у податковій системі (часта зміна, складність та неоднорідність податкової системи, непрозорість і нерівномірне податкове навантаження – все це призводить до ухилення від оподаткування та виведення діяльності у «тіньову економіку») [1];
- значні розміри державного та гарантованого боргу, проблеми з його обслуговуванням (за даними Міністерства фінансів державний борг України у 2017 році зріс майже до $71 млрд[2]. Таке боргове навантаження підвищує ризики фінансової нестабільності, особливо за умов дії несприятливих чинників зовнішнього та внутрішнього характеру);
- різкі коливання курсу національної валюти (з 2013р - 2017р валютний курс зріс із 7,9 до 26,5 грн за 1 долар [3]. Таке значне коливання валютного курсу є джерелом валютних ризиків. При цьому курсові стрибки можуть стати потужним фактором реалізації фінансових загроз);
- високий рівень корупції та тінізація економічних відносин (Україна 131-ша з 176 країн у рейтингу сприйняття корупції Transparency International[4]. У фінансовій сфері корупція руйнує фінансову безпеку держави, призводить до економічного занепаду, зміцнення недоброякісної конкуренції, зменшення інвестиційної привабливості та стримування економічного розвитку країни);
- низький рівень фінансової відповідальності (вкрай негативно позначається на забезпеченні національної безпеки України хибна практика щорічного несвоєчасного прийняття Державного бюджету);

➢ недостатня інвестиційна активність, відтік капіталу за кордон (частка прямих інвестицій в загальному обсязі за останні роки зменшується, тому загроза відтоку капіталу за кордон та труднощі в залученні іноземних інвестицій в Україну призводять до дестабілізуючих тенденцій в розвитку економіки).

Відомо, що економіка нашої держави в умовах сьогодення характеризується мінливими тенденціями та численними дисбалансами. Низка загроз дестабілізували фінансово-економічні процеси й посприяли погіршенню стану фінансової безпеки України, який і до цього часу знаходився у критичних межах.

Тому, на наш погляд, необхідно вжити таких заходів щодо зміцнення фінансової безпеки України, які сприятимуть одночасному покращенню фінансового та інвестиційного клімату країни, базуючись на існуючих дослідженнях вчених [6-8] у даному напрямі: стабілізація податкової системи України, а також оптимізація податкового навантаження з метою стимулювання розвитку підприємництва, детінізації та деофшоризації; нарощення власного доходного капіталу та зменшення чистих зовнішніх запозичень уряду та погашення довгострокових запозичень, ; стабілізації рівня національної грошової одиниці та нарощення частки золота в золотовалютних резервах, зниження рівня доларизації економіки, лібералізація грошово-кредитної політики; цілеспрямовані заходи щодо боротьби з корупцією та «тіньовим» бізнесом , посилення контролю за дотриманням вимог законодавства; скорочення необґрунтованих витрат державного бюджету; створення сприятливих умов для репатріації вивезеного капіталу та ефективні заходи щодо покращення інвестиційного клімату країни.

Таким чином, актуальність проблеми забезпечення фінансової безпеки швидкими темпами зростає. Низка загроз та ризиків підірвали нормальне її функціонування, тому підтримка фінансової безпеки держави на відповідному рівні потребує постійного контролю основних показників та вдосконалення заходів щодо ідентифікації наявних і потенційних загроз. Запропоновані шляхи зміцнення фінансової безпеки України, на нашу думку, дозволять прогнозувати поліпшення української політики щодо фінансової безпеки, що, у свою чергу, позитивно відобразиться на загальному стані економічної безпеки в сучасних умовах та інвестиційному кліматі.

Література:

1. Лазебник Л. Тенденції формування зовнішнього корпоративного боргу України загрози і виклики/М.Я. Литоцький , Л. Лазебник // Банківська справа -2015.-№3.-С.33-42

2. Державний борг України [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: https://minfin.com.ua/ua/.

3. График курса доллар США [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: https://net.dn.ua/money/stat.php.

4. Corruption perception index [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: https://www.transparency.org/news/feature/corruption_perceptions_index_2016.

5. Bloomberg's Misery Index [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: https://newsnetwork.tv/news/bloombergs-misery-index-ukraina-v-desyatke-samyh-nishih-stran-mira.html.

6. Єрмошенко М. М. Фінансова безпека держави: національні інтереси, реальні загрози, стратегія забезпечення / Єрмошенко М. М. – К.: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2001. – 309 с.

7. Терехов Є.М. Пріоритетні напрями забезпечення фінансово-економічної безпеки в Україні в умовах глобалізації / Є.М.Терехов // Економіка та держава – 2014. – № 8. – С. 32 -36.

8. Вашай Ю.В. Шляхи підвищення рівня фінансової безпеки України на сучасному етапі / Ю.В.Вашай // Галицький економічний вісник. – 2012. – №6(39). – С.137-144.

Я. Карпенко
«Фінанси, банківська справа та страхування», 4курс
Київський національний торговельно-економічний університет
Науковий керівник – к.е.н., доцент кафедри фінансів Василенко А.В.

СВІТОВИЙ ДОСВІД ЗАСТОСУВАННЯ ПРОЕКТНОГО ФІНАНСУВАННЯ

Проектне фінансування широко застосовують у світовій практиці, адже воно є дуже актуальним при розробці та впровадженні масштабних проектів. На відміну від всіх інших видів кредитування, для проектного фінансування об'єктом кредиту є конкретний задум, бізнес-ідея, проект (інвестиційний, інноваційний, концесійний, тощо). Проте в Україні проектне кредитування не набуло широкого використання, тому доцільним є розглянути світовий досвід його застосування.

Отже, на основі визначень даного поняття багатьох науковців, можна узагальнити, що проектне фінансування – це метод залучення довгострокового позикового фінансування для великих проектів, за допомогою фінансового інжинірингу, заснований на позику під грошові потоки, створювані тільки самим проектом, і є складним організаційним і фінансовим заходом щодо фінансування і контролю виконання проекту його учасниками. Це відносно нова фінансова дисципліна, яка за останні 20 років отримала широке поширення в розвинених країнах світу.

Перша угода, яка згодом отримала назву проектного фінансування, відбулася в 1930-і рр. у штаті Техас (США) щодо фінансування нафтовидобувної проектної компанії [1, С.166]. Варто звернути увагу на такі світові приклади використання проектного фінансування: [2, С.71]

- «Євротунель»: будівництво тунелю між Великобританією та континентальною Європою, вартість якого становить 12 млрд. дол. США. Банків-учасників — 198, країн — 15, залучено інвестиції лише приватного сектора;

- «Зеравшан»: видобуток золота в Узбекистані, вартість якого становить 195 млн. дол. США, співвідношення власних коштів до залучених 30:70. Засновники проектної компанії: Державний комітет Узбекистану з геології і мінеральних ресурсів, Державний гірничо-металургійний комбінат «Навої», АТ «Ньюмонт Узбекистан ЛТД». Кредитні кошти надано ЄБРР, банками США, Великобританії, Швейцарії, Німеччини, Франції, Австрії.

- «Сахалін-2» Освоєння нафтогазового і газового родовищ, експортно орієнтований проект, нафта і газ постачаються на внутрішні та зовнішні ринки. Вартість проекту складає 10 млрд. дол. США. До моменту завершення проекту співвідношення власних коштів інвесторів та кредитних установ 20:80. Засновники проектної компанії: «Маратон» (США, 37,5 %), «Міцуї» (Японія, 25 %), «Ройял-Датч/Шелл»(Нідерланди/Великобританія, 25 %),»Міцубісі» (Японія, 12,5 %). У квітні 2007 року акціонери підписали угоду купівлі-продажу з ВАТ»Газпром». На даний момент частка останнього становить 50 % плюс одна акція, «Шелл»–27,5 %, «Міцуї»– 12,5 %,«Міцубісі»–10 %. Основні кредитори: МФО (ЄБРР, МФК), а також Експмбанки США та Японії.

-Будівництво Ярезького гірничо-хімічного комплексу потужністю 650 тис. тонн з видобутку та переробки титанової руди, освоєння нафто-титанових родовищ та реалізація продукції на внутрішніх і зовнішних ринках. Загальна вартість проекту 16,2 млрд. руб. Співвідношення власних та залучених коштів 30:70. Для розробки нафтотитанового родовища в 1997 році були створені ВАТ Ярезька нафтотитанова компанія (ЯНТК) та ВАТ «Комітитан», у власність якого перейшов майновий комплекс з видобутку руди. У 2002 році «Лукойл» придбав 82 % акцій ЯНТК.

Отож, як бачимо, реалізація проекту «Євротунель» відбувалась лише за рахунок інвестицій приватного сектора без залучення державних гарантій, при цьому спектр учасників і їх географія є досить масштабними, що дозволяє здійснювати трансфер ризиків. Натомість у проекті «Зеравшан» держава брала безпосередню участь в утворенні проектної компанії. Участь держави в реалізації інвестиційних проектів в Україні лише сприятиме підвищенню їх привабливості для потенційних інвесторів. Характерною для проектного фінансування, хоча і не обов'язковою, є учать міжнародних фінансових організацій. Наприклад, кредитування проекту «Сахалін-2» відбувалось за

участі ЄБРР та МФК, проекту «Зеравшан» — ЄБРР. Особливо відчутною є потреба в допомозі МФО, зокрема, щодо підтримки експортно орієнтованих виробників. Сприяння наданню експортних кредитів у проектному фінансуванні можливе, крім того, за участі експортно-кредитних організацій (наприклад, Ексімбанк США та Японії в проекті «Сахалін-2»). Пряме кредитування може здійснюватись спеціально створеними для цього експортно-імпортними банками, які кредитують безпосередньо проектну компанію (що характерно для США (експортно-імпортний банк — U.S. Exim), Канади (корпорація розвитку експорту — EDC), Японії (спеціальне незалежне агентство експортного кредитування та ін- вестування — NEXI). Одержання експортного кредиту проектною компанією за низькою фіксованою відсотковою ставкою можливе і від комерційних банків, при цьому експортно-кредитні агентства укладають угоду про відсотковий обмін з банками (практикується, наприклад, у Франції (Агентство участі в економічній кооперації — PRO-PARCO), Італії (Італійська асоціація закордонних підприємців — Simest), Великобританії (CDC Capital Partners) [3, С.138].

Як бачимо, у світі використовують три основні види проектного фінансування: банківське, корпоративне та за участю держави. Проте в Україні найбільш масштабні проекти фінансувалися шляхом об'єднання інвестиційних ресурсів декількох банків, але теперішній стан банківської системи, а також складна політична та економічна ситуація загалом не дають можливості для розвитку проектного фінансування. Саме тому очевидна потреба в залученні значних інвестиційних коштів іноземних стратегічних партнерів (країн, транснаціональних компаній, банків, інвестиційних компаній тощо).

Проектне фінансування надає величезні можливості для розвитку експортно-імпортних операцій, в енергетиці, металургії, нафто- та газопереробці, при видобутку корисних копалин, на деяких видах хімічних виробництв, за умови реалізації інфраструктурних проектів.

Отже, ми бачимо, що вивчення світового досвіду застосування проектного фінансування є дуже важливим для того, аби в майбутньому можна було використати схожі ідеї. Проте потрібно розуміти, що просто взяти і перейняти досвід інших країн, навіть якщо реалізація його була дуже успішною, не вийде. Адже те, що можна успішно реалізувати в США може закінчитися провалом для нашої держави, так як потрібно враховувати специфічні характеристики кожної країни, різноманітні фактори, включаючи економічну та політичну ситуацію в країні, фінансові можливості, традиції, а також менталітет.

Література:

1. Лапко О. О. Проектне фінансування як інноваційний механізм реалізації інвестиційних проектів / О. О. Лапко // Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Економіка» : науковий журнал. – Острог : Вид-во НУ«ОА», березень 2017. – № 4(32). – С. 165–170.
2. Сопільняк А. В. Проектне фінансування: проблеми і перспективи розвитку в Україні / А.В.Сопільняк // «Молодий вчений» • № 2 (17) • лютий, 2015 р. – С.70–73.
3. Смирнова, О.О. Проектне фінансування в Україні: сучасний стан та можливості застосування іноземного досвіду [Текст] / О.О. Смирнова // Фінанси, облік і аудит. – 2013. – № 2 (22). – С. 131-138.

В. Киселюк
«Облік і оподаткування», 5 курс
ДВНЗ «Університет банківської справи»
Харківський навчально-науковий інститут
Науковий керівник – к.е.н., доцент, доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування Головко О.Г.

БЮДЖЕТУВАННЯ ЯК ОСНОВА БЕЗЗБИТКОВОГО ФУНКЦІОНУВАННЯ ПІДПРИЄМСТВА

Високий рівень конкуренції та невизначеності умов бізнес-середовища обумовлюють необхідність пошуку ефективних інструментів забезпечення підприємства довгостроковими конкурентними перевагами. Одним з таких інструментів виступає бюджетування, що при його ефективному функціонуванні дозволяє протистояти небезпекам зовнішнього і внутрішнього середовища і виступає головною умовою сталого розвитку підприємства.

Бюджетування — це технологія складання, коригування, контролю й оцінки виконання бюджетів, а тому бюджетування перетворюється в основу основ усіх технологій внутрішньобанківського управління [1].

Бюджетування є елементом системи фінансового управління, який включає в себе: планування фінансових показників, облік виконання планів, контроль за виконанням планів, аналіз відхилень та надання рекомендацій для прийняття управлінських рішень.

Процес бюджетування складається з трьох етапів:

- складання планового бюджету банку;
- облік фактичного виконання бюджету банку;
- контроль та аналіз результатів виконання бюджету.

У цілому процес бюджетування охоплює діяльність усіх структурних підрозділів і всі аспекти діяльності підприємства. Бюджети складають як для окремих структурних підрозділів, так і для підприємства в цілому. За наявності в складі підприємства кількох підрозділів, які можна охарактеризувати як центри витрат, доходів та прибутку, бюджети складають окремо для кожного підрозділу з метою закріплення персональної відповідальності за їх виконання, і вже після цього консолідують в єдиний бюджет [2].

Бюджети підрозділів агрегують в основний операційний бюджет, який визначає діяльність усього підприємства. Кожен із бюджетів підприємства повинен мати відповідний ступінь деталізації, бути досяжним і пристосованим до внесення змін.

Сам процес бюджетування повинен бути підкріплений відповідним методологічним та програмним забезпеченням. Бюджетний процес не може бути ефективним без запровадження і правильного складання стандартизованих бюджетних форм, а також чіткого виконання інструкцій і процедур бюджетного процесу.

Бюджетування забезпечує:

- визначення конкретних фінансових показників для досягнення стратегічних цілей і тактичних завдань банку;
- чітке бачення проблем і перешкод, що виникають у міру перетворення в життя стратегії і тактики банку;
- вироблення нових тактичних шляхів для досягнення стратегічних цілей;
- ефективне оперативне планування;
- координацію, кооперацію і комунікації;
- створення основ для оцінки і контролю виконання;
- кількісне обґрунтування планів менеджерів;
- мотивацію діяльності працівників через орієнтацію на досягнення цілей банку [3].

Отже, впровадження бюджетування на великих підприємствах потребує побудови досить складної системи взаємопов'язаних бюджетів, а також чіткого розподілу функцій і повноважень усіх, хто бере участь у бюджетному процесі. У цілому для створення ефективної системи бюджетування на підприємстві необхідно мати висококваліфіковані кадри в галузі фінансового менеджменту та відповідне методичне і програмне забезпечення, що потребує значних фінансових витрат. Необхідним є також високий рівень трудової дисципліни, який забезпечував би чітке виконання планових завдань, і стабільне макроекономічне середовище.

Література:

1. Азаренкова Г.М. Фінансовий менеджмент: опорний конспект лекцій в 2-х частях / Г.М. Азаренкова, О.М. Біломістний – Харків: ХІБС УБС НБУ, 2009.
2. Азаренкова Г.М., Антоненко О.І., Мартюшева Л.С., Піскунов Р.О.
Фінансовий менеджмент: практикум. – Видавництво ПП «Новий Світ – 2000», 2013– 306 с.
3. Азаренкова Г.М., Головко Е.Г., Пономаренко В.А Финансовая стабильность компании. Сущность и механизм обеспечения : монография. – LAP LAMBERT Academic PublishingisteinImprintderOmniScriptumGmbH&Co. KG Heinrich-Böcking-Str.6-8,66121 Saarbrücken, Deutschland, 2014. – 89 с.

Ю. Киселюк
«Облік і оподаткування», 4 курс
ДВНЗ «Університет банківської справи»
Харківський навчально-науковий інститут
Науковий керівник – к.е.н., доцент, доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування
Головко О.Г.

МЕТОДИ ОЦІНКИ ПОТЕНЦІАЛУ ВИЖИВАННЯ ПІДПРИЄМСТВА В КОНКУРЕНТНОМУ СЕРЕДОВИЩІ

У сучасних умовах господарювання оцінка можливостей потенціалу виживання є важливою передумовою ефективного функціонування підприємства на ринку в довгостроковій перспективі.

Проблема вимірювання величини потенціалу підприємства є важливою як в теоретичному, так і практичному плані. Оцінка потенціалу підприємства та окремих його елементів надає можливість ліквідувати протиріччя за умов різноприскореного та різноспрямованого руху його складових, певною мірою управляти характеристиками потенціалу. Таким чином, оціночна система потенціалу за суттю є вимірювальною системою управління цим потенціалом і розвитком підприємства, а тому забезпечує йому «виживання» в протидії кризовим явищам [2].

Потенціал підприємства виступає як сукупна здатність підприємства здійснювати діяльність, спрямовану на досягнення максимально можливого результату за умови альтернатив розвитку підприємства в зовнішньому середовищі функціонування, забезпечення високого ступеня фінансової стійкості і платоспроможності.

Виживання (самозбереження) підприємства розглядається як наявна можливість розвитку ситуації за позитивним сценарієм, наслідком якого є нормалізація стану господарської системи, відновлення конкурентоспроможності підприємства та забезпечення ефективного господарювання. Для характеристики здатності підприємства до реалізації цієї можливості використовується спеціальний термін - "потенціал виживання".

Виживання підприємства визначається як такий стан його розвитку, який припускає своєчасність і економічність адаптації до змін внутрішнього та зовнішнього середовища при збереженні основних законів розвитку, таких як цілеспрямованість, динамізм та керованість.

Термін "потенціал виживання підприємства" можна використовувати для узагальнюючої прогнозної оцінки перспектив розвитку підприємства в майбутньому та його можливостей щодо подолання кризових явищ [1].

Оскільки методичний інструментарій оцінки загрози настання банкрутства достатньо розроблений і дає змогу кількісно визначити вірогідність виникнення цієї ситуації, то виживання, яке є протилежним напрямком розвитку кризової ситуації, може бути розраховано як різниця між одиницею та вірогідністю банкрутства.

Оцінка ймовірності банкрутства здійснюється за такими розповсюдженими моделями: модель Альтмана, модель Спрінгейта, універсальна дискримінантна модель

Терещенка, тест на ймовірність банкрутства Лиса, тест на ймовірність банкрутства Таффлера, коефіцієнт Бівера [1].

На сьогодні немає єдиного підходу щодо прогнозування банкрутства підприємств, але оціночні показники більш точно характеризують фінансовий стан підприємства та більш обґрунтовано можуть надати рекомендації для проведення санації та реструктуризації.

Отже, розрахувавши показники вирогідності банкрутства та потенціалу виживання підприємства за даними моделями, можна зробити висновок про фінансовий стан та ймовірність банкрутства, фінансові показники, схильність до виживання підприємства в конкурентному середовищі та надати рекомендації щодо зміни стратегії, залучення можливих ресурсів для налагодження фінансової стабільності та запровадження позитивної тенденції розвитку подальшого функціонування підприємства.

Література:

1. Азаренкова Г.М., Головко Е.Г., Пономаренко В.А Финансовая стабильность компании. Сущность и механизм обеспечения : монография. – LAP LAMBERT Academic PublishingisteinImprintderOmniScriptumGmbH&Co. KG Heinrich-Böcking-Str.6-8,66121 Saarbrücken, Deutschland, 2014. – 89 с.

2. Тридід О.М., Азаренкова Г.М., Біломістний О.М., Орехова К.В. Фінансовий менеджмент у запитаннях та відповідях :Навчальний посібник. Львів: «Новий Світ – 2000», 2014. – 384 с.

В. Коровай, М. Людвіковська
«Фінанси, банківська справа та страхування», 3 курс
ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»
Науковий керівник – к.е.н., доцент кафедри фінансів Сущенко О.М.

ЗЕЛЕНА ЕКОНОМІКА ЯК ШЛЯХ ДО ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ

В умовах сьогодення забезпечення економічного зростання нерозривно пов’язане із зростанням забрудненням і деградації середовища, вичерпанням природних ресурсів, зміною клімату, що призводить до погіршення здоров’я людини й обмежує можливості подальшого розвитку. Тому фактично підвищення добробуту населення не забезпечує необхідної якості життя. Це висуває на перший план поєднання економічного зростання та забезпечення екологічної безпеки, підтримки сприятливого навколишнього природного середовища. Саме це втілюється у моделі «зеленої» економіки, яка формується на засадах зеленого зростання. Формування такої моделі економіки та забезпечення «зеленого» зростання втілюється як один із головних пріоритетів розвитку в національних стратегіях більшості країн ЄС [1].

У Європейському Союзі прийнято пан’європейський План відновлення економіки, яким передбачено вливання допомоги у розмірі 400 млрд. євро на підвищення купівельної спроможності, стимулювання економічного зростання і створення робочих місць. [2]. Провідними економістами було підраховано, що для озеленення світу знадобиться 114 трильйонів доларів, а для України – 200 мільярдів.

На шляху впровадження "зеленої економіки" для України якісним прикладом може стати саме Норвегія - країна, яка ще недавно вважалася однією з найбільш забруднених в Європі, а зараз входить до рейтингу найбільш екологічно чистих країн світу. І це при тому, що саме Норвегія в трійці лідерів країн-експортерів нафти і газу, після Росії і Саудівської Аравії, а також має низку промислових гігантів [4].

Із досвіду країн ЄС стає зрозуміло, що у формуванні основ «зеленої» економіки можна сформувати перелік пріоритетних секторів економіки, в яких можливе впровадження зелених ініціатив. Зокрема до таких секторів необхідно віднести: електроенергетика, сільське господарство, транспорт, будівництво, сфера ІТ-технологій [5]. З метою забезпечення «озеленення» визначених секторів економіки доцільним є

впровадження фіскальних інструментів, а саме податків на дороги які стягуватимуться з вантажних автомобілів, збільшення акцизних податків на паливо; пільгове оподаткування компаній, що використовують принципи ведення «зеленої» економіки.

Курс на озеленення економіки, яким керується Європейський Союз заснований на принципах концепції сталого розвитку. Відповідно, масштаб заходів із співпраці ЄС та України у сфері охорони довкілля та озеленення економіки нашої держави окреслюється прагненням мінімізувати екологічні екстерналії задля повноцінного існування прийдешніх поколінь.

Таким чином, на сучасному етапі основою успішного розвитку країн є впровадження державної політики, спрямованої на економічне піднесення відповідно до новітніх глобальних тенденцій сталого розвитку, а саме – до моделі «зеленої економіки».

Модель «зеленої економіки» поглиблює та розвиває концепцію сталого соціально-економічного розвитку. Вона виникла у відповідь на виклики сучасності, пов'язані з деградацією природного капіталу, посиленню бідності у світі, прискоренням настання та масштабністю світових криз. Загалом підписання Угоди про асоціацію та перспектива вступу в Європейський Союз є дієвим стимулом із екологізації української економіки та подальшою перспективою переходу до «зеленої економіки».

Література:

1. «Досвід країн Європейського Союзу у формуванні основ «зеленої» економіки / Н.П. Захаркевич / 2013 р.
2. «ЗЕЛЕНА ЕКОНОМІКА»: МОЖЛИВОСТІ ДЛЯ УКРАЇНИ / Квач Я.П., Фірсова К.В., Борісов О.Г./ 2015р.
3. ПОБУДОВА ЗЕЛЕНОЇ ЕКОНОМІКИ – ОСНОВНА СКЛАДОВА ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ / ГАРЛИЦЬКА Д.А. / 2016р.
4. СТРАТЕГІЧНІ ПРІОРИТЕТИ РОЗВИТКУ «ЗЕЛЕНОЇ ЕКОНОМІКИ» У КРАЇНАХ СВІТУ/ Т. І. Грицюк, Т. В. Василенко / 2014 р.
5. EUROPEAN SEMESTER THEMATIC FACTSHEET RESOURCE EFFICIENCY // [Електронний ресурс] / Режим доступу: https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/european-semester_thematic-factsheet_resource-efficiency_en.pdf

О. Косолапова
«Менеджмент організації торгівлі», 4 курс
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ
Науковий керівник –асистент кафедри маркетингу та реклами Мудрик О.П.

ВПЛИВ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ НА ТРАНСПОРТНУ ЛОГІСТИКУ ТА ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНУ ДІЯЛЬНОСТЬ ПІДПРИЄМСТВ В УКРАЇНІ

На сьогоднішній день розвиток транспортної галузі України характеризуються критерієм впливу на процеси глобалізації світової економіки, а також процес проникнення транспортної системи держави до світової транспортної мережі. Це спричинено відсутністю забезпечення всіма факторами виробництва, тому необхідно транспортувати деякі товари та послуги з інших країн для забезпечення розвитку економіки країни та задоволення потреб споживачів. Основною формою зв'язку між вітчизняними та іноземними товаровиробниками виступає міжнародна торгівля, вона забезпечує розвиток логістичних механізмів, інтенсивність науково-технічного прогресу, взаємозв'язок між країнами, та поглиблює розвиток глобалізаційних процесів. Тому актуальність теми полягає у визначенні основних логістичних механізмів зовнішньоекономічної діяльності в умовах глобалізації.

Розвиток та вплив глобалізації на логістику зовнішньоекономічної діяльності знайшли своє відображення у працях вітчизняних і зарубіжних економістів: Т. Блудкової, Є.О. Бойко, В. Вінникова, В. Горчакова, Т. Єфименка, Ю.А. Кузьменка, К. Плужникова, В. Покровської, В. Преснякова, В. Рибалкіна, Л. Стровського, І. Фамінського,

Б.І. Холода, Г. Шагалова та ін. У роботах вчених досліджено процес управління зовнішньоекономічною діяльністю, інструменти логістичного управління та забезпечення стійкості їх функціонування на зовнішніх ринках в умовах глобалізації та фінансової кризи.

Метою даної роботи є визначення основних проблем розвитку логістичного управління зовнішньоекономічної діяльності за умов глобалізаційних процесів та дослідження основних напрямків впливу глобалізації на розвиток транспортних відносин в Україні.

Глобалізація економічних зв'язків дозволяє розглядати транспорт як один з найважливіших важелів інтеграційних процесів, якому відводиться ключова роль у розвитку зовнішньоекономічної діяльності вітчизняних підприємств, розширенню міжнародної співпраці, розвитку транспортної інфраструктури, інформаційних систем та організації перевезень вантажів.

Відомо, що логістичні витрати для розвинених країн Європи становлять 10 – 17% (а у деяких випадках до 40 – 45%) сукупних витрат, а в Україні - 30 - 35%. При цьому 70% логістичних витрат припадає на транспорт (7 млрд. діл.), 25% - на складське зберігання (2,5 млрд. діл.) і близько 5% - на управління логістичними потоками (0,5 млрд. дол.) [3, ст. 36].

Зовнішньоекономічна діяльність формує та удосконалює управління виробничо-господарською і комерційною діяльністю підприємства, пов'язаною з виходом на зовнішній ринок з метою більш повного використання зовнішніх (міжнародних) факторів економічного зростання. Проте, без сформованої оптимальної логістичної структури, дана діяльність не в змозі забезпечити формування повноцінних зовнішніх зв'язків та міжнародної торгівлі України в сучасних умовах.

Тому, важливим кроком до покращення логістичної інфраструктури України Державною адміністрацією залізничного транспорту («Укрзалізниця») було придбання, протягом 2013-2014 рр., 11850 вантажних вагонів шляхом розміщення замовлень на вітчизняних підприємствах за рахунок кредитів під державні гарантії.

Варто вказати, що логістика зовнішньоекономічної діяльності – це наука про управління матеріальними і пов'язаними з ними документальними, фінансовими та іншими інформаційними потоками в рамках міжнародного обміну товарами з метою ефективного використання всіх видів ресурсів [4, ст. 264].

За словами Є.О. Бойка, підвищення ефективності функціонування транспортної системи, це один із основоположних факторів глобалізації світової економіки, який виступає сполучною ланкою процесу розвитку зовнішньоекономічних зв'язків між різними країнами, що забезпечує розмивання національних кордонів і формування єдиного світового ринку [1, с. 41].

Аналіз підходів, що відображають бачення глобалізації, дає можливість зробити узагальнення, при якому глобалізація – це об'єктивне явище сучасності, яке характеризується поширенням взаємозалежності між країнами в економічній, політичній і культурній сферах практично на всю земну кулю. Ми вважаємо, що основним чинником розвитку глобалізації, стала науково-технічна революція, особливо розвиток світової системи інформації, поширення Інтернету, який зробив можливим миттєвий зв'язок між людьми в різних кінцях світу і усунув перешкоди на шляху розповсюдження інформації.

Для транспортної системи України активна участь у глобалізації ринку транспортних послуг означає на думку Т.Єфименка[2]:

- лібералізацію усіх сфер транспортної діяльності, відмову від державного регулювання та зростання конкуренції;

- уніфікацію і універсалізацію транспортних засобів, технологій, технічних вимог;

- зростання транспарентності ринку транспортних послуг, зростання інформаційної відкритості, підпорядкування діяльності транспортних компаній вимогам закону і міжнародних угод.

На нашу думку, на потенціал окремих видів транспорту на світовому ринку, поряд з внутрішніми інфраструктурними чинниками України, що визначаються кількісними і якісними характеристиками транспортної мережі й рухомих транспортних засобів найвагоміший вплив мають такі чинники глобалізації: стан, тенденції, динаміка і структура розвитку світової торгівлі товарами, відповідно до якої формується попит на той чи інший товар на світових ринках, та, як наслідок, визначається обсяг попиту на послуги з перевезень певними видами транспорту.

Також, велику роль у вирішенні глобальних логістичних завдань відіграють міжнародні логістичні посередники, до яких належать міжнародні транспортно-експедиторські фірми, що забезпечують організацію понад 50 % імпортних і експортних перевезень вантажів і понад 70 % транзиту всіма видами транспорту, компанії з управління експортними операціями, зовнішньоторговельні компанії та представництва, морські порти, а найбільш значні пакети логістичних послуг зазвичай пропонують великі міжнародні транспортно-експедиторські фірми [4, ст. 267-268].

Окрім глобальних тенденцій, що складаються у зовнішньоекономічній діяльності, на розвиток потенціалу транспортної системи впливають не тільки конкуренція на міжнародних ринках транспортних послуг, а й інтеграційні процеси у світовому господарстві, що забезпечують закріплення маршрутів руху вантажу за відповідними країнами і регіонами в межах міжнародних транспортних коридорів, тим самим посилюючи їх транспортний потенціал.

Отже, саме глобалізація забезпечує розширенню асортименту товарів і підвищенню їх якості, спричиняє оптимізації розміщення ресурсів, стимулюючи при цьому розвиток всієї міжнародної транспортно-логістичної інфраструктури, що обслуговує міжнародну логістичну інфраструктуру.

Глобалізація транспортної системи та посилення конкуренції дозволить перейти до нових, більш перспективних методів формування зв'язків на світовому ринку та забезпечить розв'язок таких важливих проблем, як відсутність необхідних навичок ведення зовнішньоекономічної діяльності підприємств, недостатньо розвинена логістична інфраструктура у країні на сьогоднішній день, відсутність інноваційних шляхів розвитку виробництва з формування нових моделей економіки.

Література:

1. Бойко Є.О. Україна під впливом світових інтеграційних процесів / Є.О. Бойко // Національне господарство України: теорія та практика управління. - 2009. - С. 40-46.
2. Єфименко Т. Актуальні проблеми трансформації економічних теорій в умовах глобалізації / Т. Єфименко // Фінанси України. - 2013. - №5.- С.9
3. Кузьменко Ю.А. Глобализационные процессы мировой экономики, влияющие на функционирование международной транспортной системы / Ю.А. Кузьменко // Вісник економіки транспорту і промисловості.-2010.- №36. - С. 35-37.
4. Холод Б.І. Глобалізація як фактор впливу на процеси логістичного управління зовнішньоекономічною діяльністю підприємств / Б.І. Холод // Європейський вектор економічного розвитку : збірник науково-практичних статей. - 2014.- С. 261-270.

Г. Котіна, М.Степура
к.е.н., докторант, доцент, доцент кафедри фінансів
ДВНЗ «Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана

МЕНЕДЖМЕНТ ПУБЛІЧНИХ ФІНАНСІВ В УКРАЇНІ: ІМПЛЕМЕНТАЦІЯ НОВІТНІХ ПІДХОДІВ

Необхідність забезпечення стабілізації суспільного розвитку в умовах зростання динамізму економічних та соціальних процесів та швидких змін на внутрішньому та зовнішньому ринках посилює роль ефективності публічного фінансового менеджменту. Останніми роками Україна здійснила значний прогрес у реформуванні та модернізації державного сектору [10, 11], включаючи аспекти прозорості, передбачуваності та контролю над публічними фінансовими ресурсами, розпочато реформу децентралізації, істотні зміни податкової системи та політики урядових витрат, реформування підприємств державного сектору, публічних закупівель тощо. Проте нині трансформаційні процеси, що супроводжуються загостренням ризиків затяжної рецесії, накопиченням боргового навантаження, впливають на ступінь вразливості та дестабілізацію фінансової системи і уповільнюють темпи відновлення розвитку економіки країни.

Наукову і прагматичну площину менеджменту публічних фінансів досліджують науковці та практики світового рівня [1, 2, 3, 5]. Серед вітчизняних науковців окремими питаннями державного фінансового менеджменту присвячені праці В. Федосова, Т. Єфименко, І. Луніної, А. Соколовської, Т. Богдан, В. Мельника, І. Чугунова, А. Даниленка, С. Лондара, Т. Паєнтко, Ц. Огня, В. Опарін, О. Тимченко та ін.

Після кількох десятиліть політики дефіцитного фінансування і проведення низки реформ у державному секторі, уряди провідних країн світу запровадили ідеологію управління державними фінансами, близьку до підприємницької шкали цінностей, яка вважається еталоном раціональних рішень [4, 9]. Однією з головних завдань державного управління є підтримання достатнього рівня якості життя, прийнятого сучасною країною, в умовах дисбалансу фінансових ресурсів та зміни підходів до публічного сектору. Ефективна система публічних фінансів і фінансової політики виправдовує модель розвитку країни, здатність підтримувати зростання та досягнення цілей збалансованого розвитку. Очевидно, що реформування системи управління фінансовими ресурсами держави в Україні протягом двох останніх років також націлене на спрощення та автоматизацію адміністративних процедур — розбудову сучасної розвиненої ІТ-інфраструктури, оптимізацію структури органів державного фінансового управління, вдосконалення ризикоорієнтованої моделі формування податкових доходів реалізації та реалізації заходів державного фінансового аудиту, розроблення дорожньої карти підвищення фіскальної культури та відповідальності учасників бюджетних правовідносин

Крім того, виникає потреба в розумінні та оцінці макрофінансових показників та меж фінансового забезпечення виробництва публічних послуг державними та приватними інститутами з огляду на глобальну конкуренцію та ефективність публічного управління в інформаційному суспільстві. А тому, імплементація позитивних світових практик «розумного управління» [6, 7, 8] сприятиме розробці інструментів для визначення потенційних загроз та можливих заходів щодо їх уникнення, розробки власної концепції подальшої модернізації управління публічними фінансами у сучасних умовах.

Узагальнимо, що забезпечення успішного функціонування публічного сектору націлене на дотриманням принципів демократії, верховенства права, захисту прав людини, гендерної рівності, інклюзивності та спільної участі є ще однією базовою передумовою розвитку публічних фінансів та використання нових перевірених методів та механізмів управління рухом фінансових ресурсів держави розвинених економік. Саме тому актуальною проблемою для країн з транзитивною економікою є складне завдання побудови ефективної системи розумного менеджменту публічних фінансів (New PFM) та впровадження позитивного європейського досвіду, його досягнень та інноваційних технологій. Більш того, створення сучасної моделі PFM в Україні дозволить вирішити ряд практичних питань, пов'язаних з визначенням нових

пріоритетів у фінансовій політиці та їх реалізації у вирі європейської інтеграції та цілей сталого економічного розвитку.

Література:

1. Brigid Laffan & Pierre Schlosser (2016) Public finances in Europe: fortifying EU economic governance in the shadow of the crisis, Journal of European Integration, 38:3, 237-249
2. International Monetary Fund (2007) 'The IMF Code of Good Practice on Fiscal Transparency (ROSC)'. Washington, DC: IMF. www.imf.org/external/np/fad/trans/code.htm
3. Kusek, J.Z. and Rist, R.C. (2004) Ten Steps to a Results Based Monitoring and Evaluation System: A Handbook for Development Practitioners. Washington, DC: World Bank. www.oecd.org/dataoecd/23/27/35281194.pdf
4. Modernization of the Public Sector in the Ukraine: Opportunities, Challenges and Limitations of Fiscal Decentralization: Collection of Scientific Papers. Seminar, Kyiv, April 11-14, 2016 – K.: Agrar Media, 2016. - 84 p.
5. Public Finance: a normative theory / Richard W. Tresch. - Third edition. London Academic Press, 2015. — 535 p
6. R. A. Chapman and M. Hunt, Open Government in a Theoretical and Practical Context. Aldershot, Hants, England ; Burlington, VT: Ashgate, 2006.
7. Scholl, H. J., & Scholl, M. C. (2014). Smart Governance: A Roadmap for Research and Practice. In iConference 2014 Proceedings (p. 163–176). doi:10.9776/14060
8. T. M. Harrison, S. Guerrero, G. B. Burke, M. Cook, A. Cresswell, N. Helbig, J. Hrdinova, and T. Pardo, "Open government and e-government: Democratic challenges from a public value perspective," Information Polity: The International Journal of Government & Democracy in the Information Age, vol. 17, pp. 83-97, 2012.
9. Котіна Г. Макрофінансове планування та макрофінансова стабілізація: теорія та ризики в Україні / Г. Котіна, М. Степура // Ринок цінних паперів України. - 2014. - № 11-12. - С. 27-38. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/rcpu_2014_11-12_5
10. Розпорядження КМУ «Про схвалення Стратегії реформування системи управління державними фінансами на 2017 — 2020 роки» № 142-р від від 8 лютого 2017 р.
11. Розпорядження КМУ «Про затвердження середньострокового плану пріоритетних дій Уряду до 2020 року та плану пріоритетних дій Уряду на 2017 рік» від 3 квітня 2017 р. № 275-р

В. Кочура
«Фінанси та кредит», 4 курс
ДВНЗ «Університет банківської справи»
Харківський навчально-науковий інститут
Науковий керівник – к.е.н., доцент, доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування Головко О.Г.

БЮДЖЕТУВАННЯ ЯК НАПРЯМОК УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ ПЛАНУВАННЯ ТА УПРАВЛІННЯ ДІЯЛЬНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА

Зважаючи на посилену конкуренцію в господарюванні, для успішної роботи підприємствам доводиться випереджати своїх конкурентів не тільки за рівнем технологій і показниками основної операційної діяльності, але й за якістю систем управління, які забезпечують швидку реакцію суб'єктів господарювання на зміни, що відбуваються. Як один з ефективних напрямків удосконалення системи управління на мікрорівні для вітчизняних підприємств пропонується використання бюджетування, яке позитивно зарекомендувало себе в країнах із розвиненою ринковою економікою.

Бюджетування – складова частина (інструмент) фінансового планування, результати якого оформлюються системою бюджетів за напрямами діяльності та підрозділами підприємства [1].

Бюджетування є частиною управлінського обліку і застосовується у багатьох сферах управління: у фінансовому менеджменті за його допомогою можна заздалегідь сформувати досить зрозуміле уявлення про структуру бізнесу організації; у сфері управління комерційною діяльністю цей метод змушує керівників систематично займатися маркетингом для розроблення більш точних прогнозів і визначати найбільш

доцільні й ефективні комерційні заходи у межах, забезпечених наявними ресурсними можливостями для їх здійснення; у сфері організації загального управління і т.д.

Бюджетування доцільно використовувати [3]:

- за необхідності пошуку шляхів зниження й побудови раціональної структури витрат, зниження питомих витрат продукції, за групами продукції
- при структуризації доходів і витрат суб'єктів господарювання й визначення прибутковості напрямків бізнесу, товарних груп, структурних підрозділів і т.п.;
- при реструктуризації компанії;
- при виникненні важко контрольованих витрат і якщо рух грошових коштів поступово відхиляється від установленого порядку

В основі побудови системи бюджетів підприємства повинні лежати науково-обгунтовані принципи, оскільки вони визначають характер та зміст діяльності, створюють умови для ефективної роботи і зменшують можливість впливу негативних факторів на процес виробництва та реалізації продукції.

Слід зазначити, що нині серед вітчизняних та зарубіжних вчених та практиків-економістів немає єдиної точки зору щодо принципів, які слід покласти в основу складання бюджетів підприємств, а це значною мірою впливає на якість бюджетування.[2]

Вважаємо, що бюджетне планування на підприємстві повинно будуватися на таких основних принципах:

- сумісність бюджетних форм та форматів із встановленими формами державної звітності;
- стабільність, незмінність процедур бюджетування та встановлених цільових нормативів упродовж усього бюджетного періоду;
- безперервність процедури складання бюджетів, що передбачає регулярний перегляд та коригування раніше здійснених прогнозів на новий період, не очікуючи завершення діючого періоду;
- облік доходів і видатків, надходжень та відрахувань у порівняних одиницях обліку;

Особливістю бюджетів (на відміну від форм бухгалтерської звітності) є те, що форми бюджетів не стандартизуються і визначаються цілями і об'єктами планування, характером і обсягами діяльності підприємства, його фінансовою і виробничою структурами.

Бюджети підприємства можуть складатися за допомогою різних методів. Але в їх основі лежить балансовий метод, який допомагає узгодити потреби і ресурси, балансуються не тільки підсумкові показники надходжень і видатків, а й для кожної статті витрат визначаються джерела покриття. Вибір методів розроблення бюджетів залежить від характеристик функціонування підприємства, а саме: розмірів та життєвого циклу, стабільності середовища функціонування, рівня розвитку бюджетної системи на підприємстві та іншого[2].

Таким чином, у бюджетному плані узагальнюються у грошовому виразі всі планові показники роботи підприємства, визначаються обсяги, напрями використання грошових коштів, відображаються економічні відносини підприємства з його працівниками, з іншими підприємствами, банками, бюджетом.

У результаті належного застосування системи бюджетування підприємств останні отримують ефективний інструмент оперативного управління, використання якого дозволить планувати фінансово-господарську діяльність, спрямовувати її на досягнення певного фінансового результату, оптимізувати фінансові потоки, вчасно

виявляти відхилення планових та фактичних показників і оперативно коригувати діяльність у разі необхідності.

Отже, найцінніше, що дає підприємству бюджетування, - це координація всіх сторін діяльності, зусиль усіх підрозділів на досягнення кінцевого результату і, як наслідок, підвищення ефективності та фінансової стійкості.

Література:

1. Білик М. Д. Бюджетування у системі фінансового планування / М. Д. Білик // Фінанси України. – 2009. - № 3. – С. 97-109.
2. Квасницька Р. С. Бюджетування на підприємстві: суть та основні передумови ефективного застосування / Р. С. Квасницька, А. В. Колеснік // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/sre/2011_4/247.pdf
3. Качагіна Л. В. Бюджетування як найбільш ефективний напрямок фінансового менеджменту / Л. В. Качагіна //Вісник Криворізького економічного інституту КНЕУ. – 2010. - № 4 (20). – С. 65-69.

Н. Крамар

«Фінанси та кредит», 3 курс

ДВНЗ «Тернопільський національний економічний університет»

Науковий керівник – к.е.н., доцент кафедри фінансів ім. С. І Юрія Карпишин Н.І.

ТРУДОВА МІГРАЦІЯ НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ: ПРИЧИНИ ТА МОЖЛИВОСТІ ЗМЕНШЕННЯ

Трудова міграція, яка ще декілька десятків років тому була майже відсутня в Україні, сьогодні набирає широкого розвитку. Процес міграції трудового потенціалу має як позитивні, так і негативні сторони. Позитивним є те, що трудова міграція зменшує рівень безробіття в країні, а мігранти пересилають на батьківщину значні суми грошей, чим суттєво покращують добробут сімей і країни загалом. Наприклад,за 2016 рік через коррахунки банків, міжнародні платіжні системи та неформальні канали надійшло приватних грошових переказів на суму 5425 млн. амер. дол., а за перші два квартали 2017 року – 2924 млн. амер. дол.[1]. Також, велику роль відіграють отримані знання та навички, здобуті мігрантами в чужій країні. В той же час, трудова міграція негативно відображається на темпах виробництва, економічному іміджі країни, науково-технічному прогресі, оскільки емігрують, як правило,молоді, освічені працівники різної кваліфікації.

Впродовж останніх 20-ти років на заробітки виїхало від 7 до 15% економічно активного населення України [2]. Згідно із соціологічним опитуванням, яке проводилось в квітні 2016 року Інститутом Горшеніна, виявилося, що понад 40% трудового потенціалу України віком від 18 до 29 років готові поїхати за кордон, щоб покращити свій матеріальний стан та заради кращих кар'єрних перспектив. Відповідно до тестування компанії GFK Ukraine виявилося, що 8% українців (а це майже 3 млн. осіб) будують плани щодо виїзду за кордон для працевлаштування [3].

Сьогодні від 3 до 5 млн. українців є трудовими мігрантами. У відсотковій пропорції в Польщі налічується 22,5% від усієї кількості українців – заробітчан (1 млн. робітників), у Росії - 19,2%, Чехії - 18%, Італії - 15,7% і Німеччині - 3,2%[4]. Через це Україна займає 5-те місце у світі як країна з найбільшою кількістю людей, які мігрують [5]. За прогнозом Інституту демографії та соціальних досліджень, чисельність нашого населення у прийдешні 45 років скоротиться ще мінімум на 10 млн. осіб [6].

Існують різні причини трудової міграції населення України: відсутність правосуддя та соціальної безпеки, високий рівень безробіття, низький рівень заробітної плати, непотрібність фаху, з'єднання сім'ї тощо. Також виникає міграція через складність працевлаштування за такими професіями, як вищий менеджмент, де конкуренція 12 людей на місце, юристи – 6 людей на місце, початок кар'єри, студенти – 4 людини на місце, бухгалтери, фінансисти та представники робочих вакансій мають

конкуренцію 3 людини на місце. Крім цього залишається критичною ситуація на Сході країни, де на 1 місце претендують одразу 11-12 людей [7].

Особливий вплив на міграційні процеси має рівень заробітної праці в країні, адже чим менше людина заробляє, тим більше її бажання виїхати за кордон, і навпаки, якщо вона отримує в якості заробітної плати ту суму, яка забезпечує її потреби повністю, тоді бажання виїхати на заробітки зникає. Заробітна плата, яка сформувалась в Україні, є низькою порівняно з економічно розвинутими країнами. Для порівняння: мінімальна зарплата у США - 1192 євро,в Іспанії - 826 євро, в Португалії - 650 євро, у Польщі 453 - євро, в Чехії - 407 євро, а в Україні - 92 євро [8].

В Україні існує складність проведення економічних реформ через корупцію, військові дії, бездіяльність НБУ, масштабний тіньовий ринок праці. Проте, уряд намагається покращити ситуацію із рівнем мінімальної заробітної плати, зокрема, в 2017 році її розмір порівняно з 2016 роком було підвищено у 2 рази. Однак, існують інші досі нереалізовані можливості і заходи у сфері підвищення рівня заробітної плати та збереження трудового потенціалу в країні, а саме:

- стимулювання реального сектора економіки до збільшення частки заробітної плати в собівартості продукції,яка на сьогодні є низькою і становить 13,1%, тоді як у 18 країнах Єврозони - 29,2%, а в найрозвиненіших - ще вище (у Німеччині - 34,1%, Франції - 34,6). В той же час, потрібно знижувати матеріаломісткість вітчизняної продукції, адже питома вага матеріальних витрат досягає 50-70% у промисловості, будівництві і сільському господарстві України[9];
- посилення заходів по боротьбі з корупцією, адже корупційні платежі займають вагому частку в ціні товарів, робіт чи послуг. Залежно від вигідності того чи іншого виду діяльності частка корупційних витрат може коливатися від 5-10 до 35-50% усіх реальних витрат підприємця [9];
- підвищення продуктивності праці шляхом оновлення основних фондів та обладнання підприємств. Лише сучасне високотехнологічне обладнання дає високу продуктивність, тому успішні підприємства йдуть таким шляхом: беруть кредити на купівлю нового обладнання і повертають їх за рахунок підвищення прибутковості діяльності;
- створення сприятливих умов і стимулів для інвесторів, адже сучасні технології і відповідні зарплати можуть «прийти» з інвестиціями. Так, Польща,використовуючи досвід Китаю, навіть будує базову інфраструктуру для інвесторів – дороги, магістральні мережі[10].
- мораторій на підвищення цін на енергоносії для вітчизняного виробництва, в іншому випадку підприємства попадають в зону неконкурентоспроможності, а це означає падіння виробництва та скорочення робочих місць;
- покращення можливостей для малого та середнього бізнесу. На жаль, результати України щодо умов ведення бізнесу невтішні - це 80-те місце серед 190 країн світу згідно з рейтингом DoingBusiness 2017.

Прогресивні держави розуміють, що найцінніший актив в країні – це освічені і кваліфіковані кадри. Адже саме вони є запорукою економічного розвитку країни. Тому, українському уряду також слід вживати дієві кроки, щоб втримати трудовий потенціал та створити умови для повернення економічно активного населення і реалізації людського потенціалу всередині країни. У світі йде шалена боротьба за таланти, бо розвинуті країни давно усвідомили, що освічені, кваліфіковані люди є основою модернізації країни та втілення стратегічних реформ для якісних змін та покращення добробуту населення. Україна, нажаль, з кожним роком лише втрачає таку цінність як людські трудові ресурси.

Література:

1. Динаміка обсягів приватних грошових переказів в Україну URL: https://bank.gov.ua (дата звернення: 13.10.2017).
2. У пастці економічної безвиході: нові ризики трудової міграції для України.*СЛОВО І ДІЛО*. 2016. URL:https://www.slovoidilo.ua/2016/06/15/kolonka/aleksandr-radchuk/ekonomika/u-pastczi-ekonomichnoyi-bezvyxodi-novi-ryzyky-trudovoyi-mihracziyi-dlya-ukrayiny(дата звернення: 17.10.2017).
3. Токман Діана. Платня Європі українськими студентами. 2016.URL:https://dianatoksite.wordpress.co2016/11/07(дата звернення: 17.10.2017).
4. 5 шляхів втечі з України. 2016. URL: http://expres.ua/main/2016/05/10/185619-pyat-shlyahiv-vtechi-ukrayiny. (дата звернення: 13.10.2017).
5. Імміграція в Україну. Еміграція з України. Статистика - факти. 2010. URL: http://www.inforegion.com.ua/immigracija-v-ukrainu-emigracija-z-ukraini/. (дата звернення: 13.10.2017).
6. 65% українців у віці 14-35 років хочуть виїхати за кордон тимчасово або назавжди, - опитування. *ЦЕНЗОР.НЕТ*. 2016. URL:http://ua.censor.net.ua/news/387911/65_ukrayintsiv_u_vitsi_1435_rokiv_hochut_vyyihaty_za_kordon_tymchasovo_abo_nazavjdy_opytuvannya.(дата звернення: 17.10.2017).
7. Мінімальні зарплати в ЄС: в десяти країнах "мінімалка" нижча за 500 євро. 2017. URL: https://economics.unian.ua/finance/1773132-minimalni-zarplati-v-es-v-desyati-krajinah-minimalka-nijche-500-evro-infografika.html. (дата звернення: 17.10.2017).
8. Аналіз ринку праці в Україні. *UA:Перший.*2016. URL: http://1tv.com.ua/video/14951/load. (дата звернення: 20.10.2017).
9. Як розірвати порочне коло низьких заробітних плат. 2016. URL:https://dt.ua/macrolevel/yak-rozirvati-porochne-kolo-nizkih-zarobitnih-plat-_.html(дата звернення: 23.10.2017).
10. Чому молодь їде за кордон. 2016 . URL:http://uspp.ua/chomu-molod-%D1%97de-za-kordon.html(дата звернення: 23.10.2017).

І. Крисько
«Фінанси і кредит», 3 курс
Тернопільський національний економічний університет
Науковий керівник – к.е.н., доцент кафедри фінансів ім. С. І. Юрія Коваль С.Л.

ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ ВИТРАТ ДОМОГОСПОДАРСТВ УКРАЇНИ ТА КРАЇН ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

Домогосподарства виступають важливим суб'єктом ринкових відносин національної економіки. Рівень та структура витрат домогосподарств є важливими індикаторами рівня добробуту, тому дослідження їх динаміки набуває особливого значення при розробці та реалізації державних програм, спрямованих на усунення диспропорцій, які стосуються життєвого рівня різних соціально-економічних груп населення.

Витрати домогосподарства – це сукупність платежів, що здійснюють домогосподарства з метою забезпечення своєї життєдіяльності. Сукупні витрати домогосподарств складаються із споживчих та неспоживчих витрат. Проаналізуємо динаміку сукупних витрат вітчизняних домогосподарств (табл. 1).

У структурі сукупних витрат українських домогосподарств переважають споживчі витрати, причому їх частка характеризується тенденцією зростання: від 89,9% у 2010 р. до 93,2% у 2016 р. (табл.1).

Частка витрат домогосподарств України на продукти харчування є доволі високою і становила у 2010–2016 рр. 49,8–51,9% (табл.1). Ця група витрат домогосподарств європейських країн є значно нижчою і становить близько 10–15% сукупних витрат. За даними Євростату (статистичної організації Європейської Комісії) у 2016 р. найменше витрачали на їжу жителі Великобританії та Австрії (8,6% та 9,8% відповідно). Найвища питома вага витрат на харчування була у країнах Балтії (Литва – 23,3%, Естонія – 20,6%, Латвія – 20,4%) [3].

Відповідно до рейтингу європейських держав, складеного експертами РІА Рейтинг, за часткою витрат на продукти харчування (2016 р.) Україна посіла останнє місце (54,0%), випередивши Молдову (42,1%), Білорусь (39,1%) та Росію (32,0%) [4]. При

цьому слід зазначити, що обсяг видатків населення України на продукти харчування з року в рік зростає, однак супроводжується негативними якісними та кількісними змінами структури харчування. Так, через постійне зростання вартості продовольчих товарів значна частина населення споживає продукти низької якості [2].

Друге місце у структурі споживчих витрат вітчизняних домогосподарств посідають видатки на оплату житла, води, електроенергії, газу та інших видів палива (9,2–16%) (див. табл. 1). Ця група витрат домогосподарств у країнах ЄС становить близько 6,91% [3].

Таблиця 1

ДИНАМІКА ТА СТРУКТУРА СУКУПНИХ ВИТРАТ ДОМОГОСПОДАРСТВ В УКРАЇНІ У 2010–2016 РР., % [5]

Показники	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Споживчі сукупні витрати	89,9	90,1	90,8	90,2	91,6	92,9	93,2
продукти харчування та безалкогольні напої	51,6	51,3	50,1	50,1	51,9	53,1	49,8
алкогольні напої, тютюнові вироби	3,4	3,4	3,5	3,5	3,4	3,3	2,9
непродовольчі товари та послуги	34,9	35,4	37,2	36,6	36,3	36,5	40,5
в тому числі							
одяг і взуття	6,0	5,7	6,1	5,9	6,0	5,7	5,6
житло, вода, електроенергія, газ та інші види палива	9,2	9,6	9,9	9,5	9,4	11,7	16,0
предмети домашнього вжитку, побутова техніка та поточне утримання житла	2,3	2,2	2,3	2,3	2,3	2,0	1,7
охорона здоров'я	3,2	3,2	3,4	3,4	3,6	3,7	4,2
транспорт	3,7	4,0	4,3	4,3	4,3	3,7	3,6
зв'язок	2,7	2,6	2,8	2,8	2,8	2,4	2,3
відпочинок і культура	1,8	1,9	2,0	2,1	1,8	1,5	1,4
освіта	1,3	1,3	1,3	1,2	1,1	1,1	1,0
ресторани та готелі	2,4	2,5	2,5	2,5	2,3	2,0	2,2
різні товари і послуги	2,3	2,4	2,6	2,6	2,7	2,7	2,5
Неспоживчі сукупні витрати	10,1	9,9	9,2	9,8	8,4	7,1	6,8

Витрати домогосподарств на освіту, відпочинок та культуру, охорону здоров’я є інвестиціями у розвиток людського потенціалу, однак ці групи витрат в Україні є доволі низькими. Для українців характерним є обмеження витрат на відпочинок та задоволення соціально-культурних потреб членів домогосподарств (1,5–2,1%), на освіту (1,1–1,3%) [1]. Витрати на відпочинок і культуру громадян країн ЄС складають 10,7%. У 2014 р. найбільше витрачали на відпочинок і культуру громадяни Швеції, Нідерландів, Данії, Фінляндії, Великобританії, Австрії, Мальти – понад 10% від усіх споживчих витрат [3].

Помітна різниця між витратами домогосподарств України (2,4–2,2%) та ЄС (8%) на ресторани та готелі. Такі показники є цілком закономірними – заможне населення має більше можливостей для відпочинку та дозвілля. Значну частину доходів європейці витрачають на охорону здоров’я, освіту, техніку та одяг. Витрати українців на предмети домашнього вжитку, побутову техніку та поточне утримання житла є також не значними (1,7–2,3%).

Підсумовуючи вище викладене, можна зробити висновок про значні відмінності структури витрат домогосподарств України та країн ЄС. Так, основну частину доходів українські домогосподарства витрачають на купівлю продуктів харчування. Інші категорії витрат, доступні громадянам Європейського Союзу – туристичні поїздки, відпочинок, культурне дозвілля становлять мізерну частку у витратах вітчизняних домогосподарств. Це свідчить про низький рівень життя населення, бідність, соціальну напруженість, що в сукупності призводить до стримування соціально-економічного розвитку країни загалом.

Література:

1. Коваль С.Л. Особливості фінансової поведінки вітчизняних домогосподарств. / Коваль С.Л.// Економіка. Фінанси. Право. – 2017. – № 7/2. – С. 28–34.
2. Кучеренко Є. В. Споживання та доходи домогосподарств України: структура, динаміка та вплив на соціально-економічний розвиток / Є. В. Кучеренко // Економічний простір. – 2015. - № 104. – С. 102-108.
3. На що витрачають кошти домогосподарства України та ЄС: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://edclub.com.ua/analityka/na-shcho-vytrachayut-koshty-domogospodarstva-ukrayiny-ta-yes.
4. Рейтинг країн Європи за часткою витрат сімей на продукти харчування: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://ria.ru/infografika/ 20151224/1334934663.html.
5. Структура сукупних витрат домогосподарств (2010 – 2016 рр.) // Офіційний сайт Державної служби статистики України: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ukrstat.gov.ua/.

В. Кубрак, Ю. Поливана
«Фінанси, банківська справа та страхування», 3 курс
ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»
Науковий керівник – к.е.н., доцент кафедри фінансів Сущенко О.М.

ЕКОНОМІЧНІ НАСЛІДКИ ДЛЯ КАТАЛОНІЇ ПІСЛЯ ОТРИМАННЯ НЕЗАЛЕЖНОСТІ

Ситуація в Іспанії яка розгорнулася за останні 3 місяці сколихнула всю Європу. Гучні гасла про вихід Каталонії та здобуття нею незалежності заполонили весь інтернет простір. І всіх цікавить одне питання: що чекає Каталонію в майбутньому? Це ми і розглянемо в нашій доповіді.

В Каталонії проживає 16 % населення Іспанії та створюється 19% відсотків ВВП країни , а частка в іспанському експорті ще вища - 25,6%.

Це один з найбагатших регіонів держави.

Чому ж здавалось би у процвітаючому регіоні виникли не задоволення з привиду розподілу коштів бюджету? Чи не є це оманою, що Каталонія віддає більше аніж отримує?

Варто зазначити, що частково своїм багатством каталонці зобов'язані саме центральній владі: майже 30% всіх грошей, виділених державою на порятунок економіки в умовах кризи, довелося саме на Каталонію - 67,4 млрд євро. Також фінансувалися і модернізація аеропорту Барселони, і будівництво найбільших авто- і з/д-магістралей. Це найбільші вливання грошових коштів урядом Іспанії серед регіонів.

Якщо каталонці думають, що без Іспанії вони будуть купатися в золоті, вони сильно помиляються. Хоча б тому, що продукція, яка виробляється в промислово розвиненій Каталонії, на 90% реалізується в самій Іспанії. А перебудуватися і диверсифікувати бізнес швидко не вийде.

Щодо майбутнього Каталонії ведуться гарячі суперечки. Хтось вважає, що на Каталонію чекає повний крах, а хтось вважає що незалежна Каталонія має цілковите майбутнє.

Каталонія - індустріальна провінція з розвиненим машинобудуванням, хімічної, текстильної та харчової промисловістю. У сільськогосподарській галузі виділяється виноробство. Найбільшу частку в ВВП регіону вносить сектор послуг. Столиця Каталонії Барселона, а також курорти на узбережжях Коста-Брава і Коста-Дорада користуються великою популярністю серед туристів з усього світу. Щорічно їх відвідують мільйони туристів. Як і зазначалося одні вважають що за рахунок вигідного географічного положення Каталонія зможе подолати тимчасові проблеми в економіці, а інші вважають що його успіхи обумовлені розвиненими торговими зв'язками - експортом і імпортом - з країнами Євросоюзу та іншими провінціями Іспанії, що призведе до краху економіки.

1. З того, що однозначно трапиться - втрата європейського ринку, адже членом ЄС без Іспанії Каталонія не може бути. Принаймні в найближчі кілька років. Зараз регіон експортує на ринок країни Європи близько 65% своєї продукції. Третина

виробленого в Каталонії споживається на внутрішньому ринку Іспанії. Переживають і інвестори регіону - 70% яких вихідці саме з країн ЄС.

2. Подорожчає як вартість товарів, вироблених в Каталонії, так і імпортних. Самостійний регіон перестане бути членом Світової організації торгівлі, так що зіткнеться з десятками торгових бар'єрів, яких досі не було.

3. І від такого "розлучення" постраждають не тільки Каталонія і Іспанія, а й весь ЄС. Тільки за перший день після оголошення результатів референдуму європейська валюта ослабла відносно долара на 0,7%.

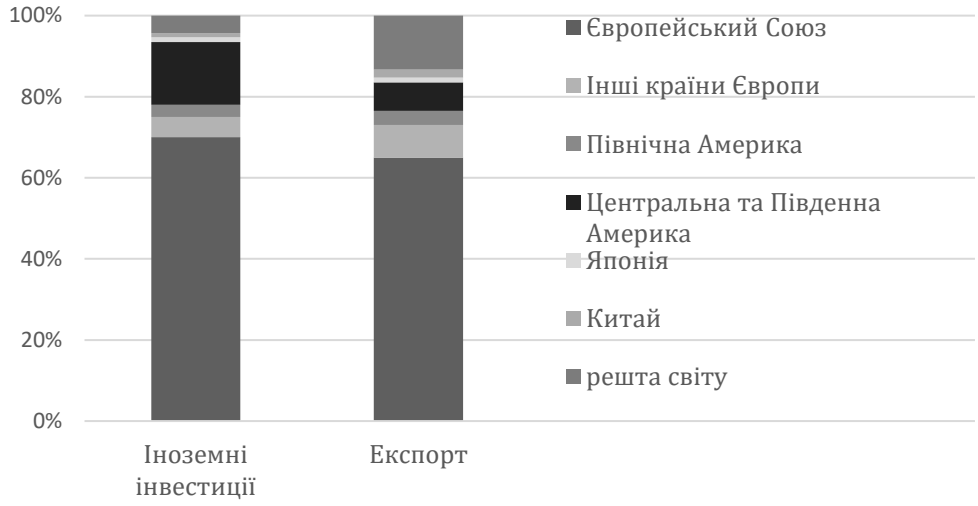

РИС.1. КАТАЛОНСЬКИЙ ЕКСПОРТ ТА ІНОЗЕМНІ ІНВЕСТИЦІЇ В КАТАЛОНІЇ (СЕРЕДНЄ ЗНАЧЕННЯ 2014-2016)

4. Вихід автономної області Каталонія зі складу Іспанії може привести до ризику тимчасового призупинення діяльності банків. Про це заявив керуючий іспанського центробанку Луїс Марія Лінде. Глава ЦБ пояснив, що, відділення від Іспанії буде означати для Каталонії і вихід з Євросоюзу, а відповідно - із зони євро. В такому випадку, вказав Лінде, Каталонія більше не матиме доступу до фінансування з боку Європейського центрального банку. Банківські асоціації, що об'єднують найбільших іспанських і зарубіжних представників фінансового сектора заявили, що в разі проголошення незалежності, змушені будуть переглянути стратегію присутності в Каталонії. Це буде означати обмеження доступу до кредитів для компаній і споживачів.

5. Противники незалежності попереджають, що в разі відокремлення пенсії каталонців знизяться у зв'язку зі скороченням надходжень до скарбниці. Вони кажуть, що Мадрид не зобов'язаний буде утримувати пенсіонерів іншої держави, тому виплати доведеться перераховувати. За їхніми оцінками, зниження складе від 6,7% до 16,9%. Артур Мас і його соратники, навпаки, стверджують, що пенсії зростуть. Це, за його словами, відбудеться за рахунок того, що рівень безробіття в Каталонії нижче, ніж в Іспанії, а обсяг відрахувань в пенсійний фонд, відповідно, вище.

6. Ризик нового боргової кризи. Результатом "немирного розлучення" може стати конфлікт двох сторін і відмова Каталонії взяти на себе частину державного боргу Іспанії, який в першому кварталі становив близько 1 трильйона євро або 97,7% від ВВП. Ампутація Каталонії значно уріже бюджет іспанської держави, якому, ймовірно, буде потрібна підтримка Євросоюзу.

Втрата доходів від Каталонії збільшить дефіцит бюджету Іспанії, що сильно підвищує ймовірність банкрутства. Мадриду, швидше за все, буде потрібна допомога від влади Євросоюзу. Але якщо Іспанія може затягнути паски, щоб залишитися в єврозоні, то у Каталонії так не вийде: по-перше, ніхто не допоможе, оскільки незалежність

автономії ніхто і не визнає; по-друге, щоб вижити, Барселоні доведеться вводити режим жорсткої економії з підвищенням податків, ручним регулюванням, збільшенням фінансування держапарату, затвердженням власної валюти і так далі.

Література:

1. EL PAÍS.com
2. https://www.ukr.net/#news/za_rubezhom/

А. Кулакова
«ФЕтаУ», 3 курс
ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»
Науковий керівник: к. е. н., доцент кафедри фінансів Курило О. В.

МОДЕРНІЗАЦІЯ ЕКОНОМІКИ КРАЇНИ: ДОСВІД ГРУЗІЇ ТА МОЖЛИВОСТІ УКРАЇНИ

У широкому значенні термін «модернізація» означає протікаючі у різних сферах життя суспільства зміни та сприймається як синонім соціального прогресу.

Економічна модернізація є невід'ємною частиною загального процесу модернізації та завжди базується на певній політичній системі: демократичній системі або авторитарному управлінні. Велика кількість країн, чиє «економічне диво» вразило увесь світ, проводили економічну модернізацію на базі так званого «м'якого авторитаризму» (Сингапур, Південна Корея) або ж парламентського авторитаризму (Індія та Японія). Авторитарним модернізмом можна охарактеризувати правління Міхеіла Саакашвілі.

Грузія, як країна, котра подібна до України своїми традиціями та спільною радянською ментальністю, є своєрідним варіантом постреформаторської України.

Початок реформ відбувся після «Революції троянд» у 2003 році і обрання Міхеіла Саакашвілі президентом Грузії із результатом 96,27% голосів [1].

Модернізація країни, в першу чергу, була представлена через створення нової системи послуг для громадян, які покращили як повсякденне життя грузин, так і спростили створення та ведення бізнесу у Грузії. Були створені Будинки юстиції, «Служба єдиного вікна», Бюро реєстру та інші подібні структури, які дозволяли відкрити підприємство чи отримати паспорт протягом 15 хвилин [2].

Окрім створення подібних сервісів був проголошений курс на дерегуляцію економіки: з 2005 року набрав чинності новий Податковий кодекс, де кількість платежів знизилась із 27 до 7 (прибутковий податок, соціальний податок, ПДВ, податок на прибуток, податок на майно і акцизи по деяких товарах типу сигарет, а також податок на гральний бізнес) відмінено мито на імпорт сільськогосподарської продукції і будівельних матеріалів, спрощено процедуру реєстрації прав власності [3].

За часів президентства Саакашвілі Грузія посіла восьме місце за простотою відкриття бізнесу, сьоме місце — за отриманням прав на будівництво, друге місце — за легкістю реєстрації прав власності, п'яте місце — за отриманням кредитів, двадцяте — за рівнем захисту інвесторів. Прийшовши до влади, Саакашвілі пообіцяв отримати від приватизації 200 мільйонів доларів уже наступного року. Якщо в 1994—2000 бюджет отримав від приватизації 192 мільйонидоларів, то у 2005 році сума зросла до 231 мільйона. Протягом 6 років – з 2003 до 2009 року держбюджет Грузії зріс у 10 разів – з 400 мільйонів до 4 млрд доларів [4].

Створення сприятливого середовища для приватного бізнесу викликав приток іноземних інвестицій, який у 2007 році досяг свого максимуму і становив більше 2 млрд доларів.

Однак, до 2007 року, на думку економіста А. Г. Єгіазаряна, економіка Грузії, яка сильно залежить від зовнішнього фінансування, отримала структуру, далеку від основ,

які забезпечують сталий розвиток. Згідно зі звітом Європейського союзу, опублікованому в квітні 2008 року, економічне зростання в Грузії було забезпечено, в основному, за рахунок розширення фінансового сектора і припливу іноземного капіталу. На думку ряду економістів, грузинське «економічне диво» грунтувалося не так на власному виробництві, як на зовнішніхвливаннях.

Після економічної кризи 2008 року, яку Грузія пережила без вагомих втрат, в порівнянні з іншими країнами, влада Грузії прийняла у 2011 році «Органічний закон Грузії про економічну свободу».[5]У законі сформульовані основні економічні права та свободи громадян Грузії, а також встановлені кількісні та інституційні обмеження на можливості держави щодо втручання в економічне життя країни.

На відміну від Грузії, Україна має більший сировинний та промисловий потенціал, тому заходи, проведені у цій країні, такі як дерегуляція економіки, модернізація та спрощення процесу реєстрації та ведення малого бізнесу, зменшення податків та створення власної стратегії, закріпленої законодавчо, змінить економіку України та підвищить її рівень впливу на міжнародній арені.

Література:

1. Міхеіл Саакашвілі – [Електронний ресурс]. – Режим доступу:https://uk.wikipedia.org/wiki/Міхеіл_Саакашвілі
2. Папава В. Економіка Грузії: реформи та антиреформи. – Тбілісі, 2015. – 238 ст.
3. Економіка Грузії – [Електронний ресурс]. – Режим доступу:https://ru.wikipedia.org/wiki/Экономика_Грузии
4. Меквабішвілі Е. Г. «Блиск і бідність» авторитарного модернізму: досвід Грузії // Universum: Громадські науки: електронний науковий журнал, 2017. №3 (33). – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://7universum.com/ru/social/archive/item/4516
5. Органічний закон Грузії про економічну свободу. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу:https://ru.wikipedia.org/wiki/Органический_закон_Грузии_об_экономической_свободе

А. Куц

«Міжнародний бізнес», 2 курс

ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»

Науковий керівник – д.е.н., професор кафедри фінансів Мельник В. М.

КРИПТОВАЛЮТА В СВІТОВІЙ ЕКОНОМІЦІ

У своїй роботі ми хочемо розглянути питання використання криптовалюти , основні принципи її роботи та впливу на економіку. На сьогоднішній день попит на криптовалюту збільшився, в першу чергу, через відхід платежів в Інтернет, де вона дозволяє здійснювати платежі на більш вигідних умовах. Також попит на криптовалюту зростає через обмежені можливості для збереження грошей, адже щоб володіти нею, не потрібен сейф або банківський вклад. Також на курс криптовалюти не впливає падіння ВВП, інфляція та виплати Фонду гарантування вкладів. Криптовалюта - це вид цифрової валюти емісія і облік якої ґрунтується на криптографічних методах, наприклад асиметричному шифруванні, а функціонування системи відбувається децентралізовано в розподіленій комп'ютерній мережі. Фізично цих грошей, зрозуміло, не існує - вони виробляються за допомогою спеціальної програми. Bitcoin перша криптовалюта, яка була створена в 2009 році і її можуть використовувати для обміну на товари або послуги у суб'єктів, які їх визнають. Обмін на класичні валюти відбувається через онлайн-сервіс обміну цифрових валют, інші платіжні системи або обмінні пункти. Проте, сьогодні в світі налічується більше 1,7 тис. віртуальних валют. Понад 600 серед них є активними, а ринкова вартість 30 валют більш $ 1 млрд. Криптовалюти мають обмеження, а отже вони не схильні до інфляції, тож такі грошові збереження більш захищені. Крім цього, криптовалюти - це найшвидші платежі сьогодні, як переконує Радж Делік. Останнім часом електронна валюта набула неабиякої популярності у розвинутих країнах світу.

Український бізнес також робить спроби долучитися до світових економічних трендів, але поки що не всі підприємці знають, які переваги вони отримають від використання електронних грошей. При використанні bitcoin в першу чергу звертаєш увагу на ряд переваг: анонімність. Порівняно з національними валютами перекази криптовалюти неможливо контролювати; швидкість переказу. Мінімальний час здійснення переказу становить кілька хвилин, в той час як банківський переказ може тривати кілька днів; мала комісія

Проте ці самі переваги криптовалюти вже негативно впливають на національну валюту, за допомогою якої держава може контролювати багато сфер суспільства. І при рості популярності криптовалюти зменшується державний вплив. Анонімність bitcoin заважає державі контролювати переміщення фінансів, а це робить можливим безперешкодне виведення коштів з країни. Щодо законності криптовалюти слід зазначити що Bitcoin зараз не має певного правового статусу в Україні. Визначення такого статусу ускладнюється відсутністю консолідованого підходу до класифікації Bitcoin і регулювання угод з ним у світі. Наприклад, законодавство ЄС у даний час класифікує Bitcoin як "цифрове представлення вартості, яка не підтверджена центральним банком або державним органом і не прив'язане до юридично встановлених валютних курсів і яке може використовуватися як засіб обміну для покупки товарів і послуг, їх передачі та зберігання, і може набуватися в електронному вигляді. При цьому обмін традиційними валютами на одиницю Bitcoin звільняється від сплати податку на додану вартість. В Австралії Bitcoin розглядається як власність, а транзакції з ним - як бартер. У Канаді Bitcoin взагалі визначається як "нематеріальний актив", а транзакції з ним - також як бартер. В Україні різке посилення зацікавленності держави у біткоіні, який вона не здатна регулювати, пояснюється тим, що на днях криптовалюта досягла рекордного курсу — 3500 доларів за один «биток». Дослідження Ніки Шульц вказує на те, що вже зараз активно користуються криптовалюта понад 5,8 мільйонів чоловік, раніше вважалося, що це число не перевищує 1,3 мільйона чоловік. Сукупна ринкова вартість такої валюти перевищує 40 мільярдів доларів, виявиться, що криптовалюта незважаючи на невеликі обороти надає дійсно серйозний вплив на світову економіку. Основною метою правоохоронців є конфіскація обладнання, подальший хід справи їх не дуже цікавить. Нацбанк, в той же час, не забороняє майнінг біткоіну. У вітчизняних правоохоронців є список правопорушень, які використовуються для припинення діяльності майнерів. Серед них: контрабанда; незаконне підключення до електромереж; фіктивне підприємництво; ухилення від сплати податків.

Виходячи з такої статистики, напрошується висновок, що визнання цифрової валюти багато в чому залежить від ступеня розвитку країни. Bitcoin в тому вигляді, в якому він існує зараз, не може стати замінником традиційних грошей, і не підходить на роль основної валюти для світової економіки.

Література:

1. Особливості Майнінгу Біткоіна. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://busines.in.ua/osoblyvosti-majningu-bitkoina-iz-zastosuvannyam-videokart/

2. Криптобум. Bitcoin піднявся вище. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://biz.nv.ua/ukr/finance/kriptovaljutnij-bum-bitcoin-pidnjavsja-vishche-4000-ne-vidstajut-i-inshi-valjuti-1872543.html

3. Криптовалюта в Україні: сучасне положення та перспективи. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу:http://lawyer.ua/articles/kriptovalyuta_v_ukraine_nyneshnee_polozhenie_veshchey_i_perspektivy.html

4. Правовий статус Bitcoin в Україні. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://watcher.com.ua/2017/08/14/nbu-bitcoin-ne-maye-vyznachenoho-pravovoho-statusu-v-ukrayini/

5. Інноваційний метод платежів та новий вид грошей. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://watcher.com.ua/2017/08/14/nbu-bitcoin-ne-maye-vyznachenoho-pravovoho-statusu-v-ukrayini/

6. Пол Форд. Bitcoin - останній безпечний розділ економіки. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.bloomberg.com/news/articles/2013-03-28/bitcoin-may-be-the-global-economys-last-safe-haven

7. Пол Вінья і Майкл Кейсі. Епоха криптовалют. Як біткоіни і блокчейн змінюють світовий економічний порядок. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.litmir.me/br/?b=576809
8. Поппер Натаніель. Цифрове золото. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://nalivator.com/books/popper-nataniel-tsifrovoe-zoloto-neveroyatnaya-istoriya-bitkoyna-ili-o-tom-kak-idealisty-i-biznesmeny-izobretayut-dengi-zanovo-2016
9. Сергій Голубицький. Монети та симулякри. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://b-mag.ru/2014/bm-12-2013/monetyi-i-simulyakryi/
10. Котирування біткоіна на великих майданчиках обміну. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://bitcoincharts.com/markets/currency/USD.html

А. Лисенко
«Фінанси, банківська справа та страхування», 3 курс
ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»
Науковий керівник – к.е.н., доцент кафедри фінансів Гладченко Л.П.

ФОРМУВАННЯ ДОВІРИ ДО СУБ'ЄКТІВ ФІНАНСОВОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ В УКРАЇНІ

Фінансова інфраструктура безпосередньо впливає на ефективність функціонування національної економіки. Недовіра до суб'єктів фінансової інфраструктури може призводити до економічних втрат і становити загрозу фінансовій безпеці. До негативних явищ, викликаних недовірою, відносять ухилення від сплати податків, недоотримання коштів бюджетами усіх рівнів, низький рівень інвестицій тощо.

Фінансова інфраструктура – це сукупність інституцій (органів влади, установ, служб), які забезпечують організацію проведення фінансової діяльності та управління нею. Як правило, такі інституції є посередниками фінансової діяльності і забезпечують надання фінансових послуг. Фінансова інфраструктура відображає взаємозв'язок і взаємозалежність між економікою та фінансами. Така забезпечувальна сутність і роль фінансів характеризують їх як елемент економічної інфраструктури, що являє собою комплекс галузей, установ та механізмів, що забезпечують функціонування економіки. [1, с.15]

В Україні існують проблеми недовіри населення до суб'єктів фінансової інфраструктури і, перш за все, до банківських інституцій. Станом на 2017р. готівкові кошти, що зберігаються поза банками, становлять в Україні 304,2 млрд грн, при цьому обсяг банківських депозитів згідно даних НБУ становить 423,3 млрд гривень (станом на 1 березня 2017). Громадяни України з обережністю ставляться до банків, а третина населення країни взагалі не користується послугами банків для зберігання заощаджень. Про це свідчать результати опитування для оцінки рівня знань українських споживачів про систему гарантування вкладів фізичних осіб, проведеного за замовленням Фонду гарантування вкладів фізичних осіб за підтримки програми фінансового розвитку USAID у 2015 році. Згідно з даними лише 18% опитаних довіряють банкам зберігати половину або більшу частину своїх заощаджень.

Заборгованість Фонду гарантування вкладів перед НБУ станом на 2017 р. скоротилася приблизно на 25% або на 2,3 млрд гривень, до 6,8 млрд гривень. Про це повідомляє прес-служба НБУ. Станом на 1 жовтня 2017 року Фондом було подано 4 602 заяв до правоохоронних органів щодо виявлених під час роботи у неплатоспроможних банках та банках, що ліквідуються, фактів порушення законодавства на загальну суму понад 434,55 млрд грн. Фонд гарантування вкладів фізичних осіб виплатив вкладникам неплатоспроможних банків 87,6 млрд грн станом на 1 жовтня 2017 року [2]. Оскільки повернення банківських вкладів залишається під сумнівом, а власники банків у разі банкрутства банку можуть уникати відповідальності [4], це підриває довіру населення до фінансових інституцій.

Серйозною проблемою для України являється недовіра до фінансових органів держави. Зокрема, недовіра проявляється через небажання платити податки. Українці ставлять під сумнів прозорість використання бюджетних коштів. Через схеми з ухилення від сплати податків, у яких задіяний великий бізнес, держава недоотримує щороку 100 млрд грн. Загальні втрати бюджету лише від застосування схем з використанням спрощеної системи оподаткування становлять до 10 млрд грн на рік. Зокрема, йдеться про виведення прибутку з підприємств за допомогою фіктивних ФОП, оформлення працівників підприємства як ФОП, ухилення від сплати ЄСВ та ПДФО, заниження малими підприємствами обсягу отриманої виручки. Також великого поширення набули схеми з ухилення від сплати ПДВ, у тому числі через використання фіктивного податкового кредиту. Розмір порушень за останні роки скоротився, але махінації з ПДВ вилучають із бюджету 10-12 млрд грн на рік. [5]

Для відновлення довіри до суб'єктів фінансової інфраструктури в Україні необхідно забезпечити прозорість їх діяльності шляхом оприлюднення ними достовірної фінансової інформації. Також має бути забезпечена реальна надійність банківських депозитів та притягнення до відповідальності власників банку в разі невиплат за зобов'язаннями. Держава повинна так управляти коштами бюджету, щоб забезпечити надання якісних суспільних благ. Крім того, на формування довіри до суб'єктів фінансової інфраструктури може позитивно вплинути підвищення ролі громадянського суспільства в Україні.

Література:

1. Теорія фінансів: Підручник / За ред. проф. В. М. Федосова, С. І. Юрія. — К.: Центр учбової літератури, 2010. — 576 с.
2. Основні показники діяльності ФГВФО станом на початок жовтня 2017р — [Електронний ресурс] Режим доступу: http://www.fg.gov.ua/news/23431-osnovni-pokaznyky-diialnosti-fondu-harantuvannia-vkladiv-fizychnykh-osib-stanom-na-pochatok-zhovtnia-2017-roku
3. Рейтинг життєздатності банків – 2016// FORBES.-02.2016
4. Третина українців не довіряє банкам – дослідження // УНІАН — [Електронний ресурс] Режим доступу: https://economics.unian.ua/finance/1132839-tretina-ukrajintsiv-ne-doviryayut-bankam-doslidjennya.html
5. Хто в Україні найбільше ухиляється від сплати податків // Економічна Правда – [Електронний ресурс] Режим доступу: https://www.epravda.com.ua/publications/2017/09/26/629469/
6. Нацбанк нарахував "поза банками" 304 мільярди готівки // Укрінформ – [Електронний ресурс] Режим доступу: https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/2230493-nacbank-narahuvav-poza-bankami-304-milardi-gotivki.html
7. Дубровський В., Черкашин В. Порівняльний аналіз фіскального ефекту від застосування інструментів ухилення/уникнення оподаткування в Україні / Володимир Дубровський, В'ячеслав Черкашин // Інститут соціально-економічної трансформації, 2017. — [Електронний ресурс] Режим доступу: http://rpr.org.ua/wp-content/uploads/2017/09/Instumentariy-uhilyannya-vid-splati-podatkiv-2017.pdf
8. Богдан Т. П. Глобальні умови та внутрішні ризики функціонування валютно-фінансової сфери України / Т. П. Богдан // Фінанси України. - 2017. - № 1. - С. 52-74.
9. Мельник В. М. Підвищення податкової прозорості для протидії агресивному податковому плануванню / В. М. Мельник, Т. В. Кощук // Фінанси України. - 2017. - № 9. - С. 75-86.

А. Мадіна

«Економіка підприємства», 3 курс

ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»

Науковий керівник – к.е.н., доцент кафедри фінансів Курило О.В.

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ФІНАНСУВАННЯ ОСВІТИ І НАУКИ В УКРАЇНІ

На сьогодні, фінансування освіти та науки в Україні є однією з найголовніших ланок на шляху до сталого соціально-економічного розвитку. Освіта і наука формують базис для створення розвиненої нації із врахуванням потреб країни в цілому та кожної

особистості. Нажаль, в цій сфері простежується ряд проблем, які потрібно усунути та перспектив, які потрібно розвивати, тому дане дослідження присвячено саме визначенню головних недоліків та переваг у цій сфері фінансування.

Значний внесок у вирішення питань, пов'язаних з визначенням рівня розвитку, проблем та перспектив фінансування освіти і науки, внесли такі вчені як Т.О. Ілляшенко, І.О. Радіонова, О.Д. Бойко, І.О. Тарасенко , В.Г. Борисенко, Т.М. Нефедова, О. Василик, В. Гейєць, та ін. У наукових працях вчених приділяється увага розробці оптимальної моделі фінансування освіти та науки, дослідженню трансформаційних процесів, що відбуваються в сучасній сфері освіти, виявленню джерел фінансування освіти та науки в Україні. Науковці зазначили, що фінансові вкладення в освіту є найважливішими інвестиціями в людський капітал, а саме, підвищення ефективності фінансування наукових досліджень та інновацій дасть можливість суттєво поліпшити продуктивність виробництва та конкурентоспроможність України.

Відповідно до ст. 61 Закону України "Про освіту" держава забезпечує бюджетні асигнування на освіту в розмірі не меншому 10 % НД, а також валютні асигнування на основну діяльність[1]. Не оподатковуються та не вважаються прибутком, кошти закладів і установ освіти та науки, що повністю або частково фінансуються з бюджету та отриманні на здійснення або від здійснення діяльності[1]. Також згідно з даним Законом України, фінансуються наукові розробки, а саме, дослідження пошукового та фундаментального характеру або наукові програми державного значення, які відбираються шляхом конкурсних заходів.

Основу культурного, соціального, інноваційного та економічного розвитку країни створюють сфери, такі як освіта та наука. Сьогодні Україна опинилася перед необхідністю створення правових, соціально-економічних умов для реалізації потенціалу людського капіталу. Через їх відсутність, населення України починає мігрувати в інші країни. Тому розвиток економіки та соціальної сфери України – необхідний шлях до інноваційного розвитку країни та забезпечення конкурентоспроможності держави на основі ефективного використання власних інтелектуальних ресурсів.

Фінансування системи освіти та науки в Україні вважається катастрофічною та виникає багато проблем пов'язаних з цим. За результатами тривалої дискусії профільний Комітет у своєму рішенні зазначив, що фінансування науки і освіти у 2017 році є таким, що не відповідає сучасним вимогам європейського законодавства, положенням чинних законів України та призводить до подальшої руйнації сфери науки і освіти, згортання наукових досліджень та підготовки професійних кадрів для народного господарства, падіння престижності та соціальної забезпеченості вчителів, педагогічних, науково-педагогічних та наукових працівників, міграції талановитої молоді за кордон та втрати можливостей становлення України як високорозвиненої, технологічної держави[2]. ". Менеджер з реформи освіти Національної ради реформ, Олена Заплотинська, зазначила, що з 2014-2015 роки від України було подано 459 проектних пропозицій, з яких підтримано 44 із загальним бюджетом 7 601 574 євро. Якщо порівняти з країнами Європи, то рівень успішності України дещо нижчий за середні європейські показники (9,59%)"[3].

За словами міністра освіти й науки України Лілії Гриневич, розбудова нації, державотворення мають не просто відображатися в освіті й науці. «Освіта й наука повинні задавати тон цим процесам. Наше завдання – забезпечити подолання нерівності у фінансуванні галузі», – наголосила вона і додала, що останні десять років бюджет освітньої галузі був бюджетом існування, а не розвитку[4].

Проте в Україні простежуються перспективи та переваги фінансування освіти і науки в Україні. Підтвердженням цього можуть слугувати данні звіту незалежної міжнародної організації Всесвітнього економічного форуму (ВЕФ). За даними звіту ВЕФ

в наукових інноваціях значно поліпшилися оцінки співпраці університетів і бізнесу в дослідженнях (+17 позицій). Україна приєдналася до програми наукових грантів «Горизонт-2020»[3].

З вищезазначеного можна виділити проблеми та перспективи розвитку фінансування освіти та науки в Україні.

Основні проблеми, які постають у фінансуванні освіти та науки в Україні:

- Нераціональний підхід до визначення обсягів фінансування із врахуванням мінімальних соціальних стандартів, які дозволяють встановити нижню межу обов'язкового фінансового забезпечення розвитку освіти;
- Низький рівень заробітної плати викладачів, що призводить до зниження рівня освіти та науки в цілому;
- Нерівність в фінансовій галузі.

Перспективи розвитку фінансування освіти та науки в Україні:

- Заступник Міністра освіти і науки зазначив про необхідність впровадження гендерного бюджетування, що дозволить справедливо та ефективно розподіляти кошти в сфері освіти;
- Зростання рівня співпраці університетів і бізнесу в дослідженнях;
- Перехід від застарілої методології викладання матеріалу у навчальних закладах до сучасної європейської методології.

Фінансування науки та освіти є наразі однією з головних проблем соціально-економічного розвитку в Україні. У нашій країні є високорозвинений інтелектуальний потенціал, але немає чіткої та раціональної системи бюджетування цих галузей, що призводить до міграційних процесів, низького рівня заробітної плати викладачів та застарілої методології викладання освітнього матеріалу у навчальних закладах України. Сучасний стан фінансування освіти і науки в Україні є досить невтішним. Проте Україна визнає пріоритетом формування нового постіндустріального типу суспільства, характерною рисою якого є створення нової моделі фінансування освіти та науки в Україні.

Література:

1. Закон України "Про освіту" [Електронний ресурс] // Верховна Рада. – 2014. – Режим доступу до ресурсу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1060-12.
2. Фінансування науки і освіти у 2017 році: засідання профільного Комітету [Електронний ресурс] // Профспілка працівників освіти і науки України. – 2017. – Режим доступу до ресурсу: https://pon.org.ua/novyny/5466-fnansuvannya-nauki-osvti-u-2017roc-zasdannya-proflnogo-komtetu.html.
3. Україна у пошуку нових конкурентних переваг [Електронний ресурс] // Економічна правда. – 2016. – Режим доступу до ресурсу: http://www.epravda.com.ua/cdn/cd1/2016/10/ukraina-u-poshuku-novyh-konkcurentnyh-perevag/index.html.
4. Фінансування освіти і науки: проблеми та перспективи їх вирішення[Електронний ресурс] // Профспілка працівників освіти і науки України. – 2016. – Режим доступу до ресурсу: https://pon.org.ua/novyny/5232-fnansuvannya-osvti-nauki-problemi-ta-perspektivi-yih-virshennya.html

В. Матвійчук
«Фінанси, банківська справа», 4 курс
Університет ДФС України
Науковий керівник –к.е.н., с.н.с., доцент, доцент кафедри фінансів Коляда Т.А.

ФІНАНСОВА ПОЛІТИКА ДЕРЖАВИ ЯК ЗАСІБ АНТИКРИЗОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

Антикризове регулювання економіки є одним із важливих елементів державної фінансової політики, спрямоване на вирівнювання дії циклічних економічних коливань на виробничі та невиробничі процеси в країні. Важливе місце в системі антикризового

регулювання економіки належить фінансовим інструментам, що ефективно впливають на економічні явища та процеси.

Реаліями сучасного стану економіки України є катастрофічне падіння обсягів виробництва, зниження ділової активності суб'єктів господарювання, масштабне безробіття, "параліч" платіжно-розрахункової системи й криза банківської ліквідності, скорочення імпорту та експорту, зменшення доходів бюджету і валютних надходжень при значному нагромадженні зовнішньої та внутрішньої заборгованості, істотне зниження реальних доходів і рівня життя населення, що засвідчили про наявність прорахунків у фінансовій політиці держави як засобу антикризового регулювання економіки [1].

Серед інструментів фінансової політики України важливе місце належить інструментам, що впливають на регулювання спадів ділової активності. Наявність у держави стратегії застосування таких інструментів антикризового регулювання економіки дозволить істотно знизити виробничі спади та покращити ефективність здійснення фінансової політики загалом.

Крім внутрішнього ефекту державна фінансова політика у сфері антикризового регулювання дозволяє мінімізувати економічні та соціальні ризики, викликані дією зовнішній чинників, зокрема світовою економічною кризою. Взаємозв'язок антикризових заходів дозволяє сформулювати рекомендації щодо удосконалення механізму антикризового фінансового регулювання та покращення фінансової політики держави в умовах посткризового розвитку та з урахуванням основних напрямів стратегії економічного розвитку України, яка орієнтована на запобігання негативної дії внутрішніх та зовнішніх викликів, забезпечення сталого розвитку економіки, підвищення добробуту населення. Основні рекомендації щодо покращення ефективності фінансової політики України полягають у наступному: удосконалення податкової системи та адміністрування податків; посилення державної підтримки мережі надійних кредитних установ; удосконалення нормативно-правової бази функціонування підприємств і регулювання діяльності акціонерних товариств; підвищення інноваційної та інвестиційної активності [2].

Під час проведення ефективної фінансової політики потрібно дотримуватися наступних принципів сталого розвитку економіки:

- принцип багатоваріантності й допустимості ризику;
- принцип маркетингової орієнтації виробництва та мотивації виробників;
- принцип об'єктивності та реалістичності оцінювання ситуації;
- принцип упередження розв'язання проблем;
- принцип формування сприятливих можливостей та часових обмежень [3].

На основі визначених принципів сталого розвитку економіки можна сформулювати наступні заходи антикризового регулювання:

- викуп проблемних активів та вливання капіталу у сферу виробництва;
- підвищення ліквідності грошової одиниці центральним банком;
- поширення державних гарантій на певні види зобов'язань фінансових установ; розширення схем гарантування депозитів;
- валютні інтервенції та введення адміністративних заходів;
- встановлення лімітів, різних імпортних та експортних тарифів;
- стерилізація надлишкової грошової маси, державні замовлення та закупівлі;
- здійснення політики прискореної амортизації,
- запровадження процедури ліцензування та квотування;
- регулювання цін;
- надання цільових субсидій (субвенцій), державних позик;
- запровадження пільг в оподаткуванні та кредитуванні.

Якщо взяти до уваги досвід зарубіжних країн щодо реалізації ефективної фінансової політики та антикризового регулювання, то не може залишитися поза увагою досвід США, що має свій прояв у вдосконаленні законодавства в галузі зайнятості, збільшенні робочих місць, особливо для молоді, розробці регіональних структурних програм та ін. Також, у США законодавчо закріплена антициклічна політика з питань зайнятості. В рамках її проведення передбачаються збільшення зайнятості в державному секторі, зростання розмірів і тривалості страхових виплат по безробіттю, професійне навчання в приватному і державному секторах як засіб загального оздоровлення економіки, та як доповнення до страхування по безробіттю. Ця політика включає також реалізацію програм забезпечення молоді робочими місцями і програм розвитку, націлених на створення робочих місць в галузях, що мають важливе значення для штатів, населених пунктів (включаючи сільські райони), і для країни загалом. Важливим напрямком удосконалення антикризового державного управління в США є всебічна науково обґрунтована координація зусиль різних державних відомств з розробки та проведення економічної політики [4], що не можна сказати про Україну.

Вважаємо, що необхідність покращення фінансової політики нашої держави у сфері антикризового регулювання економіки обумовлено результативною практикою зарубіжних країн. Сформульовані рекомендації та визначені заходи подолання кризових явищ в економіці дозволять здійснити ряд необхідних реформ щодо покращення економічного розвитку України, підвищення рівня життя громадян, збільшення рівня ВВП на душу населення та досягнення загального соціального ефекту в державі.

Література:

1. Осковський В. Про економічну політику сталого розвитку в Україні / В. Осковський // Економіка України. – 2014. – С. 35.

2. Енциклопедія державного управління : Публічне врядування / [наук.-ред. кол. : В. С. Загорський (голова), С. О. Телешун (співголова) та ін.] ; НАДУ. – Львів : Вид-во ЛРІДУ НАДУ, 2015. – 21-24 с.

3. Мельниченко О. А. Управління структурними зрушеннями : підручник / О.А. Мельниченко. – Х. : Оберіг, 2013. – 342-351 с.

4. Корнєєв В. Монетарний інструментарій посткризового відновлення: нові стимули центробанків / В. Корнєєв // Вісник НБУ. – 2014. – С. 9.

В. Меклеш
«Фінанси», 4 курс
ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»
Науковий керівник – к.е.н. доцент кафедри фінансів Малік Є.О.

КЕЙНСІАНСЬКА МОДЕЛЬ БОРОТЬБИ З БЕЗРОБІТТЯМ: ПРИЙНЯТНІСТЬ ДЛЯ УКРАЇНИ

Безробіття в Україні є стримуючим бар'єром формування факторів подолання економічної кризи, і тому використання кейнсіанської моделі може стати вирішальним в формуванні належного важелю перезавантаження економічних процесів.

Кейнсіанська модель боротьби з безробіттям показала своє ефективне застосування в період Великої депресії в США. Джон Мейнард Кейнс наполягав на безпосередньому контролі за рівнем безробіття, за допомогою створення робочих місць. Рівень зайнятості залежить від «ефективного попиту», тобто рівня споживання і інвестицій. Відповідно до теорії Кейнса, при збільшенні доходів населення збільшується коефіцієнт інвестицій, в силу психологічного фактора, тобто прагнення до заощадження коштів.[5] Боротьба з безробіттям за допомогою кейнсіанської моделі виконується на тактичних і стратегічних заходах. З боку тактичних заходів використовується механізм державних громадських робіт, що дозволяє тимчасово зайняти населення. Державні громадські роботи дозволяють забезпечити заробітною платою безробітних, а ті збільшують рівень споживання і формують попит. Стратегічні заходи включають в себе

збільшення державних замовлень в приватний сектор і зменшення облікової ставки.[2] Державні замовлення сприяють запуску роботи підприємств, а ті починають наймати співробітників. Так як в сучасній економічній ситуації України проблеми поглибленого профілю, варіант використання кейнсіанської моделі, як вихідної точки формування комплексу ефективних заходів, може бути впливовим.

В Україні на даний момент безробіття усувається за допомогою регулювання рівня заробітних плат. На ринку праці на даний момент існують ключові проблеми, такі як: зміщення попиту в бік кваліфікованих робітників, яких складно знайти; низька мобільність робочої сили; збільшення попиту на робочу силу, в умовах очікування збільшення обсягу продажів.[3] Зсув попиту в бік кваліфікованих робітників негативно впливає на ринок праці України, хоча, наприклад, в США, де мобільність на ринку праці вище, подібне явище слугує каталізатором перекваліфікації населення. Застосування заходів за державними громадських робіт у виробничій та соціальній інфраструктурі(будівництво автомобільний доріг, природо-охоронні заходи і т.д.) вплинуть на структуру розподілу заробітних плат на ринку праці.[4] На даний момент середня заробітна плата найбільша в таких сферах як авіаційна транспорт, фінанси і страхова діяльність, інформація та телекомунікація.[1]

Таблиця 1

СЕРЕДНЬОМІСЯЧНА ЗАРОБІТНА ПЛАТА ЗА ВИДАМИ ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЗА 2017 РІК(ГРН)

Вид діяльності	Промисловість	Будівництво	Авіаційний транспорт	Інформація та телекомунікації	Фінансова та страхова діяльність
Серпень	7847	6556	35163	12097	13022

Проблема низької мобільності вирішується стимулюванням програм перекваліфікації, державними навчальними заходам. Але, застосування заходів боротьби з безробіттям запропонованих Кейнсом в Україні блокуються іншими факторами. Тому можливо виділити наступні особливості застосування Кейнсіанської моделі боротьби з безробіттям в Україні:

- використання громадських робіт у виробничій інфраструктурі з паралельної підтримкою системи перекваліфікації;
- державні замовлення в приватний сектор можуть бути менш ефективними через рівень корупції, тому необхідно жорстке регулювання;
- зменшення оподаткування для виробничих сфер за умови збільшення штату співробітників;
- політика Кейнсіанської моделі боротьби з безробіттям з зменшення облікової ставки не підходить Україні;
- змінити пріоритети по державним замовленням на підприємства – експортери.

Отже кейнсіанська модель боротьби з безробіттям ефективна, через використання як короткострокових так і довгострокових інструментів впливу. Державні громадські роботи допоможуть регулювати рівень безробіття в короткостроковому періоді та досягти штучного попиту на робочу силу. Також використання державного бюджету хоч і негативно вплине на економіку в короткостроковому періоді, але правильний розподіл коштів, особливо на державні замовлення приватному сектору, допоможуть в довгостроковому отримати результат. Штучне державне регулювання ринку праці, допомагає запустити механізм попиту на робочу силу, а кейнсіанська модель боротьби з безробіттям може стати висхідною точкою для формування ефективної бази збільшення зайнятого населення та покращення економічного зростання.

Література:

1. Середня заробітна плата за видами економічної діяльності за місяць [Електронний ресурс]// Державна служба статистики України України – Режим доступу до ресурсу: http://ukrstat.gov.ua/
2. Н.Х. Кумскова. Экономическая теория. Учебное пособие для экономических специальностей /Отв. ред. акад. МАН ВШ и МЭАЭ, проф. Н.Х. Кумскова; Кыргызско-Российский Славянский университет. – Бишкек, 1999г. – 716 с.. 1999
3. Данилишин Б.М. Как побороть безработицу в Украине [Електронний ресурс] – 2017 – Режим доступу до ресурсу : http://protokol.com.ua/ru/kak_poborot_bezrabotitsu_v_ukraine/
4. Янченко Н.В. ПРОБЛЕМА БЕЗРОБІТТЯ В УКРАЇНІ ТА ШЛЯХИ ЇЇ ВИРІШЕННЯ [Електронний ресурс]- 2014 – Режим доступу до ресурсу : http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/Vetp_2014_47_36.pdf
5. С.В.Мочерний М.В.Долбенко . Економічна теорія: Підручник. - К.: Видавничий центр „Академія", 2004. – 856 с.

К. Мельничук, А. Яненко
«Фінанси, банківська справа та страхування», 3 курс
ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»
Науковий керівник – к.е.н., доцент кафедри фінансів Сущенко О.М.

КЛІМАТИЧНІ ФІНАНСИ – ІНСТРУМЕНТ ВИРІШЕННЯ ПРОБЛЕМИ ГЛОБАЛЬНОГО ПОТЕПЛІННЯ

1. Аналіз міжнародних документів із кліматичних фінансів дає змогу запропонувати таке визначення Кліматичних фінансів, як економічної категорії. Це сукупність фінансових відносин між окремими країнами світу, а також у середині цих країн із приводу застосування фінансових важелів, інструментів, норм і нормативів, які сприяють збереженню й покращенню кліматичних умов із метою належного відтворення факторів виробництва та забезпечення сталого розвитку як у масштабах усього світу й груп держави, так і на рівні окремої держави, її регіону, окремої територіальної громади. Отже, суб'єктами цих відносин насамперед є міжнародні організації (ООН, ЄС тощо), окремі країни в особі їхніх урядів і парламентів, регіони країни, територіальні громади, домогосподарства [1, с. 122].

2. До об'єктів кліматичних фінансів доцільно віднести й кліматичні інвестиції – кошти міжнародних кліматичних фондів (передусім, Зеленого кліматичного фонду, кошти фондів ЄС тощо), бюджетні кошти окремих держав та їхніх регіонів й окремих громад, а також кошти підприємств і громадян, які використовуються на збереження та поліпшення клімату на планеті. [1, с. 122].

3. Все більше компаній починають виробляти обладнання для отримання енергії з відновних джерел, тобто вводити кліматичні інновації. Зокрема, компанія ІКЕА встановила 300 вітряків у 10 країнах світу й 800 сонячних панелей. Зараз ці країни на 71 % забезпечують себе енергією з чистих джерел і незабаром ця цифра сягне позначки у 80 %. Мета компанії – домогтися виробництва електроенергії в цих державах у 2020 р. на рівні 100 % за рахунок відновлювальних джерел. [2, с. 28]

4. Паризька кліматична угода передбачає збір коштів у розмірі не менше ніж 100 млрд дол. США щорічно, починаючи з 2020 р. (коли ця угода вступить у дію), а після 2025 р. передбачено цю суму збільшити. Головну роль у розподілі цих коштів візьме на себе Зелений кліматичний фонд ООН. Поки цей фонд має в наявності трохи більше 10 млрд дол. США, які внесли країни-донори. До 2020 р. розвинуті держави обіцяють щорічно вносити в цей фонд по 10 млрд дол. США. [3]

5. Одним з інструментів кліматичних фінансів, які отримали широке розповсюдження після Паризької кліматичної угоди, в т. ч. в Україні, є кліматичні інноваційні ваучери (КВО) – механізм, спрямований на розробку і вдосконалення технологій скорочення викидів парникових газів і поліпшення споживання енергії.

Компанії, що отримали ваучери на загальну суму €160 тис. на інновації в сферах впровадження нових будівельних матеріалів і застосування сучасних білінгових систем в Україні: Ecoisme, Електрокарс, Інститут екології та енергозбереження, Укрцентр-Груп (Київ), Інженерні інновації (Львів), ВТС-Комплект (Дніпро).

Проект КОВ був заснований програмою ЄБРР Центр передачі технологій і фінансів в сфері зміни клімату (FINTECC), яка фінансується Інвестиційним фондом сусідства ЄС (ІФП).

Очікується, що до кінця 2018 року програма, загальний бюджет якої становить €1 млн, надасть підтримку близько 50 інноваційним проектам в Україні. [4]

6. «Зелені облігації» - боргові інструменти для залучення коштів на проекти розвитку відновлювальної енергетики, енергоефективності та екологічно чистого транспорту.

За даними агентства Moody's, в минулому році найбільший випуск зелених облігацій зафіксовано в КНР – $3 млрд. А в цьому році пройшла ще одна рекордна емісія у Франції - суверенні бонди на €7 млрд. Згідно зі звітом Green Bonds - Global: France's Sovereign Offering Propels Strong First-Quarter 2017 Issuance, в першому кварталі обсяг емісії «зелених» бондів досяг $29,5 млрд.

За даними Climatebonds Initiative, на сьогоднішній день найбільший обсяг облігацій емітовано корпораціями – 43%, муніципалітетами — 38%, комерційними банками – 12%, емітентами в особі держінститутів розвитку — 4%, Agricultural Bank of China – 3%. [5]

7.Climate Policy Initiative (CPI) працює над вдосконаленням найважливішої політики в галузі енергетики та землекористування у всьому світі, приділяючи особливу увагу питанням фінансування. Їхня мета – забезпечити економічне зростання в умовах дефіциту природних ресурсів та нестабільності клімату. Прикладом діяльності CPI є Global Innovation Lab for Climate Finance, яка активізувала фінансові інструменти, що мобілізували близько $1 млрд. для кліматичних проектів. Ця інституція організована спільно CPI та OECD, об'єднала експертів з метою обміну новітніми інструментами та досвідом, здобутими для залучення приватних фінансів для кліматичної стабільності в країнах, що розвиваються. [6]

Література:

1. Карлін М. І. Деякі аспекти використання кліматичних фінансів на місцевому рівні / М. І. Карлін //Матеріали міжнар. наук.-практ. конф. «Регіональна, галузева та суб'єктна економіка України на шляху до євро інтеграції». 19–20 квітня 2017 р. – Ч. 3. – Харків : ХНУБА, 2017. – С. 122–124.

2. Ikea Group Yearly Summary FY14

3. Paris Agreement – 2015

4. Шість українських компаній отримають кліматичні ваучери від ЄБРР [Електронний ресурс] // "Новое время. Бизнес". – 2017. – Режим доступу до ресурсу: http://biz.nv.ua/ukr/finance/shist-ukrajinskih-kompanij-otrimajut-klimatichni-vaucheri-vid-jebrr-1887782.html.

5. «Зелені бонди» — звіти про вплив як фактор оцінки ефективності інвестицій [Електронний ресурс] // Baker Tilly. – 408. – Режим доступу до ресурсу: http://www.bakertilly.ua/news/id1264

6. Financing climate resilience in developing countries [Електронний ресурс] // Climate Policy Initiative – Режим доступу до ресурсу: https://climatepolicyinitiative.org/event/cpi-at-cop23/.

А. Омельченко
«Облік і аудит в АПК», 3 курс
ДВНЗ «Київський національний економічний університет ім. Вадима Гетьмана»
Науковий керівник – к.е.н., доцент кафедри фінансів Курило О.В.

СУЧАСНИЙ СТАН ПОШИРЕННЯ КОНТРАФАКТНОЇ ПРОДУКЦІЇ ТА ПІРАТСТВА В УКРАЇНІ: ШЛЯХИ ПОДОЛАННЯ

Актуальність теми: незважаючи на всі спроби вилучення контрафактної продукції, щорічний обіг цієї продукції складає мільйони доларів. Проблема є досить поширена в усіх розвинених країнах та країнах, що розвиваються.

Метою цього дослідження є оцінка сучасного стану проблеми поширення контрафактної продукції в Україні, а також розгляд можливих варіантів уникнення цієї проблеми.

Майже кожен з нас користується інтернетом – це нові можливості, але й проблема з боку захисту інтелектуальної власності. Тому зараз поширене поняття «піратство». Загалом, піратство – це дії, що спрямовані на протиправне використання об'єктів права інтелектуальної власності, які належать іншим особам, умисно вчинені особою, яка розуміє протизаконний характер цих дій, з метою отримання матеріальної вигоди [1, с. 134].

Для суб'єктів відносин інтелектуальної власності піратство завдає їм великі збитки, а саме:

– авторам, які не отримують винагороди за свою творчу інтелектуальну діяльність;

– видавцям, виробникам, які здійснюють значні витрати на виготовлення відповідної продукції та не мають можливості відшкодувати збитки;

– реалізаторам, які потерпають від недобросовісної конкуренції;

– споживачам, які купують продукцію нижчої якості та втрачають можливості доступу до інтелектуальних продуктів внаслідок втрати зацікавленості авторів у її створенні;

– державі, яка втрачає бюджетні надходження внаслідок скорочення податкових платежів [2, с. 280].

Законодавство України не є таким суворим, щоб за рентабельності, яка перевищує 100 %, змусити нелегалів згортати свою діяльність. Наприклад, адміністративні штрафи за порушення авторських прав не перевищують 3,4 тис. грн. Для компенсації втрати такої суми, досить продати близько сотні контрафактних дисків.

«У випадку встановлення контрафактності товар не потрапляє на митну територію України. Натомість, за відсутності порушень прав інтелектуальної власності правовласник інформує митницю про можливість поновлення митного оформлення такого товару. У більшості випадків саме так все і відбувається, і покупці отримують свій товар. Така процедура діє в Україні давно. З одного боку вона захищає права споживачів на отримання якісного оригінального товару, з іншого боку захищаються авторські права виробника», - зазначив представник ДФС [4].

Так, щорічний обіг контрафактної продукції обчислюється мільйонами доларів, не дивлячись на всі спроби викорінити піратство. Відповідно до інформації Торгової палати США, більше ніж на $ 650 000 000 000 піратської та контрафактної продукції хлинули на світовий ринок у 2015 році [3, с. 307].

На даний момент в Україні працюють кілька сертифікованих організацій колективного управління, але жоден ліцензійний платіж не доходить до законних правовласників. Закриття шахрайських організацій та сертифікація легітимних сприятимуть розбудові чіткої і прозорої системи. Прийняття відповідного законодавства забезпечить зрозумілі, передбачувані процедури авторизації і розподілу роялті. Широкий обіг підробленої продукції, особливо ліків, становить серйозну загрозу здоров'ю людей, навколишньому середовищу та загальному реноме країни.

Необхідно замінити неякісних держслужбовців, зменшити бюрократію та прийняти низку законів, щоб подолати проблему піратства. Україні варто почати використовувати ліцензійне програмне забезпечення у ключових державних інституціях. Легальні програмні продукти допоможуть уникнути цілої низки безпекових загроз, серед яких витік даних та фінансові втрати.

Література:

1. Ходаківський Є. І. Інтелектуальна влас- ність: економіко-правові аспекти: навч. посіб. / Є. І. Ходаківський, В. П. Якобчук, І. Л. Литвинчук. – К.: Центр учбової літератури, 2014. – 276 с

2. Право інтелектуальної власності. Акаде- мічний курс: підруч. / за ред. О. П. Орлюк, О. Д. Святоцького. – К.: Вид. Дім «Ін Юре», 2007. – 696 с.

3. Шуст Н. Б. Міжнародно-правова охорона авторського права та суміжних прав // Викори- стання об'єктів інтелектуальної власності в ре- кламі: навч. посіб. / Т. І. Биркович, І. С. Бондар, Р. Б. Шишка, І. М. Сопілко. – К.: Видавництво Ліра-К, 2016. – 520 с

4. УНІАН: https://www.unian.ua/society/1950826-ukrajinska-mitnitsya-ne-propuskae-lishe-kontrafaktniy-tovar-dfs.html

В. Омельяненко
к.е.н., старший викладач кафедри економіки та бізнесу,
Сумський державний педагогічний університет імені А.С. Макаренка

СТРАТЕГІЧНІ ОСНОВИ ФІНАНСУВАННЯ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ В КОНТЕКСТІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ

На сучасному етапі глобальна економіка зазнає структурних змін, що обумовлені швидким розвитком технологій. Найбільше це помітно у розвинених країнах, в яких масштабне впровадження широкого спектру інновацій є провідним фактором економічного росту та підвищення якості життя населення. Зазначені процеси засновані на стратегії інвестування у високі технології та ефективних національних системах фінансування досліджень і розробок, що забезпечують рух інвестицій у найбільш перспективні високотехнологічні проекти та їх високу доступність для суб'єктів інноваційної діяльності.

Сучасні реалії України зумовлюють необхідність пошуку шляхів активізації інноваційних процесів як фактору підвищення конкурентоспроможності, так й чинника національної безпеки. Зазначене завдання суттєво ускладнене проблемами інституційної трансформації та критичним станом системної стійкості економіки. П. Самуельсон підкреслював, що в таких випадках економічний розвиток стримується не стільки незначними обсягами, скільки нераціональною структурою інвестицій. Однак у випадку нерівномірного розподілу національного доходу і майновій диференціації населення існує значна ймовірність того, що інвестування будуть нераціональними, що підвищує значення та можливі потенційні втрати рішень щодо інноваційного розвитку. В цьому контексті відзначимо також висновки дослідження [1], в якому відзначається, що в результаті невизначеності та нерівномірного розподілу (асиметрії) інформації про ринки та інноваційні технології в економічному просторі державні фінансові інститути стикаються з проблемами у підтримці інноваційних процесів в рамках власного розуміння ризиків і прибутковості.

Відтак метою даного дослідження є на основі теорії системної економіки та технологічного інституціоналізму розробити концептуальні основи механізму фінансування інноваційного розвитку в контексті забезпечення національної безпеки.

Дослідження ґрунтується на досвіді ряду розвинених країн (США, ЄС, Японія, Південна Корея, Ізраїль), в яких стратегія інноваційного розвитку заснована на принципі ресурсної безпеки [2]. Зазначений принцип передбачає наявність потужної ресурсної бази, що характеризується різноманіттям джерел і форм інвестування на всіх етапах інноваційного циклу. У формуванні ресурсів інноваційного розвитку в цих країнах провідну роль відіграє держава, яка активно нарощує власні вкладення в створення та освоєння нових знань і технологій, а також стимулює за допомогою різних інструментів притік приватного капіталу.

Розробка механізму фінансування інноваційної діяльності в контексті національної безпеки, на нашу думку, має ґрунтуватися на принципі системної стійкості та пріоритетності [3], що передбачає врахування наступних факторів:

1) специфіка галузей, що становлять основу національної безпеки та формують значну частку доходів (можлива ситуація, коли сектор має розвиватися незважаючи на незначну з першого погляду економічну роль, наприклад, розвиток вітчизняного озброєння та ІКТ тощо;

2) регіональна (територіальна) специфіка, роль якої наразі зростає у зв'язку з новим підходом до територіального розвитку та зміною принципів фінансування;

3) траєкторія розвитку галузей, що наразі є провідними в економіці та які можуть стати такими в майбутньому (фактор передбачає використання результатів науково-технологічного прогнозування (форсайту) в стратегічному фінансовому менеджменті);

4) термін дії контрактів та зобов'язань, зокрема соціального характеру;

5) організаційна гнучкість (розгляд питань про можливі стимули і канали отримання альтернативних джерел ресурсів, різні аспекти співпраці, зокрема й міжнародної тощо).

На онові визначених принципів та світового досвіду на рис. 1 показано схему формування системи фінансування інноваційного розвитку.

РИС. 1. СХЕМА ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ФІНАНСУВАННЯ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ

Джерело: розроблено автором

Виходячи з авторських пропозицій щодо інноваційного компоненту національної безпеки в якості принципів реалізації зазначеної схеми пропонуємо розглядати наступні:

– фінансування варто здійснювати в рамках затвердженої стратегії інноваційного розвитку, яка має бути системною та враховувати, зокрема міжгалузевий аспект інновацій;

– доцільно підтримувати конкретні заходи (проекти) або надання конкретного обсягу інноваційних послуг клієнтам (бажано при спільному інвестуванні з місцевих бюджетів та частковій оплаті вартості послуг інвесторами залежно від специфіки інноваційних процесів);

– необхідно орієнтуватися на нові елементи інноваційної інфраструктури, що будуть формувати контакти і практичний досвід взаємодії з науковим сектором та бізнесом.

Виконання зазначених принципів має зробити державну підтримку інноваційної діяльності системною та комплексною, а також надасть можливість оцінки її ефективності.

Таким чином, роль держави у фінансовому забезпеченні інноваційного процесу буде полягати у виконанні функцій інвестора та каталізатора інноваційної активності бізнесу, що створює для нього за допомогою різних фінансових механізмів сприятливі умови для розширення вкладень у системні високотехнологічні проекти.

Література:

1. Financing Innovative Development. Comparative Review of the Experiences of UNECE Countries in Early-Stage Financing. – New York; Geneva: United Nations, 2007. – 106 p.
2. Kudrina O.Yu., Omelyanenko V.A., Volodin D.V. Conceptual principles of development resources security analysis // Marketing and management of innovations. – 2017. – № 2. – pp. 280–287.
3. Omelyanenko V.A. Innovation priorities optimization in the context of national technological security ensuring // Marketing and management of innovations. – 2016. – № 4. – pp. 226–234.

В. Орел
«Фінанси, банківська справа та страхування», 3 курс
ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»
Науковий керівник – к.е.н., доцент кафедри фінансів Славкова А.А.

МАКРОПРУДЕНЦІЙНА ПОЛІТИКА ЯК ІНСТРУМЕНТ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ СТАБІЛЬНОСТІ

Системні кризові явища призвели до негативних макроекономічних наслідків, тому виникає потреба у перегляді традиційних заходів регулювання фінансової системи та переході до новітніх інструментів макропруденційної політики, що передбачає забезпечення фінансової стабільності та зниження ризиків.

Національний банк України визначає макропруденційну політику як таку, що спрямована на виявлення та оцінку системних ризиків для фінансової стабільності та вжиття заходів щодо мінімізації цих ризиків [1]. Таким чином, чітко визначаючи загальносистемну перспективу, макропруденційна політика доповнює інші, такі як монетарна та фіскальна, які також можуть впливати на умови фінансової стабільності.

Макропруденційна політика характеризується трьома визначальними елементами:

- Мета: обмежити системний ризик - ризик широкого поширення збитків у наданні фінансових послуг, які мають серйозні негативні наслідки для економіки в цілому.
- Сфера діяльності: акцент робиться на фінансовій системі в цілому (включаючи взаємодію між фінансовим та реальним секторами) на відміну від окремих компонентів.
- Інструменти: в основному використовуються пруденційні інструменти, відкалібровані для цільових джерел системного ризику. Будь-які не пруденційні інструменти повинні чітко орієнтуватися на системний ризик.

Варто звернути особливу увагу на сучасний стан фінансової системи, який має безліч слабких ланок, через які порушується стабільність та надійність економіки України в цілому.

Окремо слід виділити сферу державних фінансів, адже в останні роки ситуація у даній сфері значно погіршилась, тому виникає потреба у використанні інструментів макропруденційної політики, які мають на меті виявити та обмежити системні ризики. Насамперед це мають бути індикатори фіскального стресу, які спрямовані на завчасне попередження й усунення фіскальних загроз. Також важливими є інструменти аналізу боргової стійкості державного бюджету, метою яких є оцінка системного ризику. Окремо слід виділити шокові сценарії для державного фінансування, що визначають потреби держави у фінансових ресурсах, якщо раптово станеться «відплив» коштів інвесторів.

Боргова стійкість державного бюджету – це один із найважливіших чинників фінансової стабільності. При підтримці прийнятного рівня державного боргу з'являється можливість проведення гнучкої податкової політики в умовах зміни кон'юнктури бюджетних надходжень [2, с.73].

Важливе значення для мінімізації системного ризику, пов'язаного з бюджетним дефіцитом, має фіскальна консолідація, яка спрямована на поліпшення бюджетних показників. Зважена взаємодія бюджетної консолідації і відповідних макропруденційних інструментів забезпечує баланс між зменшенням бюджетного дефіциту і підтримкою економічного зростання. А підвищення фіскальної консолідації під час економічного зростання сприяє створенню резервів для надання фінансової підтримки системі або економічних стимулів, що допоможе мінімізувати витрати при фінансових ризиках.

Одним із головних інструментів макропруденційної політики щодо регулювання сфери державних фінансів є визначення й зниження рівня боргового навантаження. Необхідність зниження рівня державного боргу пояснюється тим, що постійний ріст обсягів боргу зумовлює появу ефекту «боргового навісу». Це стає причиною боргової кризи, до якої, через невдалу політику, може дійти й Україна. Тому заходи макропруденційної політики мають кооперуватися з борговою політикою і уряд повинен запроваджувати заходи щодо оптимізації державного боргу, такі як реструктуризація або рефінансування. Але для цього Україна повинна мати високу репутацію серед країн-позичальників, що сприятиме підвищенню довіри до нашої країни.

З метою мінімізації амплітуди циклічних коливань фінансової системи важлива взаємодія макропруденційної політики з проциклічною або контрциклічною фіскальною політикою. При цьому більшість вчених схиляються до контрциклічної політики, яка допомагає ефективно стимулювати попит.

Загалом, макропруденційна політика, яка проводиться в країні, повинна поєднувати у собі «щось старе», «щось нове», «щось запозичене». «Щось старе» являє собою фокусування на речах, які є повторюваними у фінансових циклах та фінансових кризах. «Щось нове» являє собою фокусування на інноваціях - нових інструметах, заходах, методах. «Щось, запозичене» – це те, що ми можемо запозичити в інших країн. Те, що врешті повинно мати позитивний результат.

Отже, для подолання явищ, що спричинили фінансову нестабільність, в Україні має проводитись ґрунтовна й прозора макропруденційна політика, що забезпечить надійність та стабільність фінансової системи. На сьогоднішній день уряд недостатньо використовує інструменти даної політики. Необхідною умовою проведення вдалої макропруденційної політики є узгодження завдань та цілей з монетарною та фіскальною політиками, що мають доповнювати один одного та бути спрямованими на досягнення спільної мети.

Література:

1. Національний банк України. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://bank.gov.ua
2. Науменкова С. В. Макропруденційні інструменти в механізмі забезпечення фінансової стабільності / С. В. Науменкова, В. І. Міщенко. // Фінанси України. – 2015. – № 10. – С. 53–76.
3. Blaise Gadanecz. Macroprudential policy frameworks, instruments and indicators: a review / Blaise Gadanecz, Kaushik Jayaram. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.bis.org.

К. Остратова
«Економіка підприємства», 3 курс
ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»
Науковий керівник – к.е.н., доцент кафедри фінансів Курило О.В.

КОРЕЛЯЦІЯ ГЛОБАЛЬНОГО ІНДЕКСУ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ З МАКРОЕКОНОМІЧНИМ СЕРЕДОВИЩЕМ КРАЇН ТА РОЗВИТКОМ ФІНАНСОВОГО РИНКУ

Глобальний індекс конкурентоспроможності (ГІК, або GCI) – оцінка здатності економік різних країн забезпечувати більш високі темпи економічного зростання, що буде запорукою економічного добробуту нації. Цей індекс розроблений Всесвітнім економічним Форумом (ВЕФ). ГІК має 12 складових, аналіз яких може продемонструвати загальну картину конкурентоспроможності країни: сукупність зовнішніх та внутрішніх умов, політики, факторів, що визначають рівень продуктивності функціонування економіки. В своїй роботі я використовувала звіт 2017-2018 року, що дає можливість проаналізувати унікальний набір даних широкого спектру з використанням маси показників конкурентоспроможності для 137 країн [1] (табл.1).

Таблиця 1

ГЛОБАЛЬНИЙ ІНДЕКС КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ, МАКРОЕКОНОМІЧНЕ СЕРЕДОВИЩЕ ТА РОЗВИТОК ФІНАНСОВОГО РИНКУ В КРАЇНАХ СВІТУ, 2017 Р.

	Країни	Глобальний індекс конкуренто-спроможності	Макроекономічне середовище	Розвиток фінансового ринку
Австрія	1	5,25	5,52	4,58
Бельгія	2	5,23	4,87	4,68
Болгарія	3	4,46	5,72	4,14
Хорватія	4	4,19	4,85	3,65
Кіпр	5	4,3	4,19	3,44
Чехія	6	4,77	6,23	4,8
Данія	7	5,39	6,22	4,87
Естонія	8	4,85	6,07	4,85
Фінляндія	9	5,49	5,49	5,54
Франція	10	5,18	4,82	4,53
Германія	11	5,65	6,1	5,03
Греція	12	4,02	3,7	2,49
Угорщина	13	4,33	5,13	4,31
Ірландія	14	4,99	5,77	3,99
Італія	15	4,54	4,24	3,05
Латвія	16	4,4	5,77	4,05
Литва	17	4,58	5,61	4,1
Люксембург	18	5,23	6,27	4,97
Мальта	19	4,65	5,85	4,37
Нідерланди	20	5,66	6,08	4,63
Польща	21	4,59	5,2	4,17
Португалія	22	4,57	4,04	3,26
Румунія	23	4,28	5,25	3,74
Словакія	24	4,33	5,4	4,55
Словенія	25	4,48	5,23	3,45
Іспанія	26	4,7	4,35	4,01
Швеція	27	5,52	6,44	5,13
Британія	28	5,51	4,65	5,03

Україна в цьому рейтингу поступово «здає позиції». Тому мене зацікавило, наскільки сторона фінансів впливає на конкурентоспроможність нашої країни. Мене зацікавили 3-я та 8-а складові: макроекономічна стабільність та рівень розвитку фінансового ринку відповідно.

Аналіз залежностей можна зробити за допомогою методу лінійного регресійного аналізу. Отже, нам необхідно визначити показники кореляції, варіації та коваріації (за допомогою функцій MicrosoftExel), для побудови простої лінійної вибіркової регресії за формулою:

$$\Upsilon_i = b_0 + b_1 * \Sigma X_i (1)$$

$$b_1 = \frac{cov}{var} (2)$$

$$b_0 = \overline{\Upsilon} + b_1 * \bar{X} (3)$$

Лінійна вибіркова регресія (1) , де $b_0(2)$та $b_1(3)$ – коефіцієнти моделі

Залежна змінна Y– глобальний індекс конкурентоспроможності, незалежна змінна X_1- показник стабільності макроекономічного середовища, незалежна змінна X_2 – показник рівня розвитку фінансового ринку. У дослідженні виявімо коефіцієнт кореляції, якщо він буде більшим за 70%, зв'язок істотний. Після аналізу та побудови лінійної регресії, побудуємо графіки залежності змінних з лінією тренду. При цьому змінні У,X_iє[1;7].

Для спостереження я вирішила обрати країни-члени ЄС, аби картина залежності була достатньо реальною для України. Такихкраїн 28, отже n = 28. І статистичні дані мають такий вигляд: табл.1.

Коеф. кореляції, варіації та коваріації визначаємо за допомогою функцій McExel.

Виявилося, що зв'язок У та X_1 досить низький (49%), а зв'язок У та X_2 можна вважати істотним (78%).

Побудуємо лінійну регресію (1) та залежність R^2_2 (або ж У-X_2):

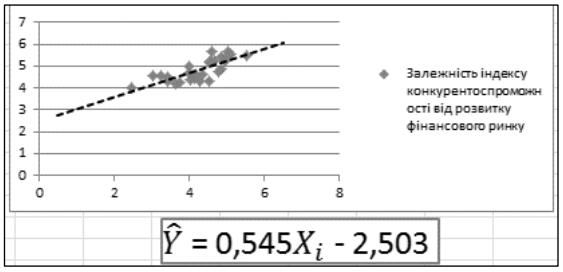

РИС. 1. ЗАЛЕЖНІСТЬ ІНДЕКСУ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ВІД РОЗВИТКУ ФІНАНСОВОГО РИНКУ

Отже, можемо зробити висновок, що індекс макроекономічного середовища мало впливає на індекс конкурентоспроможності. Коефіцієнт кореляції вказує на відносно тісний зв'язок між індексом розвитку фінансового ринку та індексом конкурентоспроможності країни.

Література:

1. Klaus Schwab,The Global Competitiveness Report 2017–2018/ WorldEconomic Forum, Geneva, 381. – 2017/ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www3.weforum.org/docs/GCR2017-2018/05FullReport/TheGlobalCompetitivenessReport2017%E2%80%932018.pdf

2. Вітлінський В. В., Наконечний С.І., Шарапов О.Д. та ін. Економіко-математичне моделювання: Навчальнийпосібник/ За заг.ред. В.В.Вітлінського. – К.: КНЕУ, 2008. – 536 с.

А. Павлюк
«Державний фінансовий менеджмент», 5 курс
ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»
Науковий керівник – д.е.н., професор кафедри фінансів Буряченко А. Є.

ЕТИМОЛОГІЯ ПОНЯТТЯ ФІНАНСОВОГО МОНІТОРИНГУ

Проблема фінансування тероризму, відмивання грошей, отриманих злочинним шляхом - проблема світового масштабу за останні десятиріччя, особливо після відомих терактів 11 вересня 2001 року.

Міжнародне співтовариство стали уважніше стежити за брудними грошима, адже саме вони є ключовим джерелом фінансування світового тероризму. За оцінками експертів обсяг відмитих грошей може становити до трильйона доларів США на рік.

Що ж таке відмивання коштів? Це легалізація грошових ресурсів здобутих незаконним шляхом через торгівлю людьми, продаж наркотиків, зброї на чорному ринку, завдяки низці формально-легальних операцій.

Для легалізування коштів, щоб не було видно реального власника та походження цих коштів, створюються різного роду фіктивні групи і проводиться переказ коштів, різними шляхами, так, щоб було більше етапів проходження цих грошей та аби складніше було знайти кінцевого власника. Одна фірма переховує інші і так декілька етапів. В кінцевому етапі, кошти проходять певне нашарування та розміщуються в нерухомості або цінних паперах.

Незаконні кошти проходять три основних етапи відмивання коштів, а саме: розміщення – коли доходи розміщуються у фінансових інститутах, як правило на депозиті; другим етапом є нашарування – гроші курсують багато разів між фіктивними фірмами; останнім етапом є інтеграція – коли злочинні та чесно зароблені кошти не можливо відрізнити, адже вони працюють в цілком легальному бізнесі.

В країнах зі слабкою економікою, обсяг тіньового грошового обігу може дорівнювати або навіть перевищувати цілому бюджету певної країни, а відтак злочинці можуть мати неабиякий вплив на соціальну та політичну ситуацію в державі, проте найбільшу небезпеку несе фінансування брудними коштами тероризму.

Опікується боротьбою з відмиванням коштів спеціальна Міжнародна організація FATF GAF створена у 1989 році. Ця група розробки фінансових заходів боротьби з відмиванням грошей та встановлює загальні критерії виявлення боротьби грошових потоків, а також розробляє рекомендації національним уповноваженим органом, щодо боротьби з цим явищем.

На сьогодні в FATF розроблено 40 загальних та 9 спеціальних антитерористичних рекомендації. в Україні боротьбою з відмиванням коштів та фінансуванням тероризму з 2002 року опікується теж спеціально створений орган - Державна служба фінансового моніторингу, яка працює відповідно до стандартів FATF.

FATF поділяє всі національні системи протидії легалізації доходів отриманих злочинним шляхом на чотири умовні групи:

+ до першої групи належать країни законодавство яких повністю відповідає вимогам FATF;

+ до другої групи належать країни в яких існують недоліки законодавчого характеру - наразі Україна належить до цієї групи;

+ до третьої групи належать країни які мають стратегічні недоліки національної системи боротьби з відмиванням брудних грошей;

+ до четвертої групи належать країни, що перебувають під особливим режимом санкцій;

На шляху впровадження всіх стандартів FATF, Україна прагне усунути усі правові розриви, так з серпня 2010 року набув чинності новий закон України «Про внесення змін до Закону України «Про запобігання та протидію легалізації відмиванню доходів одержаних злочинним шляхом».

Відповідно до згаданого закону суб'єктами первинного фінансового моніторингу є фізичні особи та ціла низка юридичних - це передусім банки, страхові компанії, кредитні спілки, ломбарди, біржі, брокери на фондовому ринку, системи грошових переказів, ріелтори, нотаріуси та інші.

Саме вони контролюють фінансові операції і виявляють такі, що можуть містити ознаки відмивання коштів, про що повідомляють Державний фінансовий моніторинг, 90% таких операцій проходить через банки.

Протягом ІІІ кварталу 2017 року Держфінмоніторингом отримано та оброблено 2 100 350 повідомлень про фінансові операції, що підлягають фінансовому моніторингу рис. 1.

Слід відмітити, що протягом ІІІ кварталу 2017 року кількість отриманих Держфінмоніторингом повідомлень про фінансові операції збільшилась на 22,53 % у порівнянні з аналогічним періодом минулого року.

Найбільш активними в системі звітування, в розрізі суб'єктів первинного фінансового моніторингу, є банки, які надсилають основну частину повідомлень про операції, що підлягають фінансовому моніторингу.

.

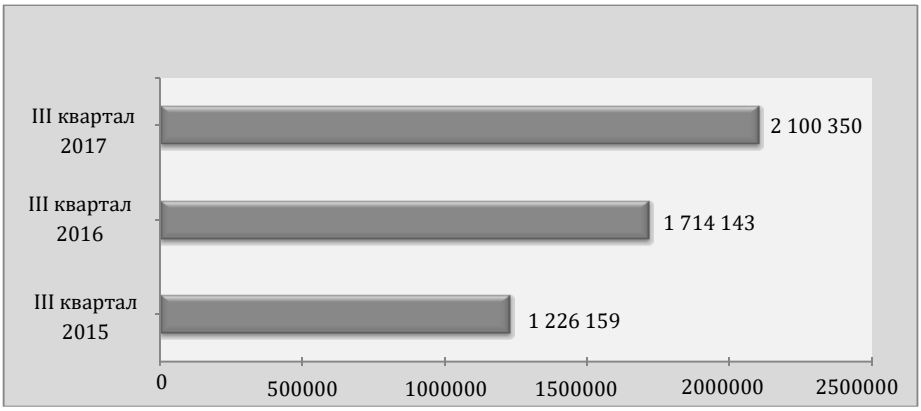

РИС. 1. ДИНАМІКА ІНФОРМУВАННЯ ПРО ФІНАНСОВІОПЕРАЦІЇ

Джерело: дані з сайту: http://www.sdfm.gov.ua/index.php?lang=uk

Протягом III кварталу 2017 року від банків було отримано 99,14 % від загальної кількості повідомлень про фінансові операції рис. 2.

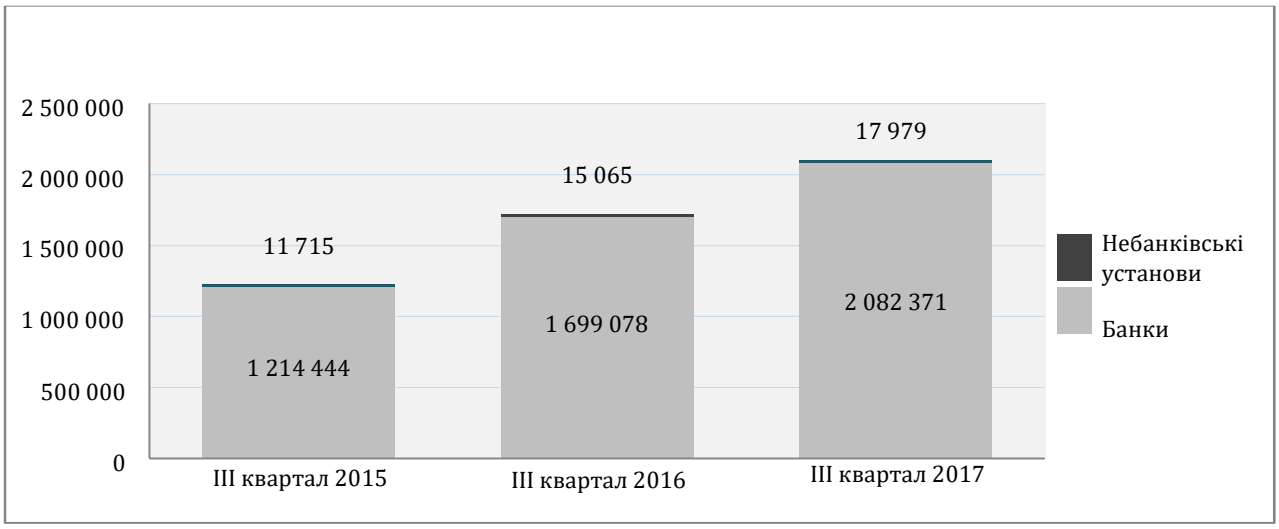

РИС. 2. ДИНАМІКА ІНФОРМУВАННЯ ПРО ФІНАНСОВІ ОПЕРАЦІЇ

Джерело: дані з сайту: http://www.sdfm.gov.ua/index.php?lang=uk

Згідно з чинним українським законодавством, яке майже повністю містить всі ключові рекомендації FATF, первинний фінансовий моніторинг поділяється на обов'язковий та внутрішній.

Під обов'язковий моніторинг автоматично підпадають усі операції що перевищують 150000 гривень та мають одну з 16 знак ризику, ось ключові з них: розрахунок готівкою, переказ коштів на анонімний рахунок закордон, переказ закордон без зовнішньо-економічного контракту, зарахування коштів на рахунок і подальші переказ їх іншій особі того самого чи наступного дня, розмін банкнот на банкноти іншого номіналу, проведення страхової виплати чи здійснення страхового платежу, отримання виграшу в лотерею, у разі купівлі продажу нерухомості ріелтор здійснює обов'язковим первинний фінансовий моніторинг за умови, якщо сума операції перевищує 400 000 гривень + одна з наведених ознак.

Внутрішній моніторинг здійснюється на власний розсуд банку стосовно будь-якої підозрілою операції, незалежно від її суми чи призначення платежу.

Процедура виявлення підозрілої операції та передачі інформації до структур Державного моніторингу регламентується чинним законодавством і внутрішніми нормативними документами.

Важливий нюанс - сам клієнт не дізнається про те, що його операція є ризикованою, доки на отримає сигналу від правоохоронців.

Отже, чи варто боятися перевірки та контролю і через це відмовлятися від послуг з організації суб'єктів первинного фінансового моніторингу? На мою думку ні! Навпаки, необхідність ідентифікації, як клієнта банку, страхової компанії, біржі, ломбарду то що, свідчить про високий рівень компетентності професіоналізму, прагне відповідати вимогам законодавства та світовим стандартам аби цивілізовано та прозоро працювати на Європейських та інших міжнародних ринках.

Література:

1. Дмитров та ін. Фінансовий моніторинг в банку. Навчальний посібник. Університетська книга Суми, 2008
2. Офіційний Сайт Служби державного фінансового моніторингу України http://www.sdfm.gov.ua /режим доступу:відкритий. Загальна інформація.
3. Напрями вдосконалення системи державного фінансового моніторингу. Б. І. Сюркало,УДК 341.233.11(477)
4. http://www.hmrc.gov.uk/Офіційний Сайт Служби митних зборів та податків ЇЇ Величності/режим доступу: відкритий
5. Ст. 62 Закону України № 2121-III «Про банки і банківську діяльність» від 07.12.2000Редакція станом на 01.01.2013
6. Офіційний Сайт Служби державного фінансового моніторингу України http://www.sdfm.gov.ua/index.php?lang=ru

Ю. Павлюк

аспірант 1-го року, кафедра фінансів

ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»

Науковий керівник – д.е.н., професор кафедри фінансів Паєнтко Т.В.

ГЕНЕЗИС ТА ЕВОЛЮЦІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ ПРОБЛЕМИ ПЕРЕКЛАДАННЯ ПОДАТКІВ

Не менший теоретичний і практичний інтерес, ніж самі податки, їх види, ставки, податкові технології, кодекси і т. д., викликає соціально-економічна дія податків, – тобто, ті ефекти і наслідки, котрі справляє оподаткування за межами власне податкової системи. Саме вивчення зовнішніх ефектів оподаткування, впливу податків на виробництво, обмін, розподіл і споживання, на мотивації поведінки людей як громадян і господарюючих суб'єктів і перетворює вчення про податки в галузь економічної науки.

Виходячи з цього впливу, процес справедливого розподілу податкового навантаження зумовив потребу оцінити вплив податків на економіку, розподіл суб’єктів оподаткування на платників і носіїв податкових платежів. Суть такого розподілу полягає в тому, що формальне та реальне податкове навантаження не завжди співпадають. Тут ми стикаємося з явищем, яке відоме було дуже давно, але вперше чітко усвідомлено, зі всіма наслідками, лише у 18 столітті. Це явище називається перекладанням податків, яке можна охарактеризувати як процес повного або часткового перерозподілу сплати податків між різними суб’єктами оподаткування, між якими існують певні господарські та економічні взаємовідносини. Іншими словами, податки не завжди надходять до державного бюджету з тих джерел, які законодавче підлягають оподаткуванню.

Розвиток теорії перекладання податків пов'язаний з розвитком теорії податків взагалі. При цьому всі теорії можна поділити на різні концепції з їх різновидами, які здебільшого репрезентують фінансові та податкові наукові школи (табл. 1).

Таблиця 1

ОСНОВНІ ТЕОРІЇ ПЕРЕКЛАДАННЯ ПОДАТКІВ

Напрямок теорій	Сутність	Вчені, які працювали над розвитком теорій
1	2	3
Абсолютні теорії перекладання	Всі податки, в т. ч. і податки на споживання, падають на власника землі.	Д. Локк
	Кінцевим платником податку є власник землі або багатий споживач. Податки, що не перекладаються: поземельний, перехід нерухомості (за заповітом і шляхом купівлі-продажу), на розкіш.	А. Сміт
	Оскільки податком обкладається будь-яка земля, без урахування її якості, географічного розташування, продуктивності, то це призводить до підвищення ціни, і цей податок перекладається частково на споживача.	Д. Рікардо
Оптимістичні теорії оподаткування	Всі податки після їх введення починають перекладатися на різних платників і автоматично стають рівномірними і впродовж деякого часу розподіляються між платниками податків пропорційно їх платоспроможності. Головним є принцип рівномірності податків, який автоматично може здійснюватися (і здійснюється) у суспільстві. Раніше введений податок є позитивним, оскільки шляхом перекладання він стає рівномірним.	Н. Канар, Ж. Сей
Песимістичні теорії оподаткування	Будь-який податок перекладається на споживача, а основна маса споживачів -незабезпечені категорії населення; отже, основний тягар податку падає на бідних і відповідно є несправедливим.	П. Прудон, Ф. Лассаль
Теорії перекладання фінансових шкіл 2-ї половини XIX ст.	Перекладання непрямих податків тим легше, чим ближче момент стягнення до моменту споживання.	А. Шеффле
	Однакове обкладання об'єктного доходу не призводить до рівності оподаткування суб'єктивного доходу, і навпаки. Платники податків мають бажання перекладати податковий тягар і за умови рівномірного прибуткового податку.	А. Вагнер
Маржиналізм і математична теорія оподаткування	Виявлення та аналіз функціональної залежності між податком та ціною. Сформували динамічний закон перекладання. Вважали, що продукти варто обкладати податком на останній стадії – стадії споживання.	Р. Майер, К. Віксель, М. Панталеоне, Ф. Дженкін
Американська фінансова школа	Питання про перекладання - це питання ціни, а саме: як впливає введення нового податку на підвищення ціни на капітал, працю та предмети споживання.	Е. Селігман

Джерело: складено автором.

Таким чином, кожна із зазначених теорій зводиться до проблеми ефективного, безболісного перенесення, тобто перерозподілу податкового навантаження між різними суб'єктами податкових відносин. Проте вони характеризують лише процеси, можливі при перекладенні податків, але немає чіткого визначення процесу, який дасть змогу встановити результат від перекладення податку в абсолютному вимірі.

Література:

1. Маршалок Т. Теоретична та методологічна концептуалізація перекладання податків / Світ фінансів. – 3/2011. – С. 101.

2. Майбуров І.А. Теорія та історія оподаткування: підручн. – М.:ЮНІТІ-ДАНА. 2007. – 495 с.

3. Троянська М.А. Перекладення податків та його соціально-економічні наслідки / Єрмакова Є.А., Троянська М.А. // Звістки. – Т.6. - №3.
4. Фещук В. Генезис податкової системи України // Наука і правоохорона, В. Фещук, Л. Островерх. – 2015. – № 4 (30). – С. 214–221.

Т. Пащенко
«Фінанси та кредит», 5 курс
ДВНЗ «Університет банківської справи»
Харківський навчально-науковий інститут
Науковий керівник – к.е.н., доцент, доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування Головко О.Г.

ВПРОВАДЖЕННЯ СИСТЕМИ ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛІНГУ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Для виживання в сучасних умовах ведення бізнесу потрібно чітко розуміти і прогнозувати напрями розвитку підприємства, загрози і шляхи їх подолання. Саме фінансовий контролінг є тією системою управління, яка забезпечує гнучкість і надійність функціонування суб'єкта господарювання оскільки дає можливість планувати діяльність, ставити як короткострокові, так і довгострокові цілі менеджменту і контролювати результати.

Необхідність упровадження контролінгу на підприємстві зумовлена такими причинами: погіршення економічних показників; поява нових цілей в умовах функціонування, що склалися; відсутність узгодження цілей; застарілі методи планування, калькуляції та аналізу, що не задовольняють менеджмент підприємства; відсутність методик обліку та аналізу, невідповідність вимогам як основа для відстежування діяльності та ухвалення управлінських рішень; дублювання або відсутність деяких функцій, наявність конфліктних ситуацій при їх виконанні [1].

Виділяють основні три етапи впровадження контолінгу: підготовчий, етап впровадження слубжи контролінгу (включає в себе зміни в організаційній структурі, інформаційні потоки в системі підприємства та відповідний персонал), етап автоматизації [2].

Використання системи фінансового контролінгу на підприємстві забезпечує вирішення наступних проблем: неконтрольована дебіторська заборгованість; низька платіжна дисципліна структурних підрозділів; відсутність або слабке управління витратами: недостатнє розуміння структури, причин їх виникнення, економічної виправданості; нестача оборотних коштів; низька оперативність отримання фактичної інформації про поточну діяльність підрозділів компанії [4].

Досвід впровадження системи фінансового контролінгу вже достатньо давно здобув популярності в інших країнах. У більшості розвинених країн з ринковою економікою концепції контролінгу схожі. Відмінності стосуються в основному розуміння двох крайніх ситуацій: прагматизму і ступеня вдосконалення системи відповідно до менталітету користувачів. Так, у Німеччині переважає тенденція академізації контролінгу, прагнення створити спочатку теоретично цілісну систему, а потімбратися за вирішення конкретних завдань. У США та деяких європейських країнах переважає прагматичний підхід: тут контролінг тісніше пов'язаний з менеджментом, більш орієнтований на потреби ринку і потреби клієнтів.

У Великобританії контролінг трансформувався у систему внутрішнього аудиту (контролю), основна задача якого - не допустити зловживань з боку робітників підприємства.

Моніторинг досвіду впровадження контролінгу на вітчизняні та іноземні підприємства виявив, що відмінністю є застосування певних логістиних систем, наприклад, системи «KANBAN». Ця система забезпечує оперативне управління на всіх

стадіях виробничого процесу, тобто дозволяє контролювати та відслідковувати переміщення необхідної сировини та матеріалів для виготовлення готової продукції.

Зарубіжна статистика стверджує, що впровадження контролінгу та системи «KANBAN» дозволить сучасним підприємствам: знизити виробничі запаси на 50 %; знизити запаси готової продукції на 90 %; знизити витрати на утримання складських приміщень до 80 %; скоротити витрати на оплату праці виробничо-промисловому персоналу на 50 % [3].

Американська та британська модель контролінгу більше орієнтована на систему обліку і є невід'ємною частиною цієї системи і його можна назвати контролінгом, в той час як у німецький моделі все ж таки його відокремлюють в окрему частину (підрозділ) для керування (контролю) за діяльністю всього підприємства в цілому. Але перенести досвід зарубіжних країн на українські підприємства є неможливим, зважаючи на значний розрив між підходами до управління, системами обліку і звітності, а також технічною базою і кадрами, які існують між підприємствами України і розвинутих країн заходу. Саме тому необхідна адаптація існуючої системи контролінгу до сучасного правового, організаційного та економічного стану на підприємствах нашої країни із застосуванням внутрішніх особливостей та психології і філософії бізнесу.

Література:

1. Говорушко Т.А. Проблемні аспекти впровадження контролінгу в Україні / Т.А. Говорушко, Д.О. Кроніковський // Економічний часопис-XXI. — 2011. — № 12. — С. 51-53.

2. Дзьоба В.Б. Теоретико-методологічна база побудови і використання системи контролвнгу /В.Б. Дзьоба.//Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку. – 2013. – №767 –*с*. 31-34

3. Матвієнко-Біляєва Г.Л. Контролінг виробничої діяльності сучасних підприємств. /Г.Л. Матвієнко-Біляєва// Управління розвитком.-2015.-№4.-с.75-79

4. Папп В.В. Фінансовий контролінг як основа ефективного управління фінансами підприємства. /В.В. Папп, Н.В. Бошота //Молодий вчений - №11 (14) - 2014 р.- С.90-92.

Д. Перевозова, А. Пліхтяк, А. Мізерак
«Підприємництво, торгівля та біржова діяльність», 4 курс
Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу
Науковий керівник – д.е.н., професор,
завідувач кафедри маркетингу і контролінгу Перевозова І. В.

БАГАТОВИМІРНЕ ПОЗИЦІОНУВАННЯ ПІДПРИЄМСТВА НА РИНКУ ОПТОВОЇ ТОРГІВЛІ ГАЗОМ

«Україна має всі структурні передумови з точки зору розміру ринку та наявної інфраструктури, щоб створити добре функціонуючий ринок газу» [1, с. 1]. Однак, експерти вважають, що конкурентного (лібералізованого) ринку природного газу в Україні ще не сформовано. Більше того, рух у напрямі створення сучасної європейської моделі газового ринку уповільнився [2].

Сутнісні принципи організації лібералізованого газового ринку в Україні визначено Законом «Про ринок природного газу» [3], серед них зазначений вільний вибір споживачами постачальників газу.

«Паралельно мають розвиватися не один, а кілька ринків газу, причому скоординовано» [1, с. 1], а саме: роздрібний ринок, оптовий ринок, ринок транскордонних потужностей з транспортування газу та ринок, що дозволяє учасникам такого ринку покривати небаланси за конкурентними цінами.

«По факту, ринок природного газу в Україні вже існує, на якому вповноважені великі споживачі можуть купувати газ у біля 20 імпортерів та біля 50 виробників. Цей конкурентний сегмент ринку нині працює за прямими контрактами між постачальниками і споживачами, або за посередництва спеціалізованих трейдерів» [1, с.

2]. Зазначимо, що на ринку оптової торгівлі газом в Україні частка близько 75% належить НАК «Нафтогаз України». Іноземні підприємства практично на ринку не представлені, окрім чотирьох європейських трейдерів, що почали робити прямі поставки [4].

Виклики процесу формування лібералізованого ринку оптової торгівлі газом актуалізують потребу аналізу скільки-небудь оригінальних маркетингових технологій для підприємств-учасників в якості виробничої альтернативи існуючим збутовим стратегіям, сформованим локальними природними монополіями на ринку паливно-енергетичних ресурсів України, зокрема багатовимірне позиціонування підприємства-гравця такого ринку.

Найважливішими етапами такого позиціонування для підприємства сфери оптової торгівлі газом є: 1) багатовимірна сегментація ринку споживачів з формуванням профайлів окремих сегментів; 2) маркетингове дослідження основних характеристик операцій купівлі/продажу; 3) отримання списку атрибутів-детермінантів, що впливають на прийняття споживачем рішення про придбання; 4) кросстабуляція атрибутів-детермінантів без обтяження споживача та вибір позиції підприємства; 5) моніторинг результатів.

На монопольному ринку оптової торгівлі газом (ринку продавця), позиціонування підприємства фактично не потрібне, оскільки взаємодія зі споживачами відбувається (споживач не має вибору) й не залежить від іміджу підприємства. Однак, на насиченому ринку (ринку споживача) підприємства оптової торгівлі газом змушені використовувати позиціонування з метою диференціації від конкурентів, застосовуючи як створення сприятливого іміджу в очах суспільства в цілому (ЗМІ, представників місцевого самоврядування, активістів, науковців і т. п.) або окремих груп споживачів, так і інноваційні інструменти промислового маркетингу, економічна доцільність яких визначатиметься ринковою привабливістю потенційних споживачів.

Зауважимо, що позиціонування підприємства в якості лідера ринку вимагатиме від нього на постійній основі підтверджувати заявлене.

За ілюстрацію створення сприятливого іміджу в очах суспільства з метою свого позиціонування можна навести поведінку НАК «Нафтогаз України», яка визначила ЗМІ в якості ключового каналу комунікації: інтерв'ю уповноважених керівників провідним друкованим та on-line виданням, прес-конференції, участь у тематичних програмах на телебаченні та радіо. При роботі зі ЗМІ компанія орієнтується на обсяг та характеристики аудиторії, релевантність конкретного повідомлення для цієї аудиторії та формат видання або програми [5].

В якості інноваційних інструментів позиціонування доцільно відмітити формування каскаду незалежних маркетингових експертиз збутової діяльності гравців та проведення порівняльного маркетингового аналізу задоволеності споживачів якістю газу; ціною реалізації тощо.

Багатовимірне позиціонування пропонує більше можливостей для диференціації підприємства на ринку оптової торгівлі газом, а його результати служать основою для розробки комунікаційної (формування бренд-месседжу), рекламної (на основі виявлених атрибутів-детермінант) та інших стратегій.

Література:

1. Захманн Г. Стимулювання торгівлі газом в Україні / Георг Захман. – Серія консультативних робіт [PP/01/2017] – Берлін/Київ, лютий 2017 р. – 22 с.

2. Чалий О. Український газовий ринок. Шанс на прискорення (позиція експертів) / О. Чалий, Л. Уніговський. – [27.10.2016] – [Електронний ресурс] – Режим доступу : http://utg.ua/utg/media/news/2016/10/ukrainian-gas-market.html – Назва з екрану.

3. Про ринок природного газу. Верховна Рада України; Закон від 09.04.2015 № 329-VIII. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/329-19 – Назва з екрану.

4. Прямі поставки газу в Україну вже здійснюють 4 міжнародні компанії – [Електронний ресурс] – Режим доступу : http://ua.interfax.com.ua/news/general/397107.html – Назва з екрану.

5. Офіційний сайт НАК «Нафтогаз України». – [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.naftogaz.com/www/3/nakweb.nsf/0/9D8D7 C5CDA810EC4C22570D800326DBB?OpenDocument – Назва з екрану.

С. Познякова
«Міжнародна економіка і менеджмент», 3 курс
ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»
Науковий керівник – старший викладач кафедри фінансів Лебеда М.О.

КРИПТОВАЛЮТА У СВІТІ ТА В УКРАЇНІ: СТАН, РЕГУЛЮВАННЯ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Сучасний загальносвітовий розвиток обумовлений такими процесами як глобалізація, розвиток інтернет технологій, інтернет-торгівлі, гнучких форм зайнятості, поширення мобільного зв'язку. Це сприяє появі нових фінансових інструментів та інституцій. Одним з таких є криптовалюта.

Криптовалюта – це швидка і надійна система платежів та грошових переказів, заснована на новітніх технологіях і непідконтрольна жодному уряду [2]. Найпоширенішою та найдорожчою грошовою одиницею криптовалют є «біткоін». Це віртуальна валюта, яка характеризується притаманними лише їй ознаками: є децентралізованою, всі операції з її участю є прозорими та анонімними, а центр емісії відсутній.

Тема біткоіну привертає значну увагу серед науковців. Адже, окрім потенційних вигід, таких як зниження трансакцій, зменшення платіжних періодів, модернізація та полегшення здійснення операцій в платіжній системі, існує багато недоліків (виникнення ряду ризиків в сферах безпеки, захисту прав споживачів та запобігання фінансових злочинів) та спірних питань стосовно законності обігу. Сьогодні органи державної влади намагаються визначити статус криптовалюти в рамках сучасного законодавчого нормативно-правового забезпечення.

В результаті проведеного аналізу, виділимо три основні підходи в регулюванні обігу біткоіна [1]. Перший полягає у забороні використання даної криптовалюти. Наприклад, як в Бангладеші, Болівії, Еквадорі, Тайланді. Цікавий досвід в Китаї. Саме тут діє найбільший торгівельний ринок в світі по біткоіну, в той самий час, як Народний Китайський банк, забороняє використовувати віртуальні гроші фінансовим інституціям. Другий підхід характеризує країни, які займають нейтральне положення, вони в «очікуванні», тобто вивчають досвід країн та спостерігають за обігом біткоіну. Це країни Європи. Тертій підхід визначає спроби країн законодавчого регулювання віртуальної валюти. До таких держав належать: США, Германія, Японія, Великобританія, тощо.

На сьогодні, нормативно-правове забезпечення регулювання та обігу криптовалют знаходиться на початковому етапі легалізації. Якісно новий підхід демонструє Японія, яка 1 квітня 2017 року наділила біткоін статусом платіжного засобу згідно закону [5]. Деякі успіхи в регулюванні біткоіну зробив американський уряд, проте так і не вдалося подолати неоднозначність в юридичному плані стосовно криптовалют. Основна проблема полягає в неточностях та у відмінностях у поглядах державного та федерального рівнях, оскільки різні органи влади демонструють різні підходи до впровадження біткоіну.

Цікавим прикладом є досвід Великобританії. Країна виступає лідером криптовалютної інтеграції, проте правове регулювання урядом досі не визначено. Держава має намір упорядкувати криптовалютні відносини з метою запобігання злочинного використання цифрових валют для легалізації доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансування тероризму та здійснення іншої незаконної діяльності, а також для підтримки інновацій в цій сфері.

Щодо України, можна визначити, що статусу криптовалют досі не визначено. Офіційно заборонено користуватися біткоінами, оскільки, по-перше, немає жодного законодавчого нормативно-правого акту, який би регулював обіг даної валюти, по-друге, не визначено жодних державних органів влади, які б здійснювали контроль за системою платежів. Однак, подібний міжнародний досвід є дуже важливим для нашої держави, незважаючи на підхід Національний Банк України, що визначає біткоін – «грошовим сурогатом» [6]. Тим не менш Україна ввійшла в топ-5 країн за кількістю користувачів біткоін-гаманцями.

Отже, на сьогодні біткоін та інші види криптовалют лише починають завойовувати світові фінансові ринки, тому у світі існує така велика кількість підходів до визначення та регулювання даних фінансових інституцій. Проте, беззаперечно, що в майбутньому криптовалюти займуть особливе місце на фінансовому ринку та стануть міжнародним революційним стандартом в платіжній системі. Наразі, правомірність та законність використання біткоіну залежить від того, хто ним користується, в якій країні та з якою метою.

Література:

1. Bollen, “The legal status of online currencies”, above n 31, 280.

2. Галушка Є.О., Пакон О.Д. Сутність криптовалют та перспективи їх розвитку / Галушка Є.О., Пакон О.Д. // Молодий вчений. – 2017. - №4. – С.634-638.

3. Ситник І. П. Аналіз сучасного стану та перспектив розвитку криптовалюти Bitcoin в умовах розвитку інформаційної економіки [Електронний ресурс] / І. П. Ситник, Б. І. Пюро // НУХТ. – 2017.

4. Криптовалюта в світі та в Україні: регулювання і перспективи [Електронний ресурс] // mbnpro. – 2017. – Режим доступу до ресурсу: mbnpro.com.ua.

5. Japan OKs recognizing virtual currencies as similar to real money [Електронний ресурс] // The Japan Times. – 2016. – Режим доступу до ресурсу: https://www.japantimes.co.jp/news/2016/03/04/business/tech/japan-oks-recognizing-virtual-currencies-similar-real-money#.We0D8Gh-rIU.

6. Криптовалюта в Україні: поняття та перспективи використання. - [Електр.рес]: https://www.bitlex.ua/uk/blog/articles/post/kryptovalyuta_v_ukrayini__ponyattya_ta_perspektyvy_vykorystannya

В. Рівняк
«Фінанси, банківська справа та страхування», 2 курс
ДВНЗ «Львівський національний аграрний університет»
Науковий керівник – к.е.н., доцент кафедри фінансів,
банківської справи та страхування Синявська Л.В.

ЗОЛОТОВАЛЮТНІ РЕЗЕРВИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Важливим аспектом у стабільності функціонування вітчизняної економіки є золотовалютні резерви. Золотовалютні резерви є частиною національного багатства, якими оперує НБУ. Якщо держава має у своєму розпорядженні їх значні обсяги, вона зможе локалізувати дію будь-яких чинників, що спричиняють порушення рівноваги на фінансовому ринку. Загрози та виклики фінансової кризи змушують звернути прискіпливу увагу на проблему формування золотовалютних резервів, як запоруки стабільності національної грошової одиниці. Тому дослідження, пов’язані з цією тематикою, набувають особливої актуальності.

Для економічного аналізу та визначення критеріїв достатності чи дефіцитності рівня золотовалютних резервів використовують індивідуальні показники. Як показує практика, достатнім є обсяг резервних активів, який відповідає вартості імпорту товарів та послуг за три місяці. Золотовалютні резерви складаються з чотирьох компонентів – золотий запас, резервні позиції, спеціальні права запозичення та вільно конвертована валюта. На сучасному етапі розвитку основу золотовалютних резервів становлять запаси іноземних вільноконвертованих валют. Вільноконвертована валюта також може

приносити дохід у вигляді відсотків. Проте, золото на відміну від валютних активів не приносить прибутку у вигляді процентів та його утримання потребує певних витрат. Отже, на практиці одинакова кількість золотовалютних резервів не завжди свідчитиме про одинаковий рівень економічних можливостей.

На сьогоднішній день золотовалютні резерви беруть на себе роль регулятора в наступних економічних процесах: фінансуванні від'ємного сальдо торгового балансу; обслуговуванні валютних зобов'язань; проведенні валютної політики, насамперед регулювання рівня обмінного курсу національної валюти; формуванні заощаджень держави;

Проведення операцій даного характеру виснажує резерви. Тенденцію до зменшення кількості золотовалютних резервів наведено в наступній таблиці.

Таблиця 1

ЗОЛОТОВАЛЮТНІ РЕЗЕРВИ УКРАЇНИ, ТА ЇХ ДИНАМІКА (В МЛН. ДОЛ. США)

(СТАНОМ НА 1СІЧНЯ)

Рік	Кількість	Коливання
2010р.	26505,0	
2011р.	34576,0	8071.0 >
2012р.	31794,6	2781.4 <
2013р.	24546,2	7248.4 <
2014р.	20415,7	4130.5 <
2015р.	7533,3	12882.4 <
2016р.	13300,0	5766.7 >
2017р.	15539,3	2239.3 >

В таблиці 1 чітко простежується систематичне зменшення кількості резервів починаючи з 2011р. і закінчуючи 2015р. А от з 2016р. Україна почала тенденцію до нарощення обсягів золотовалютних резервів.

На сьогодні крім обсягу золотовалютних резервів, існує проблема вибору співвідношення між окремими компонентами резерву. На перше січня 2017р. Україна володіє золотовалютними запасами, що у еквіваленті дорівнює приблизно 15,5 мільярдів доларів. Золотий запас України матиме приблизну вартість 1 мільярд доларів США, що становить лише 6% від загальної кількості золотовалютних резервів якими володіє наша батьківщина. Отже можна зробити висновок що в Україні обрана правильна стратегія щодо співвідношення між компонентами золотовалютних резервів адже сьогоднішньому етапі раціональніше зміцнювати частку міжнародних запасів валют перед золотом.

Вітчизняна система валютного регулювання та валютного контролю, на жаль, не відповідає вимогам світового співтовариства. Валютна політика повинна ґрунтуватися на принципах вільного попиту і пропозиції валютних цінностей на валютному ринку та безперешкодному проведенні резидентами й нерезидентами валютних операцій. Протягом останніх років НБУ займається скуповуванням доларів США, що означає необхідність придбання ще більших обсягів твердої валюти, а отже, й додаткової емісії. У таких умовах підтримку цінової конкурентоспроможності потрібно здійснювати за рахунок суттєвого зниження темпів інфляції, а не шляхом девальвації курсу гривні. При цьому в умовах відсутності інвестицій з-за кордону важливим є підтримання ліквідності банківської системи.

З метою вирішення проблеми вважаємо за доцільне скористатися іноземним досвідом. В Польщі, з метою управління офіційними золотовалютними резервами, Національний банк Польщі (НБП) здійснює наступні заходи :

— розгляд розширення діяльності в області управління золотовалютними резервами, зокрема шляхом введення наступних валют: китайська ієна, швейцарський франк, датська і шведська крони, крім використовуваних в даний час: американського долара, євро, фунта стерлінгів та австралійського долара;

— використання інструментів забезпечення облігацій, корпоративних облігацій, іпотечних цінних паперів, цінних паперів забезпечених активами, акцій, фондових індексів.

На мою думку, досвід Польщі підходить найбільше, адже економічні процеси схожі за своєю структурою. Формування та ефективне управління золотовалютними резервами держави є важливим завданням, поставленим перед НБУ. Накопичення золотовалютних резервів є основною умовою забезпечення реалізації державної економічної політики.

Література:

1. Матіос А. Проблеми розміщення та вико- ристання валютних резервів української держави / А. Матіос, А. Ковальчук // Вісник національної академії прокуратури України. — 2010. — № 1. — С. 47–53.

2. Закон України «Про Національний банк України» № 5103-VI від 05.07.2012 року [Електрон- ний ресурс]. — Режим доступу : http://zakon2.rada. gov.ua/laws/show/679

3. Формування і застосування золотовалютних резервів в Україні та світі [Електрон- ний ресурс]. — Режим доступу : http://ru.tsn.ua/ analitika/shchodo-formuvannya-i-zastosuvannyazolotovalyutnih-rezerviv-v-ukrayini-ta-sviti.html.

С. Рудик
«Економічна кібернетика», 2 курс
Вінницький торговельно-економічний інститут
Київського національного торговельно-економічного університету
Науковий керівник – професор Боковець В.В.

АКТУАЛЬНІСТЬ ФІНАНСУВАННЯ ОХОРОНИ ПРАЦІ

Конституцією України визначено, що найвищою соціальною цінністю в державі є людина, її життя та здоров'я, тож коли вона проводить більшу частину свого життя на роботі з цього випливає, що потрібно приділяти належну увагу на державному рівні питанням охорони праці. Тому повне фінансове забезпечення заходів з хорони праці є одним із основних чинників, який впливає на постійний розвиток питань охорони праці та соціально-економічну результативність будь-якої галузі.

Закон України «Про охорону праці» визначає основні положення, щодо реалізації конституційного права працівників на охорону їх життя і здоров'я у процесі трудової діяльності, на належні, безпечні і здорові умови праці, регулює за участі відповідних органів державної влади відносини між роботодавцем і працівником з питань безпеки, гігієни праці та виробничого середовища і встановлює єдиний порядок організації охорони праці в Україні [1,2].

Охорона праці – це система правових, соціально-економічних, організаційно-технічних, санітарно-гігієнічних і лікувально-профілактичних заходів та засобів, спрямованих на збереження здоров'я і працездатності людини в процесі праці [1,2].

Згідно 19 статті Закону України «Про охорону праці» фінансування охорони праці здійснюється власником. Працівник не несе і не повинен нести ніяких власних витрат на заходи щодо охорони праці. На підприємствах, в галузях і на державному рівні у встановленому Кабінетом Міністрів України порядку створюються фонди охорони праці. Такі ж фонди можуть створюватися органами місцевого і регіонального самоврядування для потреб регіону. Кошти галузевих і державного фондів охорони праці витрачаються на здійснення галузевих і національних програм з охорони праці, творчих колективів, науково-технічних центрів, експертних груп, на заохочення трудових колективів і окремих осіб, які плідно працюють над розв'язанням проблем охорони праці.

Власник може за свої кошти додатково встановлювати за колективним договором працівникам компенсації і пільги, не передбачені чинним законодавством, але протягом дії трудового договору зобов'язаний своєчасно інформувати працівника про зміни у виробничих умовах та в розмірах пільг і компенсацій, включаючи ті, що надаються ним додатково.

Для підприємств, незалежно від форм власності, або фізичних осіб, які використовують найману працю, витрати на охорону праці становлять не менше 0,5 відсотка від суми реалізованої продукції.

На підприємствах, що утримуються за рахунок бюджету, витрати на охорону праці становлять на менше 02 відсотка від фонду оплати праці.

Суми витрат з охорони праці, що належать до валових витрат юридичної чи фізичної особи, яка відповідні до законодавства використовує найману працю, визначаються згідно з переліком заходів та засобів з охорони праці, що затверджується Кабінетом Міністрів України.

Постає питання про вироблення консолідованого ставлення власників і громадськості й наступного його втілення в рішеннях законодавчих актах щодо витрат на умови праці на робочому місці, безпеку технологічних процесів, механізмів, устаткування та інших засобів виробництва, стан засобів колективного та індивідуального захисту, що використовується працівником, а також санітарно-побутові умови, які повинні відповідати чинним вимогам нормативних актів про охорону праці.

З огляду на критичний стан показників у сфері охорони праці видно, що щорічно майже 17 тис. осіб стають інвалідами, чисельність пенсіонерів унаслідок трудового каліцтва перевищила 150 тис. осіб, щорічна загальна сума виплат на фінансування пільгових пенсій з трудового каліцтва, відшкодування заподіяної шкоди потерпілим від нещасних випадків на виробництві та інших виплат, перевищує 1 млрд. грн. тому при формуванні державного або місцевих бюджетів слід повністю фінансово забезпечувати статті з охорони праці тому, що з одного боку недосконаліть організаційно-управлінської системи призводить до затримок чи не фінансування заходів з охорони праці з іншого боку, вважається за необхідне повний перегляд державної політики у цій сфері, як свідчить досвід, щ починається фінансування тільки тоді коли стається нещасний випадок чи аварія [3,4].

Проведення заходів попередження виробничого травматизму ефективне при повному фінансуванні на основі удосконалення методів аналізу та прогнозування є актуальною науково-практичною задачею.

Аналіз стану охорони праці в Україні за останні роки показав, що на підприємствах з року в рік одні й ті самі причини, які призводять до виникнення аварій і нещасних випадків, не фінансування питань охорони праці тільки збільшує показники, серед яких незадовільний стан виробничих об'єктів, споруд, обладнання займає 31% від загальної кількості травмованих осіб.

Отже, головною умовою трансформації охорони праці є зміцнення фінансової бази, збільшення фінансових ресурсів з допомогою вдосконалення бюджетного фінансування, доброчинної діяльності й пошуку нових джерел фінансування та шляхів їхнього надходження для покращення умов праці в усіх галузях.

Література:

1. Конституція України: за станом на 28 черв. 1996 р./ Верховна Рада України. – К. : Преса України, 1997. – 80 с.
2. Законодавство України про охорону праці: У 3-х т.-Т.1 – К.,Видавництво «Основа», 2006. – 277 с.
3. Статистичний Щорічник України за 2015 рік.
4. В.Ц. Жидецький, В.С. Джигирей, О.В. Мельников. Основи охорони праці. – Вид. 2-е, стереотипне. – Львів: Афіша, 2000. – 348 с.

К. Рябова
«Финансы и кредит», 3 курс
УО «Белорусский торгово-экономический университет потребительской кооперации»
Научный руководитель - старший преподаватель кафедры банковского дела, анализа и аудита
Новикова И.Н.

ФИНАНСОВЫЕ МЕТОДЫ СТИМУЛИРОВАНИЯ ЭКСПОРТА В РЕСПУБЛИКЕ БЕЛАРУСЬ

Обеспечение условий роста экспорта товаров и услуг является для Республики Беларусь не только одним из важнейших направлений внешнеэкономической деятельности, но и основным приоритетом развития белорусской экономики, так как экспорт составляет в ее структуре более половины валового внутреннего продукта. И этот факт делает его одним из ключевых источников обеспечения устойчивого экономического роста в стране. Особую значимость вопросы развития белорусского экспортного потенциала и обеспечения сбалансированности внешней торговли приобрели в современных условиях, поскольку внешний спрос на продукцию отечественных производителей является важнейшим фактором загрузки производственных мощностей, поддержания высокого уровня занятости и обеспечения динамичного роста экономики.

Основными элементами системы стимулирования экспорта Беларуси является:

1. Предоставление финансовой поддержки посредством экспортного кредитования и страхования экспортных рисков. Данная поддержка предусматривает предоставление экспортных кредитов в иностранной валюте и российских рублях. Экспортные кредиты предоставляются как резидентам, так и нерезидентам, включая иностранные банки. В связи с отсутствием в Беларуси специализированного экспортно-импортного банка за экспортным кредитом можно обратиться в любой банк страны. При этом в случае возникновения потерь банков от предоставления экспортных кредитов они могут быть компенсированы при условии страхования экспортных рисков с поддержкой государства. Страхование экспортных рисков с поддержкой государства в Беларуси осуществляется Белорусским республиканским предприятием экспортно-импортного страхования «Белэксимгарант».

2. Налоговые льготы. К косвенным мерам поддержки экспортеров могут быть отнесены льготы по НДС и ряд льгот по ввозной таможенной пошлине. Данные льготы не направлены исключительно на поддержку белорусских экспортеров, но, могут оказать положительное влияние на деятельность предприятий, стимулируя их к экспорту.

3. Информационно-маркетинговая поддержка экспорта. Информационная поддержка белорусских экспортеров осуществляется через Национальный центр маркетинга и конъюнктуры цен, который представляет предприятиям информацию по широкому кругу вопросов, касающихся внешнеэкономической деятельности, в том числе проводит маркетинговые исследования и семинары в рамках бизнес-образования, предоставляет информацию о тендерах, конкурсах и торгах в России, Украине, Казахстане, других странах СНГ, Европы, Африки, Азии, Америки. Реклама экспортного потенциала Беларуси и его информационная поддержка осуществляется через портал www.export.by.

Как показывает международный опыт, существующие в настоящее время системы поддержки экспорта ориентированы не на предоставление субсидий, финансовой помощи или проведение прямых выплат. Они, в первую очередь, нацелены на оказание финансовой поддержки экспортерам посредством схем выдачи гарантий, страхования рисков, предоставления кредитов, способствующих успешному продвижению национальных товаров и услуг на зарубежные рынки. В условиях

высококонкурентной среды международных рынков для того чтобы преуспеть предприятиям-экспортерам необходимо не только производить конкурентоспособные товары и услуги, но и опираться на помощь со стороны государства в виде адекватного покрытия рисков и разнообразных схем финансирования. К сожалению, страхование экспортных кредитов частным сектором и тот финансовый инструментарий (гарантии и кредиты), который он использует, зачастую не в полной мере соответствует потребностям экспортеров. В связи с этим развитые, развивающиеся страны, переходные экономики и возникающие рынки, например, Индия, Бразилия, широко используют различные схемы государственного кредитования и страхования экспорта, создавая для этих целей экспортные кредитные агентства, которые является не только инструментом поддержки экспортеров, но и средством проведения государственной торговой, финансовой и промышленной политик.

Следует отметить, что в Беларуси не наблюдается системного подхода к созданию экспортного кредитного агентства. Фактически, если исходить из концепции раздельного кредитного агентства, в стране функционирует только один его элемент – страхование экспортных рисков с поддержкой государства, осуществляемое Белорусским республиканским предприятием экспортно-импортного страхования «Белэксимгарант». При этом спектр оказываемых им услуг меньше, чем у аналогичных ЭКА за рубежом.

Для создания условий, обеспечивающих усиление конкурентоспособности белорусских товаров на зарубежных рынках и совершенствование финансовых механизмов стимулирования экспорта в 2015 г. стало использование векселя. Этот инструмент направлен на активизацию экспорта путем совершенствования существующих финансовых механизмов расчетов по экспорту при одновременном соблюдении экономических интересов государства.

Таким образом, к недостаткам существующей системы поддержки экспорта в Беларуси, и в том числе финансовой, следует отнести тот факт, что она практически не охватывает малый и средний бизнес. Данные предприятия в большей степени, чем крупные организации испытывают сложности с доступом к финансированию и страхованию экспортных рисков. Для них большой проблемой является предоставление кредитов на короткие сроки (1-2 года), при том что окупаемость инвестиционного проекта, как правило, в среднем составляет 3-5 лет. При выделении заемных средств банками на сумму более 10 тыс USD, для малых и средних предприятий барьером в получении кредита является необходимость предоставления ликвидного залогового обеспечения (зачастую на 30% больше суммы кредита). К тому же процедура его получения для малых и средних предприятий (МСП) сопряжена с подготовкой большого количества документов, и соответственно с высокими затратами, что, несомненно, сдерживает возможности развития их экспортного потенциала. Именно поэтому экспортные кредитные агентства многих стран имеют специальные схемы кредитования и оказания финансовых услуг для малых и средних предприятий (МСП), которые включают экспортное страхование, предоставление гарантий, ускоренные процедуры подачи заявок, информационные программы и другие продукты.

Литература:

1. Об использовании векселей :Указ Президента Респ. Беларусь от 17 февр. 2015 г. № 69//[Электронный ресурс].–Режим доступа:https://www.nbrb.by/Legislation/documents/E_69.pdf.

2. О порядке проведения и контроля внешнеторговых операций :Указ ПрезидентаРесп. Беларусь от 27марта2008 г. № 178 // [Электронный ресурс]. – Режим доступа:http://www.pravo.by/document/?guid=3871&p0=p30800178.

О. Самолюк
«Державний фінансовий менеджмент», 5 курс
ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»
Науковий керівник – д.е.н., професор кафедри фінансів Буряченко А.Є.

BIGDATA В ДЕРЖАВНОМУ УПРАВЛІННІ: МОЖЛИВОСТІ ТА ДОЦІЛЬНІСТЬ ВПРОВАДЖЕННЯ

Швидкий розвиток та впровадження інформаційних технологій призводить достворення принципово нових умов господарювання та появи так званої мережевої економіки. Тому на сучасному етапі розвитку економіки змінюються уявлення про роль і можливості використання інформаційних технологій у системі державного управління, що зумовлює актуальність даного питання.

В результаті швидкого виробництва інформації сьогодні змінився характер даних, які генеруються постійно й у величезних обсягах - це так звані великі дані (BigData). Вони мають широкий діапазон розподілу, неорганізовану структуру, великий обсяг і часто надходять в масштабі реального часу. При цьому особливість BigData викликана не стільки великими обсягами, скільки нездатністю старих методів оперативно справлятися з потоками різноманітних даних.

Сучасний рівень розвитку інформаційних технологій має забезпечити абсолютно нову, більш ефективну систему організації влади, що забезпечується найсучаснішими інформаційними технологіями – технологіями роботи з великими обсягами даних при використанні сучасних систем і ресурсів.

Державний сектор - головний споживач аналітичних рішень у багатьох високорозвинених країнах.Сьогодні існує велика кількість прикладів успішного використання BigData в державному управлінні. Так, Міністерство фінансів Німеччини застосовує технології BigData для підвищення рівня ефективності управління бюджетами всіх рівнів. Пенсійний департамент Великобританії обчислює громадян, які неправомірно отримують соціальні пільги, а також проводить економічне моделювання пенсійної реформи, а Департамент внутрішньої безпеки Сінгапуру вибудував систему виявлення потенційних кримінальних або незаконних дій, які впливають на внутрішню безпеку країни[1, с. 36].

Результати дослідження показують, щодо 2020 року BigDataможуть збільшити ВВП країн Європи на 1,9% порівняно з 2015 роком, що є еквівалентом річного зростання в ЄС. Побудована макроекономічна модель дозволила вченим спрогнозувати очікуваний економічний ефект за секторами економіки, а саме: зростання до рівня 23% і 22% в торгівлі і виробництві відповідно; по 13% - у сферах державного управління і фінансових послуг; на 6% - у секторі інформаційно-комунікаційних технологій; на 5% - в охороні здоров'я. Звичайно, прямий макроекономічний ефект від відкритих даних буде відносно скромним, але він буде мати важливе значення як додатковий елемент великої революції даних[2, с. 8].

Загальновідомо, що більшість інноваційних технологій першими запроваджують саме комерційні організації і ми можемо бачити, як технології BigDataдозволяють їм заробляти величезні гроші. Наприклад, мережа універсальних магазинів Macy's показує високі темпи зростання продажів (до 50% на рік), як мінімум, 10% з яких - чистий ефект BigData; а один з лідерів грального бізнесу СШАCaesarsEntertainment створив найбільш цінний індивідуальний актив вартістю понад 1 млрд. $ за допомогоюBigData. Однак державамає бути орієнтованою на забезпечення конкурентності та безпеки, а вони забезпечуються перш за все пошуком та застосуванням інноваційних технологій. Тому технологія «великих даних» - це найперспективніший напрямок розвитку не тільки комерційних структур, вони мають знайти своє застосування перш за все у сфері суспільного розвитку – у сфері публічного управління.

Державні структури по всьому світу акумулюють найбільші обсяги даних, як структурованих, так і в більшій мірі, аналіз яких дозволяє не тільки виявляти закономірності суспільного життя, а й прогнозувати розвиток макро- і мікроекономічних ситуацій. Аналітичні рішення допомагають державним службам

краще розуміти, використовувати і захищати накопичені дані незалежно від їх обсягу, стану і місця зберігання. BigDatав системі публічного управління дозволять на новому технологічному рівні вирішувати завдання ефективного управління країною, забезпечення всіх видів безпеки громадян.Використання систем і інструментів «великих даних» дозволитьорганам влади краще розуміти процеси, що відбуваються в державі, отримати необхідну інформацію для вирішення багатьох завдань публічного управління, підвищити точність прогнозування майбутнього.

Отже, звідси напрошується однозначний висновок: майбутнє саме за такими технологіями.

Література:

1. Єршова О. Л. Великі дані (BigData) і модернізація національних систем офіційної статистики / О. Л. Єршова, Т. В. Томашевська // Прикладна статистика: проблеми теорії та практики. - 2016. - Вип. 18-19. - С. 32-38.

2. Buchholtz S. Big & Open Data in Europe: A grow then ginevra missed opportunity? / S. Buchholtz, M. Bukowski, A. Sniegoski // Report commissioned by demosEUROPA - Centre for European Strategy Foundation within the “Innovation and entrepreneurship” programme. - Warsaw, Mdruk, 2015. - 116 p.

О. Самолюк
«Державний фінансовий менеджмент», 5 курс
ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»
Науковий керівник – д.е.н., професор кафедри фінансів Тимченко О.М.

ЗАГАЛЬНЕ ДЕКЛАРУВАННЯ ДОХОДІВ ГРОМАДЯН: ВИКЛИКИ ТА ДОЦІЛЬНІСТЬ ЗАПРОВАДЖЕННЯ В УКРАЇНІ

Сьогодні важливим залишається впровадження такої системи декларування доходів громадян, яка відповідатиме сучасним світовим тенденціям та сприятиме економічному розвитку. Актуальним є підвищення ефективності та соціальної справедливості декларування. Адже сьогодні фіскальні органи не мають можливості виявити не задекларовані доходи, виходячи з наявного інформаційного забезпечення.

Удосконалити декларування можливо лише запровадивши загальне декларування доходів громадян. Це давня практика, поширена у всьому світі, зокрема в США, Німеччині, Франції, Швеції, Фінляндії, Італії, Чехії та ін. Загальне декларування передбачає право фіскальних органів використовувати непрямі методи контролю доходів та видатків всіх громадян. Це можливість отримати доступ до інформації про стан рахунків у банках і навіть опитати сусідів, колег по роботі і притягнути до відповідальності безпосередньо платника податків, а не податкового агента [1].

Звичайно, загальне декларування має і переваги, і недоліки. Щодо недоліків, то інститут обтяжує платників податків, адже декларування займає час, у громадян виникає додаткові обов’язки здійснювати облік та обчислення своїх доходів і власне заповнювати декларації. Крім того загальне декларування приведе до збільшення видатків на технічне забезпечення та утримання податкових органів. Декларанти розпочнуть масові звернення в податкові органи, адже електронна подача поки мало поширена. Можливі також проблеми зі збереженням конфіденційності даних отриманих від громадян. В частині декларування доходів населенням потрібно зламати пострадянський психологічний фактор і підвищити рівень інформованості.

Загальнообов'язкове декларування доходів може істотно не вплинути на легалізацію «тіньових» зарплат, якщо вони і далі будуть виплачуватися в конвертах готівкою. У зв'язку з цим поряд з декларуванням доходів уряду доцільно було б ввести і декларування витрат. Доходи можна заховати, можна відвести, а висновки про те, як живе людина можна зробити тільки виходячи з її витрат. Також можна використати досвід країн ЄС і порівнювати задекларовані доходи і коштовні покупки фізичної особи за звітний період.

Для впровадження загального декларування знадобиться декілька років (виходячи із західної практики для переходу до загальної декларуванню необхідно 3-5 років). Оскільки в Україні не висока податкова культура, в разі невчасного подання декларації,несвоєчасної сплати податків, подання декларації з неповними або спотвореними даними необхідно накладати адміністративне стягнення у вигляді штрафу. Потрібно розробити шкалу штрафних санкцій в залежності від того, на скільки людина прострочила термін подачі декларації чи сплати податку. Крім того важливо запровадити кримінальну відповідальність за подання неправдивих даних більше одного разу чи приховування особливо великих доходів.

В Україні має бути передбачена електронна форма подання декларації та розроблена система електронного декларування, яка оснащена елементами обробки великих обсягів даних, що дозволяють контролюючим органам проводити перевірки, базуючись на виявлених системою ризиках навіть у тих випадках, де прискіпливе око спеціаліста може не помітити проблем. Механізми електронного подання значно підсилюють ефективність систем декларування.

Деякі експерти стверджують, що необхідно встановити мінімум, після якого громадянин України зобов'язаний брати участь в декларуванні або ж звільнити від декларування громадян, які мають одне джерело доходів. Але вони теж мають подавати декларацію, оскільки офіційно може бути одне джерело, а насправді кілька. Головне, щоб при цьому форма декларації повинна бути простою і зрозуміла для громадян України [2].

Отже, загальне декларування – це встановлення відповідальності кожного громадянина окремо за дотримання податкового законодавства. Це сприятиме легалізації доходів населення та збільшенню податкових надходжень. Однак, для ефективного впровадження даної практики важливо розробити концепцію декларування та карту поетапних заходів, провести роз'яснювальну роботу та навчання з підвищення фінансової грамотності населення.

Література:

1. Офіційний сайт Державної фіскальної служби України [Електронний ресурс] - Режим доступу до ресурсу: http://sfs.gov.ua/

2. Самаєва Ю. Загальне декларування: гра з нульовою сумою / Ю. Самаєва [Електронний ресурс] - Режим доступу до ресурсу: https://dt.ua/macrolevel/zagalne-deklaruvannya-gra-z-nulovoyu-sumoyu-_.html

О. Середа
«Фінанси і кредит», 4 курс
Національний університет водного господарства і природокористування
Науковий керівник – к.е.н., ст. викладач кафедри фінансів та економіки природокористування Подлевський А.А.

ТЕХНОПАРКИ ЯК ІНСТРУМЕНТ РОЗВИТКУ ІННОВАЦІЙ

На сьогоднішній день значне відставання технічного рівня забезпеченості підприємств, невисока частка державного фінансування науково-дослідних та дослідно-конструкторських робіт не створюють можливостей для покращення соціально-економічного розвитку України. Світові тенденції розвитку інновацій та нововведень у промислово-виробничій діяльності зумовлюють оновлення виробництва та визначають необхідність створення належних умов для функціонування технопарків в Україні. Наразі технопарки залишаються проблемним інструментом впливу на розвиток інноваційних процесів та економіки в цілому.

Функціонування технологічних парків в Україні регулюється Законом України «Про спеціальний режим інвестиційної і інноваційної діяльності технопарків», згідно з яким технологічний парк – юридична особа або група юридичних осіб, що діють відповідно до договору про спільну діяльність без створення юридичної особи та без об'єднання вкладів з метою створення організаційних засад виконання проектів

технологічних парків з виробничого впровадження наукоємних розробок, високих технологій та забезпечення промислового випуску конкурентоспроможної на світовому ринку продукції [1]. Дане визначення є досить дискусійним, оскільки не відображає наявних проблем, пов'язаних із нелегкими умовами діяльності технопарків в Україні.

Головною метою діяльності технологічних парків є комплексна організація наукоємного виробництва шляхом максимального сприяння створенню та запровадженню нових технологій та стимулювання розвитку творчого потенціалу фахівців [2]. Поєднуючи в собі наукові, виробничі та фінансові ресурси, технопарки є саме тими організаціями, що супроводжують новий продукт від стадії розробки до комерційної реалізації, таким чином вони забезпечують відтворення повного життєвого циклу інновацій.

Сьогодні технопарки є провідними установами розробки та впровадження технологій, їх можна розглядати як основний чинник створення інноваційного середовища в країні, яке здатне забезпечити перехід до нового технологічного укладу, прискорити процес комерціалізації інноваційної сфери та забезпечити ефективне функціонування підприємств малого та середнього бізнесу. Тобто така форма організації наукового та виробничого процесу, як технопарк, передбачає швидку реалізацію наукових розробок, які стають інноваціями, що підтверджується успішним розвитком технологій в зарубіжних країнах.

Доки в Україні немає належної законодавчої бази, яка сприяла би розвитку технопарків, ці організації принесли економічний успіх ряду європейських та азіатських країн. Тому для України є життєво необхідним звернути увагу на досвід своїх сусідів, оскільки потрібно реалізувати власний науковий потенціал.

За 2002-2010 роки в Туреччині було створено 148 індустріальних парків, які набули подальшого розвитку (на сьогодні їх вже 215). ВВП та експорт країни зросли в 3 рази. В 2013 році Туреччина, яка до цього десятиліттями була боржником МВФ, повернула останній транш, повністю погасивши свою заборгованість [3, с.91]. У цій країні для розвитку технопарків діють різні податкові стимули такі, як звільнення від сплати податку на прибуток та податку на корпорації, прибуток від продажу технопарків звільняється від податку на додану вартість, зарплата працівників технопарків звільняється від оподаткування. Така підтримка технопарків з боку держави дає позитивні результати їх розвитку та зміцнення економіки країни в цілому. Тому створення та розвиток технопарків в Україні, насамперед, повинно стимулюватися державою, яка в свою чергу має вдатися до конкретних дій. Законодавством країни лише передбачено звільнення від ввізного мита та податку на прибуток. Однак цих державних стимулів замало для ефективного функціонування технопарків.

За час існування технопарків велась постійна дискусія щодо ефективності їх діяльності та необхідності державної підтримки. Зокрема, основна критика полягала в тому, що учасником технопарку могло стати будь-яке підприємство, яке зверталось з ідеєю інноваційного проекту і після його затвердження, заключало договір про сумісну діяльність і відповідно отримання податкових пільг [4, с. 35]. Така ситуація у вітчизняній практиці зумовлена корумпованістю та зловживанням влади своїм становищем, керуючись лише власними інтересами.

На сьогоднішній день немає належної оцінки про те, як працюють технопарки в Україні, хто з них дійсно виробляє інноваційну продукцію та веде розробки на регулярній основі. Лише відомо, що понад 98% реалізації інноваційної продукції припадає на три технопарки, створені на базі провідних наукових організацій Національної академії наук України – Інституту електрозварювання ім. Є. О. Патона, Інституту монокристалів і Інституту фізики напівпровідників ім. В. Є. Лошкарьова [5].

За період існування українські технопарки реалізували 120 інноваційних проектів, створили більше 3,5 тис. робочих місць, об'єм виготовленої інноваційної

продукції склав майже 13 млрд. грн. [2]. Проте ситуація з розробки нових проектів технопарками сьогодні не є такою оптимістичною, оскільки за відсутності належної підтримки з боку держави ці структури майже припинили своє існування, кількість реалізованої інноваційної продукції суттєво скорочується.

Тому з метою подальшого функціонування існуючих технопарків та запровадження нових потрібно надати належну підтримку держави та здійснити ряд заходів, а саме: оновити законодавчу базу, надати фінансову підтримку пріоритетним інноваційним проектам за рахунок державних субсидій та кредитів, запровадити податкові стимули, які полегшать роботу технопарків на початкових стадіях. Все це, спираючись на закордонний досвід, допоможе створити інноваційне середовище всередині країни та вийти на світовий ринок, випускаючи високотехнологічну конкурентоздатну продукцію.

Література:

1. Закон України «Про спеціальний режим інноваційної діяльності технологічних парків» № 991-XIV від 16.07.1999. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.rada.gov.ua.

2. Міністерство освіти і науки України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://mon.gov.ua.

3. Ковтуненко К. В. Інноваційна економіка: теоретичні та практичні аспекти: монографія Вип. 2 / за ред. д.е.н., доц. К. В. Ковтуненко, д.е.н., доц. Є. І. Масленнікова. – Херсон: Грінь Д. С., 2017. – 906 с.

4. Иванова А. Технопожиратели. Полезная идея стимулировать в Украине инновационную деятельность превратилась на практике в способ ухода от уплаты налогов / А. Иванова, С. Саливон, Р. Каменев и Л. Беленюк // Бизнес. – 2006. – № 8. – С. 34-37.

5. Мазур О. А. Соціальна та економічна ефективність діяльності академічних технопарків України / О. А. Мазур, С. В. Пустовойт // Наука та інновації. – 2016. – № 12 (3). – С. 63-73.

І. Середюк
«Фінанси, банківська справа та страхування», 3 курс
Чернігівський національний технологічний університет
Науковий керівник – к.е.н., доцент Шишкіна О.В.

ПРОБЛЕМИ ЗЛИТТЯ ТА ПОГЛИНАННЯ КОРПОРАЦІЙ В УКРАЇНІ

Однією з характерних ознак розвиток національної економіки в умовах глобалізації і інтеграції у світове господарство є злиття та поглинання (M&A). Ці процеси властиві більшості великих компаній світу, незалежно від виду і сфери їх діяльності. Угоди злиття та поглинання мають глобальний вплив на світову економіку, завдяки ним відбувається укрупнення бізнесу, що з одного боку робить їх більш впливовими, у тому числі, за рахунок можливості акумуляції значних обсягів фінансових ресурсів, а з іншого – створює низку загроз і ризиків, прояв яких здатний спричинювати негативні наслідки для національної та світової економіки (наприклад, перерозподіл капіталів за рахунок виводу капіталів за кордон, спад в економіці, монополізацію певних сфер діяльності тощо).

Дослідженнями основних тенденцій і закономірностей у сфері M&A на світових ринках та діагностикою їх розвитку займаються численні міжнародні консалтингові та аудиторські компанії, найбільш відомими з яких є Pricewaterhouse Coopers, Dealogic, Ernst&Young та ін. Теоретико-методологічні питання піднімаються у наукових роботах вітчизняних та іноземних науковців, таких як: Т. А. Васильєва, О. І. Гонта, Є. Ю. Жуковський, Л. В. Крючковий, В. В. Рябота, В. В. Томарева, В. І. Франчук та ін.

Опрацювання проблем M&A потребує визначення сутності злиття і поглинання. Злиття і поглинання - сукупність процесів об'єднання бізнесу (капіталу), в результаті яких на ринку з'являються укрупнені компанії замість декількох меншого розміру. У процесі цих угод відбувається передача корпоративного контролю, включаючи купівлю та обмін активів. Злиття - це інтеграція двох або більше господарюючих суб'єктів в одну економічну одиницю. Поглинання передбачає встановлення контролю над суб'єктом

господарювання шляхом придбання більше 30% його статутного капіталу при збереженні юридичної самостійності [2].

У світовій практиці розрізняють наступні види злиття: злиття, у результаті якого виникає нова юридична особа (statutory merger); повне поглинання (full acquisition) або часткове поглинання (partial acquisition); пряме злиття (outright merger); злиття компаній, що супроводжується обміном акцій між учасниками (stock-swap merger); поглинання компанії з приєднанням активів по повній вартості (purchase acquisition).

Результатом M&A є прямий вплив міжнародних корпорацій на вітчизняний бізнес (табл. 1), а ваговим негативним наслідком для української економіки є «втеча» капіталів за кордон у наслідок недосконалого законодавства, у тому числі податкового, низької інвестиційної привабливості і нестабільності економіки загалом. До того ж у результаті злиття та поглинання новоутворені структури майже не мають конкурентів у сфері свого функціонування, й згідно цього починають контролювати все більшу частину ринку. Як можна спостерігати за таблиці, більшість об'єднаних корпорацій належить таким країнам, як США, Естонія, Франція, Люксембург, Китай, Росія та Кіпр.

Таблиця 1

НАЙБІЛЬШІ УГОДИ ЗЛИТТЯ 2016-2017

Дата	**Об'єкт** M&A	**Продавець**	**Покупець**	**Штаб-квартира покупця**	**Сума угоди** ($, млн)	**Предмет угоди,** %	**Сектор**
Січень 2016	ПАТ «Євротек» (магазины «Квартал», «АТБ» і тд.)	«Євротек»	DK Arden plc	Дуглас, о.Мен	-	100%	Роздрібна торгівля
Січень 2016	ПАТ Укрсоцбанк	UniCredit Group	ABH Holdings S.A	Люксем-бург	325,0	99%	Фінансова діяльність
Березень 2016	СК "Альфа Страхування"	Innocast Holdings	ABH Ukraine Limited	Кіпр	-	95%	Фінансова діяльність
Червень 2016	Завод "Фарби Колорит"	Tikkurila	FarbaHouse	Естония	7,5	100%	Нафтохімічна промисловість
Серпень 2016	Перший інвестиційний банк (PINbank)	Олександр Клещук	Евгеній Гінер	Росія	-	53%	Фінансова діяльність
Жовтень 2016	Red Taxi	-	Fasten	США	-	100%	Споживчі послуги
Жовтень 2016	ПАТ "Харьківський тракторний завод" (ХТЗ)	-	Development Construction Holding	Україна	-	-	Машинобуду-вання
Листопад 2016	Український банк реконструкції та розвитку	ФГіУ	Bohai Commodity Exchange Co. Ltd.	Китай	3,2	100%	Фінансова діяльність
Липень 2017	Агро Інвест Україна	МК Group	Kernel	Україна	43,3	100%	Сільське господарство
Вересень 2017	Karavan Real Estate Limited (Караван)	DCH Group	Ашан Ритейл Україна	Франція	-	100%	Роздрібна торгівля

Джерело: [1]

Обсяг угод злиття і поглинання (M&A) в Україні в 2016 році зріс на 20% - до EUR605,3 млн, тоді як їх загальна кількість скоротилася в 2,6 рази - до 54 [3]. Загальна сума публічних угод також зросла на 131% й склала 310 млн євро, при цьому значна

частина приросту даного показника припадає на суму продажу Укрсоцбанку банком UniCredit компанії ABH Holdings за 281 млн євро [3, 4].

Українським прикладом негативного прояву цих процесів є поглинання мереж магазинів, таких як «Квартал», «АТБ» та інші. Зауважимо більшість населення України залежить від порівняно дешевої продукції, представленої у цих мережах, але після різноманітних об'єднань спрямованих на максимізацію прибутку і мінімізацію витрат, керівництво даних мереж орієнтовані на підвищення цін, що негативно відображається на рівні життя і спричинює зростання соціальної напруги у суспільстві. Зауважимо, що антимонопольний комітет намагається контролювати певні види злиття, але його діяльність не є досить успішною і досконалою. За прогнозами українських вчених, які досліджують проблематику M&A можна стверджувати, що на даному етапі розвитку економіці Україні не загрожує бум корпоративних об'єднань аналогічний тому, що нині спостерігається у країнах Америки та Європи, але буде продовжуватись, що потребує подальших досліджень у цій сфері.

Література:

1. InVenture Investment Group [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://inventure.ua/
2. M&A (злиття і поглинання) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://pro-capital.ua/ua/services/invest-banking/m-and-a/
3. Державна служба статистики [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.ukrstat.gov.ua
4. Міністерство фінансів [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://minfin.com.ua

Т. Сидоренко
«економіка агробізнесу», 4 курс
ДВНЗ «Київський національний економічний Університет ім. Вадима Гетьмана»
Науковий керівник — к.е.н., доцент кафедри фінансів Курило О.В.

МОРАТОРІЙ: ВАРТО ЧИ НІ?

Промисловість, сфера послуг, сільське господарство, фінансові установи, інфраструктурне забезпечення та ряд інших проявів господарської діяльності у своєму поєднанні формують економіку країни, що є важливим механізмом функціонування держави в цілому. Кожен з перелічених аспектів має власну науково-теоретичну основу, на якій, як надбудова, формується його практичний, реальний стан. Інколи даний дійсний уклад має певні проблеми, що стають актуальними питаннями для країни в цілому.

Сільське господарство — вагома ланка в економіці нашої держави. Так, в 2016 році частка продукції галузі у ВВП становила 13,7 відсотків [1]. Тому, держава намагається на законодавчому рівні втручатися в регулювання сфери аграрного виробництва. Одним з результатів політичних заходів є мораторій на продаж земель сільськогосподарського призначення, що вже триває 15 років. Дана економічна політика має своїх прихильників, а, також, осіб, що заперечують доцільність мораторію. Звідси виникає актуальність та спірність питання про заборону продажу земель, яке потребує вивчення й аналізу, задля акумуляції висновків та єдиної точки зору.

Деякі дослідники дотримуються думки, що мораторій — це обмеження прав громадян, адже не дає можливості самостійно розпоряджатися власністю. Як наслідок, особи, що не мають бажання займатися обробкою землі, залишають її без догляду чи здають в оренду підприємства. Чимало випадків, коли орендарі не добросовісно використовували землю, не дотримуючись сівозміни чи зловживаючи добривами, що, в результаті, знесилило її, погіршуючи природну родючість. Якби в такій ситуації у даного фактору виробництва був власник, то ставлення змінилося б, адже, за правильного менеджменту, земля має особливості до покращення своїх продуктивних показників. Таким чином, агровиробництво могло б досягнути більших розмірів за рахунок зростання урожайності, а й, відповідно, валового збору.

Крім того, зняття заборони на продаж землі може спричинити збільшення інвестицій, приплив капіталу й, навіть, зростання вартості природного ресурсу. Поборники мораторію доповнюють свою думку світовим досвідом лібералізації даного ринку. Так, прикладом є Швейцарія, в якій весь земельний банк знаходиться в приватних руках, а вартість одного гектару землі сільськогосподарського призначення сягає 70 тисяч доларів США [2]. В Україні ж реалії є наступними: населення не знає, скільки реально коштує земля, її ринкову ціну, як результат, здає в оренду за безцін. Власник же, прийнявши рішення про передачу землі у тимчасове платне користування, бажатиме відбити «інвестицію», пов'язану з її придбанням, та встановлюватиме ціну значно вищу, ніж ми маємо зараз.

Інші ж виступають з аргументами за продовження закону про заборону обігу земель сільськогосподарського призначення, адже вважають, що іноземці можуть скупить її у свою власність. З метою попередження такої ймовірності Верховна Рада разом з Міжнародним Валютним Фондом затвердила законопроект, про створення моделі ринку землі, яка дозволить лише особам, що мають громадянство України, продавати чи купувати землю [3].

Крім того, достатньо часто піднімається питання про неготовність та не сформованість національного кадастру, мовляв він не допрацьований та потребує редагування. Проте, земельний кадастр вже містить дані про 90% сільськогосподарських земель. Решта 10 відсотків — це не настільки велика частка, аби перешкоджати розвитку подій. Переконатися в цьому можна шляхом перегляду офіційного сайту Держгеокадастру. Фахівці запевняють, що наша інформаційна база про землю буду найкращою в Європі.

На мою думку, зняття мораторію — це крок вперед для країни в цілому, що необхідний для її розвитку. Лібералізація ринку дасть можливість населенню самостійно приймати рішення та допоможе покращити стан ресурсу. Задля цього у нас вже є підготовлений кадастр, сформований попит та ряд законопроектів, що полегшать процедуру. Відкладання зняття мораторію — це лише відтягування подій, що й так матимуть місце, стримування розвитку ділових відносин, відносин власності, малого й середнього бізнесу.

Отже, економіка на макрорівні, зокрема економіка держави, — це складна система, що залежить від певних політичних заходів. Доцільно сказати, що деякі такі втручання уряду є суперечливими та затяжними, прикладом є мораторій прийнятий ще в 2001 році. Проте, розвиток — це завжди зміни, рух, якому не повинні перешкоджати, особливо стримуючи його такий тривалий час, що є абсурдним. Влада має впроваджувати реформи, розробляти законопроекти та проводити свою діяльність думаючи, в першу чергу, про народ, аграріїв, селян.

Література:

1. Частка сільського господарства в ВВП України [Електронний ресурс] —Режим доступу до ресурсу: http://w3.unece.org/PXWeb/ru/TimeSeries?IndicatorCode=6&CountryCode=804

2. Ринок землі: міжнародний досвід [Електронний ресурс] —Режим доступу до ресурсу: https://latifundist.com/spetsproekt/204-rynok-zemli-mezhdunarodnyj-opyt

3. Мораторій буде скасовано до кінця року — меморандум МВФ [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: https://www.epravda.com.ua/news/2017/04/5/623477/

О. Сморщок
«Економіка», 2 курс
Житомирський національний агроекологічний університет
Науковий керівник – к. е. н., доцент кафедри інноваційного підприємництва та інвестиційної діяльності Плотнікова М. Ф.

РОДОВІ ПОСЕЛЕННЯ ЯК ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНИЙ ПІДХІД В УПРАВЛІННІ РОЗВИТКОМ РАЙОНУ

Процес поступового скорочення населення продовжується насамперед через природне зменшення населення. Водночас в 2000–2016 рр. спостерігається позитивне сальдо міграції населення та незначне збільшення народжуваності. Динаміка демографічних процесів, їх якісних та кількісних змін, пов’язана із структурними змінами у зайнятості населення. В умовах перехідної економіки у районі постійно знижується рівень народжуваності населення. Зокрема, питома вага міського населення на Коростенщині досягла 69 %, тому поповнення населення міста вичерпується. Зростає кількість молоді, яка вибуває за межі міста, так як молоді люди не знаходять пристойної роботи з високим рівнем оплати та можливості самореалізації, зростає кількість безробітних на противагу потребам підприємств у заміщенні вільних робочих місць. Основу доходів становлять пенсійні та соціальні виплати. За результатами проведеного соціологічного опитування 1000 осіб за сприяння міської та районної адміністрації саме відсутність роботи (низький рівень підприємницької активності, високий рівень безробіття), низький рівень забезпеченості об'єктами виробничої (дороги і комунікації) і соціальної інфраструктури (установи культури, охорони здоров'я, освіти та ін.) і стереотипний «імідж» села, знижують привабливість сільських територій.

Стабілізація рівня народжуваності у районі є першочерговою необхідністю для формування оптимальної зайнятості, зокрема за рахунок розвитку мережі родових садиб на сільських територіях, які будуть слугувати надійним фундаментом економічної стабільності міських сімей, джерелом їх фізичного здоров’я, впевненості в гарантованому завтра і, при бажанні, джерелом екологічно чистої сільськогосподарської продукції та додатковими фінансовими ресурсами, зниження рівня урбанізації головним чином за рахунок підвищення зайнятості в селі. Реалізація концепції «Родова садиба», розробленої ВГО «Народний рух захисту Землі» спільно з ННЦ «Інститут аграрної економіки», передбачає законодавче закріплення за кожною бажаючою того української сім'єю права на отримання 1 га землі для облаштування родової садиби. Такий наділ пропонується надавати безоплатно у постійне користування без права продажу з правом передачі лише у спадок. Нерухоме майно і багаторічні насадження (при їх наявності на вказаній земельній ділянці) теж включаються до складу родової садиби (Проект Закону «Про Родові садиби і Родові поселення»). В якості Родової садиби нами розглядається місце проживання сім'ї (Роду). На такій ділянці сім'я з любов'ю може побудувати свій будинок, посадити Родове дерево, ліс, сад і город, облаштувати ставок. По периметру Родової садиби захищається живоплотом з лісових культур – кедра, хвойних і листяних дерев, чагарників.

Населений пункт на 50 родових садиб забезпечує зайнятість та самозайнятість приблизно 235 осіб в рік. Поселенці освоюють традиційні народні ремесла та сучасні техніки, яким навчають як місцеве населення, так і всіх бажаючих організовуючи майстер-класи, семінари, фестивалі. Зокрема, освоєними є технології з вирізання дерев'яних ложок та інших предметів вжитку; писанкарство; вишивка; розпис на батику; плетіння з кореня сосни, лозо-, соломо- та травоплетіння; бджільництво; виготовлення ляльок-мотанок, оберегів, глиняної іграшки, гончарних та кованих виробів, ялинкових іграшок з фетру та інших матеріалів; будівництво з місцевих природних екологічних матеріалів; випічка домашнього бездріжджового хліба; збирання і лікування травами, заготівля лісових грибів, ягід; організація заходів по зеленому, екологічному і сільському туризму; відродження місцевої флори і фауни; спільні проекти з дослідницькими та освітніми інститутами установами та ін. Поселенці ведуть активну роботу по роздільному збиранню сміття, відродження родючості ґрунтів, орієнтації діяльності людей щодо забезпечення екологічних норм, очищення води і повітря; формування світогляду людей через усвідомлене ставлення до Землі як ідеального місця існування Людини, вихованню підростаючого покоління, орієнтацію освіти,

культури, науки і мистецтва на пропаганду верховенства духовності в житті і діяльності людей, реалізації принципу «Здоров'я Землі – здоров'я Людини».

Проект концепції «Родова садиба» розглядався Кабінетом Міністрів України і його дорученням направлявся на розгляд 10-ти міністерствам і відомствам та національній академії аграрних наук України, які внесли в Кабінет Міністрів пропозицію застосувати дану ідею в Програмі розвитку сільських територій до 2020 року. Житомирська ОДА розглядала питання родових садиб на колегії і поставила питання про проведення інформаційної роботи по реалізації ідеї родових садиб в усіх районах області. Обласна рада підтримуючи ідею родових садиб запропонувала ЖНАЕУ вивчати це питання на території області і вносити пропозиції в обласну раду по інтенсифікації цього процесу. Доцільність використання ідеї родових садиб підтримується на всіх рівнях державних органів управління та аграрної науки. Працівники Міністерства аграрної політики України та НААНУ вивчаючи досвід створення населених пунктів на принципах родових садиб дійшли до таких висновків: реалізація Концепції «Родова садиба» в Україні дозволить відродити 1200 населених пунктів (600 зниклих і 600 тих, які на межі зникнення); забезпечити функціонування 300 тис. жилих подвір'їв; отримати 9 млрд. грн. фінансових вкладень фізичних осіб – власників родових садиб; інвестувати 3 млрд. грн. прямого фінансування у виробництво товарів і послуг; збільшити зайнятість на 80 тис. чол. щорічно зайнятих на виробництві товарів і наданні послуг, фонд заробітної плати яких становитиме 3 млрд. грн. та 1 млрд. грн. відрахувань до Державного бюджету та Пенсійного Фонду; отримати економію державного бюджет за рахунок забезпечення самозайнятості та відсутності потреби виплат по безробіттю у сумі 935 млн. грн.; виробництво екологічно чистої сільськогосподарської продукції на суму 6 млрд. грн.; зменшення імпортної залежності на 7,3%, підвищенню рівня продовольчої та економічної безпеки, нарощуванню потенціалу територій. Зниження імпортної залежності до нуля потребуватиме відродження 16,5 тисяч сільських населених пунктів; знизити середній рівень цін на продовольство на 10% за рахунок збільшення її пропозиції на ринку; отримати додаткові доходи у сумі 2 млрд. грн. спонукатимуть появу платоспроможного попиту, що частково реалізований в Родових поселеннях створить фонд заробітної плати у сумі 700 млн. грн., що виражається в зайнятості на рівні 14 тис. чол. та бюджетних надходженнях у сумі 233 млн. грн. Таким чином, бюджет отримає 1,233 млрд. грн. надходжень, 935 млн. грн. економії видатків; 300 тис. сімей збільшить свій бюджет на 6 млрд. грн./рік; буде відроджено 1200 населених пунктів; збільшиться зайнятість на 100 тис. осіб.

Література:

1. Плотникова М.Ф. Направления многофункционального развития сельских территорий / М.Ф. Плотникова // PROGRESS. – 2013. – № 1–2. – С. 44–48.

2. Плотнікова М.Ф. Каталізатори інвестиційно-інноваційного розвитку на сільських територіях / М.Ф. Плотнікова // Стратегія економічного розвитку України. – 2016. – № 39. – С. 107–117.

О. Тимченко
«Фінанси та кредит», 4 курс
ДВНЗ «Університет банківської справи»
Харківський навчально-науковий інститут
Науковий керівник – к.е.н., доцент, доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування Головко О.Г.

ФІНАНСОВЕ ПЛАНУВАННЯ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Сучасний стан економіки України супроводжується гострою загальноекономічною кризою. При таких соціально-економічних умовах неможливо досягти відповідного рівня ефективності виробництва, отримати максимальний прибуток, бути лідером в жорсткій конкурентній боротьбі, тому потрібно обирати нові

шляхи розвитку для того, щоб підприємство не лише змогло вистояти в цей складний час, а і мало змогу в подальшому нормально працювати та розвиватися. На даний час актуальним питанням є точне фінансове планування на підприємстві, яке допоможе нормально працювати та вчасно виконувати поставлені задачі.

Досвід як зарубіжних фірм, так і українських підприємств свідчить, що недооцінка планування, в тому числі фінансового, його ігнорування призводять до значних, нічим невиправданих економічних втрат, і в кінцевому рахунку – до банкрутства.

Адже процес фінансового планування активно впливає на всі сторони діяльності підприємства через вибір об'єктів фінансування, спрямування коштів в залежності від їх надходжень на ті чи інші заходи, сприяє раціональному використанню фінансових ресурсів, передбачає розробку й обґрунтування планових показників, що характеризують розвиток економіки в майбутньому [4].

Головною метою фінансового планування на сучасному підприємстві є забезпечення фінансових можливостей для успішної господарської діяльності, одержання необхідних для цього засобів і, в кінцевому підсумку, досягнення прибутковості всіх видів діяльності підприємства.

Функція планування в системі управління підприємством є однією з головних, центральних функцій, що визначає кінцеві результати виробничо-збутової, економічної, фінансової й інвестиційної діяльності. У процесі планування визначаються основні напрямки розвитку підприємства. На основі маркетингових досліджень підприємство визначає види й обсяги продукції, що планує випускати, потребу в ресурсах та ефективність їх використання. Планування забезпечує підприємству основу для прийняття оптимальних управлінських рішень, знижує ризик та сприяє пошуку найбільш придатних напрямів дій [1].

Місія фінансового планування – це визначення потреби підприємства у фінансових ресурсах, об'єм яких має забезпечувати нормальну діяльність підприємства на ряду з виконанням зобов'язань перед своїми контрагентами.

Планування об'єднує структурні підрозділи підприємства спільною метою, надає всім процесам односпрямованості й скоординованості, що дозволяє найбільш повно й ефективно використовувати наявні ресурси, комплексно, якісно та своєчасно розв'язувати різноманітні завдання управління.

Основними чинниками зростаючої ролі планування в умовах сучасного ринкового господарства є: рухливість зовнішнього середовища; збільшення розмірів підприємства та розширення напрямів його діяльності; зростаюче значення часу; обмеженість ресурсів; комплексність господарських завдань та ін. Процес фінансового планування повинен відображати мету операційної та маркетингової діяльності підприємства, представляти собою розроблення системи різних за змістом і термінами дії фінансових планів, визначати обсяг фінансових ресурсів за джерелами формування і напрямками їх цільового використання залежно від розміру підприємства, форми господарювання, форми власності та поставлених завдань [3].

Вихідними умовами проведення фінансового планування є визначення: стратегічних цілей та завдання підприємства на плановий період; результати проведення моніторингу господарсько-фінансової діяльності підприємства, його можливостей та проблем; вивчення зовнішнього оточення підприємства (держава, конкуренти, ринки факторів виробництва) та прогнозування його можливих змін.

Але, на жаль, в сучасних ринкових умовах діють фактори, що обмежують використання фінансового планування на підприємствах, зокрема це високий ступінь невизначеності на українському ринку, пов'язаний з триваючими глобальними змінами у всіх сферах громадського життя та відсутність ефективної нормативно-правової бази в сфері внутрішньофірмового фінансового планування; обмеженість фінансових

можливостей для здійснення фінансових розробок в галузі планування на підприємства [2] .

Таким чином, можна стверджувати, що в сучасних умовах фінансове планування представляє собою фінансове забезпечення господарської діяльності підприємства і формує основу для прийняття фінансових рішень. Фінансове планування дає можливість визначити можливий потенціал підприємства.

Література:

1. Білоусова О.С. Фінансове планування підприємств в управлінні процесами збалансування фінансів реального сектора / О.С. Білоусова // Маркетинг і менеджмент інновацій. – 2016. – №3. – С. 45-54.

2. Гончар В. Перспективи розвитку та шляхи вдосконалення фінансового планування в сучасних умовах / В. Гончар // Фінанси України. – 2017. – № 2. – С. 1-5.

3. Єзгор Л. Планування – основний елемент фінансового менеджменту підприємства в Україні / Л. Єзгор // Формування ринкової економіки в Україні. – 2016. – №19. – С.219-223.

4. Марцин В.С. Планування як основна складова процесу фінансової діяльності / В. С. Марцин // Фінанси України. – 2015. – № 4. – С. 23-31.

А. Ткаченко
«Фінанси та кредит», 3 курс
ДВНЗ «Університет банківської справи»
Харківський навчально-науковий інститут
Науковий керівник – к.е.н., доцент кафедри фінансів Головко О.Г.

МЕХАНІЗМ УПРАВЛІННЯ ПРИБУТКОМ КОМПАНІЇ

Становлення і розвиток в Україні ринкової економіки супроводжується ускладненням економічних процесів, трансформацією власності і середовища господарювання, концентрацією виробництва і капіталу, що зумовлює об’єктивну необхідність забезпечення прибутковості суб’єктів підприємництва для їх виживання і розвитку. Адже однією з головних причин економічних труднощів багатьох підприємств різних форм власності є їхня збитковість чи низька прибутковість. Оскільки характерною рисою сьогодення стала велика кількість збиткових підприємств, зростає потреба у дослідженні причинно-наслідкових зв’язків, пов’язаних із процесом формування прибутку підприємства та ефективністю його використання.

Важливість показника прибутку визначає його роль у системі управління підприємством. Детальне вивчення існуючих підходів до розуміння управління прибутком підприємства, дає підстави констатувати, що ця сфера досліджень на сьогодні є актуальною.

Механізм управління прибутком підприємства передбачає певну послідовність дій, спрямовану на забезпечення реалізації основної мети та завдань управління. Основною метою управління прибутком є пошук найбільш ефективних джерел його формування, напрямків розподілу й використання з метою забезпечення сталого розвитку підприємства та максимізації його ринкової вартості[2].

Процес управління прибутком підприємства ґрунтується на певному механізмі, в структуру якого входять наступні елементи: 1) державне правове і нормативне регулювання питань формування та розподілу прибутку підприємства. Ця політика регулює утворення і розподіл прибутку в різних формах: податкове регулювання, регулювання розмірів відрахування прибутку до резервного фонду, регулювання мінімального розміру заробітної плати тощо; 2) ринковий механізм регулювання формування і розподілу прибутку. Попит та пропозиція на товарному і фінансових ринках формують рівень цін на продукцію, вартість залучення кредитів, прибутковість окремих цінних паперів, середню норму прибутковості капіталу та ін; 3) внутрішні механізми регулювання окремих аспектів формування, розподілу і використання прибутку підприємства. Механізм такого регулювання формується у межах самого

підприємства; 4) система конкретних методів і прийомів здійснення управління прибутком. У процесі аналізу, формування і використання прибутку з метою досягнення необхідних результатів застосовуються такі методи: техніко-економічні розрахунків, балансові, економіко-статистичні, економіко-математичні, порівняння тощо [1].

Основні вимоги щодо забезпечення ефективного управління прибутком підприємства: 1) інтегрованість із загальною системою управління підприємством. В якій би сфері діяльності підприємства не приймалося управлінське рішення, воно прямо чи побічно впливає на прибуток. Управління прибутком безпосередньо пов'язане з виробничим менеджментом, інноваційним менеджментом, менеджментом персоналу та ін.; 2) цілісний характер формування управлінських рішень. Всі управлінські рішення щодо формування і використання прибутку мають прямий або непрямий вплив на кінцеві результати управління прибутком. Тому цей процес повинен розглядатися як комплексна система дій, що забезпечують розробку взаємозалежних управлінських рішень, кожне з яких вносить свій внесок у результативність формування і використання прибутку на підприємстві в цілому; 3) високий динамізм управління. Не завжди найбільш ефективні управлінські рішення в області формування і розподілу прибутку, розроблені і реалізовані на підприємстві в попередній період, можуть бути повторно використані на наступних етапах його діяльності. Це пов'язано з високою динамікою чинників зовнішнього середовища та змінами внутрішніх умов функціонування підприємства. Тому система управління прибутком повинна мати високий динамізм управління та вміти пристосовуватися у майбутньому; 4) орієнтованість на стратегічні цілі розвитку підприємства. Якими б прибутковими не здавалися ті чи інші проекти управлінських рішень у поточному періоді, вони повинні бути відхилені, якщо вони вступають у протиріччя з місією (головною метою діяльності) підприємства, стратегічними напрямками його розвитку, підривають економічну базу формування високих розмірів прибутку у майбутньому періоді [3].

Таким чином, ефективний механізм управління прибутком підприємства дозволяє у повному обсязі реалізовувати цілі і завдання, що стоять перед ним, сприяє результативному здійсненню функцій цього управління. З урахуванням запропонованих вимог до процесу управління прибутком отримуємо загальну концепцію управління підприємством, орієнтовану на вирішення тактичних і стратегічних завдань, в якій передбачається можливість моделювання альтернативних варіантів їх вирішення на основі виявлення та аналізу чинників, що впливають на обсяг прибутку, для досягнення певного рівня конкурентоздатності з урахуванням його потенційних можливостей і обмежень зовнішнього середовища.

Література:

1. Бочаров В.В. Современный финансовый менеджмент / В.В. Бочаров. – СПб.: Питер, 2006. – 414 с.
2. Мірошниченко О. Ю., Корконос Ю. В. Механізм управління прибутком вітчизняних підприємств: // Бізнес-інформ. 2014. №5 URL: http://business-inform.net/pdf/2014/5_0/280_285.pdf (Дата звернення: 29.10.2017)
3. Худа В.В. Управління прибутком торговельних підприємств: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня к.е.наук: спец. 08.00.04 – «Економіка та управління підприємствами» / В.В. Худа. – К.: Вид-во «Лібра», 2007.

Ю. Тригуба
«Фінанси, банківська справа», 4 курс
Університет державної фіскальної служби України
Науковий керівник –к.е.н., с.н.с., доцент, доцент кафедри фінансів Коляда Т.А.

ОСНОВНІ НАПРЯМИ ФОРМУВАННЯ ЕФЕКТИВНОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ ПОЛІТИКИ ДЕРЖАВИ

Забезпечення добробуту населення напряму залежить від економічної політики, що проводить держава. Формування сучасної економічної політики проходить за досить тяжких економічних та соціальних умов, що зумовлені кризовими процесами в країні. Ефективна економічна політика – це інструмент державного макроекономічного регулювання, за допомогою якого можна досягти сталого розвитку країни та зростання добробуту населення.

В економічно розвинених країнах світу важливим елементом проведення ефективної економічної політики виступає інноваційний розвиток та вдосконалення системи державних структур, що пов'язані з широким застосуванням інтелектуальних ресурсів населення, що провокують використання передових наукових технологій та розробок у даній сфері дослідження.

Задля досягнення Україною лідерських позицій ефективного економічного розвитку країни необхідним є застосування найновіших досягнень науки і техніки. Розвиток відчизняної науки – запорука економічного розвитку та фінансової успішності країни, тому її фінансування не може відбуватися за залишковим принципом, що прослідковується наразі.

Основною умовою зміцнення економіки України є – переорієнтація моделі її розвитку на науково-технічний уклад зростання, основою якого є прискорений інноваційний цикл: наука → технології → виробництво → сфера споживання. Такий ланцюжок може стати запорукою успіху України на шляху захисту вітчизняного товаровиробника, створення високопродуктивних і гідно оплачуваних робочих місць, активного просування українських товарів на зовнішні ринки, а відтак зростання добробуту українського народу [2].

Вважаємо, що досягнення таких параметрів розвитку можливе за умови контролю та регулювання інноваційної сфери діяльності, що базується на застосуванні якісних змін у економічній кон'юктурі українського ринку.

Тому задля досягнення таких цілей необхідно:

- забезпечити такий рівень науково-технічного потенціалу, який у період стабілізації та піднесення економіки забезпечить реформування і динамічний розвиток промисловості й науки;
- постійно збільшувати бюджетне фінансування науки до рівня світових показників;
- впроваджувати результати фундаментальних досліджень у сфері технологій у виробництво.

Українська практика застосування ефективної економічної політики базується на безперервних дослідженнях у сфері інноваційної діяльності та позитивних змінах ринкової кон'юктури. Задля досягнення європейського рівня економічного розвитку, Україні слід дотримуватися наступних економічних постулатів:

- здійснювати збалансований розвиток науки та виробничого потенціалу регіонів та України загалом задля впровадження інноваційної системи розвитку держави;
- визначити стратегію розвитку держави та побудувати інформаційно-розвинене суспільство в країні.

На нашу думку, задля досягнення ефективної економічної політики потрібно підвищити наукоємність ВВП держави, як основи конкурентноспроможності країни, здійснити переорієнтацію напрямів фінансування наукової сфери дослідження задля забезпечення економічної віддачі від вкладених у науку ресурсів, у тому числі в рамках базового фінансування наукових центрів.

З метою підвищення науково-технічного потенціалу в умовах ринкової економіки України потрібно домогтися вдосконалення системи захисту інтелектуальної власності. Необхідний рівень захисту можна отримати за допомогою створення Єдиної системи

державної науково-технічної експертизи з мережею відповідних центрів. Зусилля якої будуть спрямовані на вирішення та встановлення основних засад розвитку економічної політики держави, подолання кризових явищ та вихід на європейську арену економічного розвитку. Щоб досягти такої мети, в першу чергу, потрібно спрямувати усі зусилля на розвиток промислового комплексу України, який формує економічну базу суспільства та впливає на соціально-економічні процеси в країні.

Основними пріорітетами створення такого засобу стимулювання економіки є: затвердження стратегії економічного розвитку держави на законодавчому рівні; структуризація економічної діяльності задля підвищення економічної ефективності проведених реформ в країні; структурна перебудова промисловості в інтересах забезпечення економічної та оборонної безпеки держави; досягнення економічно доцільних міжгалузевих і внутрішньогалузевих пропорцій промислового розвитку [3].

Таким чином, щоб досягти ефективності економічної політики та забезпечити добробут українського народу потрібно реалізувати ряд реформ, які дозволять стимулювати розвиток пріоритетних секторів економіки. При цьому невід'ємним елементом стратегічної соціально-економічної політики держави має стати активізація розвитку промисловості, що здатна забезпечити досягнення випереджаючих темпів випуску наукоємної продукції, створення нових конкурентоспроможних зразків техніки, підвищення якості та ефективності виробництва, зорієнтованого на задоволення потреб внутрішнього ринку та нарощування експортного потенціалу.

Література:

1. Модернізація України – наш стратегічний вибір; щорічне Послання Президента України до Верховної Ради України – К.:НіСД, 2014. - 432 с.

2. Лібанова Е.М. Модернізація економіки України в контексті соціальних викликів / Науково-економічний та суспільно-політичний журнал // Демографія та соціальна економіка. - 2015. - №1(15.) – С.24-37.

3. Дмитренко Г.А. Людиноцентризм освіти в контексті підвищення якості трудового потенціалу: монографія / Г.А. Дмитренко, Т.Л.Ріктор. – К., ДВНЗ УМО, 2016. - 296 с.

В. Филинюк
«Финансы и кредит», 3 курс
УО «Белорусский торгово-экономический университет потребительской кооперации»
Научный руководитель - старший преподаватель кафедры банковского дела, анализа и аудита Новикова И.Н.

МИРОВОЙ ОПЫТ СТИМУЛИРОВАНИЯ РАЗВИТИЯ МАЛОГО БИЗНЕСА И ВОЗМОЖНОСТИ ЕГО ПРИМЕНЕНИЯ В БЕЛАРУСИ

В основе любого развитого государства, помимо крупных корпораций, находится малый бизнес, так как является массовой, динамичной и гибкой формой экономической деятельности. Именно в секторе малого бизнеса сосредоточивается основная масса национальных ресурсов, которые являются питательной средой для среднего и крупного бизнеса.

Малый бизнес – самый распространенный в мире бизнес. В большинстве ведущих стран он способствовал политической и социально-экономической стабилизации, а также: созданию среднего класса; преодолению рецессии; созданию новых рынков; последовательному проведению реформ. Поэтому исследование мер поддержки малого бизнеса в мировой практике и возможность его применения в Республике Беларусь актуально.

Развитие малого бизнеса является одним из ключевых направлений развития экономики Беларуси в целом. Но, к сожалению, оно неизбежно сопровождается такими проблемами как недостаток финансирования, нестабильность в налогообложении и другими. В связи с этим, особый интерес приобретает рассмотрение зарубежной

практики государственной поддержки и налогообложения малого бизнеса, опыт использования которой у нас будет способствовать выведению малого бизнеса на новый качественный уровень.

Критерии отнесения бизнеса к малому различны. Одним из параметров, используемых во всех странах, является численность работающих. Так, к малому бизнесу в США относят хозяйственные субъекты, на которых работает менее 500 человек [1]. В Японии к малому бизнесу относят предприятия в зависимости от отрасли с числом работающих менее 1000 – 50 человек. В Беларуси к субъектам малого предпринимательства относятся: индивидуальные предприниматели; микроорганизации (со средней численностью работников за календарный год до 15 человек включительно); малые организации (от 16 до 100 человек) [2].

Есть и другой показатель, определяющий принадлежность к малому бизнесу – объем деятельности. Такой критерий законодательство Республики Беларусь выделяет для следующих субъектов малого предпринимательства, обратившихся за оказанием государственной финансовой поддержки: предельные значения выручки от реализации товаров (выполнения работ, оказания услуг) без учета НДС (для индивидуальных предпринимателей – 335,4 тыс. руб., для микроорганизаций – 2459,6 тыс. руб., для малых организаций – 9279,4 тыс. рублей).

Господдержка малого бизнеса в США входит в комплектацию специальной государственной организации – Администрации по делам малого бизнеса (АМБ), созданной Конгрессом США в 1953 г. На нее возложена обязанность оказывать малому бизнесу финансовую и консультационную помощь, содействовать в получении правительственных заказов и заключении контрактов с крупными предприятиями.

Малому бизнесу предоставляются прямые гарантированные займы. Прямые ссуды мелкие фирмы получают на определенный срок, но под более низкие процентные ставки, чем при получении кредита на частном рынке капитала. При выдаче гарантированных займов АМБ предоставляет кредиторам государственные гарантии на часть ссужаемого капитала (до 90 %), что снижает риск кредитования. Поэтому малый бизнес дал возможность всем категориям населения быть конкурентоспособными на рынке труда, занимать должности, недосягаемые ими в крупных компаниях. Это подтверждается существенным приростом таких предприятий в последние годы. Например, количество фирм, владельцами которых являются испаноязычные граждане, выросло с 5,6% в 2000 г. до 10,7% в 2012 г.

Широкое распространение малый бизнес получил и в Японии. Государственная политика содействия малому бизнесу включает следующие направления: обеспечение конкурентоспособности путем выделения субсидий и ссуд, прямых кредитов и гарантированных кредитов; поощрение структурной перестройки, модернизации хозяйственной деятельности, улучшения условий труда, содействие торговле;сбор и анализ информации об экономических показателях и технической оснащенности малых и средних предприятий для оценки эффективности господдержки.

Существующая в Японии система финансирования малого бизнеса гарантирует предоставление субсидий и кредитов органами местной государственной власти, при необходимости – с привлечением частных кредитных учреждений. Неотъемлемый элемент японской системы финансирования малого бизнеса — это компенсация затрат, связанных с подготовкой кадров – 2/3 расходов на повышение квалификации работников. Такая поддержка малому бизнесу позволяет ему играть все более растущую роль в экономике Японии. В Японии успешно существуют более 6,5 миллионов малых бизнесов. И не случайно Япония является одним из мировых лидеров по развитию малого бизнеса.

Таким образом, доля работников занятых в малом бизнесе, по отношению к общей численности занятых в странах с развитой экономикой (США, Япония) находится

в пределах от 52 до 78 %,в Беларуси – 27,2% [3]. Доля малого бизнеса в ВВП стран с развитой экономикой (США, Япония) составляет от 50 до 57 %, в Беларуси – 23,7% [3].

В Беларуси также активно используются различные меры стимулирования развития малого бизнеса. Наибольшее распространение получила информационно-консультационная поддержка и предоставление в аренду площадей. Широко применяется государственная финансовая поддержка за счет средств бюджета, а также в виде предоставления льготных банковских кредитов, в том числе микрокредитов, для реализации их инвестиционных проектов, бизнес-проектов.

Таким образом, считаем, что весомым стимулом к развитию малого бизнеса в Беларуси станет не только прямое финансирования и льготное кредитование, но и налоговые каникулы. Помимо этого, считаем, что в белорусской практике следует активнее использовать технологию работы по франшизе, которая активно используется в мировой практике.

Литература:

1. Лебедева Л. Малый бизнес по-американски / Л. Лебедева // [Электронный ресурс]. –Режим доступа: http://www.businesspress.ru/newspaper/article_mId_1_aId_332236.html.
2. О поддержке малого и среднего предпринимательства : Закон Респ. Беларусь от 1 июля 2010 г. № 148-З (с изм. и доп.) // [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://pravo.by/document/?guid=3871&p0=H11000148. – Дата доступа: 20.10.2017.
3. Малое и среднее предпринимательство в Республике Беларусь : Статистический сборник [Электронный ресурс]. –Режим доступа: http://www.belstat.gov.by/ofitsialnaya-statistika/realny-sector-ekonomiki/maloe-predprinimatelstvo/ofitsialnye-publikatsii_14/index_7654/.

Т. Цвик, В. Демчук
«Міжнародна економіка», 3 курс
ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»
Науковий керівник – старший викладач кафедри фінансів Завистовська Г.І.

ПРОБЛЕМА НЕРІВНОСТІ В ОПЛАТІ ПРАЦІ ТА ВОЛОДІННІ КАПІТАЛОМ У СВІТІ

Розподіл багатства є одним з найширше дискутовованих і суперечливих питань сьогодення. Дуже дивно, що в сучасному світі з таким високим технологічним розвитком, можуть залишатися люди які живуть за межею бідності і витрачають в день менше 1%. [1, с 28] В деяких країнах, таких як, Швеція, Данія, Норвегія та Фінляндія держава намагається скоротити нерівність між людьми. Але в нашій країні та в інших розвинутих країнах, таких як, США, Великобританія нерівність між людьми одною з найгостріших проблем сьогодення. [2, с. 311] І рух «Захопити Волл-стріт» (англ. “Occupy Wall street”), який розпочався в США 17 вересня 2011 року, а згодом поширився і на інші країни є підтвердженням цього. І те, що про «Проблему 1%» починають говорити все частіше є хорошим знаком, тому що від цього страждає велика кількість населення у багатьох країнах світу.

Метою роботи є аналіз сучасних доходів населення різних країн та аналіз перерозподілу в володінні капіталом різних прошарків населення, пошук способів вирішення проблем, які існують у даному аспекті.

Проблема нерівності у світі не є новою і нам відомо, що вона існує вже давно. Проаналізувавши історію Франції та Англії 17-18 ст., стає відомо наскільки багатство та матеріальний стан відігравали важливу роль в житті людей того часу. [2, с. 45] Не маючи достатньо великого доходу, людина того часу не могла собі дозволити базових благ, які є нормою для сучасної людини. Тільки маючи дохід, який перевищував середній дохід по країні в 40-50 разів людини могла мати доступ до якісної освіти та медицини, нормально харчуватися, задовольняти свої соціальні потреби (розвиватися, читати книги, подорожувати, ходити в театр і т.д.) І найцікавіше те, що особи, які мали дохід на такому рівні (а це найчастіше були аристократи) не працювали, а отримували свій дохід з ренти

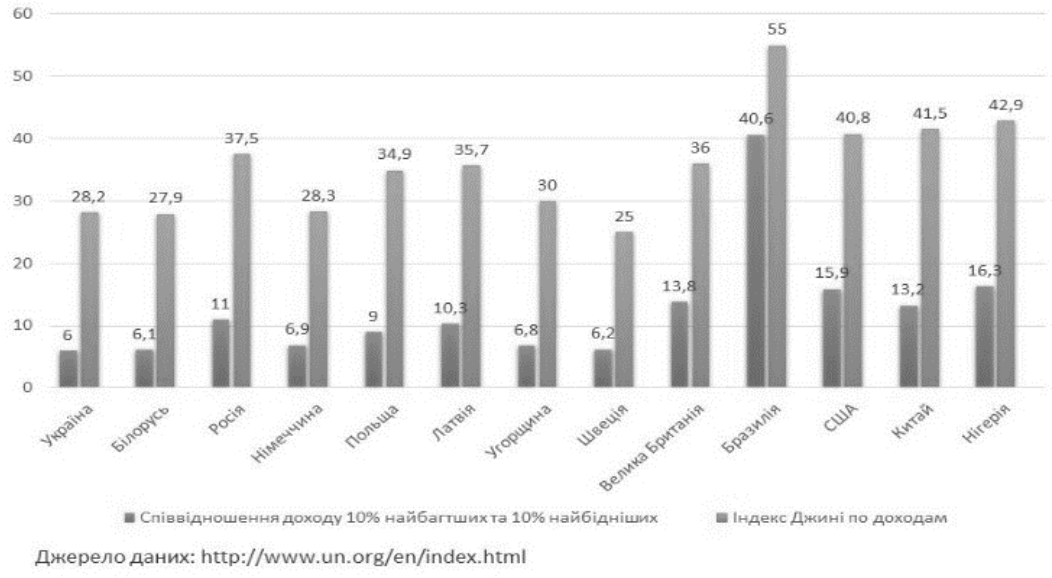
або в спадок. В основному це була рента за землю, адже великі маєтки переходили з покоління в покоління і тільки збільшувалися. [2, с. 321]

Така тенденція залишилась і до сьогодні. Найбільше статки заможні люди отримували з ренти, а саме, ренти на капітал, який передається з покоління в покоління. В сучасному світі капітал може мати різноманітну форму: це може бути нерухомість, частка в акціонерних компаніях, депозити в банках чи облігації уряду. Всі ці види капіталу мають різний ступінь дохідності, наприклад, нерухомість – 2-3% на рік, державні облігації – 1-2%, акції корпорацій – 7-8%, а іноді при венчурних інвестиціях і більше. З розвитком Європейських країн та у XIX ст. і на початку XX ст. нерівність там настільки виросла, що верхні 1% населення володіли 45% сукупного багатства країни, а верхні 10% володіли 81% сукупного багатства країни [2, с. 424]. Але згодом, з початком нестабільної політичної ситуації у світі, яку спричини дві світові війни нерівність зменшилася, адже війна зруйнувала багато промислових об’єктів і їхні власники фізично втратили здатність володіти ними.

Після Другої Світової війни люди чи не вперше в історії людства мали здатність власними зусиллями і знаннями заробити стільки грошей, скільки раніше можна були отримати в спадок або одружившись на багатій особі. Можливо з цим і пов'язаний такий високий економічний ріст, який спостерігався у розвинутих країнах світу у 60-80 роки.

У 80-ті роки у США з’явився такий феномен, як надмірно високі заробітні плати і бонуси топ-менеджерам великих корпорацій та банків. Це збереглося і до сьогодні і пояснюється це тим, що спеціалісти, які займають такі посади, володіють унікальними вміннями та навичками. Але дослідження, проведені Джозефом Стігліцом, спростовують таке обґрунтування. Він стверджує, що часто, топ-менеджери допускають помилки в управлінні, що приносять шкоду компанії і навіть в такому випадку отримують бонуси, в той час коли інших працівників позбавляють неї [3, с. 222]. Такі події призводять до того, що нерівність у США наздоганяє рівень нерівності у передвоєнній Європі. І найстрашніше те, що ситуація тільки погіршується. Існує поширений вислів «гроші притягують інші гроші» і цей вислів є дуже правдивим, а точніше «великі гроші притягують ще більші гроші». Адже чим більше капітал, тим більше з нього можна отримати прибуток.

За даними ООН, частка 10% найзаможніших українців у сукупному доході, становить близько 22,5%, а 10% найбідніших мають 3,8% сукупного доходу (див.Рис. 1).

Джерело даних: http://www.un.org/en/index.html

РИС. 1. ПОКАЗНИКИ НЕРІВНОСТІ У СВІТІ [3, С. 301]

Але це співвідношення не є дуже об'єктивним, тому що вона не включає 80% населення, які знаходяться між ними. Єдиним виходом буде подивитися на індекс Джині. Індекс Джині для України складає 28,2, що є показником країни з високою рівністю. Але відомо, що в Україні дуже високий рівень тіньової економіки (за даними ЦРУ 51%) і саме через неї проходять великі хабарі та прибутки великих підприємств, що і формують нерівність, яку можна спостерігати сьогодні в Україні [1, с. 82].

Висновки. Способи вирішення проблеми:

1. *Прогресивний податок на дохід.* Більшість економістів вважають, що це є справедливим методом, адже чому людина яка заробляє 50 000 тисяч доларів на рік, повинна платити такий же само відсоток податку, як людина, яка заробляє 50 мільйонів на рік. Такий підхід можна було спостерігати в США з 1919-1922 роках та 70-ті роки ХХ ст. в США та Великій Британії, але згодом з приходом Р. Рейгана та М. Тетчер до влади ситуації змінилася в сторону регресивного податку.
2. *Податок на багатство.* Це новий метод, який ніколи до цього не застосовувався, тому важко провести емпіричні дослідження, але все таки, є впевненість у тому, що даний податок дасть бажаний результат, адже він також повинен бути прогресивним.
3. *Прозорість фінансових потоків.* Це умова, без якої попередні дві не дали б бажаного результату, адже з поглибленням глобалізації сучасної економічної системи, у світі утворилися «офшорні зони», в яких власники великого багатства можуть приховувати свої статки, і таким чином, обходити податки.

За допомогою вищеописаних способів можливе створення значної фінансової бази для проведення політики соціального захисту населення з метою компенсації негативних проявів проблеми нерівності у доходах.

Література:

1. Харкянен Л. Макроекономіка: Навчальний посібник для студентів вузів/ Людмила Харкянен,. - К.: Каравела, 2006. - 174 с.
2. Капітал у XXI столітті / Тома Пікетті. Пер. З англійської Наталії Палій. К. : Наш Формат, 2016 – 696 ст.
3. Цена неравенства. Чем расслоение общества грозит нашему будущему: (перевод с английского) / Д. Е. Стиглиц. – Москва: Эском, 2015. – 512с.

А. Черкашина
«Фінанси та кредит», 3 курс
ДВНЗ «Університет банківської справи»
Харківський навчально-науковий інститут
Науковий керівник – к.е.н., доцент кафедри фінансів Головко О. Г

РАЦІОНАЛЬНЕ УПРАВЛІННЯ ВИТРАТАМИ ПІДПРИЄМСТВА

Актуальність теми полягає у необхідності вивчення проблеми мінімізації витрат на підприємстві, ефективне управління якими дозволяє кожному підприємству вижити в умовах жорсткої ринкової конкуренції, збудувати міцне і сильне підприємство, яке буде мати хороший економічний потенціал. Раціональне управління витратами дозволить підприємству мінімізувати витрати та максимізувати прибуток. Оптимальність витрат і зростання прибутковості підприємства вимагає постійного удосконалення системи управління, зокрема удосконалення методів управління витратами, особливо собівартості робіт і послуг для забезпечення стійкого фінансового стану підприємства на ринку. Більшу актуальність має система управління витратами, що давала б змогу точніше аналізувати витрати підприємства, а також система точного планування витрат на майбутні періоди, що забезпечувало більш стрімкий темп досягання мети підприємства - максимального прибутку.

Сьогодні підприємці зустрічаються з проблемою ефективного використання ресурсів та розподілу капіталу, тому вони шукають певні шляхи зниження витрат, розраховуючи при цьому їх оптимальний розмір.

В сучасних ринкових умовах з поширеними кризовими явищами актуальною проблемою є задача прийняття рішень з підвищення рівня прибутковості підприємствами – суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності. І тут, окрім чинників збільшення обсягів виробництва продукції, просування її на незаповнені ринки висувається проблема зниження витрат на виробництво і реалізацію цієї продукції.

До основних джерел зниження витрат виробництва і реалізації продукції підприємства можна віднести:

- зниження витрат сировини, матеріалів, палива і енергії на одиницю продукції;
- зменшення розміру амортизаційних відрахувань, що припадають на одиницю продукції ;
- зниження витрат заробітної плати на одиницю продукції ;
- скорочення адміністративних витрат та накладних витрат при експорті та імпорті товарів;
- ліквідація непродуктивних витрат і втрат [1].

Базою дослідження було обрано ПАТ «Турбоатом», яке належить до числа найбільших підприємств світу з проектування та виробництва: парових турбін, гідравлічних турбін, гідравлічних затворів для ГЕС, ГАЕС і насосних станцій та іншого енергетичного обладнання. Входить до переліку підприємств, що мають стратегічне значення для економіки і безпеки України.

Для більш детального дослідження було проаналізовано постійні та змінні витрати підприємства, що подані у таблиці 1.

Таблиця 1

СТРУКТУРА ТА ЗМІНИ ВИТРАТ ПАТ «ТУРБОАТОМ» ЗА ПОДІЛОМ ЇХ НА ПОСТІЙНІ ТА ЗМІННІ ЗА ПЕРІОД 2015 – 2016 РР. [2]

Вид операційних витрат	Абсолютне значення, тис грн.		Частка у загальній сумі, %		Відхилення, тис грн
	2015 р.	2016 р.	2015 р.	2016 р.	2015р. /2016 р.
Постійні (FC)	781931	620206	19,5637	20,18122	-161725
Змінні (VC)	3214916	2452978	80,4363	79,81878	-761938
Разом (TC)	3996847	3073184	100	100	-923663

Для того, щоб знайти оптимальний розмір витрат підприємства, слід розрахувати точку беззбитковості - це точка нульового прибутку або нульових збитків. Розрахунки можна виразити в грошовій або натуральній формі. Таким чином, спираючись на дані фінансової звітності ПАТ «Турбоатом» можемо разрахувати точку беззбитковості на 2016 рік:

$$T_{бг2016}=\frac{3232271*620206}{3232271-2452978}=\frac{2004673867826}{779293}=2572426{,}376 \text{ тис.грн.}$$

Тобто, при значенні точки беззбитковості обсягом в 2572426,376 тис.грн., ПАТ «Турбоатом» не матиме ні прибутку, ні збитку. Аналізуючи Звіт про фінансовий стан ПАТ «Турбоатом» , в якому чистий дохід дорівнює 3232271 тис. грн., можна зробити висновок, що у 2016 році підприємство спрацювало з прибутком у розмірі 659844,624 тис.грн.

Для проведення аналізу якості та прибутковості роботи підприємства слід порівняти цей показник з попереднім роком. Таким чином, розрахунок точки беззбитковості на ПАТ «Турбоатом» у 2015 році матиме такий вигляд:

$$T_{бг2015}=\frac{4327004*781931}{4327004-3214916}=\frac{3383418564724}{1112088}=3042402 \text{ тис.грн.}$$

Таким чином, точка беззбитковості у грошовому вираженні на 2015 рік дорівнює 3042402 тис.грн. Тобто, підприємство спрацювало з прибутком у розмірі 1284602 тис.грн.

Отже, ефективне використання ресурсів призведе до покращення економічних результатів, збільшення прибутку, підвищить ефективність як зовнішньоекономічної так і господарської діяльності підприємства в цілому.

Література:

1. Коваленко О.М., Велинова О.П. Шляхи зниження витрат підприємства – суб'єкта зовнішньоекономічної діяльності/ О.М. Коваленко , О.П.Велинова// - Режим доступу: http://www.rusnauka.com/24_NTP_2009/Economics/50451.doc.htm

2. Звіт про фінансовий стан ПАТ «Турбоатом» [Електронний ресурс] - режим доступу: https://smida.gov.ua/db/emitent/year/xml/showform/95602/165/templ.

А. Шопіна
«Фінанси та кредит», 3 курс
ДВНЗ «Університет банківської справи»
Харківський навчально-науковий інститут
Науковий керівник – к.е.н., доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування Головко О.Г.

ПРОБЛЕМИ РОЗРОБКИ ФІНАНСОВОЇ СТРАТЕГІЇ ПІДПРИЄМСТВА В СУЧАСНИХ УМОВАХ

В умовах значних змін макроекономічного характеру та перетворення світової фінансової системи важливими передумовами успішного розвитку вітчизняних підприємств є прогнозування їхніх основних фінансових показників діяльності, контроль за рівнем фінансових ризиків, а також наявність обґрунтованої фінансової стратегії. Глобалізаційні та інтеграційні процеси, які сьогодні характерні для України, підвищують значущість вирішення проблем, пов'язаних із забезпеченням підприємства необхідними фінансовими ресурсами та ефективного управлінням ними.

За таких умов результативність діяльності будь-якого суб'єкта господарювання значною мірою визначається його фінансовою стратегією, яка, охоплюючи всі основні сфери його діяльності, пов'язані з процесами формування необхідного обсягу фінансових ресурсів, координацією їхніх потоків та використанням, відіграє важливу роль у створенні сприятливих умов для росту його ринкової вартості [1].

Фінансова стратегія підприємства – це програма заходів щодо ефективного управління процесами залучення, розподілу та використання фінансових ресурсів, а також фінансовими відносинами підприємства з контрагентами з метою забезпечення зростання його ринкової вартості.

Фінансова стратегія, включаючи різноманітні методи та інструменти формування фінансових ресурсів, їх розподілу та використання, орієнтована на збільшення ринкової вартості підприємства, а також добробуту його власників в умовах швидкозмінного зовнішнього середовища.

Варто погодитись з тим, що фінансова стратегія є базовою серед інших функціональних стратегій (маркетингової, виробничої, кадрової тощо), оскільки створює передумови для їхньої реалізації. Вона тісно переплітається з ними і орієнтована на досягнення місії підприємства [2].

Базою дослідження було обрано Харківський верстатобудівний завод «Харвест». Істотними проблемами, які негативно впливають на діяльність товариства, є: політична проблема стосовно недосконалого податкового законодавства, фінансова - недостатність грошових коштів, виробничо-технологічна проблема - відставання від передових технологій.

У 2016 році у порівнянні з аналогічним періодом минулого року обсяг продаж виріс більш, ніж у 3 рази. Таким чином, «Харверст» вийшов на показники прибутковості. Планом виробництва на 2017 року було передбачено подальше збільшення обсягів випуску товарної продукції.

На 2017 рік було заплановано ремонти кількох великих вальцешліфувальних верстатів для великих підприємств України у галузі паперової промисловості та металургії. Триває контрактна робота з компанією зі Словаччини з виготовлення запчастин для ряду вальцешліфувальних верстатів. На етапі укладення — контракт з великою компанією з металопрокату з Теміртау (Казахстан) на здійснення ремонту верстата [3].

Очікується великий обсяг замовлень на виготовлення вузлів і деталей від одного з провідних виробників сільгосптехніки України, з яким вже підписано угоду про стратегічне партнерство на 2017 рік. Це стає ще одним з основних напрямків у виробництві — виготовлення компонентів для сільгосптехніки.

На даний момент відновлюються зв'язки з усіма підприємствами і країнами, куди раніше поставлялася продукція. Ведуться переговори з чехами, білорусами, індусами, єгиптянами, таджиками і багатьма іншими. Верстатний парк з часом зношується і вимагає дрібних, середніх і капітальних ремонтів, модернізації. Крім того, розглядається можливість розширення номенклатурного ряду виробів [3].

За аналізований період підприємство «Харвест» у господарській діяльності використовує оперативну фінансову стратегію. Вона конкретизує генеральну фінансову стратегію на більш короткому періоді часу і реалізує певну частину поставлених генеральної стратегії цілей. Оперативна фінансова стратегія підприємства спрямована на контроль за витрачанням коштів і мобілізації внутрішніх резервів, що особливо актуально в сучасних умовах економічної нестабільності. Проведений аналіз діяльності підприємства засвідчує що вказана стратегія є ефективною.

Отже, в умовах мінливого зовнішнього середовища фінансова стратегія є потужним інструментом забезпечення фінансової стійкості підприємства та досягнення стратегічних фінансових цілей його керівництва і власників, оскільки реалізація будь-якого рішення, як правило, пов’язана із його фінансовим забезпеченням.

Якість фінансової стратегії підприємства безпосередньо залежить від рівня її обґрунтованості, а також від повноти врахування та оцінки факторів, на основі яких вона була розроблена.

Перспективи подальших досліджень полягають в обґрунтуванні механізму формування та реалізації фінансової стратегії підприємства з врахуванням кон’юнктури та тенденцій розвитку фінансових ринків, а також факторами ризику, що обумовлені різними трансформаційними процесами, які сьогодні відбуваються в Україні.

Література:

1. Гончаренко О.М. Фінансова стратегія: теоретичні питання розробки та реалізації / О.М. Гончаренко/ Вісник соціально-економічних досліджень. – 2015. – Вип. 1. – № 56. – С. 35–40.

2. Шевченко Т.Є. Методичні підходи до управління фінансовою стратегією підприємства / Т.Є. Шевченко, О.І. Лозовська // Сучасні проблеми економіки та підприємництво. – 2014. – Вип. 14. – С. 225–230.

3. Звіт про фінансовий стан ПАТ «Харвест» [Електронний ресурс]. - Режим доступу: https://smida.gov.ua/db/emitent/year/xml/showform/95602/165/templ.

А. Шпак
«Економіка та управління», 4 курс
ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»
Науковий керівник – к.е.н., доцент кафедри фінансів Курило О.В.

ІСО – ТРЕНД АБО РЕАЛЬНИЙ ІНСТРУМЕНТ ЗАЛУЧЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙ?

На сьогоднішній день ICO (Initial Coin Offering) – це відносно новий інструмент для залучення коштів для розвитку проектів і розробки нових продуктів. Причиною його популярності можна вважати гроші та темпи росту. Згідно даних Smith+Crown вже за червень 2017 року було залучено $180 млн., більше ніж за весь 2016 рік ($101 млн.) і це ще далеко не межа [1].

Сама назва перекладається як первинний продаж монет або токенів, що і відображає саму суть ICO. Ці токени як правило продаються за криптовалюту, таку як Bitcoin або Ethereum, але також є ICO які продають свої токени за долари чи євро. Інвестори, як правило, при купівлі криптомонет мотивуються успішною реалізацією проекту, щоб потім отримати прибутки від підвищення ціни монет. Одним з найуспішніших прикладів проведення ICO, який приніс прибутки своїм раннім інвесторам є платформа смарт-контрактів Ethereum. У 2014 році проект зібрав $18 млн. в BTC (Bitcoin) або $0,3-$0,4 за Ether, а зараз ця криптовалюта коштує майже $300 з ринковою капіталізацією понад $1 млрд. [2, 3, 4].

ICO можна порівняти з IPO та краудфандингом, але зрозуміло, що у кожного з цих видів залучення коштів будуть свої особливості та відмінні риси. Наприклад, IPO (Initial Public Offering – первинне розміщення акцій на біржі) проводиться коли компанія бажає продати свої акції, але у той же час IPO регулюється законодавством, і наприклад у США компанія для проведення IPO повинна бути зареєстрована в SEC (Комісії з цінних паперів) і мати статус акціонерного товариства, що значно ускладнює процес залучення інвестицій у проект на ранніх стадіях розвитку компанії, але надає певні гарантії своїм інвесторам. ICO ж проводиться стартапами або компаніями на початковому етапі існування до того, як буде завершена інфраструктура проекту, що робить ICO схожим з краудфандингом. Відмінною рисою є те, що для регулювання ICO відсутня нормативно-правова база, але назвати ICO легальним, так само як і нелегальним, не можна. У жодній країні світу, окрім Китаю, який у вересні цього року визнав незаконним ICO і вимагає припинення проведення всіх подібних операцій [5], ще не існує правового статусу який визначав би порядок проведення ICO та відповідні вимоги до компаній під час та після проведення ICO. Тому інвестори вкладають кошти у ICO на власний страх і ризик, сподіваючись що їх гроші не зникнуть у повітрі. Таким чином, інвестори покладаються на авторитет осіб, які проводять ICO, адже у випадку шахрайства, жоден суд не допоможе повернути вкладникам їх кошти.

Звичайно, що швидкі темпи зростання ICO викликають логічне запитання: «Чи не лусне ця бульбашка?», однак тут буде доречно навести приклад із бумом доткомів. Так само як луснула булька доткомів, вижившими з ринку всіх тих, хто не був конкурентоспроможним і оминувши перспективні компанії, які у подальшому сприяли появі і розвитку нових технологій, можна з великою надією сподіватися, що ICO призведе до створення нових децентралізованих організацій [6].

ICO – це мікс із добровільних внесків та інвестицій, тих осіб, які бажають підтримати проект. На жаль, на сьогоднішній день існують компанії, які вбачають в ICO тільки наживу, однак, на мою думку, ICO є реальним інструментом для залучення коштів тим компаніям, які дійсно бажають створити новий продукт або надавати послуги своїм споживачам, адже найкращий спосіб зробити ICO успішним це виконати свої обіцянки та випустити продукт. Якщо продукт дійсно вартий уваги і він має всі негласні індикатори доброякісного ICO (наявність необхідних правил та угод, whitepaper, escrow тощо), то проект точно знайде своїх інвесторів і буде реалізований.

Література:

1. Khokhlova D. Справка: что такое ICO, зачем его проводят и как на нём заработать [Електронний ресурс] / Daria Khokhlova // vc.ru. – 2017. – Режим доступу до ресурсу: https://vc.ru/24383-ico-faq.

2. Мельник О. BTC, ETH, ICO — що це таке і як це пов'язане одне із одним [Електронний ресурс] / Олександр Мельник // Na chasi. – 2017. – Режим доступу до ресурсу: https://nachasi.com/2017/06/13/crypto-faq/.

3. Initial Coin Offering (ICO) [Електронний ресурс] // Investopedia. – 2017. – Режим доступу до ресурсу: http://www.investopedia.com/terms/i/initial-coin-offering-ico.asp.
4. ROI SINCE ICO [Електронний ресурс] // Icostats. – 2017. – Режим доступу до ресурсу: https://icostats.com/roi-since-ico.
5. Китай заборонив ICO криптовалют [Електронний ресурс] // Економічна правда. – 2017. – Режим доступу до ресурсу: https://www.epravda.com.ua/news/2017/09/4/628641/.
6. L. S. What are initial coin offerings? [Електронний ресурс] / S. L. // The Economist. – 2017. – Режим доступу до ресурсу: https://www.economist.com/blogs/economist-explains/2017/08/economist-explains-17.
7. Sid Kalla. What is a token sale (ICO)? [Електронний ресурс] / Sid Kalla // Smith + Crown. – 2016. – Режим доступу до ресурсу: https://www.smithandcrown.com/what-is-an-ico/.

М. Ястремський
«Економічна кібернетика», 5 курс
Л. Сорока
«Фінанси і кредит», 5 курс
Хмельницький національний університет
Науковий керівник – к.е.н., доцент кафедри АСМЕ Проскурович О.В.

ЕКОНОМЕТРИЧНЕ МОДЕЛЮВАННЯ ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВОГО РЕЗУЛЬТАТУ КОМПАНІЇ

Динамічні зміни розвитку вітчизняної економіки трансформують існуючі підходи до оцінки ефективності використання ресурсів та впливу різних чинників на формування фінансового результату діяльності підприємства. Інформатизація управлінської діяльності, широке використання економіко-математичних моделей, новітніх інформаційних технологій здатні вдосконалити процес аналізу формування фінансового результату, з урахуванням поточного стану та стратегічних цілей діяльності підприємства.

Значний внесок у розробку методологічних основ формування фінансового результату підприємства здійснили такі науковці: М.Д. Білик, І.О. Бланк, Л.Д. Буряк, Ф.Ф. Бутинець, Б.І. Валуєв, І.В. Зятківський, М.Н. Крейніна, В.О. Мец, Є.В Мних, А.М. Поддєрьогін, Ю.І. Продіус, Є.Г. Рясних, Р.С. Сайфулін, Г.В. Савицька, Ю.С. Цал-Цалко, А.В. Чупис, А.Д. Шеремет та інші. Однак, зважаючи на багатогранність процесу формування фінансового результату за конкретних умов функціонування підприємства слід детальніше зупинитися на проблемі побудови і застосування економіко-математичних моделей для оцінки результатів його діяльності.

Стратегічною метою діяльності будь-якого підприємства є якомога більш ефективне використання ресурсів для отримання фінансового результату. З урахуванням складності, практичної спрямованості, багатоплановості цієї економічної категорії, її місця, ролі, джерел формування, а також економічного та бухгалтерського підходів до оцінки під фінансовим результатом будемо розуміти узагальнений результат господарювання, що відображає рівень результативності фінансово-господарської діяльності, можливості кількісного зростання основних економічних показників для стійкого розвитку підприємства.

Процес формування фінансових результатів здійснюється у декілька етапів: визначення цілей відповідно до основної стратегії розвитку підприємства; обґрунтування критеріїв та встановлення їх прогнозних значень; моніторинг впливу зовнішніх та внутрішніх факторів; оцінка відхилення фактичних значень фінансових показників від прогнозованих; обґрунтування альтернативних варіантів та заходів щодо зниження впливу негативних і підвищення впливу позитивних факторів; діагностування надходження доходів та оптимізації затрат для оцінки ефективності всього процесу та окремих його складових[1].

Управління фінансовими результатами сприяє прийняттю рішення щодо генерування доходів і оптимізації витрат підприємства та підвищення його

ефективності. Це потребує проведення діагностування процесу формування фінансового результату за такими напрямками [2]: горизонтальний та вертикальний аналіз – для дослідження динамічних та структурних змін фінансового результату підприємства; детермінований факторний аналіз за методикою комплексного і системного оцінювання та вимірювання впливу факторів на розмір чистого прибутку (збитку) підприємства; кореляційно-регресійний аналіз, що досліджує вплив на чистий прибуток різноманітних факторів.

Отже, для якісного управління процесом формування фінансового результату підприємства варто поєднати усі ці напрямки і здійснити економетричне моделювання шляхом побудови регресійних моделей для опису взаємозв'язків між економічними показниками та прогнозування результативності діяльності підприємства.

В процесі економетричного моделювання формування фінансових результатів підприємства в якості результативного показника обрано його чистий прибуток. Далі визначено коло факторів, які здійснюють безпосередній вплив на фінансовий результат: X_1 - адміністративні витрати; X_2 - валовий прибуток; X_3 - інші операційні витрати; X_4 - операційні та фінансові доходи. Використовуючи функцію «Регресія» в електронних таблицях визначено параметри та основні характеристики економетричних моделей зміни фінансового результату:

$$Y_{p1} = 0{,}83X_2-0{,}26X_1-1{,}26X_3+0{,}74X_4-1082{,}42 \quad (1)$$
$$R^2 = 0{,}9552;\ F_r = 10{,}66 < F_{табл} = 19{,}25;$$
$$Y_{p2} = 0{,}81X_2-1{,}31X_3+0{,}70X_4-1393{,}40 \quad (2)$$
$$R^2 = 0{,}9542;\ F_r = 20{,}82 > F_{табл} = 9{,}28;$$
$$Y_{p3} = 0{,}58X_2+1{,}30X_1-3473{,}61 \quad (3)$$
$$R^2 = 0{,}7949;\ F_r = 7{,}75 > F_{табл} = 6{,}94;$$

Побудовані економетричні моделі є достовірними як за високого значення коефіцієнта детермінації так і за критерієм Фішера (крім моделі (1)). За економетричною моделлю (1) обраховані коефіцієнти еластичності показують, що при зміні на один відсоток адміністративних витрат чистий прибуток зменшиться на 0,49 %, при зростанні валового прибутку на один відсоток чистий прибуток зросте на 2,33%, при зростанні інших операційних витрат підприємства на один відсоток результативний показник скоротиться на 1,85%, а за зростання операційних та фінансових доходів підприємства чистий прибуток зросте на 1,92%. За критерієм Стьюдента усі параметри економетричних моделей є достовірними.

Зважаючи на адекватність побудованих моделей за ними здійснено прогнозування чистого прибутку. Якщо протягом наступних двох років на досліджуваному підприємстві фактори, які здійснюють стимулюючий вплив будуть зростати на 1%, а дестимулюючі фактори скорочуватись на відповідну величину, то підприємство буде не лише працювати з прибутком, але його розмір зростатиме з року в рік. За результатами економетричного моделювання змодельовані значення чистого прибутку мало відрізняються від його апріорних даних. Підприємство має можливість в майбутньому отримати значно більший розмір чистого прибутку, з урахуванням обґрунтованого скорочення адміністративних та інших операційних витрат, за зростання розміру валового прибутку та фінансових доходів.

Література:

1. Власова Н.О. Ефективність формування фінансових результатів підприємств роздрібної торгівлі :монографія / Н.О. Власова, І.Ю. Мелушова. – Харків : Харківський держ. ун-т харчування та торгівлі. – 2008. – 259 с.

2. Савицкая Г. В. Анализ хозяйственной деятельности предприятия: учебник / Г. В. Савицкая — Москва: Инфра. — 2013. — 384с.

Х. Яхторович
«Фінанси і кредит», 3 курс
Тернопільський національний економічний університет
Науковий керівник – к.е.н., доцент кафедри фінансів ім. С.І. Юрія Коваль С.Л.

ОСОБИСТЕ ФІНАНСОВЕ ПЛАНУВАННЯ: ПЕРЕВАГИ ТА ТРУДНОЩІ

Фінансове планування є однією з основ управління та контролю за фінансовим станом кожного суб'єкта економіки та важливою складовою діяльності підприємств, організацій, установ. Разом з тим, більшість громадян України не здійснюють обліку особистих доходів і витрат та не використовують у повсякденному житті фінансові плани для здійснення поставлених цілей. У сучасних умовах, домогосподарства є повноцінними суб'єктами економіки, тому для отримання фінансової свободи і благополуччя необхідно складати особистий фінансовий план. Цей документ відображає фінансовий стан, цілі та шляхи їх реалізації. Визначивши мету та джерела її досягнення можна вирішити фінансові проблеми і підвищити рівень добробуту сім'ї.

Складання фінансового плану дає змогу розробити раціональну стратегію реалізації цілей за допомогою грамотно підібраних фінансових інструментів, виходячи з фінансового стану і можливостей домогосподарства [1, с. 298]. Процес особистого фінансового планування передбачає здійснення заходів, які дозволяють оптимізувати грошові надходження та їх подальші витрати для досягнення поставленої мети. Інакше кажучи, фінансовий план сім'ї відображає план дій щодо досягнення бажаних цілей (квартира, машина, освіта тощо), за допомогою відповідних кредитних, інвестиційних, страхових, пенсійних та інших фінансових інструментів.

Здійснення особистого фінансового планування базується на таких основних правилах:

– пошук джерел доходів (як активних, так і пасивних);

– при наявності заборгованості необхідно виділяти не менше, ніж 20% від доходів, на погашення заборгованості;

– врахування імовірних ризиків;

– використання різних фінансових інструментів для отримання доходу [1, с. 300].

Розроблення особистого фінансового плану передбачає здійснення певних етапів (рис. 1). Процес планування починається з визначення власних потреб та постановки мети домогосподарства. Наступний етап передбачає здійснення аналізу існуючих та потенційних джерел доходів та порівняння їх із витратами [2]. При цьому доходи і витрати оцінюють за певний проміжок часу (на місяць, рік або інший період часу залежно від поставленої цілі) для виявлення постійних та випадкових витрат.

Активи – це майно, що перебуває у власності сім'ї, та грошові кошти, які можуть бути перетворені у заощадження та інвестиції. Оцінка активів передбачає аналіз ефективності інвестованих коштів. Аналіз заборгованості та визначення джерел і строків її погашення дозволять покращити фінансовий стан домогосподарств. Страховий захист спрямований на досягнення поставлених цілей за будь-яких умов, навіть при настанні несприятливих подій.

Успішне виконання особистого плану залежить від точності прогнозів при його складанні, а також від оперативності реагування членів домогосподарства на зміни зовнішніх і внутрішніх факторів, що впливають на рівень доходів і витрат сім'ї, адже план складається на тривалий термін.

Існують певні труднощі складання особистого фінансового плану, а саме: нестабільність доходів і витрат домогосподарств; невміння правильно розподілити пріоритети; нестійкість вітчизняної економіки. Разом з тим, здійснюючи фінансове планування сім'я здобуває такі переваги: можливість визначати цілі та досягати їх; здатність стабілізувати фінансове становище, незважаючи на кредити, борги, брак коштів; досягнути фінансового достатку після виходу на пенсію; сформувати особистий фінансовий резерв для вирішення проблем, пов'язаних із непередбаченою зміною обставин тощо

Підсумовуючи, можна зробити висновок, що особисте фінансове планування є однією з основних умов оптимізації фінансових ресурсів домогосподарства, оскільки визначає шляхи досягнення поставлених цілей. Процес фінансового планування є динамічним і передбачає не лише розроблення фінансового плану, а й можливість його коригування в умовах зміни економічної ситуації, впливу зовнішніх і внутрішніх факторів.

РИС. 1. ОСНОВНІ ЕТАПИ РОЗРОБЛЕННЯ ОСОБИСТОГО ФІНАНСОВГО ПЛАНУ

Здійснення особистого фінансового планування членами домогосподарств сприятиме підвищенню економічної активності населення, зменшенню диспропорцій у дохідній та витратній частині особистих бюджетів громадян, загальному підвищенню економічної культури і добробуту українського суспільства в цілому.

Література:

1. Фінансова грамотність: навч. посібник /авт. кол. ; за ред. д-ра екон. наук, проф. Т. С. Смовженко. – Вид. 2-ге, випр. і доп. – К., 2013. – 311 с.
2. Кізима Т.О. Особисте фінансове планування: сутність, специфіка, основні етапи / Т. О. Кізима, В. Куцяк // Світ фінансів. – 2015. –№ 3. – с. 62–70.

В. Яценко
«Економіка» (освітня програма «Міжнародна економіка»), 1-ий рік магістратури
Київський національний університет імені Тараса Шевченка
Науковий керівник – к.е.н., доцент кафедри міжнародної економіки та маркетингу Шевченко В.Ю.

КОНЦЕПТУАЛЬНІ АСПЕКТИ УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ РИЗИК-МЕНЕДЖМЕНТУ

Ключовими параметрами сучасного етапу розвитку суспільства виступають *волатильність* динаміки основних макроекономічних показників, *невизначеність* майбутніх змін ринкового середовища, *складність* здійснюваних транзакцій та *неоднозначність* у поясненні змісту новітніх явищ та процесів, які відбуваються в економічній системі. Подібні тенденції дозволяють ідентифікувати міжнародну економіку як VUCA-систему [1], іманентною властивістю якої є підвищення рівня ризикованості, що призводить до кризи системи ризик-менеджменту, традиційні інструменти якої апелюють до суто негативного визначення ризиків демонструючи свою неспроможність у боротьбі із поточними викликами ринку.

З метою оновлення парадигми ризик-менеджменту в умовах стохастичності економічної системи, на нашу думку, необхідними є максимально об'єктивна оцінка ймовірного ризику та свідоме прийняття його детерміновано рівня.

1) Причини неможливості уникнення ризиків

- Згідно другого закону діалектики, ризик, як і будь-яка інша дефініція, є єдністю і боротьбою протилежностей, що втілюється у нерозривному взаємозв'язку

ймовірності отримання як збитків або недоотримання очікуваних прибутків, так і здобуттям непередбачених вигід чи доходів в результаті здійснення підприємницької діяльності, оскільки саме такі її невід'ємні властивості як ініціативність, самостійність та ризикованість покликані забезпечувати максимізацію прибутку і одержання позитивних результатів від підприємництва, інтенсифікувати розвиток національної економіки.

- Ризик, в контексті аналізу синергетичної парадигми, генерує виникнення точки біфуркації, періодичне проходження якої виступає локомотивом безперервного розвитку системи, оскільки вимагає оптимізації використовуваних ресурсів, перманентного технологічного оновлення, модернізації філософії здійснення транзакцій, підвищення ефективності управлінських рішень.
- Ризик генерує виникнення таких видів підприємницької діяльності, як венчурний та ігровий бізнес, страхування [2, с.15].

2) Причини недоцільності уникнення ризиків

- Свідоме прийняття одного ризику істотно знижує рівень іншого, оскільки на думку М. Диби «кожне уникнення та мінімізація ризиків знижує ефективність діяльності підприємства, оскільки управління ризиками вимагає додаткових витрат та виконання дій із певним рівнем резервування ресурсів, але недооцінка чи нехтування ними можуть спричинити значні втрати та довгострокові негативні наслідки у діяльності суб'єкта господарювання» [3, с. 23]. Важливо також пам'ятати, що система ризик-менеджменту здатна зменшувати рівень ризикогенності до безкінечності, проте можливість його повного елімінування відсутня.
- Доцільність прийняття зовнішніх ризику в межах допустимого рівня обумовлена законом Парето, згідно якого 20% хаосу, який імовірно спричинятимуть ризики, на 80% обумовлюватиме розвиток суб'єкта господарювання [4, с. 75].

Такий підхід зумовлює пошук новітніх шляхів оптимізації ризик-менеджменту, які повинні полягати в управлінні ризиками, на відміну від їх уникнення, за допомогою методів хеджування, стратегій minmax та maxmin, які полягають у мінімізації максимальних втрат за умов реалізації негативного сценарію або максимізації мінімального виграшу та свідомому прийнятті детермінованого його рівня в межах ризик-апетиту підприємства, який виступає індивідуальним параметром і прийнятним з огляду «фінансового здоров'я» підприємства і виражає «той обсяг ризику, який підприємство готове взяти на себе задля досягнення своїх цілей» [5, с. 72] (рис. 1).

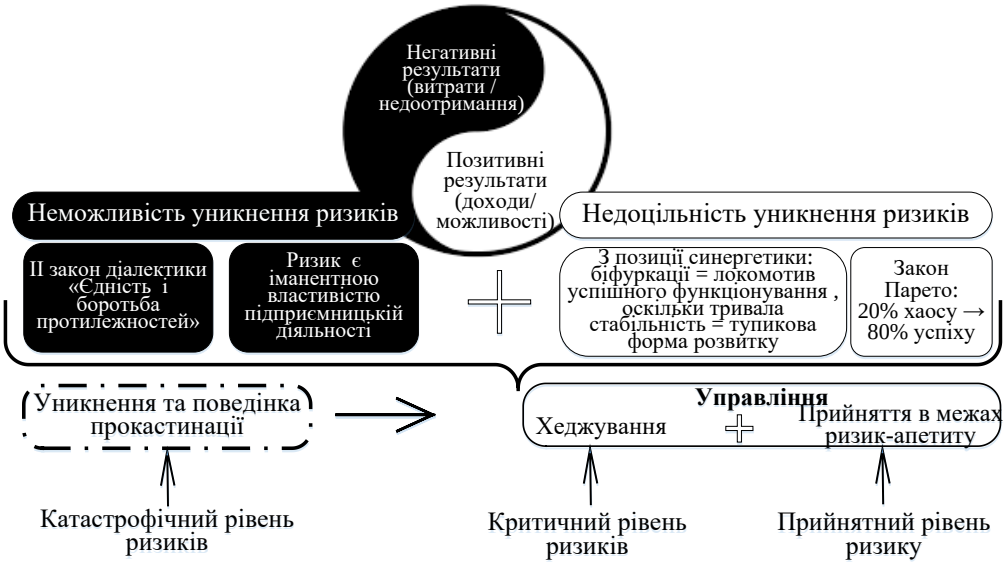

РИС. 1. ДУАЛІСТИЧНА ПРИРОДА КАТЕГОРІЇ «МІЖНАРОДНИЙ РИЗИК»

Джерело: побудовано автором

З метою підвищення ефективності управління економічними ризиками, на нашу думку, доцільною є трансформація системного підходу, який нині є домінуючим для більшості вітчизняних підприємств, і вибір на користь використання процесного підходу, який передбачає високий ступінь мобільності та адаптивності компанії в умовах високої турбулентності сучасної ринкової кон'юнктури.

Література:

1. What VUCA Really Means for You [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://hbr.org/2014/01/what-vuca-really-means-for-you

2. Кизим, Н. А. Оценка и прогнозирование неплатежеспособности предприятий [Текст] : монография / Н. А Кизим, И. С. Благун, Ю. С. Копчак. – Х. : ИНЖЭК, 2004. – 144 с.

3. Диба М.І. Суть та види фінансових ризиків у системі ризик-менеджменту підприємства / М.І. Диба // Вісник НУ „Львівська політехніка"– 2008. – № 635. – С.22- 28

4. Монографія / О.Є. Кузьмін, Ю.І. Сидоров, В.В. Козик. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2011. 252 с.

5. Дорош Н.І. Інтегрована модель внутрішнього контролю підприємства: адаптація закордонного досвіду в Україні/ Н.І.Дорош, Т.В.Яцик//Економічний аналіз: зб. наук. праць/Тернопільський національний економічний університет–Тернопіль: "Економічна думка", 2015.-Том22.-№2.-С.68-74

M. Bublyk
"International Business", 2nd year Student
Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman
Scientific Supervisor – PhD in Economics, Assoc. Prof., Department of Finance Kotina H.

THE ROLE OF SOCIAL NETWORKS IN THE NEW ECONOMY

Social media is redefining the global landscape. It affects how we communicate with family, friends and complete strangers; how we keep up-to-date with the latest news; and how businesses and brands now operate. Across the world there are millions of people who use social networks, such as Facebook, Twitter and Instagram for their business, especially for product promotion.

Nowadays many economists around the world are studying this issue. Christian Fuchs, Jeff Desjardins, Richard Eldridge, Chas Moloney, Dave Chaffey are the scientists who dedicate their researches to the topic. Ukrainian economists are not an exception. Olga A. Kusina and others are exploring this issue in our country.

Social media represents low-cost tools used to combine technology and social interaction with the use of words. These tools are typically internet or mobile based. Social media gives marketers a voice and a way to communicate with peers, customers, and potential consumers. It personalizes the "brand" and helps you to spread your message in a relaxed and conversational way.

It is not rare thing when companies make some researches about their product in social networks. Feedback on social media can serve as a valuable source of information for companies, helping them to improve and develop products and services. Examples include Gillette, which launched the very first product for assisted shaving based on feedback inferred from social media, and Tesla, which improved the company's app based in part on CEO Elon Musk's reading a customer's complaints on Twitter. At end of 2016, Airbnb CEO Brian Chesky asked on Twitter what the company could launch in 2017.

The existing of social networks has many advantages. Firstly, they are free platforms for any kind of business: you don't need to have official web-site at once if you only start working. You can just create page of your firm in some social network. Secondly, they make the communication between sellers and customers easier and faster. You can ask any question in comments or chat with company's agent. Thirdly, social networks are perfect place for digital. As we know advertising drives sales. Social networks are often used by many big and small companies for their product promotion. Moreover, they create many new working places, which are highly needed now all over the world.

However, there are disadvantages which we can't forget about. The social networks are not so confidential safe. It is not hard to remember how many times famous network pages were hacked by someone and important inside information became available for anybody. We all have heard about new concept "Blockchain", which can provide information security, but it is only being developed. Now we want to note the biggest disadvantage of social networks, especially in Ukraine. Many people start their business in Facebook or Instagram, but don't register it officially. So they just earn money and don't pay any taxes on their income to the government. This problem is widespread among small business in our country, which uses social networks for sales. Though, big companies usually use social networks only for their product promotion. Generally, if you don't want the government to know about your business, you should start it in some social network. That's how it works in Ukraine.

To sum it up, social networks influence our world and lives more and more every day, we become dependent on them. Many people can't live a day without visiting their page. If you know how to use it to make money, you will definitely become successful. Although social networks have many disadvantages, the future is behind them.

References:

1. Bertschek, Irene. Kesler, Reinhold. (2017). Does Engaging with Customers on Facebook Lead to Better Product Ideas? Available at https://hbr.org/2017/10/does-engaging-with-customers-on-facebook-lead-to-better-product-ideas
2. Fuchs, Christian. (2015). Culture and Economy in the Age of Social Media. New York: Routledge.424 pages.
3. Chaffey D. (2017). Global social media research summary 2017. Available at http://www.smartinsights.com/social-media-marketing/social-media-strategy/new-global-social-media-research/
4. Moloney, Chas. (2017). How social networks can contribute to a booming economy? Available at http://www.information-age.com/taking-back-full-control-home-energy-needs-123468684/
5. Olga A. Kusina. (2013). Social Networks as an Effective Marketing Tool of MICE. Available at http://infotour.in.ua/kusina.htm
6. Desjardins, Jeff. (2017). How Does Social Media Influence The Economy? Availavle at https://www.forbes.com/sites/quora/2017/08/02/how-does-social-media-influence-the-economy/#775b4b9f44d0
7. Akanov, Arslan. (2016). How does the role of social networks in the corporate world change? Availavle at https://forbes.kz/process/technologies/setevaya_evolyutsiya_1/
8. Lake, Laura. (2017). Understanding the Role of Social Media in Marketing. Available at https://www.thebalance.com/understanding-the-role-of-social-media-in-marketing-2296140
9. Report on the 8 graphs on the economics of social networks available at http://businessviews.com.ua/ru/business/id/8-grafikov-ob-ekonomike-socialnyh-setej-1600/
10. Report on The Global Impact of Social Media available at https://themarketmogul.com/global-impact-social-media/

Y. Butovchenko
"International Economics and Management", 4th year Student
Kyiv National Economics University named after Vadym Hetman
Scientific Supervisor – PhD in Economics, Assoc. Prof., Department of Finance Stepura M.

NEW TECHNOLOGIES IN TRANSPORT INFRASTRUCTURE IN SMART-CITIES: POSITIVE EXPERIENCE AND PERSPECTIVES OF UKRAINE

The term «smart cities» means the development and use of digital technologies in almost all areas of urban development. More than 50 per cent of the world's population lives in urban centers and by 2050 it will be at least 70 per cent. The future development of cities will therefore exert a great influence on the environment. Cities are very traffic flows: cars, buses, trains, subways embody city life. Cities need to make mobility more efficient and green. This has been perceived by science, politics and industry, and they are working to find a solution to the common problems. Ukraine also has major plans to transform cities into smart ones and some steps have already been taken.

Intelligent Transportation System (ITS) can change fundamentally the way people travel back and forth in metros and smart cities. There are important features of ITS : public transportation management, route information, safety and vehicle control, electronic timetable and electronic payment system. [1]

To support European cities in the process of becoming smarter, the European Innovation Partnership on Smart Cities and Communities (EIP SCC) started off two new projects, CITYKEYS and GuiDanCe. CITYKEYS enables European cities to monitor their smart city progress and strategies. The second smart cities project, GuiDanCe, have to coordinate cities' activities through the Green Digital Charter (GDC). The Green Digital Charter charges cities to deliver on the EU's climate objectives. Output of this projects is to join forces of European cities and become smarter together. [2]

Since 2016 Helsinki residents have been able to use an app Whim in order to plan or pay for private or public transportation within the city. The purpose is to make it more convenient for people to brisk about that they tend to give up their cars because the alternative is more appealing.

Helsinki's vision depicts the next revolution in mobility: mobility as a service MaaS. It relies on a digital platform, that unites booking, electronic ticketing, payment service across public and private transportation. Most cities have some sorts of trip planner. For example, there are some MaaS pilots in Germany, like Deutsche Bahn's Qixxit and Daimler's Moovel. The Qixxit app plans routes according to user needs. It offers carsharing, ridesharing options, identifies ideal train connections. At the same time, Moovel gives opportunity to search, book and pay for rides with a single app. Public transportation mobile payments are available in Stuttgart and Hamburg. By using MaaS travelling becomes much more easier. This service represents the next evolution in mobility. [3]

There's no secret that Ukraine has a strong base for implementing IT opportunities into life of its cities. Ukrainians can learn lessons of Barcelona, London and Munich, where smart city services are widely used and developed. Consequently, the capital of Ukraine launched Kyiv Smart City Concept 2020.

It takes into account the infrastructural, technological and social development of the city. It is expected to implement Single public transport E-Ticket for all public transportation options in Kyiv and Transport dispatch control. Such projects as Kyiv citizen card, Electronic parking have been already realized. [4]

Nevertheless, it is still a challenge for Ukraine to invest in ITS network. The major problems faced by Ukraine in adoption of ITS network is lack of funding, lack of formal transportation system, unplanned cities, illiteracy, poor public infrastructure etc. To follow the lead of West, a lot has to be done in this area from huge infrastructure funding to change in habits of general population and government's initiative for better transportation infrastructure for present and future generation.

References:

1) SmartcityPress (2017). Intelligent transportation systems for smart cities. [Electronic resource] // – Available at: http://www.smartcity.press/intelligent-transportation-system-for-smart-cities/

2) Anna Lisa Boni (2015). A smart outlook for European cities. Cities Today, 50. [Electronic resource] // – Available at: http://nws.eurocities.eu/MediaShell/media/ALB%20article%20cities%20 today%20may%202015.pdf

3) Warwick Goodall, Tiffany Dovey Fishman, Justine Bornstein, and Brett Bonthron (2017). The rise of mobility as a service. Deloitte Review, Issue 20, 113. [Electronic resource] // – Available at: https://dupress.deloitte.com/content/dam/dup-us-en/articles/3502_Mobility-as-a-rvice/DR20_The%20 rise%20 of%20mobility_reprint.pdf

4) Kyiv Smart City Concept 2020. [Electronic resource] // – Available at: http://www.kyivsmartcity.com/concept/?lang=en

Y. Davidyuk
"International Business", 2nd year Student
Kyiv National Economics University named after Vadym Hetman
Scientific Supervisor – PhD in Economics, Assoc. Prof., Department of Finance Stepura M.

ROBOTIZATION:ITS ECONOMIC IMPACTS AND EFFECTS

Topicality. Representatives of Oxford University Carl Benedict Frey and Michael Osborne argue that 47% of the labor market in the US can be automated in the next 20 years. Moreover, this argument is relevant to all developed countries. As robots and other computer-assisted technologies take over tasks previously performed by labor, there is increasing concern about the future of jobs and wages.

The Economist claimed that the industrial revolution, mass industrialization and the technological revolution helped to raise wages and standards of living in the entire global economy. Conversely, the development of artificial intelligence and robotics can become an obstacle to the "fourth industrial revolution", and they can have a very serious impact on all areas of our lives, including the economy.

Needless to say that numerous economists around the world are studying this meaningful topic Daron Acemoglu, Pascual Restrepo, Cohn, J., Steve Hawking, Carl Benedikt Frey, Michael A. Osborne are among them. Ukrainian economists are not an exception. Olga Sukhoruchkina, Alexander Rubanov and others are exploring this issue in our country. Nevertheless, conduction this study in Ukraine is not as ubiquitous as in others.

In Ukraine, robots are more difficult to promote than in high-developed markets. The level of wages is lower and therefore the company faces the question: what is more profitable - to pay for the license and services for installing the program or to continue to pay employees. However, Deloitee hopes to implement Robotic process automation in Ukraine in the coming 5 years.

Scientists are not able to reach an agreement whether this process of massive robotization has only positive or negative economic impacts. According to the data of National Bureau of Economic Research USA, every robot that worked at an American factory in recent decades made unemployed up to 6.2 employees. It turned out that from the existence of each work per thousand workers in the area where the robot factory is located, the employment rate decreased by 2-3%, and wages - by 25,5%.

Due to the statistics of the International Federation of Robotics, there are currently 1.5-1.75 million industrial robots worldwide. This number can increase to 4-6 million by 2025. Most of them will operate in the automotive and electronic industries. By 2030, 57 professions will have disappeared. So this data is the concrete evidence that in the nearest future our society will face up with worldwide unemployment.

There are some harmful effects even now in the most developed countries. Stephen Hawking has warned China that the rise of powerful artificial intelligence could be "either the best or the worst thing ever to happen to humanity" as the country's technology companies pour resources into competing with Western rivals in a race to dominate the field.

Leaders in the fields of AI and robotics, including Elon Musk and Google DeepMind's Mustafa Suleyman, have signed a letter calling on the United Nations to ban lethal autonomous weapons, otherwise known as "killer robots."

"The second counter wind in the economy, closely linked to the growth of inequality, is the problem of human capital," Andy Haldane added. "The main reason of future inequality is technological progress, not globalization, as adaptation to technological changes takes longer'',the IMF concludes. According to the one popular estimate, 65% of children entering primary school today will ultimately end up working in completely new job types that don't yet exist. If generational inequality will self-reproduce, it will also have an impact on economic growth.

Economists, including Larry Summers, have warned more than once that the current technologies can lead to the emergence of a generation of people who have fallen out of active work. In such conditions, politicians will find it increasingly difficult to find ways to increase labor productivity and living standards. However, not everyone shares this point of view.

Some positive aspects may be found in this process. The leap in technological development will significantly prolong the average life expectancy. It is also the only way to overcome the problems of high debt. In the UK, technology has led to the loss of 0.8 million low-skilled jobs, but at the same time allowed the creation of 3.5 million highly skilled, quoted by the IFR Deloitte study. In addition, robots increase productivity and competitiveness.

It is a self evident truth that businesses should take an active role in supporting their current workforces through re-training. Individuals must take a proactive approach to their own lifelong learning and that governments create the enabling environment, rapidly and creatively, to assist these efforts.

Overall, robotization may lead to potential high unemployment rate, inflation as well as inequality. Nevertheless, this process will definitely improve the performance and quality of employees` work and make labor market more competitive. Therefore, our society will become a consumer of high-quality goods indeed. To prevent a worst-case scenario—technological change accompanied by talent shortages, mass unemployment and growing inequality—reskilling and upskilling of today's workers will be critical.

References:

1. Carl Benedikt Freyt, Michael A. Osborne. THE FUTURE OF EMPLOYMENT: HOW SUSCEPTIBLE ARE JOBS TO COMPUTERISATION? , September 17, 2015
2. Daron Acemoglu, Pascual Restrepo, Robots and Jobs: Evidence from US Labor Markets, NATIONAL BUREAU OF ECONOMIC RESEARCH 1050 Massachusetts Avenue Cambridge, MA 02138 March 2017
3. KLAUS SCHWAB, The Future of Jobs Employment, Skills and Workforce Strategy for the Fourth Industrial Revolution January, 2016
4. Arturo Baroncelli, FOCUS Expert Workshop 16th FEBRUARY 2016 World Robotics Survey
5. Scientific opening speech at the 2017 Global Mobile Internet Conference Beijing.
6. International Joint Conference on Artificial Intelligence (IJCAI 2017) in Melbourne
7. David H. Why Are There Still So Many Jobs? The History and Future of Workplace Automation, Autor Journal of Economic Perspectives—Volume 29, Number 3—Summer 2015—Pages 3–30
8. The Impact of Robots on Productivity, Employment and Jobs A positioning paper by the International Federation of Robotics April 2017 (international federation of robotics).
9. World Conference on Technology, Innovation and Entrepreneurship,Procedia - Social and Behavioral Sciences 195 (2015) 564 – 573
10. Cohn, J., The robot will see you now. The Atlantic. (2015 February 20).

O. Hulinskyi
«Economics of Entrepreneurships», 3rd year Student
Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman
Scientific Supervisor – PhD in Economics, Assoc. Prof., Department of Finance Kurylo O.

CHANGES IN ECONOMIC INDICATORS AFTER UKRAINIAN CRISIS (2013-2014)

Relevance: During the period of Ukrainian crisis and after it economic indicators and financial results of our country were changing with a very high speed, that is caused by a lot of factors, bothinternal and external. That`s why this theme is so important and actual in our time.

Objective: To investigate the origins, development and result of dynamic in economic indicators of Ukraine and make conclusions what should we wait for in the future.

Years 2014 and 2015 were the among most difficult for Ukraine since 1995. The country experienced economic crisis and military conflict in the East. Ukraine's gross domestic product topped out at $183 billion in 2013—the year before the revolution and war. It dropped by about half the next year. Crisis deepened through 2014 and in the first quarter of 2015. Inflation peaked at about 43 percent in 2015. More than three years after the 2014 revolution, Ukraine

is still stuck in economic doldrums, and corruption is still rampant. For more than three years, the Ukrainian people have been waiting for peace and prosperity.

Although its economy was in decline from 2013, some believe Ukraine's primary economic challenges were not all self-inflicted. Russia's annexation of Crimea in March 2014 seized 4% of Ukraine's GDP. Subsequently, Russia's support for separatists in eastern Ukraine, a region that accounted for 10% of the country's GDP in 2013, resulted in the region's production plummeting by 70%, costing Ukraine some 7% of its 2013 GDP. Russian trade sanctions imposed in 2013, even before the Maidan, slashed Ukraine's exports to Russia by 70%—accounting for a drop of 18% in Ukraine's total exports. In 2014, Ukraine's exports to Russia—which included machinery, steel, agricultural goods, and chemicals — fell by half [1].

Sharp decline in export revenues, very restricted access to the international capital markets for real and public sectors at the background of high economic and political uncertainty resulted in sharp hryvnia depreciation: from UAH 7.99 per USD in the end of 2013 to UAH 24.0 per USD in the end of 2015. The National Bank of Ukraine was not very flexible in intervening the interbank exchange rate market due to low international reserves**.** They collapsed from USD 20.4 bn in December 2013 to USD 5.6 bn in February 2015 as they were used to cover government debt repayments and imported gas purchases [2].

In this situation Ukraine needed to ask forcredit help from IMF and EU.These structures, of course, put forward their requirements. For example, increase in price for imported gas, which was so unpopular decision As well as the minimum wage freeze, taxes must go up and 10% of civil servants will be made redundant. There are also plans to cut corruption and red tape.

And the IMF wants the hryvnia to float more freely against the dollar.

The economic statistics for 2016 indicate that Ukraine has managed to overcome the toughest phase of the economic crisis. For the first time in four years, the Ukrainian economy recorded a positive growth rate of around 2%. This is due to the reforms launched in the first months following the EuroMaidan and of the implementation of the reconstruction program under pressure from Western lenders, mainly the International Monetary Fund (IMF) and the EU. [3] It was such called «stable crisis». It can be reflected in the Ukraine GDP growth rate and inflation rategraphs:

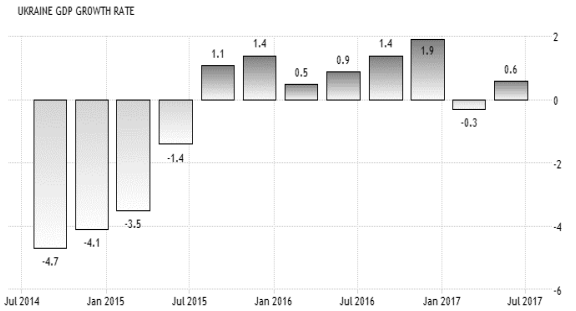

FIG. 1. «UKRAINE GDP GROWTH RATE», % [4]

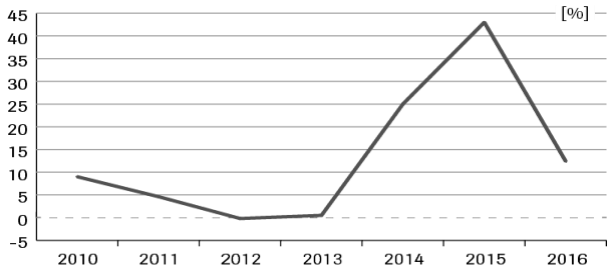

FIG. 2. «DYNAMIC OF INFLATION IN UKRAINE», % [5]

These achievements, however, are unimpressive when viewed in the context of the scale of the crisis which affected Ukraine in 2014 and 2015, when the cumulative decline in GDP was 16.5%.

The stable political situation, favorable situation on foreign market, relatively less military activity in Donbas and results of various reform policies were the reason for the economic stability and growth.

Output is now increasing for the first time since 2012, with growth of 2 per cent last year expected to rise to 2.8 per cent this year and more than 3 per cent in 2018. Renewed growth

and lower inflation has, in turn, allowed battered living standards to start recovering. Realwagesincreasedby 11.6 per cent in 2016 [6].

The monetary policy of National Bank of Ukraine (NBU) is another factor to be considered as a success. In March 2017, Consumer Price Index (CPI) grew by 15.1% year-over-year (yoy). Inflation came below the NBU's projection of 16.4% yoy, which was published in the Inflation Report (January 2017). Therefore, NBU was able to maintain the inflation level and floating exchange rate of hryvnia, that helped to made it possible to stop the devaluation trend and also gave rise the increase in foreign exchange reserve [7].

So, in general, we can say, that our economy was in deep recession last few years, but now we are going to make it better. However, beside the positive growth of Ukrainian economy after the Euromaidan, there are much more to be done in financial reforms and market system to gain more speedy growth that is needed by Ukraine, and in days to come there lies the greater role of international communities like IMF and EU to be played in uplifting Ukrainian economy.

References:

1. Ukraine: Current Issues and U.S. Policy. - Vincent L. Morelli. - Section Research Manager.- January 3, 2017;
2. «How Did Ukraine Change after Euromaidan?»[Electronic resource]. – Access to resource: http://4liberty.eu/how-did-ukraine-change-after-euromaidan/;
3. The stable crisis. Ukraine's economy three years after the Euromaidan, - Tadeusz Iwański, - [Electronic resource], - Access to resource: https://www.osw.waw.pl/en/publikacje/osw-commentary/2017-04-05/stable-crisis-ukraines-economy-three-years-after-euromaidan
4. https://tradingeconomics.com/ukraine/gdp-growth
5. https://www.osw.waw.pl/sites/default/files/image/2.-inflation-rate-.png
6. http://www.worldbank.org/en/country/ukraine/publication/economic-update-spring-2017
6. The progressive Economy of Ukraine after Euromaidan. - By Deepen Bista , Marie Curie Fellow at Institute of International Relations, University of Warsaw [Electronic resource], - Access to resource: http://postsoviet.eu/2017/07/15/the-progressive-economy-of-ukraine-after-euromaidan/

L. Khatiashvili
Scientific Associate at the Chair of Economics, Doctoral Student
German University of Administrative Sciences Speyer, Speyer, Germany

SOCIAL ENTERPRISES AS A SOLUTION FOR ECONOMIC CHALLENGES. THE CASE OF GEORGIA

"The world is losing its taste to global businesses"(note 1) - the tendency that is evident through global economic developments, like decreased political support for multinatitionals, overall scepticism towards global companies, questioning the benefits brought to local markets by the conglomerats. While thinking of maintaining the benefits from global value chains through economies of scale, arbitrage deals or factor production profits do not necessarily work nowadays. On the other side, the pressure on new economic challenges, like the refugee crisis, drinking water needs and alterations in global climate, increases. The answer lies in local solutions to global problems – higher social impact and social aim as the basis for profit-oriented businesses. As such entrepreneurs fit neither to non profit nor to private sector,are often referred as the 4th sector of economy.

It is more than two decades that social entrepreneurship is vigorously discussed in western world, especially after Nobel Prize award to social entrepreneurs Wangari Maathai and Muhammad Yunus in 2004. Although the buzz about double- and triple bottom line businesses are utilized effectively in developed world. Like UK and US are realizing millions of dollar earnings into the budgets and providing the huge impact scale on social inclusion area through developing and supporting social enterprises, on the other side stands the developing world that is not much aware of these benefits (Bornstein). It is a high time to overcome the trepidation of the Government of Georgia in welcoming the new innovative forms of businesses that could fill the gap of underserved social areas, that starts by inclusion of people with

disabilities, internally displaced people and other groups of society in need. Moreover since rapid advance of political setting towards western values by signing the Association Agreement with the EU in 2014 (entered into force on 1.07.2016), alongside with the statement on voluntary contribution to the UN SDGs in 2014, the eradication of marginalization and higher social inclusion for vulnerable groups are on the agenda. The incentives for such social enterprises are incoherent through regions without following one pattern and should be examined in this case. The paper discussed the case of Georgia in a comparative perspective to the developed world – leaders in the sphere.From an economic view a lot of impediments exist for developing the sphere. However output is valued by fostering upward mobility for the underpriviledged class (Schumpeterian definition) and decreasing social benefits from the state, thus relieving the load of social budget.

Interpretive methods of research are applied by disclosing the cause-effect of the social entreprneurship phenomenon in Georgian realm. Primary data was collected from the target audience consisting of initiators since 2008 (milestone when the topic became acute in Georgia), such as the European Fond and Center for Strategic Research and Development of Georgia (CSRG) , donors like British council and Brot für die Welt, Swedish International Development Cooperation Agency (SIDA), Czech Fundrising Center, public side- Ministry of Sport and Youth, Tbilisi city council and The strategic unit for developing country strategy by the prime-ministers cabinet, and finally the beneficiary, operating NGOs in the field, as individual enterprises (in total 13). The secondary data include legal documents, analyzing a point system for the unified database for socially excluded families, government and non-governmental, donor-funded social programs. In additional global economic trends, the incentive analysis on social focus from multinational company perspective. The research is backed by the theoretical overview of the two school of thoughts: Schumpeterian entrepreneural destructuve phenomenon and new business school straighforwards definitions of social entrepreneurs.

The results embrace the economical model for easing the social budget burden for the state of Georgia, interpreting by non-financial discoluse documents for the big enterprises. The detailed scenario is shown for the case of Georgia, including economic obstacles balanced by welfare growth contributions.

References:

1. Abu-Saifan., S., (2012) Social Entrepreneurship definition and Boundaries. Technology Innovation Management Review, February.
2. Bornstein, D. (2007) How to Change the World: Social Entrepreneurs and the Power of New Ideas, Oxford University Press
3. Cantillon, R., (1755) Abhandlung über die Natur des Handels im allgemeinen, translated by Hella Hayek, commented by Dr. Friedrich A. Hayek, 1931, Jena, Verlag von Gustav Fischer
4. Convention on the Rights of Persons with Disabilities (CRPD) available online: https://www.un.org/development/desa/disabilities/convention-on-the-rights-of-persons-with-disabilities.html
5. Dees, J. G., Anderson, B. B. (2006) Framing a theory of social entrepreneurship: Building on two schools of practice and thought. In Mosher-Williams, R., & Association for Research on Non-profit Organizations and Voluntary Action (Eds.), Research on social entrepreneurship: Understanding and contributing to an emerging field (pp. 39–66). Aspen Institute (ARNOVA occasional paper series).
6. Gogokhia, S., (8 Oct 2015), Interview 'სოციალური საწარმოები შეიძლება დაიხუროს' ('Social enterprise may be shut down'). Available online: https://bpn.ge/biznesi/15924-socialuri-satsarmoebi-sheidzleba-daikhuros.html?lang=ka-ge last accessed: 18.05.207
7. Grohs, S., Schneiders, K., Heinze, R.G., (2015), Social Entrepreneurship Versus Intrapreneurship in the German Social Welfare State: A Study of Old-Age Care and Youth Welfare Services. Nonprofit and Voluntary Sector Quarterly, 2015, Vol. 44(I) 163-180
8. Grohs, S., Schneiders, K., Heinze, R.G., (2016), Outsiders and Intrapreneurs: The Institutional Embeddedness of Social Entrepreneurship in Germany. International Society for Third-Sector Research and The Johns Hopkins University, ISTR.
9. Law of Georgia, on the protection of the people with disabilities (14/06/1995), საქართველოს კანონი შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე პირთა სოციალური დაცვის შესახებ საქართველოს 1997 წლის 16 ოქტომბრის კანონი №959 - საქართველოს პარლამენტის უწყებანი №44, 11.11.1997წ., გვ.68

საქართველოს 2001 წლის 20 ივნისის კანონი №972 - სსმ I, №22, 06.07.2001 წ., მუხ.81 available online: https://matsne.gov.ge/ka/document/view/30316
10. Lutz, E., Spiess-Knafl, W., (2011), Disentangling Gut Feeling- Assessing the Integrity of Social Entrepreneurs. International Journal of Voluntary and Nonprofit Organizations. August 2016.
11. Pater, S., (2014) Social Entrepreneurship has unexpected benefits for the bottom line, August 27, 2014, Entrepreneur Online Journal. Available online https://www.entrepreneur.com/article/236326 Last accessed: 04.07.2017
12. REGULATION (EU) No 1291/2013 OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL, of 11 December 2013, establishing Horizon 2020 - the Framework Programme for Research and Innovation (2014-2020) and repealing Decision No 1982/2006/EC (Text with EEA relevance), Official Journal of the European Union, 20.12.2013
13. Report of the Ombudsmen of Georgia , 2016 Available online: http://www.ombudsman.ge/en/reports/saqmianobis-angarishebi/public-defenders-activity-report-20161.page last accessed: 31 May 2017
14. Schumpeter, J., (1952) Theorie der wirtschaflichen Entwicklung, 5th edition, Suncker & Humbold, Berlin
15. Social Service Agency under the Ministry of Labor, Health and Social Affairs
16. Speech of Mr David Zalkaliani, at the voluntary national review of 2016 at UN assembly on SDGs Available online: https://sustainabledevelopment.un.org/vnrs/ last accessed: 30.05.207
17. Szegedi, K., Bereczk A.,(2016) Relationships between Social Entrepreneurship, CSR and Social Innovation: In Theory and Practice. International Journal of Social, Behavioral, Educational, Economic, Business and Industrial Engineering. Vol:10, No:5, 2016
18. Zweynert, A., (2016) Fears for Social Entrepreneurs in Britain as Brexit Looms Large,
19. The Thomson Reuters Foundation2016. Available online: (http://poll2016.trust.org/i/?id=db059db9-1813-4af8-a7df-56049e97dc4a last accessed: 09.05.2017

V. Kizilov
"PFM", 6th year Student
Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman
Scientific Supervisor – PhD in Economics, Assoc. Prof., Department of Finance Zhyber T.

ASPECTS OF INTRODUCING NEW PUBLIC MANAGEMENT IN UKRAINE

After crucial events of 2013-2014 years, question about changing in public administration, methods and principles of its work, has become one of the most important to solve. Traditional bureaucratic model of governance proved its insolvency and ineffectiveness. Traditional system, especially in Ukraine, has key bad features as a corruption, large time lag in make-decision process, absence of responsible persons and others. Conversations about necessity of decentralization processes in all spheres of social life are still popular, partly because they have no implementation in practice. Therefore, we have faced with the question which model to choose in public sector management.

It is thought one of the most suitable model for current situation in Ukraine would be the New Public Management (NPM). The term "New Public Management" encompasses a broad range of techniques and perspectives that are intended to overcome the inefficiencies inherent in the traditional model of public administration. Robert Behn defines the New Public Management as "…the entire collection of tactics and strategies that seek to enhance the performance of the public sector…" [1].

NPM is related to the changing balance of power between economic theories since the 1980s. The economic doctrines of Keynes, which ruled after the Second World War, grew outdated in the 1980s. New public management was a reaction to the traditional public administration theories. Because of financial and fiscal problems of the welfare state, we needed new ideas to innovate public organizations. Based on the neo-liberal paradigm, different sets of ideas for public organizations were developed, which we called "new public management". Public organizations were equated with private organizations. An entrepreneurial spirit was introduced into the public realm; however, the political dimension was left out.

According to Patrick Dunleavy, Professor of Political Science and Public Policy within the Government Department of the London School of Economics we can distinguish three important characteristics of NPM:

- disaggregation;
- competition;
- incentivisation [2].

The essence of NPM is the introduction of the public administration of all the best theories and practices used in business. This supposes two compulsory elements to realize NPM in real life: qualified managers what is more, for all levels – from the top to the down and mechanism of delegation.

Managers. NPM supposes managing the public sector as close as possible to private sector, which requires skilled managers. In context of decentralization and building system "from down to top", importance of the lowest level of governance is equal to the highest if not more important. This is one of the most painful problem of our education and economic systems. We have a lot of theory-skilled workforce but we have a lack of professional managers with required skills. MBA programs appeared in Ukraine recently and their alumnus prefer private sector, what is more – foreign countries'. Level of salaries in public sector in Ukraine, especially at the lowest level is not enough for a common life, also state service' reputation does not help in this situation.

Mechanism of delegation. The most important feature of NPM is that the Government does not provides all services directly, is does it using outsourcing, public-private partnership. Essence of it is the creating links between business, science and workforce to satisfy simultaneously needs of several social spheres. All we see in Ukraine is the privatization which is repeated year after year and the main goal of which is to fill budget, but not to make successful enterprise, which could be an employer and significant market player. Ministry of Economic Development and Trade of Ukraine declares their significant achievements presenting new Law about Concession on September 8, 2017. Mechanism, which has been working effectively in the USA since 19th century. We have system of public tenders "ProZorro", which is progressive instrument and shows its effectiveness, but in the other hand, we have a big resistance to implementation on lower levels.

NPM is directed to achieving the most effective decision. This decision could be achieved in two ways: the decision could be called effective if the best result is achieved at a given nominal expenditures, or determined result is achieved at the lowest cost of choice. In addition, we have ask the question what is the role of governance in this making decision process. How to evaluate effectiveness of this whole process?

Problem of governance in Ukraine is that we do not speak about reducing our expenditures achieving determined result, we are speaking about excessing our expenditures in process of achieving result, which is close to determined. Effectiveness of governing mechanism is negative in our case, because terms, results, funds are not followed, as the result, we have increased expenditures without expecting effect. That is why reducing of control in our system can turn into a deep systematic crisis of governance.

To summarize we can say that NPM is interesting model, which has approved its effectiveness around the world, but for Ukraine, this system allow too much freedom for local levels. There is many important reforms, which are needed to be realized as soon as it could be (Pension and Medicine reforms for instance) and it could not be realized in decentralized system. The absence of responsibility is the main problem of governance in Ukraine, only after solvation of this problem we can build new model of governance, it could be no necessary NPM, it could be the Good Governance or E-Governance, but we have to evolve, grow up to this level of economic thinking.

References:

1. Behn, R. D. Rethinking democratic accountability. Washington, DC: The Brookings Institution – 2001.
2. Dunleavy P., Margetts H., Bastow S., Tinkler J. New public management is dead. Long live digital-era governance. Journal of Public Administration Research and Theory, 16 (3). pp. 467-494, Oxford – 2006.

J. Kozlova
"International Business", 2nd year Student
Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman
Scientific Supervisor – PhD in Economics, Assoc. Prof., Department of Finance Kotina H.

CASHLESS SOCIETY: FACT OR FICTION?

Modern economic development leads to the displacement of paper and coin money and movement to create a cashless society. Thus, paper money is slowly passing into history. Their place is taken by electronic money. It is time when the developed countries completely abandon the cash. An example is Sweden where even the homeless people started using bank cards [5] .

Nowadays many economists around the world are studing this issue. Kenneth Rogoff, Larry Summers, Peter Bofinher, Lars Feld, Carl-Ludwig Thielen are among them. Ukrainian economists are not an exception. Ruslan Kravets, Roman Nasirov, Andrii Hunder and others are exploring this issue in our country.

Today some economists substantiate the need for restrictions and prohibitions of cash, withdrawal of banknotes of large nominal value from circulation. For example, one of the most famous American economists, Professor of Harvard Kenneth Rogoff points out that the rejection of the cash will help to fight against illegal financial activities and contribute to effectiveness of policy of negative. Harvard economist Larry Summers spoke for refusing of cash in 2014. In Germany Peter Bofinher supports this idea[8] . Bofinher commented in the interview to Der Spiehel magazine "At the current technical capabilities coins and banknotes are really an anachronism".

The Reuters agency reports that today the European Central Bank considers the destruction of banknotes of 500 euros. Its president Mario Draghi stated that "banknote of 500 euros is being considered as a tool for illegal activities[4] .

However, some economists oppose the abolition of cash. Lars Feld, Professor of Economics in Freiburg says that the cash is also the "chiseled freedom" and enables citizens to escape from the state control. Carl-Ludwig Thiele, a member of the German Federal Bank, considers arguments in favor of the abolition of cash to be unconvincing[6] . Thiele says that there are also opportunities for fraudsters in case of cash cancellation.

Let us consider the advantages and disadvantages of non-cash circulation. Advantages: limits financial crimes (tax evasion, shadow economy), reducing costs for cash production and its turnover, It is easy to transport, ease of use, complete and easy government control of money circulation.

Disadvantages: Reducing freedom of citizens, excessive openness, additional costs for carrying out card payments, especially if there are various payment systems, growth of electronic fraud ,possibility of technical failures that lead to chaos, possibility of mindless shopping.

Cash provides additional expenses: in the study published by Tufts University losses of American companies were estimated at $ 55 billion annually because of cash as theft, security costs and additional labor. Losses from cash are about $ 43 billion a year for consumers who pay nearly $8 billion annually in the form of fees when withdrawing cash at ATMs and spend an average 28 minutes per month to get to the ATM. Short-received tax revenues are at least $ 100 billion a year because of undeclared cash transactions.[2] . The trend towards use of non-cash transactions and settlement began in the 1990s. By the 2010s cash had become actively disfavored in some kinds of transaction, and larger cash amounts were in some situations

treated with suspicion, due to its versatility and ease of use in money laundering and financing of terrorism and actively prohibited by some suppliers and retailers,[5] to the point of coining the expression of a "war on cash". By 2016 in the UK it is now reported that 1 in 7 people no longer carries or use cash[10] . And now, the next step in financial evolution has come to light. Bitcoins are electronic currency, otherwise known as 'cryptocurrency'. Bitcoins are a form of digital public money that is created by painstaking mathematical computations and policed by millions of computer users called 'miners'. We call this new money, 'Bitcoin'. Bitcoins are, in essence, electricity converted into long strings of code that have money value.

Currently, about 85% of total consumer payments accounts for cash payments in the world[7]. However, every year the share of cashless payments is gradually increasing. The more developed the economy is, the greater role belongs to non-cash payments and the smaller role belongs to cash. The share of cash does not exceed 3-9% of the total amount of money supply in economically developed countries[1] .

In Ukraine the share of cashless payments increased to 35% in 2017[9]. This is four times more than six years ago - in 2011 (8%).The high proportion of cash (M0) in the total amount of money (M3) indicates insufficient development of cashless payments, poor structure of the money supply, presence of significant volumes of turnover of the shadow economy and loss of public confidence in banks.

In conclusion, a cashless society is no longer just a figment of the imagination. This great change presents opportunities for governments to improve issues surrounding income inequality and poverty, and opportunities for entrepreneurs to create innovative, disruptive businesses.

References:

1. Banking News.Cashless society, available at http://www.eastandpartners.com/index.php/publications /bankingnews/is-a-cashless-society-fact-or-fiction

2. Bhaskar Chakravorty & Benjamin D. Mazzota.THE COST OF CASH IN THE UNITED STATES, available at http://fletcher.tufts.edu/~/media/Fletcher/Microsites/Cost%20of%20Cash/CostofCashStudyFinal.pdf

3. Cashless Society: When Will Merchants Stop Accepting Cash in Sweden. A Research Model, available at http://research.cbs.dk/en/publications/cashless-society(a05d1a95-d4cc-4d8f-a5a0-332a8ecd530c).html

4. European Central Bank PRESS RELEASE ,4 May 2016, available at www.ecb.europa.eu

5. KTH The Royal Institute of Technology "Sweden is on track to becoming the first cashless nation." ScienceDaily, 13 October 2015,available at www.sciencedaily.com/releases/2015/10/151013112401.htm

6. Lecture Notes in Business Information Processing, available at http://www.uni-freiburg.de/

7. Master Card.Measuring progress toward a cashless society, available at https://www.mastercardadvisors.com/content/dam/advisors/en-us/documents/MasterCardAdvisorsCashless Society.pdf

8. Schmidt T. (2016). Cash payments more popular in Germany than in other countries, available at https://www.bundesbank.de/Redaktion/EN/Downloads/Bundesbank/Research_Centre/2016_01_research_brief. pdf?__blob=publicationFile

9. Report on the activity of payment systems and money transfer systems in Ukraine, available at https://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=76254#top

10. https://www.independent.co.uk/news/business/news/uk-moves-towards-cashless-society-10267215.html

K. Moiseienko
Candidate of Economics, Associate Professor,
Accounting, Finance and Economic Security Department
Donetsk National Technical University (Pokrovsk)
V.Zakharova
Postgraduate Student,
Donbas State Engineering Academy

MODERN METHODOLOGICAL ISSUES OF THE DESCRIPTION OF FINANCIAL, ECONOMIC AND SOCIAL SYSTEMS IN THE CONTEXT OF "REALISTIC" CRISIS APROACH

In the wake of the global financial and economic crisis, the question of methodology has been raised by economists, social scientists, policy makers, the media and within everyday discourse. At least two fundamental issues have arisen: firstly, the justification, if any, for the unrealistic assumptions that have become mainstream in economics and finance, not least the rationality assumption (either perfect rationality or rational expectations) and the efficient market hypothesis; secondly, the issue of theorizing the system as a whole has become prominent because the crisis has made evident the interconnections from the US sub-prime mortgage market to the global economic and social system as a whole. Thus there has arisen a desire for research in economics and finance to be both sufficiently realistic and systematic and the ability of economics to achieve these aims has come under intense scrutiny.

Lawson T. (2009) develops critical realism-inspired reflections on the recent global financial and economic crisis that offers an excellent introduction to critical realism in economics. According to Lawson, critical realism addresses philosophical and methodological issues that can help 'clear the way' for better economic theory and empirical analysis but critical realism does not itself undertake economic theory and analysis [1]. In other words critical realism is an 'under-labourer' for finance, economics and the social sciences. This means that critical realism has nothing substantive to say about the global financial and economic crisis per se but it does have plenty to offer at the level of methodology. Consider, firstly, Lawson has to say about the methodology of mainstream economics in wake of the crisis. Against those such as Collander D. et al. (2009) [2] and Davis J. (2008) [3] who have highlighted theoretical shifts in mainstream thinking accelerated by the crisis (for example, behavioral economics, neuroeconomics, happiness economics, evolutionary game theory, agent-based complexity economics, experimental economics) Lawson argues that whatever the variety in terms of theory, the methodology of mainstream economics has remained fundamentally unaltered and unquestioned before, during and after the onset of the crisis [1]. This methodology consists in an insistence on mathematical or econometric modeling on the part of mainstream economics. In other words it is an insistence that valid explanation in economics must always include mathematic-deductive reasoning. Lawson draws upon critical realist philosophy to argue that this insistence has vitiated the ability of mainstream economics to theorize the crisis. The problem is not the use of mathematics per se. Rather, the problem is the unrealistic 'closed system' assumptions that are generally necessary to construct a tractable mathematic-deductive model in economics. On Lawson's critical realist analysis these closure assumptions generally imply a world of atomistic individuals, unlike the real world of social structures, mechanisms and agents.

As noted above, in media and popular discourse on the crisis it is precisely this system failure that is stressed. It is 'economists' who are asked to explain the economic system and its failings. How, then, do economists answer these questions? How should they do so? What methodological help is available? These are clearly vital questions but the issue of how to grasp the system as a whole is not one towards which the critical realist methodology of retroduction offers any help. For system-wide theory, as opposed to the theory of a local and specific case or event, then no longer is there a single surprising occurrence to be explained via hypothesis of an individual structure or mechanism. Rather, there are myriad known structures, mechanisms and events such as those listed above in relation to the crisis. In order to understand the system as a whole, and the crisis therein, we primarily aim to fathom the mode of interconnection of the system, the contradictory role (function and dysfunction) of its myriad aspects. This is a matter of synthesis or integration of a given complexity, rather than, as in critical realism, the analysis and abstraction of a hypothesised individual underlying structure. The critical realist stress on the realistic depiction of individual structures and mechanisms does not offer any aid to the realistic comprehension of the system overall. An unhelpful dichotomy between realistic and systemic abstraction is thereby encouraged.

Critical realists claim that the critical realist notion of stratification can aid in integration or synthesis as regards concrete matters such as the financial economic crisis. Jessop's 'method of articulation' and his 'strategic relational' approach similarly claim to aid integration or synthesis based upon critical realism (e.g. Jessop B., 2002 [4]). It is not just directly in the area of finance and the crisis that critical realists draw on the ontological notion of stratification to make this claim. Brown A. (2013) [5], for example, has discussed recent claims of synthesis or integration made in the name of critical realism by leading scholars in the related fields of industrial relations studies (Edwards P., 2005) [6], management and organization studies (Tsoukas H., 2000, Reed M., 2000) [7, 8], the sociology of work (Ackroyd S., 2000) [9] and labor market studies (Fleetwood S., 2011) [10]. Clearly, if we are to get to the bottom of the issue of realistic and systemic abstraction we must probe the critical realist notion of stratification. This will entail more detailed consideration of the heart of critical realism, the critical realist ontology.

For critical realism as explicated in Bhaskar (1989) [11] social structures are based on relations between social 'positions' such as the relation between (the position) husband and (the position) wife, or between landlord and tenant, or between employer and employee, or, as noted above, between creditor and debtor. Critical realism conceives of social relations as constraining and facilitating the agents who 'slot' into social positions. Like natural structures, social structures are relations by virtue of which powers emerge and, in the case of social structures, these powers constrain and facilitate social activity. Unlike natural structures, social structures are reproduced or transformed through the very activities of the agents that they constrain and facilitate.

Despite its superficial appeal, there are deep flaws in the critical realist open system ontology of stratification and emergence. These flaws emerge when switching from an individual perspective to that of the financial and economic system as a whole, and the crisis therein. What superficially appear as self-contained structures and powers are nothing of the sort when taking a system-wide, long-run point of view. 'Realistic' abstraction at the level of immediate appearances is not the same thing as 'realistic' abstraction at the level of the system as a whole. This is best seen by way of examples.

The significance of money for comprehending the financial and economic crisis is undeniable. Money is a powerful object in my pocket and in my bank account – I need its power in order to purchase my needs and wants. However, a moment's reflection reveals that the money in my pocket is not a self-contained structure. Money possesses its power of immediate and universal exchangeability only as part, and by virtue, of a system of commodity production where a generalized acceptance of money has emerged. I cannot define the money in my pocket apart from the wider system of commodity production. Yet it is also the case that I cannot define money in abstraction from its immediate appearance. Money necessarily appears as a discrete thing, actual (in a pocket) or virtual (in a bank account), that is how all individuals across the system perceive it, and how money takes effect. What does this mean for critical realism?

The researcher solely interested in a case study of, say, a specific firm can temporarily abstract from such issues as the nature of money, and simply treat the money empirically encountered as a local and specific power. However, the researcher interested in the nature of money (as any researcher of the crisis must be) will be misled by critical realism because, on reflection, money is not a discrete structure contingently interacting with other discrete structures and agents to generate the flux of events in an open system. Rather, money cannot be defined apart from the system of commodity production and from some typical activities and appearances within that system (the activities and appearances of commodity production and monetary exchange).

Next take the example of the capitalist firm, another key constituent of capitalism and the crisis therein. Like money, a firm superficially appears to have a distinctive power (in this case the power to make profit) by virtue of its intrinsic local and specific structure, in tune with

the critical realist ontology. This is how Fleetwood (2012) describes the firm (what he terms the 'company') – as a particular kind of local and specific structure, self-contained [12]. However, profit is a monetary gain achieved through commodity purchase and sale. Accordingly a definition of the capitalist (profit-making) firm must include money and commodities and these must, as we have seen, be taken to include the system of commodity production. Therefore, like money, only in a more complex way, the capitalist firm possesses its characteristic power by virtue of the system of which it is part, not merely by virtue of its own internal structure. From this system-wide perspective the firm is not a discrete, self-contained structure within an open system of many such structures. It is analytically inseparable from (cannot be defined apart from) the generalised presence of money, commodities, profits and associated activities of individuals and groups across the system. The critical realist open system ontology of separately definable and in this sense discrete, self-contained entities resonates with the immediate appearances of a capitalist firm but not with the wider system of which the capitalist firm is, on reflection, necessarily a part.

Finally consider the key category of 'capital'. The financial crisis has made evident the degree and depth of the relations across the globe established through flows of what is termed 'capital'. Capital appears everywhere, recognized in finance as investment funds (traded in the capital markets) and in economics as physical means of production. The state too is inseparable from the thicket of relationships associated with capital, e.g. as a key player in the financial markets. Thus, whatever it is, capital is not a discrete structure interacting with others in an open system. In this system capital (which itself includes commodities and money) must be included in the definition of key structures, institutions and agents, inclusive of the capitalist firm and the capitalist state. Conversely the latter are necessary parts of capital (e.g. the system-wide predominance of capital necessarily requires the system-wide presence of capitalist firms). In short, it is not possible to define or comprehend any characteristic feature of the capitalist system as a self-contained.

Using the example of the financial and economic crisis, this paper has offered a critique of critical realism and presentation of an alternative – systematic abstraction. The paper has stressed the distinct nature of the system as a whole. In contrast to immediate appearances the capitalist system, when seen from a system-wide and historical perspective, is not open but displays regular systemic or collective activities. The commodity form of value is not just one structure amongst many, it offers the theorist an initial orientation towards this system, it is the first step in grasping how the system integrates multiple aspects and levels. If one does not start with value, one cannot comprehend any regime of capital accumulation – indeed one cannot even comprehend money, let alone financialization and the crisis. Yet, there is no notion in critical realism of how a simple and abstract structure could be developed to help comprehend a complex system. As a result, despite its superficial appeal for individual case study research, the critical realist notion of an open social system encourages vague conceptions of free floating social structures, obscuring their internal relations with one another and with the activities of agents.

References:

1. Lawson, T. (2009). The current economic crisis: its nature and the course of academic economics. *Cambridge Journal of Economics*, 33(4): 759–777.
2. Colander, D., Föllmer, H., Haas, A., Goldberg, M., Juselius, K., Kirman, A., Lux, T. and Sloth, B. (2009). The Financial Crisis And The Systemic Failure Of The Economics Profession. *Critical Review*, 21(2): 249–267.
3. Davis, J. (2008). The Turn in Recent Economics and Return of Orthodoxy. *Cambridge Journal of Economics*, 32(3): 349–366.
4. Jessop, B. (2002). Capitalism, the regulation approach and critical realism. In Brown, A., Fleetwood, S., and Roberts, J.M. (eds). Critical Realism and Marxism. London: Routledge, 88–115.
5. Brown, A. (2013). Critical realism in social research: approach with caution. Work, Employment and Society forthcoming.
6. Edwards, P. (2005). The challenging but promising future of industrial relations: developing theory and method in context-sensitive research. Industrial Relations Journal 36(4): 264–82.

7. Tsoukas, H. (2000) What is management? An outline of a metatheory. In Ackroyd, S. and Fleetwood, S. Realist Perspectives on Management and organizations, 26–44.
8. Reed, M. (2000). In praise of duality and dualism: rethinking agency and structure in organizational analysis. In: Ackroyd, S and Fleetwood, S Realist Perspectives on Management and organizations. London: Routledge, 45–65.
9. Ackroyd, S. (2000). Connecting organizations and societies: a realist analysis of structures. In Ackroyd, S. and Fleetwood, S. Realist Perspectives on Management and organizations, London: Routledge, 87–108.
10. Fleetwood, S. (2011). Sketching a socio-economic model of labour markets. *Cambridge Journal of Economics*, 35(1): 15–38.
11. Bhaskar, R. (1989). The Possibility of Naturalism (2nd edn). Sussex: Haverster-Wheatsheaf.
12. Fleetwood, S (2012) Laws and Tendencies in Marxist Political Economy. *Capital & Class,* 36(2): 235–62.

N. Rekova
Doctor of Economics, Professor,
Business Economics Department,
Donbas State Engineering Academy
I. Dolozina
Candidate of Economics, Associate Professor,
Accounting, Finance and Economic Security Department,
Donetsk National Technical University (Pokrovsk, Ukraine)
N. Madonich
Finance and Credit, 3rd year Student
Donetsk National Technical University (Pokrovsk, Ukraine)

FEATURES OF FINANCING OF STRUCTURAL CHANGES IN ECONOMY OF ESTONIA

Estonia is one of the Baltic countries with a small economy in classical understanding. After independence finding in 1991 Estonian economy passed the deindustrialization way. Nevertheless it should be noted that its structure has not undergone considerable changes: the agriculture share (by 3.1 percentage points) and manufacturing (by 4.1 percentage points) has decreased a little during 1995-2016, at the same time the importance of real estate activities, information and communication and Professional, scientific and technical activities have raised

As calculation of Ryabtsev index [1] of structural distinctions has shown (2000 to 1995 – 0.017; 2006 to 1995 – 0.026, 2016 to 1995 – 0.027), sectorial structure of value added in economy of Estonia in 1995 and 2016 are almost identical. Besides, it is necessary to pay attention to that fact that owing to the small territory the model of the expressed geographical concentration of creation of GDP when practically all the share of all counties, except capital and Tartu, in GDP is lower than 10% is realized in Estonia

Thus, the economy of Estonia endures two important problems: stagnation in structural dynamics and accurately expressed territorial disproportions. The solution of the first demands taking into account some features of formation of the capital of the Estonian companies.

As Juuse E. and Kattel R. point that in the 1990s the structure of capital of Estonian companies was affected by relatively few fixed assets that were acquired by businesses, which in turn indicated a low mechanization of the work and thus a high rate of manual labor. Furthermore, businesses found a niche in commerce, services etc., but not so much in production. Thus, investments were mostly covered with own funds, although there were tendencies towards debt financing from 1993-1998 due to decreasing interest rates among Estonian commercial banks. In principle, the most preferred source of financing of Estonian enterprises was internal equity capital, while the use of external funds, primarily in the form of bank loans, has occurred in the cases of a dire necessity, when internal funds are insufficient, or when cheap funds have been obtained from banks or within intra-group foreign parent companies. In addition to bank loans, businesses started to rely increasingly on leasing facility in the early 2000s and borrowing less from banks, as bank credit was still relatively expensive.

The reliance on internal funds was further supported by the corporate income tax reform in 2000, when income tax on reinvested profits was lowered to zero [2].

It should be noted that the undertaken tax reform has not changed a tendency to reduction of investments into fixed assets. Essential falling of this indicator in 2000 (from 922,1 to 154,0 million euros) was replaced by the period of slow growth of 2001-2005 when the average volume of annual investments into foxed was 172,5 million euros (fig. 1). And only in 2006 volumes of investments in updating of production base have increased twice that was connected with rising of the world economy and export growth. It is also possible to see that further the peak of investments into fixed capital is noted only in 2015.

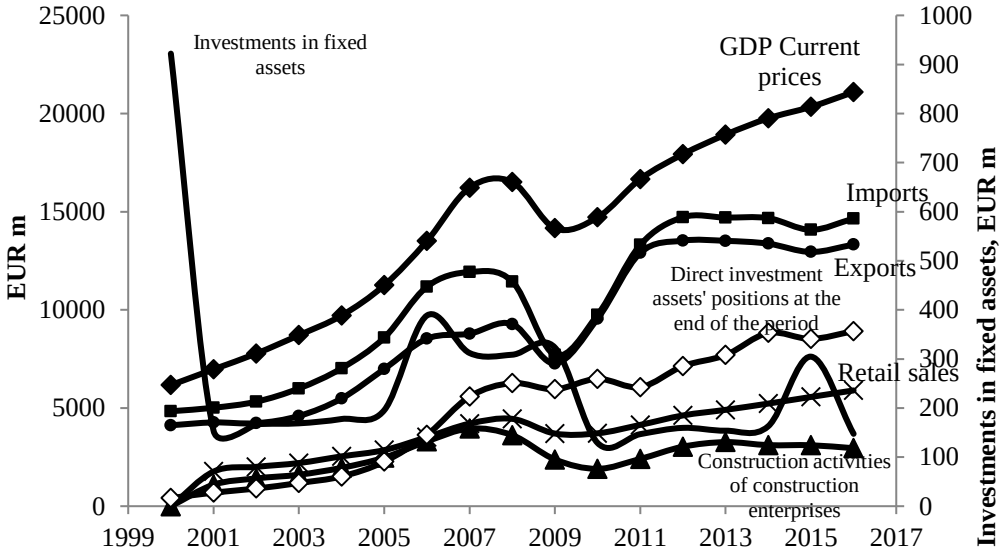

FIG. 1. TENDENCIES OF ESTONIAN MACROECONOMIC INDICATORS' DYNAMICS

*Source: Bank of Estonia data [**Ошибка! Источник ссылки не найден.**]*

Anyway, correlation analysis shows that strong and statistically significant positive link exists only between GDP and volumes of construction, retail trade, export and direct investment liabilities' positions (Tab. 2).

Table 2

CORRELATIONS BETWEEN CERTAIN MACROECONOMIC INDICATORS OF ESTONIA

Variables	Correlation
Investments in fixed assets and GDP Current prices	-0,30878485*
Construction activities of construction enterprises and GDP Current prices	0,80974058
Retail sales and GDP Current prices	0,974366822
Exports and GDP Current prices	0,955619692
Direct investment liabilities' positions at the end of the period and GDP Current prices	0,980755168
Volume index of industrial production and GDP Current prices	-0,164429162*
Investments in fixed assets and Volume index of industrial production	-0,328332302*

** insignificantly differs from 0 (p≤0.05)*

Source: calculated by author

Correlation coefficient between GDP and the volumes of investment into fixed assets is -0,309 but statistically is not differs from zero (assessed according to the recommendations of Taylor R. [4]). The truth is also that there are no interrelations between GDP and industry production as well as between volume index of industrial production and investments in fixed assets.

It should be noted that development of business in Estonia was financed generally due to inflow of foreign investments. At the same time excess production capacities of the national

enterprises and insufficiency of demand for their production on the one hand and businesses' own capital resources on the other caused the low need for external financing. As it is possible to see from fig. 2 structure of bank loans by purpose significantly differs in 2000, 2006 (one of peaks of economic growth of Estonia) and in 2015.

First, among all of the target directions of crediting in 2000 15.6% were necessary on acquisition of goods and services; 14.9% – on acquisition of current assets, 11.5% – on expanding of companies' commercial activities; 8.7% – on acquisition securities. Only 0.3% were loaned of commencing a commercial activity. The most important directions of loaning in 2006 were acquisition of real estate for personal use (39.8%), financing of existing business capacities development (financing sales, office, storage and production areas, other commercial real estate and acquisition of other fixed assets – 26.2%), financing of existing business activities extension (5.0%) whereas loans for newly opening businesses were only 0.2%.

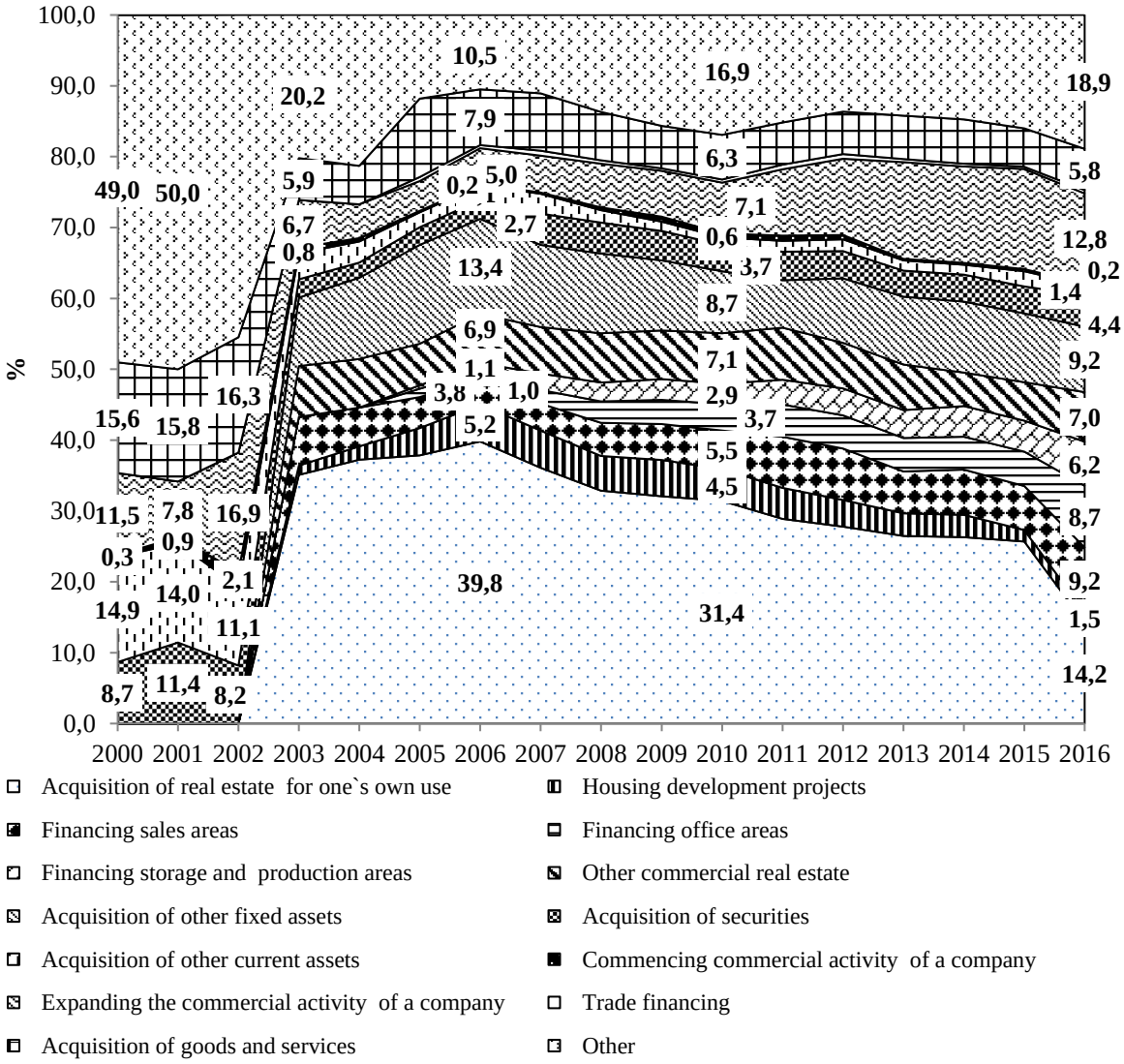

FIG. 2. STRUCTURE OF STOCK OF LOANS GRANTED TO NON-FINANCIAL CORPORATIONS BY PURPOSE IN ESTONIA

Source: Calculated by author on the basis of Bank of Estonia data [5]

In 2016 comparing to 2006 it is possible to designate the following tendencies of change of structure of bank crediting:

a reduction of personal mortgage (from 39.8% in 2006 to 14.2% in 2016) and consumer lending (from 7.9 to 5.8%);

a growth of loans on financing of marketing and administrative activity of the companies (in 2006 total share of financing office, trade and storage areas was 5.9% and in 2016 – 24.1%);

the specific weight of the credits for the new business establishment has not changed while such direction as development of the existing business was more actively credited in comparison to 2006.

Based on the surveys among entrepreneurs (Raudsepp V. et al.), preference is given to internal funds, followed by bank loans, external common equity from existing shareholders, external common equity from target capital providers, and finally debt in the form of bonds [6]. Juuse E. and Kattel R. find that another reason for an insignificant reliance on external equity is related to weak investor protection that also explains the underdeveloped venture capital market in Estonia [2].

In general the main feature of financing of structural transformations of business in Estonia is orientation to equity of the companies and an investment of foreign investors in the capital of subsidiaries. Owing to small scales of the Estonian companies and their concentration in capital county it has not led to essential changes neither in structure of value added, nor to smoothing of territorial disproportions.

References:

1. Региональная статистика: Учебник. Под ред. В.М. Рябцева, Г.И. Чудилина. – М., 2001. – 380 с.
2. Juuse, E. and Kattel, R. (2013). The Estonian Financial System: FESSUD Studies in Financial Systems (No 1), available at: http://fessud.eu/studies-in-financial-systems/
3. Annual economic indicators for Estonia: Bank of Estonia, available at: http://statistika.eestipank.ee/?lng=en#listMenu/2053/treeMenu/MAJANDUSKOOND.
4. Taylor, R. (1990). Interpretation of the Correlation Coefficient: A Basic Review. Journal of Diagnostic Medical Sonography, Vol 6, Issue 1, pp. 35 – 39. DOI: 10.1177/875647939000600106.
5. Stock of loans granted to non-financial corporations by purpose: Bank of Estonia, available at: http://statistika.eestipank.ee/?lng=en#listMenu/907 /treeMenu /FINANTSSEKTOR/147/650.
6. Raudsepp, V., Sander, P. and Kask, K. (2003). Financing Problems in Estonian Firms. *Current Politics and Economics of Russia, Eastern and Central Europe*, Vol. 18, Number 1, 55-73.

A. Stotska
"International Business", 2nd year Student
Kyiv National Economics University named after Vadym Hetman
Scientific Supervisor – PhD in Economics, Assoc. Prof., Department of Finance Stepura M.

THE SHADOW ECONOMY: ISSUES AND SURVEY

***What is shade economic** ?*

Under the shadow economy is understood the economic activity, hidden from the state. For example, if you work in a company without registration, then you are part of the shadow economy. Or if you work officially, but you get part of the salary in an envelope.

Shade economic can be different

Depending on the legality of the sphere of activity, it is divided into two types. The gray economy is a legal, but unregistered activity. Black is a prohibited activity. If you open a grocery store without registering and paying taxes, then you will work in a gray economy, and if you sell drugs there, then in black.

Although we are constantly being told from the screens that the shadow economy is terrible and it urgently needs to be liquidated, in fact, everything is not so unambiguous. The black economy really needs to be eliminated, because it is completely and unconditionally illegal - it is impossible to trade drugs or weapons without a license. And about the gray one can argue, in its existence there are advantages and disadvantages.

Why does it appears ?

Unwillingness to pay taxes is not the only reason for leaving the gray area

First you need to find out the reasons for going into the shade. Unwillingness to pay taxes is one of the reasons, and not the most important one. Although if there are crazy taxes in the country, then this one can become the main one, because hardly anyone will want to give up practically everything that has been earned. The Laffer curve clearly demonstrates this: at a tax rate of 40-50%, the business starts to go into shadow due to a decrease in motivation. In Ukraine, according to the World Bank, the total tax rate is 51.9%, which is too much, considering that in exchange for the state, the business receives little.

Another reason - the payment of taxes and reporting takes more than two weeks

Stronger than the high taxes of entrepreneurs frightens the waste of time on their payment and delivery of accounts. In Ukraine, this requires spending more than 355 hours per year, which is relatively high. On average, in Europe and Central Asia, the process takes about 220 hours.

In the shadows hide from inspections

Facebook is full of stories about searches and business checks, so businessmen think so: if they work hard, they will not be checked. In part this is true, but to the gray business comes the "roof", which also needs to be negotiated. In principle, without such cover-up, the shadow economy would not be so developed, because it is practically impossible to do business almost unnoticed.

The real level of the shadow economy in Ukraine does not know anybody

The shadow economy exists in all countries of the world, regardless of the level of their development, the difference is only in its scope. The level of up to 10% of GDP is normal and does not harm the state. This includes a business that, when legalized, simply would not survive.

But in Ukraine the level of the shadow is several times higher than normal. According to the Ministry of Finance, at the end of the third quarter of 2016, it fell by 35% of GDP. Although the real figures are more, and you can only guess about them, because it's business and shadow, so that no one knows about it. Even the data of the Ministry of Finance differ depending on the method of assessment - from 24 to 51%. It is impossible to calculate this figure reliably.

The shadow economy in Ukraine

Good news: the level of the shadow is reduced

But in all these techniques, there is a tendency to reduce the level of shadow business. This is facilitated by economic stabilization and improvement of business conditions. But 35% - still a lot.

Leading industry by presence in the shadow

At the end of the 3rd quarter of 2016, the top three looks like this. The biggest level of shadow in the financial and insurance spheres is 56%. The main reason - these companies use when optimizing taxes.

Next comes the mining industry - 49%. Work even on official mines is dangerous, that already speak about the spontaneous, but when there is no choice - they work there. It's also worth remembering the illegal mining of amber. Millions of dollars are earned on this and block all attempts to legalize production.

The third major informal sector - real estate transactions - 47%. This includes both rental housing without any registration, and the sale of real estate under the scheme "part officially - part on hand."

Now the economy is gradually emerging from the shadow, the biggest percentage reduction in construction - 12%. The only sector where the volume of illegal activities increased - agriculture, forestry and fisheries. But still in this sector most of the products are produced officially - 92%.

And now we have come to the main: why is the shadow economy not as bad as we are told.

Why the shadow economy is normal

In fact, members of the shadow economy also pay taxes

The shadow and official economy are constantly intersecting, and even employees of the informal sector pay taxes from their incomes. For example, at an officially operating enterprise, part of the salary is given in an envelope. His employee bought food from the supermarket and paid 20% VAT. Moreover, he can buy more goods, because in reality he has more money than officially received.

The shadow economy provides a flexible system of employment

This is especially important for students. The scholarship is too small, and to avoid asking for money from their parents, often students try to work somewhere in their free time. In Ukraine, and so difficult to work, and with a flexible schedule is even more difficult. Therefore, it is the shadow sector, in which one can find a one-time job, allows you to earn extra income and increase the flow of funds into the legal economy.

The shadow helps to survive the crisis

One of the most important positive aspects of the shadow economy is its role in times of economic crisis. With its onset, many companies are closed, some simply cut production. Because of this, many unemployed people appear on the streets. But since everyone wants to eat, each of them tries to get somewhere at least temporarily. Someone starts to do business and for various reasons does not register it. Others are going to work for them, because in the official sector of work less and less, and in the gray - full of vacancies, although there are no social guarantees.

If it were not for the shadow sector, many would sit without work or go to the labor exchange. That is, they did not bring revenues to the budget and would receive social payments from the budget. And in a crisis, this extra burden of the budget is not needed.

The shadow economy is ambiguous

Although it is losing part of GDP, but it helps to survive economic problems with minimal losses. It is important only to keep it within reasonable limits, at least at the level of Europe - 18%.

References:

1. Internet resource - http://businessviews.com.ua/ru/economy/id/tenevaja-ekonomika-1486/
2. Internet resource- https://ru.wikipedia.org/wiki/%D0%A2%D0%B5%D0%BD%D0%B5%D0%B2%D0%B0%D1%8F_%D1%8D%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D0%BE%D0%BC%D0%B8%D0%BA%D0%B0
3. Internet resource - https://zn.ua/macrolevel/tenevaya-ekonomika-v-ukraine-_.html
4. Internet resource - https://ru.tsn.ua/groshi/tenevaya-ekonomika-ukrainy-stala-tretey-v-mire-po-razmeram-smi-1024660.html

Y. Tilichenko
Department of Finance, PhD Student
Kyiv National Economics University named after Vadym Hetman
Scientific Supervisor – PhD in Economics, Assoc. Prof., Department of Finance Kotina H.

INFORMATION AND COMMUNICATIONS TECHNOLOGIES IN GOVERNANCE: CURRENT STATE AND PROSPECTS OF DEVELOPMENT IN UKRAINE

Nowadays Information and Communications Technologies (ICTs) have become an integral part of everyday life. More than 3.5 billion of people (nearly 48% of the world population) have an access to the Internet while in developed countries this indicator has reached the level of 81% [1].

The public finance sector of Ukraine requires more efficient management and control. One of the tools which can solve this problem is the wide introduction of ICTs solutions and cybernation of existing processes and activities. Implementation of these modern technologies can reduce the impact of human factor and corruption risks and ensure public finance transparency. ICTs enable local governments to build an interactive, participatory and information-based society.

The Cabinet of Ministers of Ukraine has adopted the Strategy for Public Finance Management for the period from 2017 till 2021. The purpose of the Strategy is to create a modern and effective public finance management system that can provide efficient accumulation and distribution of financial resources and implementation of mid-term budget planning. An essential element of this strategy represents the implementation of ICTs into the system of public finance management [2]. The current state of technical support in the public finance management system significantly restricts the ability to implement new functions and connect to new users and put current operations and ICTs security at risk. The main reasons of this problem are the continuing lack of funding for ICTs needs and the absence of ICTs management strategy in the field of public finances. Existing ICTs are disconnected so the individual functions are performed without proper consideration of the interrelationships between processes and institutions.

The Strategy declares the implementation of the strategic plan for the development of ICTs to support the reform of public finances by the end of this year. The ICTs strategy should include centralization of the function of developing, purchasing, implementing and integrating of ICTs for budget operating, monitoring of fiscal risks, accounting, internal audit and liquidity forecasting. One of the tasks mentioned in the Strategy is to develop the integrated Transparent Budget systems for the Ministry of Finance (E-data system which enables the monitoring of all stages of budgeting process) and for the Ministry of Economic Development and Trade (ProZorro e-procurement system). This complex will be based on the KPI (Key performance indicator) system.

ProZorro is a hybrid electronic open source government e-procurement system which was created according to the Law of Ukraine "On Public Procurement". In the first half of 2017 13.72 billion hryvnias of budget funds were saved due to ProZorro system. This web-portal provides a significant analytical base. The BI analytics module allows public to get data about each purchase and to classify it by different criteria [3]. To run this module, ProZorro uses the Qlik Associative Engine. This data analytics platform is relatively easy to work with. Relational databases and SQL queries are not always suitable for budget analysis because of restricted linear exploration and analysis on partial subsets of data: data sources must be brought together using SQL joins, and assumptions must be made in advance about what types of questions users will have. Unlike these platforms [4], Qlik gives the ability to bring together all data from different sources, the unlimited searching opportunities and the possibility to see unrelated values in the analysis in addition to related data.

E-Data is an official state information on-line portal which publishes information on the use of public funds and implements the idea of the Transparent Budget [5]. The portal discloses all transactions of The State Treasury Service, the use of funds from the state and local budgets. Since January, 2017, the portal discloses the data about government owned and municipally owned companies.

An integral part of the Transparent Budget system is the Open Budget website. It contains descriptive information about more than 40 municipal budgets. This year this project will be integrated into the public web-portal "E-data". By 2018 it is planned to set up the complete operating of the Integrated Information and Analytical System "Transparent Budget". These projects are financing by the funds of the state and municipal budgets, funds provided by the international technical assistance programs for advisory and training support, the EU Delegation to Ukraine as well as by the trust funds of the EU and the World Bank.

References:

1. The UN agency for ICTs (http://www.itu.int/en/ITU-D/Statistics/Pages/stat/default.aspx)
2. The Strategy for Public Finance Management for the period from 2017 till 2021(http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/142-2017-%D1%80/)
3. ProZorro on-line system (https://prozorro.gov.ua/)
4. Qlik platform (https://www.qlik.com/us/)
5. E-data on-line portal (https://spending.gov.ua/)

ТЕМАТИЧНИЙ БЛОК Б

ФІСКАЛЬНА ПОЛІТИКА СТАЛОГО РОЗВИТКУ

FISCAL POLICY FOR SUSTAINABLE DEVELOPMENT

М. Білінець
асистент кафедри фінансів
ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»

ЗАВДАННЯ ТА НАПРЯМИ ФІСКАЛЬНОЇ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ В УКРАЇНІ

Вища освіта відіграє важливу роль у розвитку суспільства і економіки, і як наслідок повинна отримувати державну підтримку, однак скорочення її фінансування зумовлює вищі навчальні заклади шукати альтернативні джерела фінансування. Однією із таких форм є випуск облігацій університетами. Світовий досвід дозволяє виокремити дві умови для цього: високий рейтинг університету та його міцні позиції на світовому ринку. Проте це свідчить, про складність використання такої форми українськими вищими навчальними закладами та потребує суттєвої перебудови, як самої системи вищої освіти, так і законодавства у цій сфері.

Можна виділити два види облігацій у вищій освіті – це облігації, які випускаються під доходи коледжів і університетів та облігації під дохід від освітніх кредитів. Доходи, що традиційно використовують для забезпечення облігацій державних і приватних коледжів і університетів, традиційно включають плату за оренду студентського гуртожитку, за навчання, а інколи навіть і активи коледжу чи університету. Щодо облігацій під дохід від освітніх кредитів, то їх повернення зазвичай гарантується або напряму урядом, або ж державним гарантійним агентством. Проте остання не набула такого широкого використання на відмінну від попередньої.

Вперше за свою 800 річну історію, не знайшовши інших джерел фінансування, Кембриджський університет здійснив випуск облігацій, що дало йому можливість залучити 350 млн. ф. ст. Успішний вхід університету на ринок капіталів підтверджується значним попитом на його цінні папери, що дало йому право обирати інвесторів. Загалом він випустив облігації з терміном у 40 років та ставкою 3,75 %, спред для якої складав 0,6 % [1]. Moody's agency присвоїв їм рейтинг ААА, що є найвищим можливим рейтингом. У 2013 році коледжі Кембриджа об'єдналися для мобілізації ресурсів для фінансування поточних витрат, що склали 150 млн. ф. ст. Група складалася з 18 коледжів, які брали участь. Середня процентна ставка для випущених облігацій склала 4,42 %, а середній термін погашення – майже 33 роки. В середньому кожен коледж позичив від 3 до 18 млн. ф.ст., так що жоден із цієї групи несе відповідальність лише за свої зобов'язання [3]. У 2012 році випуск облігацій здійснив університет Де Монтфорт, який таким чином зміг акумулювати 90 млн. ф. ст., які планувалося витратити на реконструкцію кампусу, але ні в якому разі не на поточні витрати.

Напрями витрачання коштів включали:

- нову будівлю факультету мистецтв, дизайну і гуманітарних наук;
- реконструкція кампусу, що дасть можливість студентській раді університету розширити послуги для студентів;
- будівництво та реконструкцію спортивних майданчиків для всіх студентських команд та становлення центру дозвілля;
- покращення об'єктів громадського харчування навколо кампусу.

Причинами випуску облігацій, як зазначалося раніше, були скорочення видатків уряду на цю сферу та зміни у системі фінансування. Випуску облігацій передувала офіційна згода Ради фінансування вищої освіти Англії. Відмітимо, що агентство Moody's

agency присвоїло облігаціям університету Де Монфорт, які були випущені строком на 30 років рейтинг Aa1, що є другим рейтингом [2].

Університети Ліги Плюща неодноразово випускали облігації для фінансування своїх боргів. У 2008 році Гарвардський університет залучив близько 2,5 млрд. дол. через випуск облігацій, повторивши свій успіх і у листопаді 2010 року продавши облігацій на 601 млн. дол. У червні 2011 року університет викупив облігацій 2008 року на 300 млн. дол., щоб знизити боргове навантаження та підвищити гнучкість для залучення нових інвестицій [4]. Нині боргові зобов'язання Гарвардського університету складають понад 5 млрд. дол. і нижчі порівняно із їх максимумом у 2011 році, коли вони склали 6,3 млрд. дол. Незважаючи на скорочення обсягу найбільшого в світі ендаумент-фонду агенція S&P залишила за університетом рейтинг AAA, що є доречним у зв'язку із випуском облігацій для рефінансування 2,5 млрд. дол.

Відмітимо, що успіх американських та європейських університетів залишається для України недосяжним оскільки:

1. Немає жодного вищого навчального закладу, що мав би високий рейтинг та стійкі позиції на світовому ринку;
2. Недостатньо розвинений фінансовий ринок на якому міг би бути представлений даний актив;
3. Труднощі забезпечення (гарантування виконання) даних зобов'язань та низька якість таких інструментів;
4. Нерозвиненість і недосконалість фінансової системи;
5. Складнощі мобілізації фінансових ресурсів для реалізації облігацій;
6. Відсутність досконалої нормативно-правової бази, що б регулювала ці питання.

Однак, підвищення рівня вищих навчальних закладів в Україні та проведення ефективної фінансової політики, що сприяла б розвитку ринку цінних паперів, та вирішило проблеми недостатності фінансових ресурсів університетам та покращило якість їхніх послуг.

Література:

1. Harry Wilson. Investors flock to buy Cambridge bond / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.telegraph.co.uk/finance/newsbysector/banksandfinance/9599945/Investors-flock-to-buy-Cambridge-bond.html.
2. John Morgan. De Montfort takes plunge into bond market / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.timeshighereducation.com/news/de-montfort-takes-plunge-into-bond-market/420638.article.
3. Holly Else. Cambridge colleges raise £150 million through bonds / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.timeshighereducation.com/news/cambridge-colleges-raise-150-million-through-bonds/2010057.article.
4. Tara W. Merrigan. Harvard Bonds' Value Rises / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.thecrimson.com/article/2011/9/6/bonds-university-harvard-cents/.

Д. Білько
«Фінанси, банківська справа та страхування», 5 курс
ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»
Науковий керівник – д.е.н., професор кафедри фінансів Буряченко А.Є.

ЕКОЛОГІЧНЕ ОПОДАТКУВАННЯ ЯК ЗАСІБ ЗБЕРЕЖЕННЯ НАВКОЛИШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА

На сьогоднішній день в Україні не приділяється достатньо уваги екологічному питанню. І через це ми можемо спостерігати досить стрімке збільшення кількості людей,які мають онкологічні захворювання та підвищення рівня смертності. Загальний рівень забруднення атмосферного повітря в містах України у І півріччі 2017 р. оцінювався як «високий».Високий рівень забруднення повітря був обумовлений

великими концентраціями формальдегіду в повітрі, діоксиду азоту, фенолу, фтористого водню, оксиду вуглецю, завислих шкідливих речовин, які нещадно гублять навколишнє середовище [2].

Країни ЄС ставлять екологічні проблеми на перше місце, так як розуміють, що забруднення навколишнього середовища є причиною збільшення смертності. Згідно даним Всесвітньої організації охорони здоров'я, щорічно в результаті потрапляння в легені найдрібніших частинок взабрудненому повітрі, гинуть більше 2 млн. осіб..

Якщо брати високорозвинені країни, то основною метою екологічного податку є надання стимулу платнику до відповідального ставлення до навколишнього середовища, а не наповнення державного бюджету. Кошти, які отримуються можуть бути спрямовані на стимулювання охорони довкілля споживачами, введення на підприємствах безвідходного виробництва, утилізацію відходів.[4]

В країнах ЄС застосовується більше 520 видів екологічних податків, які стимулюють суб'єктів господарювання зменшувати викиди в навколишнє довкілля шкідливих речовин (Таблиця 1).

Таблиця 1

Види екологічних податків в країнах ЄС

Платіж	Короткий зміст платежу	Країни, які застосовують
Податок за викиди забруднюючих речовин в водні об'єкти	Плата залежить від кількості та виду забруднюючих речовин, які виливаються в водні об'єкти	Фінляндія, Латвія, Естонія, Чехія, Ірландія
	Розмір платежу, крім перелічених вище умов, ще залежить від дифузії забруднюючих речовин з киснем	Нідерланди
Податок, який стягується з аеропортів	Податок на авіаперевезення залежить від дальності маршруту літака та кількості пасажирів на борту.	Великобританія, Німеччина
Податок на товари (продукти)	Плата на відходи електричних приладів включається в ціну товарів	Швеція, Австрія, Бельгія, Франція, Чехія
	Плата за продукцію, яка має в складі хлорфторвуглець.	Чехія
	Націнка, яка в включається до ціни товару, який при виробництві або в процесі споживання може забруднювати середовище	Литва, Швеція, Німеччина
Податок на пестициди та добрива	Націнка , яка встановлюється на товар при вирощенні якого використовувались добрива	Швеція, Нідерланди, Фінляндія, Німеччина
	Податок на пестициди та добрива	Норвегія
	Націнка до ціни товару за використання пестицидів	Данія
	Плата за захоронення невикористаних сірчаних добрив	Бельгія
Податок за викиди забруднюючих речовин в атмосферу	Вуглецевий податок	Швеція, Нідерланди, Фінляндія, Німеччина

В Україні відсутня залежність розподілу витрат на підтримку охорони навколишнього середовища від розміру нагромадження коштів від сплати екологічного податку в певних регіонах та рівня життя в ньому, про що свідчать статистичні данні. Потрібно ввести диференціацію ставок екологічного оподаткування за регіонами країни. Тобто ставки мають бути більшими в забруднених регіонах і це призведе до покращення екології. Так як підприємці будуть зацікавлені в придбанні більш екологічно безпечного обладнання[3].

Крім того, в Україні відсутнє збільшення ставок на екологічне оподаткування в разі перевищення ліміту викидів в атмосферу забруднюючих речовин так як це ввели в країнах ЄС. Так як Україна є аграрною країною, то було б доречно ввести податок на

добрива та пестициди як ввели в країнах Європи. Використання пестицидів та добрив має негативний вплив на: атмосферне повітря, ґрунтові води, мікроорганізми, які знаходяться в ґрунтах і відповідають за родючість земель.

В Українській системі оподаткування потрібно доопрацювати інструменти впливу на підприємців:

- встановленнявисоких штрафних санкцій за перевищення лімітів викиду в атмосферу забруднюючих речовин;
- фін. допомога держави фірмам на забезпечення екологічного виробництва;
- звільнення від сплати ПДВ операцій з збутом екологічної техніки;
- надання безвідсоткових кредитів на введення екологічно чистого процесу виробництва;
- запровадити диференціацію ставок екологічного оподаткування за регіонами;
- оподатковувати добрива та пестициди екологічним податком

В порівнянні з країнами ЄС, система екологічного оподаткування в Україніне є ефективною. У країнах Європи в законодавчих актах існують такі види податків, які не передбачені нашим законодавством але вони дійсно стимулюють суб'єктів господарювання до застосування більш новітніх очисних установок, що дають змогу зберегти навколишнє середовище.

Література:

1. Податковий кодекс України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://sfs.gov.ua/nk/.

2. Огляд стану забруднення навколишнього природного середовища в Україні у І півріччі 2017 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.cgo.kiev.ua/index.php?fn=u_zabrud&f=ukraine&p=1.

3. Шако А.О. Ефективність екологічного оподаткування в Україні / А.О. Шако [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Foa_2015_ 1_14.

4. Авраменко Н.Л. Шляхи удосконалення системи екологічного оподаткування в Україні / Н.Л. Авраменко, З.В. Шпильківська [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2015/2/12.pdf.

А. Богайчук, Т. Головко
«Фінанси, банківська справа та страхування», 3 курс
ДВНЗ «Київський національний економічний Університет імені Вадима Гетьмана»
Науковий керівник – к.е.н., доцент кафедри фінансів Алексєєва Н.І.

СИСТЕМА ПУБЛІЧНИХ ЗАКУПІВЕЛЬ «PROZORRO» - ЧИ ВСЕ ТАК ПРОЗОРО?

Принципами здійснення електронних закупівель в Україні є добросовісна конкуренція серед учасників; максимальна економія та ефективність; відкритість та прозорість на всіх стадіях закупівель; недискримінація учасників; об'єктивна та неупереджена оцінка тендерних пропозицій; запобігання корупційним діям і зловживанням, однак актуальним є питання про існування махінацій та можливостей використання правил проведення закупівель для отримання власної вигоди.

Створення електронної системи публічних закупівель «ProZorro» дозволило зробити здійснення державних закупівель більш відкритим та чесним, але все ще не вирішило усіх проблем (рис. 1).

Українське законодавство передбачає оцінку вартості пропозиції як основного критерію для визначення переможця, що, в умовах невизначеності, часто використовується і як єдине мірило через його відносну об'єктивність і простоту.

Директиви ЄС окреслюють абсолютно інший підхід: ефективна конкуренція можлива, якщо в її основу закладена оцінка групи показників, таких як функціональність, економічність, післяпродажне обслуговування та інші якісні аспекти, а не лише ціни. Проте існує безліч прикладів оскарження (і навіть анулювання)

результатів тендерів країн-членів ЄС через використання критеріїв, які були занадто розпливчастими.

РИС. 1 ПЕРЕВАГИ ТА ПРОБЛЕМИ НА «PROZORRO»

Джерело: створено авторами на основі [1]

Таким чином, публічна система електронних закупівель «ProZorro» полегшила сам процес закупівель та відкрила нові можливості для українських підприємств, однак разом з тим, вона не вирішила всіх існуючих проблем та не стала універсальним засобом. Не дивлячись на те, що Україна користувалась прикладом більш розвинених країн ЄС та їх аналогами електронних систем, деякі проблеми не були вирішені і у них, тому все ще не знайдено досконалих засобів боротьби з спекулятивними процесами та питання удосконалення та урегулювання діяльності публічних закупівель залишається актуальним та відкритим як в Україні так і в інших країнах.

Література:

1. Руслан Редька., Не все так прозоро в системі prozorro [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу http://blog.liga.net/user/rredka/article/26392.aspx. – 2017. – 16.03
2. Ткаченко Н.Б., Електронні публічні закупівлі: досвід країн ЄС та впровадження його в Україні/ Наталія Ткаченко// Актуальні проблеми економіки. – 2016. – №10(184). – С. 471-477.
3. Державні закупівлі: шість ключових уроків від ЄС [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: https://www.dzo.com.ua/news/1128-derjavni-zakupivli-shist-klyuchovih-urokiv-vid-es

А. Боярчук
«Фінанси», 3 курс
ДВНЗ «Київський національний економічний Університет імені Вадима Гетьмана»
Науковий керівник – к.е.н., доцент кафедри фінансів Сущенко О.М.

ПРОБЛЕМА БЮДЖЕТНОГО ДЕФІЦИТУ В УКРАЇНІ ТА ШЛЯХИ ЇЇ ПОДОЛАННЯ

Дефіцит державного бюджету – це перевищення видатків бюджету над його доходами (з урахуванням різниці між наданням кредитів з бюджету та поверненням кредитів до бюджету) (ст. 2 Бюджетного кодексу України) [1].

Метою написання даної статті є дослідження наявних проблем дефіцитності державного бюджету України, обґрунтування причино-наслідкових зв'язківки у системі дефіцитного фінансування державної діяльності та розробка шляхів її оптимізації.

На сьогоднішній день важко знайти державу, яка б в той чи інший період своєї історії не зіткнулася з бюджетним дефіцитом. Однак світовий досвід показує, що деякі країни успішно вирішують цю проблему збалансовуючи бюджет. Гарним прикладом може слугувати Японія, яка провела ревальвацію національної валюти. Крім того величезну роль в збалансованості бюджету західних країн відіграє міцна законодавча база, яка захищає національних виробників, і закони, що стосуються антимонопольних і антидемпінгових заходів в країні.[2]

За оцінками світових зарубіжних фахівців до його виникнення призводить невміле складання бюджету, неправильна оцінка макроекономічних показників, які використовуються при складані статей доходів, а також використання останніх не в повному обсязі.[4]

Дефіцит бюджету не раціонально оцінювати як позитивне або негативне явище. Якщо йдеться про активний дефіцит, коли держава інвестує в економіку, сприяючи зростанню ВВП, то такий дефіцит є інструментом фіскальної політики країни. Якщо ж мова йде про пасивний дефіцит, коли кошти йдуть на покриття видатків, то дефіцит є інструментом деформації, яка гальмує економічний розвиток.[5]

В Україні бюджетний дефіцит набув хронічного характеру, що посилило поглиблення фінансової нестабільності. Це в свою чергу спричиняє інфляційні коливання та стримує значні обсяги фінансових ресурсів із приватного сектору. Так згідно з Законом України «Про державний бюджет України» , доходи України за 2016 р. становлять 598,2 млрд. гривень, а видатки Державного бюджету 673,968 млрд. гривень, таким чином обсяг дефіциту бюджету України складає 83,694 млрд. грн.. Деякі країни Європи маючи дефіцитний бюджет не рахують його як незбалансований, ящо виконуються дві умови: по-перше, обсяги дефіциту не повинні перевищувати 3% ВВП і величина боргу не повинна бути більшою ніж 60% ВВП. Так в Україні станом на 2016 р. перший показник складає 3,6%, а другий становить 86% від ВВП, це свідчить про високу незбалансованість бюджету [1].

Серед об'єктивних і суб'єктивних причини бюджетного дефіциту нашої країни можна виокремити: недосконалість фінансового і податкового законодавста з питань організації справляння платежів і забезпечення наповнюваності бюджетів; недостатнім контролем з боку держави щодо руху готівки поза банковими установами, що призводить до ухилення сплати податків; спадом виробництва ВВП; зростання бартерних операцій, що призводить до щорічних втрат доходів у розмірі 1,5-2 млрд. грн..; низькою якістю бюджетного планування; нераціональністю структури бюджету.[2]

Щоб розв'язати цю проблему у 2010-2014 р. була прийнята економічна програма Президента України «Заможне суспільство, конкурентоспроможна економіка, ефективна держава». Проте для зменшення дефіциту бюджету уряд використовує неефективні методи: приватизація державного майна, облігації внутрішньої державної позики, зовнішні запозичення. З одного боку внутрішні запозичення є менш небезпечними ніж зовнішня, бо вони не сприяють вивезенню матеріальних благ з країни, однак вони стимулюють інфляцію та знижують інвестиційну активність.[3]

Так для погашення бюджетного дефіциту потрібно постійно шукати нові шляхи його подолання. З метою зниження бюджетного дефіциту необхідно: забезпечити оптимальний рівень податків та створення оптимальних умов для підприємницької діяльності; зменшити управлінські витрати; скасувати деякі необґрунтовані фінансові пільги; забезпечити підтримку малого та середнього бізнесу; скоротити видаткову частину бюджету; удосконалити нормативно-правове забезпечення бюджетного процесу; зменшити видатки країни на отримання депутатів Верховної Ради; проведення реформ у банківській системі; підвищення ролі місцевих бюджетів; збільшити експорт товарів; сприяти іноземним інвестиціям; знизити безробіття; збільшити довіру

населення до економіки країни, з метою фінансування попередньої, а також активним залучення збережень на депозити.[5]

Роблячи висновки, можна зазначити, що дефіцит державного бюджету на сьогоднішній день є досить вагомою проблемою для України. Перевищення видатків над доходами є показником негативного явища, що спричиняє інфляцію грошової одиниці. Щоб вирішити дану проблему необхідно проводити досить радикальні дії, які не дуже сподобаються нашим можновладцям. Так забезпечення більшого контролю над доходами держави, приватизацією державного майна, та створення привабливого інвестиційного середовища допоможуть зменшити обсяги дефіцит державного бюджету.

Література:

1. Бюджетний кодекс України від 08.07.2010 № 2456-VI [Текст] // Відом. Верховної Ради України (ВВР). – 2010. – № 50–51. – Ст.572.
2. Машко, А. Дефіцит бюджету: сутність, причини виникнення та проблеми управління [Текст] / А. Машко // Соціально-екон. проблеми і держава. – 2012. – Вип. 2 (7). – С. 308–314.
3. Про Державний бюджет України на 2016 р.: Закон України від 16.01.2016
4. Максимів Р.Д. Бюджетний дефіцит України та шляхи його подолання 2014р.: матер. Міжнар. Наук.-практ. коференція
5. Нечаюк І.Б. Шляхи подолання негативних наслідків бюджетного дефіциту в державі – Економічний форум.- 2014

В. Бусленко
«Фінанси, банківська справа та страхування», 5 курс
ДВНЗ «Київський економічний університет імені Вадима Гетьмана»
Науковий керівник: к.е.н., доц., доцент кафедри фінансів Пислиця А. В.

ПРИЧИНИ ВИНИКНЕННЯ ПОДАТКОВОГО БОРГУ В УКРАЇНІ

Станом на сьогодні економічні процеси, що охопили економіку України характеризуються збільшенням тіньового сектору економіки та зростанням податкового боргу. Наявність тіньового сектору спричинена багатьма факторами, основним серед, яких є - небажання економічних суб'єктів сплачувати власні податкові зобов'язання до бюджету. Внаслідок чого відбувається недовиконання дохідної частини бюджету, що зрештою здійснює вплив на здійснення видатків та становить загрозу податковій безпеці країни.

У науковій літературі немає єдиного уніфікованого визначення поняття податкового боргу. На нашу думку, найбільш повним є визначення запропоноване О.М. Тимченко: «Податковий борг – це невиконане в установлений термін податкового зобов'язання перед державою, виходячи з установлених законодавством норм, незалежно від узгодження його сум з платником» [1].

Наявність податкового боргу є значною проблемою для державних фінансів будь-якої країни, так як недовиконання дохідної частини бюджету змушує державу здійснювати запозичення і таким чином збільшувати навантаження на боргову безпеку країни. Тому, належний контроль за нарахуванням і сплатою податків має бути пріоритетним завданням фіскальних органів держави. До того ж професор О. М. Тимченко зауважує, що платник податків як потенційний боржник не бере в держави у тимчасове користування будь-яких коштів на умовах поворотності, але має фінансове зобов'язання перед нею, яке необхідно виконати у встановлений строк [2].

Проте щорічні суми нарахованих податкових зобов'язань, які залишаються непогашеними платниками, свідчать про неефективну державну політику у цьому напрямку і потребують підвищення дієвості методів управління податковим боргом в Україні [3].

Головним фактором впливу на недовиконання планових показників податкових надходжень до бюджетів всіх рівнів є збиткова фінансово-господарська діяльність значної частини економічних суб'єктів, яка в свою чергу спричинює появу податкового боргу.

Розглянемо динаміку частки податкового боргу у фактичних надходженнях Зведеного бюджету України. На рис. 1 представлено розрахунок частки податкового боргу у фактичних податкових надходженнях Зведеного бюджету України.

За аналізований нами період 2010-2016 роки, спостерігаємо найменшу частку податкового боргу у фактичних податкових надходженнях у 2011 році – 2,79% та у 2012 році – 2,88%. Водночас, найбільшу частку податкового боргу у фактичних податкових надходженнях спостерігаємо у 2015-2016 роках відповідно 9,28% та 15,30%. Дана динаміка є негативною для податкової безпеки держави, адже зростання податкового боргу свідчить про недоотримання бюджетом коштів необхідних для виконання функцій держави.

РИС. 1. ЧАСТКА ПОДАТКОВОГО БОРГУ У ФАКТИЧНИХ ПОДАТКОВИХ НАДХОДЖЕННЯХ ЗВЕДЕНОГО БЮДЖЕТУ УКРАЇНИ

Джерело: розроблено авторами за даними [4] та [5]

Аналіз наукової літератури свідчить про те, що основними причинами виникнення податкового боргу в Україні є:

1. Значний спад виробництва та зростання цін на сировину і матеріали, внаслідок чого у платника податків виникає касовий дефіцит оборотних коштів.
2. Недосконаліть законодавчої бази. Зокрема, низькими є розмір пені за несплату податкових зобов'язань та відсутності дієвих механізмів впливу органів фіскальної служби на платників податків.
3. Неплатоспроможність покупців, що тягне за собою несвоєчасне надходження коштів на банківські рахунки та збільшення дебіторської заборгованості.
4. Низький рівень освіти посадових осіб у фінансових органах, які не володіють інструментами виявлення повного обсягу податкового боргу платників податків.
5. Корумпованість механізму податкового адміністрування, що передбачає незаконне збагачення працівників фіскальної служби та свідоме вчинення дій даними особами з метою приховування податкових зобов'язань платників податків.

Відповідно до чинного законодавства основними заходами, які вживають фіскальні органи у регіонах України і спрямовані на скорочення податкового боргу є: податкова застава, адміністративний арешт майна, пеня та зупинення видаткових операцій на рахунках платників податків [6]. Проте, найбільш ефективним методом стимулювання платника податків сплатити власний борг є адміністративний арешт

майна та пеня. Щоправда, розмір пені на сьогодні є незначним, тому підвищення її розміру має стимулювати сплачувати вчасно власні податкові зобов'язання платників податків.

Отже, на нашу думку, обсяг податкового боргу, який на сьогодні існує перед Зведеним бюджетом України становить загрозливий рівень для податкової та економічної безпеки України. З метою скорочення податкового боргу України органам фіскальної служби необхідно переймати досвід зарубіжних держав, а саме: відсутність банківської таємниці щодо боржників, інформування громадськості про податкову заборгованість платників; надання повноважень органам фіскальної служби щодо скасування угод, укладених платником податків при наявності податкового боргу, тощо.

Література:

1. Тимченко О. М. Податковий борг в Україні: причини, наслідки, менеджмент / О. М. Тимченко. – К. : КНЕУ, 2009. – 228 с.
2. Тимченко О. М. Податковий борг в Україні: мінімізація ризиків та ефективність менеджменту : дис... д-ра екон. наук: 08.00.08 / О. М. Тимченко. – К. : Б. в., 2010. – 431 с.
3. Гладка Л. І. Податкові зобов'язання та причини виникнення податкового боргу в Україні [Електронний ресурс] / Л. І. Гладка, А. В. Стасюк, А. П. Сімон // Young Scientist. – 2017. – Режим доступу до ресурсу: http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2017/5/120.pdf.
4. Виконання Державного бюджету [Електронний ресурс] // ДКСУ. – 2017. – Режим доступу до ресурсу: http://www.treasury.gov.ua/main/uk/doccatalog/list?currDir=146477.
5. Інформація про податковий борг [Електронний ресурс] // ДФСУ. – 2017. – Режим доступу до ресурсу: http://sfs.gov.ua/diyalnist-/pokazniki-roboti/dinamika-podatkovogo-borg/290504.html.
6. Ємельянова О.О. Податковий борг: сутність та способи впливу на платника для його погашення // Право та інноваційне суспільство. – № 1(6). – 2016. – С. 40-44.

Вінниченко В., Лугова Х.

Магістр інституту післядипломної освіти

КНУ імені Тараса Шевченка

Науковий керівник – к.е.н. доцент кафедри фінансів економічного факультету Наконечна Ю.Л.

СКЛАДАННЯ БЮДЖЕТІВ ОБ'ЄДНАНИХ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД

З огляду на реформування системи місцевого самоврядування України в рамках процесу децентралізації гостро постає проблема вдосконалення процесу складання, розгляду та виконання бюджетів об'єднаних територіальних громад.

Організація бюджетного процесу в Україні регламентується Бюджетним кодексом України та іншими нормативно- правовими актами. На сьогоднішній день існує багато теоретичних напрацювань щодо оцінки ефективності бюджетного процесу в умовах соціально-економічних перетворень, що відбуваються в Україні. Особливості організації та удосконалення бюджетного процесу в Україні досліджували вчені С. І. Юрій, В. Г. Дем'янишин, О.П. Кириленко, А.І. Крисоватий, Л.В. Лисяк та інші. Водночас поглибленого дослідження потребують питання організації всіх етапів бюджетного процесу в умовах створення та діяльності об'єднаних територіальних громад.

На 20 листопада 2017 року кількість об'єднанних територіальних громад (ОТГ) складає 665 одиниць, що займає 161107,78 км^2 від загальної площі України. На території ОТГ проживає 5 697 292 чоловік. Тому є дуже важливим питання про формування доходної та видаткової частини бюджетів ОТГ під час бюджетного процесу.

Бюджетний процес - регламентований бюджетним законодавством процес складання, розгляду, затвердження, виконання бюджетів, звітування про їх виконання, а також контролю за дотриманням бюджетного законодавства [1]. Об'єднанні територіальні громади під час бюджетного процесу, складають бюджет ОТГ. Порядок складання проектів місцевих бюджетів унормовано ст. 75 Бюджетного Кодексу України (далі БКУ).

Кожного року до місцевих державних адміністрацій та виконавчих органів відповідних місцевих рад надходять листи Міністерства фінансів України щодо формування місцевих бюджетів на наступний бюджетний період. Саме у цих листах Міністерство фінансів згідно із ч. 1 ст. 75 БКУ доводить особливості складання розрахунків до проектів місцевих бюджетів: інформацію щодо організаційно-методологічних вимог до складання проектів місцевих бюджетів; прогнозні показники основних соціальних гарантій; прогнозні обсяги міжбюджетних трансфертів та особливості здійснення розрахунків міжбюджетних трансфертів на плановий рік. На підставі цих листів: Голова ради ОТГ видає Розпорядження про заходи щодо забезпечення складання проекту бюджету. Фінансовий відділ виконавчого органу ОТГ (у разі його створення), або уповноважена особа (ст. 34 БКУ), згідно з типовими формами бюджетних запитів, затверджених наказом Мінфіну від 17.07.2015 р. № 648, з урахуванням особливостей складання проектів місцевих бюджетів розробляє і повідомляє (листом) головним розпорядникам бюджетних коштів Інструкцію з підготовки бюджетних запитів, до якої додаються їх форми. Головні розпорядники не мають права змінювати Інструкцію і зобов'язані ознайомити з нею розпорядників нижчого рівня без змін.

Бюджетні запити заповнюються всіма розпорядниками бюджетних коштів. За результатами аналізу поданого головними розпорядниками бюджетного запиту керівник місцевого фінансового органу ОТГ ухвалює рішення про включення бюджетного запиту до пропозиції проекту бюджету ОТГ.

На основі зведених бюджетних запитів головних розпорядників місцевий фінансовий орган формує проект бюджету ОТГ на плановий рік і два прогнозні періоди [2] .

Складання бюджету ОТГ є складним процесом, який потребує детальної нормативно-правової регламентації. Він потребує імплементації передових положень та методик Європейських країн. Система фінансування має ґрунтуватися на збалансованому поєднанні бюджетних і позабюджетних джерел при значній децентралізації на користь ОТГ.

Так, у галузі освіти за рахунок бюджетних коштів доцільно фінансувати лише частину потреб для освоєння освітніх програм. Поглиблення й розширення знань у галузі професійної підготовки має здійснюватися за рахунок коштів підприємств, естетичного виховання й оздоровлення — за рахунок коштів батьків, в охороні здоров'я — за рахунок розвитку страхової медицини. Вкладення коштів у розвиток освіти й охорони здоров'я є вигідною сферою з найвищим рівнем окупності. Наприклад, кожний карбованець, спрямований на розвиток освіти, дає 3 гривні прибутку, а в галузі охорони здоров'я — 4 гривні. Сутність нових методів вирішення цих питань в умовах фінансових реформ полягає в тому, щоб подолати всі негативні тенденції та стереотипи. У ринкових відносинах залучення коштів роботодавців та населення є як необхідністю, так і реальністю.

Література:

1. Бюджетний кодекс України: Закон України від 8 липня 2010 р. № 2456-VI

2. Т. Овчаренко, А. Бочі, В. Поворозник Особовості формування та виконання бюджету об'єднаних територіальних громад. Навч. Посібник -К.: МЦПД, 2017.- 136 с.

О. Вітіков

«Фінанси, банківська справа та страхування», 4 курс

ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»

Науковий керівник – к.е.н., доцент кафедри фінансів Захожай К.В.

ОСОБЛИВОСТІ ПОДАТКОВОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ «СТРАТЕГІЇ СТАЛОГО РОЗВИТКУ «УКРАЇНА-2020»

Процес постійної зміни влади у нашій країні, а також те, що податкова політика України відрізняється своєю непослідовністю серед інших політик світу тривалий час не давали можливості сформувати єдину послідовну стратегію сталого розвитку держави у сфері оподаткування. Це пов'язано з тим, що кожна нова влада формулювала нові цілі, завдання й засади фіскальної політики, перекреслюючи надбання та здобутки попереднього уряду, не враховуючи позитивного досвіду минулого для формування майбутніх стратегічних орієнтирів. Проте з прийняттям Податкового кодексу України у 2010 році податкова політика у нашій державі на деякий час набула певної стабільності. Але згодом, незважаючи на численні зміни у нормативно-правових актах, виявилися ряд недоліків, зокрема:

- неоднозначні положення законодавства, що перешкоджають розвитку малого і середнього бізнесу, їх складність, нечіткість та нелогічність, надмірне податкове навантаження;
- висока тінізація економіки;
- невідповідність окремих норм діючого податкового законодавства вимогам законодавства ЄС;
- низька ефективність і результативність роботи фіскальних органів [1].

Більшість цих проблем – наслідок невідповідності української податкової системи сучасним міжнародним фіскальним системам, особливо тій, що функціонує в Європейському Союзі. Без досягнення єдиного бачення майбутнього країни в цілому та правлячими колами зокрема неможливо побудувати ефективну стратегію сталого розвитку держави, а відтак і визначити стратегічні пріоритети податкової політики. З цією метою відповідно до Указу Президента України від 12 січня 2015 року було затверджено «Стратегію сталого розвитку «Україна – 2020», в якій одним із напрямів розвитку нашої держави є проведення податкових реформ.

Так, стратегічною метою розвитку податкової політики визначено побудову простої та економічно справедливої фіскальної системи, яка характеризується мінімальними витратами часу на розрахунок і сплату податків, створює необхідні умови для сталого розвитку національної економіки, забезпечує фіскальну достатність бюджетів всіх рівнів [2].

Відповідно до «Стратегії сталого розвитку «Україна – 2020» пріоритетом податкової політики обрану фіскальну достатність. Це зумовлено довготривалою економічною кризою в Україні та воєнними діями на Донбасі, що також значно загострило проблему дефіциту Державного бюджету.

Якщо ж повернутися до положень Податкового кодексу України і його стратегічних пріоритетів [3], то у 2010 році стратегічною метою податкової політики нашої держави було зменшення податкового тиску. Так, ставка податку на прибуток мала знизитися з 25% у 2010 році до 16% у 2014 році, але на сьогоднішній день маємо ставку 18%. Ставка податку на додану вартість залишилася незмінною – 20%, хоча мала знизитися до рівня 17%; ставка податку на доходи фізичних осіб у 2016 році зросла з 15% до 18% [3]. Все це демонструє непослідовність податкової політики, яка була спочатку зорієнтована на зменшення податкового навантаження, а потім різко змінила свою позицію на забезпечення фіскальної достатності з метою вирішення проблем, які виникли у державі.

Нині стратегічною метою розвитку української економіки обрано впровадження європейських стандартів життя та вихід нашої держави на провідні позиції світу [2]. Головними напрямами реформи визначено перехід від наглядово-каральної функції фіскальних органів до обслуговуючої; зменшення кількості податків, їхнього розміру та спрощення порядку розрахунку й сплати; впровадження електронних сервісів для платників податків; зменшення податкового навантаження на заробітну плату з метою її детінізації; удосконалення законодавства України, спрямованого на посилення

боротьби зі схемами ухилення від сплати податків як юридичними, так і фізичними особами, зокрема вдосконалення адміністрування податку на додану вартість, формування системи податкового контролю залежно від ступеня ризику в діяльності платників податків, забезпечення відкритості доступу до інформації про сплату податків, удосконалення законодавства з питань трансфертного ціноутворення, впровадження контролю за видатками фізичних осіб.

Тому, опираючись на основні стратегічні пріоритети податкової політики з урахуванням загальноекономічних стратегічних цілей держави та положення «Стратегії сталого розвитку «Україна – 2020», можна запропонувати наступні пріоритети податкової політики:

- удосконалення законодавчої бази у сфері оподаткуванні з урахуванням вимог Європейського Союзу та особливостей української економіки;
- запровадження прогресивної шкали оподаткування для податку на доходи фізичних осіб та податку на прибуток підприємств;
- створення такої системи оподаткування, яка була б зручною для ведення малого та середнього бізнесу;
- підвищення рівня податкової культури;
- посилення адміністративної та кримінальної відповідальності за корупційні діяння;
- перехід до сервісної служби з надання якісних послуг та використанням новітніх електронних інструментів для платників податків.

Література:

1. Податкова реформа: аналіз державних рішень / Бочі Ангела, Кіщенко Сергій // Міжнародний центр перспективних досліджень [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://icps.com.ua/assets/uploads/images/files/podatkova_reforma_s.pdf

2. Про стратегію сталого розвитку «Україна – 2020» // Указ Президента України від 12.01.2015 р. – № 5/2015 [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/5/2015

3. Податковий кодекс України: Зміни до Закону України від 07.09.2017 р. – № 2145-VIII [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2755-17

Я. Галицька, А. Абросімова
«Міжнародна економіка», 2 курс
ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»
Науковий керівник – к.е.н., старший викладач кафедри фінансів Рудик Н.В.

ЕКОЛОГІЧНІ ПОДАТКИ ЯК ІНСТРУМЕНТ ДЕРЖАВНОЇ ФІСКАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ

Однією з актуальних проблем сьогодення в Україні є недостатнє фінансування природоохоронних заходів, яке в умовах фінансово-економічної кризи ще більше загострюється. Тому доцільним є використання екологічного оподаткування. Саме тому метою дослідження є виявлення наявних проблем у сфері екологічного оподаткування та розроблення шляхів їх вирішення, використання екологічних податків за кордоном і в Україні як інструменту фіскальної політики. Дослідженням теоретичних та практичних питань в галузі екологічного оподаткування займалися Шевченко І. В., Найденко О.Є. та інші [1, 2, 3].

Україна займає 87 місце серед 191 країни світу за Індексом якості навколишнього середовища. Найбільш ефективним у стримуванні негативних тенденцій екологічної безпеки виробництва є застосування таких фінансових інструментів, як екологічні збори і податки. В Україні запроваджено екологічні податки трьох видів: плата за забруднення навколишнього середовища; податки на відходи; податок за радіоактивні відходи (включаючи вже накопичені). Проведений аналіз (рис. 1) підтверджує факт, що екологічний податок не є бюджетоутворюючим. Він займає дуже маленьку частку серед податкових надходжень бюджету.

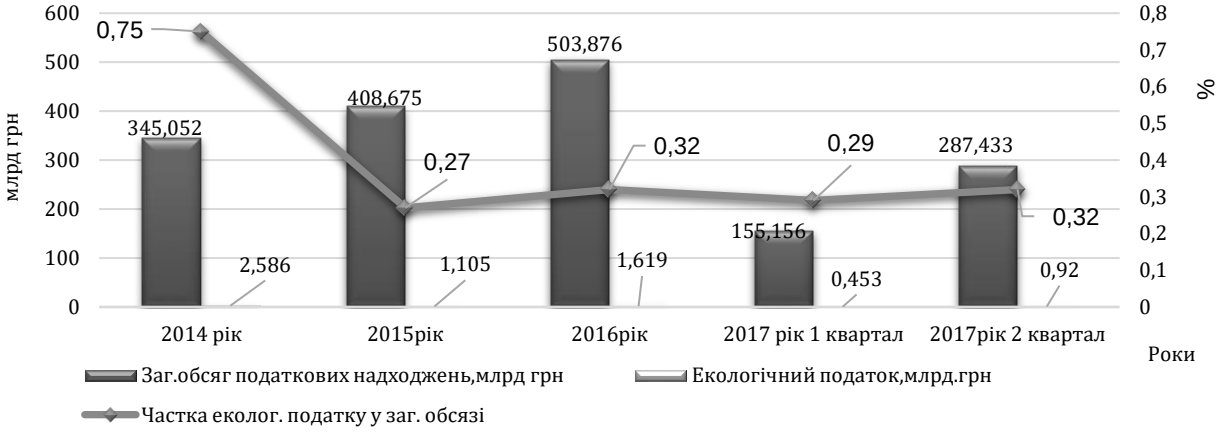

РИС. 1. ОБСЯГИ ЕКОЛОГІЧНИХ ПОДАТКІВ ТА ЇХ ЧАСТКА У ЗАГАЛЬНИХ ПОДАТКОВИХ НАДХОДЖЕННЯХ ДО БЮДЖЕТУ УКРАЇНИ ЗА 2014-2017 РОКИ (У МЛДР. ГРН)

Джерело: розроблено автором на основі даних Державної казначейської служби України [4].

Найбільші обсяги і, відповідно, частка екологічного податку в загальних податкових надходженнях України спостерігалась у 2014 році, далі почала знижуватись. На це вплинула нестабільна політична і економічна ситуація та зміни ставок всередині країни.

Завдяки запровадженню зміни ставки оподаткування у 2017 році спостерігаємо збільшення обсягів надходжень від екологічних податків. Сумарно 2 квартали 2017 року перевищують обсяги надходжень за 2015 рік, що є позитивним зрушенням. Реальна практика в Україні свідчить, що сучасні ставки плати за забруднення і використання ресурсів не покривають реальних втрат суспільства від нераціонального природокористування. Отже, основною проблемою є низькі податкові ставки, які не є стимулом для зменшення викидів забруднюючих речовин, та нерівномірний розподіл між державним та місцевими бюджетами і відповідно низька зацікавленість місцевої влади у регулюванні даної сфери (табл.1).

Таблиця 1

ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ ТА ШЛЯХИ РЕФОРМУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНОГО ПОДАТКУ В УКРАЇНІ

Статті ПКУ	Недоліки чинного законодавства	Пропозиції
Ст. 243–247, 249	Підвищення ставок екологічного податку здійснюється один раз на рік шляхом внесення змін до ПКУ.	Впровадити щоквартальну індексацію ставок екологічного податку.
Ст. 243–247, 249	Наявність однакового розміру ставок екологічного податку для всіх регіонів країни.	Здійснити диференціацію ставок екологічного податку в розрізі регіонів країни.
Ст. 243, 245	Відсутність системи лімітів щодо здійснення викидів/скидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря/водні об'єкти.	Впровадження прогресивної шкали коригуючих коефіцієнтів, що застосовуються до ставок еколог. податку за понад лімітні викиди/скиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря/водні об'єкти
Ст. 243.1, 243.2	Невідповідність ставок податку за викиди 1 т конкретного виду забруднюючих речовин в атмосферне повітря до ставок податку, що встановлюються залежно від класу небезпечності речовини.	Привести у відповідність ставки податку за викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря за назвою та класом небезпечн. забруднюючих речовин
Розділ VIII ПКУ	ПКУ не передбачено оподаткування екологічним податком добрив та пестицидів.	Запровадити екологічний податок за виробництво та імпорт добрив та пестицидів

Джерело: систематизовано авторами на основі досліджених джерел [1, 2, 3].

Аналіз та перейняття світового досвіду в галузі екологічного оподаткування є необхідним кроком оптимізації екологічного оподаткування в України. Нині країни – члени ОЕСР та ЄС застосовують понад 520 різновидів екологічних податків, запроваджують нові. Позитивним є досвід таких країн, як Фінляндія і Швеція, де застосовується впровадження податків на споживання енергії, отриманої за традиційними технологіями, що стимулює інвестиції в альтернативні виробництва енергії з необмежених джерел сонця та вітру. Дієвим способом покращити ефективність стягнення податку є запровадження електронної системи платежів, яка була б відкритою та доступною для платників екологічного податку, це зможе зменшити рівень корупції та збільшити надходження як до державного, так і до місцевих бюджетів. Наведені напрями вдосконалення екологічного податку мають дати змогу вирішити наявні проблеми щодо неефективності екологічного оподаткування.

Отже, у сучасних умовах екологічне оподаткування виступає одним із найважливіших елементів регулювання стану навколишнього природного середовища. Однак чинна система екологічного оподаткування в Україні є неефективною. Екологічний податок має компенсаційний характер, що позбавляє даного податку стимулюючої функції, адже за рахунок високої ставки податку можна суттєво зменшити рівень забруднення навколишнього середовища.

Література:

1. Шевченко І. В. Екологічне оподаткування: зарубіжний досвід і Україна / Шевченко І. В // Стратегічні пріоритети. – 2014. – № 2. – С. 55 - 60.

2. Найденко О.Є. Проблеми екологічного оподаткування та шляхи їх вирішення / Найденко О.Є.// ЕКОНОМІКА І СУСПІЛЬСТВО. – 2017. – № 8. – С. 627 - 633.

3. Навчальні матеріали онлайн [Електронний ресурс]:Режим доступу:- https://m.golovbukh.ua/article/6046-ekologchniy-podatok-u-2017-rots-osnovn-zmni

4. Державна казначейська служба України [Електронний ресурс]:Режим доступу:- http://www.treasury.gov.ua/main/uk/doccatalog/list?currDir=146477

Р. Галустян, В. Янчарський
«Фінанси, банківська справа та страхування», 3 курс
ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»
Науковий керівник – к.е.н., доцент кафедри фінансів Алексєєва Н.І.

ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ В КОНТЕКСТІ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ

Розвиток державних фінансів належить до ключових чинників економічного зростання будь-якої країни. Проблеми які виникають в системі державних фінансів, особливо коли вони сягають критичного рівня, здатні продукувати економічні загрози національного масштабу. Розрив між доходами та видатками бюджету, неефективне й нецільове використання бюджетних ресурсів обумовлюють недофінансування видатків бюджету, погіршення системи соціального забезпечення та активне нарощування державного боргу. Нині вчені досліджують проблеми формування та використання фінансових ресурсів в Україні, а також працюють над розробленням механізмів їх розв'язання. Наявні теоретичні доробки свідчать про одностайність підходів до з'ясування суті фінансових ресурсів держави, тобто вчені здебільшого розглядають фінансові ресурси держави як грошові фонди, що утворюються у процесі розподілу, перерозподілу і використання ВВП. Вони є матеріальним втіленням фінансових відносин у суспільстві [1].

Створення й використання фінансових ресурсів одночасно передбачає їхній рух. При переміщенні фінансові ресурси відокремлюються від матеріальних цінностей. Проте рухові матеріальних цінностей завжди передує рух фінансових ресурсів – грошових фондів, які створюються в процесі розподілу, перерозподілу й використання

валового внутрішнього продукту упродовж певного часу в державі. Фінансові ресурси держави включають ті з них, що перебувають у розпорядженні органів державного управління, всіх видів і форм підприємницьких структур і населення.

Оскільки податки є основним джерелом доходів державного та місцевих бюджетів і мають фіскальне призначення, вони є засобом фінансування державних видатків і тісно пов'язані із задоволенням соціально-економічних потреб держави в цілому. Реформування та покращення бюджетно-податкової сфери у напрямку децентралізації фінансів відбувається в Україні впродовж тривалого часу. Необхідність постійного вдосконалення системи фінансового забезпечення місцевого самоврядування обумовлена браком коштів у більшості місцевих бюджетів, невідповідністю між зобов'язаннями за видатками та джерелами фінансування, високим рівнем залежності доходів місцевих бюджетів від міжбюджетних трансфертів, нездатністю місцевої влади реалізувати весь обсяг покладених на неї завдань без міжбюджетних трансфертів, відсутністю реальних джерел наповнення місцевих бюджетів тощо.

Фінансова децентралізація зробила більш незалежними місцеві бюджети від державного бюджету і створила можливості планування розвитку територій, можливості втілення реальних проектів. Держава фінансово підтримала об'єднані територіальні громади та передбачила в Державному бюджеті субвенцію на формування інфраструктури їх територій. Законодавчі умови, засновані на принципі добровільності, сприяли тому, що у 2015 році об'єдналося 794 сільських, селищних та міських рад у перші 159 об'єднаних територіальних громад (ОТГ) та вже у 2016 році вони перейшли на прямі міжбюджетні відносини з державою і отримали повноваження та відповідні фінансові ресурси для їх здійснення. Надходження до загального фонду місцевих бюджетів ОТГ за 2016 рік зросли майже в 7 разів, порівняно з надходженнями 2015 року до їх місцевих рад, які увійшли до складу ОТГ, та склали 7,1 млрд грн, у тому числі за рахунок: податків та зборів - 3,3 млрд грн**,** з яких зарахування 60% податку на доходи фізичних осіб склали 1,7 млрд грн; міжбюджетних трансфертів у вигляді базової дотації, освітньої та медичної субвенції **-** 2,8 млрд грн; субвенції на формування інфраструктури громад – 1 млрд.грн. Найбільшу частину фінансових ресурсів громади спрямовували на реалізацію повноважень у соціально-культурній сфері – 60-70% , на реалізацію інфраструктурних об'єктів та інвестиційних проектів – 25-30%. Це є свідченням того, що вже в перший рік свого функціонування в новому статусі, об'єднані громади змогли третину коштів спрямувати на розвиток своїх територій [2].

Отже, в Україні вже накопичується перший досвід бюджетної децентралізації, впроваджено заходи, які спрямовані на забезпечення бюджетної та фінансової самостійності місцевих органів влади у формуванні та виконанні місцевих бюджетів, розширення доходної бази місцевих бюджетів. Тому однією з основних проблем управління фінансовими ресурсами органів місцевого самоврядування є оцінювання фінансової стійкості в контексті розвитку бюджетної децентралізації. Аналіз надходжень до загального фонду місцевих бюджетів ОТГ вказує на те, що бюджети об'єднаних територіальних громад є достатньо стійкими, що обґрунтовує потребу концентрації зусиль на вирішенні існуючих проблем, які пов'язані із впровадженням бюджетної децентралізації в систему управління фінансовими ресурсами органів місцевого самоврядування.

Література:

1. Сучасні проблеми фінансів в умовах бюджетно-податкової реформи: матеріали Круглого столу студентського наукового гуртка —Фінансів і бізнесу кафедри державних та місцевих фінансів. – 29 березня 2017р. – Львів: ФУФБ, 2017. – с.45.

2. Моніторинг процесу децентралізації влади та реформування місцевого самоврядування Центрального офісу реформ при Мінрегіонбуді України : [Електронний ресурс] – Доступний з : http://decentralization.gov.ua

Х. Гиренко
спеціальність «Фінанси, банківська справа та страхування», 4 курс
ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»
Науковий керівник – к.е.н., доцент кафедри фінансів Гладченко Л.П.

ҐЕНДЕРНЕ БЮДЖЕТУВАННЯ ЯК НЕОБХІДНА СКЛАДОВА ФОРМУВАННЯ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ

У період реформування бюджетної системи, актуальним питанням є ефективність і раціональність використання коштів місцевих бюджетів. Урахування гендерного фактору може сприяти кращому задоволенню потреб людей і громад, адже він зважає не тільки на загальні потреби людини, але й диференціює потреби з точки зору біологічних, соціальних відмінностей кожного індивіда. Серед багатьох інструментів гендерної політики, визначальним є гендерне бюджетування. Воно впливає на поліпшення якості послуг для населення, підвищення темпів економічного розвитку і скорочення бідності, оскільки враховує інтереси людей різних категорій при формуванні бюджету.

Термін «ґендерно-орієнтований бюджет» означає, що бюджет формується за рахунок платежів від жінок і чоловіків, а видатки бюджету розподіляються між жінками і чоловіками. При цьому слід наголосити, що ґендерні бюджети не є окремими бюджетами для жінок і чоловіків. Вони виступають засобом інтегрування ґендерних аспектів до державної політики та бюджетів різних управлінь, відділів і закладів [1].

Ґендерне бюджетування як соціальна технологія виникло в 1980-х роках ХХ століття в Австралії. Поняття «ґендерно-орієнтований бюджет» і «ґендерно-орієнтоване бюджетування» були запропоновані у Платформі дій, ухваленій на Пекінській конференції (1995). У ній наголошується, що уряди повинні докласти всіх зусиль для систематичного вивчення того, яким чином витрати державного сектору приносять користь жінкам, і коректувати бюджети для забезпечення рівного доступу до них (п. 346). «Це вимагатиме врахування ґендерної проблематики в бюджетних рішеннях щодо політики та програм, а також адекватного фінансування спеціальних програм для забезпечення рівності між жінками і чоловіками» [2].

Багато країн світу почали впровадження бюджетних ініціатив з аналізу ґендерних чинників при складанні бюджету, а конкретно – з оцінки впливу державних витрат на поліпшення становища жінок. Однак лише в незначній кількості країн ґендерний бюджет є частиною офіційного бюджетного процесу.

Однією із перших вивчення даного питання провела британська дослідниця Дайяна Елсон (Diane Elson). За результатими її дослідження було запропоновано шість механізмів урахування гендерних аспектів в бюджеті та включення їх у практичну діяльність:

1. Оцінка ступеня врахування гендерних аспектів у здійснюваній політиці, що включає в себе як кількісні, так і якісні показники.

2. Оцінка з боку одержувачів послуг (бенефіціантів). Вона має включати як реальні, так і потенційні бенефіціанти і може бути сфокусована як на загальних пріоритетах, так і на окремих видах послуг.

3. Аналіз державних видатків на основі розподілу за ґендерною ознакою. У його основі лежить така формула: вартість одиниці вимірюваної послуги, що надається, помножена на число таких одиниць вимірювання послуг, що надаються бенефіціантам-чоловікам і бенефіціантам-жінкам.

4. Аналіз впливу бюджету на використання часових показників, який передбачає зіставлення використання бюджетних ресурсів за певними статтями видатків з часовими показниками корисної дії, тобто на який час розраховано результати витрачених коштів.

5. Структура гендерно-чутливої середньострокової макроекономічної політики. Моделі такої структури можуть містити такі змінні, як пропозиція робочої сили з розподілом за різними категоріями, а також неоплачувану працю в в рамках програм «турботи».

6. Гендерно-відповідальний звіт про використання бюджету як одна з форм підзвітності уряду[3].

Щодо імплементації гендерного бюджетування в Україні, слід зазначити, що маємо перші різноманітні ініціативи впровадження. Понад десять років за підтримки різних міжнародних програм і проектів впроваджувались різноманітні ґендерні бюджетні ініціативи. Це дало змогу отримати вітчизняний досвід ґендерного бюджетного аналізу та інтеграції ґендерних підходів до бюджетів і програм різних рівнів.

Регіональне представництво Фонду ім. Фрідріха Еберта в Україні реалізувало проект «Гендерне бюджетування на місцевому рівні», в якому у 2011-2012 роках взяли участь декілька міст: Житомир, Комсомольськ, Луцьк, Хмельницький, Херсон, Чернівці та Чугуїв. Кожне місто самостійно обрало сферу для розробки гендерної бюджетної ініціативи відповідно до власних інтересів та потреб, а також створило експертну групу, до якої увійшли представники місцевих органів влади, незалежні експерти і представники неурядових організацій. Кожна група підготувала гендерний аналіз статей місцевих бюджетів та нормативної бази, після чого були впроваджені певні ініціативи щодо оптимізації витрат бюджетних коштів[4].

Таким чином, результати реалізації пілотних проектів демонструють здійсненність і корисність гендерно орієнтованого бюджетування та активізацію процесу щодо його запровадження в Україні. Впровадження гендерного компоненту в бюджети дозволяє забезпечити рівні права і можливості для чоловіків і жінок на практиці, що є особливо важливо так як місцеві бюджети мають пряме відношення до інтересів і потреб місцевих громад. Можемо стверджувати про необхідність впровадження гендерного бюджетування на рівні місцевих бюджетів, як необхідною складовою ефективного розподілу видаткої частини.

Література:

1. Лобанова Л. Ґендерні стратегії сталого розвитку України / За ред. Л. С. Лобанової. – К.: Фенікс, 2004. – С. 432.

2. Sharp R. Budgeting for Equity: Gender Budget Initiatives within a Framework of Performance Oriented Budgeting – Режим доступу: http://www.unifem.org/resources/item_detail.php?ProductID=3 – P.94.

3. Белец Ж. А. Гендерне бюджетування в Україні як складова механізму забезпечення рівності чоловіків і жінок // Теорія та практика державного управління і місцевого самоврядування 2013.No 1 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://el-zbirn-du.at.ua/Bel_s.pdf.

4. Карпець В.Г. Гендерний бюджет: принципи реалізації на рівні місцевого самоврядування / О.Л.Рябченко // Ґендерна політика міст: історія і сучасність. Випуск 4. - 2013 р. – С. 258. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://gc.kname.edu.ua/images/docs/gend_politika_istoria_i_suchasnist.pdf

А. Гончарук
«Фінанси», 1 курс зі скороченим терміном навчання
ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»
Науковий керівник – к.е.н., доцент кафедри фінансів Алексєєва Н.І.

ВИДАТКИ НА БУДІВНИЦТВО ТА ЕКСПЛУАТАЦІЮ АВТОМОБІЛЬНИХ ДОРІГ В УКРАЇНІ: РЕАЛІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

На даний час в Україні не вистачає коштів на розвиток сучасної інфраструктури, особливо не вистачає міжнародних швидкісних автомагістралей. Україна за міжнародними стандартами має лише 18 км автомагістралей (ділянка Київ-Бориспіль). Є потреба збільшити кількість швидкісних доріг не менше ніж у 10 разів тому що на

сьогодні протчяжність доріг 1 категорії (4 та більше смуги) становить 1.7 % протяжності доріг загального користування.

У зв'язку з цим надзвичайно актуальним в умовах кризового стану економіки України є початок будівництва доріг на умовах концесії (здачі доріг в оренду на термін від 10 до 50 років).

Вже у 2018 році почнеться будівництво першої платної дороги Київ-Біла Церква. Також в 2018 році планується почати будівництво дороги Львів-Краковець, з перспективою її продовження до Рівного.

Найбільші мережі платних доріг в Європі: Франція – 4,4 тис. км., Іспанія – 3,3 тис. км., Італія – 3,1 тис. км., Португалія – 1,4. У більшості сусідніх з Україною країн уже функціонують платні дороги, вони є в Румунії, Угорщині, Польщі, Молдові, Білорусі та Росії.

Через систему побудови платних доріг можна зменшити навантаження на бюджет. Протяжність швидкісних доріг потрібно збільшити до рівня 20%. Нині планується здійснити реформу дорожньої галузі передавши органам місцевого самоврядувпання мережу місцевих доріг (обласні та районні дороги) загальною протяжністю близько 120 км. А фінансування доріг державного значення (міжнародні, національні, регіональні, територіальні протяжністю близько 50 тис. км) здійснюватиметься за рахунок коштів Державного бюджету.

У Державному бюджеті України щорічно передбачаються видатки на фінансування робіт, пов'язаних з будівництвом, реконструкцією, ремонтом і утриманням автомобільних доріг. Для цих цілей у Державному бюджеті України створюється Державний дорожній фонд України, який запрацює з 1 січня 2018 року. Його розмір повинен бути не менше ніж 40 млрд. грн. Але через складну економічну ситуацію Дорожній фонд запрацює наповну лише в 2020 р. А до того буде мати такий відсоток від запланованих 40 млрд. грн.: у 2018 – 50%, 2019 – 75% і 2020 – 100%. Дохідна частина цього фонду формується за рахунок надходжень від акцизного податку та ввізного мита з імпортованих на митну територію України транспортних засобів та шин до них, інших надходжень до Державного бюджету України. Перед тим як розділити кошти у дорожньому фонді, значна їх частина йде на погашення кредитів. Наприклад бюджет Укравтодору на 2017 рік складає – 16,7 млрд. грн., з яких 7 млрд. грн., призначені для виплати зобов'язань за кредитами, 1 млрд. – оплата боргів минулих років, близько 4 млрд. – адміністративні витрати та проведення дрібного ремонту доріг.

Дорожній фонд ділиться на три частини:

1) 5% йде на безпеку дорожнього руху;
2) 60% фонду йде на будівництво доріг державного значення (50 км доріг);
3) 35% передається (120тис.км доріг) на рівень обласних і державних адміністрацій.

У той же час, наприклад, ООН рекомендує спрямувати на заходи по безпеці руху не менше 10% коштів, які виділяються на розвиток дорожньої інфраструктури. І я з цим погоджуюся, тому що 5% і навіть 10%, це незначна частина суми, від якої може залежити життя людини. Адже за офіційними даними в Україні фіксується велика кількість ДТП: 2015 рік - 134193, 2016 рік - 154556, 2017 – 35388.

Підсумовуючи, варто зазначити, що державі вигідно будувати дороги на умовах концесії, оскільки якість дорожньої інфраструктури покращиться. В українських реаліях проїзд по платній дорозі дасть можливість скоротити витрати палива за рахунок меншої відстані проїзду і знизити зношення автомобіля за рахунок якості дорожнього покриття. Якщо не будувати дороги на умовах концесії, то державі знадобиться понад 1 трлн. гривень, щоб здійснити ремонт та реконструкцію доріг, які цього потребують, на сьогоднішній час це 90% доріг загального призначення. При існуючому фінансуванні, це

займе 30-40 років. А враховуючи, що існуючі дороги поступово руйнуються, остаточна вартість ремонту може виявитися значно більшою.

Література:

1. Закон України «Про концесії» № 997-14 від 16.07.1999 [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/997-14.

2. Закон України «Про концесії на будівництво та експлуатацію автомобільних доріг» № 1286-14 від 14.12.1999 [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1286-14.

3. Закон України «Про джерела фінансування дорожнього господарства України» № 1562-12 від 18.09.1991 [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1562-12.

4. Офіційний сайт Міністерства інфраструктури України [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: http://mtu.gov.ua/.

О. Горшкова
«Економіка підприємства», 3 курс
ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»
Науковий керівник – старший викладач кафедри фінансів Вдовіна І.О.

ВТРАТИ БЮДЖЕТУ УКРАЇНИ ВНАСЛІДОК УХИЛЕННЯ ВІД СПЛАТИ ПДВ

У Фінансово-економічному словнику [2] зазначено, що "ухилення від сплати податків" – це свідомі дії платників податків, спрямовані на несплату податків через заниження відомостей про величину доходів чи вартість майна, які підлягають оподаткуванню, або повне їх приховування.

У кожній системі ПДВ можливі наступні методи ухилення від сплати податку [3]:

- використання «податкових ям». Схема реалізується на застосуванні не чіткого регламенту процедури дій, юридичних колізій, суперечних законів;
- зменшення рівня імпортованих цін. Спосіб є найбільш поширеним в умовах недосконалості зовнішньоекономічної політики та корумпованості митних органів;
- реєстрація фіктивних підприємств. Суть такого методу полягає в тому, що «фірми-транзитери» фактично займаються діяльність щодо надання послуг перерозподілу податкового зобов'язання із ПДВ, завищення величини податкового кредиту та виведення грошових коштів із обороту чи переведення/повернення із офшорних зон. Масштабність використання офшорних зон пояснюється спрощеною системою реєстрації суб'єктів підприємницької діяльності та невисокими ставками оподаткування;
- реалізація псевдоекспорту. Під час такої операції не лише збільшується величина податкового кредиту і формується від'ємне значення податкового зобов'язання, а і процес легалізації грошового обороту. Досить поширеною є схема «карусельного» типу незаконного відшкодування ПДВ, яка містить отримання експортером коштів від імпортера-нерезидента.

Використовуючи статистичні дані Державної служби статистики України, Державної казначейської служби України, Державної фіскальної служби України розрахуємо ефективність податкового адміністрування ПДВ за період 2010-2016 рр. (табл. 1).

Як бачимо з даних табл. 1, протягом досліджуваного періоду спостерігається недоотримання суми ПДВ (за виключення 2011 та 2016 років). Найбільший податковий розрив (-25059,3 млн. грн.) зафіксований у 2012 році, а найменший (-1528,3 млн. грн.) – у 2015 році. Певна частина валового податкового розриву буде відшкодовуватися за рахунок діяльності, спрямованої на боротьбу з ухиленням від сплати податків. Причинами недоотримання виступають різні способи недотримання податкового законодавства: помилки при виконанні податкових зобов'язань як з боку платника, так

і фіскальних органів, застосування нульової ставки оподаткування, незаконні схеми відшкодування ПДВ, наявність тіньового сектору економіки тощо

Таблиця 1

ЕФЕКТИВНІСТЬ ПОДАТКОВОГО АДМІНІСТРУВАННЯ ПДВ

Показник	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Планові надходження ПДВ (млн. грн.)	104685,2	122827,5	162046,6	133039,1	148470,7	179306,1	232658,0
Фактичні надходження ПДВ (млн. грн.)	102751,8	126565,0	136987,3	127321,9	144639,5	177777,8	235506,0
Валовий податковий розрив	-1933,4	+3737,5	-25059,3	-5717,3	-3831,1	-1528,3	+2848,0
Коефіцієнт збирання ПДВ	0,98	1,03	0,85	0,96	0,97	0,99	1,01

Джерело: розрахунки автора за даними [1]

Податкові реформи, які проводилися протягом останніх років в Україні, частково покращили ситуацію щодо скорочення податкового боргу. Але розробка ефективних заходів щодо усунення системних недоліків у податковій системі є досить актуальною.

Для побудови ефективної податкової системи, яка б створювала необхідні умови для сталого розвитку національної економіки, забезпечувала достатнє наповнення Державного бюджету і тим самим мінімізувала податковий борг необхідне:

– впровадження електронних сервісів для спрощення сплати податків і відповідно збільшення частки податкових декларацій, поданих за допомогою електронних сервісів ДФС;

– зменшення податкового навантаження як на бізнес в цілому, так і на громадян-платників податків та пошук шляхів розширення бази оподаткування;

– зменшення податкового навантаження на заробітну плату з метою її детінізації;

– удосконалення законодавства України, спрямованого на посилення боротьби зі схемами ухиляння від сплати податків як юридичними, так і фізичними особами;

– зниження ставок податкових платежів, яке сприятиме детінізації підприємницької діяльності в Україні;

– удосконалення системи кабінетного аудиту для швидкого реагування на порушення податкового законодавства;

– спрощення процедури оформлення матеріалів у результаті здійснення перевірок;

– проведення консультаційних та роз'яснювальних робіт з платниками податків та покращення якості обслуговування;

– здійснення моніторингу рівня кваліфікації працівників контролюючих органів у сфері оподаткування [4].

Література:

1. Виконання Державного бюджету [Електронний ресурс] / сайт Державної казначейської служби України – Режим доступу до ресурсу:http://www.treasury.gov.ua/main/uk/doccatalog/list?Currdir=311513

2. Загородній А.Г. Фінансово-економічний словник / А.Г. Загородній, Г.Л. Вознюк. – Львів : Вид-во НУ "Львівська політехніка", 2005. – 614 с.

3. Схеми ухилення від оподаткування [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://glavbuh-audit. com.ua/ ua/news/shemi-uhilennya-vid-opodatkuvannya-161.html.

4. Юр'єва О.І. Механізм державного управління податковим боргом / О.І. Юр'єва // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.kbuapa.kharkov.ua/e-book/db/2014-1/doc/2/11.pdf

Є. Гулько
«Державний фінансовий менеджмент», 5 курс
ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»
Науковий керівник – к.е.н., доцент кафедри фінансів Котіна Г.М.

ПРИВАТИЗАЦІЯ В УКРАЇНІ: СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Приватизація державних активів є нагальною потребою для нашої країни. Україна налічує близько 3500 державних підприємств. Реалії показують, що ефективність управління такими підприємствами невисока [3,5]. Крім того, відсутній стратегічний погляд з боку керівництва країни на процеси приватизації. А оскільки приватизація може стати додатковим джерелом фінансових ресурсів країни та створити передумови зменшення залежності України від зовнішніх екстерналій, зростання інвестиційного клімату, появи нових інвесторів, створення нових компаній й відповідно робочих місць, і найголовніше – отримає додаткові податкові надходження, які збільшать ВВП країни, доцільніше було б передати неефективно діючі державні підприємства у приватну власність, яка має ресурси на залучення команди управлінців вищого рівня та знань, що збільшать показники діяльності.

Аналіз практики свідчить, що проблеми приватизації криються в організаційному аспекті [1]. Занадто мало уваги присвячують ключовому запитанню: «А що саме продається?». З огляду на економічні, фінансові чи юридичні чинники, які зводять нанівець можливе підписання угод, багато компаній, згаданих у поточному плані приватизації, надзвичайно важко продати чи принаймні зробити це за взаємовигідною ціною – і це не перебільшення. Існує велика різниця між продажем права власності на життєздатну чи потенційно життєздатну компанію і продажем права власності на руїни. А те, чи є компанія життєздатною – реально або потенційно – чи «мертвою», впливає не тільки на ціну, яку запропонують потенційні покупці, а й на ту, що її визначить Фонд держмайна. Коли позиція й наміри продавця принципово відрізняються від позиції та намірів покупця, спалахують конфлікти й виникають невдачі.

Процес приватизації має проходити якісно за новим підходом [2]. На нашу думку та думку багатьох експертів, необхідно поліпшити управління державними підприємствами, створивши незалежну раду виконавчих керівників, наглядові ради та прозоре управління [4]. Прозора приватизація та поліпшення управління держпідприємствами нададуть можливість скоротити і підвищити ефективність державного сектора. Це одна з найголовніших реформ України [3]. Тому, продаж державного майна є одним з ключів вирішення питання звільнення від боргового ярма.

Література:

1. Пол Томас. «Україна потребує приватизаційних рішень, а не лише розпродажу» [Електронний ресурс]. — Режим доступу: https://voxukraine.org/2017/06/21/ukrayina-potrebuye-privatizatsijnih-rishen-a-ne-lishe-rozprodazhu/
2. http://www.privatization.gov.ua/ru/
3. http://www.spfu.gov.ua/ru/documents/docs-list/spf-privatization-objects-list.html
4. Приватизація-2017: у Кабміні планують продати більше 100 підприємств [Електронний ресурс]. — Режим доступу: https://economics.unian.ua/stockmarket/1785606-privatizatsiya-2017-u-kabmini-planuyut-prodati-bilshe-100-pidpriemstv.html
5. http://www.me.gov.ua/Documents/List?lang=uk-UA&id=2fff318d-2a3d-4877-a251-251267296843&tag=MarketingoviMaterialiProDerzhavniPidprimstva-choVkliucheniDoSpisku NaPrivatizatsiiuU2015-Rotsi

Л. Грицишина
«Фінанси та кредит», 3 курс
Тернопільський національний економічний університет
Науковий керівник – к.е.н., доцент кафедри фінансів ім. С. І. Юрія Коваль С.Л.

МІСЦЕВІ ЗАПОЗИЧЕННЯ ЯК ДЖЕРЕЛО ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ МІСЦЕВИХ ОРГАНІВ ВЛАДИ

В умовах дефіциту фінансових ресурсів, існує потреба пошуку альтернативних джерел надходжень до бюджетів місцевого самоврядування. Високорозвинені країни

світу використовують місцеві запозичення як додаткове джерело надходжень місцевих бюджетів.

На жаль, в Україні така практика не набула широкого розповсюдження, хоча система місцевих запозичень була створена ще у 1991 р. Основна проблема полягає у відсутності практичного досвіду мобілізації коштів на місцевому рівні. Саме це і обумовлює актуальність теми дослідження.

Місцеві запозичення – це операції, пов'язані із залученням до місцевих бюджетів грошових коштів на умовах платності, строковості та повернення, у результаті яких виникають боргові зобов'язання органів місцевого самоврядування як позичальників або гарантів [2, с. 43].

Місцеві запозичення є важливим фінансовим ресурсом, за рахунок якого можна не лише покрити бюджетний дефіцит, а й використати для реалізації інвестиційного проекту. Місцеві позики можуть здійснюватись у формі облігаційної позики, вексельної позики та банківського кредиту, але найчастіше у вигляді випуску облігацій місцевих позик.

Аналіз випуску облігацій місцевих позик в Україні свідчить, що обсяг таких запозичень є незначним (рис.1).

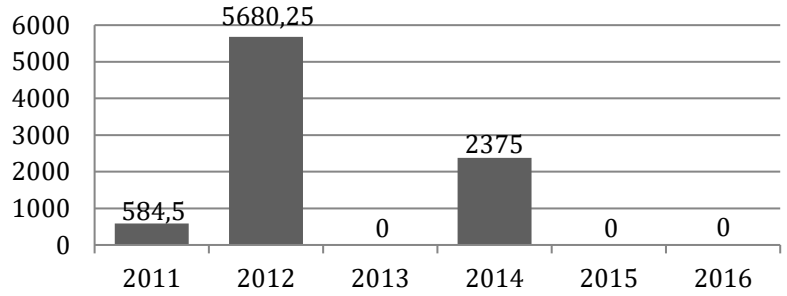

РИС. 1. ОБСЯГ ЗАРЕЄСТРОВАНИХ ВИПУСКІВ ОБЛІГАЦІЙ МІСЦЕВОЇ ПОЗИКИ В УКРАЇНІ ЗА 2011–2016 Р., МЛН. ГРН. [3].

Аналіз динаміки зареєстрованих випусків облігацій місцевої позики у 2011–2016 рр., свідчить про відсутність тенденцій. Так, у 2011 р. було випущено 8 облігацій на загальну суму 584,5 млн. грн. (рис. 1).

У 2012 р. Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку зареєстровано 12 випусків облігацій місцевої позики на суму 5 680, 25 млн. грн, що майже на 5,1 млрд. грн. більше, ніж у 2011 р. (рис. 1). У 2013 р. не було випущено жодної облігації внутрішньої місцевої позики через необхідність скорочення державного боргу, у тому числі і місцевого, за вимогою МВФ. У 2014 р. було зареєстровано лише один випуск облігацій місцевої позики Київської міської ради на суму 2375 млн. грн. з метою рефінансування облігацій попереднього випуску 2012 р. У 2015–2014 рр. регулятором не зареєстровано жодного випуску облігацій місцевих позик.

У результаті дослідження ринку муніципальних запозичень в Україні за 2011–2016 рр., виявлено, що ринок місцевих запозичень недостатньо розвинутий, що зумовлено такими чинниками:

– недостатність законодавчого регулювання;

– нестабільна політична та економічна ситуація;

– недовіра населення до фінансових установ (скорочення попиту на муніципальні цінні папери через зниження ліквідності фінансових посередників);

– відсутність механізму захисту прав кредиторів, який забезпечує контроль за цільовим використанням позикових коштів;

– відсутність ефективної системи моніторингу реалізації інвестиційних проектів та оцінки величини кредитних ризиків за ними;

– відсутність прозорості інформації щодо діяльності емітентів [1, с. 100].

Вище перелічені негативні фактори призводять до ризику несвоєчасного повернення платежів за борговими зобов'язаннями. Саме тому, дані фінансові інструменти стають високо ризиковими. На нашу думку, для подолання вищезазначених проблем доцільно здійснити такі заходи:

– стимулювати внутрішнього інвестора шляхом скасування оподаткування облігацій внутрішньої місцевої позики;

– вдосконалити систему державного регулювання ринку місцевих запозичень;

– спростити процедуру отримання дозволів та реєстрації випусків муніципальних облігацій тощо.

Запозичення до місцевих бюджетів можуть вирішити проблеми наповнення бюджетів територіальних громад. Для цього необхідним є створення сприятливих економічних умов та удосконалення правової бази.

Література:

1. Брязкало А.Є. Місцеві запозичення як джерело формування фінансових ресурсів органами місцевого самоврядування / А.Є.Брязкало // Економіка і держава. – 2016. – № 3. – С. 98–101.

2. Західна О.Р. Ринок місцевих запозичень: сучасний стан та перспективи розвитку / О.Р. Західна, А.М. Лис, Е.П. Шульц // Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України. – 2015. – № 5. – С. 43–46.

3. Річний звіт за 2016 рік Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку [Електронний ресурс] / Річна звітність / Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку. Режим доступу : https://www.nssmc.gov.ua/wp-content/uploads/2017/07/zvit-komosii-2016-ukr-web.pdf.

І. Гурик
«Міжнародна економіка і менеджмент», 3 курс
ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»
Науковий керівник – старший викладач Лебеда М.О.

ЕКОЛОГІЧНИЙ ПОДАТОК ЯК ІНСТРУМЕНТ ФІСКАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ

На сьогодні, перед світовим співтовариством ставиться вимога не лише вирішувати фінансово-економічні та соціальні проблеми, але й кліматичні та екологічні, які вимагають негайного пошуку нових або ж вдосконалення діючих фіскальних інструментів їх регулювання.

Характерними проблемами сучасності є: виснаження природного капіталу, високі показники природоємності, негативний вплив забруднення навколишнього середовища на здоров'я людини, збільшення питомої ваги природо-експлуатуючих галузей тощо. Оскільки імперативом формування нової суспільної моделі є ідея сталого розвитку, податки стають вагомим та дієвим механізмом забезпечення екологічної стабільності та безпеки суспільства, відіграючи величезну роль у переході до низьковуглецевої економіки.

Прихильники активного застосування екологічного оподаткування часто посилаються на теорію «doubledividend» [5, С.128]. Вона базується на тому, що функції екологічних податків мають два виміри. По-перше, вони дають доступ до отримання першого дивіденду – збереження навколишнього середовища та надр землі. По-друге, вони надають другий дивіденд – завдяки перенесенню податкового тиску із податків на працю й капітал знижаться їх спотворюючі ефекти, що в свою чергу стимулює зайнятість населення, інвестиції та економічний зріст. Доходи, отримані від екологічних податків, можна буде використати на вирішення тактичних та соціально-економічних завдань суспільства.

Що стосується надходжень він екологічного податку в Україні, то їх обсяги стабільно ростуть починаючи з 2010 року, після прийняття Податкового кодексу. Якщо в 2011 їх об'єми становили 2275,9 млн. грн, то вже у 2014 році вони зросли більше, ніж вдвічі, досягнувши позначки у 4830,9 млн. грн, а у 2017 році ці надходження підскочили аж до 1,42 млрд. грн. Проте, беручи до уваги, що ці податкові надходження мають переважно фіскальну спрямованість, а також високий рівень негативних наслідків для країни в плані екології, доволі тяжко оцінити ефективність та цільове використання (відповідно до мети збереження навколишнього середовища) акумульованих таким чином коштів бюджету.

Відповідно до дослідження видатків держави з природоохоронною метою, до 2012 року (471 млн. грн.) переваги надавались капітальним інвестиціям, а пізніше, на фоні загального зменшення витрат на охорону природи, бюджетні кошти спрямовуються переважно на поточні витрати (401,8 млн. грн. в 2014 році).

Запорукою результативного стягнення фіскальних платежів за спеціальне використання природних ресурсів і забруднення навколишнього середовища є формування сучасних систем фіскального регулювання на регіональному рівні [4, С.11]. Це можна підтвердити тим, що при відсутності взаємозв'язку між органами управління природними ресурсами в областях, обласною радою з держадміністрацією, та безпосередніми природокористувачами, виникає ціла низка проблем, пов'язаних з встановленням бази стягнення природно-ресурсних платежів та екологічних податків.

В Україні на даний момент критичними проблемами існуючої системи фіскального регулювання природокористування є: надмірна уніфікованість платежів за спеціальне використання природних ресурсів, а також низька диференційованість нормативів плати; відсутність рентної спрямованості фіскальних інструментів у більшості секторів природно-ресурсної сфери; повільне введення у національну практику успішних практик зарубіжного фіскального регулювання природокористування; наявність вад у міжбюджетних відносинах щодо перерозподілу екологічних податків; чисельні протиріччя у законодавстві.

Спираючись на вищесказане, основною передумовою модернізації існуючої моделі фіскального регулювання природокоритування, зокрема за рахунок використання екологічного податку, повинні стати: зміни у базових нормативно-правових актах; розширення практики застосування «зелених» податків у частині оподаткування рухомих джерел-забруднювачів, відходів (шини автомобілів, акумуляторні батареї тощо) і джерел забруднення у сфері сільського господарства (різні добрива та пестициди); покращення співпраці державних та недержавних інституцій: міністерств, контролюючих служб, агентств, наукових установ та громадських організацій; податкове стимулювання інвестицій в охорону навколишнього середовища; розуміння того, що екологічні податки повинні бути встановлені в такому розмірі, щоб вони були вищими граничних витрат на зниження викидів в атмосферу, і таким чином контролювати поведінку забруднюючих, заохочуючи їх зберігати довкілля.

Література:

1. Бандурка, Олександр Маркович. Податкове право : наук.-практ. посіб. / О. М. Бандурка, В. Д. Понікаров, С. М. Попова ; М-во внутр. справ України, Харків. нац. ун-т внутрішніх справ. - К. : Центр учбової літератури, 2012. - 308 с.

2. Коренюк, Петро Іванович. Економіка природокористування : навч. посіб. [для студентів ВНЗ] / П. І. Коренюк, С. О. Федулова ; за ред. П. І. Коренюка ; М-во освіти і науки України, Укр. держ. хіміко-технол. ун-т. - Дніпропетровськ : Акцент ПП, 2014. - 274 с.

3. Тулай, Оксана І.. Державна фінансова підтримка охорони навколишнього природного середовища як необхідна умова сталого людського розвитку / Оксана І. Тулай // Актуальні проблеми економіки = Actual problems of economics. - 2016. - № 1. - С. 200-208.

4. Гасанов, Сергій Фіскальне регулювання природокористування: перспективи модернізації / Сергій Гасанов, Василь Голян // Економіст. - 2015. - № 12. - С. 9-12.

5. Нікітішин, Андрій. Податкове регулювання як інструмент державної екологічної політики / Андрій Нікітішин // Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право. Серія: Економічнінауки = Foreigntrade: economics, finance, law. - 2017. - № 2. - С. 126-137.

6. За рахунок чого сформовано державний бюджет на 2017 рік [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://biz.censor.net.ua/resonance/3018470/za_rahunok_chogo_sformovano_derjavniyi_byudjet_na_2017_rk

С. Євтушенко
«Фінанси, банківська справа та страхування», 5 курс
ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»
Науковий керівник – д.е.н., професор кафедри фінансів Тимченко О.М.

ПОДАТКОВЕ НАВАНТАЖЕННЯ ЯК ФАКТОР ВПЛИВУ НА СТАЛИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК КРАЇНИ

Податкове навантаження є важливим фіскальним показником, який характеризує ефективність податкової політики, тобто кількісно вимірює сукупний вплив податкових платежів, як на окремих суб'єктів господарювання так і на економіку країни загалом. Відповідно високий рівень податкового навантаження призводить до: тінізації економіки, уповільнення темпів зростання валового внутрішнього продукту, відтоку національних капіталів за кордон та стримує ділову активність суб'єктів господарювання. Але й низький рівень податкового тиску може мати негативні наслідки. За недостатнього рівня податкового навантаження державний бюджет недоотримає кошти, тому держава не буде ефективно виконувати покладені на неї функції.

Ось чому, регулювання і оптимізація податкового навантаження залишається актуальним питанням для України.

Податкова система України характеризується недосконалістю, нестабільністю податкового законодавства, що призводить до частих змін рівня податкового навантаження. А це є негативним явищем, оскільки показник податкового навантаження в Україні, не надає інформації щодо реального економічного виміру оподаткування, а також навантаження на окремі сфери економіки та групи платників податків.

За даним рис.1 можна побачити, що загальний рівень податково навантаження є досить мінливим явищем, протягом останній років зафіксовано зміни як в сторону збільшення так і в сторону зменшення, у середньому за 2007-2016 роки складає 24,14%. Наслідком коливань податкового навантаження є те, що держава не має чіткої фіскальної політики.

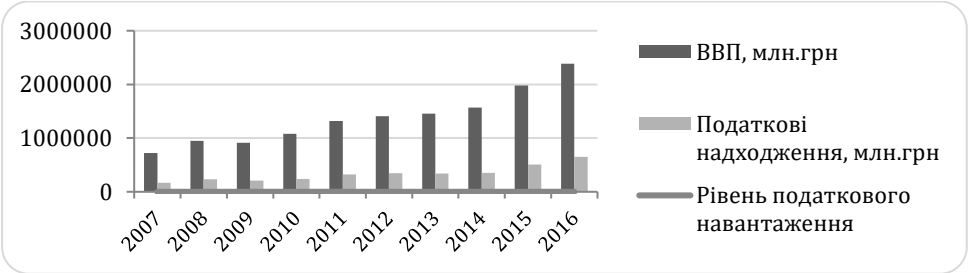

РИС. 1. ПОКАЗНИКИ ПОДАТКОВОГО НАВАНТАЖЕННЯ В УКРАЇНІ ЗА 2007-2016 РОКИ
Джерело: розраховано за даними [3,4]

У порівнянні з іншими країнами номінальний рівень податкового навантаження в Україні не більший ніж у США 31,8%, Німеччині 39,3%, проте реальне податкове навантаження, яке враховує ще й віддачу податкової системи, тобто рівень задоволення

потреб платників за рахунок податків, є значно більшим. У Швеції наприклад, яка вважається соціально орієнтованою державою величина податкового навантаження складає 55% ВВП, а в Україні як вже було сказано вище рівень податково навантаження значно нижчий і становить 22,97–27,31% протягом 2007-2016 років. Не можна стверджувати, що для шведів податкове навантаження є більшим, ніж для українців, оскільки частка податків, що повертається населенню при перерозподілі доходів бюджету, для громадян Швеції становить близько 85%, тоді як в нас Україні не перевищує 30-35% [1]. Тож варто зауважити, що низький рівень податкового на вантаження у % до ВВП, ще не є гарантом справді низького рівня податкового навантаження.

Проведений аналіз свідчать про високий рівень податкового навантаження в Україні. Тому говорити про сталий економічний розвиток нашої країни не можливо без вирішення проблеми податкового тиску. Адже високий рівень податкового навантаження призводить ще до більшого рівня тінізації економіка, ухилення від сплати податків, а також погіршення інвестиційного клімату країни.

Як вже було сказано вище рівень податкового навантаження змінювався як в сторону збільшення та і зменшення. Тому сьогодні на нашу думку принциповим питанням є не зменшення податкового навантаження, а його оптимізація. Уряд має вирішити які податки перешкоджають економічному зростанню та розвитку нашої країни, які з них краще використовувати для збалансування бюджету без особливих збитків для економіки. Помилкою сучасної податкової політики у досягненні оптимального рівня податкового навантаження є те, що на першому місці стоїть зниження податкових ставок. Більш ефективнішім заходом є їх регулювання, наприклад впроваджувати стимулюючу модель податку на прибуток. Для частини прибутку яку спрямовують на виплату дивідендів залишити на рівні 18%, а для частини прибутку, що реінвестується в модернізацію основних фондів,– знизити до 10%. Це дозволить вивести значну частину активів з тіньового сектора, на оптимізувати податковий тягар що лежить на суб'єктах господарювання. Також запровадити прогресивну шкалу оподаткування доходів громадян, так забезпечити ефективне використання пільг, таким чином податковий тягар буде рівномірно розподілятися між заможними та соціально незахищеними верствами населення.

Підсумовуючи можна зазначити, держава має забезпечувати всі необхідні умови для того, щоб громадяни добросовісно та своєчасно сплачували податки. Потрібно щоб різниця між вигодою оподаткування платникам податків і тягарем була очевидною, щоб податки сплачували свідомо, щоб потреби населеннямали пріоритет над потребами держави.

Література:

1. Крисоватий А.І. Домінанти гармонізації оподаткування: національні та міжнародні вектори : [монографія] / А.І. Крисоватий, В.А. Валігура. – Тернопіль : Підручник і посібник, 2010. – 248 с.

2. Червінська О.С. Аналіз податкового навантаження в Україні та шляхи його оптимізації / О.С. Червінська, О.В. Коваль // Науковий вісник НЛТУ України. – 2014. – Вип. 24.6. – 307–313 с.

3. Офіційний сайт Державної служби статистики [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.ukrstat.gov.ua/.

4. Офіційний сайт Міністерства фінансів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу :http://www.minfin.gov.ua

Д. Єник
«Облік і оподаткування », 3 курс
ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»
Науковий керівник – к.е.н., доцент кафедри фінансів Курило О.В.

ПРОБЛЕМИ ПРЯМОГО І НЕПРЯМОГО ОПОДАТКУВАННЯ В УКРАЇНІ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ

На сучасному етапі розвитку економіки формування централізованих фінансових ресурсів у вигляді доходів створюється, в основному, завдяки податковим надходженням.На сьогоднішній день одним із основних способів наповнення бюджету як в Україні, так і в багатьох інших країнах світу є податки, які, у свою чергу поділяють на прямі та непрямі.

Прямі податкивстановлюються безпосередньо щодо платників і сплачуються за рахунок їхніх доходів і майна. Їх розмір обумовлюється майновим станом платників [1].

Непрямі податкивстановлюються до цін товарів та послуг і сплачуються за рахунок цінової надбавки. Їх розмір для окремого платника прямо не залежить від величини його доходів [2].

При прийнятті урядом рішень щодо реформування та вдосконалення податкової системи на користь і держави, і платників податків слід пам’ятати про недоліки як прямого, так і непрямого оподаткування. Серед недоліків прямих податків можна виділити такі:

- пряма форма оподаткування вимагає складного механізму стягування податків, оскільки пов'язана з досить складною методикою ведення бухгалтерського обліку і звітності;
- контроль вступу прямих податків вимагає істотного розширення податкового апарату і розробки сучасних методів обліку і контролю платників;
- прямі податки пов'язані з можливістю ухилення від сплати податків через недосконалість фінансового контролю і наявність комерційної таємниці;
- пряме оподаткування вимагає певного розвитку ринкових стосунків, оскільки тільки в умовах реального ринку може формуватися реальна ринкова ціна, а отже, і реальні доходи (прибуток);
- проте з такою ж вірогідністю можуть мати місце і збитки. Тому прямі податки не можуть бути стабільним джерелом [3].

Непрямі податки мають досить багато переваг і використання їх цілком доцільне. Але об'єктивний підхід вимагає і розгляду їх недоліків, серед яких можна виділити:

- сплата непрямих податків не залежить від розміру доходу їх платників, тобто чим нижчий рівень доходів, тим вища в них частка непрямого податку;
- непрямі податки включаються в ціну реалізації споживачам товарів, робіт, послуг, це скорочує платоспроможність споживача і зменшує прибуток підприємства;
- у процесі господарської діяльності підприємства виробничої сфери закуповують для своїх потреб сировину, матеріали, обладнання, в ціну яких входять непрямі податки;
- якщо сплачений у ціні придбаних матеріальних цінностей ПДВ не відшкодову-ється, то на його суму зростають витрати на виробництво (собівартість продукції);
- при сплаті непрямих податків до бюджету,можлива іммобілізація оборотних коштів підприємств для сплати податків. Це обумовлено тим, що терміни сплати непрямих податків до бюджету встановлені за подією, яка відбулася першою. Якщо має місце затримка надходження коштів від покупців за відвантажену продукцію, платники непрямих податків сплачують їх зі своїх оборотних коштів;
- у разі закупівлі товарів за імпортом сплата непрямих податків до бюджету здійснюється при їх розмитненні. Відшкодування (повернення) суб'єкту господарювання сплачених при розмитненні товару непрямих податків відбудеться після реалізації імпортованих товарів споживачами [4].

Якщо при економічному спаді зростає роль непрямих податків, що дає можливість закріпити і стабілізувати базу оподаткування, то при економічному зростанні, навпаки, прямі податки набувають домінуючого фіскального впливу [5].

На мою думку, для покращення системи непрямих податків в Україні можна диференціювати один із них, а саме податок на додану вартість. Прикладом для позитивних змін можуть служити деякі країни Європейського Союзу. Для наочності можна взяти Францію. Ставки податку на додану вартість (ПДВ) у цій країні диференційовані за товарними групами: при основній ставці 18,6 % на товари і послуги першої необхідності вона не перевищує 5,5 %. Найвища ставка - 22 %, вона застосовується до автомобілів, парфумерії, предметів розкоші. Зниженою ставкою (7 %) обкладаються товари культурного побуту. Від ПДВ звільнена медицина й освіта, а також приватна викладацька діяльність, лікувальна практика і духовна творчість (література, мистецтво). ПДВ у Франції доповнений акцизами на алкогольні напої і тютюнові вироби, деякі види автомобілів і літальні апарати [6]. Якщо подібну систему застосу-вати в Україні це значно полегшить податковий тягар найбідніших верств населення.

Для удосконалення системи прямих податків можна запропонувати заміну податку на прибуток податком на виведений капітал, який буде стягуватися не з прибутку підприємства, а із суми виплачених дивідендів та прирівняних до них платежів. Це позбавить сенсу розрахунки фінансового результату з метою оподаткування, а отже не буде сенсу і в мінімізація оподатковуваного прибутку шляхом завищення витрат, маніпуляцій зі збитками тощо.Така модель оподаткування функціонує з 2000 року в Естонії, і завдяки їй також ця держава вже не перший рік займає верхні рядки в рейтингу DoingBusiness. З 1 січня 2017-го податок на виведений капітал був запроваджений у Грузії [7].

Удосконалення оподаткування дозволять зменшити тінізацію економіки, спростити податкове законодавство, бухгалтерський та податковий облік, зберегти фінансові стимули для експортерів, зменшити соціальне навантаження та встановити оптимальне співвідношення між прямими і непрямими податками.

Література:

1. Олійник О. В., Філон І. В. Податкова система: Навчальний посібник . — Київ.: Центр навчальної літератури, 2006. — 456с.
2. Єдинак С. П. Особливості непрямого оподаткування в Україні [Електронний ресурс] / С. П. Єдинак — Режим доступу: html://naub.oa.edu.ua
3. Гринюк Р. М. Розвиток системи прямого оподаткування в Україні / Р. М. Гринюк // Моделювання регіональної економіки. — 2011 р.
4. Буцька О. Ю. Непрямі податки: економічна сутність, види, переваги та недоліки [Електронний ресурс] / О. Ю. Буцька, О. В. Тимошенко, І. А. Продай — Режим доступу: www.investplan.com.ua/pdf/8_2015/15.pdf
5. Добрик Л. О. ПДВ в Україні: проблеми адміністрування та напрями удосконалення / Л. О. Добрик, А. А. Литовченко // Інвестиції практика та досвід. — 2011 р.
6. Оподаткування в промислово розвинутих країнах — Режим доступу: http://pidruchniki.com/11791206/ekonomika/opodatkuvannya_promislovo_rozvinutih_krayinah
7. Кобзар О. К. Податок на виведений капітал: варто ризикнути [Електронний ресурс] / О. К. Кобзар — Режим доступу:http://zib.com.ua/ua/print/129262-podatok_na_vivedeniy_kapital_varto_riziknuti.html

С. Задолинна

«Фінанси, банківська справа та страхування», 4 курс

ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»

Науковий керівник – к.е.н., доцент кафедри фінансів Сафонова Л.Д.

РЕФОРМУВАННЯ АКЦИЗНОЇ ПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ ТА ЇЇ ВПЛИВ НА ПОДАТКОВІ НАДХОДЖЕННЯ ДО БЮДЖЕТУ

Акцизна політика є діяльністю уповноважених державних та місцевих органів влади щодо вдосконалення універсального та специфічного акцизного оподаткування з

метою забезпечення стабільних податкових надходжень та досягнення інших соціально-економічних ефектів.

Стратегічним завданням формування та реалізації акцизної політики в Україні повинна стати побудова фіскально-регулюючої моделі акцизного оподаткування, основною метою якої є компромісна реалізація фіскальної, регулюючої та соціальної (розподільчої) функції акцизного податку.

Одним з основних чинників підвищення ефективності реалізації заходів акцизної політики, на мою думку, є наявність дієвого механізму контролю за виробництвом та обігом підакцизних товарів. Оскільки на сьогодні в Україні близько 30% алкогольних та тютюнових виробів не оподатковуються, то ДБУ втрачає кошти. Так, існуюча практика адміністрування та контролю не забезпечує повною мірою реалізацію фіскального та регулятивного потенціалу специфічних акцизів, особливо в частині оподаткування алкогольних напоїв та тютюнових виробів. Тож варто звернутися до досвіду розвинених країн світу, які застосовують системи контролю за обігом підакцизних товарів. Це вже стало загальною тенденцією реалізації акцизних політик багатьох країн світу. Їх беззаперечними перевагами є оперативність, точність, рівень охоплення, мінімізація випадків ухилення від сплати акцизного податку.

Чинна система державного регулювання ринку підакцизних товарів в Україні, з огляду на значний рівень тіньового обігу, потребує відповідних перетворень. З огляду на геополітичний та економічний напрями розвитку країни, впровадження європейського досвіду адміністрування акцизного податку в Україні є виправданим та необхідним заходом. При цьому електронна система контролю за обігом підакцизних товарів дозволить застосовувати і режим відстроченої сплати акцизного податку, що разом створить умови для детінізації обігу підакцизної продукції, зростання надходжень до бюджету, розширення переліку підакцизних товарів, уніфікації та спрощення умов ведення господарської діяльності. [1]

Використання системи електронного контролю CODENTIFY дозволить і контролюючим органам, і виробникам відслідковувати в режимі реального часу обсяги виробництва, повноту нарахування та сплати акцизного податку, маршрут руху тютюнових та алкогольних виробів.Технологія «Codentify» дасть змогу в режимі реального часу отримувати найширший спектр інформації про товар, а саме час, дату, місце виробництва, державу, якій призначений товар, максимальну роздрібну ціну та суму акцизного податку, що нараховується. Такі дані будуть надходити за допомогою дванадцяти символьного коду, який планується за допомогою спеціального обладнання наносити на упаковку під час процесу виробництва продукції. (Приклад коду :TG9 XJ3 DRDGOK) [2]

Перевагою електронної акцизної марки, яка при цьому використовується, є швидкість отримання інформації про підакцизний товар за допомогою смартфону чи іншого дівайсу, контролюючі органи зменшать час перевірки товару на автентичність. Зокрема на даний момент інспектори змушені скеровувати паперові марки на експертизу і довго очікувати її результатів. Натомість завдяки цій системі оперативно отримуватимуть інформацію про об’єкт перевірки та й ще в реальному часі автоматично поділяться цією інформацією з громадою завдяки постійному обміну інформацією додатку з сервером. Ще одним плюсом цієї системи є відкритість. [3] Якщо покупець виявить фальсифікат, інформація про цей товар, координати точки збуту одразу опиняться на центральному сервері. Ці ж дані кожен охочий зможе переглянути на спеціальному сайті. Також система передбачає відкритий доступ до інформації про те, скільки коштів з акцизу було зібрано, на що їх витрачають.

Недоліком запровадження електронної акцизної марки є висока вартість кодування одиниці продукції (6-8 центів) та необхідність придбання обладнання для нанесення цієї марки.

Дана система об'єднає у собі адміністрування, податковий контроль та боротьбу з корупцією.

Таким чином, реалізація збалансованої акцизної політики сприятиме збільшенню податкових надходжень до бюджету; усуненню диспропорції у виконанні акцизним податком фіскальної та регулюючої функції; формуванню прийнятних якісних та кількісних параметрів розвитку ринку підакцизних товарів, виходячи з обраних стратегічних пріоритетів державного регулювання даного ринку.

Література:

1. РБК-Україна // [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://daily.rbc.ua/rus/show/vodochnoe-prozorro-pobedit-katastroficheskuyu-1461596211.html

2. Digital Tax Verification // British American Tobacco [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.iticnet.org/file/document/watch/3616

3. Implementing Codentify // [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.videojet.com/content/dam/pdf/NA%20-%20English/an-implementing-codentify-us.pdf

Д. Іщук
«Міжнародна торгівля», 2 курс
ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»
Науковий керівник – к.е.н., доцент кафедри фінансів Котіна Г.М.

ДО ПИТАННЯ ПРО ДЕРЖАВНИЙ БОРГ В УКРАЇНІ

Державний борг виступає важливою складовою ринкової економіки. Використання державою позик зумовлено нестачею власних фінансових ресурсів, необхідних для фінансування державного бюджету. За умови ефективного використання залучені кошти можуть стати позитивним чинником економічного зростання, але в іншому випадку збільшення заборгованості призводить до фінансової кризи, порушення макроекономічної стабільності.

В сучасній економічній літературі державний борг – це загальна сума заборгованості держави, яка складається з усіх прийнятих та непогашених боргових зобов'язань держави, включаючи боргові зобов'язання держави, що вступають в дію в результаті виданих гарантій за кредитами, або зобов'язання, що виникають на підставі законодавства або договору [3].

Граничний обсяг державного боргу визначається за ст. 18 Бюджетного кодексу України, в якій зазначено, що величина суми боргу не має перевищувати 60% фактичного річного ВВП України. За підсумком останніх двох років сукупний обсяг державного боргу України збільшився більше, ніж на 40% [8].

До основних методів управління державним боргом відносять: 1) пролонгація боргу; 2) анулювання частини боргу; 3) викуп боргу з дисконтом на вторинному ринку; 4) обмін боргу на акції національних підприємств чи національну валюту; 5) тимчасовий мораторій на виплату відсотків або частини основного боргу; 6) конверсія боргу; 7) консолідація боргу; 8) реструктуризація зовнішнього боргу [9].

Управління державною заборгованістю є одним із ключових факторів забезпечення макроекономічної стабільності в державі. Від характеру врегулювання боргової проблеми залежать бюджетна дієздатність країни, стан її валютних резервів, а відповідно, і стабільність національної валюти, інвестиційний клімат, тощо.

Отже, в умовах сьогодення державний борг стрімкими темпами продовжує зростати. Очевидно, що таке зростання обумовлене значною мірою збільшенням видатків на оборону та обслуговування державного боргу, а це сприятиме подальшій девальвації національної валюти. Для вирішення цієї проблеми у довгостроковій перспективі необхідно, перш за все, стабілізувати економічне та політичне становище в країні. Крім того, варто розробити стратегічні завдання переорієнтації боргової

політики на зменшення боргового тягаря за рахунок розвитку непозичкових інструментів фінансування.

Література:

1. Боргова стійкість державних фінансів : колективна монографія [Електронний ресурс] / [Єфименко Т. І., Єрохін С. А., Богдан Т. П. та ін.]. - Держ. навч.-наук. установа "Академія фінансансовго управління", 2014. - 710 с. - Режим доступу : https://afu.minfin.gov.ua/getfile.php?page_id=449&num=1
2. Борисюк О.В. Державний борг України: сучасний стан та проблеми управління / О.В. Борисюк, О.Ю. Пальоха // Науковий вісник. Серія : Економічні науки. – 2012. – № 2 (23). – С. 187–195.
3. Власюк О. С. Боргова стійкість як стратегічний напрям підвищення рівня фінансової безпеки [Електронний ресурс] / О. Власюк, Л. Шемаєва, Л. Лондар. - К. : НІСД, 2016. - 50 с. - Режим доступу : http://www.niss.gov.ua/content/articles/files/ borg-1fd6c.pdf.
4. Дорошенко Г.О. Пріоритетні напрямки удосконалення політики управління державним боргом [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://C:/Users/user/Desktop/6262-12790-1-SM.pdf.
5. Мних А. М. Механізм оцінки боргового тягаря в Укра- їні як спосіб підвищення ефективності державних запозичень [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://archive.nbuv. gov.ua/portal/Soc_Gum/Efp/2010_1/Mnyh.pdf
6. Офіційний сайт Інституту бюджету та соціально-економічних досліджень [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.ibser.org.ua
7. Рожко О.В. Економічна природа та значення державного кредиту в економіці України / О.В. Рожко // Банківська справа. –2008. – № 4. – С. 81–89. 2. Вахненко Т.П. Особливості формування державного боргу та управління його складовими в період фінансової кризи / Т.П. Вахненко // Фінанси України. – 2010. – № 6. – С. 14–28.
8. Статистична інформація / Державний та гарантований державний борг України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.minfin.gov.ua/file/link/336080/file/Debt_31.03.2012.pdf.
9. Терещенко В.Л. Проблема управління державним боргом України / В.Л. Терещенко [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://global-national.in.ua/archive/10-2016/180.pdf.
10. Черничко С.Ф. Державний борг України: тенденції та ризики / С.Ф. Черничко // Економічний аналіз: зб. наук. праць / редкол.: С.І. Шкарабан (голов. ред.) та ін. – Т. 14. – № 1. – Тернопіль: Видавничо-поліграфічний центр Тернопільського національного економічного університету «Економічна думка», 2013. – С. 355–360.

К. Кириченко
«Економіка підприємства», 3 курс
ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»
Науковий керівник – к.е.н., доцент кафедри фінансів Курило О.В.

ПОДАТКОВІ ПІЛЬГИ ЯК СПОСІБ СТИМУЛЮВАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Інноваційні підприємства складають основу сучасної економіки, сприяють розвитку країни та встановлюють конкуренті переваги на міжнародному рівні. Інновації акумулюються на рівні підприємств малого та середнього масштабу, а тому надзвичайно важливо підтримати такі підприємства з боку держави. Одним із методів може слугувати надання податкових пільг таким підприємствам.

Відповідно до Глобального інноваційного індексу – 2017 Україна посідає 50 місце серед 127 представлених країн [1]. Тому доцільно розглянути механізми надання податкових пільг у інших країнах задля стимулювання розвитку інноваційних підприємств, так як в Україні податкове стимулювання інноваційної діяльності не завжди приносить очікувані результати через непослідовність і часту зміну умов оподаткування прибутку підприємств.

Так, в 2013 в рамках експерименту було встановлено пільги для ІТ- підприємств, а саме ставку податку на прибуток встановили на рівні 5%. Проте вже на початку 2014 року і у 2016 році Мінфін планувало збільшити надходження до бюджету за рахунок скасування установлених раніше пільг.

Враховуючи те, що ІТ індустрія розвивається дуже стрімко, то важливо підтримати підприємства, які тільки впроваджують інноваційні проекти, оскільки можливе швидке отримання результатів в порівнянні з іншими галузями економіки. Необхідно враховувати, що впровадження інновацій передбачає витрати підприємства в поточному періоді, а результати можна отримати тільки в наступних періодах. Тому надання пільг стосовно зменшення податку на прибуток на етапі впровадження інновації є не ефективним.

Специфіка інноваційної діяльності полягає в тому, що вона включає певний відсоток ризику, тому необхідно надавати податкові пільги відповідно до етапів впровадження інновацій задля того, щоб досягти максимальної віддачі та ефективності.

«Податкові канікули» як один з методів підтримки інноваційних підприємств є доцільним на етапі впровадження інновацій, оскільки передбачає, що суб'єкт господарювання звільняється на визначений час та при дотриманні певних умов від сплати податку на прибуток. Але необхідним є обмеження використання вивільнених в такий спосіб коштів, забезпечення їх спрямування на погашення витрат, пов'язаних з конкретним інноваційним проектом.

Ще одним методом є зниження ставок податку на прибуток інноваційних підприємств або зменшення ставок оподаткування прибутку, отриманого від реалізації інноваційного проекту. Такі види пільг можуть слугувати логічним продовження «податкових канікул». Так, у Франції протягом двох наступних років після податкових канікул податок сплачується за половинною ставкою.Знижена відсоткова ставка застосовується в Люксембурзі для оподаткування підприємств інноваційної діяльності протягом восьми років,розмір ставки визначається обсягами інвестицій в основні фонди.

Щодо зменшення ставок оподаткування прибутку, отриманого від реалізації інноваційного проекту, то такий вид пільг є більш цілеспрямованим, так як зниження ставки податку стосується прибутку від реалізації проекту, що є безпосереднім предметом стимулювання. Такий вид податкових пільг можна застосовувати для стимулювання інноваційної діяльності, якщо це стосується інноваційних проектів на великих підприємствах.

Одним із механізмів податкового стимулювання є прискорена амортизація, що полягає в скороченні терміну амортизації або ж використанні підвищених норм амортизації, що призводить до зменшення об'єкту оподаткування. Така система стимулювання застосовується в Японії для компаній, що застосовують або енергозберігаюче устаткування, або устаткування, яке сприяє ефективному використанню ресурсів і не шкодить навколишньому середовищу.

В Україні звільняється від оподаткування 50% прибутку, отриманого від здійснення енергоефективних заходів та реалізації енергоефективних проектів підприємств, включених до Державного реєстру підприємств, установ, організацій, які здійснюють розроблення, впровадження та використання енергоефективних заходів і проектів. При впровадженні платником податку енергоефективних заходів і проектів такий платник повинен забезпечити окремий облік прибутку/збитку, отриманого від здійснення зазначених заходів і реалізації проектів. Суми коштів, вивільнених у зв'язку з наданням податкової пільги, спрямовуються платником податку на збільшення обсягів виробництва в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України. Зазначені преференції діятимуть протягом п'яти років з моменту отримання першого прибутку внаслідок підвищення енергоефективності виробництва [2] .

Складність цієї пільги полягає в необхідності ведення окремого обліку, але загалом дана пільга є досить прогресивним методом заохочення підприємств до енергоефективних інноваційних технологій.

Також можливим методом податкового стимулювання є використання інвестиційних знижок, тобто зменшення бази оподаткування на суму інноваційних витрат капітального характеру або ж зменшення податкових зобов'язань з податку на прибуток (податковий кредит).

В зарубіжній практиці широко розповсюдженим є створення програм підтримки інноваційних підприємств за рахунок податкових пільг. Так у Франції з 2004 року діє програмаYoungInnovative Companies – "Молоді інноваційні підприємства", що полягає в наданні податкових кредитів підприємствам, котрі відповідають указаним в програмі критеріям. Враховуються обсяг витрат на науково-дослідні роботи, строк існування підприємства на ринку.

В Канаді з 1980-х років діє аналогічна програма податкового стимулювання The Scientific Research & Experimental Development – "Наукові дослідження та експериментальний розвиток".

У Норвегії у 2002 році була запроваджена програма SkatteFUNN для підтримки малого та середнього бізнесу. Пізніше її було розширено для стимулювання бізнесу незалежно від його розмірів. Через SkatteFUNN малі і середні підприємства можуть отримати 20 % від вартості проекту у вигляді податкових відрахувань шляхом податкового врегулювання. Великі компанії можуть отримати 18 % відрахування витрат за проектом. Всі галузі і компанії можуть подати заявку на затвердження SkatteFUNN для свого проекту і сама компанія вибирає тему проекту [3].

Отже, Україна може застосовувати різні види податкових пільг залежно від галузі в котрій діє інноваційне підприємство. Ефективним буде створення урядової програми підтримки молодих інноваційних підприємств, що відповідають чітко заданим критеріям, що значно розширить рамки державно-приватного підприємства. Важливо забезпечити стабільність і поступовість введення податкових пільг задля досягнення успішних результатів їх впровадження.

Література:

1. The Global Innovation Index. [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: https://www.globalinnovationindex.org/analysis-indicator.

2. Пільги в оподаткуванні податком на прибуток [Електронний ресурс] // Вісник офіційно про податки. – 2013. – Режим доступу до ресурсу: http://www.visnuk.com.ua/ua/pubs/id/6093.

3. TaxFUNN [Електронний ресурс] // Forskningsradet. – 2017. – Режим доступу до ресурсу:https://www.skattefunn.no/prognettskattefunn/Hva_er_SkatteFUNN/1253987672438?lang=no.

А. Климків, Г. Марчук
«Міжнародна економіка та менеджмент», 2 курс
ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»
Науковий керівник – к.е.н., старший викладач кафедри фінансів Рудик Н. В.

ЗНАЧЕННЯ ТРАНСФЕРТІВ ЯК ІНСТРУМЕНТА ФІСКАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ В УМОВАХ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

В економічному контексті сталого розвитку головна увага приділяється стратегічним проблемам економіки. В тому числі для повного забезпечення бюджету держави раціональним розподілом фінансів, щоб досягти економічного зростання без створення загроз для екологічного стану, ресурсного забезпечення і функціонування майбутніх поколінь загалом. Проблемі децентралізації присвячені роботи таких науковців та практиків: В. Вернадський, Г. Дейлі, С. Дорогунцова, А. Ендрес, Р. Коуз та багатьох інших. Погоджуючись з ними, вважаємо, що формування сталого розвитку є пріоритетним для кожної держави.

В Україні існувала тенденція до нераціонального керування міжбюджетними трансфертами, що призвело до негатвних наслідків: гальмування розвитку національної

економіки, розриву між доходами та видатками місцевих бюджетів та фінансової нестабільності. Трансферти як односторонні неповоротні платежі повинні сприяти розвитку областей, а не просто закривати дірки в місцевих бюджетах. Наприкінці 2014 р. Верховною Радою України було ухвалено низку змін до Бюджетного кодексу України, а в грудні 2015 р. – до Податкового кодексу України і деяких законодавчих актів України щодо забезпечення збалансованості бюджетних надходжень [2]. Результатом стало скасування дотації вирівнювання (вилучення) і запровадження базової (реверсної) дотації, впроваджено механізм, за якого держава шляхом надання спеціальних трансфертів (субвенцій) повністю бере на себе відповідальність щодо фінансового забезпечення поточних видатків установ медичної та освітньої сфери, що належать до повноважень місцевих бюджетів і складають значний обсяг у їх видатках [2]. Зважаючи на результати дослідження, з рис. 1 видно, що після прийняття змін 2014 р. виконання місцевих бюджетів зросло, адже збільшилися доходи на місцях.

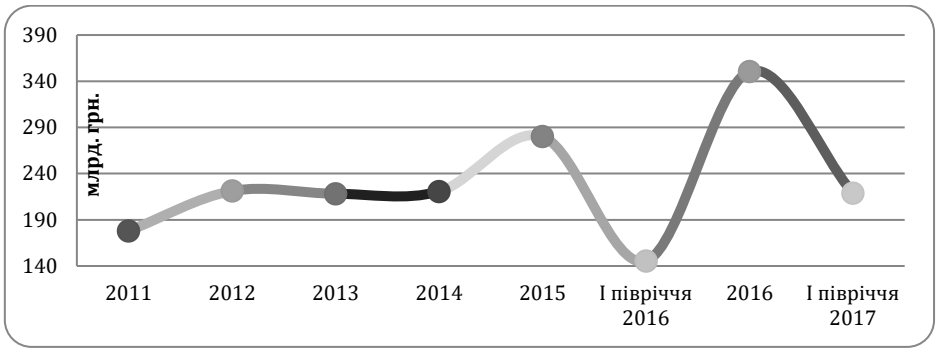

РИС.1. ВИДАТКИ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ ПРОТЯГОМ 2011-2017 (І ПІВРІЧЧЯ) Р.

Джерело: розраховано авторами на основі [1].

Ця нова система, яка передбачає вирівнювання податкоспроможності регіонів, поклала початок якісно новим міжбюджетним відносинам та децентралізації економіки України, що дозволило владі на місцях розширити свої повноваження та певною мірою усунути міжбюджетні дисбаланси.

Відзначимо, що основним напрямком реформ має стати зменшення залежності органів місцевого самоврядування від міжбюджетних трансфертів. У першому півріччі 2017 року було перераховано майже 137 млн. грн. із державного бюджету до місцевих бюджетів. Майже 50% трансфертів, що надійшли з державного бюджету, були спрямовані на соціально-культурну сферу. Згідно даних Державного казначейства доходи місцевих бюджетів без урахування міжбюджетних трансфертів у 2016 р. збільшились на 29,5% у порівнянні з 2015р., а у І півріччі 2017р. – на 29,3% у порівнянні з І півріччям 2016 р. [1]. Також, з кожним роком підвищується рівень децентралізації.

Таблиця 1

ДОХОДИ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ 2014–2017 (І ПІВРІЧЧЯ) РР.

	2014 р.	2015 р.	І півріччя 2016	2016 р.	І півріччя 2017
Дохід без урахування бюджетних трансфертів, млрд. грн.	79,34	120,46	75,78	170,64	104,23
Міжбюджетні трансферти, млрд. грн.	132,5	174,2	93,49	195,95	136,79
Загальний дохід, млрд. грн	211,87	294,65	169,27	366,59	241,02
Рівень децентралізації, %	37,45	40,88	44,77	46,55	43,25

Джерело: розраховано автором на основі [1].

Аналізуючи динаміку доходів місцевих бюджетів за останні чотири роки *(табл.1)*, можна стверджувати про ефективність децентралізаційної політики. Саме розширення повноважень регіональної влади ми вважаємо перспективним для стимулювання

економічного зростання на місцевому рівні, що допоможе оптимально перерозприділяти наявні в державі ресурси, розкривати потенціал окремих областей, оптимізувати використання обмежених можливостей бюджетного фінансування.

Відзначимо, що основним напрямком реформ має стати зменшення залежності органів місцевого самоврядування від міжбюджетних трансфертів. Таким чином будуть створені умови формування сталого розвитку в Україні: якісне життя для українців зараз та благосприятливі умови для наступних поколінь.

Література:

1. Офіційний веб-сайт Державної казначейської служби України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.treasury.gov.ua/.

2. Про внесення змін до Бюджетного кодексу України щодо реформи міжбюджетних відносин : Закон України від 28.12.2014 No 79-VIII [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/ show/79-19.

О. Коберніk
«Міжнародна економіка», 3 курс
ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»
Науковий керівник – проф., д.е.н., професор кафедри фінансів Паєнтко Т.В.

ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОНАННЯ МІЖНАРОДНИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ ІЗ ЗБЕРЕЖЕННЯ ДОВКІЛЛЯ ШЛЯХОМ РЕФОРМУВАННЯ ПОДАТКОВОЇ ПОЛІТИКИ

Стрімкий розвиток технологічного прогресу породив у суспільстві відчуття повної незалежності від природи, і як наслідок ми отримали незворотні зміни в екосистемі. Увага світової громадськості зосереджується на необхідності пошуку загальнопланетарної стратегії розвитку шляхом ефективного використання податкового законодавства, що знайшло відображення у Кіотському протоколі (1992), Амстердамському договорі (1997) та Паризькій кліматичній угоді (2016). У зв'язку з інтеграцією України у світову економіку і європейський простір дуже важливо виконувати міжнародні домовленості зі збереження довкілля, знати сучасні тренди у фіскальній політиці та на державному рівні чітко передбачати шляхи для її реформування. Детальні дослідження екологічного оподаткування здійснювали чимало зарубіжних учених, зокрема А. Пігу, У. Баумоль; в Україні дослідженням даної проблеми займалися І. Шевченко, Л. Якушенко, Т. Мацієвич, С. Козьменко та інші.

Метою нашого дослідження є вивчення основних світових та європейських фіскальних інструментів, які могли б застосовуватися в Україні у сучасних умовах суспільного розвитку та стали б основою реформування податкового законодавства.

Екологічні податки у різних формах наявні в усіх країнах. Вперше ідею екологічного оподаткування висловив Артур Пігу у праці «Економіка добробуту», стверджуючи, що податки можуть виправити загальний провал ринку. Податок Пігу започаткував дискусії з питань політики щодо глобального потепління. З початку 1990-х років Фінляндія і Данія запровадили податок на викиди вуглецю; Британська Колумбія запровадила його з 2008 року; а Чилі й Мексика з 2014 року. Дана фіскальна політика дійсно має результат. Наприклад, податок на поліетиленові пакети в Ірландії скоротив їх використання більш ніж на 90%. Через три роки після того, як на поїздки в центрі Лондона була введена плата, затори знизились на чверть. Вуглецевий податок в Британській Колумбії знизив викиди парникових газів на 15%. В Україні ж незначний за розмірами екологічний податок не має впливу на поведінку великих підприємств. Окрім створення соціальних вигід шляхом плати за завдану шкоду, такі податки підвищують доходи, які можуть бути використані для зниження податків в інших сферах. Наприклад, фінський вуглецевий податок сприяв скороченню оподаткування робочої сили; у Данії екологічний податок частково фінансує пенсійні внески [1].

Вітчизняні дослідники також підкреслюють дієвість податкових інструментів у збереженні навколишнього середовища. Так, І. Шевченко вважає, що «подальший успішний розвиток економіки будь-якої країни залежитиме від упровадження ефективної екологічної політики, зокрема запровадження інноваційних економічних механізмів» [6]. В Україні до фіскальних інструментів захисту довкілля належать: орендна плата за використання природних ресурсів (за видобуток мінеральних ресурсів, розвідку мінеральних джерел, використання радіочастот, спеціальне використання водних та лісових ресурсів, транспортування паливної та хімічної сировини трубопроводами) та екологічний податок, накладений на: забруднюючі речовини, випущені в атмосферу та водойми; утилізацію відходів та радіоактивні відходи. Даний податок також стосується обсягів електроенергії, виробленої атомними електростанціями. У 2017 р. його було збільшено у порівнянні з 2016 р. на 12 % [5].

Оскільки *ЄС має широку компетенцію в галузі вирішення екологічних питань, а екологічна інтеграція стала обов'язковою для всіх кандидатів на вступ до ЄС,* доцільним є розглянути європейську практику у даній сфері [7]. Єврокомісія визначає екологічні податки як усі податки, база стягнення яких чинить специфічний негативний вплив на навколишнє середовище [2]. Директорат Єврокомісії розподілив екологічні податки за сферою використання на сім основних груп: енергетичні податки; транспортні податки; плата за забруднення; плата за розміщення відходів; податки на викиди речовин, що спричиняють глобальні зміни середовища; податок на шумову дію; платежі за користування природними ресурсами. У ЄС існують податки, що стягуються з одиниці готової продукції, яка на одному з етапів свого життєвого циклу призводить до забруднення довкілля (автомобільні шини, акумулятори, миючі засоби тощо) [3]. Також активно застосовуються пільгові ставки або звільнення від ПДВ операцій із продажу екологічної продукції [4]. За основними цілями використання отриманих доходів екологічні податки поділяють на: збори на покриття затрат; стимулювальні податки; податки, які підвищують доходи [2].

Отже, визначивши сучасні фіскальні інструменти економічно розвинених країн, ми дійшли висновків, що українські податкові інструменти екологічного регулювання потребують реформування. Доцільною вбачається європейська уніфікація та класифікація екологічних податків, адже досвід країн ЄС свідчить, що активне застосування оподаткування сприяє зниженню загального рівня забруднення довкілля. Актуальним також є питання підвищення ставок екологічного податку до рівня зарубіжних країн, але процес гармонізації податкового законодавства України та ЄС має бути поступовим. Позитивні зрушення у виконанні Україною міжнародних зобов'язань потребують не лише запровадження ефективних екологічних податків, а й налагодження процесу дієвого управління ними та постійного удосконалення їх форм, адже лише шляхом фіскальних реформ Україна досягне балансу між економічною та екологічною сферами розвитку.

Література:

1. The lives of others: Pigouvian taxes / The Economist.— August 19th 2017.- P. 55-56.
2. Козьменко, С.М. Особливості екологічного оподаткування в зарубіжних країнах / С.М. Козьменко, Т.В. Волковець // Вісник Сумського державного університету. Серія Економіка. - 2012. - №1. - С. 11-18.
3. Мацієвич Т. Особливості екологічного оподаткування: практика країн ЄС / Економічний аналіз: зб. наук. праць / Т. Мацієвич.–Тернопіль: Видавничо-поліграфічний центр «Економічна думка», 2014.–Том 15.–№2.–С. 71-78.
4. Найденко О.Є. Проблеми екологічного оподаткування та шляхи їх вирішення / О.Є. Найденко // Економіка і сіспільство, 2017.-Випуск №8.-С. 627-633.
5. Податковий кодекс України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2755-17
6. Шевченко І.В. Екологічне оподаткування: зарубіжний досвід і Україна / І.В. Шевченко // Стратегічні пріоритети, 2014. —№ 2 (31). — С. 55-60.

7. Якушенко Л. "Аналіз досвіду Європейського співробітництва щодо формування і втілення інституцій та інструментів екологічної політики". Аналітична записка. [Електронний ресурс]- Режим доступу: http://www.niss.gov.ua/articles/840/

А. Колесникова
«Облік і аудит в АПК», 4 курс
ДВНЗ «Київський національний економічний Університет ім. Вадима Гетьмана»
Науковий керівник — к.е.н., доцент кафедри фінансів Курило О.В.

ВПЛИВ ФІСКАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ НА ІНВЕСТИЦІЙНО-ІННОВАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ В УКРАЇНІ

Актуальність. У контексті вимог сучасності важливим постає питання інвестиційної привабливості України, що є важливим фактором економічного зростання. Залучення зовнішніх інвестицій у країну свідчить про її стратегію розвитку, покращення умов для результатів діяльності певної галузі. У сучасних умовах головним завданням керівництва країни є інвестування тих секторів економіки, результати виробництва яких зможуть вивести Україну на шлях сталого розвитку.

Постановка проблеми. Економічний розвиток України повинен ґрунтуватися на розширенні інвестиційної та інноваційної діяльності. Особливий вплив на розвиток інвестування створює фіскальна політика держави, капітальне інвестування з бюджету якої проводиться відповідно у перспективні галузі економіки країни. Одним із чинників досягнення економічного зростання та збільшення кількості інвестицій у сектори економіки є використання правильних фіскальних інструментів та налагодження податкового законодавства.

Результати дослідження. За останні роки Україна значно посилила свої позиції у зовнішньоекономічній діяльності. Вступ до СОТ дав значний поштовх у розвитку експортних відносин з країнами ЄС. Фіскальна політика є реалізацією фіскальних інтересів держави і тому вона має задовольняти ці інтереси на двох рівнях: необхідному і достатньому. Реалізація заходів на необхідному рівні охоплює забезпечення функцій держави як такої, тобто апарату управління. Достатній рівень ефективності дає змогу державі використовувати свої ресурси та інструменти впливу для досягнення цілей суспільного розвитку [1].

Головною ознакою інноваційних процесів є науково-технічна новизна та можливість практично застосовувати нові технології у виробництві, підвищуючи продуктивність та ефективність роботи. У сучасній ринковій економіці одним із головних критеріїв є наукова новизна.

Крім того, для підвищення інвестиційної привабливості важливо також залучити до активної інвестиційної діяльності не тільки бюджет країни, але і підприємства. Так це призведе до розвитку національного виробництва і ринкової інфраструктури. Обсяг інвестицій повинен бути направлений не лише з такого джерела, як бюджет країни, а й увесь фінансовий капітал країни, враховуючи і тіньовий сектор економіки.

Загалом ефективність фіскальної політики у сфері інновацій та інвестуванні може розглядатися з позиції виконання державного бюджету та соціально-економічного розвитку країни. Адже важливим є обсяг надходжень до державного бюджету, значна частина якого поповнюється за рахунок податкових надходжень. Тому до основних критеріїв ефективності фіскальної політики можна віднести:

- Рівень тіньової економіки в країні;
- Динаміка ВВП;
- Рівень зайнятості;
- Рівень інфляції;
- Виконання бюджетних зобов’язань та ін.

Забезпечення використання конкурентоспроможності національної економіки значною мірою визначається ефективністю системи оподаткування. Формування і реалізація механізму фіскального регулювання відбувається під впливом таких чинників:

- Регуляторна система, що визначає діючи органи влади та впливові політичні сили;
- Мотиваційна система, що розглядає вплив соціальних інститутів на розвиток економіки;
- Інформаційна система, яка забезпечує необхідною теоретичною базою для прийняття необхідних рішень [2].

Висновки. Таким чином, фіскальна політика прямо впливає на розвиток економіки країни через обрані інструменти. Вибір інструментів фіскального регулювання визначається обраною моделлю розвитку країни. Фіскальне регулювання фінансових потоків має бути прийнятним не лише для інтересів окремих економічних суб'єктів, але і для держави в цілому.

Література:

1. Сучасна парадигма фіскальної політики україни в умовах формування суспільства сталого розвитку [Електронний ресурс] / [А. І. Крисоватий, Л. П. Амбрик, М. П. Бадида та ін.] // Тернопіль. – 2015. – Режим доступу до ресурсу: http://dspace.tneu.edu.ua/bitstream/316497/9973/1/монограф_верстка.pdf.

2. Клепанчук О. Ю. Фіскальна політика як інструмент регулювання економіки [Електронний ресурс] / О. Ю. Клепанчук. – 2016. – Режим доступу до ресурсу: http://nltu.edu.ua/nv/Archive/2014/24_5/42.pdf.

П. Кондро
аспірант 1-го року, кафедра фінансів
ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»
Науковий керівник – к.е.н., доцент кафедри фінансів Степура М.М.

ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ БОРГОВОЮ БЕЗПЕКОЮ

Наявні негативні тенденції та динаміка зростання боргових зобов'язань, вимагають ефективної системи управління борговою безпекою, як однією із основних складових фінансово-економічної безпеки держави в цілому.

Проблемі інформаційного забезпечення системи управління державним боргом, борговою безпекою, присвячені праці таких вчених, зокрема, як О. Рехтета, Г. Смоквіна, Н. Белхоцин, Г. Добреску, С. Мадрані та інші.

У той же час багато її аспектів залишаються нерозкритими і потребують вивчення. Особливої актуальності набуває питання використання інформації, як базового джерела забезпечення ефективного функціонування системи управління борговою безпекою.

Система управління борговою безпекою – це комплекс складових елементів: нормативно-правового, організаційно-інституційного, інформаційно-технічного забезпечення, а також сукупності фінансових інструментів, важелів, які забезпечують її ефективне функціонування в процесі залучення коштів, їх розміщення, погашення та забезпечення платоспроможності держави [4, с.32].

Інформаційне забезпечення управління борговою безпекою – це сукупність програмно-технічного забезпечення та систем оброблення даних, отриманих із вхідних інформаційних потоків шляхом організації технологічного процесу перероблення інформації [2, с.193]. В частині управління державним боргом функціонує інформаційно-аналітична система «Управління державним боргом» (далі - ІСУДБ) , яка складається з одинадцяти підсистем, які забезпечують управління державним боргом, пов'язаними з

ним бюджетними ресурсами та макроекономічним прогнозуванням [3, с.30], основними завданнями якої є:

- інформаційна підтримка процесів розробки стратегії та прогнозів запозичень держави, погашення та обслуговування державного боргу;
- здійснення оперативного обліку, аналізу та планування боргових показників;
- забезпечення бюджетного процесу за операціями, пов'язаними із державним боргом;
- інформаційна підтримка процесу визначення прогнозного обсягу показників фінансування державного бюджету;
- проведення розрахунків параметрів боргу державного та недержавного секторів економіки;
- інформаційна підтримка процесів дослідження показників боргової безпеки в контексті інших макропоказників;
- інформаційна підтримка процесів дослідження макроекономічного становища України [1].

Складовим елементом інформаційного забезпечення управління борговою безпекою є The Debt Management and Financial Analysis System (далі – DMFAS) – це програмне забезпечення, призначене для управління борговими зобов'язаннями, за допомогою якого здійснюється [6]:

– аналіз та ранжування ставок на фінансовому ринку;
– облік інформації про боргові зобов'язання включаючи їх можливий зв'язок з проектами та різними рахунками національного бюджету;
– автоматичне створення і оновлення розрахункових виплат в частині погашення та обслуговування боргу, здійснює розрахунок відсотків за прострочення позик;
– формування різноманітних звітів і статистичних бюлетенів DMFAS analysis;
– формування тренду розвитку боргових процесів [7].

На основі проведеного дослідження, враховуючи висновки Вищого органу фінансового контролю INTOSAI, на базі проведеного міжнародного координованого паралельного аудиту інформаційних систем управління державним боргом, вагомими недоліками функціонування системи є:

– відсутність затвердженої стратегії розвитку ІСУДБ, інформаційні процеси не були повністю інтегровані до фінансових/бюджетних систем управління;
– відсутність уніфікованої моделі управління інформаційними потоками, де окремі підрозділи з управління боргом використовували системи, які не були пов'язані із загальною системою управління та фінансового аналізу (DMFAS);
– недостатній рівень внутрішнього аудиту, не використовуються спеціалізовані розробки для оцінки ризику апаратної, програмної та комунікаційної інфраструктури [5].

Задля підвищення рівня ефективного функціонування ІСУДБ, пропонуємо:

– вдосконалити стратегію розвитку інформаційної системи, яка б базувалася на оцінці ризиків і відповідала бізнес-процесам установи, забезпечуючи її поступову інтеграцію до відповідних фінансових і бюджетних інформаційних систем управління;
– забезпечити посилення внутрішнього аудиту, політики безпеки та процедур контролю доступу ІСУДБ;
– вдосконалити систему міжнародної статистичної звітності та фінансового аналізу.

Література:

1. Наказ Міністерства фінансів України «Про затвердження Концептуальної архітектури інформаційно-аналітичної системи Міністерства фінансів України» від 05.10.2004 №630 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://lawua.info/bdata2/ukr2575/index.htm

2. Боженко О. М. Інформаційне забезпечення управління потенціалом підприємства [Електронний ресурс] / О. М. Боженко // Економічні науки. Наукові записки. – 2016. – Вип. 2. – 189-197.– Режим доступу: http://nz.uad.lviv.ua/static/media/2-53/23.pdf

3. Рехтета О.М. Інформаційне забезпечення управління зовнішнім державним боргом [Електронний ресурс] / О.М. Рехтета// Науковий клуб. - 2013. - № 5. - С. 30-31. - Режим доступу: http://sophus.at.ua/publ/2013_05_30_31_kampodilsk/ekonomichnij_blok_doslidzhen/informacijne_zabezpechennja_upravlinnja_zovnishnim_derzhavnim_borgom/31-1-0-683

4. Смоквіна Г. А. Фінансова безпека як стратегічна складова економічної безпеки України [Електронний ресурс] / Г. А. Смоквіна // Економіка: реалії часу. - 2014. - № 3. - С. 30-36. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/econrch_2014_3_6

5. Резюме спільних висновків та рекомендацій міжнародного координованого паралельного аудиту інформаційних систем управління державним боргом // Рахункова палата України [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://www.ac-rada.gov.ua/doccatalog/document/16747552/Summary_ukr.pdf

6. IMF Working Paper. Assessing Fiscal Stress / Prepared by Emanuele Baldacci, Iva Petrova, Nazim Belhocine, Gabriela Dobrescu, and Samah Mazraani. – May 2011 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://www.imf.org/external/pubs/ft/wp/2011/wp11100.pdf

7. The Debt Management and Financial Analysis System //UNCTAD [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://unctad.org/divs/gds/dmfas/what/Pages/DMFAS-6.aspx

А. Корнєва
«Фінанси, банківська справа та страхування», 5 курс
ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»
Науковий керівник – д.е.н., професор кафедри фінансів Буряченко А.Є.

ЗЕЛЕНІ ПУБЛІЧНІ ЗАКУПІВЛІ: ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ В УКРАЇНІ

Сьогодні, за умов процесу асоціації України з Європейським Союзом, сфера публічних закупівель має охоплювати майже усі галузі господарської діяльності та бути рушійною силою розвитку національної економіки [4]. Саме з органів державної влади та суб'єктів господарювання, які забезпечують потреби держави, має починатися шлях до добробуту суспільства, підвищення якості життя населення, виробництва високоякісної продукції, конкурентоспроможної на європейському ринку. Публічні закупівлі мають спонукати підприємства до оптимізації виробничих процесів, відповідності європейським стандартам якості та безпеки, до соціальної відповідальності перед державою, суспільством та діловими партнерами. Тому питання розвитку «зелених» публічних закупівель залишається актуальним.

У більшості країн світу держава виступає в якості основного споживача товарів та послуг. Яскравим прикладом є Європейський Союз, де кожного року органи влади спрямовують більш ніж 1,8 трильйонів євро, а до 2020 року ця сума має збільшитися до 2,2 трильйонів євро [10]. В Україні ж лише починається процес економічної та законодавчої асоціації з європейською спільнотою, набуває розповсюдження практика прозорих публічних закупівель державними замовниками [1,2], тому дані процеси супроводжуються низкою проблем та суперечливих питань. Законодавчо визначена Стратегія реформування системи публічних закупівель передбачає адаптацію законодавства до положень Директив 2014/24/ЄС та 89/665/ЄЕС [5] щодо умов інтеграції соціальних та екологічних стандартів та вимог до виконавців контрактів або до продукції, що закуповується для державних потреб, як характеристик та елементів оцінки пропозицій у процедурах закупівлі, а також вимог та методів визначення вартості закуплених товарів, робіт та послуг з розрахунку їх повного життєвого циклу та додаткових витрат на екологічні, соціальні та технологічні наслідки використання відповідної продукції лише з 1 січня 2019 року [2], тому можна казати про сповільнену адаптацію через бюрократичну складову, особливо враховуючи швидкість розповсюдження стандартів ISO 9000 та ISO 14000 в організаціях по всьому світу. Крім того, соціальна відповідальність бізнесу в сфері захисту навколишнього середовища, виробництва товарів, що підлягають переробці, або товарів, що виготовлені з вторинно

перероблених матеріалів та мають високу якість, знаходиться на етапі становлення і лише набуває популярності. Це пов'язане з законодавчою невизначеністю щодо підходів до виробництва та вимог до товарів або взагалі застарілістю, прагненням підприємств оминути вже існуючі законодавчі норми щодо стандартів якості, низьким рівнем корпоративної культури, бо більша частина підприємств, особливо малого та середнього розміру, працює в форматі виживання на ринку, та високим рівнем витрат на реалізацію інвестиційних проектів у галузі впливу на навколишнє середовище, що стримує розвиток «зеленої економіки». Українські підприємства не готові, або навіть не здатні працювати на внутрішньому ринку, виконуючи усі норми міжнародних стандартів, бо це суттєво підвищує собівартість товару і, відповідно, ціну на ринку, а купівельна спроможність переважної кількості населення залишає бажати кращого. Також, варто враховувати можливості державних замовників щодо вартості наданих товарів та послуг та вимоги до складу, безпечності та якості, та ймовірність зловживання ними цієї можливості відповідно до реальної потреби.

У міжнародній практиці визначаються не тільки загальні вимоги до товарів та послуг, а й внутрішньогалузеві, та до окремих категорій і видів продукції. Яскравими прикладами є: енергоефективні комп'ютери та носії інформації, офісні меблі, перероблений папір, електричні або гібридні транспортні засоби, енергоефективне будівництво, відновлювані джерела енергії. Так, у Швеції, у 2011 році відбулися закупівлі електромобілів для столиці – Стокгольму. Це дозволило стимулювати попит на ринку, забезпечити доступ до такого виду товарів меншим адміністративним одиницям та знизити викиди вуглекислого газу у повітря[10]. У Таїланді був визначений перелік речовин, що не можуть бути у складі комп'ютерної техніки, відповідно до різних світових стандартів (зокрема, ртуть, кадмій, олов'яні сполуки, бром- та хлор- сполуки, азбест, формальдегід, тощо) [7]. У Кенії на базі всесвітньо відомої компанії Unilever проводяться дослідження в розрізі впливу практики «зелених» закупівель на конкурентоспроможність фірми на ринку, що розвивається [9]. У Естонії досліджуються питання впливу впровадження ISO 14000 у окремі галузі промисловості на конкурентоспроможність підприємств, життєві цикли товарів, концепти утилізації та переробки [8]. І результати даних досліджень говорять про те, що впровадження стандартів та участь у «зелених» закупівлях позитивно впливають як на попит, так і на позицію на ринку бізнес-структур зі сталою практикою даної діяльності. Тому, в Україні варто вирішувати проблеми бюрократичного та психологічного характеру на основі міжнародної практики стимулювання розвитку підприємництва через «зелені» публічні закупівлі. Саме держава має стати джерелом попиту на екологічно чисту продукцію, локомотивом розвитку економіки та захисту навколишнього середовища для покращення міжнародного статусу та привабливості української продукції на світовому ринку.

Література:

1. Закон України про публічні закупівлі [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/922-19.

2. Розпорядження КМУ від 24.02.2016 № 175-р Про Стратегію реформування системи публічних закупівель (дорожню карту) [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/175-2016- %D1%80.

3. Квач Я.П. «Зелена економіка»: можливості для України /Я.П. Квач, К.В. Фірсова, О.Г. Борисов // Глобальні та національні проблеми економіки. – 2015. – № 6. – С. 52–56 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://global-national.in.ua/archive/6-2015/12.pdf.

4. Чернихівська А. В. "Зелені" державні закупівлі як стратегічний інструмент соціально-економічного розвитку / А. В. Чернихівська // Науковий вісник Херсонського державного університету. Сер. : Економічні науки. - 2014. - Вип. 8(2). - С. 161-164. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvkhdu_en_2014_8%282%29__39.

5. Збірник директив ЄС з питань державних закупівель. Січень2015. [Електронний ресурс] – Режим доступу:http://eupublicprocurement.org.ua/wp-content/uploads/2015/02/EUPP-Directives-Compendium_UKR.pdf.

6. Звітщодо посібника із «зелених» закупівель. Липень 2016. [Електронний ресурс] – Режим доступу:http://eupublicprocurement.org.ua/wp-content/uploads/2016/09/REPORT-ONGREEN_PROCUREMENT_MANUAL_UKR.pdf.

7. A StudyofGreenProcurementPractices: A CaseStudyoftheComputerPartsIndustryinThailand // Proceedingsofthe 2016 InternationalConferenceonIndustrialEngineeringandOperationsManagementKualaLumpur, Malaysia. – 2016. – С. 382-388[Електронний ресурс] – Режим доступу: http://ieomsociety.org/ieom_2016/pdfs/106.pdf.

8. Lindroos, Karin, Implementation of the Theoretical Concept of Green Procurement and Supplier Selection in Estonian Shipbuilding Industry (August 2015). Estonian Discussions on Economic Policy Vol 23, No. 2, 2015. Available at SSRN: https://ssrn.com/abstract=2708836 or http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.2708836.

9. Effect of green procurement practices on competitiveness of manufacturing firms in Kenya: a case of Unilever Kenya Limited / Catherine WanguiKimira, Dr. Pamela Getuno, Dr. David Kiarie // International Journal of Research & Development Organisation. – 2016. – Volume 2. Issue 5. – P. 9-23. - http://www.ijrdo.org/International-Journal-of-Research-&-Development-Organisation-pdf/Agriculture%20and%20Research/May-2016/Agricultural%20Research-May-2.pdf.

10. EuropeanCommission (2016), BuyingGreen! A handbookongreenpublicprocurement, thirdedition.

Коротич К., Матвійчук Д.
«Фінанси», 4 курс
ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»
Науковий керівник – к.е.н. доцент кафедри фінансів Малік Є. О.

ДЕРЖАВНИЙ БОРГ ЯК КРИТЕРІЙ ФІСКАЛЬНОЇ СТІЙКОСТІ УКРАЇНИ

На сьогоднішній день державне запозичення сприймається як спосіб вирішення питання нестачі коштів. Запозичуючи з кожним роком все більше і більше коштів, Україна тепер має проблему з державним боргом, який своїм обсягом тисне на фіскальну стійкість країни, породжуючи ризики неплатоспроможності, дефолту та кризи.

Даній проблематиці присвячені праці таких науковців як: Ю. фон Гаген, Цицик Р.В., Антонов М. С., Сударікова К. Г. та інші.

Метою даної роботи є дослідження впливу державного боргу на фіскальну стійкість України.

Як відомо, функціонування будь-якої структури (як установи, так і держави) повинне базуватися на принципі «Витрати = Доходи». Така ж умова лежить і в фіскальній стійкості. Проте дослідники у своїх працях розширяють цю умову. Зокрема Юрген фон Гаген зазначає, що «в довгостроковій перспективі дисконтова на сума урядових витрат не повинна бути вищою від дисконтованої суми доходів» [1]. Тобто фіскальна стійкість пов'язана з міжчасовим бюджетним обмеженням, за яким державні витрати і платежі за зобов'язаннями певного періоду фінансуються за рахунок надходжень і змін обсягів державного боргу у цей же час:

$$B_t + (пр \times Б_{t-1}) = H_t + (Б_t - Б_{t-1}) \quad (1.1)$$

де B_t – державні витрати; (пр х $Б_{t-1}$) – процентні виплати за державним боргом; H_t – державні надходження; ($Б_t$ - $Б_{t-1}$) – зміна обсягу державного боргу [2].

Виходячи з формули бюджетного обмеження, обсяг державного боргу у будь-який момент часу ($Б_t$) можна визначити за формулою 1.2:

$$Б_t = B_t + (пр \times Б_{t-1}) - H_t + Б_{t-1} \quad (1.2)$$

Виведений показник можна назвати «ідеальним» («теоретичним») боргом, який має бути державний борг в певний момент часу за умови міжчасового бюджетного обмеження.

Аналіз показників України та проведені розрахунки за 2011-2016 рр. (табл. 1) показують, що ні в одному досліджуваному проміжку часу (1 рік) не досягалась рівність між державними витратами з процентними виплатами і державними надходженнями зі зміною обсягів боргу. В основному (крім 2012 р.) спостерігалося перевищення надходжень над витратами в середньому на 20%, що насамперед пов'язано з щорічним

збільшенням запозичень. Враховуючи такі розбіжності, був розрахований «ідеальний» державний борг України за кожним роком. У випадку, коли надходження перевищують видатки, рівень боргу менший (погашення за рахунок надходжень понад витрат), і навпаки.

Погіршення стану державного боргу України – ключового фактору фіскальної стійкості – є наслідком дефіциту державного бюджету та платіжного балансу, механізму неефективного використання фінансових ресурсів країни, неврахування об'єктивних закономірностей управління державним боргом.

Таблиця 1

МІЖЧАСОВЕ БЮДЖЕТНЕ ОБМЕЖЕННЯ ТА «ІДЕАЛЬНИЙ» ОБСЯГ ДЕРЖАВНОГО БОРГУ УКРАЇНИ ПРОТЯГОМ 2011-2016 РР., МЛН. ГРН.

Рік	Державні витрати	Процентні виплати за боргом	Державні надходження	Державний борг	Зміна обсягу державного боргу	Державні витрати і процентні виплати за боргом	Державні надходження і зміна обсягу державного боргу		"Ідеальний" борг
2011	407444,6	23134,4	409040,5	357273,4	33798,2	430 579,0	<	442838,7	345013,7
2012	494782,5	24196,6	464892,2	399218,2	41944,8	518 979,1	>	506837,0	411360,3
2013	496218,5	31677,1	507105,2	480218,6	81000,4	527 895,6	<	588105,6	420008,6
2014	654319,4	47976,7	682002,4	947030,5	466811,9	702 296,1	<	1148814,3	500512,3
2015	1080012,6	84505,4	1057904,7	1333861,7	386831,2	1164518,0	<	1444735,9	1053643,8
2016	932625,8	95794,2	929591,8	1650833,3	316971,6	1028420,0	<	1246563,4	1432689,9

Джерело: складено автором на основі [3]

Проблема державного боргу також впливає на економічну безпеку, адже зі збільшенням боргу зростають ризики втрати платоспроможності і самостійності, виникнення кризи та дефолту країни. Основними вимогами до механізму фіскальних правил як основи для управління борговою стійкістю України є:

- забезпечення максимальної прозорості використання коштів, отриманих у борг, через здійснення контролю та аудиту ефективності;
- гнучкість з позиції фіскального регулювання протягом економічного циклу;
- врахування показників боргу у найбільш повний спосіб - включно з боргом державних цільових фондів, національних компаній-монополістів (НАК «Нафтогаз Україна», «Укрзалізниця») та муніципальних утворень;
- наявність вбудованого механізму відповідальності для їх дотримання (штрафні санкції та попереджувальні заходи для уряду – заморожування заробітної плати, висловлення недовіри, прийняття бездефіцитного бюджету, детальний план заходів щодо зниження боргу) [4].

Також для ефективнішого регулювання та контролю за державним боргом потрібно раціоналізувати структуру державного боргу (в розрізі валюти і відсоткових ставок); зменшити навантаження пов'язані з платежами за державним боргом; забезпечити прозорість при управлінні державним боргом та публічність інформації [5].

Незважаючи на всі негаразди, проблема державного боргу для України залишається однією з найважливіших, адже порушується рівновага фіскальної стійкості, втрачається платоспроможність країни та її самостійність. Для вирішення даного питання необхідно провести ряд дій, починаючи від малих теоретичних ідей і закінчуючи впровадженням радикальних заходів щодо зменшення обсягу державного боргу.

Література:

1. Juergen von Hagen. The sustainability of public finances and fiscal policy coordination in the EMU / J. von Ha-gen // CASE Network Studies & Analyses. – 2010. – No. 412. – 53 p.

2. Цицик Р. В. Критерії фіскальної стійкості державних фінансів / Р. В. Цицик // Економіка розвитку. - 2013. - № 4. - С. 43-46.

3. Звітність про виконання бюджетів [Електронний ресурс]. // Державна казначейська служба України – Режим доступу до ресурсу: http://www.treasury.gov.ua

4. Антонов М. С. Впровадження фіскальних правил як основи управління борговою стійкістю в Україні в умовах проциклічності фіскальної політики / М. С. Антонов // Бізнес Інформ. - 2016. - № 6. - С. 197-203.

5. Сударікова К. Г. Проблеми державного боргу та оптимізація боргової політики України [Електронний ресурс]. – 2016. – Режим доступу до ресурсу: http://nauka.kushnir.mk.ua/?p=13054

Л. Кукса, Т. Миколайчук
«МЕіМ», 3 курс
ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»
Науковий керівник – старший викладач кафедри фінансів Завистовська Г.І.

БЮДЖЕТНІ ДИСБАЛАНСИ В СИСТЕМІ ФІСКАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ

На сьогодні дисбаланси є поширеною проблемою у всьому світі і Україна не стала виключенням. Потрібно розуміти, що необхідно створити ефективну систему вирівнювання задля покращення економічного становища в країні, адже це впливає на розвиток держави в загальному.

Бюджетні дисбаланси характеризуються певною невідповідністю між обсягами фінансових ресурсів того чи іншого рівня влади.Як доводить практика, найвагомішим фактором при формуванні та забезпеченні матеріально-фінансової бази для місцевих самоврядувань є доходи місцевих бюджетів. Це є наслідком того, що об'єкти комунальної та спільної власності відносять до невиробничої сфери. Тобто є організаціями, що не створюють прибуток та є на утриманні місцевих органів.

Вагомим джерелом бюджетних надходжень місцевого самоврядування, що дозволяє забезпечити відносну фінансову незалежність і автономність регіонів, є місцеві податки та збори.Тому, ми обрали для дослідження відмінність саме цих складових в бюджетній системі України та Німеччини. На графіку вказана досить помітна незбалансованість місцевих бюджетів України, та зведений до нуля дисбаланс Німеччини, що як найкраще ілюструє нагальні проблеми нашої країни та вдалий досвід ФРН (рис.1).

Основні нагальні потреби (України), які випливають з дослідженого досвіду Німеччини та України:

- кожен учасник міжбюджетних відносин має нести відповідальність та має бути наділений чітко визначеними повноваженнями;
- політика децентралізації влади має бути підкріплена не лише Конституцією, а й Бюджетними та Податковими кодексами, та Законами України;
- адміністративно-територіальна реформа має включати в себе удосконалену систему управління місцевими фінансами та реалізацію на просторах муніципального менеджменту технологій нового покоління;
- ліквідація обласних та районних адміністрацій, які в свою чергу поступляться своїм місцем незалежній системі державного нагляду, надасть змогу Україні реалізувати європейські принципи місцевого самоврядування;
- особливо важливим є забезпечення місцевих бюджетів стабільними та ефективними доходами. [1,с.49-54]

Також для України є досить актуальна проблема створення дієвої системи міжбюджетних трансфертів. Дана система спрямована на вирішення певних проблем: вона мусить контролювати органи нижчого рівня задля ефективного надання бюджетних послуг, забезпечити доступ для населення до загальних державних послуг та заохочувати проведення раціональної та підзвітної бюджетної політики на субцентральномурівні. [2, с.63-72]

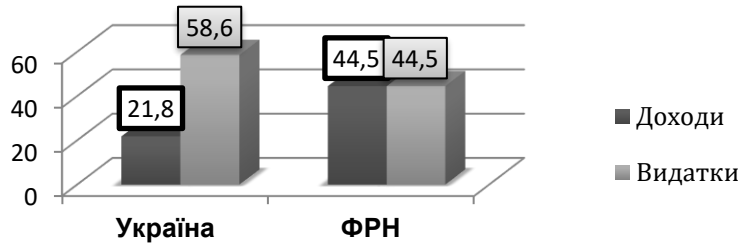

Рис. 1. Динаміка доходів та видатків бюджету України та ФРН у 2016 р., %

Джерело: побудовано за даними Міністерства фінансів Німеччини (http://www.bundesfinanzministerium.de) та Міністерства фінансів України(https://minfin.com.ua/).

Для визначення пріоритетних цілей, до яких має прагнути Україна на шляху формування політки фіскальної децентралізації, у даному дослідженні ми спирались на досвід Німеччини. Особливо, ми приділяли увагу на відмінності формування доходів та видатків порівнюваних країн. Принцип балансу між фінансовою незалежністю місцевих бюджетів та державним бюджетом, є базисом діяльності системи бюджетних відносин країн Європи, а також причиною реформи міжбюджетних відносин в Україні. Таким чином, фінансове вирівнювання, яке було впроваджено в досвід Німеччини може бути досить корисним та актуальним для нашої країни.Задля того, щоб система вирівнювання була покращена в Україні потрібно зрівняти фінансові проблеми з фінансовими можливостями та збільшити доходи органів місцевого самоврядування. Особливо важливим фактором є впровадження фіскальної автономії та збільшення контролю фінансових надходжень та витрат [3, с.107-111].

Література:

1. Фіскальна децентралізація: німецький досвід та українські реалії / Л. Демиденко, Ю. Наконечна // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Економіка. - 2015. - Вип. 2. - С. 49-54 .
2. Зарубіжний досвід фіскальної децентралізації: проблеми та шляхи їх розв'язання / Є. Ю. Кузькін, Я. В. Котляревський, О. В. Шишко // Фінанси України. - 2015.-С.63-72.
3. Теорія і практика функціонування фінансового вирівнювання в Україні / Я. Г. Сорговицька // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Міжнародні економічні відносини та світове господарство. - 2016.- Вип. 7(3). - С. 107-111.
4. Статистичний збірник «Бюджет України 2016» [Електронний ресурс] – 2017.–с.11 – Режим доступу: https://www.minfin.gov.ua/uploads/redactor/files/Budget%20of%20Ukraine%202016.pdf .
5. Міністерства фінансів Німеччини. [Електронний ресурс]–2017. –Режим доступу: http://www.bundesfinanzministerium.de

А. Кумечко
«Фінанси, банківська справа та страхування», 3 курс
ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»
Науковий керівник – к.е.н., доцент кафедри фінансів Курило О.В

УХИЛЕННЯ ВІД СПЛАТИ ПОДАТКІВ В УКРАЇНІ ТА ЗАХОДИ ЙОГО ЗАПОБІГАННЯ

Як відомо, в 2017 році Україна приєдналася до Програми розширеного співробітництва ОЕСР в складі програми G20 BEPS. За умовами входу, країні необхідно виконати 15 вимог, із яких зараз виконуються лише 4. Однак чи дійсно даний план змінить відсоток осіб, що ухиляються від сплати податків?

Ухилення від сплати податків - це навмисні дії, результатом яких є уникнення або зменшення податкових зобов'язань платниками податків. Розрізняють легальні способи уникнення сплати податків, які мають на меті отримання законного дозволу на зменшення податкових зобов'язань (проявляється в пошуках лазівок у законі), а також

нелегальні - в основі яких лежать протизаконні дії задля повного уникнення оподаткування.

Таблиця 1

ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ РІЗНИХ СХЕМ УХИЛЕННЯ ВІД СПЛАТИ ПОДАТКІВ ТА ЇХ ВПЛИВ НА ДЕРЖАВНИЙ БЮДЖЕТ [2]

Назва способу ухилення	Приблизні обсяги коштів, млрд грн/рік	Втрати бюджету, млрд грн/рік
1. Офшорні схеми	260-320	50-65
2. "Сірий імпорт", контрабанда	80-230	25-70
3. Конвертаційні центри	40-50	12-15
4. "Скрутки"	50-60	10-12
5. Контрафакт	-	10
6. ФОП замість найму	10	2,5-5
7. Виведення прибутку через псевдопідприємництво фізосіб	3-7	0,7-3
8. Заниження оборотів	18-20	1-1,5

Наразі в Україні "найпопулярнішим" способом уникнення податків є офшорні схеми. До 65 млрд грн на рік втрачає український бюджет за рахунок виведення коштів в території-офшори (табл.1) [1]. Найпопулярнішою офшорною зоною є Кіпр при тому, що законодавством України він не внесений до списку оффшорних зон, так як просто визнається островом з низькою відсотковою ставкою та хорошою репутацією. 136 українських підприємств зареєстрували свої капітали на Кіпрі [2]. Станом на 1 жовтня 2016 р. доля Кіпру в частці прямих іноземних інвестиції, накопичена в промисловості України, склала 19,3% або 2,6 млрд долл [3]. Так як це іноземні інвестиції, вони не оподатковуються, тому дана сума не надходить до державного бюджету, а переводиться на особові рахунки.

Другим за популярністю способом ухилення від податків є "сірий імпорт" чи контрабанда. До 70 млрд грн на рік втрачає держава за рахунок незаконного експорту та імпорту товарів та уникнення сплати мита. Найпопулярніші товари для контрабанди це цигарки, алкоголь та зброя.

Цигарки та алкоголь, вивезені з України, нелегально перепродають за кордоном, тим самим не сплачуючи податків. Зброя популярний товар контрабанди у зв'язку із ситуацією, що зараз на Сході країни.

Також ухиленням від сплати податків можна вважати податковий державний борг, який станом на 1 липня 2017 року, склав 56 766,3 млн грн [4].

Таким чином, з огляду на все вищесказане, Україні необхідно вживати жорстких регулюючих заходів у податковій системі. Так, програмою BEPS передбачено вдосконалення правил трансфертного ціноутворення, запобігання ухилення від сплати податків за допомогою міжнародних договорів, оподаткування доходів контрольованих іноземних компаній, обмін інформацією. Однак цього замало.

Перш за все, країна має ввести жорстке обмеження щодо виведення коштів в офшор, встановивши ліміт. Всі операції щодо переведення коштів на дані території мають отримувати дозвіл на переведення (за умови повної не корумпованості перевіряючих). Так як повністю усунути факт переведення коштів в зони офшору

неможливо, державі варто створити свою установу, яка переводитиме кошти в зони офшору, стягуючи при цьому комісійний збір. В законі вказати, що це буде єдиним можливим способом вивести кошти в країни з низьким оподаткуванням.

Щодо контрабанди, то тут необхідно всі сили направити на кращу перевірку прикордонними службами. У випадку виявлення контрабанди необхідно не конфіскувати її, а стягувати податок з незаконно внесених товарів.

Також важливим заходом є перевірка податковою службою кожної операції, де задіяна іноземна компанія, так як з великою ймовірністю компанія може бути фіктивною.

Висновок: наразі в Україні високий рівень тих, хто ухиляється від сплати податків. Для зменшення даних випадків, держава має переглянути і відкорегувати податкове законодавство, а також сприяти веденню бізнесу в Україні.

Література:

1. Гетман О. Хто в Україні найбільше ухиляється від сплати податків/ Економічна Правда. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.epravda.com.ua/publications/2017/09/26/629469/

2. Сестра Льовочкіна очолила топ-5 власників офшорів/ Українська правда. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.epravda.com.ua/publications/2017/09/26/629469/

3. Сколько денег вывели в офшоры за время независимости: потрясающая сума/ 24 канал. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://24tv.ua/ru/skolko_deneg_vyveli_iz_ukrainy_v_offshory_za_vremja_nezavisimosti_potrjasajushhaja_summa_n800869

4. Качалова Г/ Вони не платять державі. 100 найбільших боржників України. - Режим доступу: https://www.epravda.com.ua/publications/2017/08/22/627873/

Ю. Лазаренко
«Фінанси, банківська справа та страхування», 5 курс
ДВНЗ «Київський національний економічний університет ім. В. Гетьмана»
Науковий керівник - д. е. н., професор кафедри фінансів Буряченко А. Є.

ОПОДАТКУВАННЯ РОБОТИ РОБОТІВ: ЗА І ПРОТИ

За останні роки ми можемо спостерігати стрімкий розвиток економік деяких країн світу. Проте, технологічна революція розподілена у світі нерівномірно, що спричинено різним рівнем доступу до ресурсів та соціальних благ від впровадження технологій. У сучасному світі об'єктивною є роботизація виробництва. Все більшого розповсюдження набуває робота роботів на різних підприємствах, оскільки вона є більш продуктивною, ефективною та може призвести до скорочення витрат на виробництво, що у свою чергу призведе до зниження ціни товару. Японія – один з найяскравіших прикладів країн, де частково роботу переймають роботи: їх можна зустріти і на виробництві, і у ресторанах, де вони заміняють поварів та офіціантів та у багатьох інших місцях. Це доводить, що відбувається поширення роботизації виробництва у світі.

Загалом у світі виділяють 5 найбільш розвинених ринків роботів у світі: ринок Китаю, де за 2016 рік було продано 87000 промислових роботів, що склало 30% від загального обсягу продажів робототехніки за 2016 рік; ринок Південної Кореї – 41400 промислових роботів, ринок Японії – 38600 одиниць, США – 31400, Німеччини – 20039[1].

Консалтингова компанія McKinsey&Companyупровела аналіз 800 професій. Вона склала прогноз, у яких сферах роботи замінять людей і виявила, що більша частина працівників близько 20% робочого часу витрачають на одноманітні завдання, які можна автоматизувати з допомогою роботів.Найефективніше можна автоматизувати роботу громадського харчування і торгівлі: у кафе та ресторанах 73% дій, які виконуються людьми, можна перекласти на пристрої, використовуючи вже наявні технології. Виробнича діяльність теж під загрозою, наприклад, 90% роботи різальників та зварювальників можуть виконувати роботи.

За прогнозами експертів до 2030 року роботи замінять 40% робочих місць людей. Найімовірніше, штучний інтелект посяде місце людини у таких сферах, як транспортування і зберігання, виробництво, оптова і роздрібна торгівля.

Проте, глобальна роботизація виробництва може призвести до низки проблем: багато людей втратять постійне місце роботи і стабільне джерело доходів, збільшиться бідність серед населення та невдоволення суспільства відсутністю роботи, зменшиться обсяг податкових надходжень до бюджету, зросте дефіцит бюджету. Саме тому на сьогоднішній день багато науковців задумуються про те як урегулювати ці проблеми.

Податок на доходи фізичних осіб – це один з бюджетоутворюючих податків, що відіграє велику роль у формуванні бюджету держави. В Україні за минулий рік ПДФО склав 138,78 млрд. грн. і зайняв 2 місце у структурі податкових надходжень після ПДВ. Таким чином, скорочення ПДФО в Україні може призвести до збільшення дефіциту бюджету і зменшення рівня соціального захисту населення [2].

Білл Гейтс запропонував обкласти роботу роботів податками. Він вважає, що уряди країн мають бути готові до того, що заміщення багатьох робочих місць у різних сферах бізнесу роботами буде відбуватися практично одночасно і податкова політика - кращий засіб для регулювання цього процесу. Білл Гейтс пропонує оподатковувати роботу роботів, а кошти отримані від оподаткування роботів витрачати на допомогу малозабезпеченим, які втратили роботу і дітям з обмеженими можливостями, розвиток охорони здоров'я, інфраструктури, правоохоронних органів, а також перекваліфікації співробітників, які втратили роботу [3].

Загалом існує декілька методів обкладання роботи роботів податками:

1. Оподаткування кількості електроенергії, яку спалює робот. Таким чином, уряд буде отримувати податки пропорційно кількості відпрацьованих роботом годин і при цьому зможе контролювати обсяги використаною електроенергії і її вплив на екологію.
2. Оподаткування потужностей віртуальних машин, на яких працюватимуть роботи. За даним методом при розрахуванні податку має враховуватися частота процесів, які використовує машина для здійснення обчислень та розмір інтернет-трафіку, який робот пропускає через себе для обробки великих даних.
3. Роботів будуть обкладати податком інші роботи. У даному випадку на підприємстві буде створюватися автоматизований механізм, що буде визначати кількість зробленої роботом роботи і суму податку, що потрібно буде відраховувати до бюджет [4].

За прогнозами, за 2018-2020 рік у розвинених країнах світу можливий ріст продаж роботів на 15-20% в рік [1]. Це означає, що країни будуть частково заміняти людську робочу силу робототехнікою. Стосовно того чи потрібно оподатковувати роботу роботів існує багато дискусій і дійти однозначного висновку на сьогоднішній день не можливо. З однієї сторони, оподаткування роботи роботів дозволить зберегти стійку суму надходжень податків до бюджету та захистити населення, що залишилось без роботи, а з іншого боку – це може пригальмувати технологізацію та роботизацію виробництва та знизити темпи економічного розвитку у світі.

На нашу думку, роботу роботів все ж варто оподатковувати, але до цього питання потрібно підійти буде помірковано і вибрати оптимальний метод нарахування податкових зобов’язань та визначити ефективну ставку податку на роботу роботів.

Література:

1. Міжнародна федерація робототехніки [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: https://ifr.org/ifr-press-releases/news/ifr-forecast-1.7-million-new-robots-to-transform-the-worlds-factories-by-20

2. Офіційний сайт Державної служби статистики [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://www.ukrstat.gov.ua/

3. Білл Гейтс запропонував обкласти податками працю роботів [Електронний ресурс] // Економічна правда. – 2017. – Режим доступу до ресурсу: https://www.epravda.com.ua/news/2017/02/18/621376/.
4. Дубневич Н. Фіскальна анексія роботизованих машин / Нестор Дубневич. // Новий час. – 2017.

Ю. Лазаренко
«Фінанси, банківська справа та страхування», 5 курс
ДВНЗ «Київський національний економічний університет ім. В. Гетьмана»
Науковий керівник - д. е. н., професор кафедри фінансів Тимченко О.М.

ПОДАТОК НА ПРИБУТОК ЯК ФІСКАЛЬНИЙ ІНСТРУМЕНТ ДЕРЖАВИ

Прибуткові податки з фізичних і юридичних осіб у кожній країні є регулятором взаємовідносин між державою та суб'єктами господарювання і населення. Вони, з одного боку, забезпечують стабільні податкові надходження для держави, а з іншого – виступають головним знаряддям реалізації її економічної доктрини.

Податок на прибуток підприємств – це один з основних бюджетоутворюючих податків в Україні. Для того, щоб оцінити бюджетне значення податку на прибуток підприємств слід розглянути склад та структуру податкових надходжень Зведеного бюджету України.

Податок на прибуток підприємств протягом 2012-2016 рр. у у загальній структурі складає від 7,69% до 15,53%. Хоча, немає чіткої тенденції щодо зміни частки ППП у загальній структурі податкових надходжень, ми бачимо, що за останні 5 років частка ППП зменшилася з 15,47% до 9,25%, тобто на 6,22%. Це було спричинено несприятливою економічною та політичною ситуацією в Україні, що в свою чергу впливає на підприємницьку діяльність у країні. На жаль, в умовах кризи не всі підприємства змогли вижити і продовжити свою діяльність. Також, в Україні не досить сприятливе середовища для малого та середнього бізнесу, що відбивається на кількості підприємств і відповідно на сумі податку на прибуток. Ще однією вагомою причиною зменшення доходів від ППП є великий рівень тіньової економіки, який в Україні складав 35% у 2016 році[1-3].

За 2016 рік спостерігається така структура основних податків у Зведеному бюджеті: ПДВ – 36,19%, ПДФО – 21,33%, акцизний податок – 16,64%, ППП – 9,25%, збори та плата за спеціальне використання природних ресурсів – 7,16%[1,2].

Протягом 2012-2013 років ППП за своїм фіскальним значенням займав 3 місце серед податкових надходжень(55,79 млрд. грн. та 54,99 млрд. грн. відповідно), у 2014 році перемістився на 4 (40,2 млрд. грн.), а у 2015 – на 5 місце (39,05 млрд. грн.). У 2016 році даний податок почав відновлювати свої позиції і повернувся на 4 місце(60,22 млрд. грн.). Однією з причин зміщення ППП є значне підвищення ставок акцизного податку і таким чином збільшення його фіскальної ролі.

Важливим показником фіскального значення податку на прибуток підприємств є його частка в структурі ВВП. Він показує яка частина надходжень ВВП припадає на ППП. Тож чим більший цей показник, тим більше валовий внутрішній продукт залежить від надходжень податку на прибуток підприємств. В Україні протягом 2012-2016 років даний показник знаходився в межах 4%. У період з 2012 по 2015 рік аналізований показник зменшувався, це пояснюється збільшення абсолютного розміру ВВП за рахунок інфляції та зменшенням ППП за рахунок зменшення ставок оподаткування. Загалом, хоч податок займає не велику частку у ВВП, проте є важливою складовою формування дохідної частини бюджету[1-3].

Провівши дане дослідження, варто зазначити, що податок на прибуток має досить велике бюджетне значення в Україні. Останні роки були несприятливі для розвитку підприємництва, проте у 2016 році ми бачимо вже певні позитивні зрушення у обсязі

надходжень ППП до бюджету. Не зважаючи на те, що за останні роки ППП втратив свої позиції у структурі доходів Зведеного бюджету, він формує досить значну дохідну базу і є важливою складовою податкових надходжень. В нашій державі варто закцентувати увагу на розвиток підприємництва для того, щоб збільшити обсяги виробництва, надати нові робочі місця, зменшити безробіття, збільшити доходи бюджету та дати новий поштовх до розвитку економіки в країні.

В Україні існують такі основні проблеми щодо податку на прибуток підприємств: нерівномірне податкове навантаження на різні сектори економіки, неефективні пільги з оподаткування, великий рівень тінізації економіки, неефективна процедура адміністрування податків та інші [4].

Для того, щоб подолати ці проблеми, необхідно здійснити цілу низку заходів: підвищити рівень відповідальності платників податків через створення та активне застосовування зваженої системи швидкого та безперешкодного застосування санкцій; удосконалити систему оподаткування підприємців-фізичних осіб, що повинно відбуватися шляхом впровадження оподаткування чистого доходу за прогресивною шкалою; удосконалити процедури адміністрування прямих податків (зокрема, шляхом спрощення податкової звітності та підвищення ефективності моніторингових процедур в органах державної податкової служби), відмінити пільги для підприємств промисловості, підприємств нематеріальної сфери виробництва і решти підприємств, що не вкладають інвестиції, не займаються інноваціями, модернізацією та реальним виробництвом; застосовувати заходи для детінізації прибутків підприємств, встановити умови, коли бізнесові вигідно платити податки, встановлювати вищі стандарти своєї продукції та вести легальний бізнес та інше[5].

Література:

1. Офіційний сайт Державної казначейської служби України [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://treasury.gov.ua.

2. Офіційний сайт Державної служби статистики [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://www.ukrstat.gov.ua/

3. Міністерство економічного розвитку та торгівлі України [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: http://www.me.gov.ua/Documents/List?lang=uk-UA&id=e384c5a7-6533-4ab6-b56f-50e5243eb15a&tag=TendentsiiTinovoiEkonomiki .

4. Сучасні проблеми справляння податку на прибуток підприємств / Боровик П. М. Боровик П. М., Нікітченко К. С. Нікітченко К. С. // Економічний вісник Донбасу. - 2013. - № 2. - С. 96-100.

5. Юрій Гоцак. Заходи реформування прямого оподаткування в Україні. - Науковий блоґ НаУ «Острозька Академія». - 27.06.2014- [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://naub.oa.edu.ua/2014/zahody-reformuvannya-pryamoho-opodatkuvannya-v-ukrajini/

М. Лазор
«Економіка підприємства», 3 курс
ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»
Науковийкерівник - старший викладач кафедри фінансів Вдовіна І.О.

ОСОБЛИВОСТІ БЮДЖЕТНОГО ПРОЦЕСУ В УКРАЇНІ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ

Актуальність. Бюджет є невід'ємним атрибутом кожної країни й важливим інструментом реалізації економічної та соціальної політики держави. Сьогодні особливої актуальності набуває проблема побудови досконалої та ефективної системи формування дохідної та видаткової частини державного бюджету,враховуючи їх структуру,для ефективного розвитку національної економіки.

Постановка проблеми. На сучасному етапі бюджет України стає заручником політичного протистояння, що веде до несвоєчасного прийняття основного фінансового документа країни. Основний фінансовий план держави щорічно приймається значно пізніше зазначеного в законодавстві України терміну. Це відбувається в основному через те, що закон України "Про Державний бюджет" є найбільш заполітизованим

законодавчим актом і на своєчасність його ухвалення впливають спроби представників різних соціальних груп і політичних партій добитися через бюджет певних благ для себе. Державний бюджет дедалі частіше виступає інструментом політичного протистояння та агітації, а особливо це помітно під час президентських або парламентських передвиборчих процесів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Огляд наукових досліджень і публікацій підтверджує, що в Україні зростає інтерес учених до теоретичних і практичних проблем бюджетного процесу. На необхідність повного та своєчасного розкриття інформації про стан формування та використання фінансових ресурсів суспільства неодноразово звертали увагу такі вітчизняні науковці, як Дем'янюк А., Зайчикова В.В., Кириленко О., Михайленко С., Петрашко П., Фролов С. та інші [1].

Метою статті є дослідження проблем бюджетного процесу від подання проекту державного бюджету до Верховної Ради України і до підписання закону Президентом України.

Результати дослідження. Бюджет України пройшов складний еволюційний шлях,який має відображати досконаліть,проте нині існує ціла низка проблемних питань,що потребують негайного вирішення.Основними з яких є:

1.Несвоєчасність прийняття. Протягом останніх 15 років лише бюджет 2004 року можна вважати таким,що прийнято вчасно, всі інші роки строки були порушені[4].

2.Низька якість бюджету та його планування. Бюджет кожного року від початку і до кінця є новим документом, що був складений за умов поточної реальності, не враховуючи стратегії розвитку держави. Відповідно боротьба кожного року триває за кожен із запланованих показників, в то час як світова практика свідчить, що проблема ця вирішується досить просто. Наприклад у Канаді основна маса статей плануються на чотири роки, а щороку їх лише уточнюють. При цьому відхилення від того показника, що планувався з урахуванням інфляції, не повинно перевищувати 5%. Програми ж мають закінчений характер і плануються на весь термін їх дії.

3.Відсутність стратегічної складової. Бюджет планується на рік, в той час як

стратегічний розвиток держави та її складових потребує довгострокових фінансових планів країни. Як результат, фінансова-бюджетна і соціальна економічна стратегії держави розвиваються паралельними шляхами, замість необхідного співіснування.

4. Політична нестабільність та відсутність політичного консенсусу, спроби лобіювання інтересів певних груп у парламенті.

5.Прозорість бюджетного процесу. Фактично бюджетний процес в Україні є кулуарним і відірваним від широкої громадськості. Немає публічних слухань і обговорень, не створюється круглих столів з відповідним висвітленням їх діяльності та результатів у ЗМІ, не приймають участь у бюджетному процесі незалежні експерти та аналітики в галузі економіки, а також інші особи, що зацікавлені в бюджетному процесі та результатах його реалізації. Не публічними є і деталізовані показники за статтями бюджету, що не дає можливості провести якісний аналіз результатів та ходу виконання бюджетного процесу. За Індексом відкритості бюджету у 2015 р. Україна отримала 46 балів,що трохи вище за середній світовий показник 45 балів[3].

Вищеперераховані недоліки призводять до логічного результату-фактичного дисбалансу доходів і витрат,що в Україні приймає форму бюджетного дефіциту. Проаналізувавши динаміку Державного бюджету України за 2006-2016 роки ми з'ясували,що найбільшу суму дефіциту державного бюджету отримано у 2014 році(78,0млрд.грн). Дещо менший дефіцит державного бюджету спостерігався в 2015 році(45,1млрд.грн), проте в 2016 році знову відбулося зростання його суми до 70,1 млрд.грн.[2]

Висновки. В результаті нашого дослідження ми прийшли до висновку, що причиною несвоєчасного прийняття бюджету, а також його недосконалості, є заполітизованість бюджетних питань. Процес затвердження державного бюджету вимагає вдосконалення, однак це неможливо здійснити лише економічними заходами. Ми вбачаємо, що основними напрямами вдосконалення бюджетного процесу в Україні повинні стати зміни чинного законодавства щодо:

1. Впровадження ефективного середньострокового бюджетного планування.
2. Підвищення ефективності та прозорості використання бюджетних коштів.
3. Запровадження дисциплінарної відповідальності за бюджетні правопорушення на стадії підготовки, розробки та затвердження Державного бюджету.

Література:

1. Алієва В. Міжбюджетні відносини в Україні : тенденції та перспективи / В. Алієва // Економіка України. – 2012. – № 12. – С. 23–26.
2. Статистичний збірник: «Бюджет України 2015» [Текст] / М-во фінансів України. – К.; 2016. – 308 с.
3. Індекс відкритості бюджету-2015 [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://www.internationalbudget.org/wp-content/uploads/OBS2015-CS-Ukraine-Russian.pdf
4. Офіційний сайт Рахункової палати України [Електронний ресурс]. - Режим доступу: www.ac-rada.gov.ua
5. Урядовий портал.- – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=250273623&cat_id=244276429.

М. Лебеда
аспірант, кафедра фінансів
ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»
Науковий керівник – к.е.н., проф., декан фінансово-економічного факультету Хлівний В.К.

ПЕРЕДУМОВИ ТА ПРІОРИТЕТИ РЕФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ОПОДАТКУВАННЯ ФІЗИЧНИХ ОСІБ-ПІДПРИЄМЦІВ В УКРАЇНІ

Реформування оподаткування доходів фізичних осіб-підприємців(ФОП) не може розглядатись окремо від реформи всієї системи оподаткування особистих доходів населення. Відповідно, ми спробуємо визначити вихідні положення реформування системи оподаткування доходів ФОП в контексті загальних завдань та пріоритетів реформування системи особистих доходів населення. Зокрема, в центрі нашої уваги буде внутрішня структура податкового навантаження, тобто співвідношення між ставками оподаткування, застосовуваними до різних доходів та між податковим навантаженням, що виникає для отримувачів різних форм доходу внаслідок застосування таких ставок.

В контексті нашого дослідження, центральне місце займає співвідношення між податковим навантаженням на «зарплатні доходи» (доходи, отримувані найманими працівниками у вигляді заробітної плати) і доходами від підприємницької діяльності.

Важливо, що оподаткування особистих доходів нерозривно пов’язано із обов’язковими виплатами, що в українській господарській практиці визначаються як внески до системи загальнообов’язкового соціального страхування. По суті, податок на доходи фізичних осіб і такі внески в комплексі визначають податкове навантаження на доходи найманих працівників. Так само і порівняння податкового навантаження на доходи ФОП і найманих працівників буде неповним якщо не враховувати зобов’язання ФОП щодо сплати єдиного соціального внеску.

Отже, якщо врахувати весь комплекс «зарплатних податків», то ми побачимо, що в Україні податковий тиск на «зарплатні доходи» є одним з найвищих в Європі (рис. 1).

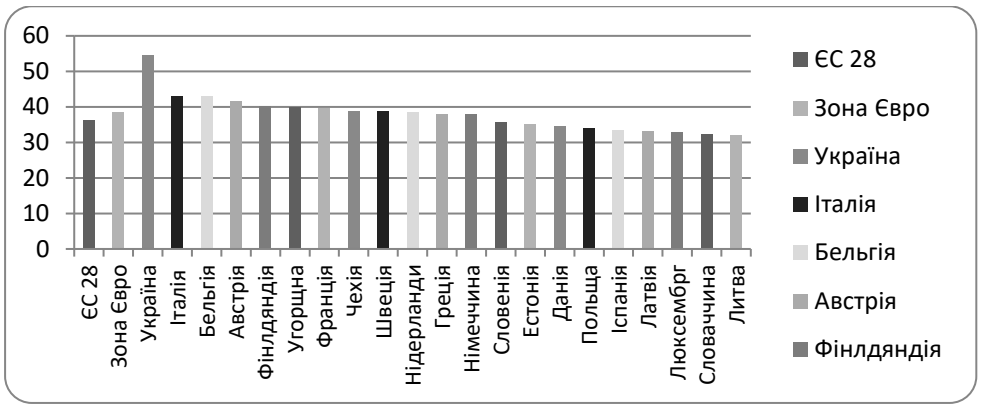

РИС.1 РІВЕНЬ ПОДАТКОВОГО НАВАНТАЖЕННЯ НА «ЗАРПЛАТНІ ДОХОДИ» В ДЕЯКИХ КРАЇНАХ ЄС ТА УКРАЇНІ, %

Джерело: побудовано автором на основі [1]

Комплексне податкове навантаження на зарплату в Україні сягає 54,5% проти 36,1% в ЄС. Бачимо, що саме внески в фонди загальнообов'язкового соціального страхування зумовлюють провідну частку податкового тягаря для доходів найманих працівників (ми свідомо використовуємо цей термін, незважаючи на формальну класифікацію таких внесків до неподаткових платежів, оскільки обов'язковий характер та державне використання дозволяє тлумачити їх саме в контексті податкового навантаження).

Стосовно ФОП структура податкового навантаження на доходи (прибутки) отримані від підприємницької діяльності аналогічна – податок на доходи та соціальний внесок. Проте принципово відмінний механізм нарахування податку на доходи (фіксовані розміри податку, що не залежать від розмірів доходів для ФОП єдинщиків І та ІІ груп) та альтернативні варіанти бази розрахунку (прибутки чи доходи) для ФОП на загальній системі оподаткування ускладнюють порівняння з податковим навантаженням на найманих працівників.

За нашими розрахунками середній фактичний рівень податкового навантаження на ФОП на загальній системі оподаткування (ефективна ставка оподаткування цієї групи платників) становив в 2013 р. 0,230 (податкові надходження становили 23,0% задекларованих ФОП на загальній системі оподаткування доходів), в 2014 р. – 0,336, тобто 33,6% задекларованих доходів виплачувались у вигляді податку на доходи) і в 2015 р. 0,381 (тобто 38,1%).

Для ФОП на спрощеній системі оподаткування аналогічні показники становили в 2013 р. 0,021 (тобто лише 2,1% задекларованих ФОП доходів виплачувались у вигляді податку на доходи), в 2014р. – 0,022 (тобто лише 2,2% доходів були вилучені у вигляді податку на доходи і в 2015 р. – 0,019, тобто лише 1,9% задекларованих ФОП на спрощеній системі оподаткування доходів вилучались у вигляді податку на доходи.

Відповідно, можна стверджувати, що в Україні наймані працівники, навіть ті, що отримують доходи близькі до середнього по економіці рівня, несуть значно вище податкове навантаження щодо оподаткування особистих доходів та сплати єдиного соціального внеску, ніж ФОП, платники єдиного податку, навіть у випадках, коли вони отримують доходи значно вищі за середні по економіці [2,3].

Тому, в контексті запропонованих нами загальних принципів реформування оподаткування доходів фізичних осіб в Україні, пріоритетним завданням реформування оподаткування доходів ФОП буде підвищення податкового навантаження на ФОП платників єдиного податку та запровадження механізмів диференціації такого навантаження залежно від розміру задекларованих доходів.

Література:

1. Концепція реформування податкової системи України – Київ, КМУ, 2013. 38с.

2. Захарова Н.І., Тараненко В.Є., Хіміч К.І. Критерії оцінювання фіскальної ефективності місцевого оподаткування / Вісник ДДФА. Економічні науки. - №2. – 2012. – с. 162-170.

3. Слатвінська М. О. Альтернативні системи оподаткування малого бізнесу: стан, проблеми, перспективи: монографія – Одеса: ОНЕУ, 2012. – 252 с.

К. Лиса
«Фінанси кредит» 4 курс
ДВНЗ «Київський національний торговельно-економічний університет»
Науковий керівник – к.е.н., доцент кафедри фінансів Шевченко С.О.

ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ РЕФОРМУВАННЯ ПОДАТКОВОЇ ПОЛІТИКИ В КОНТЕКСТІ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ

В сучасних умовах фіскальній політиці відводиться важливе місце в економічній політиці, оскільки вона володіє дієвими інструментами і виконує важливі для держави і населення функції. Однією із складових фіскальної політики держави є податкова політика. До основних проблем, з якими вона стикається на даному етапі розвитку, можна віднести недосконалість законодавчої бази та високий рівень тінізації економіки. Вдосконалення податкової системи набуває особливо важливого значення і є важливим аспектом суспільно-економічних перетворень в Україні. Удосконалення системи оподаткування повинно здійснюватися, виходячи зі стратегічних цілей нашої держави - побудови конкурентоспроможної соціально орієнтованої ринкової економіки й інтеграції у європейське співтовариство [1].

Таким чином, основними завданнями удосконалення податкової політики повинні стати такі:

- високий рівень податкового тиску на вітчизняного товаровиробника;
- неоптимальність податкової структури;
- невмотивованість системи податкових пільг;
- нестабільність податкового законодавства;
- превалювання питомої ваги непрямих податків, що негативно позначається на стимулюванні виробництва;
- надмірність та нерівномірність розподілу податкового навантаження;
- складний характер процедури оподаткування [2, с. 25].

Таким чином, податкова система України потребує подальшого удосконалення, що пояснюється наступним: забезпечення використання конкурентоспроможності національної економіки значною мірою визначається ефективністю системи оподаткування. Зараз в Україні розпочався новий етап реформування податкової системи, що потребує теоретичного переосмислення проблем оподаткування. До 2018 року податкову політику буде реформовано на підставі Стратегії реформування податкової системи України.

У податковій політиці має бути реалізований реальний стан системи економічних відносин між формальними інститутами із запровадженням комплексу дій, що відображають керівний вплив органів державної влади різних рівнів.

З початку 2016 р. економіці України властива стабілізація, що визначає новий напрям забезпечення її сталого розвитку, для чого необхідно оптимізувати бюджетні можливості країни. Зауважено, що варіант швидкого інфляційно-девальваційного нарощення доходів бюджету, обраний у 2015 р., надалі є політично неприйнятним, а досягати неінфляційного розширення бази оподаткування необхідно без посилення податкового навантаження на сумлінних платників податків [3, с. 2]. Проте значне навантаження на бюджет вимагає вдосконалення податкових механізмів у частині відновлення суспільно-економічного розвитку країни.

Темпи та загальні тенденції світового економічного розвитку актуалізували потребу в розробці нових теоретико-організаційних і методологічних засад щодо оподаткування з модифікацією системи бухгалтерського обліку як його надійного інформаційного забезпечення. Наразі податкова політика розроблюється з урахуванням необхідності зміни сприйняття податків як гальма розвитку економічних систем і негативної їх оцінки громадянами як зайвого тягаря, що призводить до втрати додаткових можливостей.

Для України наразі процедура оптимізації податкової системи ускладнена, оскільки перевантаження системи оподаткування реформами спричиняє посилення податкового навантаження та ускладнення відносин між платниками податків і державою. Сучасна концепція регулювання податкових процесів є основним завданням на поточний період оптимізації системи оподаткування та розробки податкової політики [4, с. 40].Податкова система є одночасно стимулом і наслідком розвитку економіки, результатом чого є вдосконалення механізму розрахунку та стягнення податків, оптимізації податкових відносин і трансформації мето- дів роботи контролюючих органів. Держава та платники податків однаково зацікавлені у збільшенні доходів останніх, оскільки це дозволяє примножити дохідну частину бюджету без додаткового навантаження та зі сприянням сталому розвитку підприємництва.

Намір євроінтеграції національної економіки покладає особливу відповідальність на регулювання фінансово-економічних відносин між державою та підприємницькими структурами, а отже, визначає новий напрям розвитку податкової політики як інструменту оптимізації оподаткування.

Отже, податкова політика має визначатись як комплексна програма держави з реалізацією фінансово-правових компетенцій в мобілізації грошових ресурсів для виконання функцій, покладених з урахуванням необхідності сприяння суспільно-економічному роз- витку. Тобто це не лише діяльність держави, інструмент її впливу на підприємницькі структури, система заходів і відносин, а й вид державної політики, що має розроблятися, виходячи з необхідності стимулювання підприємницької діяльності.

Також слід визнати, що розробка податкової політики має здійснюватися відповідно до бінарного підходу, тобто, керуючись не лише положеннями нормативно-правових актів та інтересів держави, а також відповідно до потреб розвитку платників податків, їх стратегії, що змінюється на підставі трансформації умов і чинників господарювання. Отже, має бути реалізована комплексна управлінська функція, що об'єднує інститути з полярними, на перший погляд, інтересами та очікування- ми, оскільки податки – це не лише тягар для платників податків, а й інструмент, завдяки якому забезпечується розвиток суспільства, економіки, держави.

Література:

1. Закон України «Про запобігання фінансової катастрофи та створення передумов для економічного зростання в Україні» від 27.03.2014 №1166-VII [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1166-18

2. Проблеми розвитку податкової політики та оподаткування: монографія/за заг. ред. проф. Ю. Б. Іванова. Харків: ВД «ІНЖЕК», 2016.-448 с.

3. Податкові механізми відновлення соціально-економічного розвитку в контексті реформи 2016 року. URL: http:// www.niss.gov.ua/content/articles/files/podatkovi_mehanizmuf6424.pdf

4. Івашко О. А. Проблеми та напрями вдосконалення податкової політики України. Наукові записки Національного університету «Острозька академія». 2016. Вип. 16. С. 38–42.

О. Лисенко
«Міжнародна економіка та менеджмент», 2 курс
ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»
Науковий керівник – к.е.н., старший викладач кафедри фінансів Рудик Н.В.

ЗАПРОВАДЖЕННЯ ПЕНСІЙНОЇ РЕФОРМИ: НАСЛІДКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

«Старість стала розкішшю, яку дозволити собі стає все важче і важче»
Ірина Ковпашко, заступниця голови Правління Пенсійного фонду України

Згідно з Меморандумом про співпрацю з МВФ і отримання чергового траншу Україні, затвердження пенсійної реформи в парламенті мало відбутися до кінця травня цього року. На сьогоднішній день можна стверджувати, що в Україні реально та повноцінно функціонує лише перший рівень пенсійної системи. Введення другого рівня постійно відкладається.[2] Тому існує необхідність більш детального обґрунтування впровадження нинішньої пенсійної реформи в Україні. Середекспертів, які досліджують питання Пенсійної реформи, потрібно виділити Т. Козака,О. Охрименка [3], Д. Боярчуката інших.

Офіційно Пенсійна реформа набула чинності 11 жовтня 2017 року. Тож, які зміни передбачає дана реформа: 1) мінімальний розмір пенсії зростає з 1312 грн. до 1452 грн; 2) скасовується 15% зниження пенсії для пенсіонерів, що працюють; 3) змінюється страховий стаж для виходу на пенсію за віком. Сьогодні він становить 15 років. Із наступного - буде вже 25 років. А після 2028-го - 35 років;-реформа дає можливість купити два додаткових роки страхового стажу. Рік стажу вартуватиме приблизно 16,8 тис. грн, два роки – 25,3 тис. грн. [5; 6].

Можна відмітити і певні *позитивні наслідки* Пенсійної реформи: 1) єдиний соціальний внесок (далі - ЄСВ) залишиться на рівні 22%; 2) уряд планує припинити фінансувати пенсії за рахунок мільярдних боргів, які Україна брала за кордоном і накопичувала роками. Для того, щоб віддати ці борги, Україна витрачала 4% свого ВВП (93,27 млрд за 2016 р). В той час як на освіту та охорону здоров'я в цілому витрачалося (3,73 млрд за 2016 р); 3) пенсії підвищуватимуться. Проте тут виникають *негативні наслідки* цієї реформи: - підвищення стажу; - зниження коефіцієнту для обрахунку страхового стажу.

Проте дана реформа є далекою від досконалості. Це, скоріше, не реформа, а спроба підремонтувати стару пенсійну систему. Солідарна пенсійна система стала неефективною, тому що всі збори, які виплачує роботодавець за свого працівника до Пенсійного фонду, а також платежі, які утримуються з українців при здійсненні окремих покупок та операцій, просто розчиняються у цьому фонді. Немає прозорості та чіткості, скільки хто заплатив і куди ці гроші поділися, як результат, великий простір для зловживань і корупції. Тому реформа української пенсійної системи назріла вже давно, але ніяк не вдавалося її запровадити. І виходить, що в Україні пенсія найнижча в Європі, і навіть у світовому масштабі, серед країн, де пенсія виплачується. Адже є багато країн світу, де взагалі немає пенсій по старості.

Чому ж тоді в Німеччині або Данії пенсія набагато більша? Що ж такого роблять вони, щоб їх громадянин, виходячи на пенсію, дійсно міг подорожувати і жити, не задумуючись, за що купити собі хліб? Причина цього чуда досить проста. Люди, коли молоді і здорові, накопичують гроші на спеціальних пенсійних рахунках, щоб потім не мати проблем у майбутньому. Цей метод називається персональні пенсійні рахунки, які у нас часто називають «накопичувальна пенсійна система» або «пенсійна система другого рівня». Кожна працююча людина має персональний спеціальний пенсійний рахунок в Пенсійному фонді (цей фонд, як правило, частково державний, а частково приватний). В ЄС також існує аналог нашого ЄСВ, який сплачує роботодавець, але у нас ці гроші розчиняються в загальному державному Пенсійному фонді, в ЄС гроші, які виплачуються у вигляді ЄСВ, чітко надходять тільки на персональний рахунок конкретного громадянина ЄС. В результаті кожен працюючий в Німеччині або Франції знає, скільки за нього роботодавець сплатив пенсійних внесків, і куди вони були

направлені. Зрозуміло, що це повністю вбиває зарплату в «конверті». Німець просто не зрозуміє, як це можна платити зарплату в «конверті», так як йому це невигідно, і він просто змусить роботодавця платити «по-білому». Це стосується і Польщі, і Чехії, і країн Прибалтики, які також раніше страждали від зарплат в «конверті». Гроші, які накопичуються на персональному пенсійному рахунку, збільшуються в міру тривалості роботи і зростання зарплати працівника. Тому громадянину ЄС дуже важливо зробити хорошу кар'єру, щоб на його персональному пенсійному рахунку була хороша сума грошей у вигляді пенсії. Виходить, що працівники в ЄС вже з молодих років думають про свою пенсію, і намагаються якомога краще влаштуватися, щоб у майбутньому не було проблем. Звичайно в ЄС бувають випадки, коли працівник не зміг достатньо накопичити коштів на своєму пенсійному рахунку, тоді він отримує соціальну пенсію від місцевої влади, яка значно менша, ніж отримують громадяни з хорошим трудовим стажем. В даній ситуації чітко простежується соціальна справедливість: хто добре працює, той і отримує гідну пенсію.

Виникає питання: що ж робити зараз в Україні з пенсіями? Другий рівень накопичувальної пенсійної системи відразу запускати не можна, а кількість пенсіонерів в Україні зростає з кожним роком. Тут можна застосувати метод, який використовувався у Коста-Ріці. В Держбюджеті запланували цільову емісію національної валюти, яка ритмічно проводилася, але використовувалася тільки для підвищення пенсій. Тут важливо щоб ця емісія була ритмічною і не різкою. Наприклад, підвищувати пенсії на 100-200 грн. в місяць протягом року. В результаті цього підвищуються пенсії, а, значить, підвищується і купівельна спроможність пенсіонерів, в результаті, вони будуть більше купувати товарів, і, тим самим, стимулювати зростання економіки України. Але при цьому необхідно припинити дотування пенсіонерів за рахунок держбюджету (безкоштовний проїзд, субсидії ЖКГ тощо). В результаті пенсіонери будуть отримувати нормальну пенсію, і не буде нескінченних суперечок про те, що у нас багато пільговиків пенсіонерів, і хто за них буде платити. **«**Зарплата у конвертах в молодості - собі дорожче у старості» -говорить Микола Шамбір, заступник міністра соціальної політики.

Накопичувальну пенсійну систему спочатку планували запустити в 2003 році, а потім відклали на рік і тепер обіцяють вже з 2019 року. Процес явно затягнувся, і багато в чому в Україні нинішні проблеми з пенсіями – це результат невчасного початку дій в минулому. Навіть якщо запустити накопичувальну пенсійну систему з 2019 року, то перші результати будуть тільки з 2029 року, а реально на повну силу вона почне працювати тільки з 2049 року. Дуже багато часу втрачено даремно, а тепер необхідно наздоганяти. Світовий досвід знає багато випадків, як можна запровадити правильну Пенсійну реформу. Було б тільки бажанняі політична воля. А зводити всю Пенсійну реформу тільки до підвищення пенсійного віку, це несерйозно. В Україні дійсно присутній процес старіння нації, але не можливо вирішити проблеми дефіциту державного Пенсійного фонду за рахунок зменшення самих пенсіонерів.

Література:

1. Стратегія економічного розвитку України [Електронний ресурс] : зб. наук. праць / М-во освіти і науки, молоді та спорту України, ДВНЗ "Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана", Укр. Союз промисловців і підприємців [та ін.]. - Електрон. текстові дані. - Київ : КНЕУ. С.99-109

2. Фінансова політика у контексті сталого економічного зростання: зб. матеріалів Всеукр. міжвуз. наук. студ. конф. 14 березня 2008 р. / М-во освіти і науки України, Держ. ВНЗ "Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана" ; редкол.: В. С. Савчук [та ін.]. - Київ : КНЕУ, 2008. - 104 с. -ISBN 978-966-483-065-9

3. Фінансовий портал Мінфін – блог українського економіста Олександра Охрименка. – [Електронний ресурс]. - Режим доступу:http://minfin.com.ua/blogs/okhrimenko/108343/

4. Інноваційний ресурс соціально-економічного прогресу України: зб. доп. 83-ї наук. конф. студентів КНЕУ 25-27 квіт. 2016 року / М-во освіти і науки України, ДВНЗ "Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана" ; [відп. за вип. О. А. Петухова]. - Київ : КНЕУ, 2016. - 646 с. - ISBN 978-966-926-105-5

5. Новини ТСН про запровадження пенсійної реформи. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://tsn.ua/groshi/golovne-pro-pensiynu-reformu-chogo-chekati-ninishnim-ta-maybutnim-pensioneram-1006730.html
6. Пенсійни фонд України. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.pfu.gov.ua/pfu/control/uk/index

С. Лубковський
асистент кафедри фінансів
І. Перепелиця
«Маркетинг», 3 курс
ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»

ПОДАТОК НА ДОХОДИ ФІЗИЧНИХ ОСІБ: ПРОБЛЕМАТИКА ГАРМОНІЗАЦІЇ ФІСКАЛЬНОЇ ТА РЕГУЛЮЮЧОЇ ФУНКЦІЙ

Добробут кожного цивілізованого суспільства, що прагне гармонійного і сталого розвитку, залежить від багатьох факторів і характеру їх впливу, прояву та наслідків. Це, зокрема, якість інституціонального середовища, стан і особливості соціально-економічного розвитку та ефективність фінансової системи щодо її спроможності забезпечувати відповідні пропорції розподілу і перерозподілу ресурсів у відповідності до потреб суспільного відтворення, а також на предмет її здатності пом'якшувати його несприятливі дисбаланси. Серед останніх ключовими виступають нерівномірність галузевого і територіального розвитку, диспропорції реального й фінансового секторів економіки та соціально-економічна нерівність у суспільстві.

Тому проблематика ефективно функціонуючого механізму перерозподілу фінансових ресурсів у суспільстві не втрачає своєї актуальності. Основним регулятором та активним гравцем у даній сфері виступає держава – вищий суспільний інститут та альтернатива «невидимій руці» ринку з його негативними зовнішніми ефектами. Для реалізації завдань коригування означених дисбалансів та виконання конституційних обов'язків державі необхідні якісні інструменти й механізми поряд із чітко визначеними правилами гри для кожного з суб'єктів економічних, соціальних та фіскальних відносин. Означені засоби мають бути не лише ефективними, а й відповідати вимогам часу і викликам, що стоять перед державою, а відтак потребам такого вищого інституту у фінансових ресурсах.

Одним із таких інструментів виступає прибуткове оподаткування, зокрема податок на доходи фізичних осіб (ПДФО). З одного боку, це стабільне й фіскально спроможне джерело наповнення державного та/або місцевих бюджетів, про що свідчать дані щодо їх виконання (протягом багатьох років близько 20% усіх податкових доходів зведеного бюджету забезпечувалися саме цим податком; див. таблицю). А з іншого – це засіб з потужним потенціалом регулювання добробуту домогосподарств, процесів їх споживання та інвестування, диференціації розподілу доходів серед населення, пом'якшення різного роду протиріч між суспільними групами, а також корегування міри участі кожної особи у фінансуванні державних і локальних суспільних благ.

Досліджуючи фіскальну ефективність ПДФО, варто відзначити її залежність від двох ключових чинників: розміру і диференціації шкали ставок оподаткування та величини і структури бази оподаткування, зокрема наявності податкових пільг. Щодо першого, то наразі в Україні даний податок функціонує згідно пропорційного підходу (з 2016 року базова ставка щодо більшості доходів становить 18%), хоча у попередні періоди, називаючи у зворотному напрямку, діяли мало прогресивна шкала оподаткування (у 2015 році – 15% і 20%, з 2011 року по 2014 рік – 15% і 17%), пропорційна (з 2007 року по 2010 рік – 15%, з 2004 року по 2006 рік – 13%) та прогресивна (з часів набуття незалежності і до 2003 року з максимальною ставкою 40% на момент переходу до пропорційної системи).

Що ж до чинника величини бази оподаткування, то простежується пряма залежність між підвищенням обсягів мобілізації ПДФО до відповідних бюджетів та зростанням номінальних доходів населення, про що свідчить динаміка середньомісячної заробітної плати (табл. 1), зважаючи, що для українців саме трудові доходи є основним їх видом. Також податковим законодавством передбачено низку доходів, що не включається до бази оподаткування, можливість застосувати щодо визначеного переліку витрат податкову знижку, а також наявність податкової соціальної пільги (ПСП) для осіб з низькими доходами (не більше 1,4 прожиткового мінімуму) в трьох розмірах: 100% (звичайна ПСП, що дорівнює 50% прожиткового мінімуму для працездатної особи на 1 січня звітного року), 150% та 200% від звичайної ПСП (її абсолютні величини наведені в таблиці). Щодо витрат, які дають право на застосування податкової знижки, то це: частина відсотків за іпотечним кредитом, оплата вартості навчання чи лікування, додаткові страхові та пенсійні внески, витрати на придбання або зведення доступного житла, тощо [1].

Але відзначимо, що вплив таких пільг на фіскальну ефективність даного податку не настільки відчутний і помітний порівняно із втратами бюджету від тінізації соціально-трудових відносин та отримуваних доходів від праці й майна, а також використання різних схем мінімізації податкового тягаря, зокрема із застосуванням спрощеної системи оподаткування й сплати єдиного податку. Про це свідчить і зростання співвідношення ПДФО на 1 працюючого до ПДФО на 1 людину з 2,27 до 2,63, тоді як динаміка цих показників у абсолютному вираженні вражає ще більше. Крім того, дана проблематика прямо та опосередковано створює значні труднощі в іншій сфері фіскального перерозподілу – пенсійному забезпеченні.

Таблиця 1

ФІСКАЛЬНІ ТА РЕГУЛЮЮЧІ АСПЕКТИ ФУНКЦІОНУВАННЯ ПОДАТКУ НА ДОХОДИ ФІЗИЧНИХ ОСІБ В УКРАЇНІ ПРОТЯГОМ 2010-2016 РОКІВ

Показники	Роки						
	2010	**2011**	**2012**	**2013**	**2014**	**2015**	**2016**
Номінальний ВВП, млрд. грн.	1082,57	1316,6	1408,89	1454,93	1566,73	1979,46	2383,18
Загальні податкові доходи зведеного бюджету (ЗБ), млрд. грн.	236,9	323,99	347,99	341,17	355,43	507,64	650,78
ПДФО у ЗБ, млрд. грн.	51,03	60,23	68,09	72,15	75,2	100	138,78
ПДФО, % до ВВП	4,7	4,6	4,8	5,0	4,8	5,1	5,8
Частка ПДФО у податкових доходах ЗБ, %	21,54	18,59	19,57	21,15	21,16	19,7	21,33
ПДФО на 1 працюючого, грн.	2518	2963	3345	3536	4161	6081	8 526
Темп приросту ПДФО на 1 працюючого, %	-	17,67	12,89	5,71	17,68	46,14	40,21
ПДФО на 1 людину, грн.	1110	1316	1492	1584	1655	2329	3 246
Співвідношення ПДФО на 1 працюючого до ПДФО на 1 людину, разів	2,27	2,25	2,24	2,23	2,51	2,61	2,63
Середньомісячна заробітна плата, грн.	2250	2648	3041	3282	3480	4195	5183
Прожитковий мінімум для працездатних осіб станом на 1 січня, грн.	869	941	1073	1147	1218	1218	1378
Розмір звичайної ПСП, грн.	434,5	470,5	536,5	573,5	609	609	689

Джерело: побудовано авторами на основі [2;3].

Наявність зазначених пільгових особливостей об'єктивно необхідна, оскільки вони характеризують уже реалізацію регулюючої функції податку на доходи фізичних осіб. Одразу зазначимо, що вона функціонує не так успішно й ефективно, як фіскальна,

оскільки не дотримуються належним чином нормативні вимоги оподаткування даним податком, а відтак він не виправдовує очікувань суспільства та не виконує поставлених перед ним завдань. Особливо це стосується реалізації права платника на неоподатковуваний мінімум своїх доходів, якщо вони є досить низькими, не дивлячись на можливість скористатися передбаченою податковою соціальною пільгою, оскільки вона не убезпечує його від вилучення податку навіть з доходу на рівні прожиткового мінімуму. А величина останнього лише посилює критичність даного аспекту. Крім того, механізм ПСП майже не враховує особливості й структуру домогосподарства платника, зокрема наявність осіб, які перебувають на його утриманні.

Другою важливою проблемою діючого механізму ПДФО виступає його слабкість у питаннях вирівнювання соціально-економічних диспропорцій в доходах та майновому стані різних верств населення, нерівність яких уже досягає рівня соціально неприйнятного і необґрунтованого, а також сприяння формуванню середнього класу. Це, у свою чергу, актуалізує наступне питання – справедливості розподілу податкового навантаження, яке за наявної значної фінансово-матеріальної нерівномірності платників не може бути таким апріорі.

Усе зазначене дозволяє зробити висновок про помітне переважання фіскального пріоритету держави порівняно із регулюючим у рамках функціонування податку на доходи фізичних осіб. Тому маємо наголосити на обґрунтованій доцільності, зокрема виходячи із окреслених проблем, посилення й активізації перерозподілу саме регулюючого характеру для якісного і ефективного забезпечення сталого розвитку суспільства й розширення можливостей реалізації кожним його суб'єктом своїх прав, потреб та інтересів.

Література:

1. Податковий кодекс України від 02.12.2010р. №2755-VI: зі змінами й доповненнями [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2755-17.
2. Офіційний сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/oper_new.html.
3. Звіти Державної казначейської служби України «Про виконання бюджетів» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.treasury.gov.ua.

Т.Любунь
«Державний фінансовий менеджмент», 5 курс
ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені В. Гетьмана»
Науковий керівник: д.е.н., професор кафедри фінансів Буряченко А.Є.

ВПРОВАДЖЕННЯ НЕЦІНОВИХ ЧИННИКІВ У ПРАКТИКУ ДЕРЖАВНИХ ЗАКУПІВЕЛЬ

У розвинених країнах світу публічні закупівлі становлять значну частину ВВП (від 10 до 20 %) [7]. В Україні публічні закупівлі є важливим інструментом впливу на економіку країни. Ефективне функціонування цієї ланки є передумовою для розвитку ефективного ринку в Україні. Україна вже почала здійснювати певні кроки у напрямі удосконалення системи публічних закупівель. У 2015 році було здійснено реформу, що характерезується ухваленням двоетапного пілотного проекту та набуття чинності ЗУ «Про публічні закупівлі», який обумовлює необхідність електронної системи закупівельProZorro [1]. Проте, здійснення публічних закупівель в Україні все ще характерезується певними проблемами,отже її реформування та приведення законодавства у відповідність до Директив ЄС з урахуванням особливостей розвитку вітчизняної економіки є одним із найважливіших завдань.

В Україні при публічних закупівлях основним фактором порівняння тендерних пропозицій є ціна, що є корупційним фактором.Але у багатьох країнах ЄС вже давно впроваджені і нецінові чинники, зокрема вартість життєвого циклу товару (далі - ЖЦТ).

Оцінюється вартість товару з урахуванням його строку служби. Вартість ЖЦТ враховує такі витрати:

1) витрати, понесені замовником або іншими користувачами, які включають витрати при використанні, такі як споживання енергії та інших ресурсів, витрати на технічне обслуговування, витрати в кінці життєвого циклу, такі як витрати із збору та утилізації.

2) витрати, віднесені до зовнішніх екологічних чинників пов'язаних з продуктом, послугами або роботами протягом свого життєвого циклу, за умови, що їхня грошова вартість може бути визначена і підтверджена; такі витрати можуть включати витрати на викиди парникових газів, викиди інших забруднюючих речовин та інші витрати, пов’язані із зменшенням впливу на зміни клімату [2].

Застосування ЖЦТ є важливим кроком до удосконалення системи публічних закупівель, що виключає їх залежність від закупівельної ціни товару, роботи або послуги і цим самим відображає всі властивості предмета закупівлі. Наприклад для багатьох продуктів, не дивлячись на більш високі закупівельні ціни характерні менші витрати під час їхнього використання.

До вартості життєвого циклу варто додавати і витрати на захист навколишнього середовища. До них включаються витрати, які понесе не тільки замовник, але і суспільство. Такий підхід зазвичай використовується при проведенні будівництва та при закупівлі автомобільного транспорту. Будівлі мають важкий вплив на навколишнє середовище – як в процесі будівництва, так і при їх використанні, зокрема це стосується споживання електроенергії та інших ресурсів. Вартість життєвого циклу застосовується як для оцінки індивідуальних компонентів споруди (наприклад, ізоляція, покриття для підлоги), так і для оцінки та порівняння різних видів дизайну будинку. В обох випадках важливо визначити кількість викидів, що спричинює парниковий ефект, для порівняння та вибору більш сталих матеріалів та дизайну. В даному випадку можна використовувати інформаційне моделювання або інше програмне забезпечення [5].

Переваги визначення вартості життєвого циклу:

- Гарантує порівняння пропозиції на рівних умовах (справедлива конкуренція, прозорість).
- Допомагає державним органам заощадити кошти в довгостроковій перспективі.
- Враховує екологічні фактори.
- Стимулює .є впровадження інновацій у сфері закупівель.

Відповідно до аналізу Центру вдосконалення закупівель Київської школи економіки встановлено, шо частка додаткових угод з підвищенням ціни вища там, де була найбільша економія та конкуренція.Підставою для укладення додаткової угоди є п. 4 ст. 36 ЗУ «Про публічні закупівлі» [1]. Відповідно до нього початкова угода може бути змінена без запровадження нової процедури.Найчастішою причиною укладення додаткової угоди є зміна ціни за одиницю товару. Однак в Україні існує статистично значущий вплив цінового демпінгу на ймовірність укладання додаткової угоди - чим більшим є розрив, тим вищими є шанси, що договір буде змінено в майбутньому. Тобто учасники, можливо, у зговорі із замовниками, використовують як поширену практику ціновий демпінг, щоб виграти аукціон і потім фактично за допомогою додаткової угоди нівелювати його ж результати, встановлюючи в угоді при цьому іншу ціну [3]. Наприклад у вересні протягом 5 днів з 07.10.2017 по 11.10.2017 ціну в контрактах міняли 436 разів [4]. Додаткова угода робить результат закупівлі невизначеним та порушує певний рівноважний стан, отриманий у результаті аукціону. В інших країнах це питання чітко врегульоване, а саме існує поняття «аномально низька ціна» та «нормальна ціна»:

1) Концепція «аномально низької ціни» існує в законодавстві ЄС про державні закупівлі, а саме:закупівельна організація зобов'язана запитувати пояснення від учасника, якщо запропонована ним ціна є занадто низькою;учасник повинен мати можливість пояснити запропоновану ним низьку ціну; та якщо тендерна пропозиція є аномально низькою через надання незаконної державної допомоги або через невідповідність іншому законодавству, вона має бути відхилена замовником [2].

2) У СОТ є інструкція,яка визначає, що у випадку підозри на аномально низьку ціну замовник має з'ясувати спроможність учасника виконати умови контракту [6].

3) В Італії дається визначення, що вважається аномально низькою ціною – це коли пропозиція отримує одночасно 80% балів по технічному критерію та по ціновому критерію. В такому випадку, замовник зобов'язаний з'ясувати спроможність учасника виконати умови контракту[6].

Отже, враховуючи той факт, що в Україні явище демпінгу під час публічних закупівель, який здебільшого орієнтований на підвищення ціни у майбутньому є частим явищем, вважаємо за потрібне ввести в законодавство України поняття «аномально низької ціни» та інструкції до її використання.

Література:

1. Закон України «Про публічні закупівлі» від 25.12.2015 р[Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/922-19.
2. Директива 2014/24/ЄС, 2014/25/ЄС ЄВРОПЕЙСЬКОГО ПАРЛАМЕНТУ І РАДИ ЄС від 26 лютого. Електронний ресурс] - Режим доступу: http://aeaep.com.ua/dy-rekty-va-2014-24-eu-yevropejs-kogo-parlamentu-i-rady-yes-pro-derzhavni-zakupivli-ta-skasuvannya-dy-rekty-vy-2004-18-ec/
3. Додаткові угоди як результат цінового демпінгу у рамках проекту "Прозорість та підзвітність у державному управлінні та послугах".[Електронний ресурс] - Режим доступу: http://cep.kse.org.ua/article/amendment-to-the-contract/index.html
4. Інтерактивний інструмент для пошуку додаткових угод в Prozorro. [Електронний ресурс] - Режим доступу: http://cep.kse.org.ua/article/amendment-to-the-contract/tool.html
5. Настанови щодо вартості життєвого циклу товару та аномально низької вартості тендерної пропозиції. [Електронний ресурс]- Режим доступу: Їwww.eupublicprocurement.org.ua
6. «PublicProcurement: GlobalRevolution VIII» 2-13 June 2017. [Електронний ресурс] - Режим доступу: https://kyivaudit.gov.ua/vr/ka/index.nsf/(documents)/71268A8731BEF02EC2258148003FB176?OpenDocument&year=2017&month=06&
7. Sizeofpublicprocurement 2015. OECD [Електронний ресурс] - Режим доступу: http://www.oecd-ilibrary.org/governance/government-at-a-glance-2017/size-of-public-procurement_gov_glance-2017-59-en

Н. Максимчук
«Міжнародна економіка», 2 курс
ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»
Науковий керівник – к.е.н.,старший викладач кафедри фінансів Рудик Н.В.

ПОДАТКОВЕ НАВАНТАЖЕННЯ НА ФІЗИЧНИХ ОСІБ: НЕРІВНОМІРНІСТЬ РОЗПОДІЛУ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ОПТИМІЗАЦІЇ

Фіскальна складова механізму державного регулювання доходів фізичних осіб нерівномірно розподіляє податкове навантаження на українців, що впливає на макроекономічні показники соціально-економічного розвитку України. Зарубіжні та вітчизняні вчені, такі як К. Віксель, Дж. Стігліц, П. Самуельсон,М. Кондратенко, А. Соколовська [1], Т. Єфименко зробили вагомий внесок у дослідженні податкового навантаження, але економіка не стоїть на місці, з'являються численні проблеми на шляху до сталого розвитку України, тому необхідні нові якісні методи їх вирішення.

В Україні ПДФО є меншим, ніж в багатьох країнах ЄС. Так, за даними 2016 р. максимальна ставка ПДФО була у Швеції – 57%, понад 50% ця ставка у Португалії, Данії, Бельгії, Нідерландах, Фінляндії, Франції, Словенії, Австрії, а найменша – у Болгарії 10%, при чому, що середня ставка по ЄС – 39,3% [2]. «Де-юре більшість податків в Україні стосується юридичних осіб. Однак де-факто переважна їхня частина перекладається на

кінцевого споживача шляхом включення до собівартості або надбавляння до ціни продукції. Тобто левова частка податкових доходів держави у кінцевому підсумку оплачується фізичними особами» [3, с. 33].

З 1 січня 2017р. набрали чинності зміни у законі України «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування»[4], внаслідок яких введено спрощену систему оподаткування для фізичних осіб-підприємців з метою стимулювання бізнесу. Справді, уряд України сприяє розвитку малого бізнесу, про що свідчать дані Світового банку [5], але після встановлення податку в розмірі до 10% отриманого доходу, майже весь податковий тягар впав на найманих працівників. Також доходи фізичних осіб-підприємців вважаються трудовими і мають набагато більше податкове навантаження, порівняно з юридичними особами, де є чітке розмежування трудових доходів і дивідендів (рівень оподаткування дивідендів становить лише 5 %, а трудових доходів – 18%). При цьому дискримінаційне перевищення обов'язкових платежів ФОП над платежами юридичної особи, в залежності від рівня рентабельності бізнесу, сягає від 12,8 % до 44,2 % [6].

Відповідно до статті 29 Бюджетного кодексу України ПДФО перераховується у розмірі 25% на відповідній території України та у розмірі 60% - на території м. Києва [7], тому виникають профіцити і дефіцити місцевих бюджетів. Так, наприклад, якщо людина, яка прописана в Рівненській області, офіційно працює в Києві, то 18-відсотковий податок, що вона сплачує від своєї зарплатні, надходить до київського місцевого бюджету, а рівненський бюджет отримує при цьому втрати.

Таблиця 1

ПРИЧИНИ НЕРІВНОМІРНОСТІ ПОДАТКОВОГО НАВАНТАЖЕННЯ НА ФО ТА МОЖЛИВІ ШЛЯХИ ВИРІШЕННЯ ПРОБЛЕМИ

Причина	Способи вирішення
1.Високий рівень тіньової економіки	Активна політика детінізації економіки: створення спеціальної контролюючої організації за нелегальним працевлаштуванням і отриманням «зарплат в конвертах»; встановлення нижчої пропорційної ставкидля осіб з рівномірними доходами; встановлення прогресивної ставки на пасивні доходи; збільшення ставки податку на майно.
2.Дискримінаційне податкове навантаження на ФОП в порівнянні з юр. особами	Впровадження окремої ставки податку на доходи фізичних осіб підприємців і для осіб, не зареєстрованих як ФОП, щоб впровадити принцип: «Багаті можуть платити більше», на противагу поглядам представників французької школи (Р. Стурм, П. Леруа-Больє): «держава надає більше послуг бідним, ніж багатим, тому немає підстав брати з них більший податок».
3.Несправедливі соціальні пільги, складність і непрозорість їхнього нарахування	Скасування соціальних пільг і встановлення неоподаткованого доходу громадян, який відповідатиме рівню прожиткового мінімуму (який, у свою чергу, відповідатиме рівню мінімальної заробітної плати), для оподаткування лише «надлишків» заробітної плати. Введення одноразових допомог чи «відстрочок», які б покривали або подовжували термін сплати податку особою, наприклад, раз на рік.
4.Подвійне оподаткування доходів ФО	Скасування військового збору, база оподаткування якого не визначена українським законодавством, а тому він і так є обов'язковим елементом будь-якого податку.

Джерело: складено автором на основі досліджених джерел [1, 3, 6].

Отже, загальнодержавний податок на доходи фізичних осіб є найбільш вагомим у системі прямого оподаткування в Україні, але, на жаль, він не досконало виконує покладені на нього функції (співвідношення податкових вилучень і отриманих доходів показує, що олігархи сплачують майже однакові суми податків, що й громадяни з заробітною платою трохи вище мінімальної). ПДФО повинен розширювати базу оподаткування і рівномірно перерозподіляти доходи між населенням країни, контролюючи при цьому споживання та заощадження індивідів. Зниження податкового навантаження на фізичних осіб забезпечить їх фінансовими ресурсами, які вони зможуть

інвестувати, використовувати у виробничих процесах, що, у свою чергу, збільшить кількість підприємств і зробить їх економічно активнішими, а також підвищить платоспроможний попит громадян, а це нові податкові надходження до бюджету України.

Література:

1. Соколовська А. М. Особливості податкової системи України та напрями її коригування / А. М. Соколовська // Фінанси України. - 2013. - № 9. - С. 28-44. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Fu_2013_9_4.
2. Taxation and customs union [Electronic resource] // European Commission. – Access mode: http://ec.europa.eu/taxation_customs/index_en.htm.
3. Мельник В. М. Обмежувальна ти стимулювальна роль податків // Фінанси України. – 2006. – №1. – С. 31–37.
4. Закон України «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування», передбаченими Законом від 06.12.2016р. №1774-VIII «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України». – [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1774-19/paran195#n195.
5. World Bank Group. Doing Business [Електронний ресурс] / World Bank Group – Режим доступу до ресурсу: http://www.doingbusiness.org/Custom-Query.
6. Скорнякова Ю. Б. Порівняльний аналіз рівня податкового навантаження на юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців / Ю. Б. Скорнякова. // Журнал "Інвестиції: практика та досвід". – 2016. – №7. – С. 43–49.
7. Бюджетний кодекс України | від 08.07.2010 № 2456-VI [Електронний ресурс] // з змінами, внесеними згідно із Законом № 1210-VII від 15.04.2014 – Режим доступу до ресурсу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2456-17/page4.

Ю. Машина, Т. Коломієць
«Маркетинг», 3 курс
ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»
Науковий керівник – асистент кафедри фінансів Лубковський С.А.

КЛЮЧОВІ РЕЗУЛЬТАТИ РЕФОРМИ ФІСКАЛЬНОЇ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ В УКРАЇНІ

У 2001 р. Бюджетний кодекс вперше визначив конкретні джерела формування місцевих бюджетів та напрями, за якими можуть витрачатися його кошти, оскільки законом «Про місцеве самоврядування в Україні» [1] цього зроблено не було. Але з роками актуальність питань фіскальної спроможності регіонів щодо фінансування потреб власного розвитку лише посилювалася, оскільки тривалий час місцеві бюджети в Україні значно залежали від державного бюджету. Після проведення реформи у сфері публічних фінансів ситуація в країні змінилася. На сьогоднішній день сформовано такий розподіл податкових надходжень між державним та місцевими бюджетами, що сприяє вищій самодостатності органів місцевої влади та посилює їх фінансову незалежність від центру.

Уперше Концепція реформування місцевого самоврядування й територіальної організації влади в Україні була затверджена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 01.04.2014р. №333-р [2]. Вона передбачала створення законодавчої бази діяльності органів місцевого самоврядування й органів виконавчої влади на новій територіальній основі з визначенням повноважень та їх ресурсного забезпечення. Однак фактично розпорядження Кабінету Міністрів України, із внесенням відповідних змін до Бюджетного кодексу України, було втілене в життя лише 2015 року. Отже, починаючи з 2015 року, джерела наповнення місцевих бюджетів було розширено за рахунок передачі з державного бюджету на місця цілої низки податків, а також запровадження нових зборів.

Відповідно до змін, що відбулися, можемо виокремити основні види податків та зборів, які сьогодні складають дохідну частину місцевих бюджетів: податок на прибуток підприємств (10% – до обласних бюджетів); податок на доходи фізичних осіб (до

Державного бюджету – 25%; до обласних бюджетів – 15%; до бюджетів міст обласного значення, районів, об'єднаних територіальних громад – 60%); державне мито (100% – до місцевих бюджетів); акцизний податок із роздрібної торгівлі (кошти вносяться до тих місцевих бюджетів, де розміщуються суб'єкти господарювання, які провадять діяльність, що підлягає оподаткуванню); екологічний податок (до обласних бюджетів – 55%, до бюджетів міст обласного значення та районів – 25%); рентна плата (50 % – за спеціальне використання води та за спеціальне використання лісових ресурсів; 25% – за користування надрами для видобування корисних копалин загальнодержавного значення); місцеві податки і збори [3].

Згідно даних Державної казначейської служби України, до загального та спеціального фонду місцевих бюджетів (без урахування міжбюджетних трансфертів) у 2015 році надійшло 120 460,7 млн. грн, що на 19 377,1 млн. грн більше, ніж у 2014 році; у 2016 році уже було мобілізовано 170 645,4 млн. грн., що на 50 183,7 млн. грн. більше, ніж у минулому році. Частка доходів місцевих бюджетів у загальному і спеціальному фондах зведеного бюджету за підсумками 2015 року значно зросла і становила 18,7% та 26,3% відповідно, тоді як у 2016 році вона уже становила 30,1% та 37,2% відповідно. Протягом останніх років змінилась і динаміка видатків місцевих бюджетів. Їх обсяг у 2015 році склав 276 925,7 млн. грн. при 223 496,7 млн. грн. у 2014 році, тобто показавши зростання на 23%, а в 2016 році воно було уже на рівні 25% порівняно з попереднім роком [4].

Крім того, відбулися значні зміни і в структурі податкових доходів місцевих бюджетів, спричинені реалізацією реформи бюджетної децентралізації (див. рис.). Так, суттєво скоротилася питома вага податку на доходи фізичних осіб у загальній сумі податкових надходжень, оскільки запроваджено його часткове зарахування до доходів державного бюджету, залишивши місцевим лише 75%. Тому в 2015 році даний показник зменшився і становив 30,92%, а вже у 2016 році він збільшився і мав значення на рівні 31,82%. Але за рахунок впровадження місцевого акцизного податку та збільшення місцевих податків та зборів загальна питома вага податкових надходжень не зазнала значних змін: у 2016 році вони зросли до 86,1% порівняно із 2014 роком (81,9%) [4].

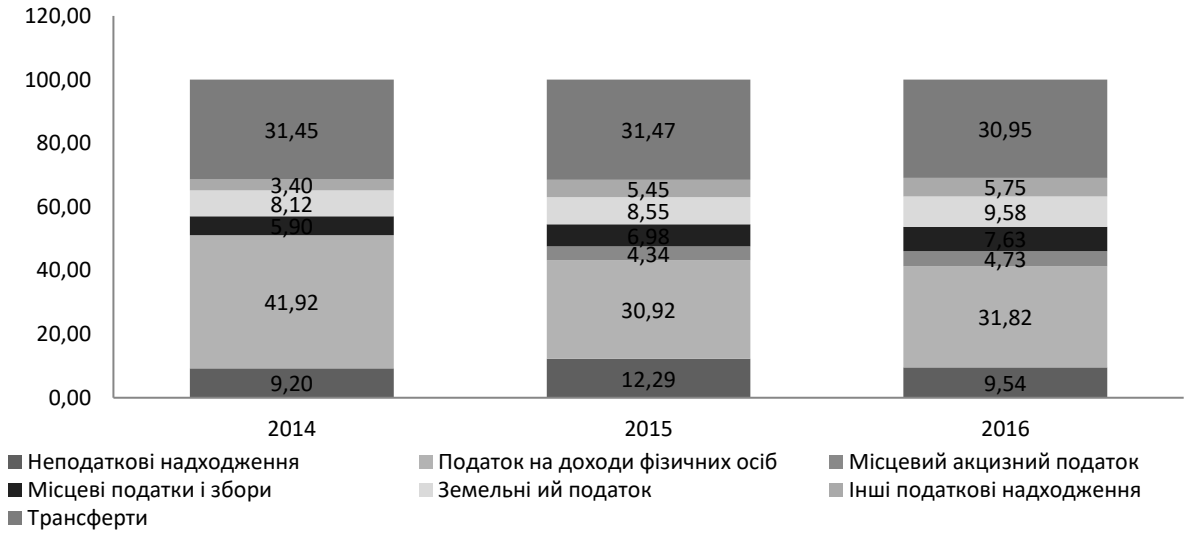

РИС.1. ДИНАМІКА СТРУКТУРИ ДОХОДІВ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ, %.

Джерело: побудовано авторами на основі даних [4].

Таким чином, нові підходи у міжбюджетних відносинах забезпечили позитивні зміни в наповненні бюджетних ресурсів, а визначення на законодавчому рівні чітких бюджетних прав відповідальності двох рівноправних гілок влади – центрального уряду і місцевого самоврядування – збільшило мотивацію останніх до нарощування дохідної бази місцевих бюджетів. Але незважаючи на значні позитивні структурні зрушення,

маємо наголосити на необхідності подальшого удосконалення таких відносин і зміцнення дохідної бази місцевих бюджетів, зокрема у напрямку реформування та посилення фіскальної ролі місцевого оподаткування, проведення ефективного фінансового вирівнювання. Тому в рамках досягнення означених пріоритетів доцільно вжити наступних заходів:

1. посилення ефективності процесів детінізації економіки – потужного резерву збільшення доходів місцевих бюджетів;
2. підвищення прозорості й якості використання бюджетних коштів місцевими органами влади, впроваджуючи на локальних рівнях відповідні системи моніторингу та оцінки ефективності з обов'язковим інформуванням громадськості;
3. покращення взаємодії роботи органів місцевого самоврядування та органів Державної фіскальної служби України.

Література:

1. Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» від 21.05.1997р. №280/97-ВР. Редакція від 02.08.2017р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/280/97.
2. Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про схвалення Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні» від 1 квітня 2014р. №333-р [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/333-2014-%D1%80.
3. Бюджетний кодекс України від 08.07.2010р. №2456-VI. Редакція від 14.05.2017р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2456-17.
4. Звіти Державної казначейської служби України «Про виконання бюджетів» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.treasury.gov.ua.

Ю. Мельник
«Фінанси, банківська справа та страхування», 2 курс
Хмельницький кооперативний торговельно-економічний інститут
Науковий керівник – к.е.н., викладач кафедри фінансів, обліку та аудиту Осадчук Ю. М.

ПРОБЛЕМИ ФІНАНСОВОЇ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ В УКРАЇНІ

Систематизація зарубіжних та вітчизняних наукових поглядів дозволяє зробити висновок, що фінансова децентралізація в широкому її розумінні передбачає передачу більш значних повноважень органам влади на місцях для того, щоб забезпечити спроможність територіальних громад самостійно приймати рішення щодо формування доходів, витрат і нормативно-правового регулювання з метою забезпечення соціально-економічного розвитку регіонів.

Аналіз наукових підходів провідних економістів в сфері міжбюджетних відносин дозволяє стверджувати, що фінансова децентралізація має як переваги, так і недоліки, які виявляються при порівнянні суспільних витрат і вигід.

До переваг фіскальної децентралізації міжбюджетних відносин відносять наступні:

- наближеність органів місцевого самоврядування до громадян населення та безпосередня взаємодія з ними дозволяють якісно та обґрунтовано задовольнити соціальні потреби населення на місцевому рівні [1, с. 11; 14, с. 224];
- забезпечення обґрунтованого розподілу фінансових ресурсів між окремими територіальними утвореннями, а також фінансування в повному обсязі соціальних та інвестиційних проектів і програм на підвідомчій території [3, с. 107, 108];
- забезпечення макроекономічної стабільності на місцевому рівні та фінансової самостійності місцевих органів влади щодо фінансування покладених на них функцій і задач, враховуючи чітке розмежування видаткових повноважень між різними рівнями управління [3, с. 108; 17, с. 88];
- зростання компетенції та кваліфікації місцевих органів влади в процесі вирішення поточних і стратегічних задач на регіональному рівні, посилення

відповідальності місцевих органів влади та управління, а також підвищення продуктивності функціонування бюджетної системи шляхом забезпечення підзвітності місцевої влади своєму населенню [14, с. 224; 15, с. 108];

 сприяння підтримці підприємницької активності та зростанню інвестиційних можливостей місцевих органів влади та управління щодо соціально-економічного розвитку регіонів [15, с. 108].

Основні недоліки фіскальної децентралізації є такі [15, с. 108]:

 зниження рівня контролю над формуванням та ефективністю розподілу бюджетних коштів;

 зростання міжрегіональної диференціації чистих фіскальних вигід – різниці між обсягом одержуваних вигід від надання суспільних благ і рівнем здійснюваних податкових платежів, що призводить до порушення принципу територіальної справедливості, який передбачає наявність рівного доступу до суспільних благ незалежно від їх географічного розташування;

 зниження пріоритетів державних органів влади та управління в наданні інфраструктурних інвестицій, зниження ефективності реалізації бюджетної політики на місцевому рівні;

 обмеження державних органів влади та управління в вирівнюванні дохідних та видаткових частин бюджетів місцевого самоуправління, регулюванні соціально-економічних диспропорцій розвитку регіонів.

У процесі фінансової децентралізації необхідно усунути основні наявні недоліки формування місцевих бюджетів України для того, щоб не тільки підвищити самостійність місцевих органів влади, але й перш за все створити умови для забезпечення відповідального виконання органами місцевого самоврядування функцій публічної влади, максимального врахування переваг та інтересів громадян щодо місцевих суспільних благ та послуг, ефективного використання бюджетних ресурсів і завдяки цьому створити умови для підвищення суспільного добробуту.

Першим питанням, яке має бути вирішено у процесі фінансової децентралізації, є питання про те, які функції держави (держави у широкому розумінні як сукупності органів загального державного управління) економічно ефективніше виконувати централізовано, а які – децентралізовано.

Наступною складовою фінансової децентралізації є чітке законодавче розмежування функціональних повноважень центральних та місцевих органів влади, а також у системі органів місцевого самоврядування, що має визначати сфери виключних повноважень органів місцевого самоврядування та усувати дублювання функцій центральних та місцевих органів влади.

Модернізація бюджетної системи України на засадах децентралізації потребує переходу до нової парадигми державного управління, що ґрунтується не на протиставленні органів влади різних рівнів, а на чіткому розподілі повноважень між органами державної влади та місцевого самоврядування. Безумовно, розподіл повноважень щодо надання суспільних благ та прийняття відповідних бюджетних рішень у кінцевому підсумку є політичним рішенням, але для забезпечення ефективного функціонування бюджетної системи необхідно, щоб такий розподіл базувався на економічних критеріях.

Бюджетно-фінансова децентралізація як одна зі складових процесу управління здатна не тільки зберегти свій статус каналу перерозподілу коштів від бюджетів одного рівня до іншого, а і набути ознак регулюючого механізму, що повинен реально впливати на регіональний розвиток – формувати фінансову самодостатність територіальних громад, оптимізувати процеси перерозподілу бюджетних ресурсів між територіями, активізувати місцевий економічний розвиток, забезпечувати населення

територіальних громад суспільними послугами на законодавчо визначеному рівні, вирішувати соціальні проблеми.

Література:

1. Алексєєв І.В. Бюджетний механізм і соціально-економічний розвиток регіонів : [монографія] / І.В. Алексєєв, Г.С. Лопушняк, М.В. Ливдар. – Л. : Ліга-Прес, 2014. – 248 с.
2. Бюджет місцевої ради в умовах децентралізації / Центр політичних студій та аналітики. [Електронний ресурс].- Режим доступу: http:www.cpsa.org.ua/novyny/ byudzhet-mistsevoji-rady-v-umovah-detsentralizatsiji/
3. Усков И. В. Децентрализация как основа становления финансово самостоятельных местных органов власти / И. Усков // Бизнес Информ. – 2012. – № 3. – С. 107 – 111.

А. Мисюна, Ю. Мрих
«Фінанси, банківська справа та страхування», 4 курс
ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»
Науковий керівник – к.е.н., доцент кафедри фінансів Малік Є.О.

ВПЛИВ ПОДАТКУ НА ПРИБУТОК ПІДПРИЄМСТВ НА ЕКОНОМІКУ ДЕРЖАВИ

Фіскальна політика відіграє важливу роль для соціально-економічного розвитку суспільства. Щоб досягнути бажаного позитивного ефекту для цієї сфери держава в свою чергу має дотримуватися балансу між оптимальним обсягом надходжень необхідних для виконання своїх функцій та фінансовими потребами реального сектору, тобто сприяти здійсненню не лише простого, але й розширеного відтворення, що буде сприяти активізації підприємницької діяльності). Так із головних умов досягнення цього є стабільність та збалансованість такої частини фіскальної політки як податкова та її найважливішої частини в аспекті функціонування суб'єктів господарювання –податок на прибуток підприємств.

Об'єктом є економічні відносини між державою та суб'єктами господарювання з приводу адміністрування податку на прибуток підприємств.

Метою є аналіз впливу податку на прибуток на функціонування суб'єктів господарювання та держави.

В Україні головною особливістю являється відсутність функції стимулювання підприємницької діяльності, а слугує лише її фіскальну роль. Так підтвердження цьому являється податкове навантаження на суб'єкти господарювання за 2011-2016 рік - 38% [2]. На цей показник найбільше впливає податок на прибуток, адже на відміну від ПДВ його ставки постійно змінюються. (див. табл. 1).

Порівняно меншим питомої ваги податків, зборів та обов'язкових платежів у ВВП багатьох країн є досить суттєвою. Так, від 40% до 50% становить питома вага зазначених платежів у таких європейських країнах, як Італія, Австрія, Франція, Бельгія, Норвегія, Фінляндія, Нідерланди, Люксембург, Швеція, Данія [5].

Таблиця 1

ДИНАМІКА НАДХОДЖЕННЯ ПОДАТКУ НА ПРИБУТОК ПІДПРИЄМСТВ ДО ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ УКРАЇНИ УКРАЇНИ ЗА 2011 – 2016 РОКИ.

Роки	Ставка податку на прибуток підприємств, %	Надходження від податку на прибуток, млн грн	Валовий внутрішній продукт, млн. грн	Частка податку на прибуток у ВВП, %
2011	23	55 097	1316600	4,18
2012	21	55 793	1408889	3,96
2013	19	54 994	1454931	3,78
2014	18	40 201	1566728	2,57
2015	18	39 053	1979458	1,97
2016	18	60 223	2383182	2,53

Джерело: складено авторами на основі [4]

Отже, можна стверджувати, що фіскальна роль податку на прибуток підприємств у бюджеті поступово знижується, що можна вважати позитивним трендом з огляду на необхідність стимулювання інвестиційної та підприємницької активності підприємств. За 5 останніх років реальні надходження до зведеного бюджету скоротились в 1,4 рази, проте номінально він залишається одним із бюджетоутворюючих податків [3].

Із даних видно, що механізми регулювання податкових відносин часто змінювались, за рахунок поправок та змін в податковому законодавстві, що спричиняє створення схем та мінімізації податкових відрахувань, але основною причиною цього слугує дисбаланс податкового навантаження між розвитком економіки країни. Із такого випливають такі наслідки для макрорівня – недоотримання дохідної частини бюджету, що призводить до зменшення кількості та якості виконання держави своїх функцій, збільшення бюджетного дефіциту, тонізацією економіки, відтік національного капіталу за кордон, зниженню ділової активності суб'єктів господарювання. Для мікрорівня – фінансові кризи та банкрутство підприємств.

В умовах, коли більше третини економіки країни перебуває в тіні, податковий тиск зміщується на добросовісних платників податків, про що може свідчити зростання рівня переплат податку на прибуток та виявлені диспропорції між динаміками макроекономічних показників і надходженнями податку на прибуток підприємств. При цьому погіршується інвестиційний клімат у країні, підривається репутація країни на міжнародній арені, знижується рівень довіри до державних інституцій, що перешкоджає активізації інноваційно активного легального підприємництва та економічному розвитку країни в цілому. Наповнення бюджету податком на прибуток супроводжувалось:

• масовим банкрутством підприємств. У 2014-2015 роках з податкового обліку знімалось в середньому по 10% суб’єктів господарювання [3].

• переплатою податку на прибуток підприємств. З 2011 по 2015 рік сума переплат зросла у 1,9 раза, а в 2016 році переплати складали більше 60% надходжень даного податку [3].

Але для вирішення всіх перерахованих проблем потрібно загальний розвиток економії, адже діяти тільки у сфері зниження ставки оподаткування прибутку не призведе до позитивного ефекту в довгостроковому періоді.

Література:

1. «Аналіз податкового навантаження в Україні та шляхи його оптимізації» [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: http://nltu.edu.ua.
2. «Податкова політика в системі регулювання соціально-економічного розвитку держави» [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: http://www.economy.in.ua.
3. «Податок на прибуток підприємств в Україні у 2011-2016 роках» [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: https://feao.org.ua.
4. Офіційний сайт Державної казначейської служба України [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: http://www.treasury.gov.ua.
5. Податкове навантаження як критерій ефективності податкової політики [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: http://nltu.edu.ua.

Н. Мірошниченко
«Фінанси, банківська справа та страхування», 6 курс
ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»
Науковий керівник – к.е.н., доцент кафедри фінансів Степура М.М.

ПРОБЛЕМИ УПРАВЛІННЯ ТА ОБСЛУГОВУВАННЯ ЗОВНІШНЬОГО ДЕРЖАВНОГО БОРГУ УКРАЇНИ

Жодна держава в світі не може обійтися без зовнішніх запозичень. Зміни світового економічного середовища поставили нові завдання перед урядами держав, і вирішення

проблеми боргової залежності є першочерговою серед цих завдань. Зростання зовнішнього державного боргу і боргового навантаження характерне як для країн із перехідною економікою, так і для провідних промислово розвинутих країн. Зовнішній борг деяких провідних країн світу значно перевищує ВВП цих країн. Тому в даній роботі виявлені проблеми управління і обслуговування державного боргу та запропоновані шляхи їх вирішення.

Питання зовнішнього державного боргу активно досліджується багатьма вченими. Серед яких: Федосов В. М., Барановський О. І., Поддсрьогін А. М., Демяненко М. Я., Опарін В. М., Юрій С. І., Богдан Т. П., Андрущенко В. А., Буковинський С. А., Гальчинський А. С., Даниленко А. І., Кваснюк Б. С., КравченкоВ. І., Лукінова І. І., Пуніна І. О, Мороз А. М., та інші. Автори єдині в поглядах щодо необхідності розробки механізмів обслуговування та регулювання зовнішнього державного боргу.

Дослідження стану державного боргу в Україні свідчить про існування цілої низки проблем, що негативно впливають на розвиток нашої країни. Серед них можна назвати такі:

– швидке зростання обсягів зовнішнього державного боргу як за абсолютною величиною, так і відносно ВВП країни;

– неоптимальна структура боргу з переважанням зовнішньої заборгованості в структурі державного боргу та значним розміром гарантованого державою боргу;

– коротко- та середньострокова структура зовнішнього боргу,

– слабкий розвиток ринку внутрішніх державних запозичень, що ускладнює залучення значних коштів всередині країни;

– відсутність чіткого розмежування повноважень державних органів щодо управління та обслуговування борговими зобов'язаннями держави;

– невдалий графік його погашення;

– недосконаліть нормативно-правового забезпечення щодо формування і управління державним боргом.

Серед негативних явищ, пов'язаних зі збільшенням державного боргу, варто зазначити такі: нестабільність валютних курсів, яка може вплинути на можливості виконання зобов'язань у визначені терміни; невідповідність валюти запозичень і валюти основної частини активів суб'єкта господарювання; неможливість виконати зобов'язання внаслідок ускладнень з доступом до джерел іноземної валюти; низька ліквідність світових фінансових ринків, яка може знизити можливості щодо реструктуризації заборгованості.

Ефективне управління державним боргом з метою максимізації суспільного добробуту має базуватися на таких напрямах:

– забезпечення оптимізації рівня та структури, щоб сприяти економічному зростанню;

– мінімізація витрат на обслуговування зовнішнього державного боргу;

– забезпечення своєчасної та повної сплату суми основного боргу та нарахованих відсотків;

– попередження неефективного та нецільового використання запозичених коштів;

– сприяння зменшенню впливу фінансування державного боргу на стан фінансового ринку та забезпечувати стабільність валютного курсу.

Насамперед необхідно оптимізувати структуру державного боргу у частині співвідношення між внутрішніми та зовнішніми запозиченнями. Управління державним боргом в Україні має бути спрямоване на підвищення частки внутрішніх запозичень, що є засобами перерозподілу доходів всередині країни. Удосконалення управління внутрішнім державним боргом потрібно здійснювати у контексті підвищення

ліквідності вітчизняного ринку боргових цінних паперів шляхом: забезпечення прозорої діяльності держави як емітента боргових зобов'язань та доступність й зрозумілість умов інвестування у такі інструменти; підвищення довіри з боку інвесторів до держави через своєчасне та повне погашення й обслуговування боргів за цінними паперами тощо.

Також потрібно оптимізувати структуру державного боргу у частині співвідношення між короткостроковими та довгостроковими запозиченнями. У процесі управління державним боргом пріоритет повинен надаватися середньо- та довготерміновим зобов'язанням. Це дасть змогу розподілити боргове навантаження у часі між різними групами інвесторів та забезпечить ефективніше управління ним.

Необхідно усвідомлювати, що всі ці заходи можуть бути успішними за умови дотримання ряду поточних, проте стратегічно важливих умов: прозорість здійснення державних запозичень на стадіях їх залучення, використання і погашення; розробка правового забезпечення у сфері формування, управління та обслуговування державного боргу.

Література:

1. Линник О. О. Формування зовнішнього державного боргу України у 2010-2014 рр.: причини та наслідки//Регіональна економіка 2015, №1.
2. Омельченко Л. С. Боргова безпека України та аналіз її сучасного стану / Л. С. Омельченко, І. В. Суміна: зб. наук. пр. Національного університету Державної податкової служби України. –2012. – №1. – С. 309–320.
3. Присяжнюк О. О. Проблема вдосконалення управління державним боргом / О. О. Присяжнюк // Збірник наукових праць Черкаського державного технологічного університету. Сер. : Економічні науки. - 2016. - Вип. 32(2). - С. 136-139.

Л. Низова
«Облік і оподаткування», 4 курс
ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»
Науковий керівник – к.е.н., доцент кафедри фінансів Курило О.В.

СУЧАСНІ ЗМІНИ ФІСКАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ В АПК

Актуальність. В усі часи своєї незалежності Україна вважалася аграрною державою. Як відомо, за останні роки продукція сільського господарства становила більше 40% загальнонаціонального експорту.

Постановка проблеми. Розвитку діяльності аграріїв сприяють необхідні природні умови, однак для конкурування з головними світовими експортерами продукції рослинництва й тваринництва цього замало. Важливою також є досконала система оподаткування сільгоспвиробників. З цією метою фіскальна політика аграріїв постійно змінюється, останні такі зміни були прийняті наприкінці 2016 року. Тому варто детально проаналізувати їх сутність та результати впровадження.

*Результати дослідження.*Як відомо, єдиною дієвою системою державної підтримки сільськогосподарських підприємств довгий час залишався спеціальний режим оподаткування ПДВ. Сутність цього режиму полягала в тому, що сільськогосподарські підприємства мали змогу накопичувати нарахований ПДВ на спеціальних рахунках (у визначеному законодавством обсязі), а не сплачувати до бюджету і використовувати його для відшкодування вхідного ПДВ та інших цілей [1].

Розподіл сум ПДВ між державним бюджетом та спеціальним рахунком підприємства виглядав таким чином:

1. операції з с/г товарами/послугами (крім операцій із зерновими та технічними культурами та операцій із продукцією тваринництва): 50% до державного бюджету і 50% на спеціальний рахунок;
2. операції із зерновими і технічними культурами: 85% до державного бюджету і 15% на спеціальний рахунок;

3. операції з продукцією тваринництва: 20% до державного бюджету і 80% на спеціальний рахунок.

Така пільга була необхідна для підтримки сільськогосподарського виробника. Однак, слід зазначити, що кошти, які залишалися на спеціальному рахунку, підприємства могли використовувати практично довільно. Така свобода не сприяла здійсненню інноваційної діяльності, яка є вкрай необхідною для розвитку сільського господарства. На зміні цієї системи зменшення податкового навантаження наполягав і Міжнародний валютний фонд.

Тому наприкінці 2016 року гостро постало питання про скасування спеціального режиму оподаткування ПДВ. Аби частково компенсувати втрати виробників сільгосппродукції у зв'язку з такими змінами та підтримати їх, законодавцями з 1 січня 2017 року запроваджено для сільгоспвиробників бюджетну дотацію [2].

За відповідним законом Міністерство агрополітики України почало впроваджувати нову модель державної підтримки сільського господарства, яка становить 1% ВВП протягом наступних п'яти років. Так, на 2017 рік Урядом було виділено 5,5 млрд 448 млн грн, з яких на дотацію для розвитку сільськогосподарських товаровиробників і стимулювання виробництва сільськогосподарської продукції направлено 4 млрд грн.

Отримати цю дотацію може лише той сільгоспвиробник, який має відповідну питому вагу вартості сільськогосподарських товарів у загальній реалізації (75% за попередні 12 місяців); здійснює види діяльності визначені п. 161.3 ст. 161 Закону №1877 (передусім, які займаються тваринництвом, вирощуванням винограду, фруктів, ягід, горіхів, овочів та цукрового буряку) [2]; внесений до Реєстру отримувачів бюджетної дотації [3].

Урядом врегульовано, що бюджетна дотація виплачується в автоматичному режимі (без вручання органів влади) щомісячно пропорційно сплаченої суми ПДВ у межах виділених щомісячних асигнувань. Також встановлено, що на допомогу птахівництву має йти сума, не більша 50% цих асигнувань (оскільки у реєстрі найбільше виробників саме цього напряму) [4].

Оскільки реалізація 70% сільгосппродукції відбувається лише в другому півріччі, то зараз оцінити доцільність введення дотацій можемо тільки за проміжними підсумками (за перше півріччя 2017 року). Відтак, аграріїв було підтримано бюджетними дотаціями в обсязі 1,91 млрд грн (близько 2% від валової вартості аграрної продукції, на підтримку якої спрямовані бюджетні асигнування).

Також за підсумками 7 місяців поточного року виробництво м'яса птиці зросло на 3,8 тис. т або 0,6%, порівняно з аналогічним періодом 2016 р [5].

Вперше за останні 5 років обсяги виробництва молока та яєць та реалізація на забій худоби та птиці у живій масі за січень-червень 2017 р. не зменшились по відношенню до аналогічного попереднього періоду (приріст становив 1%) [5].

Фактично виплачені кошти забезпечили підтримку рентабельності виробництва дотаційної продукції на 5-6%, що з поступовим зниженням вартості кредитування є суттєвим чинником стимулювання довгострокових інвестицій в АПК.

Висновки. Впровадження дотацій у діяльність сільгоспвиробників допомагає розвивати саме ті галузі, які найбільше потребують державної підтримки (здебільшого, тваринництво). Таким чином держава може контролювати використання наданих коштів і бути впевненою у доцільності їх використання. За підсумками першого півріччя 2017 року спостерігаються лише позитивні наслідки проведення реформи. Тому в подальших дослідженнях варто проаналізувати річні показники з метою вдосконалення розподілу дотацій на наступні роки.

Література:

1. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI [Електронний ресурс]. - Режим доступу : http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2755-17
2. Закон «Про державну підтримку сільського господарства України» від 24.06.04 р. № 1877-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1877-15
3. Постанова КМУ «Про затвердження Порядку ведення та форми Реєстру отримувачів бюджетної дотації, а також порядку надання відповідної інформації Державною фіскальною службою та Державною казначейською службою» від 21 лютого 2017 р. N 179 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/KP170179.html
4. Постанова КМУ «Про затвердження Порядку розподілу бюджетної дотації для розвитку сільськогосподарських товаровиробників та стимулювання виробництва сільськогосподарської продукції у 2017 році» від 8 лютого 2017 р. № 83 [Електронний ресурс]. – Режим доступу :http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/83-2017-%D0%BF
5. Державна служба статистики України [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.ukrstat.gov.ua/

О. Огороднічук
«Фінанси, банківська справа та страхування», 4 курс
ДВНЗ «Київський національний торговельно-економічний університет»
Науковий керівник – к.е.н., доцент кафедри фінансів Шевченко С.О.

МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД ОПОДАТКУВАННЯ ДОХОДІВ ФІЗИЧНИХ ОСІБ ТА МОЖЛИВОСТІ ЙОГО ВИКОРИСТАННЯ В УКРАЇНІ

Система оподаткування доходів населення як складова системи оподаткування постійно змінюється під впливом кумулятивної дії факторів об'єктивного і суб'єктивного характеру, що зумовлює необхідність проведення змін і реформ. Податок на доходи фізичних осіб - це прямий податок, що залежить від доходу фізичних осіб, тому за його допомогою можна впливати на купівельну спроможність населення, його заощадження та стимулювати працю. І ці всі фактори в свою чергу можуть змінити як надходження до бюджету, так і ситуацію загальноекономічного розвитку країни.

Як відомо, податок на доходи фізичних осіб в усьому світі виконує три функції – фіскальну, розподільчу та контрольну. На відміну від України, головним призначенням податку на доходи фізичних осіб в зарубіжних країнах є не наповнення бюджету, а стимулювання розвитку підприємницької діяльності та залучення інвестиційних коштів як вітчизняних, так і іноземних осіб. Справедливість в оподаткуванні оцінюється зовсім не за тим, хто скільки сплачує податків, а насамперед державу цікавить те, скільки коштів залишається у платника після їх сплати [1].

Українське законодавство визначає податок на доходи фізичних осіб як загальнодержавний податок, тому і встановлюється він виключно на загальнодержавному рівні. В деяких іноземних державах органам місцевого самоврядування надано досить широке право в сфері податкової юрисдикції. У таких країнах Європи, як Болгарія, Кіпр, Естонія, Греція, Латвія, Норвегія, Румунія, особистий прибутковий податок належить до місцевих податків, а в Бельгії, Данії, Фінляндії, Швеції та Швейцарії органи місцевого самоврядування самостійно визначають ставки, за якими будуть оподатковуватися доходи громадян [2]. У США податок на доходи ділиться на дві частини: одна з них визначається централізовано і цей відсоток надходить до Державного бюджету, інша – визначається кожним штатом окремо. Така система може мати місце в Україні у зв'язку з децентралізацією управління, а також з метою зменшення адміністративних витрат, пов'язаних з перерозподілом коштів Державного бюджету. Проте при такій системі також варто акцентувати увагу на ефективність та надійність контролю за сплатою податку на місцях.

Важливим є також врахування й інших факторів, які можуть вплинути на розміри та базу податку на доходи фізичних осіб. Наприклад, в Німеччині при стягненні податку на доходи враховуються податкові класи і види діяльності, використовуються податкові

таблиці та карти. Шість податкових класів групують робітників та службовців залежно від їх сімейного стану, кількості працюючих у сім'ї, спільного чи окремого ведення обліку отримуваних доходів, наявності дітей тощо[1].

Важливим моментом є і захист населення, яке отримує мінімальну заробітну плату. Наприклад, у деяких країнах мінімальна заробітна плата не підлягає оподаткуванню. Такий метод дозволяє вилучати кошти у більш забезпеченого населення через прогресивне оподаткування, держава залишає їм достатньо грошей для споживання та заощадження. Певна частина доходів, яку вона отримала від багатших верств, перерозподіляється державою на користь біднішого населення.

Щодо досвіду України у встановленні ставки податку на доходи фізичних осіб, то в певні періоди вона була прогресивною, а в інші – пропорційною. Проте незалежно від її розміру частка доходів від даного податку в Зведеному бюджеті стабільно коливалася навколо 20% [3].

Однією з причин неефективності прогресивного оподаткування був недоцільне визначення межі доходів, з якої підвищувалась ставка. Наприклад, з 2011 по 2014 рік використовувалось дві ставки – 15% та 17%, проте ставка 17% застосовувалась лише до доходів, які становили більше 10 мінімальних заробітних плат (в 2011 році: 941 грн * 10 = 9 410 грн), хоча середня зарплата по країні коливалась біля 3 000 грн. Експерти вважають, що в сучасних економічних умовах Україні варто використовувати так звану прогресивну, але з помірним підвищенням, ставку. Наприклад, ставку податку на доходи фізичних осіб, які менше від 2 мінімальних заробітних плат, необхідно зменшити до 10 %, для доходів від 2 до 4 мінімальних заробітних плат ставку встановити 13 %, для доходів працівників у межах 4-8 мінімальних заробітних плат – 15%, для доходів від 8 до 15 мінімальних заробітних плат збільшити до 20 % і до 25 % - для доходів понад 15 мінімальних заробітних плат.

Отже, доцільно використати такі заходи, які уже вплинули на ефективність оподаткування доходів фізичних осіб за кордоном:

- держава повинна зменшити податкове навантаження на соціально незахищені верстви населення і досягти зростання відповідальності серед платників податків за ухилення від їх сплати;

- при оподаткуванні доходів фізичних осіб повинна використовуватися диференціація ставок податків в залежності від виду діяльності та розміру отриманого доходу;

- для забезпечення соціально-економічної справедливості податкової політики в Україні необхідне застосування таких заходів зарубіжного досвіду як врахування сімейного стану платника, кількості працюючих у сім'ї, наявність дітей та утриманців

- для підвищення податкової культури серед населення потрібно займатись податковою освітою громадян та зробити жорсткішою адміністративну та кримінальну відповідальність у разі ухилення від сплати податків.

Як бачимо Україна не єдина країна світу, яка знаходиться в процесі пошуку найефективніших шляхів оподаткування доходів фізичних осіб, і запозичення зарубіжного досвіду дає змогу порівняти різні податкові системи, та може стати фактором заощадження часу та витрат на реформування податкової системи.

Література:

1. Оподаткування доходів фізичних осіб: міжнародний досвід [Електронний ресурс] // Вісник Міністерства доходів і зборів України. – 2011. – № 10 . – Режим доступу : http://www.visnuk.com.ua/ua/pubs/id/3030

2. Левицька С.О., Стець Н.В. Соціальний аспект системи оподаткування доходів фізичних осіб: світовий та вітчизняний досвід //Вісник Національного університету водного господарства та природокористування. - Випуск 1(69) 2015р. Серія «Економіка», С.235-244.

3. Бюджет України: Доходи [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.cost.ua/budget/revenue/

С. Пастушок, М. Лосєва
«Фінанси, банківська справа та страхування», 3 курс
ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»
Науковий керівник – к.е.н., доцент кафедри фінансів Сущенко О. М.

ЕКОНОМІЧНИЙ ЕФЕКТ ВІД ПІДВИЩЕННЯ СТАВКИ ПДВ

1. Головним джерелом фінансових ресурсів держави і важливим елементом ринкових відносин на сучасному етапі розвитку економіки України є податкова система. За допомогою податків здійснюється розподіл і перерозподіл доходів між різними соціальними групами населення, а також реалізується вплив на рівень цін.

Проблеми, пов'язані з фіскальною ефективністю податків перебувають у центрі уваги таких науковців: В. Л. Андрущенка, Ю. Б. Іванова, А. І. Крисоватого, І. О. Луніної, В. М. Мельника, А. М. Соколовської, В. М. Федосова, Б. П. Яреми та ін. Проте досі тривають дискусії щодо визначення ефективної ставки оподаткування.

При формуванні бюджетних надходжень держави найсуттєвіші доходи серед непрямих податків приносить податок на додану вартість. Таким чином, збільшення ставки ПДВ з 20% до 25% матиме суттєвий вплив на економіку України.

2. Економічний ефект від підвищення ставки ПДВ буде наступним:

1) Падіння ВВП та інфляція за рахунок зміщення сукупної пропозиції

Підвищення ставки ПДВ призведе до зміщення лінії сукупної пропозиції вгору. Точка рівноваги переміститься в точку, що відповідає меншому рівню виробництва і більшому рівню цін через шок сукупної пропозиції та інфляцію витрат.

2) Зростання ВВП за рахунок збільшення чистого експорту

За інших незмінних умов, відбудеться зменшення імпорту, оскільки імпортери будуть змушені підняти ціну на свою продукцію через збільшення ПДВ. Відповідно, чистий експорт збільшиться, що призведе до збільшення ВВП.

3) Зменшення ВВП за рахунок зменшення інвестицій

Збільшення податкового навантаження призведе до збільшення інвестицій.

4) Тінізація економіки

3. З метою збереження своїх доходів підприємці будуть приховувати частину своїх прибутків.

Ефект від збільшення чистого експорту буде незначним в порівнянні зі зменшенням сукупної пропозиції та обсягів інвестування, тому ВВП зменшиться.

Крім того, важливим фактором є рівень тінізації економіки. В Україні, у зв'язку зі складним адмініструванням ПДВ та недосконалим законодавством, існує багато схем ухилення від сплати ПДВ.

Відповідно, податкові надходження від збільшення ставки ПДВ зменшаться.

Зменшення податкових надходжень від ПДВ матиме низку негативних наслідків, таких як дефіцит бюджету, новий виток інфляції, подальше зменшення інвестицій, скорочення державних закупівель, трансфертів, падіння ВВП.

В короткостроковому періоді податкові надходження, ймовірно, збільшаться, оскільки підприємства не встигнуть приховати свої доходи, а збільшення надходжень від ПДВ буде перевищувати ефект від зменшення ВВП. В довгостроковому періоді підприємства пристосуються до нових умов та, зважаючи на всі ризики, будуть ухилятися від сплати ПДВ, тому податкові надходження зменшуватимуться.

Надходжень від збільшення ставки ПДВ до 25% не вистачить для покриття дефіциту бюджету за 2017 рік, за умови, що обсяги експорту не зміняться, ВВП дорівнюватиме прогнозованим значенням, рівень тінізації залишиться на попередньому рівні.

4. ВВП за 2016 рік становив 2 383 182 мільйонів гривень.

За оцінками Міністерства економічного розвитку і торгівлі України, приріст ВВП в 2017 році складе 2,4%. Відповідно, за попередніми даними, ВВП України в 2017 році складатиме 2 440 378, 37 мільйонів гривень.

Для того, щоб визначити потенційне збільшення податкових надходжень від підвищення ставки ПДВ, скористаємось наступною формулою.

За даним 2016 року поза ПДВ залишається 1 178,46 млрд. грн, що становить 49,45% всього ВВП даного року.

Якщо, за інших незмінних умов, частка неплатників податку не зміниться, то зі збільшенням ставки ПДВ до 25% надходження зросте на 28% (або ж на 65,93 млрд. грн) і становитиме у 2017 році 301,44 млрд. грн.

За можливого збільшення ПДВ нам не вдасться покрити дефіцит в бюджеті, оскільки за прогнозованого дефіциту в бюджеті у 2017 році у розмірі 75 млрд. грн, надходження від ПДВ зростуть на 65,93 млрд. грн., тобто на 9,07 млрд. грн менше ніж потрібно для покриття бюджетного дефіциту.

5. Для покриття бюджетного дефіциту застосовують наступні заходи:

1) Фіскальна девальвація, тобто одночасне підвищення ставки ПДВ і зниження податків на заробітну плату. Такий захід не збільшить податкових надходжень в короткостроковому періоді, проте сприятиме детінізації економіки за рахунок зменшення податкового навантаження на фонд заробітної плати. За рахунок фіскальної девальвації можна досягти ефекту імпортозаміщення на внутрішньому ринку та вирівнювання платіжного балансу зі збереженням стабільності національної грошової одиниці. Проте, враховуючи те, що Україна є імпортозалежною країною, впровадження даного методу може мати суперечливі наслідки.

2) Вдосконалення системи адміністрування ПДВ шляхом вдосконалення податкового аудиту для запобігання шахрайству.

3) Введення податкових пільг може стимулюватиме виробництво, але, збільшує можливості для шахрайства.

4) Купівля облігацій внутрішньої державної позики є одним із способів покриття бюджетного дефіциту, проте збільшення грошової маси призведе до інфляції.

Література:

1. Державна служба статистики України [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: http://www.ukrstat.gov.ua/.

2. Надходження податків і зборів [Електронний ресурс] // Державна фіскальна служба України. – 2016. – Режим доступу до ресурсу: http://sfs.gov.ua/diyalnist-/pokazniki-roboti/nadhodjennya-podatkiv-i-zboriv/.

3. Бетлій О., Джуччі Р., Кірхнер Р. ПДВ в Україні: чи спрацює інший непрямий податок ліпше? // Інститут економічних досліджень та політичних консультацій. Німецька консультативна група – Київ/Берлін, березень 2013 р.

Н. Патерук
«Міжнародна економіка», 3 курс
ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»
Науковий керівник – асистент кафедри фінансів Білінець М.Ю.

НОВОВВЕДЕННЯ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПЕНСІЙНОЇ РЕФОРМИ 2017 РОКУ

Необхідність здійснити реформу пенсійної системи України назрівала впродовж тривалого часу, що зумовлювалось такими факторами, як дефіцит Пенсійного фонду внаслідокстаріння нації, ухиляння значної частки населення від сплати податків та внесків, тінізація економіки, загальна світова тенденція збільшення пенсійного віку, а також безпосередні вимоги МВФ.

Дана тема є актуальною для кожного українця, адже забезпечена старість в майбутньому та виконання державою функції соціального захисту сьогодні прямо

залежать від відрахувань, що здійснюються громадянами впродовж усього періоду зайнятості, а в певних випадках – вже зі студентського віку.

У середу, 11 жовтня 2017 року, в Україні набув чинності закон про пенсійну реформу.Документ було опубліковано у виданні "Голос України".Опорними нововведеннями реформи є: зростання страхового стажу, який до 2028 року становитиме 35 років, підвищення пенсій для майже 50% українських пенсіонерів (в середньому на 692 грн.) внаслідок їх перерахунку за «осучасненим» показником середньої заробітної плати, зниження коефіцієнта страхового стажу з 1,35 до 1, а також впровадження автоматичної індексації пенсій.

Щодо актуальних нововведень для молоді, то реформа 2017 року передбачає, що держава буде сплачувати ЄСВ за студентів-бюджетників.Варто зазначити, що у 2004-2016рр. період навчання у ВНЗ зараховувався до страхового стажу лише за умови добровільної сплати страхового внеску студентом.

Якщо стажу не вистачає, можна доплатити страхові внески за періоди, коли вони не сплачувались, і отримати таким чином додатковий стаж.

За словами міністра соціальної політики України Миколи Шамбіра, вартість купівлі одного року страхового стажу складе близько 17000 гривень. При цьому варто зазначити, що розмір мінімальної пенсії за рік становить 15744 гривні.

Найбільш суперечливим в пенсійній реформі є введення обов'язкового накопичувального рівня з 2019 року. У накопичувальній системі частина обов'язкових страхових внесків накопичуєтьсята обліковується на індивідуальних накопичувальних пенсійних рахунках громадян.Відрахування здійснюються громадянином безпосередньо із зарплатні, а не роботодавцем, як у солідарній.

Для порівняння доцільно розглянути пенсійну систему Естонії, де другий рівень обов’язкової накопичувальної пенсії був запроваджений у 2004 році.Соціальний податок в Естонії (аналог українського ЄСВ) складає 33%, з них 13% є медичним страхуванням, і лише 20% сплачується по пенсійних фондів. Крім цього, естонець перераховує на свій індивідуальний пенсійний рахунок2% з кожної заробітної плати.

В Україні ЄСВ становить 22% з яких майже 20% – пенсійні відрахування та близько 2% – об’єднане з 2017 року загальнообов’язкове державне соціальне страхування. Сплата внесків до другого рівня пенсійної системи планується як окремий відсоток із заробітної плати.

Таким чином можна прийти до висновку, що за структурою система, яка розробляється для України, схожа до функціонуючої в Естонії. Проте, варто порівняти середню заробітну плату за 2016 рік в Естонії (понад 1000 євро) та в нашій країні (менше 200 євро), як стає очевидною різниця в рівні життя, плато- та інвестиційній спроможності населення.

Структуровано позитивні та негативні аспекти пенсійної реформи розкриває SWOT-аналіз, поданий на рис.1.

Отже, окремі пункти реформи є соціально вигідними, проте, якщо їх реалізація не нівелюється скороченням обсягів пенсійних виплат, передбачена зменшенням коефіцієнту страхового стажу, то, в свою чергу, збільшить витрати бюджету, який і без того є дефіцитним. Тому реформування необхідно здійснювати на базі аналізу та розрахунків можливого впливу нововведень.

Запровадження другого рівня пенсійної системи в Україні може мати позитивний вплив, але тільки за умови врахування економіко-соціальних реалій.

Реформа податкової системи Українибуде продовжуватись, оскільки потребує конкретизації та нових рішень.Таким чином,вартоочікуватина чергові та досить значні зміни пенсійного законодавства.

Сильні сторони (Strengths)	Слабкі сторони (Weaknesses)
1. Актуалізація пенсійної системи України відповідно до сучасних демографічних та економічних умов; 2. Підвищення соціальних стандартів ; 3. Використання досвіду побудови та функціонування пенсійних систем країн Європи; 4. Виконання вимог ВМФ.	1. Відсутність конкретних розрахунків фіскального ефекту – впливу реформи на бюджет Ускладнення пенсійної системи та брак достуних роз'яснень щодо її функіонування; 2. Уповільнення зростання пенсій майбутніх пенсіонерів через зменшення коефіцієнту страхового віку; 3. Недостатня прозорість та висвітлення розподілу коштів у процесі реорганізації пенсійної системи; 4. Передчасне введення обов'язкового накопичувального рівня з 2019 року.
Можливості (Opportunities)	**Загрози (Threats)**
1. Наповнення Пенсійного фонду; 2. Подальше підвищення соціальних стандартів до європейського рівня; 3. Функціонування пенсійної системи, що ґрунтується на принциах прозорості та свідомої сплати громадянами та юридичними особами податків і внесків; 4. Отримання підтримки МВФ для розвитку економіки України.	1. Ненарахування стажу громадянам, зайнятим у сфері фрілансу та віртуальної економіки, через недопрацювання законодавчої сфери; 2. Тінізація економіки внаслідок зростання рівня оподаткування; 3. Набуття накопичувальним рівнем форми нової бюрократичної ланки між громадянами та приватними пенсійними фондами.

Рис. 1. SWOT-аналіз пенсійної реформи 2017 р. в Україні

Література:

1. Закон України від 09.07.2003 року № 1058-IV "Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування".Редакція від 11.10.2017. [Електронний ресурс]– Режим доступу:http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1058-15.
2. «Життя після реформи. Як зміняться пенсії з 1 жовтня» Г. Калачова // Економічна правда, 5 жовтня 2017. [Електронний ресурс]– Режим доступу:https://www.epravda.com.ua/publications/2017/10/5.
3. Що необхідно знати про добровільне страхування в системі загальнообов'язкового державного пенсійного страхування?// Офіційний портал Головного управління Пенсійного фонду України в Дніпропетровській області. [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://dpfu.dp.ua/index.php/91-pensijna-sistema/.
4. «Європейський досвід пенсійних реформ», А. Кужель. Електронне видання «Чернігівщина: події і коментарі» від 08.09.2017. [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://m.pik.cn.ua/30697/evropeyskiy-dosvid-pensiynih-reform/.
5. «Аналіз стану реформування фондів соціального страхування в Україні»// Офіс з фінансового та економічного аналізу у Верховній Раді України, вересень 2017. [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://feao.org.ua/wp-content/uploads/2017/09/2017-09-11.pdf.

Д. Півторак
«Міжнародна торгівля», 2 курс
ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»
Науковий керівник – старший викладач Лебеда М.О.

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ДЕРЖАВНОГО БОРГУ В УКРАЇНІ

Державний борг досить складне та суперечливе поняття, яке є невід'ємною частиною фінансової системи більшості країн світу. Борг з'являється, коли витрати бюджету перевищують його доходи. У нашій країні ця проблема є надзвичайно актуальною, оскільки зростання до загрозливих параметрів боргового навантаження, надмірне залучення коштів на недосить вигідних умовах поряд з нераціональністю їх використання перешкоджають довгостроковому економічному зростанню, а стабілізація боргу – це шлях до макроекономічної рівноваги України.

Важливо зазначити, що тенденція зростання державного боргу в Україні простежується упродовж останніх років (табл.1).

Таблиця 1

ДЕРЖАВНИЙ БОРГ В УКРАЇНІ, МЛРД. ГРН.

	2012	2013	2014	2015	2016	2017(28.02)
Державний борг	399,22	480,22	947,03	1 334,27	1 650,83	1 665,94
Заборгованість за випущеними цінними паперами на внутр. ринку	187,26	254,05	458,23	505,36	668,13	685,78
Заборгованість перед банківськими та іншими фін. установами	3,04	2,91	2,78	2,65	2,51	2,51
Заборгованість за позиками, одержаними від міжнародних фін. організацій	80,1	61,9	169,09	337,45	371,85	371,12
Заборгованість за позиками, одержаними від органів управління іноземних держав	9,1	7,28	16,37	32,71	45,65	46,34
Заборгованість за випущеними цінними паперами на зовн. ринку	104,64	138,91	272,51	415,27	517,8	515,19

Джерело: складено за даними Міністерства фінансів України, лютий 2017р.

Простежується зростання як внутрішнього так і зовнішнього боргу, що пов'язане: по-перше, з анексією Криму й окупацією Східної частини України, по-друге, з дефіцитом державного бюджету, сформованого під впливом істотного зростання видатків на оборону та обслуговування боргу; по-третє, з глибокою економічною рецесією, викликаною перегрупуванням економічних зав'язків з міжнародними партнерами, руйнуванням інфраструктури та промислових об'єктів на частині території, тощо. Крім того, ВВП країни в 2014-2015 рр. знизилося майже вдвічі з 179,6 млрд. дол. США (2013 р.) до 85,4 млрд. дол. США (2015 р.), а у 2016 зросло до 88,8 млрд. дол. США. Валовий державний борг до ВВП зріс із 40% ВВП у 2013 р. до 79.4% у 2015р, а у 2016 знизився до 78,2% ВВП. Основними джерелами отримання кредитних надходжень є залучення фінансових ресурсів від МВФ, ЄБРР та інших міжнародних структур, що суттєво впливає на зростання зовнішнього боргу.

Для стабілізації ситуації у сфері державних фінансів та покращення ефективності боргової політики необхідно вжити певних заходів. Найбільш доречно, було б дотримуватися Маастрихтських критеріїв, розроблених для країн ЄС, які стосуються цінової стабільності, державного боргу, стабільності національної валюти та відсоткових ставок (табл.2).

Дослідження стану державного боргу Україні доказали існування низки проблем, серед яких[1]: швидке зростання обсягу абсолютного державного боргу й відносно ВВП країни; переважання зовнішньої заборгованості в структурі боргу; неефективне використання залучених коштів.Серед пріоритетних завдань управління державним боргом в Україні можна виділити: економічну стабільність, що допоможе оцінювати інвестиційну привабливість держави; політичну стабільність, що характеризується гармонізованою роботою органів управління держаним боргом; погашення принаймні частини боргових зобов'язань перед міжнародними кредиторами; чітку програму дій за всіма борговими зобов'язаннями. Отже, державний борг є одним із ключових індикаторів стану державних фінансів, а ефективне управління боргом здатне покращити економічне становище країни.

Література:

1. Дорошенко Г. О. Фінанси, банківська справа та страхування / Г. О. Дорошенко. // Серія "Економічна". – 2016. – №90. – С. 39–40.

2. Лютий І. О. Державний кредит та боргова політика України: [монографія] /Лютий І. О., Зражевська Н.В, Рожко О.Д. – К. : Центр учб. л-ри, 2008. – 352 с.

3. Державний та гарантований державою борг України за станом на 28.02.2017 [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: http://www.minfin.gov.ua/uploads/redactor/files/%D0%86%D0%BD%D1%84%D0%BE%20%D0%BF%D0%BE%20%D0%B1%D0%BE%D1%80%D0%B3%D1%83%20%D0%BD%D0%B0%2028%2002%202017.docx.

Таблиця 2

ЗАСТОСУВАННЯ МААСТРИХТСЬКИХ КРИТЕРІЇВ В УКРАЇНІ

Критерій	Практика України	Доцільні зміни в Україні
1. Відношення державного дефіциту до валового внутрішнього продукту не повинно перевищувати 3%;	В Україні ця частка знаходиться в межах 3%, точніше – складає 2.94% у 2016 році, хоча у 2014 році досягала майже 5 %	Ситуація в Україні поступово змінюється на краще, отже можна очікувати й надалі позитивних змін.
2. Відношення державного боргу до валового внутрішнього продукту не повинно перевищувати 60%;	В Україні відношення становить 78% у 2016 році.	На жаль треба проводити реформування секторів економіки та поступово зменшувати державний борг України.
3. Показник росту інфляції не може більш ніж на 1,5% перевищувати відповідні показники трьох найкращих (з погляду цінової стабільності) країн-членів;	В Україні індекс інфляції становив 99,6% у лютому 2017 року. Цього місяця інфляція в Німеччині дорівнювала 2%.	Уряду потрібно шукати шляхи стрімкого зниження темпів інфляції, які так швидко зросли після кризи.
4. Довгострокова номінальна відсоткова ставка не повинна перевищувати більш, ніж на 2% відповідні показники трьох найкращих (з погляду цінової стабільності) країн-членів;	В Україні цей показник дорівнює 13%, а у Великій Британії, наприклад, 0,25%.	На даний момент довгострокова номінальна відсоткова ставка в Україні дуже відрізняється від провідних країн Європи, отже, треба понижувати цей показник.
5. Протягом щонайменше двох років нормальне відхилення величини обмінного курсу не повинно виходити за граничні значення, передбачені механізмом обмінного курсу країн-членів.	В Україні 2009 року було створено Закон про встановлення офіційної норми відхилення валютного курсу в межах 2%, але його відмінили після чого відхилення зросло значними темпами.	Необхідно знову ввести в дію Закон про регулювання відхилення величини державного курсу, бо воно зростає останніми роками в декілька разів.

Джерело: розроблено за даними Міністерства фінансів України та Фінансового порталу Мінфін

Т. Полелюк, І. Рибалка
«Фінанси, банківська справа та страхування», 5 курс
ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана
Науковий керівник — к.е.н., доц., доцент кафедри фінансів Пислиця А. В.

ОСОБЛИВОСТІ ОПОДАТКУВАННЯ СТРАХОВИКІВ В УКРАЇНІ

У розвинених країнах світу, страхування виступає ефективною системою захисту не лише громадян, а й корпоративного сектору та економіки в цілому. Одним із головних чинників, що безпосередньо впливає на процес його розвитку є податкова політика держави, яка повинна бути спрямована не тільки на виконання фіскальної функції, а й бути інструментом стимулювання ділової активності страхових компаній (СК). Однак, в Україні жодну із зазначених функцій поки що не вдалося реалізувати в повному обсязі, що і зумовлює актуальність обраного напряму дослідження. Окреслена проблема розглядається у працях В. Базилевича, О. Гаманкової, О. Коблянської, С. Осадця, К. Резніченка та інших.

Раніше оподаткування вітчизняних СК «non-life» передбачало відрахування до бюджету 3 % від розміру доходу, отриманого від страхової діяльності. За новим

законодавством, що почало діяти з 1 січня 2015 року, до цього податку додали ще й 18 % податку з прибутку, тобто була введена «змішана» система оподаткування [1]. У результаті, запроваджені зміни спричинили збільшення бази оподаткування майже втричі, а, відповідно, і загального розміру податкового навантаження на страховий бізнес, що ілюструють дані, наведені у табл. 1. Як бачимо, у 2016 р. податкове навантаження на вітчизняних страховиків досягло рекордного значення — 64,2 %.

Таблиця 1

РОЗРАХУНОК ПОДАТКОВОГО НАВАНТАЖЕННЯ НА СТРАХОВІ КОМПАНІЇ В УКРАЇНІ У 2012–2016 РР.

Показник	2012	2013	2014	2015	2016
Податок на прибуток страховиків (фактично сплачений), млн грн	748,2	970,2	711,5	854,7	1 052,1
Фінансові результати звичайної діяльності (до оподаткування), млн грн	6 825,9	6 535,1	3 998,5	3 530,9	1 638,6
Податкове навантаження, %	**11,0**	**14,8**	**17,8**	**24,2**	**64,2**

Джерело: розраховано авторами на основі даних [2; 3].

Ще А. Лаффер у своїх працях доводив, що вилучення у платників податків понад 30 % доходів, стимулюватиме їх до пошуку схем як уникнення, так і ухилення від сплати податків. Саме ця ситуація і спостерігається на страховому ринку України, про що свідчать показники рис. 1. При збільшенні бази оподаткування логічним є підвищення обсягу податкових надходжень до бюджету, а отже і рівня податкової віддачі. Проте, на практиці він не лише не демонструє зростання, а й має схильність до зниження. Так, у 2016 р. даний показник становив 2,7 %, що на 0,2 п.п. менше, порівняно з 2015 р.

За словами Першого заступника голови ДФС, на ринку страхових послуг є типова схема ухилення від сплати податків страховиками: реально діючі підприємства-страхувальники перераховують безготівкові грошові кошти за нібито надані послуги страхування на рахунки транзитних СК, які, у свою чергу, перераховують кошти на рахунки фіктивних СК. Надалі гроші переводяться у готівку, у тому числі через рахунки підставних фізичних осіб [4]. Експерти вважають, що в 2017 р. держбюджет недорахується 300-400 млн. грн. податків від страховиків. Таким чином, сподіваючись зібрати більше податкових надходжень екстенсивним шляхом, в підсумку державні органи лише спричинили загострення ситуації в страховій галузі.

РИС. 1. РІВЕНЬ ПОДАТКОВОЇ ВІДДАЧІ СТРАХОВИХ КОМПАНІЙ УКРАЇНИ У 2012–2016 РР.

Джерело: побудовано авторами на основі даних [2; 3].

Тож, можна виокремити наступні проблеми податкової реформи щодо СК:

1) база оподаткування податку на прибуток страховиків включає суму страхових платежів, з яких вже було сплачено податок на дохід, тобто наявне подвійне оподаткування;

2) одночасна сплата податку на прибуток та податку на дохід СК ставить їх в нерівні умови з іншими фінансовими секторами, що є порушенням принципу рівності усіх платників податку та призводить до податкової дискримінації;

3) наявність податку на дохід СК зумовлює підвищення розмірів страхових тарифів та перекладання фактичної сплати податку на страхувальника, тобто мають місце ознаки непрямого оподаткування. До того ж, зазначений податок необхідно сплачувати незалежно від того, чи є СК прибутковим чи збитковим, що в останньому випадку може призвести до ще більшого погіршення його фінансового стану.

Отже, можна говорити про те, що ідеальним способом оподаткування страхового бізнесу є безпосереднє стягнення податку з корпоративного прибутку страхової компанії. Така система ставила б страховиків у рівні умови з іншими підприємницькими структурами і не створювала економічних стимулів до ухилення ними від сплати податків. Пряме оподаткування через зіставлення доходів та витрат СК сприяє прозорості системи оподаткування та забезпечує простоту розрахунків для контролюючих органів.

Література:

1. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17/paran10752#n10752.

2. Звітність про виконання бюджетів за 2012—2016 рр. [Електронний ресурс] // Офіційний сайт Державної казначейської служби України. — Режим доступу : http://www.treasury.gov.ua/main/uk/doccatalog/list?currDir=146477.

3. Інформація про стан і розвиток страхового ринку України за 2012—2016 рр. [Електронний ресурс] // Офіційний сайт Нацкомфінпослуг. — Режим доступу : https://nfp.gov.ua/content/konsolidovani-zvitni-dani.html.

4. Сергій Білан розповів про найбільш поширені правопорушення в кредитно-фінансовій сфері [Електронний ресурс] // Офіційний сайт ДФС України. — Режим доступу : http://sfs.gov.ua/media-tsentr/novini/print-276972.html.

Х. Попик
«Фінанси, банківська справа та страхування», 5 курс
ДВНЗ «Київський національний економічний університет ім. В. Гетьмана»
Науковий керівник - д. е. н., професор кафедри фінансів Буряченко А.Є.

ЗЕЛЕНИЙ ТАРИФ: СУТНІСТЬ ТА ПЕРЕВАГИ ВІД ВИКОРИСТАННЯ

Не зважаючи на те, що ми живемо в епоху технологій, безмежних можливостей та новітніх відкриттів для звичайного українця «зелений» тариф залишається чимось далеким та невідомим. Більшість наших співвітчизників уяви не мають що таке «зелений» тариф і як ним користуватися, інші ж уважають, що «зелена» енергетика – це нова модна тенденція, яка створює зайві проблеми для країни. Тому спробую розібратися, що ж насправді являє собою даний тариф і які переваги від його використання отримує країна.

Уперше ідея реалізації зеленого тарифу виникла та була реалізована у США у 1978 році. З метою боротьби із забрудненням атмосферного повітря, а також у відповідь на енергетичну кризу, діючий на той час президент США – Джиммі Картер підписав закони, мета яких була розвиток національних енергетичних ресурсів, зокрема відновлювальних джерел енергії та заохочення енергозбереження. В Україні «зелений» тариф з’явився у 2009 році, діючи на той час уже у 62 країнах. Законодавчо він введений до 2030 року.

Згідно ЗУ «Про електроенергетику» "зелений" тариф - спеціальний тариф, за яким закуповується електрична енергія, вироблена на об'єктах електроенергетики, у тому числі на введених в експлуатацію чергах будівництва електричних станцій (пускових комплексах), з альтернативних джерел енергії (крім доменного та коксівного

газів, а з використанням гідроенергії - вироблена лише мікро-, міні- та малими гідроелектростанціями) [1].

Зелений тариф – механізм, за допомогою якого держава має змогу отримувати екологічно чисту енергію з альтернативних джерел, а виробники такої енергії – прибуток. Важливо підкреслити, що суб'єктами даного механізму можуть бути не тільки юридичні особи, а й приватні домогосподарства. Так, приватні домогосподарства мають такі переваги: не потрібно платити за електроенергію; станція для зеленого тарифу – прибуткова інвестиція (може приносити прибуток 19-22 % річних у євро); простота та зручність у використанні; незалежність від курсу валют, цін на електроенергетику. Для юридичних організацій переваги наступні: додаткове джерело стабільного прибутку (навіть якщо компанія отримала збиток від основної діяльності, то вона отримає прибуток від продажу електроенергії по зеленому тарифу); простота документального оформлення; можливість використання даху господарських будівель або земель непридатних для ведення бізнесу; малий період окупності сонячної станції для зеленого тарифу та інші.

Переваги від використання відновлювальних джерел енергії має і держава загалом. Оскільки останнім часом дедалі частіше ведуться суперечки та війни за обмежені енергетичні ресурси, зокрема вугілля та нафту і Україна, на жаль, не виняток. На мій погляд, саме бажання швидко збагатитися від володіння корисними копалинами є однією з причин військових дій на сході країни. Саме завдяки використанню зеленої енергетики, децентралізується постачання енергетичних ресурсів, а відповідно і зменшиться ризик того, що певна територія стане об'єктом чужих бажань. Безпосередньо й саме довкілля має позитив від використання зеленої енергетики, адже вона невичерпні, не порушує екологічного балансу планети, несе значно менші ризики для навколишнього середовища, не відбуваються викиди парникових газів і інших шкідливих речовин.

Статистичні показники свідчать, що близько 1,1 млрд. людей у світі живуть без електропостачання. Як на мене, це шокуючий показник, тому використання «зеленого» тарифу й відновлювальних джерел електроенергії загалом дозволить скоротити дану нерівність, надасть доступ до енергетичних ресурсів й створить нові робочі місця.

У доповіді Міжнародного агентства з відновлюваних джерел енергії «Переваги відновлюваної енергетики: оцінка економічного ефекту» від 2016 року за допомогою «зеленої» енергетики до 2030 року глобальний ВВП збільшиться на 1,1 %; добробут населення на 3,7%, а зайнятість у секторі відновлюваної енергетики – на щорічні 6%. 2015 рік став рекордним за інвестиціями в «зелену» енергетику. Глобальне інвестування у відновлювану енергетику зросли на 5% (до $286 млрд.), що більш ніж у 6 разів перевищує 2004 рік. Перше місце за об'ємами інвестицій посів Китай - $103 млрд., що складає понад третину загального глобального інвестування. Різкий злет інвестицій можна спостерігати в ПАР, Марокко, Чилі та Мексиці [2].

Щодо України, то можна стверджувати, що за 2016 рік «зелений» тариф зекономив Україні 150,5 млн куб м газу, за який споживачі могли б заплатили 1,04 млрд грн. Варто підкреслити, що українські "зелені" тарифи зафіксовані у євро, саме тому вони у 1,5-2 рази вищі, ніж "зелені" тарифи у європейських країнах, так, наприклад, у разі виробництва електричної енергії з енергії сонячного випромінювання для приватних домогосподарств "зелений" тариф встановлений на рівні:

- з 01 липня 2015 року - 20 євроцентів/кВт·год,
- з 01 січня 2016 року - 19 євроцентів/кВт·год,
- з 01 січня 2017 року - 18 євроцентів/кВт·год,
- з 01 січня 2020 року - 16,3 євроцента/кВт·год,
- з 01 січня 2025 року - 14,5 євроцента/кВт·год.

Бачимо, що наразі, дані тарифи досить високі у гривневому еквіваленті, але законом передбачене зниження по 10% з 2020 року та 2025 року.

Отже, великий розмір коштів спрямованих на підтримку традиційної енергетики та неефективність їх використання, підтверджує необхідність їх переорієнтації на розвиток «зеленої» енергетики, яка обіцяє бути економічно та екологічно вигідною. За рахунок низьких операційних витрат «зелений» тариф дасть можливість для економічного зростання та загального зниження витрат, що позитивно позначиться на всій світовій економіці.

Література:

1. Закон України «Про електроенергетику» . Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/575/97-%D0%B2%D1%80

2. Доповідь IRENA «Переваги відновлюваної енергетики: оцінка економічного ефекту». Режим доступу: http://saee.gov.ua/sites/default/files/UKR%20IRENA%20REMAP%20_%202016

Х. Попик
«Фінанси, банківська справа та страхування», 5 курс
ДВНЗ «Київський національний економічний університет ім. В. Гетьмана»
Науковий керівник - д. е. н., професор кафедри фінансів Тимченко О.М.

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ В ДИНАМІЦІ ТА СТРУКТУРІ ПОДАТКОВОГО БОРГУ В УКРАЇНІ

Податковий борг – це сума податкової заборгованості, не сплачена в установлені законодавством терміни або сплачені не в повному обсязі та пені нарахованої на такі податкові зобов'язання. Причини виникнення даного явища різноманітні, але всіх їх можна поділити на 2 групи: об'єктивні та суб'єктивні. У першому випадку, непогашення боржником податкових зобов'язань є наслідком незадовільного фінансового стану. До суб'єктивних причин відносяться корисливі цілі платника податків, у тому числі й спотворення економічних показників з метою приховати реальні доходи.

Тож в силу різних причин податкова заборгованість в Україні зростає, тому варто проаналізувати її стан. Діагностика податкової заборгованості в розрізі окремих податкових надходжень свідчить про наявність значної асиметрії в розмірах таких показників. Основна частина податкового боргу в держбюджеті сформована за рахунок ПДВ, податку на прибуток підприємств та рентної плати. За 2014-2017 рр. питома вага даних податків у структурі податкового боргу в середньому склала 87,7, зокрема на початок 2017 року 90% [1,2]. Превалювання частки податкової заборгованості з даних податків в структурі загального податкового боргу, насамперед пов'язано з їх місцем в структурі доходів Зведеного бюджету, адже з даних податків спостерігається й найбільша частка податкових надходжень, саме тому така ситуація є негативною для дохідної частини бюджету. Переважання заборгованості по наведених видах податків, на наш погляд, свідчить про неефективність їх адміністрування та легкість ухилення від сплати.

У структурі податкового боргу значно переважає борг до Державного бюджету. Його частка протягом 2013-2016 років перевищувала 80% й поступово зростала, так станом на 1 січня 2016 року склала 85,9% [2]. Варто зазначити, що податковий борг місцевих бюджетів у абсолютних величинах протягом усіх років зростав, хоча його частка у структурі Зведеного бюджету скоротилася на 4,7 п.п. Значне переважання податкового боргу за платежами до Державного бюджету свідчить про існування дисбалансів, пов'язаних із нерівномірністю розподілу податків між бюджетами різних рівнів.

В Україні спостерігається нерівномірний розподіл податкового боргу між юридичними та фізичними особами. Протягом останніх 4 років частка ФОП, які мають податковий борг переважає над юридичними особами боржниками, але водночас станом на 01.01.2016 30,7% боржників винні до бюджету 92,6% загальної заборгованості [2]. Хоч частка фізичних осіб, що заборгували щороку зростає, але безумовно, величина їх заборгованості не може бути вагомим ресурсом для забезпечення податкового наповнення бюджету.

Трійка галузей лідерів по несплаті податкового боргу виглядає так: добування сирої нафти, грошове посередництво та добування кам'яного вугілля. У даних галузях зосереджена основна сума заборгованості, зокрема вони мають сплатити державі 43,7% загального податкового боргу. У рейтингу 100 найбільших боржників державі (станом на 1 липня 2017 року) на першому місці знаходиться «Укрнафта». Її борг перед державою перевищив 13,2 млрд грн. Перспективи його погашення складно оцінити. За останній рік він зріс на 2,5 млрд грн. Компанія роками судиться з державою. Зараз "Укрнафта" відмовляється сплачувати поточні зобов'язання з податку на прибуток [3].

В умовах сьогодення виникає необхідність запропонувати управлінські рішення щодо системи заходів, які допоможуть погасити наявний податковий борг й запобігти виникненню нового. На нашу думку, варто вжити таких заходів: розробити законодавчі ініціативи з приводу спрощення та прискорення стягнення податкового боргу з платників податків, зокрема примусове списання коштів з рахунків боржників у погашення податкового боргу; запровадити жорсткіші міри покарання у разі несплати чи несвоєчасної сплати податкових зобов'язань (наприклад, звернення стягнення на майно власників підприємств – боржників); передбачити у системі матеріального заохочення топ менеджменту державних компаній –боржників, позбавлення бонусів та зменшення заробітної плати за несвоєчасні розрахунки з бюджетом.

Література:

1.Офіційний сайт Державної казначейської служби України [Електронний ресурс]. - Режим доступу : http://treasury.gov.ua/main/uk/publish/ article/312815

2.Офіційний сайт Державної фіскальної служби України [Електронний ресурс]. - Режим доступу : http://sfs.gov.ua/.

3.Калачова Г. Вони не платять державі. 100 найбільших боржників України [Електронний ресурс] / Галина Калачова // Економічна правда. – 2017. – Режим доступу до ресурсу: https://www.epravda.com.ua/publications/2017/08/22/627873/.

А. Портна
«Маркетинг», 3 курс
ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»
Науковий керівник - старший викладач кафедри фінансів Корзаченко О.Ю.

«ЗЕЛЕНИЙ» ПОДАТОК ЯК ЧИННИК СТАЛОГО РОЗВИТКУ В УКРАЇНІ

Україна на шляху до соціально-економічного та екологічного розвитку на рівні Європейських держав прийняла «Стратегію сталого розвитку 2020», одним із аспектів якого є раціональне використання природних ресурсів, зменшення споживання неякісної та шкідливої сировини, впровадження сучасних інноваційних технологій для збереження природи. Аби реалізувати усі ці аспекти, в Україні запроваджено дієвий фінансовий інструмент – екологічний податок (ЕП). Актуальність цієї теми обумовлена тим, що «зелений» податок несе в собі великий потенціал для розвитку та збереження екосистеми та потребує ретельного удосконалення з боку законодавчої та контролю з боку виконавчої гілок влади.

Основна мета «зеленого» податку – сформувати свідоме ставлення суб'єктів господарювання до шкоди навколишньому природному середовищу (НПС) шляхом оподаткування їхньої діяльності; стимулювати використання альтернативних,

відновлювальних джерел енергії та впливати на поведінку споживачів. Значним недоліком правового регулювання ЕП є постійні зміни у Податковому кодексі (ПК). В Україні, окрім ЕП, діють й інші платежі екологічного характеру, що регулюють використання природних ресурсів, електроенергії та експлуатацію транспортних засобів, але за структурою ПК вони не є складовими ЕП. В країнах ЄС запроваджено більш широкий спектр ЕП (податки на енергоносії, транспортні податки, податки на забруднення та ресурси) і значно розширена база екологічного оподаткування [2].

В Україні запроваджені значно менші ставки ЕП, ніж у країнах ЄС. Так, наприклад, ставка податку за виготовляння або використання хімічної речовини бензпірену становить 2806850,49 гривень за тонну [1]. Ця речовина є важким канцерогеном, викликає утворення ракових пухлин, тяжкі мутації та спотворення плода у вагітних, проникає в організм людини через дихальні органи та шкіру. Сума, яку має сплатити суб'єкт за викид цього хімічного елементу, є несуттєвою для транснаціональних корпорацій, які отримують значно більші прибутки, порівняно із заподіяною шкодою для НПС та здоров'я людей. Сума сплаченого ЕП не буде дорівнювати вартості зовнішніх екстерналій [3]. На нашу думку слід переглянути ставки податків на певні категорії речовин. Але це підводить нас до другої регресивної сторони ЕП – тиск на малозабезпечені верстви населення. Підприємці закладають ставки ЕП у ціну виготовленої продукції, робіт та послуг, таким чином купляючи товар у шкідливому пластику або проїхавши на роботу у маршрутці, яка використовує неякісне пальне, громадянин вимушений буде платити більше.

У міжнародній практиці екологічної економіки використовують стратегію екологічної податкової реформи, що дає змогу одночасно створити робочі місця і зберегти довкілля, оскільки переносить базу оподаткування з доходу та фонду оплати праці на споживання природних ресурсів та шкідливі викиди. Це збільшує заробітну платню та стимулює інвестиції в інноваційні технології, а також зменшує витрати природних ресурсів за рахунок зменшення матеріалоємності та енергоємності виробництва, і як наслідок зменшення шкідливих викидів [2 с. 169; 4, с. 410]. Отже, у країнах ЄС податкове навантаження переведено в площину ЕП, ставка на який підвищена, а податки на фактори виробництва понижуються, що дає можливість розвивати бізнес.

Введення «зеленого» податку є значним кроком для усього українського суспільства. Проте регулюючий потенціал екологічного оподаткування на даному етапі знаходиться на досить низькому рівні. Встановлюючи пільги для тих категорій підприємців, які виготовляють «зелену» продукцію, проводять модернізацію виробництва, пошук альтернативних джерел енергії та здійснюють інвестиції у інновації, держава може стимулювати суб'єкти господарювання до змін, удосконалення та свідомого ставлення до своєї діяльності. Також «зелений» податок може позитивно вплинути й на якість виготовленої продукції, що забезпечить вітчизняним товарам конкурентні позиції на європейському ринку.

Екологічне оподаткування є шляхом забезпечення сталого еколого-економічного розвитку України. Законодавча система екологічного оподаткування потребує удосконалення та доопрацювання . Найдоцільнішим на даний момент є максимальне пристосування системи екологічного оподаткування до законодавства країн ЄС, а саме: (1) уніфікація структури ЕП та розширення бази оподаткування; (2) запровадження оподаткування продукції та упаковки, в складі яких містяться небезпечні речовини; (3) поступове підвищення ставки податку за одиницю забруднюючої речовини до європейського рівня (в залежності від ступеня антропогенного впливу); (4) запровадження податкових пільг (на розмитнення основних засобів, призначених для охорони НПС, використання ресурсо- та енергоощадних технологій, прискорену амортизацію основних засобів природоохоронного призначення) [5, с.25]; (5)

запровадження акцизного податку за використання стимуляторів росту та антибіотиків, що використовуються у корм тваринам; (6) оптимізація співвідношення регулюючої, стимулюючої та фіскальної функції податків. Потрібно акцентувати увагу суб'єктів господарювання на нових, безпечних для НПС методах виробництва та матеріалах, при цьому встановити понижувальний коефіцієнт для тих, які вдосконалюються та модернізуються. Слід зменшити податкове навантаження, підвищивши ЕП при цьому одночасно знизити податки на фактори виробництва, що дасть можливість підприємцям розвиватися у потрібному напрямку. Втіливши всі ці аспекти у життя, ми згодом прийдемо до сталого економічного, соціального та екологічного процвітання.

Література:

1. Податковий кодекс України від 10.09.2017 р., стаття 243.1. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2755-1
2. Korzachenko O.Yu. Environmental taxation: european experience and ukrainian realities // Modern problems of regional development : Collection of scientific articles. Vol. 2. - Academic Publishing House of the Agricultural University Plovdiv, Bulgaria, 2014.- 368 p.
3. Корзаченко О.Ю. Еволюція наукових поглядів на екологічне оподаткування. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://visnyk-onu.od.ua/journal/2015_20_6/49.pdf
4. М. І. Булик, Т.І. Коропецька «Екологічний податок: конкурентна стратегія «зеленої» економіки України» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://ena.lp.edu.ua:8080/bitstream/ntb/13908/1/60_408-415_Vis_727_Menegment.pdf
5. В.О. Мандрик У.П. Новак «Екологічний податок в Україні: зарубіжний досвід, сучасні реалії, напрями удосконалення» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nltu.edu.ua/nv/Archive/2016/26_6/5.pdf

З. Савельєва
«Фінанси», 4 курс
ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»
Науковий керівник – к.е.н., доцент кафедри фінансів Сафонова Л.Д.

ДЕФІЦИТ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ УКРАЇНИ ЯК ЗАПОРУКА ФІНАНСОВОЇ СТАБІЛЬНОСТІ

Однією із найактуальніших проблем в Україні є гостра нестача фінансових ресурсів, необхідних для виконання державою своїх функцій і, як наслідок – хронічний дефіцит державного бюджету. Щорічне зростання дефіциту спричиняє в країні «ефект витіснення» приватних інвестицій, скорочення обсягів виробництва, вивіз капіталу, посилення інфляційних процесів, скорочення інвестиційних програм, посилення боргової залежності та ризику дефолту, зростання диференціації в доходах і, як наслідок, погіршення соціально-економічного стану в суспільстві (Рис.1).

РИС. 1 СХЕМА ВПЛИВУ ДЕФІЦИТУ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ НА ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК УКРАЇНИ

Джерело: побудовано автором

Як бачимо з Рис. 1, одним з негативних наслідків дефіциту бюджету є державний борг. Але з іншого боку - завдяки фінансуванню дефіцитів цей борг обслуговується і погашається (тобто боргова спіраль є однією з причин виникнення дефіциту Державного бюджету).

Щорічне зростання дефіциту, незбалансованість державного бюджету України та недостатнє або несвоєчасне наповнення джерел його покриття – є найвагомішою загрозою фінансовій безпеці держави. В Україні із 2008 року по 2016 рік розмір бюджетного дефіциту щорічно зростав стрімкими темпами, як в абсолютному, так і у відносному вираженні (табл. 1).

Глобальна економічна криза, девальвація гривні на 42% були основними причинами стрімкого зростання дефіциту у 2009 році. Зростання дефіциту бюджету 2012 році пояснюється необхідністю здійснення значних капітальних видатків на підготовку до футбольного чемпіонату Євро-2012. Зростання дефіциту бюджету протягом 2016 року викликано такими причинами як спад виробництва, збільшення Гарантованого державного боргу, наявність високих темпів інфляції.

Таблиця 1

ДЕФІЦИТ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ УКРАЇНИ: ОБСЯГ, ЧАСТКА У ВВП, СТРУКТУРА ЗАПОЗИЧЕНЬ

Роки / Показники	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Дефіцит Державного бюджету України: *млрд. грн*	9.8	12.5	35.5	64.4	23.6	53.4	64.7	78.1	32.9	70.3
у % до ВВП	1.4	1.3	3.9	5.9	1.8	3.8	4.4	5	1.7	3
Запозичення, млрд. грн.	10.4	33.3	121	124.3	80.7	109.8	160.9	332.7	514.1	307.7
Частка запозичень у структурі джерел фінансування бюджету, %	64.2	98.6	95	94.2	87.6	85.3	99.1	99.8	99.9	97.6
у тому числі: зовнішніх	42.2	18.4	45.7	41.1	29.6	33.6	32	29.3	60.7	59.9
внутрішніх	22	80.2	49.3	53.1	58	51.7	67.1	70.5	39.2	37.7

Джерело: розраховано та побудовано автором за даними [1, 2, 4]

Характерною особливістю структури джерел фінансування Державного бюджету України є домінування у ній в середньому внутрішніх запозичень (52,88%). В цілому це є позитивним явищем, адже повернення внутрішнього боргу і виплати відсотків за ним не зменшують фінансовий потенціал держави, тоді як зовнішній борг має в своїй основі відплив капіталу з держави.

Бюджетний дефіцит не є загрозою для стабільності фінансової системи країни та за певних обставин виступає інструментом стимулювання економічного зростання (коли фінансові ресурси спрямовуються на фінансування інноваційно-інвестиційних проектів). Варто зазначити, що згідно з Маастрихтським договором дефіцит державного бюджету не чинить дестабілізуючого впливу економіку країни, якщо не перевищує порогу у 3% ВВП [3]. У більшості країн світу дефіцит бюджету становить від 2 до 15 відсотків ВВП при середньосвітовій величині 4,5 %. За напрямом дефіцитного фінансування в Україні превалює пасивний бюджетний дефіцит, кошти від покриття якого спрямовуються на поточні видатки бюджету (соціальні трансферти, виплата заробітних плат тощо).

Ефективне управління бюджетним дефіцитом є одним із ключових факторів забезпечення макроекономічної стабільності в державі. Особливу увагу варто приділити запровадженню у бюджетне законодавство норм і правил, які б: визначали граничний розмір бюджетного дефіциту у відсотках до ВВП; регламентували показники системи

моніторингу параметрів бюджетного дефіциту і державного боргу; забезпечували збалансованість поточних бюджетних видатків і доходів.

Окремі засади циклічного бюджетного балансування можуть бути реалізовані за допомогою середньострокового бюджетного планування, а саме: більш ефективний і виважений розподіл бюджетних коштів, обґрунтоване фінансове забезпечення реалізації реформ та оцінка якості проведення державних рішень. Але основні проблеми залишаться, наприклад: запровадження трирічного плану на місцевому рівні в умовах децентралізації; відсутність обґрунтованих розрахунків показників, на основі яких визначаються напрями бюджетної політики; відсутність системи моніторингу та коригування граничних обсягів видатків.

Література:

1. Міністерство фінансів України: Виконання Державного бюджету України [Електронний ресурс]. – http://index.minfin.com.ua/budget/

2. Міністерство фінансів України: Державний борг України [Електронний ресурс]. – http://index.minfin.com.ua/index/debtgov/

3. European Commission/ Convergence criteria [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/euro-area/enlargement-euro-area/convergence-criteria-joining_en#the-five-convergence-criteria

4. Бюджетний моніторинг. Аналіз виконання бюджету за 2015 рік [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ibser.org.ua/monitoring/byudzhetnyy-monitoryng-analiz-vykonannya-byudzhetu-za-2015-rik

А. Самчук
«Фінанси, банківська справа та страхування», 5 курс
ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»
Науковий керівник – д.е.н., професор кафедри фінансів Буряченко А.Є.

ОСОБЛИВИЙ ПОДАТКОВИЙ РЕЖИМ ЯК ОДИН З НАЙЕФЕКТИВНІШИХ ВАЖЕЛІВ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

З розвитком сучасного суспільства інноваційна діяльність та технологічний розвиток вже довгий час не втрачають своєї ваги. Можливість досліджень в цьому напрямку є вкрай важливою, тому забезпечення зручного майданчику для цієї діяльності є однією основних напрямів діяльності багатьох країн.

Інноваційний розвиток перетворився в сучасних умовах на один з найважливіших факторів не тільки конкурентоспроможності економіки, але й соціально-економічного розвитку, удосконалення інституційного середовища економіки та задоволення потреб споживачів. За даними звіту Світового економічного форуму про глобальну конкурентоспроможність “The Global Competitiveness Report 2016–2017”, Україна поступилася на 6 позицій в рейтингу і посіла 85 місце серед 138 досліджуваних країн. Доцільно тут розглянути один з критеріїв цього показника підіндекс «Інновації». Останнім часом Україна покращила свої позиції в рейтингу за всіма показниками підіндексу “Інновації”, окрім 2 складових (табл. 1) [1].

Проте, як можна спостерігати, за даним індексом Україна посідає досить невисоке місце в світовому рейтингу. Саме тому важливим є дослідження регулювання та вдосконалення здійснення даної діяльності в нашій країні.

Методи державного стимулювання і регулювання інноваційної діяльності поділяють на прямі і непрямі. Прямі методи передбачають безпосереднє фінансування інноваційних проектів за рахунок державного бюджету чи державних позабюджетних фондів. Застосування таких методів збільшує видатки держави. Непрямі методи − це методи, в результаті використання яких зменшуються обсяги надходжень до державного бюджету. Така підтримка інноваційної діяльності набуває форми податкових пільг, дозволу на застосування прискореного нарахування амортизації тощо. У світовій практиці важливе місце відводиться податковим формам непрямих

методів стимулювання інноваційної діяльності, які реалізуються, здебільшого, у вигляді податкового кредиту, податкових канікул та податкових знижок. Сутність останніх полягає в тому, що підприємству дозволяють вилучити з бази оподаткування певний відсоток від суми, витраченої на інноваційну діяльність [2].

Таблиця 1

ПІДІНДЕКС "ІННОВАЦІЇ" ТА ЙОГО СКЛАДОВІ ДЛЯ УКРАЇНИ ЗА ПЕРІОД 2013-2016 РР.

Показники	2013-2014	2014-2015	2015-2016	2016-2017
	рейтинг зі 148 країн	рейтинг зі 144 країн	рейтинг зі 140 країн	рейтинг зі 138 країн
Інновації	93	81	54	52
Інноваційна спроможність	100	82	52	49
Якість науково-дослідних інститутів	69	67	43	50
Видатки компаній на дослідження і розвиток (ДіР)	112	66	54	68
Взаємозв'язки університетів з промисловістю у сфері ДіР	77	74	74	57
Державні закупівлі новітніх технологій і продукції	118	123	98	82
Наявність вчених та інженерів	46	48	29	29
Кількість патентів, отриманих у США (на 1 млн. населення)	52	52	50	49

Джерело: Стан інноваційної діяльності та діяльності у сфері трансферу технологій в Україні у 2016 році. Режим доступу: http://mon.gov.ua/content/Діяльність/ino_diyal/2017/stan2.pdf.

Так відповідно до ч. 2 ст. 47 Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність» від 26.11.2015 № 848-VIII, державні наукові установи та вищі навчальні заклади звільняються від сплати ввізного мита та податку на додану вартість з наукових приладів, обладнання, запасних частин і витратних матеріалів до них, реактивів, зразків, наукової літератури в паперовому та електронному вигляді, що ввозяться в Україну для забезпечення власної наукової та науково-технічної діяльності (крім підакцизних товарів) [3].

Досить ефективним непрямим методом регулювання інноваційної діяльності є існування особливого податкового режиму в країні для осіб, що провадять таку діяльність. Відповідно до статті 11 Податкового кодексу України, спеціальний податковий режим – система заходів, що визначає особливий порядок оподаткування окремих категорій господарюючих суб'єктів. Спеціальний податковий режим може передбачати особливий порядок визначення елементів податку та збору, звільнення від сплати окремих податків та зборів.

Наразі спеціальні режими інноваційної діяльності в Україні існують тільки у виді спеціальних економічних зон. Спеціальні (вільні) економічні зони можна описати як окремі ділянки території України з чітко обумовленими кордонами, створені з метою залучення внутрішніх та зовнішніх інвестицій, розбудови інфраструктури, створення робочих місць, збільшення експорту товарів тощо. Задля реалізації поставлених цілей на цих територіях вводиться спеціальний режим господарювання, який передбачає податкові, митні, валютно-фінансові пільги та інші преференції для суб'єктів господарювання [4]. Однак із 16 технологічних парків згідно із Законом України "Про спеціальний режим інноваційної діяльності технологічних парків" де-факто діють лише 7 [5].

Важливим аспектом є фіскальна ефективність технопарків, яку обчислюють як відношення обсягу перерахованих до бюджету податків до обсягу одержаного державного фінансування з урахуванням прямого і непрямого (із використанням податкових пільг). Упродовж 2001-2015 років фіскальна ефективність технопарків в Україні коливалася в межах від 29 % до 659 % [5].

Наразі в Україні функціонує в розрізі спеціального податкового режиму, відповідно до ПКУ, спрощена система оподаткування, обліку та звітності. Отже можна говорити, що в Україні сьогодні існують певні податкові регулятори розвитку інноваційної діяльності, проте сучасна ситуація все ж потребує подальшого дослідження та розвитку.

Досліджуючи зарубіжний досвід інструментів податкового стимулювання інноваційної діяльності, можна виділити наступні [5]:

- застосування податкових знижок з подальшим розподілом залежно від понесених витрат підприємства на науково-дослідні та дослідно-конструкторські роботи за рік;
- застосування податкового кредиту до таких підприємств, розмір якого можна диференціювати в зарежності від розміру підприємства
- застосування пільгового оподаткування прибутку, отриманого в результаті використання патентів, ліцензій, “ноу-хау” та інших нематеріальних активів, що входять до складу інтелектуальної власності
- застосування пільгового кредитування інноваційного підприємництва тощо.

Цікавим є також досвід Франції відносно пільгового кредитування інноваційного підприємництва. Механізм є особливо ефективним для малих підприємств та дає змогу отримати позику на значний строк під пільгові відсотки для виконання певних видів інноваційної діяльності, зокрема для створення нових конкурентоспроможних технологій та видів інноваційної продукції на основі технологічної кооперації та спеціалізації окремих суб’єктів малого бізнесу [5]. Це є досить актуальним враховуючи також необхідність для нашої країни розвитку малого та середнього бізнесу, оскільки часто великі зміни починаються з маленьких ідей.

Література:

1. Стан інноваційної діяльності та діяльності у сфері трансферу технологій в Україні у 2016 році [Електронний ресурс] // Міністерство освіти і науки України. Український інститут науково-технічної експертизи та інформації. – 2017. – Режим доступу до ресурсу: http://mon.gov.ua/content/Діяльність/ino_diyal/2017/stan2.pdf.

2. Фукс А. Е. Пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні [Електронний ресурс] / Анатолій Ервінович Фукс. – Режим доступу до ресурсу: http://www.kneu.kiev.ua/data/upload/publication/main/ua/717/rejhtjk.doc.

3. Закон України «Про наукову і науково-технічну діяльність» від 26.11.2015 № 848-VIII. – Режим доступу до ресурсу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/848-19/paran701#n701

4. Вакім В.Е. Методологія формування спеціального режиму інноваційної діяльності: постановка проблеми / Вадад Еліасівна Вакім. // Проблеми законності. – 2017. – №137. – С. 66–74.

5. Демчишак Н.Б. Фінансове регулювання інноваційної діяльності в Україні : дис. докт. ек. наук : 08.00.08 / Демчишак Назар Богданович – Львів, 2017. – 460 с.

Я. Смакула
«Фінанси, банківська справа та страхування», 4 курс
ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»
Науковий керівник – к.е.н., доцент кафедри фінансів Сафонова Л.Д.

УХИЛЕННЯ/УНИКНЕННЯ ВІД ОПОДАТКУВАННЯ В УКРАЇНІ ТА ШЛЯХИ МІНІМІЗАЦІЇ ВТРАТ

Ухилення від сплати податків – це протиправні дії по зменшенню податкових зобов'язань, наслідками яких може бути відповідальність за порушення податкового законодавства [4]. Ця діяльність формує тіньовий сектор економіки країни. На сьогодні, за розрахунками Міністерства економічного розвитку і торгівлі України за І квартал 2017 р. за методом "витрати населення — роздрібний товарообіг" зафіксували рівень тіньової економіки в 55% від обсягу офіційного ВВП [3].

До стандартного набору інструментів уникнення податків в Україні входять: контрабанда, розкрадання податку на додану вартість (ПДВ), а саме незаконне відшкодування з бюджету при експорті та фіктивне підприємництво (missingtrader) – зокрема, «карусельні» схеми, контрафакт, переміщення прибутку до «офшорів», приховування обсягів продажу, зловживання податковими пільгами та преференціями, а також неофіційне підприємництво.

В реаліях української економіки, спостерігаються такі нетипові явища як, «конвертаційні центри» - зокрема, «ліцензовані майданчики»; «товарні скрутки», маніпуляції з базами даних, а також «відбілювання» контрабанди та «скруточного» товару за допомогою видачі фіктивних документів. Діє спрощена система оподаткування (ССО) для малого бізнесу, яка є способом легальної компромісної детінізації, а саме штучне (й удаване) подрібнення на суб'єктів ССО, використання псевдо-підприємців замість найманих працівників, можливе виведення прибутків через суб'єктів ССО, перевищення дозволених законом обсягів доходу та збут контрабандного і «скруточного» товару [2].

Оцінюючи втрати Державного бюджету України (табл. 1), можна зробити висновок, що особливістю є переважання втрат від ухилення оподаткування саме великих компаній, хоч їх і не така значна кількість, ніж дрібних. Тому орієнтир має бути на великі компанії, так як це зробив Європейський союз, щодо ухилення від оподаткування Apple, Amazon, Google, Starbucks та інших [1]. Причини для розгляду даного сектору реальної економіки в Україні і у ЄС різні, але є одна спільна – великі втрати від недоотримання податків.

До найдієвішихрекомендацій для мінімізації втрат від офшорних схем є:

- залучити до підрозділу з контролю Інституту контролю трансфертного ціноутворення аудиторів «Big 4» (контракт на рік, застосовувалив Казахстані, Росії).
- реалізувати правило оподаткування контрольованих іноземних компаній (далі - КІК), що дозволить забезпечити оподаткування прибутку іноземних компаній, які належать або фактично контролюються резидентами України, що практично позбавляє сенсу застосування стандартних офшорних схем поширених у світі;
- забезпечити приєднання України до механізму автоматичного обміну податковою інформацією (CRS - CommonReporting Standard) та перегляд двосторонніх договорів про усунення подвійного оподаткування.

Таблиця 1

ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ РІЧНОГО ОБСЯГУ ТА ВПЛИВУ НА ДЕРЖАВНИЙ БЮДЖЕТ УКРАЇНИ СХЕМ УХИЛЕННЯ ТА УНИКНЕННЯ ОПОДАТКУВАННЯ [2]

	Приблизні обсяги, млрд грн	*Втрати бюджету , млрд грн*
Офшорні схеми	260-320	56-65
Контрабанда, «сірий імпорт»	80-230	25-70
Конвертаційні центри	40-50	12-15
«Скрутки»	56-60	20-12
Контрафакт	-	10
ФОП замість найму	10	23-5
Виведення прибутку через псевдопідприємництвофізосіб	3-7	0,7-3
Зниження оборотів	18-20	1-1,5

Першочерговими діями з контрабандою є впровадження інституту Уповноваженого економічного оператора, розробка дієвих механізмів контролю; функціонуюче «єдине вікно»; прискорення процедури попереднього декларування; посиленнявідповідальності митних співробітників за свої рішення;забезпечення автоматизацію процесів, електронний документообіг.

При справлянні ПДВ необхідно створити ризикоорієнтовану систему в органах ДФС, невід'ємною частиною якої, має стати система електронного адміністрування ПДВ та дієвий механізм блокування податкових накладних, які мають ознаки фіктивних та запровадження статті Кримінального кодексу України про розкрадання ПДВ з бюджету (за аналогом Німеччини: розділ VII § 26b та § 26c Закону UstG передбачає штраф у розмірі до п'ятдесяти тисяч євро або позбавлення волі терміном до п'яти років).[2]

Висновки: Розвиток бізнесу є постійним і проблема ухилення/уникнення від оподаткування є спільною для всіх країн. Виходячи з реалій української економіки, політика запровадження нововведень має бути достатньо виваженою та поступовою, тоді можна буде досягнути позитивних змін.

Література:

1. EU agreesnewrulestotacklemultinationalstaxavoidance [Електронний ресурс] // REUTERS – Режим доступу до ресурсу: http://www.reuters.com.

2. Дубровський В. Порівняльний аналіз фіскального ефекту від застосування інструментів ухилення/уникнення оподаткування в Україні [Електронний ресурс] / В. Дубровський, В. Черкашин // Інститут соціально-економічної трансформації. – 2017. – Режим доступу до ресурсу: http://rpr.org.ua/wp-content/uploads/2017/09/Instumentariy-uhilyannya-vid-splati-podatkiv-2017.pdf.

3. ЗАГАЛЬНІ ТЕНДЕНЦІЇ ТІНЬОВОЇ ЕКОНОМІКИ В УКРАЇНІ, І квартал 2017 року [Електронний ресурс] // 2017 – Режим доступу до ресурсу: http://www.me.gov.ua

4. Томнюк Т. Л. Ухилення від оподаткування: сутність, методи реалізації та економічні наслідки / Т. Л. Томнюк // Сталий розвиток економіки: Всеукраїнський науково-виробничий журнал. – Хмельницький, 2011. – Вип. 3 – С. 279-282.)

К. Соломко, Я. Мендоса
«Фінанси та кредит», 4 курс
Черкаський навчально-науковий інститут
ДВНЗ «Університет банківської справи»
Науковий керівник – к.е.н., доцент кафедри фінансів та банківської справи Ребрик М.А.

ФІСКАЛЬНІ ІНСТРУМЕНТИ СТИМУЛЮВАННЯ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

У сучасному світі рівень фінансування науки вважається прямо пропорційним до рівня інноваційності країни, її готовності до побудови та втілення концепції «економіки знань», де ключовою характеристикою суспільства є знання. З цією метою на Лісабонському саміті ще у 2000 р. Європейським Співтовариством було прийнято стратегію, у якій висунуто необхідність приведення рівня витрат на наукові дослідження та розробки до показника у 3% ВВП.

Відповідно, у контексті євроінтеграції, у стратегії економічного та соціального розвитку України збереження і розвиток наукового потенціалу було проголошено провідним чинником економічної політики держави. Взагалі, питання фінансування науки не втрачає своєї актуальності у колах науковців, аналітиків, парламентарів та пересічних громадян.

За даними Державної казначейської служби України [1], та Міністерства науки і вищої освіти Польщі [2], за період з 2013 до 2016 рр. обсяги фінансування наукових досліджень в Україні та Польщі суттєво різняться. В Україні динаміка обсягів грошових коштів відносно незначним чином варіюється від 4 990,37 млн. грн у 2015 р. до 6 014,93 млн. грн у 2013 р., тоді як у Польщі від 17 444,72 млн. грн у 2014 р. до 43 281, 40 млн. грн у 2016 р., що частково можна пояснити стрімким ростом курсу злотого.

У сучасній економіці традиційні галузі економіки стають неперспективними та нерентабельними, що вимагає їх структурної перебудови за рахунок розвитку інноваційно-інтелектуального потенціалу країни. З цією метою, усебічна підтримка різноманітних наукових, дослідницьких, інноваційних проектів має перетворитися на один із ключових напрямків політики держави, а їх фінансова підтримка має відповідати світовим стандартам. Порівнюючи рівень фінансування науки в Україні та Польщі,

можна виділити проблему відсутності мотивації розвитку науки в Україні. Так, у Польщі існує система податкового стимулювання, що являє собою податкові пільги на придбання нових технологій – база оподаткування може бути зменшена до 50% від витрат, понесених на придбання нових технологій у вигляді нематеріальних активів, таких як права власності, ліцензії, ноу-хау, що повинні вдосконалити існуючі товари, послуги. Використовують податкові пільги і для науково-дослідних центрів, вони мають право на 50% знижку від витрат на заробітну плату та основні засоби. Якщо такий центр розташований у спеціальній економічній зоні, компанія може розраховувати на зменшення ставки до 50% на корпоративний податок. Науково-дослідні центри також мають право на звільнення від сплати податку на нерухомість, а також на сільські та лісові податкові пільги [3].

Наступною важливою проблемою на шляху бажаного розміру фінансування науки в Україні є нормативно-правова база, яка має бути спрямована на стимулювання розвитку науки. У цьому аспекті важливими є зміни, які Міністерство освіти і науки України планує ввести до плану пріоритетних дій уряду до 2020 року в частинах, що стосуються формування нової системи управління і збільшення фінансування наукової діяльності. Важливим кроком, як зазначає МОН, буде звільнення державних наукових установ та вишів від сплати ввізного мита та ПДВ з наукових приладів, обладнання, запасних частин і витратних матеріалів до них, реактивів, зразків, наукової літератури, що ввозяться в Україну для забезпечення власної наукової та науково-технічної діяльності [4].

Проте, ці зміни наразі знаходяться лише на стадії розробки і тому не можна оцінити ефект від їх впровадження. Тож, на основі досягнутих результатів, можна запропонувати такі шляхи покращення ситуації фінансування наукових досліджень в Україні, як: стимулювання фізичних та юридичних осіб до вкладення інвестицій у освіту та науку; перетворення бюджетного фінансування із засобу утримання, який несе додаткові витрати, у засіб інвестування, який приноситиме доходи; визначення основних, пріоритетних напрямів наукових досліджень та їх фінансування з урахуванням різного роду податкових стимулів; розширення фінансування вищої освіти, зокрема виділення коштів на підготовку кадрів, які мають бажання та хист у наукових розробках та дослідженнях; зменшення корумпованості та зловживання службовим становищем на всіх рівнях, що дозволить уникнути неефективного та нецільового використання бюджетних коштів.

Отже, фінансовий стан наукової галузі будь якої держави є чітким індикатором рівня її інноваційного та інтелектуального розвитку, що, у свою чергу, сприяє посиленню її економічної позиції. Саме тому європейські країни, у тому числі Польща, надають науковій галузі високий рівень пріоритетності. В Україні наука, на жаль, не має всієї необхідної підтримки з боку держави, проте позитивні тенденції останніх років дають змогу припустити, що за умови ліквідації існуючих проблем українська наука досягне якісно нового рівня та сприятиме підвищенню інноваційності вітчизняної економіки.

Література:

1. Державна казначейська служба України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.treasury.gov.ua/main/uk/index.

2. Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nauka.gov.pl/.

3. Зарубіжний досвід організації наукової діяльності [Електронний ресурс] // Шляхи розвитку української науки. – 2016. – №2. – Режим доступу: http://nbuviap.gov.ua/images/nauka/2016/nauka2.pdf.

4. Бюджетне фінансування науки збільшать, - МОН[Електронний ресурс]. – Режим доступу:http://osvita.ua/vnz/54472/.

Г. Татарікова
«Фінанси, банківська справа та страхування», 3 курс
ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»
Науковий керівник – к.е.н., доцент кафедри фінансів Славкова А.А.

УНИКНЕННЯ ОПОДАТКУВАННЯ В УКРАЇНІ: СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПРОПОЗИЦІЇ ЩОДО ПРОТИДІЇ

Фінансова система України – це одна з провідних сфер національної економіки, яка наразі знаходиться у кризовому становищі. Несплата податків є суттєвою проблемою фінансової сфери для держави, оскільки таке явище загрожує стабільності макроекономічних показників, національній безпеці та стимулює загострення соціальних протиріч у суспільстві.

Аналіз зазначеної проблеми варто розпочати з дослідження теоретичної сутності фінансової категорії «несплата податків». Фінансова наука пропонує широкий перелік дефініцій, серед яких, зокрема, уваги заслуговують дві основні категорії – «уникнення від сплати податків» та «ухилення від оподаткування». Ці фінансові категорії є відмінними, оскільки «ухилення від сплати податків – це термін, який використовується для позначення незаконних угод, за яких податкове зобов'язання приховується або ігнорується» [1]. Тобто така діяльність, спрямована на мінімізацію податкових надходжень, є незаконною та, як наслідок, передбачає настання юридичної відповідальності.

На противагу цьому, уникнення оподаткування визначається як «діяльність суб'єктів господарювання, направлена на мінімізацію податкових зобов'язань всіма допустимими законом способами» [2, с. 196]. З юридичної точки зору, така діяльність відповідає вимогам норм чинного законодавства і не є негативною, але з економічної, - держава за рахунок уникнення від сплати податків втрачає частину фінансових ресурсів у вигляді надходжень до бюджету, що є негативним наслідком.

Спільним для цих фінансових категорій є те, що у будь-якому випадку мова йде про «дії платників податків щодо зменшення розміру сум податкового обов'язку» [3, с. 25]. А це означає, що податкове навантаження платників податків зростає. І якщо щодо проблеми ухилення від сплати податків держава провадить активні дії, то правило протидії уникненню від сплати податків в українському законодавстві не закріплено.

Наразі Україна має певні здобутки на шляху до протидії уникненню від сплати податків. Так, наприклад, важливим є визначення судовою практикою поняття «необгрунтована подактова вигода». Податкова вигода вважається такою, якщо підставою для уникнення оподаткування є удаваний правочин. У зазначеному випадку відповідним рішенням суду визнається, що особа не має права на уникнення оподаткування.

Однак, не можливо не визнати, що інститут протидії уникненню від сплати податків в Україні знаходиться лище на стадії формування. З метою ефективної протидії уникненню суб`єктами фінансових відносин оподаткування важливо виокремити основні проблеми суспільного життя, які сприяють уникненню суб`єктами фінансових правовідносин від сплати податків.

Перш за все, уникненню від сплати податків сприяє недостатньо чітка регламентація певних норм законодавства щодо оподаткування у нормативно-правових актах. Така ситуація сприяє використанню зацікавленими у цьому суб`єктами фінансових відносин юридичних норм на власну користь, адже чим менше податків сплачує така особа, тим більший її прибуток. Податкове законодавство має сприяти зменшенню податкового навантаження на суб`єктів господарювання, адже тоді вони не матимуть потреби в уникненні від сплати податків. Іншим важливим правовим

аспектом є запровадження податку на багатство, яке на сьогодні у нашій державі набуло надзвичайної актуальності.

Окрім цього, офшорна діяльність у національному законодавстві належним чином не регулюється, через що суб`єкти фінансових відносин можуть вивозити частину капіталу за кордон для того, аби не платити податки в Україні.

Наступний аспект – це занадто широке коло повноважень, що покладено на Державну фіскальну службу України, через що на належному рівні ця служба не здатна впоратися із завданням протидії уникненню оподаткування. Наразі немає конкретного інституту, який би ніс відповідальність за діяльність у сфері протидії уникненню від сплати податків.

Податкові відносини мають бути гуманістичними, антропоцентричними та сприяти налагодженню комунікацій між фіскальною службою та платниками податків. Зростання рівня довіри до фіскальної служби та індивідуальний підхід до кожного платника податків наразі є слабкими сторонами фінансових відносин, які стимулюють уникнення оподаткування.

Дослідження проблеми уникнення оподаткування є важливим у контексті нестабільності фінансової системи та наявності широкого кола проблем, які стимулюють суб`єктів фінансових відносин уникати оподаткування. З огляду на аналіз таких проблем, варто запропонувати власні пропозиції щодо протидії уникненню від сплати податків.

Перш за все, варто розпочати з подолання прогалин у податковому законодавстві, які стимулюють осіб використовувати норми закону у власних цілях, мінімізуючи витрати на сплату податків. Також варто на законодавчому рівні регламентувати офшорну діяльність з детальним описом різноманітних схем та моделей. Окрім цього, важливим здобутком може стати створення підрозділу, який займатиметься моніторингом міграції українського капіталу.

Важливим викликом сьогодення є відсутність інституту протидії уникненню оподаткування, який варто запровадити як структурний елемент Державної фіскальної політики з метою передачі відповідних компетенцій та повноважень такому інституту. Слабкою стороною українських фінансових відносин є недостатній рівень довіри між державними фінансовими інституціями та платниками податків.

З метою зростання довіри до фінансового сектору варто сприяти розвитку, з одного боку, ризик-орієнтованого податкового контролю та, з іншого, - фінансової свідомості суб'єктів господарювання, які становлять базовий рівень фінансових відносин.

Література:

1. Glossary of Tax Terms. OECD Centre for Tax Policy and Administration. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.oecd.org/ctp/glossaryoftaxterms.htm/.

2. Сало Л. К. Сучасні аспекти ухилення та уникнення від сплати податкових платежів серед загроз економічній безпеці України / Л. К. Сало // Економічний простір. - 2014. - № 87. - С. 193-204. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecpros_2014_87_22.

3. Онищук. Н. Ю. Правове регулювання протидії уникненню оподаткування: порівняльно-правовий аспект / Н. Ю. Онищук // Фінансове право. – 2014. – № 2. – С. 25–27. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Fp_2014_2_10.

Н. Ткаленко, М. Вінтер
«Фінанси, банківська справа та страхування», 4 курс
ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»
Науковий керівник — к.е.н., доцент кафедри фінансів Сафонова Л.Д.

БЮДЖЕТНА ПОЛІТИКА ЯК ІНСТРУМЕНТ ДОСЯГНЕННЯ ЦІЛЕЙ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Концепція сталого розвитку є концепцією розвитку для усіх країн світу, які розпочали перехід від суто економічного розвитку до пошуку оптимального балансу між трьома складовими розвитку – економічною, соціальною та екологічною. Реалізація цієї концепції потребує відповідної державної політики, важливою складовою якої є бюджетна політика.

Відповідно до «Стратегії 2020», Україна теж стала на шлях сталого розвитку, тобто зобов'язалась досягнути у довгостроковій перспективі цілей, визначених ООН в рамках даної концепції, а саме: подолання бідності в усіх її формах та усюди, забезпечення здорового способу життя та сприяння благополуччю у будь-якому віці, забезпечення гендерної рівності, забезпечення та раціональне використання водних ресурсів, сприяння поступальному, всеохоплюючому та сталому економічному зростанню, повній і продуктивній зайнятості, забезпечення екологічної стійкості населених пунктів, забезпечення переходу до раціональних моделей споживання і виробництва тощо [1].

Виконання зазначених вище цілей потребує державної підтримки, зокрема виділення значних обсягів коштів із бюджету. Провівши аналіз статистичних даних щодо виконання бюджету, ми можемо зробити висновок, що на даний момент бюджетна система Україна не здатна задовольнити дані потреби держави через обмеженість фінансових ресурсів [2]. Тому постає питання ефективного реформування фінансової політики, і зокрема бюджетної політики з метою збільшення доходів бюджетів задля зростання обсягу фінансових ресурсів, спрямованих на виконання цілей сталого розвитку.

Нами було розроблено ряд заходів з реформування бюджетної політики України з метою досягнення нею зазначених вище цілей, які складаються з таких компонентів:

- екологічні;
- соціальні;
- управлінські [3].

Тож, в екологічній сфері ми пропонуємо відмовляти в наданні державних дотацій тим підприємствам, чия ESG-звітність не відповідає світовим стандартам. Завдяки цьому очікується отримання економії бюджетних коштів, а також підвищення ефективності їх вкладання, оскільки підприємства з належною ESG-звітністю мають більшу прибутковість, а їх діяльність сприяє виконанню цілей сталого розвитку.

Вартими уваги є питання справляння рентних плат в Україні. Наразі існує проблема з обліком ресурсів, використання яких передбачає сплату рентної плати. Також існує проблема недооцінки даних ресурсів. Тому ми вважаємо доцільним залучити спеціалістів з міжнародних організацій, компетентних в даній галузі, наприклад, EITI та здійснювати щорічну переоцінку розміру рентних плат відповідно до темпів інфляції. Такі дії мають призвести до збільшення обсягів податкових надходжень за даною групою.

Що стосується соціального напрямку, то ми вважаємо, що більшою мірою фінансування соціальних та інфраструктурних проектів, створення умов для розвитку підприємництва та залучення інвестиційного капіталу та інших заходів для всебічного покращання умов проживання населення певних територій в рамках виконання цілей сталого розвитку має здійснюватися за рахунок коштів місцевих бюджетів, оскільки таким чином задоволення потреб населення здійснюється з більшою швидкістю та з урахуванням їх особливостей. Тому ми підтримуємо політику децентралізації й пропонуємо в її рамках збільшити частку надходжень від рентної плати за користування надрами для видобування корисних копалин з 25% до 50. Такі дії, на нашу думку, є справедливими по відношенню до місцевого населення, яке фактично є власником даних ресурсів, адже рентна плата, отримана з їх території, буде спрямовуватись саме на її потреби. Додаткові кошти для фінансування видатків розвитку ми пропонуємо одержати завдяки емісії «зелених» облігацій місцевими органами влади. Таким чином

місцеві бюджети отримають відносно недорогі позикові кошти для виконання цілей сталого розвитку.

Що до управлінської складової, ми пропонуємо ввести систему Blockchain для всіх юридичних осіб, що є платниками податків, та органів державного управління. Це зможе забезпечити можливість функціонування систем без посередників, а це, в свою чергу, дозволить підвищити швидкість транзакцій, суттєво зменшить витрати, збільшить прозорість та знизить рівень корупції. Наприклад, доцільним буде введення такої системи для Державної казначейської служби України. Це дозволить полегшити здійснення контролю за цільовим спрямуванням бюджетних коштів, а також зменшить часовий лаг при фінансуванні видатків бюджету загалом.. Введення даної системи для суб'єктів підприємницької діяльності дозволить Державній фіскальній службі України контролювати повноту нарахувань податків. Таким чином можливості ухилення від сплати податків будуть зведені до мінімуму.

Підсумовуючи все вище зазначене, можна зробити висновок, що встановлення Україною цілей сталого розвитку як стратегічних зобов'язує до проведення ряду реформ, зокрема й бюджетної. Ми сподіваємося, що наші пропозиції щодо її проведення допоможуть нашій країні все ж таки вийти на шлях сталого розвитку та забезпечити достойний рівень життя своїм громадянам в екологічно чистій, економічно стійкій, соціально справедливій та могутній державі.

Література:

1. Цілі сталого розвитку 2016-2030 // UN Ukraine [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.un.org.ua/ua/tsili-rozvytku-tysiacholittia/tsili-staloho-rozvytku
2. Виконання Державного бюджету України. [Електронний ресурс] / Державна казначейська служба України. Офіційний веб-сайт. – Режим доступу: http://www.treasury.gov.ua/main/uk/doccatalog/list?currDir=146477
3. Сущенко О. Оподаткування викидів парникових газів та ринкові фінансові інструменти мобілізації кліматичних фінансів / О. Сущенко, Р. Шварце., 2016. – 38с.
4. Sustainable development goals // UN [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.un.org/sustainabledevelopment/sustainable-development-goals/

Д. Французова, М. Мацюк
«Міжнародна економіка», 2 курс
ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»
Науковий керівник – к.е.н., старший викладач кафедри фінансів Рудик Н.В.

АКЦИЗНИЙ ПОДАТОК НА ТЮТЮНОВІ ВИРОБИ В УКРАЇНІ ТА В КРАЇНАХ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

За хронічної нестачі коштів бюджету не лише на проведення важливих реформ, а й на фінансування на належному рівні поточних видатків держави посилення фіскальної ролі акцизного податку в Україні традиційно розглядається як джерело додаткових податкових надходжень з мінімальним негативним впливом на зростання ВВП.

Здавалося б, підвищивши ставки акцизів, можна збільшувати доходи бюджету насамперед за рахунок споживачів шкідливих для здоров'я тютюнової та алкогольної продукції чи «дестимулювати» споживання останніх збільшенням їхньої ціни. Проте не все так просто. Реформуючи акцизне оподаткування, Україна повинна зважати на чимало «підводних каменів» цього процесу і, зокрема, на зобов'язання, взяті нею при підписанні Угоди про асоціацію з ЄС. Оскільки в Євросоюзі акцизний податок, як і ПДВ, є доволі гармонізованим (існує спільна законодавча база, що регулює значну частину механізмів та процедур оподаткування ними й підлягає виконанню на території єдиного ринку), в Угоді про асоціацію з ЄС не могли не знайти відображення певні (хоча б мінімальні) вимоги щодо приведення вітчизняного акцизного податку до європейських стандартів.[1]

Порівнювати акцизний податок в Україні і Європейському союзі в цій роботі будемо на прикладі сигарет.

З 2008 по 2015 рік середня ставка акцизу на пачку сигарет збільшилася в 14 разів, а доходи держбюджету від шкідливої звички українців зросли з 3,5 млрд грн до 22 млрд грн відповідно. Разом з цим в Україні за цей період зменшився рівень поширення куріння з 25,6% до 18,4%. Але ставки на підакцизні товари в Україні значно нижчі, ніж в європейських країнах. Зокрема на тютюнові вироби – вшестеро. [1]

Згідно з проектом Міністерства фінансів № 5132 , в 2017 році середня ціна пачки сигарет зросте на три гривні – з 15 грн до 18 грн. Але при цьому вартість сигарет в Україні все одно буде залишатися нижчою, ніж в сусідніх країнах. Тільки до 2024 року, при щорічному підвищенні ставки акцизу, вартість українських сигарет досягне мінімального рівня країн ЄС – 90 євро за 1000 сигарет.[2]

Суттєвим чинником, що впливає на тривалість здорового періоду життя, є тютюнопаління. Загальна кількість пов'язаних з тютюнопалінням смертей в Україні оцінюється приблизно в сто тисяч, що складає 13% від загальної смертності. Тютюнопаління викликає смерть через серцево-судинні захворювання (47%), респіраторні захворювання (19%), рак легенів (16%), інші захворювання (9%). Близько 70% смертельних випадків, пов'язаних з тютюнопалінням, спостерігалися у віковій групі 35–69 років. Статистика свідчить, що частка населення України, яка палить, сягає майже третини дорослого населення (30%). За неофіційними оцінками, в Україні палить майже половина всього населення, а в останні роки спостерігається тенденція до стрімкого поширення паління серед підлітків, молоді та жінок. Зазначене є підставою для висновку про нагальну необхідність зниження рівня споживання тютюнових виробів українським населенням. Світова практика показує, що одним з найдієвіших інструментів регулювання рівня тютюнопаління є оподаткування. У доповідях Всесвітньої організації охорони здоров’я приводяться дані окремих досліджень, які показують, що підвищення ціни на тютюнові вироби на 70% може запобігти чверті пов'язаних з палінням смертельних випадків в світі. Підвищення ставок тютюнових податків водночас приносить безпосередні вигоди державі у вигляді збільшення податкових надходжень, які, в свою чергу, можуть використовуватися для боротьби з тютюнопалінням та підтримки важливих державних медико-санітарних та соціальних програм.[3]

Збільшення ставок акцизного податку зумовлює зниження обсягів споживання тютюнових виробів та зменшення частки дорослого населення, що палить. Поступове до 2018 р. збільшення цих ставок в Україні до рівня ЄС може дозволити врятувати від передчасної смерті від 1,0 до 1,9 млн. осіб. Крім позитивного соціального ефекту оздоровлення, зростання частки акцизного податку в структурі роздрібної ціни тютюнових виробів позитивно вплине на збільшення податкових надходжень до державного бюджету. Таким чином, акцизний податок в умовах сучасного українського економічного середовища є ефективним фінансовим регулятором поширення тютюнопаління.

Найдорожчі сигарети в Великобританії і Норвегії. У Франції сигарети коштують досить дорого, особливо якщо врахувати, що в декількох суміжних із нею країнах вони суттєво дешевші (в середньому 3,5 долара) і контрабанда тютюну до Франції процвітає незважаючи на всі зусилля влади.

В Австрії ціни на сигарети починаються від 4,48 євро за пачку. У Німеччині та Іспанії середня ціна за пачку сигарет порівняно з Великобританією щадна. Але є додаткові обмеження: в Німеччині курити дозволено лише в спеціальних місцях, за порушення цієї норми загрожує штраф в 1000 євро. А в Іспанії сигарети можна купити тільки в спеціалізованих магазинах, які працюють до 19:00.

Одні з найнижчих цін в ЄС на сигарети в Болгарії і в Чехії. Та найдешевші сигарети – у пострадянських країнах. В Україні середня вартість пачки сигарет – 0,58 євро. За розрахунками експертів, підвищення ставки акцизу на сигарети дозволить отримати у 2017 році дохід у бюджет країни на рівні 36-39 млрд грн. При цьому очікується, що в 2016 доходи від тютюнових акцизів складуть 30-32 млрд гривень. Підвищення акцизу, в першу чергу, вигідне державі за рахунок поповнення бюджету, і громадянам за рахунок підвищення тривалості життя, оскільки курці в середньому живуть на 10 років менше [1].

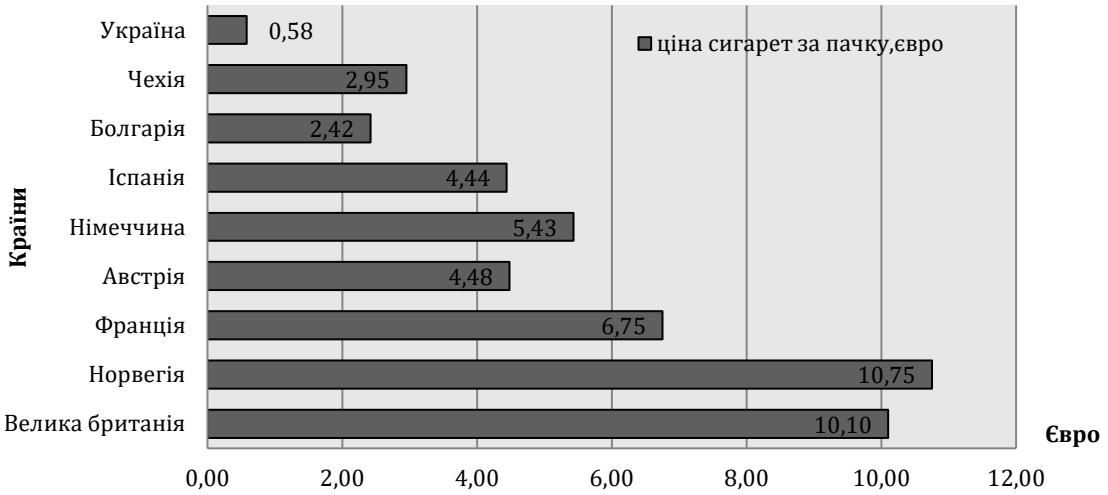

РИС. 1. ЦІНА ЗА ПАЧКУ ЦИГАРОК В КРАЇНАХ ЄС ТА УКРАЇНІ

Джерело: систематизовано авторами на основі досліджених джерел [1].

Основні вимоги до тютюнових акцизів у ЄС встановлено Директивою 2011/64/ЄС про структуру і ставки акцизів, що застосовуються до цих виробів. Стаття 10 Директиви встановлює, що починаючи з 1 січня 2014 року мінімальне акцизне навантаження у ЄС складає не менше 90 євро за тисячу штук сигарет та не менше 60% від середньозваженої роздрібної ціни сигарет [4]. Проаналізувавши ситуацію в Україні і Європі можна зробити висновок, що підставами для підвищення ставок акцизу на тютюнові вироби є зменшення кількості споживання згідно з резолюцією Всесвітньої асамблеї охорони здоров'я [5]. У 2003 році Всесвітня організація охорони здоров'я прийняла Рамкову конвенцію з боротьби проти тютюну, яку підтримали 177 країн світу [6]. Ця конвенція, набула чинності у лютому 2005 року, містить обов'язкові положення щодо цінових та податкових заходів, які директива ЄС виконує.

У травні 2013 асамблея охорони здоров'я прийняла резолюцію, масштабною метою якої є скорочення до 2025 року розповсюдження тютюну на 30%, а так як Україна є членом з 1992 року, то збільшення акцизів пов'язане з вимогами резолюцій Всесвітньої організація охорони здоров'я Ще однією вагомою підставою для підвищення акцизу на тютюн є угода про асоціацію між Україною та ЄС, стаття 353, включає «поступове наближення акцизних ставок на тютюнові вироби» до європейських стандартів.

Література:

1. Андронік В. Як у Європі: через вісім років сигарети в Україні будуть коштувати 80-90 грн [Електронний ресурс] / Віталій Андронік // Сьогодні. – 2016. – Режим доступу до ресурсу: https://ukr.segodnya.ua/economics/enews/kak-v-evrope-cherez-vosem-let-sigarety-v-ukraine-budut-stoit-80-90-grn-758577.html.

2. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА до проекту Закону України "Про внесення змін до Податкового кодексу України" [Електронний ресурс] // LIGA:ZAKON. – 2016. – Режим доступу до ресурсу: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/GH3YK00A.html.

3. Доклад о состоянии здравоохранения в Европе – Копенгаген: WHO Regional Office for Europe, 2015. – 182 с.

4. Черніков Д. Вкуримо по-європейськи? Чи відповідає збільшення акцизів зобов'язанням перед ЄС [Електронний ресурс] / Денис Черніков // Європейська правда. – 2016. – Режим доступу до ресурсу: http://www.eurointegration.com.ua/experts/2016/10/17/7055849/.
5. http://www.who.int/ru/
6. вооз. Рамкова конвенція ВООЗ із боротьби проти тютюну (укр/рос) ВООЗ; Конвенція, Міжнародний документ від 21.05.2003 [Електронний ресурс] / вооз // Верховна Рада України. – 2006. – Режим доступу до ресурсу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/897_001.

І. Черняєва
«Фінанси, банківська справа та страхування», 3 курс
ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»
Науковий керівник – к.е.н., доцент кафедри фінансів Алексеєва Н.І.

ГЕНДЕРНО-ОРІЄНТОВАНЕ БЮДЖЕТУВАННЯ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Гендерна проблематика з кожним роком охоплює все ширше коло досліджень у різних галузях науки – якщо раніше ними були лише філософія, психологія, педагогіка, соціологія, то зараз це питання стосується і економічної науки, зокрема фінансів. На перший погляд, поняття «політика», «економіка» та «бюджет» здаються гендерно-нейтральними, але, наприклад, бюджет, який не враховує економічні та соціальні відмінності між чоловіком та жінкою, найчастіше породжує так звану «гендерну сліпоту», яка у більшості випадків являє собою дискримінацію жінок.

Одним із найвизначальніших показників рівня розвитку гендерної політики держави є Індекс гендерного розриву (The Global Gender Gap Index), який підраховується щорічно Світовим економічним форумом (World Economic Forum). Дослідження 2016 року охопило 144 країн світу. Україна за рівнем гендерної рівності порівняно з попереднім дослідженням погіршила свої позиції на 2 пункти і посіла 69 місце. Позицію лідера вже декілька років поспіль займає Ісландія. До топ 10 країн із гендерною рівністю також увійшли Фінляндія, Норвегія, Швеція, Руанда, Ірландія, Філіппіни, Словенія, Нова Зеландія та Нікарагуа. Показник показує розрив між жінками і чоловіками у 4 основних сферах: економічна участь та можливості, рівень освіти, здоров'я і тривалість життя та політичні права обох статей. Результати аналізу економічної участі та можливостей жінок та чоловіків в Україні (місце у рейтингу-40):

1. співвідношення участі жінок і чоловіків у робочій силі - 61/100;
2. рівність оплати праці жінок та чоловіків за аналогічну роботу – 59/100;
3. співвідношення очікуваного заробітку жінок до заробітку чоловіків – 59/100;
4. співвідношення жінок до чоловіків серед законодавців, високопосадовців та управлінців – 23/100;
5. співвідношення жінок до чоловіків серед професійних та технічних робітників – 1/100 [1].

Гендерно-орієнтоване бюджетування (ГОБ) - визнаний у всьому світі ефективний інструмент державної політики для досягнення гендерної рівності, який сприяє підвищенню ефективності використання бюджетних коштів [2].

В Україні ГОБ запроваджується лише на рівні проекту. Він фінансується Шведським агентством міжнародного розвитку (Sida) та впроваджується консорціумом у складі трьох консультаційних компаній: Indevelop, CPM та HIPAC. Запланований термін діяльності за проектом із ГОБ – 5 років (листопад 2013 – грудень 2018). Метою проекту є підвищення економічної ефективності і прозорості бюджетних асигнувань з урахуванням різних потреб жінок і чоловіків шляхом впровадження гендерно-орієнтованого бюджетування (ГОБ) в Україні.

На жаль, в нашій країні ще немає яскравих прикладів діяльності ГОБ, але якщо розглянути їх на прикладі інших країн, наприклад Ісландії, то там, законодавчо встановлено: 1) відпустку по догляду за дитиною: 3 місяця для батька, 3 - для матері, та

3 –з а згодою; 2) компанії, які мають 50 і більше працівників, повинні мати не менше 40% жінок в управлінні.

Кінцева мета ГОБ – посилення результатів бюджетної політики шляхом введення гендерного і соціального аспекту як аналітичної категорії, що безпосередньо сприяє реформуванню управління державними фінансами в Україні.

Передбачені кінцеві результати проекту:

- пілотні галузеві міністерства впроваджують ГОБ у бюджетний процес на державному рівні;
- впровадження ГОБ у бюджетний процес на регіональному рівні;
- міністерство фінансів впроваджує ГОБ на державному і регіональному рівнях;
- відповідні суб'єкти беруть активну участь у процесі ГОБ і підтримують його [2].

Безумовно, запровадження ГОБ має низку позитивних переваг, зокрема: 1) зміна політики і бюджетів у бік гендерної рівності; 2) покращення якості послуг для населення за рахунок спрямування бюджетних витрат на конкретного споживача; 3) підвищення ефективності реалізації політики і забезпечити більшу підзвітність урядових органів; 4) удосконалення законів і політики з метою подолання наявних гендерних проблем; 5) підвищення темпів економічного розвитку територій з урахуванням більш ефективного використання наявних ресурсів; 6)зменшення гендерної нерівності і поштовх для розвитку гендерно-чутливої політики; 7) підвищення інформованості та впливу громадськості (зокрема жінок) на прийняття рішень у бюджетному процесі. На нашу думку, в цьому напрямку важливо і далі працювати, але зараз цілком доцільно залишити це питання лише на рівні проекту, оскільки в Україні на даний момент є набагато більш глобальні проблеми для вирішення, як економічні (безробіття, відсутність іноземних інвестицій…), так і соціальні, військові, культурні і т.д.

Література:

1. Індекс [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: http://edclub.com.ua/analityka/indeks-gendernogo-rozryvu-2016.

2.ГОБ [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: http://grbproject.org/content/opisanie-gob/.

3. ГОБ [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу:http://grbproject.org/content/o-proekte/

І. Чугунова
«Державні фінанси», 4 курс
Київський національний торговельно-економічний університет
Науковий керівник- к.е.н., доцент кафедри фінансів Василенко А.В.

ДОЦІЛЬНІСТЬ ВПРОВАДЖЕННЯ ПОДАТКУ НА ВИВЕДЕНИЙ КАПІТАЛ В УКРАЇНІ

В Україні з 2015 року запроваджена європейська модель оподаткування прибутку підприємств, згідно з якою оподатковуваний прибуток визначається шляхом корегування бухгалтерського фінансового результату на різниці, визначені Податковим кодексом України. Хоча дана модель оподаткування прибутку є найпоширенішою серед країн ЄС (окрім Естонії), більшість з яких входять до Організації економічного співробітництва та розвитку («ОЕСР»), але вона не є безпроблемною та прийнятною для України [1].

Вітчизняна система оподаткування прибутку містить як загальносвітові проблеми, притаманні цій системі оподаткування, так і обумовлені виключно специфікою України. Зокрема можна виділити такі основні проблеми вітчизняної системи оподаткування прибутку:

1. Проблема розрахунку об'єкта оподаткування. Визначення оподатковуваного прибутку шляхом корегування на податкові різниці бухгалтерського фінансового

результату потребує значної фаховості та досвіду. Складність та неоднозначність визначення об'єкту оподаткування також створює можливості для використання великими компаніями складних схем податкового планування, щоб уникнути оподаткування. А ця проблема є актуальною не лише для України, а для світової спільноти в цілому, зумовлює збільшення витрат підприємств на адміністрування податку та ведення податкових спорів [2].

2. Проблема накопичення збитків. Сума накопичених збитків підприємствами вже давно перевищує 1 трлн. грн., а приблизно третина підприємств є збитковими. Тобто об'єкту оподаткування немає. Тоді як за даними GLOBAL FINANCIAL INTEGRITY за період 2004-2013 років з України за кордон було незаконно виведено майже 117 млрд. дол. США. Тобто, розмір нелегального відтоку капіталу з України становить майже 12 млрд. дол. США на рік [3]. Крім того, за оцінками експертів, основну частину надходжень податку на прибуток забезпечують 0,5% платників даного податку. Тобто можна говорити про нерівномірний розподіл податкового навантаження [1].

3. Проблема адміністрування податку. Складний порядок розрахунку об'єкта оподаткування зумовлює і складність формування звітності, і складність перевірки правильності нарахування і сплати податку.

4. Низька фіскальна ефективність податку на прибуток. Податок на прибуток в Україні не належить до бюджетоутворюючих. При загальній тенденції зростання суми податкових надходжень у ВВП (до 27,3 % ВВП у 2016 р.), частка надходжень від податку на прибуток підприємств скоротилися до 2,5 % ВВП. Усуненню цих проблем сприятиме перехід до моделі оподаткування виведеного капіталу, згідно з якою оподатковується лише те, що виводиться із бізнесу [1].

Виведений капітал – це грошові кошти, які виводяться з обороту підприємств на користь засновників (або третіх осіб) у вигляді дивідендів, процентів або прирівняних платежів, які можуть приховувати виведення капіталу.

Суть податку на виведений капітал полягає в наступному: поки гроші залишаються в бізнесі – вони не оподатковуються. Оподаткуванню підлягають лише кошти, які виводяться з бізнесу. Якщо кошти виводяться власником, то застосовується ставка 15% до суми виплати. Якщо кошти виводяться в іншій спосіб (прирівнені платежі), то застосовується ставка 20% [3].

Таким чином, об'єктом оподаткування стає конкретна операція, яка виконується за рішенням власників. Її легко простежити навіть дистанційно, не перевіряючи підприємство, а оскаржити можна хіба що у разі, коли бухгалтер помножив визначену власниками суму дивідендів не на ту ставку. Доводити «правильність» доходів, витрат та податкових різниць немає потреби, а розрахунок прибутку при цьому не підлягає жодним перевіркам і стає суто внутрішньою справою підприємства. За таких умов цілком очікувано, що підприємства розкриють свою справжню прибутковість, що дозволить їм залучати капітал за допомогою емісії цінних паперів, що може стимулювати розвиток фондового ринку [4, с.87].

Основна ідея податку на виведений капітал полягає в тому, щоб при наявності позитивного фінансового результату підприємство могло використати прибуток на розширення чи модернізацію бізнесу, адже підприємцю доцільніше буде реінвестувати прибуток, а не «проїдати» і при цьому платити податки. Це підвищить капіталізацію підприємств та створить умови для отримання майбутніх прибутків.

Податок на виведений капітал передбачає значне зменшення кількості операцій, що підлягають контролю. Адже операції виведення капіталу між платниками даного податку не оподатковуються, а підлягають оподаткуванню лише операції між неплатниками (тобто виплати фізичним особам, неприбутковим організаціям, нерезидентам). Але необхідним є створення системи дієвого контролю операції, що прирівняні до виведення капіталу (виплата процентів, комісій, роялті нерезидентам,

операції пов'язані з трансфертним ціноутворенням тощо), що забезпечить зменшення виведення капіталу з України через такі операції. Більше того, такі операції стають об'єктом оподаткування тобто забезпечуватимуть надходження до бюджету [4, с.88].

Слід також наголосити на негативних аспектах запровадження даного податку в Україні:

1) зменшення податкових надходжень в перші два роки (песимістично: до 30 млрд. грн. на рік за підрахунками експертів), з поновленням податкових надходжень в середньостроковому періоді. Ці втрати можна компенсувати за рахунок вдосконалення ПДВ, земельного податку *(20% податку збирається у Києві),* зменшення витрат на адміністрування податку на виведений капітал, скороченням неефективних бюджетних витрат;

2) потреба значного вдосконалення контролю операцій, пов'язаних з трансфертним ціноутворенням, та пасивних доходів;

Отже, запровадження податку на виведений капітал значно спрощує процес адміністрування, полегшує умови ведення бізнесу та зменшує привабливість тіньових схем з ухилення від оподаткування, радикально скорочує кількість перевірок, а отже, позбавляє підприємство зайвих турбот, втрат і корупційного тиску, а рівень довіри до держави – зростатиме.

Література:

1. Таптунова І. Л. Трансформація податку на прибуток підприємств у податок на виведений капітал / І. Л. Таптунова // Європейський інформаційно-дослідницький центр – Режим доступу: http://euinfocenter.rada.gov.ua/uploads/documents/28909.pdf
2. Податок на виведений капітал: загроза державі чи революційна інновація – 1 серпня 2016 - Режим доступу: http://robotodavets.in.ua/2016/08/01/podatok-na-vyvedenyj-kapitalzagroza-derzhavi-chy-revolyutsijna-inovatsiya.html - Дата звертання: 18 лютого 2017.
3. Як податок на виведений капітал може допомогти бізнесу? [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://platforma-msb.org/yak-podatok-na-vyvedenyj-kapital-mozhe-dopomogty-biznesu/
4. Соколенко В. А. Вплив законодавчих змін на податок на прибуток підприємств / В. А. Соколенко, А. С. Панченко // Вісник Нац. техн. ун-ту "ХПІ" : зб. наук. пр. Сер. : Актуальні проблеми управління та фінансово-господарської діяльності підприємства. – Харків : НТУ "ХПІ", 2016. – № 43 (1215). – С. 85-90.

В. Шевченко
«Фінанси», 4 курс
ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»
Науковий керівник – к.е.н., доцент кафедри фінансів Сафонова Л.Д.

ПРОБЛЕМАТИКА ДЕРЖАВНИХ ЗАКУПІВЕЛЬ В УКРАЇНІ

Державні закупівлі – інструмент, який вже протягом багатьох років є зручним та дієвим для використання в корупційних схемах. Питання державних закупівель не втрачає своєї актуальності, оскільки в його обговоренні невід'ємною є проблема неефективності використання бюджетних коштів.

Протягом останніх років була здійснена низка впроваджень, які мали сприяти суттєвому скороченню або ж подоланню основних проблем державних закупівель. Однак, на сучасному етапі не можна стверджувати, що ці перевтілення стали дійсно сприятливими та ефективними.

Зокрема, на сьогодні залишається актуальною проблема недосконалості законодавства. До серпня 2016 року у сфері державних закупівель діяв Закон України «Про здійснення державних закупівель» від 10.04.2014 № 1197, мета якого полягала у створенні конкурентного середовища, запобігання проявам корупції та розвитку добросовісної конкуренції. Ухвалення нового законну від 25 грудня 2015 року Верховна Рада України ухвалила Закон України «Про публічні закупівлі» № 922 із поправками та змінами мало зробити систему державних закупівель більш прозорою,

такою, яка надавала б можливість чітко та просто контролювати використання коштів у бюджетах усіх рівнів.

Закон № 922 описує, яким чином мають функціонувати електронні державні закупівлі; встановлює основні вимоги щодо безпеки електронної системи закупівель; наголошує на сутності авторизованого електронного майданчика; визначає три основні процедури державних закупівель, а саме: відкриті торги, конкурентний діалог, переговорна процедура закупівлі тощо [1].

Великі надії покладалися на новостворену електронну систему «ProZorro» - систему, що мала стати основним джерелом контролю державних (публічних) закупівель. Однак, дана електронна система на практиці не створила очікуваного ефекту: тендерна торгівля на сьогодні не вдосконалилася, а самі її учасники навчилися обходити використання системи електронних даних, ігноруючи положення діючого Закону України № 922.

Таким чином, показники, представлені у системі «ProZorro» - абсолютно не достовірні і не можуть бути використані для аналізу ефективності системи державних закупівель та створення певних висновків [2].

Також важливим зауваженням є те, що вся база даних «Prozorro» зберігається на платформі Amazon.com (США). При цьому будь-які юридичні права чи зобов'язання щодо зберігання інформації на цій платформі у ДП «ProZorro» відсутні і на сьогодні належать виключно TransparencyInternational Україна [3].

Іще одна гостра проблема на сьогодні, яка також сприяє викривленню даних системи «ProZorro» - укладання додаткових угод, сутність яких полягає у тому, що після закриття тендеру сторони домовляються між собою про зміни певних умов контракту. Це, по суті, ставить під питання необхідність існування електронної системи «ProZorro» [4].

На даному етапі розвитку системи державних закупівель існують проблеми, вирішити які необхідно у якнайкоротші терміни. З погляду на неефективність існуючої системи, треба прийняти рішення або про впровадження нових законодавчих положень та, як наслідок, нової електронної системи або про трансформацію вже існуючої, зокрема:

1) розробити проект щодовнесеннязмін до Закону України «Про публічні закупівлі»;

2) розробити Методику автоматичного визначення індикаторів ризику;

3) розробити Методику визначення показника економії (оскільки в існуючій системі показники, що визначать економію, спростовують саму сутність поняття економії).

Література:

1. Закон України «Про публічні закупівлі» - № 922 (Електронний доступ - http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/922-19/page)

2. http://publicaudit.com.ua/reports-on-audit/analiz-derzhavnih-publichnih-zakupivel-v-ukrayini/

3. https://www.dzo.com.ua/#main

4. Звіт семінару "Гармонізація законодавства про публічні закупівлі України зі стандартами ЄС у контексті угоди про асоціацію з ЄС»для Верховної Ради від 23.06.17р. (Електронний доступ - http://eupublicprocurement.org.ua/wp-content/uploads/2017/07/Report_on_Verkhovna-Rada_workshop_23-June-2017_UKR.pdf_

О. Шумило, В. Бондарук
«Фінанси, банківська справа та страхування», 4 курс
ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»
Науковий керівник –к.е.н., доцент кафедри обліку і аудиту ІФНТУНГ Савчук Т.В.

ФІСКАЛЬНА РОЛЬ ПДФО В ДОХОДАХ БЮДЖЕТУ УКРАЇНИ

Бюджет країни характеризує рівень економічного розвитку країни. Правильна організація бюджетного процесу і обґрунтований розподіл фінансових ресурсів країни сприяє економічній і соціальній стабільності країни, а також підтримує життєвий рівень населення на належному рівні. Від того, скільки коштів надійде до бюджету країни залежить можливість держави виконувати свої функції, такі як оборона країни, освіта, охорона здоров'я тощо.

Основним джерелом наповнення бюджету виступають податкові платежі. Більшість податків і податкових платежів сплачують юридичні особи. Але є податок, який стосується всіх без винятку працівників, що офіційно оформлені – це податок з доходів фізичних осіб (ПДФО), який разом з військовим збором утримується із кожної заробітної плати (і не тільки). Через сплату цього податку кожен працівник здійснює свій особистий внесок до бюджету країни.

Метою даного дослідження є аналіз надходжень від податку з доходів фізичних осіб в наповнення бюджету України всіх рівнів.

ПДФО замінив раніше існуючий в Україні прибутковий податок з громадян з 1 січня 2004 року.

До 2010 року всі надходження від ПДФО зараховувались до місцевих бюджетів повністю. З 2011 року ці надходження почали розподілятись між державним і місцевими бюджетами. Пропорції такого розподілу з роками змінювались. В перші роки основна сума (90 %) залишалась і надалі на місцях, але вже в 2014 році – цей відсоток почав зменшуватись і склав 82 %, а в 2015 і 2016 роках і ще менше – відповідно 53 % і 56 %. Фактичні результати практично відповідають плановим пропорціям. Таким чином суми податку все більше вилучаються до державного бюджету.

Ставки ПДФО теж змінювалась з роками. Перші 3 роки базовою ставкою утримання з нарахованої оплати праці було 13 %, далі 15 % і з 1 січня 2016 року запроваджена ставка 18 %. Для окремих об'єктів оподаткування чи в окремих випадках застосовувались й інші, відмінні від базової, ставки. Очікувалось, що збільшення ставки оподаткування збільшить відповідні надходження до бюджету. Для перевірки цієї гіпотези проаналізуємо суми надходжень ПДФО до бюджетів відповідних рівнів на основі офіційних звітів про виконання Державного бюджету Державної казначейської служби України [1] (рис. 1).

Як свідчать наведені дані, найменш сприятливим для місцевих бюджетів був 2015 рік, в якому надійшло на 7,6 млрд. грн. менше, ніж у попередньому році. Причиною цього є, насамперед, зміни пропорцій розподілу між бюджетами. Саме в цьому році відбулась зміна пропорцій в бік державного бюджету з 90:10 до 82:18. Загалом же щороку суми утриманого податку зростають. Найбільший ріст припадає на останні 2 роки. Фактичний приріст 2015 року склав 24,8 млрд. грн., 2016 року – 38,8 млрд. грн. Таким чином, підтверджуються очікування від збільшення ставки оподаткування ПДФО. Але, на нашу думку, це не єдина причина. Цьому сприяло також і поступове зростання економіки України загалом. З 1 січня 2017 року вдвічі збільшився розмір мінімальної заробітної плати з 1600 до 3200 грн. Тому очікується, що у 2017 році суми надходжень від цього податку зростуть ще більше.

Дане очікування підтверджує і проведене економетричне моделювання (рівняння наведене на рисунку 1). Зокрема, на основі регресивного аналізу побудована лінія тренду, яка і дала можливість спрогнозувати очікувані суми податку на наступні 2 роки. Про достовірність розрахованої моделі і адекватність апроксимації свідить високе значення коефіцієнта детермінації – R^2, значення якого близьке до одиниці, що свідчить про високу ступінь співпадіння лінії тренда з фактичними даними.

Внесок ПДФО в наповнення бюджету характеризує питома вага цих сум в загальній сумі податкових надходжень. Щодо держаного бюджету, то вага податку за аналізований період з 2008 по 2016 рік у загалом податкових надходженнях зріс з 0,2 %

у 2011 році до 12 % у 2016 році. Для місцевих бюджетів роль цього податку є визначальнішою: від 77 % у 2008 році, 74 % - у 2011 році і до 54 % у 2016 році. Забравши частину надходжень від цього податку з місцевих бюджетів держава суттєво погіршила фінансування місцевих потреб і заставила шукати інші джерела наповнення.

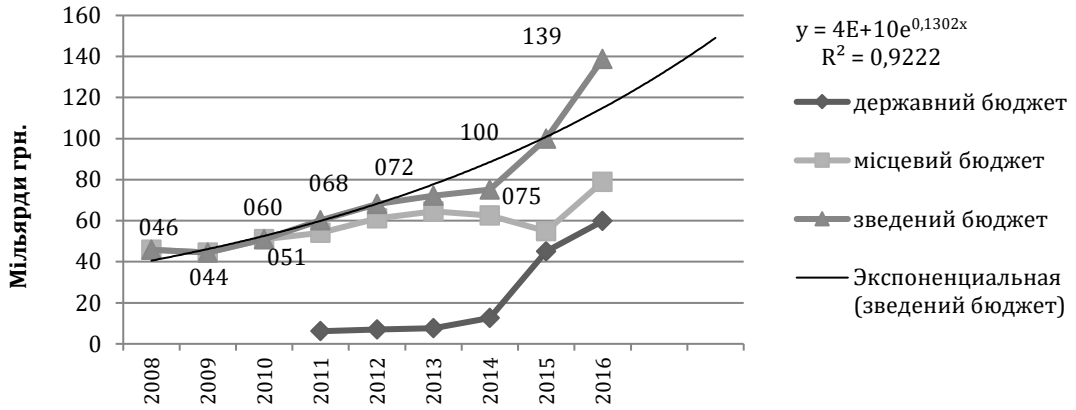

РИС. 1. ДИНАМІКА НАДХОДЖЕНЬ ПДФО ДО БЮДЖЕТУ

Наскільки добре держава справляється з своїм завданням збирання бюджетних коштів свідчить рівень виконання бюджету. За аналізований період ситуація з виконанням плану надходження коштів від ПДФО значно покращилась. За період з 2008 року до 2014 року включно щодного разу не вдалось виконати план. І тільки в останні роки не тільки вся запланована сума була зібрана, але і значна сума була одержана понад заплановану величину: у 2015 перевиконання склало загалом 8,7 млрд. грн., у 2016 році – 9,9 млрд. грн. Якщо така картина буде і надалі – це стане вагомим чинником стимулювання розвитку економіки країни.

Таким чином, на основі проведеного аналізу встановлена важливість ПДФО для наповнення бюджетів, особливо місцевих. Щороку суми цих надходжень зростають, що свідчить про те, що внесок кожного офіційно оформленого працівника в Україні в бюжетному процесі теж зростає.

Література:

1 Виконання Державного бюджету [Електронний ресурс] / Державна казначейська служба України. – Режим доступу : http://www.treasury.gov.ua/main/uk/doccatalog/list?currDir=146477

L.Bench
PhD, Assoc. Prof., Department of Finance,
Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman
Y.Troyan
"Personnel Management and Labor Economics'', 3rd year Student,
Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman

CURRENT ISSUES OF FISCAL POLICY

The importance and the role of fiscal policy has been increasing, especially since the world crisis of 2008-2010. Fiscal policy has been given a priority role in ensuring economic growth in the post-crisis period, which is the subject of many modern reserches. R. Solow, a winner of the Nobel Prize, argues that "the focus on traditional monetary policy, which, however, does not need to be abandoned, has exhausted its potential, and today it is necessary to turn to even a direct fiscal policy or innovative ideas about the using of money and loans". This opinion is supported by other winners of the Nobel Priz such as M. Spence, J. Stiglitz and other scientists. J. Stiglitz stresses that "before the crisis, in some countries, there was a

perception that fiscal policy was less effective than monetary policy. And now we return to a situation, in which fiscal policy really matte rs" [1].

Fiscal policy is the use of government spending and taxation to influence the economy" [2]. As usual, the fiscal policy is used governments for both improving strong and sustainable economic growth and reducing poverty in the country. Economic impact is carried out by changing the level and types of taxation, composition of costs, form and extent of borrowing. There are two types of fiscal policy: discretionary (the one regulated by the government) and automatic (the one which functions without government regulation). The meaning of the discretionary fiscal policy contains the changing in the amount of tax deductions, the cancellation or introduction of certain taxes or tax breaks, the introduction of state investment projects and the implementation of transfers that are not tied to income levels. The automatic fiscal policy functions in the form of taxes, the amount of which depends on the level of income, and transfers related to the level of income.

When the government regulates fiscal policy, it can define both short-term and longterm goals. For example, in the short period of time the government can stimulate a diseased economy by reducing its external vulnerability or by combating inflation, and in the long period of time it can encourage sustainable economic growth or poverty reduction. Although governments of many countries have decided to change their views on the role of fiscal policy, the global fiscal forecast is still uncertain due to uncertainty about future policies and macroeconomic risks. In developing countries, the emerging market is expected to face with a situation, in which debt exposure and contingent liabilities may increase, particularly those, which are related to implicit state guarantees for corporate loans [2]. Such situation can have several reasons, among which are a significant increasing in the rate of exchange of the US dollar, a decreasing in commodity prices and a rapid increasing in discount rates.

Ukraine faced with such economic problems as excessive debt burden, excess of state needs and obligations, inefficient use of the tax system and a great part of the budget expenditures and the lack of a methods of high quality public finance system. If we take into account all the above-mentioned problems, we will see that the main task of Ukraine should be the creation of a fiscal policy which would give an impetus to the growth of the national economy and with a help of which a great variety of social problems could be solved. The fiscal policy should meet the criteria of transparency, certainty, clarity and quality.

The fiscal deficit is projected to widen to 3.5 percent of GDP in 2017 due to higher public sector wages and spending on social programs. Mitigating macroeconomic vulnerabilities by reducing the fiscal deficit to 2.5 percent of GDP in 2018 will require adopting pension reform, improving targeting of housing utility subsidies, and implementing education and health reform in a manner that improves the quality of services while reducing the wage bill. Ukraine needs a systematic fiscal consolidation effort, or it will have to rely on ad hoc revenue measures and expenditure cuts, which would undermine debt sustainability, growth prospects, and the quality of social services [4]. Consequently, the Ukrainian fiscal policy should be an integral part of macroeconomic policies orientated for achieving long-term goals to ensure sustainable economic growth.

References:

1.Andersen K. Rethinking Economicsin Changed World / K. Andersen / Finance and Development . – IMF. – June. – 2011. [Electronic resource]. - Accessible at: http://www.imf.org/external/pubs /ft/fandd/2011/06/Andersen.htm

2.Horton M., El-Ganainy A. Back to Basics: What Is Fiscal Policy? / M. Horton, A. El- Ganainy / Finance and Development. – IMF. – June. – 2009. [Electronic resource]. - Accessible at:http://www.imf.org/external/pubs/ft /fandd/2009/06/basics.htm

3.IMF Fiscal Monitor: Achieving More with Less, April 2017 / IMF Fiscal Monitor. – IMF. – April. – 2017 [Electronic resource]. - Accessible at:file:///E:/Download/fm1701%20(3).pdf

4.Ukraine Needs Faster Growth of 4 Percent or More. Economic Report .- World Bank. – Octorber. – 2017. [Electronic resource]. - Accessible at: http://www.worldbank.org/en/news/ pressrelease/2017/10/03/ukraine-needs-faster-growthof- 4-percent-or-more

M. Jozhykov, A. Rybalko
"Finance, Banking and Insurance", 3rd year Student
Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman
Scientific Supervisor – PhD in Economics, Assoc. Prof., Department of Finance Suschenko O.

SPECIAL ASPECTS OF BLOCKCHAIN TECHNOLOGY IN FISCAL POLICY

1.Fiscal policy and blockchain. Blockchain is one of the truly revolutionary technological breakthroughs of the past two decades. Structurally, a blockchain is a network that timestamps transactions by hashing (an indelible stamping mechanism) them into an ongoing chain of transaction grouping or blocks, each containing new information plus a hash of the prior block. This chain of blocks is secured by encryption proofs which currently use enormous computing power of distributed servers which compete to get paid to validate and process transactions, known as "mining" [2]. As the main aim of fiscal policy is to maintain the condition of full employment, economic stability and to stabilize the rate of growth all of the advantages of blockchain technology can be used to reach the brand new, more efficient level of microeconomic and macroeconomic relations – all economic processes can be done faster, more reliable and way more transparent.

2.What is the connection between blockchain and fiscal policy. Blockchain technology is the contemporary solution to "Cashless economy" question, and one important part of such kind of economy, is a fiscal policy. There are some benefits of Blockchain Fiscal Policy from UK PwC specialists:

- First of all Blockchain technologies, can help with tax *transperency.* A transparent ledger that allows access to financial records in real-time is invaluable in relation to test the accuracy of the pricing model used, especially where the transactions are high risky, say because one of the parties is resident in a tax haven [5]. Going a step further, the distributed ledger could be viewable by the tax administrations of more than one country at the same time, making possible joint assurance activity by tax administrations, subject to the relevant tax treaties .
- The question which we are trying to solve from the "barter economy" age is *transfer pricing*. If transactions were recorded on a distributed ledger and paid through a smart contract that calculated the correct VAT, the tax due could be split from the payment as it is made by the customer and be sent directly to government, resulting in significant reduction of transaction costs and reducing the risk for fraud.
- The information about taxes is usually travelling to taxpayers through long tables of *red tape*. Blockchain could equip the tax authorities with the necessary tools to tackle the problems of global tax compliance, as it provides an unbiased tool essentially designed for uploading and sharing sensitive information between unrelated and untrusting parties [6].

3.International Blockchain technologies experience. Many key central banks – including the German Bundesbank, Bank of China, Bank of England, US Federal Reserve, Australian Reserve Bank, South African Reserve Board, European Central Bank and Bank of Japan – have recently disclosed their intensive internal research engagement with blockchain.

Some tax administrations have already introduced distributed ledger technology into their domestic infrastructure. Currently, Estonia uses distributed ledger technology, developed domestically, known as Keyless Signature Infrastructure (KSI), that enables citizens to access their records stored in governments registers to verify their integrity .

In October 2016, Sheikh Hamdan Bin Mohammed Bin Rashid Al Maktoum, the Crown Prince of Dubai, announced on Twitter Dubai's goal to become the first government in the world to execute all of its transaction onto a blockchain by 2020.

Some US states are taking it upon themselves to realize the benefits of blockchain: the Delaware Blockchain Initiative, launched in 2016, aims to create an appropriate legal infrastructure for distributed ledger shares, to increase efficiency and speed of incorporation

services. Illinois, Vermont, and other states have since announced similar initiatives. Startups are assisting in the effort as well: in Eastern Europe, the BitFury Group is currently working with the Georgian government to secure and track government records.

4.Implementation of Blockchain technologies in Ukraine. An important decision was taken by the Government of Ukraine in cooperation with BitFury Group 5/24/2017 likely, it gives rise to the development Blockchain in the interests of Ukrainian society [3]. It is the beginning of Blockchain economy in Ukraine, and on this base we can work on monetary and fiscal questions. The recentness of this decision must not be a threat to a deep implementation of Blockchain technologies, because of the novelty of this kind of technologies in the whole world. The next right step could be an implementation of smart contracts of Blockchain in the tax channeling process, which will provide higher level of tax compliance. Also this step will increase investment appeal, because of eliminating the corruption base, accounting fraud in governmental finances and personal profit of tax bureau.

5.Conclusion. Nowadays, in Ukraine we have all major conditions to set up highly efficient fiscal policy system based on Blockchain technology (because we already signed partnership agreement with BitFury Group) and need only implement smart contracts and other major Blockchain instruments in our economy.

References:

1. Bitcoin: A Peer-to-Peer Electronic Cash System, Satoshi Nakamoto [Web Source]: https://bitcoin.org/bitcoin.pdf
2. Ethereum: A Next-Generation Smart Contract and Decentralized Application Platform [Web Source]: https://github.com/ethereum/wiki/wiki/White-Paper
3. The Cabinet approved the implementation of Blockchain technology in the work of the State Register of Rights to Real Estate and the CETAM system [Web Source]:]http://interfax.com.ua/news/economic/423685.html
4. The Blockchain Alternative: Rethinking Macroeconomic Policy and Economic Theory, Kariappa Bheemaiah; Apress
5. How blockchain technology could improve the tax system, PwC [Web Source]: https://www.pwc.co.uk/issues/futuretax/how-blockchain-technology-could-improve-tax-system.html
6. Blockchain: Taxation and Regulatory Challenges and Opportunities, , NET [Web Source]: https://www.wu.ac.at/fileadmin/wu/d/i/taxlaw/institute/WU_Global_Tax_Policy_Center/Tax___Technology/Backgrd_note_Blockchain_Technology_and_Taxation_03032017.pdf

O. Chaban
"Economic of enterprise", 3rd year Student
Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman
PhD in Economics, Assoc. Prof., Department of Finance Kurylo O.

MODERNIZATION OF THE TAX SYSTEM OF UKRAINE ON THE EXAMPLE OF SINGAPORE

Despite the fact that in recent years Ukraine has improved its position in the ease of doing business, according to a global study Doing business-2017, which includes such indicators as:

- company registration;
- obtaining a building permit;
- connection to power supply systems;
- registration of property;
- etc

Having taken the eighth place. The slight improvement in the situation and the "low" position of Ukraine indicate a reduction in investment attractiveness, an increase in the level of shadowing, and the fall of key indicators of competitiveness.

The tax system does not allow financing the revenue side of the budget - we have a constant budget deficit, which causes a constant need for loans. Corruption schemes, large scale

shadow economy, tax evasion, burdensome tax procedures, uneven tax burden remain the main problems of the Ukrainian tax system.

The tax system of Singapore and how their experience can help us : Exactly Singapore can serve as an example, because at one time this country was an English colony and only the right choice of the vector of development, has allowed Singapore to become the leader of world economic ratings.And in this they helped tax instruments,lets consider and compare them:

The one-level tax system: The rate of income tax companies in Singapore is 17%, which is slightly less than in Ukraine (18%). However, there is no further taxation of shareholders' equity. In Ukraine, the same company pays 18% of the tax on profits, and then another 5% of the tax on dividends.

Territorial Taxation Principle: Residents pay taxes only on income from a source in Singapore at a progressive rate of 0% to 20% (the rate depends on the amount of income). Income from a Singaporean non-resident company, obtained from foreign sources and not transferred to Singapore, is not taxable at all.

VAT: An analogue of VAT in Singapore - a tax on goods and services. At the moment, the current rate of this tax is 7%. The mandatory registration of a taxpayer for goods and services in Singapore is foreseen for entities with a turnover of more than $ 1 million (approximately UAH 7.5 million) over the past 12 months .In Ukraine, the basic VAT rate is 20%, the threshold for mandatory registration by the taxpayer is 300,000 UAH.

Tax privileges and business preferences: Singapore has tax incentives for newly created companies in the first three years of operations. In the event of the use of tax incentives for newly-created companies, the first 100,000 Singapore taxable income taxed during the first three years of operation is exempt.

The next taxable income of 200,000 Singapore dollars is a reduced tax rate of 8.5%. The use of this privilege is possible if the company is based in Singapore and is a tax resident in Singapore, with a maximum of 20 participants, of which not less than 10% are individuals.

Also important to compare the structure of tax revenues to the budget of Ukraine and Singapore:

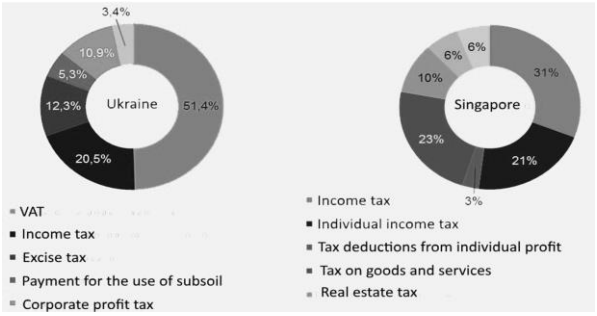

FIG.1. STRUCTURE OF TAX REVENUES, 2014

Source: http://businessviews.com.ua/ru/economy/id/ne-znajete-jak-zrobiti-podatkovu-reformu-podivitsja-na-singapur-962/

For Ukraineit is not proposing a significant reduction in tax rates for basic taxes, which will significantly reduce budget revenues. For us, the most important taxes to fill the budget in 2017 are VAT, personal income tax, excise tax and corporate income tax.

That is, the main objective of modernizing the tax system in Ukraine is to reduce dependence on indirect taxation, reorienting to the effective administration of direct taxes, and creating tax incentives for venture capital companies in high-tech areas - this will help attract investment in Ukraine.

References:

1. DoingBusiness 2017: http://www.doingbusiness.org/reports/global-reports/doing-business-2017
2. Vkurse:http://vkurse.ua/ua/economics/singapur-vs-ukraina.html
3. Magazine “Sogodni”:https://ukr.segodnya.ua/life/stories/singapur-recept-procvetayushchego-gosudarstva-ot-li-kuan-yu-614925.html

4. http://www.rusnauka.com/17_SSN_2007/Economics/22270.doc.html

I. Liashenko
"International Business", 2nd year Student
Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman
Scientific Supervisor – PhD in Economics, Assoc. Prof., Department of Finance Kotina H.

SUBSIDIES IN UKRAINE: OPTIONS AND POSSIBLE PERSPECTIVES

After having the difficult political situation in Ukraine in 2014, prices for natural gas and electricity have risen suddenly. However, our society was not prepared for such a dramatic change with a minimum wage of 1218 UAH (information for January 1, 2015) [7]. Therefore, the government ensured social protection for low-income families in Ukraine in conditions of rising prices and tariffs for housing and communal services by providing state social assistance in the form of a monthly targeted non-cash subsidy for reimbursement of expenses for payment for the usage of housing or its maintenance and utilities, as well as once per Cash subsidy year for the purchase of liquefied gas, solid and liquid stove domestic fuel [3].

The World Bank has been assisting energy tariff and subsidy reforms in Ukraine since 2014. The initial assistance included assessments of the poverty, social, and fiscal impacts of reforms as well as recommendations on the options for implementing tariff reforms in an affordable and socially acceptable manner (including support for public communication and scaling up the Housing and Utilities Subsidy (HUS) Program).

This work is supported by the Energy Sector Management Assistance Program (ESMAP), a global knowledge and technical assistance program administered by the World Bank to assists countries to increase their know-how and institutional capacity to achieve environmentally sustainable energy solutions for poverty reduction and economic growth. ESMAP is funded by Australia, Austria, Denmark, Finland, France, Germany, Iceland, Lithuania, the Netherlands, Norway, Sweden, the United Kingdom, and the World Bank Group [4].

In our work, we analyzed tariffs for utilities in such European countries as Poland, Italy and the Sweden and investigated their methods of struggling with high prices for utilities. Poland is the closest neighbor, and it has a price of 13.78 UAH / m3 comparing with our country in June 2017. In Italy, this value is 24.05 UAH / m3, and Sweden pays 72.53 UAH / m3 [2]. Even under such conditions, these countries have a different system of assistance. They do not practice subsidies for utilities, but help those who rent houses, private entrepreneurs and a separate subsidy for housing and communal services (additional payment for housing and communal services). Meanwhile, Sweden is making a transition to alternative electricity, and Poland has approved a project to refuse from Russian gas till 2021 [10].

After analyzing the number of families in Ukraine that received subsidies, we have the following information: government allocated 24 billion UAH in 2015 and 5.5 million people had got their help. In 2016 35 billion UAH was allocated and 6.4 million people had got it. In 2017 61 billion UAH were allocated and number of people received payments increased to 7 million 29 thousand [5], [6]. There are some changes in the law №76 from April 26, 2017 [9]. The main of them are:

1) the terms of the heating season are changed (not from October 1 to April 30, but from October 16 to April 15);

2) income is taken into account not for the last year, but for half a year;

3) the social norm for disabled people has increased (there would be counted two living wage levels in the amount of 3248 UAH.), and norm for unemployed people has increased from 49 square meters. m to 75 sq. m. m;

4) people who have debt do not get the subsidy;

5) society introduced new standards for heating [1].

After analyzing this situation in our country and taking into account the experience of Central European countries, we concluded that the system of assistance to the population takes a significant part of the expends of the Ukrainian budget [8]. Unfortunately, we do not have the proper documentation that these funds are correctly used. After all, there is neither official confirmation of the income of citizens nor the services controlling the correctness of subsidies and calculating the mandatory fee. Moreover, every mistake can cost the state dozens of thousands of UANs!

References:

1. Communal subsidy calculator / electronic resource http://teplo.gov.ua/rozyasnennya-po-subsidiyam/92.html
2. Eurostat Statistic Explained / second_half_2015_([1])_(EUR_per_kWh)_YB16.png http://ec.europa.eu/eurostat/statisticsexplained/index.php/File:Natural_gas_prices_for_household_consumers
3. Law № 76-VIII "On the State Budget of Ukraine for 2015 "
4. Maksymenko-Ukraine. Energy-Tariffs-and-Subsidies-2014-2017.pdf
5. Ministry of Finance of Ukraine / electronic resource - https://minfin.com.ua
6. Ministry of Justice of Ukraine / electronic resource - https://minjust.gov.ua/m/str_33343
7. Ministry of Regional Development of Ukraine /electronic resource - http://www.minregion.gov.ua
8. Ministry of Social Policy of Ukraine / electronic resource - http://www.msp.gov.ua
9. Resolution No. 848 "On Simplification of the Procedure for Granting Subsidies to the Population for Reimbursement of Costs for the Payment of Housing and Communal Services, Acquisition of Liquefied Natural Gas, Solid and Liquid Oven Household Fuel"
10. Subsidies and costs of EU energy@ Ecofys 2014 by order of: European Commission

A. Moseichuk
"International economy", 3rd year Student
Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman
Scientific Supervisor – DSc in Economics, Prof., Department of Finance Paientko T.

GOVERNMENT BONDS AS AN INSTRUMENT OF RISING FUNDS FOR ENVIRONMENT PROTECTION

The world community is standing in the way of financial, economic and ecological issues, which are believed to be among the most argued topics nowadays. Paris climate accord is one of the most recent and hotly debated international agreements, which aims to resolve the global climate change threat by maintaining a global temperature rise at a certain figure and limit the temperature increase. Among various paths of reaching these indicators, this agreement obliges countries to make finance flows consistent with a pathway towards low greenhouse gas emissions [2, p. 3]. Therefore, the posed topic is relevant, since the governments all over the world are trying to respond to the rising threat of climate change using financial instruments. According to the data provided by World Bank there are 15 countries and jurisdictions which have already implemented direct pricing of carbon dioxide emissions at either national or sub-national level [3, p. 2-3].

There are far too many programs, which are funded by Ukrainian government, and ecology does not seem to be of a vital importance at the present time. So, the current problem is to provide funding for this kind of government programs.

This paper attempts to delineate the mechanism of financial assets engagement, such as government bonds, as an alternative method of stabilizing ecological situation in Ukraine.

What if so-called 'ecological' tax introduced in Ukraine is detrimental for the national companies? They would have to charge high prices for their products in order to pay for pollution they cause. This would definitely affect their profits. As a result, the amount of money raised with this financial instrument would not be enough to invest in any government program of nature protection or air-purification, because the gathered sum of money will become gradually less each year. For this reason, government could encourage companies to invest into environment protection by issuing financial assets under certain purchase conditions. For

instance, a company which intends to emit large quantities of CO2 this year would have to buy privileged government bonds, so that it could diminish its tax burden, be it a pollution tax or any other kind of it (fig.1).

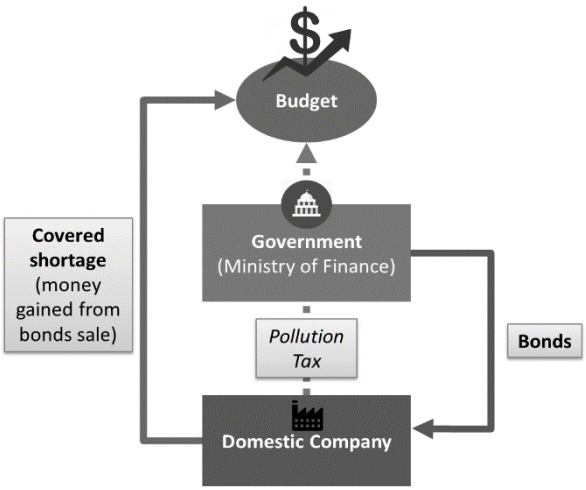

FIG.1. SCHEME OF BONDS ENGAGEMENT

As demonstrated at the figure below, there are two ultimate parties involved in this mechanism. These are the Ukrainian government (the Ministry of Finance of Ukraine and budgeting institutions) and investors (which are the domestic companies).

Government is an essential party with the majority of responsibilities. Its participation is obligatory due to the following reasons: Ministry of Finance has solely right to plan the budget and issue the government bonds in case of budget shortage (deficit); government inspects and validates the programs proposed by the budgeting institutions.

Domestic companies, which can be also called 'dependent parties', have only two functions: they pay pollution taxes and buy financial assets for the purpose of reducing fees and keeping prices low.

There are specific advantages to the implementation of the described mechanism:

- country becomes a lucrative place for foreign investors and companies;
- government fosters the development of small businesses (it would be cheaper to produce with this type of bonds available);
- Ecological programs are funded appropriately.

Admittedly, this method of program financing would not have any disadvantages in the country with a stable economic growth and political stability, but in Ukraine there are several obstacles, which might hinder the process of putting it into effect.

- The Corruption Perceptions Index. In year 2016 Ukraine scored 29 points which is an extremely low result.
- Government would definitely have to pay off debts someday. It means that government bonds are the financial assets of short-term incomes.

However, pollution taxes are considered to be the most effective way to protect nature and prevent air-pollution, they also create a 'lose-lose' situation. Government expenditures remain underfinanced and the requirements of ecology program are not met in a proper way, and the company experiences a lasting decline of revenues. Financial assets engagement is a possible way of settling this problem, despite the short-term benefits for country.

References:

1. World Bank Group. State and Trends of Carbon Pricing. Washington DC. September 2015 [Electronic source]. – Available at// https://www.worldbank.org/content/dam/Worldbank/document/Climate/State-and-Trend-Report-2015.pdf (Accessed 2017-10-30).

2. United Nations. Paris Agreement. 2015 [Electronic source]. – Available at// http://unfccc.int/files/essential_background/convention/application/pdf/english_paris_agreement.pdf (Accessed 2017-10-30).
3. World Bank Group. Putting a Price on Carbon with a Tax [Electronic source]. – Available at// https://www.worldbank.org/content/dam/Worldbank/document/SDN/background-note_carbon-tax.pdf (Accessed 2017-10-30).

O. Parfonov
«Finance and credit», 6th year Student
Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman
Scientific Supervisor – PhD in Economics, Assoc. Prof., Department of Finance Zhyber T.

CONTROL OVER BUDGETARY FUNDS USE: ISSUES OF EFFICIENCY

Effective usage of the budget funds always was an important issue for Ukraine, especially now when economic situation begin to recover so every additional resource must use with the maximum return. With this purpose, the State Audit Office of Ukraine was created instead of the State Financial Inspection on October 28, 2015. However, the effectiveness of audit and control over the usage of budgetary funds is still a new and insufficiently researched field for domestic finance theory and, especially, new audit practice.

Let us describe and systematize explaining the control mechanism used in Ukraine and other countries. The budgetary funds usage efficiency as a concept of financial law is a qualitative level of public financial activity, characterized by simultaneously effective, targeted, economical and timely spending of public funds [1].

Existing system of the budgetary funds control disadvantages caused mainly by the predominance of the control financial transactions which already done. This method had intended only to carry out the data and did not give an opportunity to prevent a budget offense. The only form of control over the budgetary funds of a non-fiscal nature, which is aimed prevention of budget violations, is a public audit of using budget funds effectiveness.

An audit of efficiency means the verification of procedures and methods of the economic system functioning for the assessing profitability purpose and effectiveness. The effectiveness of human, financial and other resources monitored during the effectiveness audit, the evaluation of the results makes through their monitoring, analysis of measures eliminate the previously identified shortcomings [2].

Auditing is a cornerstone of good public sector governance. By providing unbiased, objective assessments of whether public resources are managed responsibly and effectively to achieve intended results, auditors help public sector organizations achieve accountability and integrity, improve operations, and instill confidence among citizens and stakeholders. [3]

Nowadays Ukrainian government pay more attention to the detection and control on the process elements rather than evaluation of the costs performance. But the reform has already achieve some results: 1. The amount of compensate losses of budget funds in comparison with maintenance costs consist more than 121%. 2. The State Service has provided reporting about almost 2.7 thousand control measures in more than 2,400 enterprises, institutions and organizations. 3. Compensation for financial and material resource losses set more than 611.5 million USD in total amount.

The Ukrainian audit conducted according to national standards, which are international standards in essence with certain changes for the adaptation to Ukrainian realities. Despite this, we can learn something from foreign experience.

Entities throughout the world in the public sector are structured with different and possibly overlapping mandates and jurisdictions there is no single governance model applies to all of them. Nevertheless, certain governance principles are common across the public sector. Common principles of corporate governance encompass the policies, processes, and structures

used by an organization to direct and control its activities, to achieve its objectives, and to protect the interests of its diverse stakeholder groups ethically.

A rising trend of budget expenditures is observed in today`s world trends, increased relevance of effective use of budget funds allocated for their implementation. This requires the introduction of tools to control their improvement, in accordance with the complex mechanisms for developing, approving, executing and identifying the consequences of implementing programs.

For example, The National Audit Office in England seen an opportunity to influence on budget effectiveness when had started reform in 2009. They achieved the decreasing of budget expenditures more than fifth times in real terms from 2009/10 to 2017/18. For protection some budget parts sake such as health, education and international activities budget expenditures requires greater reductions in other directions, for example costs for local government and policing [3].

Each country have their own different experience in the practice of monitoring the effectiveness of activities. In some of them, in particular Germany, the Netherlands, the United States, the state financial control body organizes this work through its separate department. In other countries, control over program implementation integrated with financial control [5].

An important feature of improving the structure of foreign bodies of state financial control is the formation and gradual autonomy of departments, divisions and groups of audit of administrative activity. This practice applied in the UK, Ireland, the Netherlands, Belgium, Denmark, Sweden, Spain, Iceland, Australia, Norway, South Korea and other countries. Such divisions have been created in Eastern Europe recent years. Note that in foreign practice, the audit of administrative activities is pay no less importance than financial audit.

Financial auditors in some countries carry out a critical evaluation of the implementation of projects and programs through case studies. In the Office of the Chief Controller-Auditor of Ireland, such studies are organized in the form of a project audit, which aims to assess the financial aspects of the project and the consequences of its implementation.

The study of advanced foreign experience is of great importance for strengthening the status of the national system of control and audit, as it enables to apply creatively the practical experience of developed democratic countries in the formation of organizational-legal and theoretical and methodological principles of introducing an audit of efficiency in various sectors of the Ukrainian economy, promotes the recognition and an understanding of its content and awareness of the place it occupies in the practical activities of the organizations conducting such an audit, and the auditors as direct executives.

Ultimately, in public sector auditing strengthens public governance by providing for accountability and protection of the core values of the public sector entity, ensuring managers and officials conduct the public's business transparently, fairly, and honestly, as well as with equity and integrity. Elected and appointed officials at all levels of the public sector should support effective audit activities by establishing independent audit functions that meet all of the key elements.

References:

1. Барыкин Е.А. Организационно-правовые основы реализации принципа эффективности публичных расходов в Российской Федерации: автореф. дис. На соискание учен. степени канд. юрид. наук: спец. 12.00.14 – / Е.А. Барыкин. – М., 2011. – 29 с.
2. Гордєєва Т. А., Петришина О. В. Імплементація аудиту ефективності використання бюджетних коштів у практику державного фінансового контролю //Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки. – 2015. – №. 3 (3). – С. 32-34.
3. Supplemental Guidance: the role of auditing in public sector governance 2nd edition Release Date: Jan. 2012 - https://na.theiia.org/standards-guidance/Public%20Documents/Public_Sector_Governance1_1_.pdf
4. Державний фінансовий контроль виконання бюджетних програм [Текст] / Т.І. Єфименко, І.Б. Стефанюк, Н.І. Рубан, М.В. Бариніна-Закірова, А.В. Мамишев, К.В. Павлюк. – К.: НДФІ, 2004. – 320 с.
5. Amyas Morse Breaking out: public audit's new role in a post crash world. Source - http://www.accaglobal.com/content/dam/acca/global/PDF-technical/public-sector/tech-tp-bopan.pdf

Чумакова, І.Ю. Аудит ефективності: зарубіжний досвід та українські реалії [Текст] / І.Ю. Чумакова // Бухгалтерський облік та аудит. – 2009. – № 1. – С. 55–62

I. Petrus
"International Business", 2nd year Student
Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman
Scientific Supervisor – PhD in Economics, Assoc. Prof., Department of Finance Stepura M.

THE FINANCIAL ESTIMATE OF THE LARGEST TAXTPAYERS IN UKRAINE (KYIV CONFECTIONERY FACTORY ROSHEN)

The economic system of Ukraine is constantly developing. And one of the main element of it`s a financial state of enterprises. Nowadays the development of private business is one of the main directions of the country's economic development. The analyze of the financial statement of corporation helps to identify and resolve existing problems in time.

PJSC "Kiev Confectionery Factory Roshen" is one of the fours Ukrainian confectionery Roshen factories, that produces chocolate and biscuit products. Roshen production facilities are situated in 3 countries, and products can be find in 35 countries all over the world. Today, the assortment of the company includes about 350 different confectionery products such as chocolate, candy, cakes, cookies and marmalade.

In the market economy, the enterprise should provide such state of its financial resources with the help of witch it would be able to fulfill its financial obligations to the business partners, owners and employees.

The financial state of the company is a complex of characteristics that determine the quality of enterprise`s activities. The financial state of an enterprise can be defined as a measure of its provision with the necessary financial resources and the way of their rational allocation in oder to provide the effective economic activity and timely payment of the obligations.

Confectionery Corporation ROSHEN is one of the largest taxpayers in Ukraine. The total amount of the taxes annually paid to the budget of Ukraine annually is about 50 million dollars.

The analysis of financial indicators of PJSC "Kyiv confectionery factory" Roshen " in 2015-2016 years shows that the company had unstable financial state. It was connected with a difficult politicion situation in 2014. So, during 2014 Ukraine's economy was in a deep crisis and just only in the end of 2015 the government managed to improve this situation.

In 2015 PJSC "Kiev Confectionery Factory Roshen" reduced net profit thrice compared to 2014. The net profit was 11.021 million hryvnias.

According to the company's announcement which were held on April 25, the company's assets reduced to 10% to 705.08 million UAN, fixed assets - to 15%, to 603.02 million UAN. In 2015 retained earnings of PJSC "Kyiv confectionery factory Roshen" increased to almost 3% - to UAH 350.7 million, but long-term liabilities reduced to 17% - to UAH 43.7 million, current liabilities – to 39%, up to UAH 130.99 million.

In 2016 PJSC Kyiv confectionery factory Roshen reduced its net profit in 2.8 times compared to 2015. So the profit was 3.92 million UAN.

According to the announcement of the shareholders, the company's assets during the year reduced to 6.5% - to UAH 659 million, capital assets - to 4.4% to UAH 576.36 million.

In 2016 the undivided profits of the Roshen confectionery factory increased to almost 1.2% to UAH 354.9 million, while long-term liabilities reduced to 15.4% t o UAH 36.9 million, current liabilities - to 39% to UAH 86.9 mln. Indebtedness of PAO reduced to 21% - to UAH 73.64 million. Speaking about 2017, the company plans to increase profits in compare to 2016.

So, during the last two years we can observe a significant reduction in the corporation`s profits and the reduction in assets due to the economic situation in the country. Nevertheless, Roshen has a number of competitive advantages and according to the American edition of *Candi Industry*, in 2017, Roshen takes 24th place in the ranking of the world's largest confectionary

companies (for example, Konti and AVK rank 43 and 67 places). It is important for Ukraine to maintain the confectionary companies in order to develop the country's economy and expand external economic relations.

References:

1. Зятковська Л.І. Методологічні засади фінансового забезпечення підприємств / Л.І. Зятковська // Фінанси України. – 2007. – № 6. – С. 148-155.

2. Крамаренко Г.О., Чорна О.Є. Фінансовий аналіз/ Г.О. Крамаренко, О.Є. Чорна // Навч. підручник. – К.: Центр учбової літератури, 2008. –392 с.

3.Аналіз фінансового стану підприємства. - [Електронний ресурс] - http://bibliofond.ru/view.aspx?id=486067

4. Київська фабрика «Рошен» скоротила чистий прибуток в 2,8 разів. - [Електронний ресурс] - http://agravery.com/uk/posts/show/kiivska-fabrika-rosen-skorotila-cistij-pributok-v-28-raziv

5.Офіційний сайт корпорації ROSHEN. – Режим доступу: https://www.roshen.com/firmovi-magazyny/aktsiyi

6. Фабрика Рошен у Києві скоротила прибуток у 3 рази. - [Електронний ресурс] - http://www.agronews.ua/node/76175

7. Фінансова звітність ПАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен» за 2015 рік. – [Електронний ресурс] // Офіційний сайт державної установи «Агентство з розвитку інфраструктури фондового ринку України». – Режим доступу: https://smida.gov.ua/db/emitent/report/year/xml/show/70473

8. Фінансова звітність ПАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен» за 2016 рік. – [Електронний ресурс] // Офіційний сайт державної установи «Агентство з розвитку інфраструктури фондового ринку України». – Режим доступу: https://smida.gov.ua/db/emitent/year/xml/showform/92720/162/templ

9. Чи зростає бізнес Петра Порошенка, поки він керує країною. - [Електронний ресурс]- https://www.epravda.com.ua/publications/2017/06/12/625865/

10. Шляхи покращення фінансового стану підприємства. - [Електронний ресурс] - http://naub.oa.edu.ua/2014/shlyahy-pokraschennya-finansovoho-stanu-pidpryemstva/

N. Pivtorak

"International Business", 2nd year Student

Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman

Scientific Supervisor – PhD in Economics, Assoc. Prof., Department of Finance Stepura M.

FUNDS ALLOCATION IN UKRAINE IN TERMS OF DECENTRALIZATION

Decentralization reform, started in Ukraine, meens implementation of the events' system, aimed at settlement of powers between state government, regions and local communities. Decentralization is the process of distributing or dispersing functions, powers, budgets away from a central location or authority to local governments. Therefore study foreign experience of development effective mechanisms of funds' and authority's disposition is becoming more actual (6).

Financial decentralization has made local budgets independent from the state budget and and created opportunities for planning the development of territories (table 1). The first step was the task of financial decentralization, which started from adoption of amendments to the Budget and Tax Code of Ukraine.

Table 1

ADVANTAGES AND DISADVANTAGES OF DECENTRALIZATION

Advantages of decentralization	Disadvantages of decentralization
Limiting the power of the central government	The decline in central government control over public funds
Maximization of social security, social stability	Various qualifications of local authorities
Improving the management efficiency and reducing corruption	
High level of targeting at funds' disposition	

Learnt about the Polish experience of decentralization, we can say that public experts have borrowed a lot from there (2):

1) The development of territorial communities is possible only with stable financial income. This factor allows planning the development of social infrastructure and implement economic incentives for business development. Local taxes and fees are such stable revenues for Poland.

2) Each system, even ideal, needs strict supervision. There is strict control over financial expenditures from the budgets of local self-government instututions in Poland. The network of regional accountancy offices is very close to see abuse.

From the beginning of 2017 decentralization in Ukraine started new stage after the government passed a number of laws to support further community unification. This legislative success gives us the hope that real progress will continue in local communities. Besides, a lot of Western countries and international organizations actively support Ukrainian decentralization through various special programs of financial assistance, such as U-LEAD, DOBRE and DESPRO. If changes are successful in local communities, decentralization will help radically change the post-Soviet relations between Ukrainian society and the state (4,5).

The results of budget decentralization during 2016 beginning 2017 are positive: local budgets have grown substantially, problems with debt payments through the Treasury did not become at all, as opposed to local budgets have become major clients of the banking system because there is always at least 10 billion hryvnias of budget funds on deposits (1).

References:

1. Government's detailing «"Financial decentralization and budgets of the first 159 united communities in detail» - [Electronic resource]. - Access mode: http://decentralization.gov.ua/news/item/id/5244
2. Hromadskiy Prostir "Lessons from Poland in terms of financial decentralization"
3. Stepanova O. «Financing social protection in conditions of decentralization: foreign experience and national realities»-/ Investments: 78 practice and experience №22/2016
4. The Cabinet of Ministers of Ukraine «From aspirations to achievements»
5. The Cabinet of Ministers of Ukraine «Decentralization: local budgets of 159 united local communities for 2016»
6. The reform guide/ Decentralization- [Electronic resource]. - Access mode: http://reformsguide.org.ua/ua/analytics/українська-реформа-місцевого-самовр/
7. Zakirova S. /Decentralization in Ukraine: the current state of legislative provision of the reform process

S. Yershova
"International Business", 2nd year Student
Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman
Scientific Supervisor – DSc in Economics, Prof., Department of Finance Melnik V.

PENSION SYSTEM: THE CASE OF UKRAINE AND THE KINGDOM OF NETHERLAND

A retirement age has raised in Ukraine since 2017 and according to the program till 2028 to retire in 60 years the insurance experience must be more than 35 years.[7] In our work we have compared the average duration and cost of life in Ukraine and the Netherlands, a necessary insurance experience, a retirement age, the minimum sizes of pensions and the salary, because in our opinion, the retirement age and average life expectancy should be realistic, since having worked out for 35 years, to squeeze out 1/3 of his former salary is a bullying.

In 2015 on MMGPI the Netherlands toke the second place among the countries with the best provision of pensions and perfect pension system. The Netherlands has a multi-pillar pension system consisting of social security retirement benefits (pillar 1) (This pillar provides with the minimum pension of all citizens, irrespective of how many they have paid during their life), company pension benefits (pillar 2) and private retirement savings (pillar 3). [10] The pension system of Ukraine consists from such levels: 1 - solidary system of obligatory state pension insurance (The solidary pension system provides the minimum and guaranteed pension, provided by the state. The perpouse of this system is providing the minimum pension

for each citizen who has retired. Such system belongs to social protection of citizents. Means for financing of pension payments come to the Pension fund of Ukraine from taxes); 2 - accumulative system of obligatory state pension insurance; 3 - system of non-state pension provision. [9]

The topic of pensions and pension systems is quite widely explored, since the level of pension provision and the reliability of the system itself reflects the state of the state's economy and the security of citizens. That is why this topic is being studied in almost every country. In Ukraine, this topic was studied by such scholars as Gnybidenko I.F, Tereschenko G.M, Musatova T.A., Nikiforova P.O., Volsky A.O., Bazilevich V.D., Priyamak V.I., Karchevskaya O.I. and many others. [12] Research on this topic is published almost every year on the European Parliament website, which shows the level of security, development trends, and the performance of pension systems in the European Union. [3]

Average life expectancy is up to 68,25 years in Ukraine and 79,4 years in the Netherlands. The minimum wage is 3200 UAH per month in Ukraine since 2017 and 1551,60E in the Netherlands. [5][1] The retirement age is up to 58 for woman and 60 for man, and 65 respectively. Owing to the low level of birth rate there are more than 400 people of a retirement age to 1000 people of working-age. [2]

By the calculations by 2026 the situation considerably will get worse: in 2026 the number of people of retirement age will be 561 people to 1000 people of working-age. In 2046 the share of the population of a retirement age will increase up to 35% of total number of the population of Ukraine. In my opinion, the government wants to compensate the shortage of able-bodied population due to increase in a insurence experience and a retirement age and also to reduce influence of shadow economy, that is to get rid salaries "in envelopes" and according to the law concerning the country debt government is to restrict the social ensuring for 10% by new reform.[8] But income Ukrainian doesn't give the chance to get rid of these "envelope" salaries and will only help to get rid of the country debt, despite all reforms, life cost in Ukraine very expensive in comparison with the level of salaries and pensions. Dutches spend 19%, in average, of income for payment of housing, and in Ukraine this figure reaches 40-50% and that is not normal. [4]

The gap of income between the richest and the poorest in the Netherlands makes about 4 times whereas in Ukraine by 9 times. As the majority Ukrainian lives below the poverty line, even after a raising of pensions and salaries, housing prices and products rise automatically. While in Ukraine there are almost no pensions on private preservation, there is no trust to banks, because of crisis, the extraordinary level of corruption and shadow economy in the country are closed and ruined banks one by one and therefore the only way of providing itself though some pension is the Ukraine Pension Fund.

All actions aim only at filling of revenues of the pension fund of Ukraine, but not improvement of level of provision of pensions in the country in any way. Therefore, according to analysts, have to be the main directions of further improvement of pension system of Ukraine: essential improvement of solidary pension system; creation of favorable economic conditions for practical introduction of accumulative system of provision of pensions; encouragement of the enterprises and organizations for creation in national banks of deposit funds for accumulation of pension, as prototype of non-state pension insurance. [11] It is very good that our government try to make the pension system more «europian», but they have to analyse the whole system, not only compare the age, but the level of the life, life expectancy and so on.

References:

1. Cherpak A. V., (2016), «THE MODERN STATE OF THE PENSION PROTECTION SYSTEM IN UKRAINE, PROBLEMS AND WAYS OF IMPROVEMENT», electronic resource available at file:///C:/Users/Chief/Downloads/85362-180069-1-SM.pdf
2. Electronic resource available at http://www.ukrstat.gov.ua/
3. Electronic resource available at http://www.europarl.europa.eu

4. Electronic resource available at http://www.oecdbetterlifeindex.org/
5. Electronic resource available at https://www.government.nl
6. Electronic resource available at https://www.cia.gov
7. Law N 2148-VIII «On the pension ensuring»
8. Law 700-16 «On Amendments to the Budget Code of Ukraine on the Restructuring of the Debt»
9. Novitska E. V., (2016), «THE MODERN STATE OF THE PENSION PROTECTION SYSTEM IN UKRAINE, PROBLEMS AND WAYS OF IMPROVEMENT», electronic resource available at file:///C:/Users/Chief/Downloads/85362-180069-1-SM.pdf
10. The old age pension system in the Netherlands availble at http://www.iopsweb.org/resources/48238337.pdf
11. Shundina O. A., (2016), «Social insurance in Ukraine», electronic resource available at http://intkonf.org/index.php?s=%EF%E5%ED%F1%B3%FF+2016&Submit=%CF%EE%F8%F3%EA

N. Yefimova
"International Business", 2nd year Student
Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman
Scientific Supervisor – PhD in Economics, Assoc. Prof., Department of Finance Stepura M.

TAX AVOIDANCE AND TAX EVASION AS A WAY OF TAX BURDEN OPTIMIZATION

A country's tax regime is always a key factor for any business considering moving into the market. According to the final report of the European Commission's expert group the regulatory and administrative burden on enterprises represents one of the main obstacles to more growth and more jobs in Europe [3]. One important element of this burden is compliance with tax obligations. While businesses acknowledge the legitimate purpose and necessity of taxation, they are suffering from the increasing complexity of tax laws and are trying to avoid taxes. Almost every taxpayer wants to optimize paying taxes, which encourages them to use various means and ways to optimize such payment. When it is about savings from taxes, the two most common practices that can be seen all around the world are tax avoidance and tax evasion. The distinction between these categories is very important (tab.1).

Table 1

TAX AVOIDANCE VS TAX EVASION

Tax Avoidance	Tax Evasion
The use of different methods and strategies to lower the amount of taxes owed. Used by accountants and tax professionals	Occurs when a person intentionally avoids paying taxes owed by suppressing income, inflating expenses or by showing lower income.
Legal	***Illegal***
In Ukraine taxpayers are able to choose between tax systems (common and simplified). Both of this choice is legal.	Some state officials supposedly on behalf of state accuse the taxpayers of tax evasion while they exercise the tax avoidance.

Source: own illustration based on [7]

Tax evasion is a key societal challenge and causes considerable losses in government revenue. Research by Alex Cobham with Petr Jansky at the Tax Justice Network estimates that tax avoidance by multinational companies costs governments $500 billion a year. Research by the IMF puts that figure higher, at $600 billion [1].

Comparing a World Bank Report and Heritage Foundation report, British accountant Richard Murphy found ten countries with the largest absolute levels of tax evasion: USA, Brazil, Italy, Russia, Germany, France, Japan, China, U.K. and Spain [4].

According to the Tax Code of Ukraine, every taxpayer has the right to choose independently the method of keeping records of income and expenses and to keep track of temporary and permanent tax differences, and use of such data for the preparation of the declaration of accounting for the income tax [8].

In other words, every Ukrainian citizen is free to choose any of legally approved tax systems in order to pay fewer taxes and make their goods cheaper for consumers. For small

businesses, the availability of simplified forms of tax accounting and establishing the taxable base as options alongside the common methods presents a great advantage. Simplified tax methods can reduce compliance expenses for a business.

Some people use the terms “tax avoidance” and “tax evasion” interchangeably, but in reality, they are not the same thing at all. Tax avoidance, when done correctly, is not a crime. Rather, it is the legitimate act of minimizing taxes through legal methods.

In the words of Federal Appellate Judge Billings Learned Hand: “Anyone may arrange his affairs so that his taxes shall be as low as possible; he is not bound to choose that pattern which will best pay the Treasury; there is not even a patriotic duty to increase one’s taxes. Over and over again courts say there is nothing sinister in so arranging affairs as to keep taxes as low as possible. Everyone does it, rich and poor; and all do right, because nobody obliged to pay more than the law demands.” [5].

In our opinion, the committing of lawful actions in order to achieve some economic goals indicates the high intelligence of the taxpayer. This is similar to the fact that one player (the government) devises the rules of the game, and the other one (a taxpayer) wins by following these rules. Thus, we have to state that tax avoidance as legal action must not be forbidden in Ukraine and state official must respect the intelligence of taxpayer who can use the legal tax system to achieve the most effective goals and to do their goods and services cheaper for consumers due to tax avoidance. However, tax evasion must be dealt with. Some of the methods to reduce tax evasion are reducing tax rates; maintaining proper level of taxation by the government; reducing the complex procedure for the payment and verification of taxes, simplifying the tax accounting, toughening of responsibility for tax evasion.

To date 71 countries around the world have already signed the Multilateral Convention to Implement Tax Treaty Related Measures to Prevent Base Erosion and Profit Shifting [2].

References:

1. Artikel: Ohne UNO geht es nicht. - Die Tageszeitung vom 3.7.2017
2. BEPS: Signatories and Parties (MLI Positions). – 25.10.2017
3. Final report of the expert group. Simplified tax compliance procedures for SMES - European Commission, Enterprise and Industry Directorate – General, June 2007
4. Graphic. Stephen Culp: Ten countries with the largest tax evasion. 12.12.2011
5. Money: Master the Game by Tony Robbins. - 2014
6. Richard Murphy, Tax Justice Network “Will-g20-ever-end-global-problem-tax-avoidance-tax-evasion”03.07.2017
7. Tax Analysts: Tax avoidance or tax evasion? There is a difference. – 12.09.2015
8. Tax Code of Ukraine. — К.: SOE «SPC MinRD of Ukraine», 2014. — 400 p

ТЕМАТИЧНИЙ БЛОК В

РИНКОВІ ФІНАНСОВІ ІНСТРУМЕНТИ БОРОТЬБИ З ЕКОЛОГІЧНИМИ, СОЦІАЛЬНИМИ ТА ЕКОНОМІЧНИМИ ВИКЛИКАМИ

MARKET FINANCIAL INSTRUMENTS TO RESOLVE ENVIRONMENTAL, SOCIAL AND ECONOMIC PROBLEMS

І. Бреус
«Фінанси та кредит», 6 курс
Національний університет харчових технологій
Науковий керівник – проф., д.е.н. Ширінян Л.В.

ПРИСУТНІСТЬ ІНОЗЕМНОГО КАПІТАЛУ НА СТРАХОВОМУ РИНКУ УКРАЇНИ

Динаміка розвитку страхового ринку України свідчить про вплив глобалізаційних процесів [1]. Після 1999 року на страховому ринку почали з'являтися українські страхові компанії з іноземним капіталом. Особливу увагу заслуговують страховики з іноземним капіталом більшим за 50% як потужні конкуренти вітчизняним гравцям.

Наукові здобутки аналізу страхових ринків світу дають привід стверджувати, що іноземні страхові компанії проникають на національні ринки через систему перестрахування ризиків, створення спільних та злиття страхових компаній, що призводить до значних змін у діяльності національного страхового ринку [2]. В результаті присутність іноземних компаній на національному ринку сприяє зростанню конкуренції, яка неминуче відбудеться з появою іноземних технологій і капіталу, і може привести до поглинання національних страхових компаній [3].

Нами здійснено аналіз участі іноземних гравців в наданні страхових послуг за допомогою методології професора Лади Ширінян комплексної оцінки відкритості ринку на основі коефіцієнтів відкритості ринку, концентрації та ємності страхування [4]. Проведений нами аналіз стану страхового ринку України дає підставу стверджувати, що страхові компанії з іноземним капіталом займають вагому частку на ринку. Серед іноземних страхових інвесторів, частка яких у статутному капіталі перевищує 50%, представники потужних фінансово-страхових груп Великої Британії, Австрії, Польщі, Казахстану, США, також значну частку займають офшорні зони [5].

Додатковими показниками, які характеризують розвиток страхового ринку є: розмір зареєстрованого капіталу, обсяги сформованих страхових резервів, страхові премії та виплати, частка страхових премій у ВВП країни, рівень присутності іноземного страхового капіталу, частка ризиків, що передаються у перестрахування [5].

В рамках підходу професора Лади Ширінян одержано, що за кількістю страховиків з іноземним капіталом страховий ринок Україні є відкритим і можна стверджувати, що за таким показником в цілому забезпечено національні переваги. За величиною активів страховий ринок Україні є закритим, а частка іноземних активів є низькою.

Проведений аналіз показує, що присутність зарубіжного капіталу на національному страховому ринку сприяє зміцненню стійкості та підвищенню забезпеченості страхового ринку в капіталі. Співпраця з іноземними страховими інвесторами сприяє запровадженню ефективних технологій та підвищує рівень управління та професійної підготовки співробітників.

Для підтримання конкурентних позицій національним страховим компаніям необхідно проводити постійне вдосконалення страхових продуктів, нарощувати рівень капіталізації страхової системи , використовувати новітні технології в організації роботи своєї діяльності [6].

Результати дослідження отримано в рамках держбюджетної теми кафедри фінансів Національного університету харчових технологій (м. Київ) «Комплексна оцінка та шляхи підвищення конкурентоспроможності страхового ринку України в контексті

європейської інтеграції» (номер державної реєстрації 0117U001246, наказ МОНУ № 198 від 10.02.2017, термін виконання 2017–2019 рр.).

Література:

1. Ширинян Л. В. Влияние финансовой глобализации на страхование в Украине / Л. В. Ширинян, А. Глущенко // Экономика Украины, 2004. – № 5. – С. 24–30.
2. Борисова, В. А. Стан страхового ринку в контексті глобалізації / В. А. Борисова, І. В. Шулєшова // Вісник Сумського національного аграрного університету. – 2012. – випуск 3 (51). – С. 19-22
3. Рудь І.Ю. Перспективи розвитку страхового ринку України / І.Ю. Рудь, І.В. Копитіна // Науковий вісник МНУ імені В.О. Сухомлинського. Економічні науки. - №1 (4). – 2015 .
4. Шірінян Л. В. Методологія комплексної оцінки відкритості ринків банківських і страхових послуг України / Л. В. Шірінян, А. С. Шірінян // Економіка України, 2017. – № 12. – прийнята до друку.
5. Ричка М.А. Іноземне інвестування фінансового сектору України: банків і страхових компаній / М. А. Ричка // Стратегія розвитку України. Економіка, соціологія, право. – К.: НАУ, 2013. – №2. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://jrnl.nau.edu.ua/index.php/SR/article/view/6290/7007
6. Чернявська О.В. Тенденції розвитку страхового ринку України / О.В. Чернявська, Г.М. Ярова, В.Л. Палага. // Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі. – № 1 (56). – 2013.

М. Біліченко

«Міжнародна економіка», 2 курс

ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»

Науковий керівник: к. е. н, старший викладач кафедри фінансів Рудик Н. В.

ВИКОРИСТАННЯ ДЕРЖАВНИХ ЦІННИХ ПАПЕРІВ ДЛЯ ХЕДЖУВАННЯ ПРОЦЕНТНОГО РИЗИКУ ЗА КОРПОРАТИВНИМИ ОБЛІГАЦІЯМИ

У процесі зростання будь-якої економіки розширюється також місцевий ринок цінних паперів. Він відіграє важливу роль як для держави, так і для національних підприємств та приватних інвесторів. РЦП - це місце де можна отримати додаткове фінансування з однієї сторони, та засіб для збереження і накопичення грошових ресурсів – з іншої. Підприємства можуть залучати додаткові кошти шляхом розміщення та продажу облігацій інвесторам. Інвестиції в корпоративні боргові зобов'язання піддаються цілій низці ризиків серед яких процентний ризик. Проте, проводячи певні операції з іншими цінними паперами, наприклад державними, цей ризик можна зменшити або повністю уникнути його. Отже, знаючи як правильно діяти, щоб застрахувати себе при покупці облігацій підприємств, ми можемо безпечніше розміщувати свої кошти, а, оскільки таким чином ми ще й надаємо фінансування для підприємств-емітентів – це має подвійну користь. Тому питання хеджування процентного ризику є актуальним і потребує вивчення. Дослідженням цього питання займалися такі українські вчені, як Базилевич В. М., Шелудько В. В. [2, с. 605-610], Версаль Н. І. [4, с. 10 – 13.] та інші. Вітчизняні вчені виділяють важливість контролю за ризиками, як на національному ринку цінних паперів, так і на міжнародному.

Процентний ризик корпоративної облігації полягає у можливості непередбачуваної зміни кривої її дохідності, що безпосередньо впливає на ціну облігації. Тобто відкривши позицію на купівлю таких облігацій, якщо дохідність піде вверх ми потерпимо збитки від зменшення ціни цих облігацій. Проте такої ситуації можна уникнути за допомогою державних цінних паперів. Маючи статистичні дані, і порівнявши криві дохідності даної облігації та, для прикладу, ОВДП, можемо зробити висновок про кореляцію цих кривих, або що їхня динаміка незалежна одна від одної. У другому випадку використати даний державний папір для захисту позиції ми не можемо. Слід вибрати такий ЦП дохідність якого тим чи іншим шляхом залежить від дохідності даної корпоративної облігації. Існує два типи залежності між цими дохідностями. Перший тип це коли між дохідністю ОВДП та корпоративної облігації існує постійний

спред. Та другий тип – широкий спред – коли зі зростанням дохідності облігації підприємства, дохідність ОВДП зменшується і - навпаки.

У першому випадку для хеджування слід використовувати короткий продаж ОВДП (тобто певна кількість ОВДП береться в позику і продається – через певний період ОВДП викупляються і повертаються позичальнику), тому що при зростанні дохідності корпоративної облігації дохідність ОВДП також зросте і збиток від купівлі такої облігації перекриє дохід від продажу ОВДП.

У другому випадку разом із купівлею корпоративних облігацій слід також купувати ОВДП для страхування ризику. Якщо дохідність облігації підприємства зросте то дохідність державних облігацій впаде. Втрати від знецінення корпоративних облігацій будуть перекриті доходом від зростання ціни ОВДП.

У таблиці поданий приклад можливості хеджування уявної корпоративної облігації, дохідність якої має постійний спред з ОВДП на рівні 227 п. п.

Таблиця 1

СЦЕНАРІЙ ІЗ ПОСТІЙНИМ СПРЕДОМ

Тип облігації	**Зміна процентних ставок (%):**					
	24.01.2017	24.03.2017	26.06.2017	25.09.2017	28.09.2017	24.10.2017
Корпоративна	16,75	16,92	17,04	17,03	17,28	16,98
ОВДП	14,48	14,65	14,77	14,76	15,01	14,71
Спред	227	227	227	227	227	227
	ціна (грн) :					
Корпоративна	997,859	996,408	995,386	995,471	993,349	995,897
ОВДП	995,807	994,331	993,291	993,377	991,218	993,810
	різниці ціни порівняно з днем відкриття позиції (грн):					
Корпоративна	0,000	-1,451	-2,472	-2,387	-4,509	-1,962
ОВДП (short sell)	0,000	1,477	2,516	2,430	4,589	1,997
Портфель	0,000	0,026	0,044	0,042	0,080	0,035

Джерело: розраховано автором на основі статистичних даних НБУ [3].

У такого способу захисту позиції є свій великий мінус: інвестор не отримує дохід при зменшенні дисконтної дохідності.

На українському ринку корпоративних облігацій присутні в основному локальні інвестори та банки. Більшість лідерів торгів за облігаціями – компанії будівельної галузі. В 2015 році загальний об’єм торгів облігаціями підприємств на українському РЦП становив 53,77 млрд. грн, у 2016 він становив 55,44 млрд. грн.

Отже зі зростанням важливості запозичень на ринку цінних паперів, зростає і важливість контролю за ризиками пов’язаними із цими цінними паперами. Проте в Україні не лише економічні ризики стримують інвестиції в фондовий ринок. Слід згадати також слабке правове підґрунтя, яке б мало захищати, як вітчизняного, так й іноземного інвестора. Нашій державі слід більше приділяти часу також поширенню ідей інвестування в широкі маси, адже саме там зосереджені основні маси заощаджень.

Література:

1. Річна звітність НКЦПФР. – [Електронний ресурс]. – Режим доступа:http://old.nssmc.gov.ua/
2. Фондовий ринок: підручник : у 2 кн. Кн. 2 / В. Д. Базилевич, В. М. Шелудько, В. В. Вірченко та ін.. - К. : Знання, 2016. - 686 с.
3. Статистична інформація НБУ. – [Електронний ресурс]. – Режим доступа: https://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=27843415&cat_id=44578#2/
4. Версаль Н. І.. Міжнародний ринок державних цінних паперів: специфіка функціонування. / Н. І. Версаль / ВІСНИК Київського національного університету імені Тараса Шевченка. – 2013. - №1 – С. 10 – 13.

М. Бованко, Н. Приймак
«Фінанси та кредит», 3 курс
ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»
Науковий керівник – к.е.н., доцент кафедри фінансів Сущенко О. М.

ЗЕЛЕНІ ІНВЕСТИЦІЇ: УКРАЇНСЬКІ РЕАЛІЇ

1. Сучасні тенденції на світовому ринку вказують на те, що прямі інвестиції в сфері видобування традиційних видів палива поступово починають втрачати своє значення в кожній із розвинутих країн світу. Натомість поширюється світова тенденція до розширення використання обсягів відновлюваних джерел енергії. Це, в свою чергу, змінює умови і масштаби гри для інвесторів, оскільки відбувається переміщення інвестицій у сектор ВДЕ. Зелені інвестицій – процес інвестування коштів у екологічні проекти, які забезпечують сталий розвиток. Майже щорічно встановлюються рекорди із встановлення найбільшого обсягу «зелених» інвестицій. Зокрема, Європа поставила перед собою завдання, що полягає у фінансуванні поновлюваних джерел енергії та щорічно повинна інвестувати у «зелену» економіку 60-70 млрд., і як показує практика, з цим завданням вона вдало справляється. Оскільки в Україні існують досить високі потенційні можливості для реалізації зелених проектів, то й постає питання про перспективи розвитку «зелених» інвестицій та проектів, що відкривають нові можливості.

2. Передумови та причини такого активного зростання потоку інвестицій в «зелену» економіку криються в наступному: «зелена» енергія є дешевшою в порівнянні з традиційними джерелами, «зелена» енергетика залучає щоразу все більше спеціалістів та забезпечує створення нових робочих місць, що є дуже перспективною справою. В той же час, «зелена» економіка приваблює з кожним роком все більше інвесторів своєю високою прибутковістю. Проблемою українських «зелених» інвестицій полягає в тому, що навіть при високих, в порівнянні з іншими державами ЄС, обсягах він не забезпечує стрімкого піднесення сектору та його конкурентоспроможності; для наймогутніших його учасників, які мають вплив в органах державної влади та в енергетичних компаніях і використовують його для власних цілей цей сектор є джерелом отримання надприбутків. Незважаючи на це, в Україні склалася досить складна ситуація в енергетиці, і знайти альтернативний варіант підтримки галузі дуже складно. Отже, щоб не залишатися по той бік всесвітнього процесу піднесення «зеленої» економіки Україна повинна використати цей шанс та обрати правильний вектор розвитку, який буде полягати у зеленій енергетичній трансформації.

3. Стан справ «зеленої» енергетики України змушує бажати кращого. У зв’язку з політичною нестабільністю, частою зміною реформ у сфері ведення бізнесу, в т.ч. для проектів з ВДЕ, високими процентними ставками та бюрократизацією значно зростають інвестиційні ризики та, відповідно, вартість таких проектів. Не беручи до уваги те, що Україна має дещо вищий «зелений» тариф, ніж в країнах єврозони, вона все ж таки є не зовсім привабливою для «зеленого» інвестування. Це пов’язано в першу чергу з тим, що в нас недоступні кредити для проектів з ВДЕ, а процентна ставка майже в 3 рази вища, аніж в європейських країнах. Попри всі недоліки, обсяг «зелених» інвестицій невпинно зростає і за офіційними даними у 2016 р. України залучила близько 700 млн. євро у сферу «зеленої» енергетики. Щорічно Україні пропонується велика кількість нових проектів з ВДЕ. Так наприклад, у травні 2017 року Україна взяла участь в інвестиційній сесії «Україна-Китай: новий шовковий шлях», на якій представили китайській бізнес-спільноті потенційні можливості здійснення проектів у сфері «зеленої» економіки. А з 10 червня до 10 вересня 2017 р. у Казахстані Україна була учасницею ЕКСПО-2017 «Енергія майбутнього» та презентувала перспективи участі в «зеленій» економіці. «Зелені»

інвестиції є вкрай потрібними для України, оскільки вони розв'язують не тільки наявні енергетичні проблеми, а й проблеми економіки та екології.

4. Беручи до уваги міжнародний досвід у сфері «зеленого» інвестування, варто звернути увагу на дослідження, проведені у рамках ініціативи ООН з економіки екосистем і біорізноманітності. Як наслідок, приводиться оцінка, згідно з якою інвестування 45 млрд. дол. США в зони, що охороняються, може забезпечити життєво важливі природні послуги вартістю 5 трлн. дол. США на рік. Американський шоколадний гігант Марс обіцяє витратити приблизно 1 млрд. дол. США протягом найближчих років на боротьбу зі зміною клімату. Восени 2017 року продовольче підприємство розпочало реалізацію плану «Sustainability in a Generation», згідно з яким Марс має на меті скоротити викиди вуглецю на 60% до 2050 року. Серед європейських країн варто виділити Францію: у портфелі «зелених» витрат стимулюючого пакету переважають інвестиції в енергетику, а саме: в оновлення існуючих електростанцій, інфраструктуру електромереж і поновлювану енергетику. Програмою «Grenelle Environnement» встановлені заходи у сфері клімату і довкілля, що включені в пакет стимулювання, орієнтовані відповідно до пріоритетних областей. За останнє десятиліття країни ЄС витратили величезні фінансові ресурси для стимулювання розвитку поновлюваних джерел енергії з метою отримання світового лідерства у сферах сонячної та вітрової енергетик. Так, у 2004 році на ВДЕ припадало близько 14% виробленої у ЄС електроенергії, наприкінці 2016 року показник перевищив 27%.

5. Виклики, які наразі постали перед Україною, змушують активізувати зусилля у цій сфері, а тому досвід тих підприємств, що вже запровадили подібні технології, здійснивши «зелені» інвестиції є особливо цінним, а вже здійснені інвестиції вимагають всілякої державної підтримки. Зелені інвестиції є драйвером для розвитку підприємств. 12 вересня 2017 року О.Семерак, Міністр екології та природних ресурсів України, презентував проект нової екологічної стратегії для України. Нова стратегія до 2030 року спирається на основі виклики щодо стану довкілля, Угоду про асоціацію з ЄС та концепцію сталого розвитку. Виникає необхідність зрівняння українських та європейських стандартів в сфері «зелених» інвестицій, це стане результатом так званої співпраці, відіграє визначальну роль для успіху реформи екологічного урядування, яка вимагає трансформації природоохоронних інститутів та способу управління, адекватних ресурсів та підтвердження політичних зобов'язань, щоб зробити питання охорони довкілля та зміни клімату пріоритетними у порядку денному країни.

6. Розвиток «зелених» проектів – перспективний шлях до залучення інвестицій. Для вирішення проблем впровадження системи екологічного інвестування необхідно створити ефективну систему стимулювання та управління екологічними інвестиціями, збільшити частки інвестування сільськогосподарського виробництва і модернізації систем управління природними ресурсами, провести реформи у внутрішній політиці, спрямованій на суттєве скорочення непродуктивних витрат, розробити єдину законодавчу базу, яка б регулювала процес екоінвестування. Варто зазначити про існування «Угоди про асоціацію між Україною та ЄС», що дає змогу перейти від партнерства і співробітництва до політичної асоціації та економічної інтеграції, а також Паризької угоди щодо регулювання заходів зі зменшення викидів діоксиду вуглецю.

Література:

1. Закон України "Про основні засади (стратегію) державної екологічної політики до 2020 року".

2. Звітність про діяльність Державного агентства екологічних інвестицій України.

3. Андрусевич Н. Екологічний бік євроінтеграції: імітація реформ чи реальні зміни? – Європейська правда. – 2017. 4. Зелені інвестиції [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.epravda.com.ua/columns/2011/09/22/298638/

Р. Богомаз
«Фінанси, банківська справа та страхування», 3 курс
ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»
Науковий керівник – к.е.н., доцент кафедри фінансів Сущенко О.М.

СПУФІНГ ЯК СПОСІБ ШАХРАЙСТВА НА БІРЖОВИХ РИНКАХ

Останнім часом з'являється все більше чуток про одного трейдера, який володіє практично необмеженими коштами і завдяки цьому може ефективно маніпулювати ціною на Bitcoin. Цей трейдер, який отримав прізвисько «Spoofy», через тактику, яку він використовує, оперує, в основному, на біржі Bitfinex. [3]

1. Що таке спуфінг? Спуфінг - виставляння в торговому терміналі ордерів і їх зняття до того, як вони будуть прибрані. Цікавий інструмент, яким користуються професійні трейдери на світових ринках, що працюють з великим обсягом капіталу. Для приватних трейдерів реалізація спуфінга неможлива, крім того в ряді країн діє законодавча заборона на подібні дії, проте факт спуфінга потрібно ще довести, а це, найчастіше, досить проблематично. Але «хто попереджений, той озброєний»! Спостерігаючи подібні заявки, трейдер може розуміти, що хтось навмисно розхитує ринок. [1]

Іншими словами, спуфери розміщують велике замовлення на купівлю трохи нижче інших замовлень на купівлю або великий ордер на продаж трохи вище інших ордерів на продаж. Ідея полягає в тому, щоб змусити трейдерів думати, що хтось з необмеженим бюджетом готується купувати або продавати в надії на рух ринку в ту, чи іншу сторону. Наприклад, якщо трейдери бачать ордер на продаж 2000 Bitcoin, вони можуть запанікувати і почати продавати, перш ніж "кит" обвалить ціну.

Суть полягає в тому, що як тільки ціна наближається до тієї, яка стоїть в ордері спуфера, він негайно скасовує його. Спуфінг є незаконною тактикою, але оскільки криптовалютні ринки в значній мірі не регулюються, це трапляється досить часто. Справедливості заради, потрібно відзначити, що трапляється це не тільки на криптовалютних ринках, але і на звичайних біржах. У нашому випадку незвичайним є величезний бюджет, який спуфер має в своєму розпорядженні. Він регулярно розміщує замовлення до 60 мільйонів доларів.

Ще більш незвичним є те, що основна частина активності Spoofy відбувається на одному обміннику: Bitfinex. Цей обмінник навесні цього року вже піддавався серйозній критиці, коли Wells Fargo припинив його банківське обслуговування. В результаті, на Bitfinex практично неможливо завести фіатні гроші без посередників. Spoofy ж володіє величезними як фіатними коштами, так і Bitcoin на цій біржі і, ймовірно, є одним з єдиних трейдерів, які використовують таку тактику.

2. Другі тактики. Як зазначає BitCrypto, Spoofy має цілий ряд тактик в своєму арсеналі, включаючи спуфінг і відмивання коштів.

«Spoofy змушує ціну рости, коли йому це потрібно. Він також знижує вартість криптовалюти, коли хоче це зробити, заробляючи на цьому долари США та Bitcoin, і безкарно знімає їх з допомогою Bitfinex.»

У блозі BitCrypto також згадуються угоди Spoofy про відмивання коштів, коли він продає або купує власні ордери. Фактично він обмінює долари США на свої ж Bitcoin і навпаки у великих масштабах, створюючи тим самим паніку на біржі. При цьому комісія, яку Spoofy сплачує при виконанні таких замовлень дуже низька, близько 1000 доларів за мільйон.

3. Хто такий Spoofy? Особистість Spoofy залишається загадкою. Він може бути єдиним трейдером, групою трейдерів або навіть самим управлінням Bitfinex.

4. Не тільки Bitfinex. Активність Spoofy також впливає на ціну інших бірж, оскільки має місце арбітраж. Bitcoin торгується дуже тонко. Spoofy, безумовно, має величезний

контролем над його ціною, в результаті чого багато хто задається питанням, яка ціна насправді, без його маніпуляцій [3]

Спуфінг - маніпулювання ринковими котируваннями штучним чином. Для приватного інвестора розпізнати спуфінг практично неможливо, тому подібні ситуації слід враховувати, розуміючи, що не завжди тренд можна передбачити за індикаторами технічного аналізу або вести торгівлю з допомогою фундаментальних факторів.

З метою запобігти спуфінгу, CME Group Inc. (Найбільший північноамериканський ринок фінансових деривативів, побудований шляхом об'єднання провідних бірж Чикаго і Нью-Йорка) видало серію пояснювальних актів, і вже з 2014-го року почалися перші судові засідання за позовами до трейдерів, які займаються таким видом торгівлі.

Досвідчені трейдери також говорять, в реальному фондовому і валютному ринках на спуфінг приходиться вагома частина операцій, натякаючи, що далеко не завжди ринок реагує на фундаментальні фактори. Деякі компанії розробили власне ПО, що дозволяє на основі графічного аналізу визначити ознаки спуфінга. Наглядові органи для визначення спуфінга застосовують статистичні методи і перевіряють поштове листування трейдерів на предмет змови.

Література:

1. Сервіс як для початківців, так і для досвідчених трейдерів // Тонкощі біржової торгівлі [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://investlb.com/ru/spufing-kak-sposob-moshennichestva-na-birzhevyh-rynkah/

2. How hackers start their afternoons // Meet ‘Spoofy’. How a Single entity dominates the price of Bitcoin. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://hackernoon.com/meet-spoofy-how-a-single-entity-dominates-the-price-of-bitcoin-39c711d28eb4

3. Вісник новин [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://internetua.com/zagadocsnii-treider--kotorii-manipuliruet-cenoi-na-bitkoin

К. Виноградова
«Міжнародний бізнес», 2 курс
ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»
Науковий керівник – к.е.н., доцент кафедри фінансів Степура М.М

КРЕДИТОСПРОМОЖНІСТЬ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ: СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ

Аналізуючи стан кредитної діяльності банків в Україні, можна визначити, що діяльність банків у сфері кредитування протягом останніх років не є успішною. У зв’язку з чим вони не можуть пристосуватися до кризового стану в країні та постійної нестабільності у політичний сфері. Доведено, що для вирішення цих проблем банки повинні більше приділяти уваги підвищенню якості та ефективності управління кредитним портфелем, а головним завданням для банків повинна стати комплексна оцінка кредитоспроможності майбутніх позичальників та постійний моніторинг вже існуючих проблемних кредитів

Щодо фінансово-економічної нестабільності, в умовах якої перебуває економіка України, можна побачити, що вона призвела до значних потрясінь в банківський системі та зведення до мінімуму банківського кредитування. Це пов’язано в першу чергу з тим, що банки не можуть компенсувати власні витрати на кредитування за рахунок одержаних доходів, у зв’язку зі зниженням довіри населення до банківської системи, нестабільністю законодавчої бази, проведенням антитерористичної операції на сході України та багатьма іншими проблемами.

Значний вклад у дослідження даної наукової проблеми внесли вітчизняні та зарубіжні вчені: І.Балабанов, Є.Брігхем, Г.Азаренкова, І.Ансофф, О.Василик, Т.Васильева, О.Береславська, І.Бланк та багато інших. Однак, не зважаючи на велику кількість робіт у цій сфері, багато питань залишаються відкритими та потребують подальшої праці,

оскільки не досить поглиблене вивчення цих питань не дозволяє ефективно здійснювати управління кредитною діяльністю банків, особливо в умовах нестабільності економіки.

За результатами дослідження міжнародного рейтингового агентства Standart&Poors станом на початок 2017 року частка проблемних кредитів банків України знаходиться на рівні 40%, це доказує, що проблеми банківського кредитування продовжують впливати на загальний фінансовий стан банківської системи України.

За результатами на 1 січня 2016 року активи банківської системи за вирахуванням сформованих резервів, збільшилися на 18,98% (або на 200105 млн. грн.) у порівнянні із показниками початку 2012 року. Кредитний портфель банків України теж має тенденцію до скорочення.

Відносними показниками кредитної діяльності банків на макрорівні є рентабельність активів та капіталу, норматив адекватності капіталу (Н2) та чиста процентна маржа. Результати розрахунку наведені в табл. 1.

Як ми бачимо, в таблиці 2 початок 2012 року свідчить про негативні зміни у фінансовому стані банківських активів, рентабельність активів уперше має негативне значення (0,76)%, отже, оптимально значення – 1%, не досягнуто. Схожу тенденцію має коефіцієнт рентабельності капіталу (ROE). З 2013 року спостерігається покращення: рентабельність активів складала 0,45%, а капіталу – 3,03%.

Таблиця 1

ВІДНОСНІ ПОКАЗНИКИ КРЕДИТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ БАНКІВ НА ПОЧАТОК 2012-2017 РОКІВ

Показники станом на	Рентабельність активів банків України (ROA), %	Рентабельність капіталу банків України (ROE), %	Адекватність капіталу банків України (Н2), %
01.01.2012	-0,76	-5,27	18,9
01.01.2013	0,45	3,03	18,26
01.01.2014	0,12	0,81	15,6
01.01.2015	-4,07	-30,46	12,74
01.01.2016	-5,46 -	51,91	13,07
01.01.2017	-12,60	-116,74	12,69

Проте, з 2014 року почалося зниження даних показників: ROA з 0,12 до (-5,46%) на початку 2016 року та (-12,60%) на початку 2017 року; ще гірше з показником ROE, зменшення відбулося з 0,81% до (-51,91%) у 2015 році, що значно вплинуло на фінансову стійкість банків, внаслідок чого в 2014-2015 роках більшість банків збанкрутувало, а на початок 2017 року цей показник склав (-116,74%). Зниження показників рентабельності завжди свідчить про загальне погіршення фінансового стану банківської системи, що в свою чергу призводить до зростання кредитних ризиків та зменшення якості кредитного портфеля.

А зараз звернемо увагу на адекватність капіталу та побачимо, що за результатами розрахунку (табл. 1), значення цього коефіцієнта скорочувалось з 18,9% у 2012 році до 13,07% у 2016 році. Таке скорочення саме у після кризовий період пов'язане із відтоком іноземного капіталу із банківської системи України, ця проблема є досить гострою для фінансового сектору економіки країни.

Якість кредитного портфелю досить важко точно оцінити, оскільки на неї впливає досить багато факторів, що не піддаються кількісній оцінці. Крім того, методологія розрахунку проблемної заборгованості, за офіційною статистикою НБУ та міжнародних рейтингових агентств, суттєво відрізняються, навіть кожен окремий банк, опираючись на власну кредитну політику, використовує різноманітні способи оцінки та управління рівнем проблемної заборгованості.

На цей час ми маємо такий результат, що діяльність банків у сфері кредитування протягом останніх років не є успішною. Банки не можуть пристосуватися до кризового стану в країні та постійної нестабільності у політичній сфері. Зниження показників

рентабельності свідчить про загальне погіршення фінансового стану банківської системи та зниженням якості кредитного портфеля в цілому.

Література:

1. Офіційний сайт Національного банку України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.bank.gov.ua/control/uk/index. – Назва з екрана.
2. Офіційний сайт Асоціації українських банків [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.aub.org.ua.
3. Офіційний сайт Державної служби статистики України. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.ukrstat.gov.ua.
4. Банківська система України [Електронний ресурс] / Національне рейтингове агентство «Рюрік». – URL: http://rurik.com.ua/our-research/branchreviews/1187. – Назва з екрана.
5. Збірник наукових праць Університету державної фіскальної служби України, № 1, 2017
6. Системна криза банківського сектору в Україні і стратегія її подолання [Електронний ресурс] : монографія / [С. М. Аржевітін, Т. Є. Унковська, Н. П. Баріда та ін.] ; за ред. С. М. Аржевітіна, Т. Є. Унковської. - Електрон. текстові дані. - Київ : КНЕУ, 2017. - 182, [2] с.

І. Гердт
«Фінанси та кредит», 5 курс
ДВНЗ «Університет банківської справи»
Харківський навчально-науковий інститут
Науковий керівник – к.е.н., доцент, доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування Головко О.Г.

СУЧАСНІ СВІТОВІ ТЕНДЕЦІЇ ДІАГНОСТИКИ КРИЗОВОГО СТАНУ ТА ПОПЕРЕДЖЕННЯ ЗАГРОЗИ БАНКРУТСТВА

Країни з ринковою економікою кожного року втрачають декілька сотень тисяч підприємств у зв’язку з невідповідністю виробничого та інтелектуального потенціалу запитам відповідної галузі. На сьогодні кризовий стан є нормальним явищем, але важливою тенденцією залишається значній вплив факторів та категорій, які пов’язані зі слабкою зацікавленістю держави цими питаннями в Україні. Через це виникає загроза для ефективного ведення бізнесу.

Діагностика кризи розвитку підприємства є діагностикою проблем, які виникли в процесі діяльності, і можуть призвести до негативних наслідків життєдіяльності, а саме спровокувати загрозу банкрутства і припинення діяльності. Таким чином, основна задача діагностики кризи – це створення необхідної аналітичної бази, яка стане підґрунтям для управлінських рішень відносно поточних та глобальних проблем.

Сучасне антикризове управління – одна з основних процедур, мета якої не тільки вивести підприємство з кризи, але і попередити банкрутство, провести профілактику фінансової кризи. Загалом система антикризового управління має три складові:

- прогнозування кризового стану;
- профілактику кризи чи банкрутства;
- «вихід» підприємства з кризи.

У зв’язку з цим сутність антикризового управління полягає у його специфічності. Проблема полягає у тому, що з одного боку стратегічні дії, які націлені на те, щоб попередити кризу не можуть охоплювати усі причини, так як приймаються на ранніх стадіях управління.

Антикризове державне управління в країнах з розвиненою ринковою економікою виражається в різних формах завдяки накопиченому багатому досвіду як запобігання, так і подолання кризових ситуацій на макро- і мікрорівнях. Безумовно, умови виникнення, розвитку різних типів криз в Україні та інших країнах є різними. Але ця обставина не применшує необхідності ретельного вивчення досвіду і вдумливого, творчого підходу до його застосування в процесі антикризового управління. Слід

зазначити, що банкрутство є одним з небагатьох інститутів, у формуванні якого беруть участь всі країни світу [1].

Загалом практика антикризового управління свідчить, що с кожним роком посилюється вплив державних інститутів, активна державна підтримка підприємництва і політика заохочення конкуренції на внутрішньому ринку сприяють як запобіганню, так і подоланню криз.

Досліджуючи досвід Європейського союзу в напрямку антикризового управління, то держави намагаються стимулювати діяльність конкретних компаній, адже вважається, що приватний бізнес буде сприяти підйому «слабких» регіонів.

Порівнюючи законодавство Франції, то воно має попереджувальний характер. Ця особливість зумовлена тим, щоб неплатоспроможні підприємства виходили з галузі задовго до офіційного банкрутства. У зв'язку з цим в країні існує «система тривоги», яка повідомляє зацікавленим особам о кризовому стані чи остаточній неплатоспроможності юридичної особи.

Іншим цікавим прикладом системи антикризового регулювання є досвід Японії, у країні практикується процес приватизації неефективних державних підприємств. Мета цього заходу – модернізувати, оптимізувати структуру та менеджмент компанії за підтримки держави. Антикризові заходи у Японії реалізуються успішно завдяки значним заощадженням як підприємств, так і населення [2].

Загалом антикризове управління у кожній країні виражається в різних формах. В більшості випадків це пов'язано з вдосконаленням законодавства та впровадженням нових державних програм для стимулювання розвитку підприємств. Проте жодна зі світових моделей не може застосовуватися у практиці України. Причинами цього є розбіжності в побудові фінансово-кредитних механізмів, особливостей політичного, економічного та соціального становища, але часткове запозичення позитивного досвіду має стати початковим етапом у реформуванні антикризового управління українських підприємств.

Література:

1. Скібіцька, Л. І. Антикризовий менеджмент [Текст] : навч. посібник / Л. І. Скібіцька, В. В. Матвєєв, В. І. Щелкунов, С. М. Подреза. - К. : ЦУЛ, 2014. - 584 с.

2. Храпкіна В.В. Адаптація світового досвіду антикризового управління в Україні// В.В. Храпкіна.- Технологический аудит и резервы производства — № 1/7(21).-2015.- Електронний ресурс [Режим доступу]: chrome-extension://mhjfbmdgcfjbbpaeojofohoefgiehjai/index.html

К. Гненюк
«Маркетинг», 3 курс
ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»
Науковий керівник – асистент кафедри фінансів Лубковський С.А.

РОЗВИТОК ФРАНЧАЙЗИНГУ ЯК ОСОБЛИВОЇ ФОРМИ БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ

Франчайзинг виступає одним із ефективних інструментів розвитку бізнесу, який у процесі свого функціонування уже зайняв певний сегмент на ринку та завоював свого споживача. В умовах глобалізації ринку та ускладнення економічних взаємовідносин між усіма контрагентами, франчайзинг являє собою вигідний варіант розпочати власну справу, а також отримати значну рекламну та інформаційну підтримку. Саме розвиток франчайзингу виступає рушійною силою розширення ринку пропозиції та охоплення нових сегментів покупців. Багато світових брендів працюють саме по такій схемі, що дало поштовх до їх розповсюдження у багатьох країнах і забезпечило компаніям змогу підкорити міжнародний ринок та збільшити свої добутки.

Франчайзинг являє собою нове явище на вітчизняному ринку, тому у вітчизняних бізнесменів відсутній досвід його ефективного застосування, але слід зазначити, що попри наявність багатьох перешкод вплив від застосування франчайзингу є досить

помітним. Завдяки йому економіка країни поступово починає набирати обертів. Нині найпоширенішими сферами застосування залишаються сфера харчування та роздрібна торгівля. Поступово набирає обертів сфера послуг, яка в останні роки починає активно розвиватися і переживає справжнє піднесення [1].

Під франчайзингом розуміють форму надання прав на ведення бізнесу, в якій засновник продає можливість використання власного бренду та імені компанії з чіткими правилами їх експлуатації. Тобто фірма, яка вже відома через свою якісну працю та високі показники рентабельності, може продати на певний час можливість використовувати назву та секрети компанії, виробничі технології та маркетингові хитрощі іншій компанії за визначену у договорі ціну. Але слід зазначити, що існують фактори, які блокують розвиток франчайзингу на українському ринку, а саме:

- недосконаліть законодавчої бази України;
- недостатній досвід роботи на умовах франчайзингу в українських бізнесменів;
- несумлінне ставлення до умов договорів, укладених із франчайзером;
- недостатній рівень розвитку банківського сектора і сфери кредитування в Україні [2].

Досліджуючи історію становлення франчайзингу в Україні, можна заявити про невпинний розвиток даного сегменту бізнесу та вплив іноземного досвіду на стан вітчизняної економіки. В Україні існують дуже широкі перспективи для розвитку даної форми бізнесу та розширення сфери її використання, проте це можливо лише за умов подолання зазначених вище перешкод. Це підвищить рівень державної підтримки розвитку франчайзингу, забезпечить країну новими робочими місцями, сприятиме залученню іноземних інвестицій в економіку. Таким чином, забезпечення ефективної франчайзингової діяльності в Україні першочергово потребує розробки відповідних правових засад щодо формування сприятливого інституціонального середовища і закріплення форм державного стимулювання франчайзингу [3].

Результати дослідження консалтингової компанії «TRIAPX» щодо стану ринку франчайзингу в Україні виявили:

1. Найбільш прибутковими є компанії, що розвивають іноземні франшизи, зокрема «Coca Cola», «Pepsi», «Calsberg», «InBev», «Lukoil», «Ліга Інвест», «Дельта Спорт» та інші.

2. Найбільша частка ринку належить франчайзинг-компаніям. Майстер франчайзі контролюють понад 30% грошового обігу України («Дельта Спорт», «Ліга Інвест», «Helen Marlene»).

3. Висока перспективність галузевого розвитку. На сьогодні франчайзингові технології використовують у 15 галузях, основними з яких є: роздрібна торгівля, громадське харчування, виробництво сервіс, тощо. У перспективі є ще чимало галузей в Україні, що будуть діяти на умовах франчайзингу, зокрема сільське господарство, операції з нерухомістю, дизайн і архітектура, дистрибуція, логістичні послуги, тощо [4].

Отже, на сьогоднішній день франчайзинг є одним із найперспективніших видів сучасної підприємницької діяльності компаній, а також ефективним методом виходу підприємств на світові ринки без великих фінансових витрат. Згідно зі статистичними даними, франчайзингова діяльність із кожним роком поширюється, збільшуючи кількість франчайзингових компаній у країнах по всьому світі. Франчайзинг для держави – ефективний інструмент підтримки малого й середнього бізнесу і розвитку української економіки в цілому.

Література:

1. Босак І.П. Франчайзинг як форма організації підприємницької діяльності / І.П. Босак // Наукові записки Української академії друкарства. – 2014. – №4. – С. 93–97.

2. Амеліна І.В. Розвиток франчайзингової діяльності в Україні / І.В. Амеліна, В.В. Семенець // Економіка і регіон. – 2015. – № 2. – С. 21–24.

3. Хлівний В.К. Франчайзинг в економічному розвитку України / В.К.Хлівний // Формування ринкових відносин в Україні. – 2014. – № 3. – С. 30–35.
4. TRIAPX консалтинг [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.triarh.com/ru/arts570.html.

М. Грушка
«Фінанси, банківська справа та страхування», 4 курс
ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»
Науковий керівник – к.е.н., доцент кафедри фінансів Сибірянська Ю.В.

ЗЕЛЕНІ ОБЛІГАЦІЇ ЯК ФІНАНСОВИЙ ІНСТРУМЕНТ БОРОТЬБИ З ЕКОЛОГІЧНИМИ ВИКЛИКАМИ

На сьогоднішній день все більше країн починають перейматися питанням зміни клімату та забрудненням навколишнього середовища тим більше, що вирішення цієї проблеми є однією з цілей Глобального договору (17 Sustainable Development Goals (SDGs)), проте для вирішення екологічних проблем необхідні значні грошові витрати. Фінансовим інструментом, який здатен забезпечити надходження інвестицій для фінансування такого роду проектів можуть стати так звані «зелені облігації».

Зелені облігації є цінними паперами, кошти від отримання яких спрямовуються на інвестування проектів, що можуть позитивно вплинути на навколишнє середовище. Емітувати такого роду облігації можуть як суб'єкти господарювання, так і держави, з метою переходу до екологічно безпечного, низьковуглецевого та стійкого до змін клімату розвитку. Єдиною вимогою, яка висувається до проектів, фінансування яких буде здійснюватися за рахунок випуску «зелених облігацій» є їх екологічна складова.

Вперше випуск «зелених облігацій» було здійснено Європейським інвестиційним банком (ЄІБ) у 2007 році під назвою Climate Awareness Bonds (облігації кліматичної спрямованості) на загальну суму близько €600 млн. Пізніше, у 2008 році Міжнародний банк реконструкції та розвитку (МБРР) випустив облігації, які вже безпосередньо були позначені як «зелені» облігації (Green Bonds). [1, с. 70].

Загалом можна стверджувати про тенденцію зростання попиту на даний вид облігацій протягом останніх років, що є свідченням їх високої інвестиційної привабливості. Зокрема, у 2016 році «зелених облігацій» було випущено на суму в 72 млрд дол., що на 72% більше ніж у 2015 році (коли цей показник становив 41,8 млрд. дол.). Однак, варто зазначити, що попри такий стрімкий розвиток, їхня частка в структурі обігу світового ринку боргових цінних паперів становить лише 0,15% [2]. Але за прогнозами The Climate Bond Initiative, передбачається до 2020 року зростання їх обсягу до $1 трлн. [3].

Основним у процесі випуску та подальшого обігу «зелених» облігацій є питання напрямків подальшого використання отриманих ресурсів. Згідно з правилами використання коштів, фінансові надходження від розміщення «зелених» облігацій повинні направлятися в проекти з енергоефективності (в тому числі, підвищення теплоізоляції будинків і розвитку альтернативних джерел енергії), утилізації відходів, ефективного використання земельних ресурсів, збереження флори/фауни, водних ресурсів, підвищення екологічності транспортування людей та вантажів.

Емісія «зелених» облігацій, крім відповідних національних законодавств, регулюється «Принципами зелених облігацій» (Green Bonds Priciples), які сформульовані Міжнародною асоціацією ринків капіталу (ICMA). Ці принципи включають в себе такі основні компоненти, як: правила/допустимі напрямки використання коштів, оцінка і вибір проектів, управління коштами,звітність.

Як правило, значна частина залучених коштів спрямована на проекти використання альтернативних видів енергетики, екологічні проекти в промисловості,

будівництві та транспорті. Сьогодні основними емітентами «зелених облігації» є міжнародні фінансові організації, такі як Світовий банк, Європейський інвестиційний банк, Міжнародна фінансова корпорація, а також великі корпорації. Основними кредиторами на ринку «зелених облігацій виступають інституційні інвестори, які кредитують довгострокові проекти з низьким ступенем ризику та орієнтовані на стабільну дохідність. Через свої фінансові характеристики та спрямованістю на вирішення соціально-важливих проблем, «зелені облігації» також цікаві для інвесторів, одним із стратегічних напрямків розвитку яких є соціально-екологічна складова. Привабливість таких облігацій з боку позичальників зумовлена їх відносною простотою, та здатністю залучити кошти за значно меншою ціною. Роль держави в даному процесі може полягати у створенні необхідних умов для реалізації випуску та обігу «зелених облігацій».

Вважаємо, що «зелені облігації» можуть виступати вагомим фінансовим інструментом для боротьби з екологічними проблемами та проблемою забруднення навколишнього середовища. Крім того вони є джерелом, який сприятиме залученню грошових коштів для кредитування екологічних проектів, та одночасно розширять коло вибору для інвестування коштів, які знаходяться у суб'єктів господарювання. На жаль, в Україні розвиток ринку «зелених облігацій» досі не набув поширення, проте це більшою мірою зумовлено економічною нестабільністю та слабким розвитком фондового ринку.

Література:

1. Богачева О.В., Смородинов О.В. «Зеленые» облигации как важнейший инструмент финансирования «зеленых» проектов / О.В.Богачева, О.В. Смородинов / / Финансовый журнал. – 2016. – № 2. – С.70-81.

2. Сущенко О., Гонта А. Чим замінити Кіотський протокол/ О. Сущенко, А.Гонта// [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://eizvestia.com/uk/ekonomika-ukr/full/436-chim-zaminiti-kiotskij-protokol

3. Порфирьев Б. "Зеленые" тенденции в мировой финансовой системе/ Б.Порфирьев // Мировая экономика и международные отношения. – 2016. –Том 60. - № 9. – С.5 – 16.

А. Гуренко
к.е.н, доцент кафедри менеджменту та підприємництва на морському транспорті
О. Протасова
студентка спеціальності «Менеджмент організацій»
Азовського морського інституту НУ «ОМА», м. Маріуполь, Україна

ВИКОРИСТАННЯ КРИПТОВАЛЮТ В ЕКОНОМІЧНИХ СИСТЕМАХ УКРАЇНИ: ПЕРСПЕКТИВИ ТА РИЗИКИ

Сучасні умови розвитку ринкових відносин в Україні та її участь у світових глобалізаційних процесах зумовлюють необхідність зміцнення грошово- кредитної системи, підвищення ефективності використання інструментів монетарної політики з метою посилення їхнього впливу на структуру перебудови та подальший розвиток економіки.

Комплексна програма розвитку фінансового сектору України до 2020 року передбачає розвиток безготівкових платежів з використанням електронних грошей. Гроші є дуже важливим інструментом в економічній науці, оскільки особливого розвитку набувають операції відповідно до форм грошей. Свою форму гроші змінювали в процесі історичного розвитку. Головними видами функціональних форм грошей сьогодні є неповноцінні гроші: монети, паперові, кредитні (банкнота, вексель, чек), депозитні й електронні гроші.

Криптовалюта як абсолютно інноваційний платіжний інструмент в сучасних умовах розвитку комп'ютерних технологій, значно інтегрується у повсякденне життя

людей, тому питання розвитку та використання цього платіжного засобу в Україні набуває особливого значення[1].

В даний час відбувається поширення обсягів використання криптовалюти в світі, як абсолютно нового, інноваційного платіжного інструменту XXI століття.

Відбувається це на фоні:

- кризи вітчизняної банківської системи,
- нестабільності національної валюти,
- мінливого курсу валют та інших труднощів, які постають перед економічними суб'єктами.

Проте треба зауважити, що поряд з перевагами цифрові гроші мають також і певні недоліки представлені у табл.1 [2].

Таблиця 1

ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ ЦИФРОВИХ ГРОШЕЙ

Переваги	Недоліки
Анонімність	Відсутність законодавчого регулювання статусу та обігу криптовалюти
Захист персональних даних	Нестабільність криптовалюти
Свобода від втручання державних органів	Хакерські атаки
Свобода у виплаті	Використання на чорному ринку
Інвестиційний інструмент	Втрата пароля або доступу до електронного гаманця призведе до повної втрати криптовалюти
Дешевизна в обслуговуванні	Неможливість внесення криптовалюти до статутного капіталу юридичних осіб

На сучасному етапі розвитку світової економіки використання криптовалюти значно розширюється, про що свідчить досвід закордонних партнерів. Можна стверджувати, що Велика Британія є найбільш прогресивною країною відносно використання криптовалюти (тут нараховується більше, ніж 30 bitcoin-банкоматів). Данія відкрито заявила про бажання якнайшвидше ліквідувати паперові гроші, тому безготівкові розрахунки та цифрова валюта досить поширені. У березні 2016 року Данія стала першою скандинавською країною, де купівля нерухомості була здійснена за допомогою bitcoin. Найсміливіше ставлення до криптовалюти продемонстрували Нідерланди, де було створено «місто bitcoin», де визначена найвища концентрація компаній, що надають товари та послуги за bitcoin. Тут можна не тільки сплатити юридичні послуги, а й підстригтися, купити гамбургер або новий костюм, надіслати листа, полагодити побутову техніку або зняти номер в готелі. Проте в таких країнах, як Росія, Еквадор, Киргизія, використання bitcoin було заборонено. У Китаї їх використання заборонено для фінансових інституцій.

Отже, міжнародна практика використання криптовалюти свідчить про те, що держави по-різному ставляться до її впровадження в обіг. Пояснюється це передусім новизною даного інструменту та відсутністю єдиного визначення категорії «криптовалюта», яка б розкривала її економічну сутність. [3]

Дослідження міжнародної практики використання криптовалюти свідчить про те, що у світі неоднозначно ставляться до її впровадження в обіг, а пояснюється це в першу чергу новизною даного платіжного інструменту та відсутністю єдиного визначення категорії «криптовалюта», яка б розкривала її економічну сутність.

Сьогодні bitcoin продовжує свій розвиток, число користувачів цієї системи неухильно зростає в Україні. Популярність bitcoin також породила створення інших криптовалют, що розвиваються поряд з bitcoin, але їхня популярність і можливості поки набагато менша. У деяких країнах, в тому числі в Україні, з bitcoin почали боротися, пояснюючи це турботою про людей, застереженням їх від вкладення грошей в «грошові

сурогати» і можливої їх втрати, якщо настав би крах bitcoin. Однак насправді така боротьба, найімовірніше, викликана бажанням сконцентрувати функції грошової емісії, а значить і влади, в руках держави і не допустити утворення альтернативних джерел емісії платіжних засобів, оскільки вони не піддаються ніякому державному регулюванню.

На сьогодні значно зростає зацікавленість пересічних громадян у використанні криптовалюти, так само як зростає кількість компаній, які працюють з цією валютою. Досить багато проводиться спеціальних навчальних курсів для вивчення специфіки роботи з криптовалютою bitcoin. [4]

Саме тому першочерговим завданням є розробка нормативно-правових актів на прикладі Данії, Англії, Нідерландів та інших країн, які вільно використовують криптовалюту bitcoin та широко впроваджують її для розрахунків. Такі ІТ технології, як цифрова валюта, зрештою прийдуть в Україну і стануть способом взаєморозрахунків для більшості громадян. При відповідному їх вдосконаленні, законодавчому регулюванні та створенні інфраструктури ця технологія займе вагоме місце в повсякденному житті населення України. Перспективи подальших досліджень. Використання системи bitcoin як варіант оплати товарів і послуг істотно розширює можливості ведення аграрного бізнесу, дає можливість проводити розрахунки за сільськогосподарську продукцію та послуги там, де немає банків та інших платіжних систем або ж комісії за банківське обслуговування надмірно високі (наприклад, в деяких країнах Азії). Головна і єдина умова – наявність інтернету. Разом з тим, використання цієї системи в економічних розрахунках потребує популяризації її переваг над традиційними розрахунками та «адаптації» її до кожного економічного регіону, в чому і полягають перспективи подальших досліджень цієї теми та наукових дебатів щодо її застосування в світовій аграрній економіці.

Література:

1.Бачо Р.Й. Державне регулювання ринків фінансових послуг в умовах функціонування віртуальних валют (криптовалют) / Р.Й. Бачо // Бізнес Інформ. – 2015. – № 11. – С. 294–298.

2. Ватоліна О. В. Криптовалюта як новий вид віртуального платіжного засобу / О. В. Ватоліна, С. А. Данилов //Вчені нотатки ТОГУ. – 2015. – Т. 6. – № 4. – С. 717-721

3.. Дудіна О. В. Биткоин – валюта майбутнього / О. І Дудіна, О. В. Селіна, Д. С. Павелин // Фундаментальні дослідження. – 2016. – № 3(3). – С. 561-565

4. Інформаційне повідомлення учасникам ринку фінансових послуг щодо заборони використання та розповсюдження «віртуальної валюти/криптовалюти» (Bitcoint, Litecoint,Ripple, OneCoint та ін.) в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://nfp.gov.ua/news/1172.html.

К. Долгопятова
«Фінанси, банківська справа та страхування», 3 курс
ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»
Науковий керівник – к.е.н., доцент кафедри банківської справи Охрименко І.Б.

ПЛАТІЖНІ КАРТКИ ЯК СУЧАСНИЙ ФІНАНСОВИЙ ІНСТРУМЕНТ РОЗРАХУНКІВ І КРЕДИТУВАННЯ

Хоча розвиток платіжних карт в Україні ще далекий від показників розвинутих країн, останніми роками найбільш просунуті споживачі фінансових послуг усвідомлюють й високо оцінюють переваги, що надають електронні платежі. І все ж реальними користувачами послуг з платіжними картками сьогодні в нашій країні є не достатня кількість населення, а частка готівкових розрахунків також залишається великою. При цьому недорозвиненість безготівкових розрахунків сприяє тінізації економіки, несе загрози фінансовій безпеці окремих суб'єктів і всієї країни, гальмує соціально-економічний розвиток в цілому. Отже, актуальність проблеми розвитку платіжних карт в Україні зумовлюють: динамічний розвиток електронних платежів,

необхідність збільшення безготівкових розрахунків, підвищення ефективності кредитування, банківських інновацій, підтримка фінансової безпеки.

Метою дослідження є з'ясування причин не достатньо ефективного використання платіжних карток населенням, а також визначення шляхів вирішення існуючих проблем розвитку платіжних карт як сучасного інструменту розрахунків і кредитування. Ефективність застосування платіжних карток можна виміряти збільшенням обсягів безготівкових розрахунків, внаслідок чого пришвидшується оплата товарів та послуг, що сприяє зростанню ділової активності, зменшуються витрати грошового обігу і зростає ефективність контролю за ним, спадає рівень тінізації економіки.

За показником випущених у обіг платіжних карт Україна випереджає ряд європейських країн. Станом на початок 2017 р. їх випущено банками 32,4 млн. шт. Проте кількість не завжди є якість — безготівкові розрахунки зростають не так стрімко. Серед випущених в обіг карт значна частка швидко стають неактивними. Крім того, як свідчать офіційні дані НБУ, зростання ринку платіжних карт в Україні відбувається в основному за рахунок реалізації банками зарплатних та пенсійних проектів. Тобто в Україні вибір платіжних карт є не стільки свідомим як вимушеним. Платіжні картки ще дуже часто використовуються держателями для зняття готівки.

Описана ситуація стосується й кредитних карт. «Карткові кредити» в Україні відстають від готівкових через низький рівень використання кредитних карт саме для розрахунків. Банки також часто використовують картки лише для видачі кредиту, сам кредит по суті залишається готівковим. «Карткові кредити» активно видавалися банками до кризи 2008 р. [3, с.17], на 01.01.2008 р. у українців налічувалося 10,1 млн. «кредиток» [2]. З настанням кризи 2008 р. кількість кредитних карт зменшувалась. На 01.07.2013 р. на руках у українців їх було 7,24 млн. шт. [1]. Збільшення «карткових кредитів» стало помітним лише у другій половині 2013 і на початку 2014 років, на кінець 1 кварталу 2014 р. кількість кредитних карт досягла 9,3 млн. шт. [2]. Проте зростання чинника невизначеності у платоспроможності позичальників з розвитком нової кризи у 2014 р. спонукало банки переглянути політику щодо кредитування населення. Протягом 2014 р. одні банки - згорнули цей напрямок, інші ж – суттєво підвищили ставки. Середня вартість використання коштів по кредитних картах протягом 2014 р. зросла до 65%. У 2015-2017 рр. ситуація суттєво на краще також не змінилась. Станом на кінець жовтня 2017 року ставки по карткових кредитах банків коливаються від 41% до 62% [2]. Тому використання кредитних карт на ринку слабке.

Причинами сучасної ситуації щодо використання платіжних карт в Україні є те, що населення все ще не достатньо обізнане у безготівкових розрахунках, стережеться шахраїв, не довіряє банківській системі, особливо у невеликих містах і селищах. Не завжди ефективна робота POS-терміналів і їх відсутність у невеликих крамницях, теж є перешкодою кращого застосування платіжних карток. На 01.01.2017 р. в Україні налічувалось лише 146 тис. підприємств торгівлі та сфери послуг, що надають можливість своїм клієнтам здійснювати безготівкові розрахунки. Для підвищення ефективності використання платіжних карт необхідне усвідомлення користувачами їх переваг як раціонального інструменту розрахунків, в тому числі, з залученням банківського кредиту. Закріпленню цього сприятимуть спрямовані дії держави і банків.

Існуючі проблеми варто вирішувати в таких напрямках: законодавче врегулювання; технічне забезпечення; просвітництво і популяризація.

Більш дієвим має бути вплив держави щодо врегулювання даного питання на законодавчому рівні. Наприклад, закріпити законодавчо обов'язкове приймання карткових платежів всіма підприємцями. Варто застосувати заходи впливу на банки щодо створення пропозиції еквайрингу, а підприємства стимулювати податковими пільгами. Банкам варто скорочувати мережу банкоматів, проте паралельно слід вдосконалювати і системи комунікацій. Доцільним є встановлення POS-терміналів у

місцях, що відвідує молоде покоління: поблизу студентських містечок, в університетах, місцях розваг. Також слід запозичувати досвід країн, які змогли швидко сприяти поширенню безготівкових розрахунків. Так популярним у світі є повернення певної суми від купівлі товарів на банківські карти, наприклад, у вигляді знижок або повернення відсотка від ПДВ. Цей напрямок перспективний для України в умовах економічної кризи, коли населення шукає найбільш вигідні пропозиції в цілях економії. Важливим є й просвітницький аспект. Це може бути навчання фінансової грамоти школярів, наприклад, уроки фінансової грамоти, де вивчатимуть переваги платіжних карток тощо. Для популяризації активного використання платіжних карт дорослим населенням варто активніше використовувати соціальну рекламу.

Висновки: в результаті проведеного дослідження з'ясовано, що з одного банку в Україні існують певні передумови ефективного розвитку платіжних карт як сучасного фінансового інструменту розрахунків і кредитування, з іншого - існує ряд проблем, що заважають трансформації кількості випущених карток у якість розрахунків і кредитування. Вважаємо, що такому перетворенню сприятимуть спільні дії держави в особі Міністерства фінансів і НБУ (як регулятора банківської системи і грошового обігу), а також банків (як зацікавлених підприємницьких структур), населення (як користувачів фінансових послуг). Водночас головним завданням сучасного карткового бізнесу, вважаємо, є посилення довіри потенційних клієнтів до платіжних карт. В результаті емісія платіжних карт зростатиме, не тільки кількісно, а й якісно. На карткових рахунках будуть залишки, картки використовуватимуться переважно для розрахунків, це буде джерелом ресурсів і доходів банків, а також сприятиме детінізації фінансової сфери, стабілізації грошового обігу і розвитку економіки.

Література:

1. Офіційний сайт Національного банку України // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.bank.gov.ua

2. Простобанк консалтинг [Електрон. ресурс] – Режим доступу: www.prostobank.com.

3. Харламов П. Как и у кого оформить кредитку во время кризиса [Текст] / П. Харламов // Деньги. – 2009. – № 1. – С. 17-19.

М. Дячук
«Облік і оподаткування», 3 курс
ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»
Науковий керівник - к.е.н., доцент кафедри фінансів Курило О.В.

ПРІОРИТЕТНІ НАПРЯМКИ ІНОЗЕМНОГО ІНВЕСТУВАННЯ В УКРАЇНІ

Залучення інвестицій є запорукою розвитку та життєздатності будь-якої країни. Україна не є винятком, чимало інвесторів можуть і хочуть вкладати свої кошти сьогодні в економіку України.

Іноземні інвестиції допомагають і стимулюють розвиток країни, а саме: допомагають у вирішенні проблем при недостатності власних коштів, як джерел фінансування. За допомогою іноземних інвестицій Україна може не тільки вирішити питання з нестачі власних коштів, а й підвищити ефективність виробництва та конкурентоспроможність вітчизняної продукції на світовому ринку. До того ж, саме залучення іноземних інвестицій виводить країну на світові ринки, налагоджує зв'язки зі світовою економікою та допомагає вийти із кризи [1, с. 455].

Для будь-яких проектів джерелами фінансування виступають інвестиційні ресурси. До джерел інвестиційних ресурсів відносять всі види економічних ресурсів, які залучаються з метою вкладання в об'єкти інвестування, та виступають у таких формах: фінансові, матеріальні, нематеріальні , трудові, інформація та підприємницький хист. Доцільно виокремити саме фінансові й не фінансові джерела формування інвестиційних ресурсів. Фінансові джерела представляють собою грошові ресурси.

Головним джерелом інвестиційних ресурсів, як і раніше залишаються власні кошти підприємств та організацій. Частка коштів іноземних інвесторів становила 1,5 відсотка всіх капіталовкладень у 2017 р. Інвестиції спрямовуються у вже розвинені сфери економічної діяльності.

Найвагоміші обсяги надходжень інвестицій були спрямовані до установ та організацій, що здійснюють фінансову,страхову діяльність та підприємств промисловості. До основних країн-інвесторів належать Кіпр –25,5 %, Нідерланди – 16,2%, Російська Федерація – 11,4%, Велика Британія – 5,5%, Німеччина – 4,5%, Віргінські Острови (Британія) -4,3%, і Швейцарія – 3,9%. Найбільшу частку займають, як і в попередні роки такі країни як Кіпр, Нідерланди, Російська Федерація [2].

Привабливими та провідними сферами економічної діяльності для іноземних інвестицій, у 2017 року залишаються: промисловість; будівництво; сільське, лісове та рибне господарство; інформація та телекомунікації; оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів; складське господарство; поштова та кур'єрська діяльність; державне управління й оборона; обов`язкове соціальне страхування.

Перешкодами для іноземного інвестування в Україну на сьогодні є такі фактори: політична нестабільність, війна на сході України, нестабільність вітчизняної законодавчої бази з питань іноземного інвестування, бюрократизація і корупція в органах влади, реформування економіки та недостатність розвитку інфраструктури інвестиційного ринку. Для вирішення цих проблем на шляху до інвестування, слід вжити таких заходів: досягнення політичної узгодженості, розробити державні стратегії залучення іноземних інвестицій, підвищення конкурентоспроможності української промисловості та й загальний соціально-економічний розвиток держави, рівномірний розподіл обсягів інвестицій по всій країні за допомогою підвищення потенціалу відсталих регіонів.

Протягом останніх років відбувся низка покращень у бізнес-кліматі України: спрощення процесу сплати податків для компаній, завдяки введенню електронної системи подання декларацій та сплати єдиного соціального податку; зменшення кількості центральних органів виконавчої влади, що здійснюють нагляд (контроль) у сфері господарської діяльності; адаптація українських стандартів до європейських [3].

Приплив іноземних інвестицій стимулює внутрішнє інвестування країни, забезпечує створення додаткових робочих місць, науково-технічний процес та сприяє інтеграції до міжнародних ринків. Передусім, інвесторів, цікавлять підприємства, які можуть забезпечити повернення інвестованих ресурсів за найкоротший час з отриманням найбільшого прибутку.

У рейтингу Doing Business 2017 за результатами 2016 року Україна посіла 80 позицію і піднялася на +1 пункт, порівняно з минулим роком [2].

На сучасному етапі слід більш детальніше розглядати можливості посилення співпраці з іноземними інвесторами країн ЄС та СНД. Держава повинна дбати про формування сприятливого інвестиційного клімату та дотримуватися соціальних і екологічних стандартів ведення бізнесу, забезпечити політичної та економічної безпеки.

Україна являє собою інвестиційно привабливу країну, яка потребує іноземних інвестицій. Отже, для того аби стимулювати іноземне інвестування потрібно застосовувати весь комплекс заходів, які базуватися на створенні іміджу стабільної країни у світі. Основний акцент потрібно робити не на кількісний, а на якісний акцент поглинання іноземних інвестицій, а саме на вкладення у високоефективні проекти та сфери, які в майбутньому забезпечать високу конкурентоспроможність виробництва.

Література:

1. Кириченко О. А. Інвестування: підручник / О. А. Кириченко, С. А. Єрохін. — К. : Знання, 2009. — 573 с.
2. http://www.me.gov.ua/?lang=uk-UA
3. Офіційний сайт Європейської Бізнес Асоціації.

Т. Задорожна
аспірант кафедри фінансові ринки
ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»
Науковий керівник – к.е.н., професор, завідувач кафедри фінансові ринки Гапонюк М. А.

ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ФОНДОВОГО РИНКУ В УКРАЇНІ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ

Роль фондового ринку в розвитку економіки країни є дуже важливою. Він дозволяє здійснити перерозподіл ресурсів та оптимізувати роботу економічних суб'єктів, забезпечити одних учасників ринку капіталом, а іншим – отримати дохід від інвестицій. Проте це справедливо лише для тих країн, де фондовий ринок є розвиненим. В Україні він не виконує покладених на нього функцій. Як результат, багато як учених, так і практиків вказують на фактичну відсутність вітчизняного фондового ринку (включно з Т. Хромаєвим, Головою державного регулятора НКЦПФР [1]). Тому важливим є діагностика основних проблем його розвитку, їх аналіз та розроблення шляхів вирішення.

Причини та витоки сучасного стану фондового ринку в Україні варто шукати в процесі приватизації. Її результатом стала поява дуже великої кількості акціонерних компаній, значна частка яких стала відкритими (наразі в Україні існує 15,5 тисяч акціонерних товариств, третина з яких є публічними). Проте дана публічність не була реалізована у практичній діяльності новостворених корпорацій. Основною причиною було те, що транспарентність не несла для них жодних вигод. На розвинених ринках публічний статус підвищує вартість акцій компанії за рахунок премії за ліквідність. Проте в Україні ліквідний ринок цінних паперів компаній був відсутній. Переважна більшість корпорацій не прагнула залучати кошти на фондовому ринку, опираючись на власні або ж кредитні ресурси. Ті компанії, які дійсно хотіли отримати капітал шляхом випуску акцій або облігацій, зазвичай виходили на іноземні майданчики: Франкфуртську, Лондонську та Варшавську біржі. Проте таким шляхом пішли всього кілька десятків корпорацій, більшість же не була достатньо великими для виходу за кордон та не бачила потенціалу залучення коштів всередині країни. Не сприяли розвитку фондового ринку й небажання корпорацій розкривати реальні дані щодо їх фінансового стану та страх перед рейдерськими захопленнями.

Цікавим є те, що навіть за бажання публічні компанії в Україні не могли змінити свій статус на приватний. Це було результатом того, що їх цінні папери були розпорошені серед великої кількості дуже дрібних акціонерів. Парадоксальним є те, що при цьому мажоритарні власники зазвичай контролювали 95 – 99 % усіх акцій. Результатом даної ситуації стало те, що після скасування законодавчого обмеження на кількість акціонерів приватних корпорацій значна кількість акціонерних товариств змінила свій статус. Серед них були навіть «голубі фішки» українського ринку, менеджмент яких не бачив вигод від підтримання публічного статусу.

З іншого боку, відсутність сформованого ринку акцій та облігацій не дає можливості здійснювати інвестиції тим суб'єктам, які мають тимчасово вільні кошти. Наявні на фондовому ринку емітенти зазвичай досить непрозорі та не зацікавлені в роботі з міноритарними акціонерами. Дивіденди виплачують дуже мало корпорацій, регулярно – ще менше. Результатом стало те, що вітчизняні інвестори або

переорієнтовувались на інші ринки (наприклад, нерухомості), або ж вкладали кошти на іноземних майданчиках в обхід дуже жорсткого вітчизняного валютного законодавства.

Валютний контроль в Україні варто розглянути детальніше. Він направлений не на стимулювання інвестицій, а на максимальне ускладнення виводу коштів з країни. Проте високий рівень корупції та наявність «дірок» в законодавстві призводять до того, що відтік коштів з країни не перекривається, а лише ускладнюється (ті, хто виводить кошти, несуть додаткові витрати, розмір яких наразі близький до 5 %). Для серйозних іноземних інвесторів же діяльність поза рамками закону є неприпустимою, а тому вони остерігаються заходити в Україну, знаючи, що покинути її може бути дуже важко. Також на їх негативне рішення щодо інвестицій впливає відсутність верховенства права в країні.

Таким чином, за умови відсутності іноземних інвестицій необхідно орієнтуватись на внутрішні ресурси. Враховуючи недовіру населення до фінансового ринку, ймовірність залучення коштів домогосподарств є досить низькою. Тому, на нашу думку, найбільш реалістичним варіантом є перехід до накопичувальної пенсійної системи. Це дозволить спрямувати досить значні кошти в тому числі на фондовий ринок. У свою чергу, наявність ресурсів стимулюватиме вітчизняні компанії проводити емісію акцій та облігацій, підвищувати свою транспарентність для того, щоб бути більш привабливими в очах потенційних інвесторів. Це дозволить розірвати замкнене коло, з одного боку наповнивши фондовий ринок довгостроковими фінансовими ресурсами, а з іншого – створивши умови для появи надійних та привабливих емітентів.

Література:

1. Н. Черная. Тимур Хромаев: В Украине фондового рынка нет из-за того, что все процессы на нем "серые" [Электронный ресурс] // Информационное агентство УНІАН – Режим доступа: https://economics.unian.net/stockmarket/2124209-timur-hromaev-v-ukraine-fondovogo-ryinka-net-iz-za-togo-chto-vse-protsessyi-na-nem-seryie.html

А. Карнасюк
«Економіка підприємства», 3 курс
ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»
Науковий керівник – к.е.н., доцент кафедри фінансів Курило О.В.

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ СТРАХОВОГО РИНКУ УКРАЇНИ

В умовах сьогодення економічний розвиток країн значною мірою залежить від наявності ризиків, котрі виникають під впливом зовнішніх та внутрішніх чинників. З метою запобігання виникненню ризиків та мінімізації їх впливу застосовується страхування. Страхування є одним із стратегічних напрямків розвитку сучасної економіки, так як забезпечує захист майнових прав та інтересів членів суспільства, сприяє збереженню соціальної стабільності й економічної безпеки держави.

Роль страхового ринку як частини фінансового ринку постійно зростає, а тому зацікавленість більшості країн світу в його розвитку є не безпідставною. Адже страховий ринок дозволяє зменшити витрати бюджету країни на відшкодування збитків внаслідок різних непередбачуваних подій, забезпечує соціальну підтримку громадян та захищає бізнес від ймовірних ризиків. Також страховий ринок виступає як надійне джерело довгострокових інвестицій в економіку країни, так як сприяє акумулюванню та перетворенню страхових премій у інвестиції.

Страховий ринок України пройшов стадію формування, але досі знаходиться на етапі свого розвитку. За оцінками експертів, покриття страхового поля в Україні становить 3–5%, тоді як у країнах Західної Європи – понад 90%. Це означає, що Україна має великі невикористані резерви розвитку страхового ринку, реалізація яких значною мірою залежить від ефективності функціонування національної економіки. Також

наведені показники свідчать про наявність перешкод та проблем розвитку страхового ринку України.

Варто зазначити, що ринок страхових послуг залишається найбільш капіталізованим серед інших небанківських фінансових ринків України. Загальна кількість страхових компаній станом на 31 грудня 2014 р. становила 382 компаній, станом на 31 грудня 2015 р. – 361, на 31 грудня 2016 р. зменшилась до 310 компаній. Виходячи з цих даних, стає зрозумілим, що кількість страхових компаній має тенденцію до зменшення, що пояснюється наявністю ряду проблем в Україні.

Обсяг надходжень валових страхових премій у 2014 р. становив 26 767 млн. грн., в 2015 р. – 29 735 млн. грн., а в 2016 р. зріс до 35 170 млн. грн.. Тобто не дивлячись на існування певних проблем, обсяги внесків страхувальників з кожним роком зростають, що свідчить про зацікавленість громадян в страхових послугах та їх потребі в цьому. [1]

Тож варто виділити такі основні проблеми недостатньо ефективного розвитку страхового ринку в Україні:

- відсутність достатньої кількості кваліфікованих кадрів;
- недовіра населення до страхових компаній;
- низький рівень фінансового потенціалу страхових компаній;
- недосконала система правового забезпечення та державного регулювання страхової діяльності.

Нестабільна політична та економічна ситуація та наведені вище проблеми слугують причиною того, що стан національного страхового ринку поки не відповідає тенденціям розвитку світового страхового ринку. Проте деякі українські страхові компанії продовжують завойовувати довіру українців і досягають позитивних показників в своєму розвитку.

Згідно з даними рейтингу “Forbes” за 2015 р. перше місце належить страховій компанії «Княжа Vienna Insurance Group», 89,9% акцій котрої належать “VIENNA INSURANCE GROUP AG”. На другому місці знаходиться компанія «Уніка», пакет акцій якої у 92,2% контролює “UNIQA International Beteiligungs-Verwaltungs GmbH” (Відень). Третє місце здобула «Українська страхова група», яка зараз належить на 92% “ТВІН Financial Services Group N.V.” із Нідерландів. Цей рейтинг показує, що іноземні страховики мають доступ на страховий ринок України, а це свідчить про наявність перспектив для його розвитку. В цілому залучення іноземного капіталу стимулює конкуренцію, що в свою чергу призводить до зниження тарифів на страхові послуги, забезпечує доступність страхових послуг і сприяє прихильності фізичних і юридичних осіб до страхування. [2]

З досвіду найбільш розвинутих страхових ринків у США та Великобританії, можна стверджувати, що такі фактори, як досконала законодавча база, наявність міцних фінансово незалежних та конкурентоспроможних страхових компаній, їх високий професійний рівень забезпечує успішне функціонування страхового ринку. Також останнім часом на іноземних страхових ринках проявляється тенденція до застосування сучасних інформаційних технологій, зокрема інтернет-продаж страхових послуг. Ця тенденція може стати для вітчизняного страхового ринку досить вагомою перспективою, зважаючи на наявний конкурентоспроможний потенціал України в ІТ-сфері.

Страховий ринок України поступово розвивається і розширюється, а тому має ряд перспектив, серед яких варто виділити наступні:

- формування цілеспрямованої державної стратегії розвитку страхового ринку;
- приведення вітчизняного страхового законодавства відповідно до міжнародних норм та правил;
- удосконалення системи державного регулювання страхової діяльності;

- створення умов для залучення іноземних інвестиції та доступу іноземних страховиків на національний ринок;
- підготовка кадрів даного профілю відповідно до міжнародних стандартів;
- впровадження нових привабливих для населення форм фінансових послуг
- інформування населення про стан страхового ринку та рівень державного контролю за його діяльністю.

Отже, на сьогодні страховий ринок України знаходиться на етапі розвитку та має як недоліки, так і перспективи розвитку. На мою думку, український страховий ринок має значний потенціал для розвитку, котрий він зможе реалізувати шляхом вдосконалення механізму державного регулювання діяльності страхових компаній, орієнтування на міжнародні стандарти страхової діяльності та формування сприятливого середовища для залучення іноземного капіталу. Під час реалізації цього потенціалу, слід пам'ятати, що страхування в цілому відображає рівень розвитку економіки й рівень доходів населення.

Література:

1. Городніченко Ю.В. Тенденції та перспективи розвитку страхового ринку України / Городніченко Ю.В.. // Економіка і супільство. – 2017. – с. 569–573.

2. Рейтинг страховых компаний-2015 [Електронний ресурс] // Forbes Украина. – 2015. – Режим доступу до ресурсу: http://forbes.net.ua/business/1398567-rejting-strahovyh-kompanij-2015.

Рудь І.Ю. Аналіз страхового ринку України / Рудь І.Ю.. // Глобальні та національні проблеми економіки. – 2016. – с. 856–890.

І. Кінах
Фінанси, 4 курс
ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»
Науковий керівник – к.е.н., доцент кафедри фінансів Сибірянська Ю.В.

КРИПТОВАЛЮТА – ПЕРСПЕКТИВА ЧИ ЗАГРОЗА СУЧАСНІЙ ФІНАНСОВІЙ СИСТЕМІ

Сьогодні складно уявити життя без Інтернету, який став головним джерелом отримання інформації. Це технологія, що змінила повністю не лише людське життя, а й формування й функціонування фінансової системи країн в цілому.

Проте світ не стоїть на місці і щодня ми можемо спостерігати нові відкриття. Останнім часом в топі новин та обговорень знаходяться саме криптовалюта, блокчейн, біткоїн як нова революція після Інтернету. Але стоїть питання: криптовалюта як новий платіжний засіб несе загрозу фінансовій системі чи є перспективою для її стрімкого росту та розвитку?

Згадаємо світову фінансову кризу, яка почалася у 2008 році у США з краху іпотечної системи. Оскільки кредит на нерухомість міг отримати будь-хто без ґрунтовної оцінки кредитоспроможності клієнта, тобто без жодного контролю. Як ми знаємо, світова фінансова криза завдала нищівного удару по фінансових системах багатьох країн світу, поставила під загрозу стабільність грошових систем. У зв'язку з цим активізувався пошук альтернативних шляхів забезпечення надійності фінансової системи; концептуально нових валют, заснованих на інформації.

У 2009 році групою анонімних осіб, які працювали під загальним псевдонімом СатосіНакамото було створено найвідомішу на сьогоднішній день криптовалюту, яка грунтується на технології блокчейн, біткоін. Згідно загальноприйнятої думки, їх метою було «створення валюти поза державного регулювання для звільнення людства від тягаря управління і контролю держслужб і Федеральної Резервної Системи». При цьому слід зазначити, що біткоін, по суті, не був революційним винаходом, а ідея використання криптовалюти бере свої витоки з 90-х років [5]. Одним з основних мотиваційних чинників створення криптовалют було створення альтернативи сучасній

фінансовій системі, до якої довіра поступово втрачається. Прабатьками біткоіна вважаються три цифрові валюти: B-Money В. Дая, Bitgold Н. Сабо і ecash Д. Чаума.

Криптовалюта – це особливий електронний платіжний засіб, курс якого підтримується тільки попитом і пропозицією [1]. Основною відмінністю криптовалюти від звичайних грошей перш за все є те, що вона не має центрального емітента та контролера (тобто певного державного органу, який здійснює регулювання її обігу, встановлення курсу).

Якщо говорити про переваги криптовалюти як платіжного засобу, то можна виділити наступне:

1) криптовалюта повністю децентралізована, тобто не має центрального органу, який здійснює управління над нею. Курс встановлюється відповідно до попиту та пропозиції;

2) відсутня комісія при здійснені операцій;

3) відсутня можливість підробки, оскільки в кожній одиниці криптовалюти закладено унікальний код;

4) уникнення затрат часу на здійснення операцій;

5) операції здійснюються без посередників, на пряму від користувача;

6) криптовалюта має обмежену масу випуску, тобто зменшує ризик виникнення інфляції [2].

Попри переваги криптовалюті притаманні певні негативні ознаки. Операції з криптовалютою є повністю анонімними, тобто не можливо прослідкувати хто здійснює трансакції. Це дає можливість фінансувати злочинні операції [3].

Як перевагою, так і недоліком можемо вважати те, що криптовалюта має еластичний курс, який може дуже значно змінюватися. Якщо проаналізувати курс біткоїна, то можемо простежити надзвичайно різкі коливання, які зумовлені лише зміною попиту та пропозиції на криптовалюту.З наведеної нижче таблиці можемо прослідкувати, що за останні 5 років курс біткоіна зріс у 438,5 раз [6].

Таблиця 1

ДИНАМІКА КУРСУ БІТКОІНА ДО USD

Рік	**2012**	**2013**	**2014**	**2015**	**2016**	**2017**
Курс	13	1205	961	460	972	5700

Також виникає питання щодо законодавчого урегулювання криптовалюти, оскільки різні країни по різному трактують дану технологію і не має єдиного вірного погляду.

Україна одна з найактивніших країн щодо використання криптовалют. Можливо, це зумовлено саме тим, що не прийнято ніякого закону, який би обмежував і контролював операції з криптовалютою або ж анонімністю платежів, що дозволяє приховати рух коштів.

Отже, криптовалюта на сьогоднішній день є одним з найбільш перспективних та новітніх інструментів фінансової системи, який не піддається впливу людини, а діє лише згідно з прописаного коду. Щоб дана технологія не перетворилася на фінансову піраміду чи загрозу світовій економіці необхідно врегулювати її діяльність на законодавчому рівні та захистити користувачів від ризиків, пов'язаних з її використанням.

Література:

1. Поливка Н. М. Криптовалюти і «різноманітні біткоіни» / Н.М. Поливка [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://yur-gazeta.com/publications/practice/informaciyne-pravotelekomunikaciyi/kriptovalyuti-i-riznomanitni-bitkoini.html\.

2. Система біткоін: плюси і мінуси [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://invest-program.com.ua/tag/bitkoin/.

3. Шевченко Л.В. Темная сторона биткоина: чемопаснык криптовалюты? / Л.В. Шевченко [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://ubr.ua/ukraine-and-world/technology/ temnaia-storona-bitkoina-chem-opasny-kriptovaluty-357155.

4. Juan Salazar A BRIEF HISTORY OF BITCOIN – AND WHERE IT'S GOING NEXT: http://dataconomy.com/2017/07/history-of-bitcoin/
5. Динамика курса доллара США к Биткоин (USD/BTC): https://finstat.info

Т. Ковальчук, Є. Аркуша
«Фінанси, банківська справа та страхування», 3 курс
ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»
науковий керівник – к.е.н., доцент кафедри фінансів Сущенко О.М.

ОБЛІГАЦІЇ СОЦІАЛЬНОГО ВПЛИВУ ТА СВІТОВИЙ ДОСВІД ЇХ ЗАСТОСУВАННЯ

Існує певна категорія «проблемних» сфер для інвестування, куди бізнес неохоче вкладає гроші, оскільки фінансових результатів такі інвестиції зазвичай не приносять. Ефективне вирішення цієї проблеми можливе за допомогою фінансового інструментів. В результаті розвитку теорії «соціального інвестування» в розвинених країнах з'явилися нові фінансові інструменти – соціальні облігації.Облігації соціального впливу (SIB) є формою контрактів на основі результатів між державним та приватним секторами. Перша погоджується платити за істотне поліпшення соціальних результатів для певного населення, що дозволить скоротити витрати державного сектора в довгостроковій перспективі.

Сфера використання соціальних облігацій. Соціальна облігація – фінансовий інструмент, або багатосторонні договір, в якому виплати, як правило з боку держави (первинного інвестора) пов'язані з фінансуванням проектів при досягненні визначених цілей у подоланні соціальних проблем.Високий попит на соціальні послуги в поєднанні з обмеженим бюджетом вимагають інноваційного підходу до складних соціальних проблем та шляхів їх фінансування. Для вдалого залучення приватного інвестора урядом і успішності угоди про соціальне партнерство, пропоновані програми повинні бути ефективними для вирішення цілеспрямованих соціальних проблем. Із залучених таким чином грошей, інвестиції не залишаються без уваги – незалежні дослідники та фахівці будуть пильно стежити за результатами. Як тільки вони зафіксують позитивний ефект від конкретного проінвестованого проекту, держава компенсує приватному інвестору витрати з грошей платників податків. Однак якщо позитивного ефекту не буде досягнуто, то не буде і виплат [1].

Враховуючи, що жоден з проектів не повинен бути однаковим, а проекти, що фінансуються соціальними облігаціями, є новими, державні та місцеві органи влади продовжуватимуть експериментувати та вивчати ініціативи у багатьох галузях. На цьому ранньому етапі соціальні облігації найбільш підходить для областей, де:

1) результати можуть бути чітко визначені та доступні;
2) існують профілактичні заходи, які коштують менше, ніж при адміністративному фінансуванні;
3) політична волю для традиційного прямого фінансування може бути перепоною для впровадження державою цих проектів.

Приклади таких сфер включають рецидив, безпритульність, розвиток робочої сили, профілактичну медичну допомогу та програми для дітей раннього віку та домашнього виховання [4].

Переваги та недоліки. Позитивізм застосування «облігацій соціального впливу» полягає у:

1) дозволяють внести ринкові стимули у вигляді особистого інтересу в процес вирішення соціальних проблем;
2) дозволяють персоніфікувати відповідальність за заявлені результати соціальних змін;

3) потенційно дозволяють залучити масштабні інвестиції для реалізації соціальних перетворень;

4) держава (платник) проводить виплати тільки після досягнення результату;

5) покращують передбачуваність і якість запланованих соціальних послуг;

Але попри значні переваги даного фінансового інструменту існують, певні зауваження:

1) соціальні облігації є новим, «академічним» і неусталеним інструментом, з неоднозначною оцінкою його перспектив, тому стверджувати про високий потенціал для розвитку соціальної сфери поки що рано;

2) виконавці і замовники часто не розуміють, як працює схема даного виду облігацій,;

3) випуски соціальних облігацій вимагають ретельної, витратної з часом розробки, а також безлічі погоджень з усіма учасниками процесу[2].

Широке застосування таких проектів розпочалося у 2010 році у США та Великі Британії. Зараз 19 країн впровадили механізм соціальних облігацій і ще 17 країн готують законодавчий ґрунт для їх впровадження. За оцінкою Forbes, із одного проекту вартістю $100 млн. держава заощаджує $35 млн., що можуть бути використанні за іншим призначенням. Загалом, США за 7 років вдалося заощадити близько $85 млрд.. Прикладом може слугувати створений засновником Майкрософт Білл Гейтсом і його дружиною Ліндою фонду для фінансування соціальних проектів. Bill&MelindaGatesfoundation вже витратив $3,4млрд. на впровадження і розвиток національного стандарту освіти CommonCore. 15% від даної суму спрямовуються на допомогу учням з обмеженими можливостями.

Очевидно, що потенціал залучення «особистого інтересу» в рішення соціальних проблем великий. І практика провідних країн це показує. За правильної інституційної організації індивідуальні стимули і особисті свободи працюють на користь прозорості, ефективності, конкурентності.

Отже, у перспективі, при удосконаленні цього інструменту, соціальні облігації можуть бути додатковим механізмом вирішення соціальних проблем, оскільки очевидно, що в рамках традиційних механізмів ці проблеми вирішуються неефективно.

Незважаючи на «новизну» соціальних облігацій і виявлені при застосуванніпроектів слабкі сторони, вважаємо за доцільне більш уважно дослідити досвід країн, ініціювати широку суспільну дискусію, запропонувати законодавчі ініціативи зі створення нормативно-правового поля функціонування механізму соціальних облігацій в Україні.

Література:

1) FactSheet: SocialImpactBondsintheUnitedStatesByKristinaCostaPostedonFebruary 12, 2014

2) Потенціал використання «особистого інтересу» у вирішенні соціальних проблем ВЕРЕСЕНЬ 28, 2016, Олег Мозговий, Оксана Юркевич

3) Інтернет ресурс: National Conference of State Legislatures. Режим доступу: http://www.ncsl.org/research/labor-and-employment/social-impact-bonds.aspx

4) Інтернет ресурс:Socialfinance. Режим доступу: http://www.socialfinance.org.uk/database/

5) Журнал Early Intervention Foundation INTRODUCTION TO SOCIAL IMPACT BONDS AND EARLY INTERVENTION INITIAL REPORT, APRIL 2014

А. Коновальченко
«Міжнародний бізнес», 2 курс
ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»
Науковий керівник – к.е.н., доцент кафедри фінансів Котіна Г.М.

ПРОБЛЕМИ ФОНДОВОГО РИНКУ В УКРАЇНІ

Розвиток економіки України в умовах незалежності характеризується серйозним дефіцитом інвестиційного ресурсу. Сьогодні, в умовах замороженого банківського кредитування та обмежених власних можливостей вітчизняний бізнес як ніколи потребує додаткових джерел фінансування свого розвитку. Саме тому, буде доцільним розглянути, який інвестиційний ресурс може запропонувати вітчизняним підприємствам український ринок цінних паперів.

Дане дослідження не можна провести, не враховуючи інвестиційного потенціалу фондового ринку України та не оцінивши його теперішній стан.

Сьогодні в Україні функціонують всі традиційні типи інституційних інвесторів: страхові компанії, недержавні пенсійні (НПФ) та інвестиційні фонди, насамперед ІСІ. Однак масштаби їх діяльності навіть в рамках національної економіки є незначними. Відношення активів у власності інституційних інвесторів до ВВП ніколи не перевищувало 5% .

На тлі посиленої волатильності («розкиду» цін, курсів та ін. показників) і послабленого зростання провідних фондових ринків у 2-му кварталі 2017 року, притік до інвестиційних фондів у світі та зокрема у ЄС тривав. Українські акції також переважно зросли за цей час, хоч і зниженими темпами, а з ними й низка інститутів спільного інвестування мали позитивні результати. Також відкриті ІСІ у 2-му кварталі вперше цього року та вдруге за рік отримали додатковий притік капіталу, що різко скоротив річний відтік. У 1-му кварталі 2017 року провідні фондові ринки світу помірно зростали, в умовах відносної стабілізації макроекономічних показників та переважно позитивних очікувань інвесторів щодо руху глобальної економіки та її ключових ринків. Деякі позитивні зрушення в економіці та підвищена увага з боку міжнародних інвесторів сприяли активному зростанню й провідних українських акцій. Порівняно з 1-м кварталом, попит на ІСІ у 2-му кварталі 2017 року дещо послабився, однак в окремих секторах, зокрема у відкритих фондах, спостерігався притік капіталу, а у закритих із приватним розміщенням – збільшення кількості інвесторів.

Отже, активність населення на фінансовому та ринку цінних паперів зокрема визначається такими факторами: рівень фінансової грамотності громадян; діюча система оподаткування в країні; рівень доходів населення.

Згідно дослідження «Financial Literacy Around the World» проведеного рейтинговою агенцією Standard & Poor's у 2015 році, 40% дорослих українців є фінансово грамотними. Середнє значення цього індексу по країнах світу становить – 33%, по ЄС – 52%. В той же час, більш детальну інформацію щодо ставлення українців до заощаджень та фінансових послуг ілюструє внутрішнє опитування в рамках проекту USAID «Розвиток фінансового сектору». За результатами опитування, осіб, які вкладають кошти в інвестиційні та недержавні пенсійні фонди не більше 1%.

Все ж, вирішальним фактором залучення фізичних осіб на фондовий ринок є рівень їх доходів. До серпня 2014 року в Україні доходи населення від банківських вкладів не оподатковувались, що робило, цей вид заощаджень більш привабливим порівняно із інвестуванням у цінні папери.

Проблема низької ліквідності цінних паперів існує. Диференційований підхід оподаткування приросту капіталу може позитивно вплинути на Український ринок цінних паперів. Так, запровадження нульової ставки податку на доходи від біржової торгівлі акціями, що пройшли лістинг, покращить стан фондового ринку.

Крім цієї, на фондовому ринку України існує ще одна проблема: вкрай низький відсоток акцій блакитних фішок, що вільно торгуються на біржі. А це означає, що фондовий ринок України є вкрай недорозвиненим та на ньому поки що не вийде реалізовувати довготривалі інвестиційні стратегії. Внаслідок цього український фондовий ринок є більш мінливий, ніж його зарубіжні аналоги та потребує розвитку.

Таким чином, сьогодні на українському ринку цінних паперів найвідчутнішу роль відіграють інституційні та іноземні інвестори. Роздрібні індивідуальні учасники характеризуються вкрай низьким наявним інвестиційним ресурсом. У перспективі інвестиційний потенціал може бути покращений, насамперед, за рахунок коштів накопичувального пенсійного страхування та активізації іноземних портфельних інвесторів.

Література:

1.http://pidruchniki.com/1114120663319/investuvannya/rinok_tsinnih_paperiv

2. http://buklib.net/books/33019/

3.Квартальні та річні огляди ринку ICI (Електронний ресурс)// Українська Асоціація Інвестиційного Бізнесу. Режим доступу: http://www.uaib.com.ua/analituaib.html

4. http://libfree.com/184652897_finansimizhnarodni_rinki_tsinnih_paperiv.html#789

5. http://www.securities.org.ua/securities_journal/

6. http://osvita.ua/vnz/reports/econom_theory/22189/

7. http://stud.com.ua/26496/finansi/rinok_tsinnih_paperiv

8. Міжнародна інвестиційна позиція (Електронний ресурс)// Офіційний сайт НБУ. Режим доступу https://bank.gov.ua/doccatalog/document?id=19208377

9. https://uk.wikipedia.org/wiki/Фондовий_ринок

О. Копан, Г. Судак

«Фінанси, банківська справа та страхування», 4 курс

ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»

Науковий керівник – к.е.н., доцент кафедри фінансів Сущенко О.М.

СИСТЕМА ТОРГІВЛІ ДОЗВОЛАМИ НА ВИКИДИ ПАРНИКОВИХ ГАЗІВ ЯК ЕФЕКТИВНИЙ ІНСТРУМЕНТ ПОБУДОВИ ЗЕЛЕНОЇ ЕКОНОМІКИ/ЗЕЛЕНОЇ ФІНАНСОВОЇ СИСТЕМИ

1. Актуальність теми впровадження Системи торгівлі викидами (СТВ) в України, полягає в тому, що окрім виконання міжнародних зобов’язань щодо пом'якшення негативного впливу на навколишнє середовище, вона надає українським підприємствам стимули до модернізації й підвищення енергоефективності своїх виробничих активів, створює передумови для виходу на регіональний (СТВ ЄС) і потенційний світовий (в рамках Паризької угоди) ринки торгівлі квотами на викиди парникових газів (ПГ), залучення інвестицій до ключових секторів економіки, усунення потенційних перешкод для українського експорту до країн, де викиди враховуються у виробничих витратах (перш за все, країн ЄС), а також зменшення обсягів залучення державних коштів на «озеленення» господарства за рахунок ефективного використання для цього фінансових ресурсів самих підприємств-забруднювачів.

2. Отож, хоча створення ринку торгівлі викидами парникових газів передбачене Угодою про асоціацію з ЄС, а саме імплементацією положень Директиви 2003/87/ЄС про встановлення схеми торгівлі квотами на викиди парникових газів, припустимо, що Україна пішла б іншим шляхом, обравши в якості інструменту «carbon pricing» не торгівлю квотами, а систему оподаткування викидів парникових газів. Для початку довелося б значно збільшити ставку податку з сьогоднішніх 37 копійок за тонну викидів CO_2 [1], до мінімум 1 євро/тонна з подальшим підвищенням до зваженої міжнародної ціни на викиди парникових газів. Високі податки на викиди CO_2 неодмінно будуть перенесені на плечі споживачів у вигляді підвищення тарифу за електроенергію та ще більшої тінізації економіки з огляду збільшення податкового навантаження мінімум в 100 разів. Також використання податків на викиди парникових газів не звільняє від запровадження системи моніторингу, звітності та верифікації. Це призвело б до додаткового підвищення витрат на адміністрування податків. Окрім цього, підвищення податкового навантаження рідко підтримується політичними партіями та виборцями, адже держава у такому випадку отримує можливість управляти величезними сумами

надходжень з вуглецевого податку. До того ж для відповідності домовленостям Угоди про асоціацію з ЄС Україна має почати проваджувати політику «зеленої економіки», а для цього за підрахунками експертів із «Center for Blended Value» необхідно щонайменше 200 млрд. дол (за сучасним курсом – 5 трлн.грн.), тоді як для «озеленення світової економіки» - 114 трл. дол. Наведені цифри здаються карколомними, особливо порівнючи їх з обсягами видатків на екологію та охорону навколишнього середовщина, що здійснюють зі зведеного бюджету України за останні 5 років, які до того ж ще мають спадний тренд.

3. Отже, світова економіка, та Україна зокрема, просто не здатна побудувати екологічно чисте господарство за рахунок лише фіскальних інструментів, тому найбільш доцільно було б використовувати Дозволи на викиди парникових газів, котрі в сучасних умовах дадуть можливість не тільки покращити екологічний стан природи, а й отримати значні прибутки для фінансового ринку, зокрема підприємств та банків, від торгівлі ними. Станеться це завдяки тому, що ціни на EUA мають наразі зростаючий тренд і якщо у 2016 році купити їх в середньому по 6 євро/тонну, то у 2020 вже можна буде продати ті ж самі дозволи за 20-25 євро/тонну, у зв'язку з остаточною імлементацією умов Паризької кліматичної Угоди та зростанням попиту на них внаслідок цієї події.

4. Як приклад для впровадження СТВ в Україні можна навести досвід провідних країн, зокрема ЄС. Отож, у Європейському Союзі з 2005 року система торгівлі викидами працює за принципом «обмежуй і торгуй» (cap-and-trade). У відповідності до цієї системи компетентний орган визначає загальний бюджет викидів, які можна здійснювати протягом певного часу, а потім ці викиди розподіляються між забруднювачами – учасниками ринку. Дозволи на викиди визначаються в залежності від певних параметрів діяльності, таких як виробництво або споживання енергії. В ЄС система торгівлі викидами була запроваджена в якості гнучкого механізму для допомоги країнам-членам у досягненні цілей Кіотського протоколу. Сьогодні в європейській СТВ бере участь більше 11 тисяч установок. EU ETS – Європейська система торгівлі дозволами на викиди парникових газів (ЄС СТВ) була найбільшим обов’язковим вуглецевим ринком у 2014 році. Обсяги торгівлі дозвільними одиницями European Emission Allowances (EUA), European Aviation Allowances (EUAA) на первинному ринку були на рівні 400 млн тон, в той час як середня ціна була нарівні 5 євро/тонну. Це дало можливість мобілізувати майже 2 млрд Євро для цілей скорочення викидів парникових газів [2].

5. У СТВ України за всіма показниками може потрапити близько 500 установок з річним обігом викидів парникових газів 200 млн тонн CO_2-екв. Проте, з огляду на політичні та адміністративні складнощі введення в реєстр установок з Донбасу, територій поблизу проведення АТО і Криму, система буде запускатися однією-двома сотнями установок – це будуть підприємства, розподілені на великі і середні [3]. Розподіл квот можливий тільки відповідно до двох принципів: безкоштовно і з аукціону. В ЄС на першій фазі тільки 5% квот виставлялися на аукціон, інші надавалися підприємствам безкоштовно, на другій – 10%, на третій фазі (2013 – 2020 рр.) вже 50% квот розподіляються за принципом продажу на аукціоні. Передбачається, що в Україні на першому етапі роботи СТВ на торги потрапить 10% квот.

6. Крім встановлення чіткого обмеження на викиди, СТВ формує для всіх підприємств в рамках системи стимули для інвестицій в ті галузі, де скорочення викидів найімовірніше. Варто зазначити, що кошти від продажу квот з аукціону потрапляють до державного бюджету і можуть бути спрямовані на додаткові заходи зі скорочення викидів (субсидії, спецфінансування проектів). Найголовніше для державної машини те, що вона перекладає відповідальність за скорочення викидів в енергетиці і промисловості на сам бізнес – в ЄС це більше 50% викидів всіх держав-членів, а в Україні ця частка буде ще вище – до 80% викидів парникових газів.

7. Як би не пручалися найбільш «брудні» сектори економіки, Україна рано чи пізно зіштовхнеться з платою за високі рівні викидів. Якщо ми підемо ринковим шляхом, то зможемо додатково залучити інвестиції у модернізацію підприємств та приєднатися до пулу можливостей, які надає система торгівлі викидами ЄС. Якщо залишимося на шляху потурання виробникам брудної енергії та вуглецевоємних товарів, підтримуючи вигідні для промисловості та непомітні для клімату податки, Україна одного дня може втратити експортний потенціал, залишившись наодинці з наддорогою продукцією. Скорочувати викиди доведеться у будь-якому випадку.

Література:

1. Ставка податку на викиди парникових газів в Україні // Доступ: http://sfs.gov.ua/nk/rozdil-viii--ekologichniy-poda/

2. Сущенко О., Шварце Р. Оподаткування викидів парникових газів та ринкові фінансові інструменти мобілізації кліматичних фінансів. – К: KAS, 2016. – 39 с., с. 20

3. Кармелюк Т. Довгий шлях до торгівлі викидами. Електронний ресурс // Доступ: http://bellona.org/news/ukraine/2017-05-dovhyy-shlyakh-do-torhivli-vykydamy.

М. Краснова
«Фінансовий ринок», 5 курс
ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»
Науковий керівник – к.е.н., професор кафедри фінансові ринки Дегтярьова Н.В.

Ф'ЮЧЕРСИ ЯК ІНСТРУМЕНТИ ФОНДОВОГО РИНКУ УКРАЇНИ

Ф’ючерсні контракти відіграють значну роль у мінімізації ризиків на товарних, фінансових та валютних ринках. В багатьох країнах у процесі ринкової трансформації формується ринок строкових контрактів.

В Україні було кілька спроб запустити ринок деривативів, проте їх не можна вважати вдалими. Торгівлю фінансовими деривативами в Україні започатковано ще у 1994 р. Але обсяги застосування деривативів завжди залишалися незначними, не мали істотного впливу на стан фондового ринку. Вітчизняна практика роботи з деривативами відрізнялася від світового досвіду. Основним причинами безуспішності ринку деривативів можна вважати: спекулятивні мотиви учасників; обмежена лінійка деривативів; існування механізму валютного коридору; недостатня розвиненість внутрішнього фінансового ринку; початковий етап становлення ринку базових активів; повільні темпи економічних реформ; світова фінансова криза 1997-1998 рр.; відсутність фахівців та наукових розробок з даного питання; неврегульованість бухгалтерського та податкового обліку операцій з деривативами тощо [1].

Разом з тим, ця практика не пройшла безслідно, адже учасники отримали досвід роботи з новими фінансовими інструментами, у дійсність увійшло поняття «строковий ринок» і «деривативи», почалася підготовка необхідних фахівців та наукових досліджень [2].

Починаючи з 2010 року починається новий етап розвитку ринку деривативів завдяки запровадженню на ПАТ «Українська біржа» (УБ) ф’ючерсу на індекс Української біржі, який за механізмом застосування більше відповідав світовій практиці [2]. На сьогодні на Українській біржі торгуються такі ф'ючерси: на індекс українських акцій (UX); на курс долар США - українська гривня (DX); на курс євро - долар США (DE); на курс фунт стерлінгів - долар США (DP); на курс долар США - японська єна (YD); на ціну однієї тройської унції срібла (SX); на ціну однієї тройської унції золота (GOLDU); на індекс BITCOIN; на ціну бареля нафти сорту BRENT [3]. За за січень-серпень 2017 року обсяг торгівлі деривативами на УБ склав 1215,77 млн. грн, або 37,4% від загального обсягу біржової торгівлі на даній біржі [4]. В серпні УБ анонсувала появу нового ф’ючерсного контракту – на зернові, з поставкою базового активу. До цього часу всі ф’ючерсні контракти, які торгувалися в Україні, були виключно розрахунковими – тобто, без

поставки базового активу. Контракти на зернові відрізняються тим, що вони закінчуються реальною зміною власника аграрної продукції [5].

З 2012 року також й фондова біржа «Перспектива» запропонувала інструменти строкового ринку: ф'ючерсні контракти на відсоткову ставку – Український індекс ставок за депозитами фізичних осіб (індекс UIRD), що розраховується НБУ спільно з агентством Reuters; на Індекс KievPrime, що розраховується Thomson Reuters на основі відсоткових ставок міжбанківського кредитного ринку; валютні контракти – на офіційний курс гривні до ЄВРО та на офіційний курс гривні до долара США [6]. За січень-серпень 2017 року обсяг торгівлі деривативами на «Перспективі» склав 826,89 млн. грн., що складає менш ніж 1% від загального обсягу торгівлі на даній біржі [4]. В цілому по строковому ринку України за січень-серпень 2017 року обсяг укладених угод склав 2441,27 млн. грн., або 1,85% біржового обороту. Наведені дані свідчать про те, що ринок ф'ючерсних контрактів залишається нерозвиненим, неліквідним та не має істотного впливу на функціонування фондового ринку та економіки країни в цілому.

Незважаючи на те, що в Україні вже закладена база для подальшого розвитку ринку похідних фінансових інструментів, підстав говорити про його перспективність ще немає. Більшість проблем потребують розв'язання шляхом удосконалення нормативно-правового забезпечення. Адекватне державне регулювання має створити умови для заохочення учасників ринку до використання деривативів та попередити можливі негативні наслідки їх застосування [2].

Література:

1. Примостка Л.О. Фінансові деривативи: аналітичні та облікові аспекти: Моногр. – К.:КНЕУ, 2001. – с. 79.

2. Дегтярьова Н.В., Білик І.О.Новітні фінансові інструменти українського біржового ринку // Інновації у фінансовій сфері: монографія [В.М.Опарін, Т.В. Паєнтко, В.М. Федосов та ін.]; за заг. ред. В.М.Опаріна. – К.: КНЕУ, 2013. – с. -323.

3.Сайт Української біржі: [Електр. ресурс]. – http://www.ux.ua.

4. Офіційний сайт Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://old.nssmc.gov.ua/fund/analytics

5. http://interfax.com.ua/news/interview/431114.html

6. Сайт фондової біржі "Перспектива" http://fbp.com.ua/

А. Кремс
«Фінанси, банківська справа та страхування», V курс
ДВНЗ «ІФНТУНГ Інститут економіки та управління у нафтогазовому комплексі»
Науковий керівник – к.е.н., доцент кафедри фінансів Шийко В.І.

УПРАВЛІННЯ КРЕДИТНИМ ПОРТФЕЛЕМ КОМЕРЦІЙНОГО БАНКУ В УМОВАХ РИЗИКУ

Становлення ринкових відносин в економіці України вимагає від банківської системи стимулювання економічного зростання, що визначається активізацією кредитних вкладень комерційних банків. Невизначеність середовища діяльності банківських установ та кризові явища у реальному секторі економіки, призводять до галопуючого зниження кредитоспроможності більшості позичальників, формуючи таким чином системні ризики неповернення кредитних ресурсів банкам. Посідаючи головне місце в банківський діяльності, кредитування потребує ефективної організації та постійного вдосконалення управління кредитним портфелем [1]. Тому важливою є трансформація підходів до управління кредитним портфелем саме в умовах ризику та невизначеності для забезпечення ефективності діяльності банківських установ зокрема та економічного зростання загалом.

Портфель банківських позичок схильний до всіх основних видів ризику, які супроводжують фінансову діяльність: ризику ліквідності, ризику процентних ставок,

кредитного ризику [2, с. 31]. Таким чином існує необхідність розроблення такої системи управління кредитним портфелем, яка б враховувала методи та способи мінімізації кредитного ризику через аналізу їх впливу на таке управління.

При формуванні системи упраління кредитним портфелем банку в умовах ризику та невизначеності, необхідно обгрунтувати, основні фактори, що впливають на виникнення ризику. Основними чинниками виникнення ризику на рівні окремого кредиту: нездатність позичальника до створення адекватного грошового потоку; ризик ліквідності застави; моральні та етичні характеристики позичальника. До чинників, які збільшують ризик кредитного портфеля банку, належать: надмірна концентрація — зосередження кредитів в одному із секторів економіки; надмірна диверсифікація, котра призводить до погіршення якості управління за відсутності достатньої кількості висококваліфікованих фахівців зі знаннями особливостей багатьох галузей економіки; валютний ризик кредитного портфеля; недосконала структура портфеля, якщо його сформовано лише з урахуванням потреб клієнтів, а не самого банку; недостатня кваліфікація персоналу банку [3].

Провівши дослідження теоретично-методичних акспектів управління кредитним портфелем та опираючись на практичний досвід працівників банківської сфери, слід відмітити, що ефективність управління кредитним портфелем банку залежить від системності, адекватності способів оцінки кредитного ризику, методів контролю за ним та своєчасності системи реагування з боку банків та регулятора [4].

Тому умови ризиковості та невизначеності діяльності банківських установ вимагають паралельного співіснування та координації якісної системи ризик-менеджменту та системи управління кредитним портфелем з ідентифікацією кількісного та якісного впливу ризиків на процес управління кредитним портфелем.

Згідно теорії менеджменту будь-яке управління виконує п’ять важливих загальновідомих функцій: планування, оганізуваня, мотивування, контролювання, координування та регулювання. Тому розглянемо ці процеси в контексті формування та функціонування сучасного кредитного портфеля комерційного банку в умовах ризику.

В даний час кредитні портфелі комерційних банків формуються під впливом ризиків як внутрішнього так і зовнішнього середовища, тому в процесі повсякденної їх діяльності важливо балансувати цілі досягнення максимальної прибутковості та мінімізації ризиків. Якщо за перші дві цілі несе відповідальність система управління кредитним портфелем, то мінімізація ризиків покладена на систему ризик-менеджменту, яка включає такі етапи: розробленя стратегії та тактичних цілей управління банку в сучасних умовах невизначеності; виявлення і розпізнавання ризиків та їх джерел; аналіз та оцінка ризиків; якісна та кількісна оцінка ризиків; вибір методів і стратегій нівелювання впливу ризиків; моніторинг ризиків; комунікації і консультування що стану та поведінки ризиків (рис. 1).

Отже, управління кредитним портфелем банку є складним і багатоаспектним процесом, який повинен реалізувати три основні цілі: досягнення необхідної дохідності, забезпечення ліквідності та мінімізація ризиків. Ці три елементи є взаємодоповнюючі та однаково важливими. Проте сучасні умови невизначеності та ризиковості вимагають від банківських установ побудови ефективної та якісної ситеми ризик-менеджменту, яка б ефективно взаємодіяла з системою управління кредитним портфелем, тому важливо здійснювати ефективний ризик-менеджмент абсолютно на всіх етапах управління кредитним портфелем для забезпеечння якісних та кількісних показників ефективності діяльності банків.

Література:

1. Коваленко В. В. Управління кредитним портфелем в умовах фінансової невизначеності функціонування банків / В. В. Коваленко // Регіональна економіка та управління. – 2016. – січень №1 (08) – С. 60-64.

2. Рогожнікова Н. В. Аналіз стану та динаміки кредитної діяльності банків України / Н. В. Рогожнікова / / Фінансовий простір. - 2012. - № 1 (15). - С. 30-34
3. Кредитна діяльність банків України: проблеми та перспективи розвитку: монографія / За ред. В. В. Коваленко. - Одеса: Видавництво «Атлант», 2015. - 217 с.

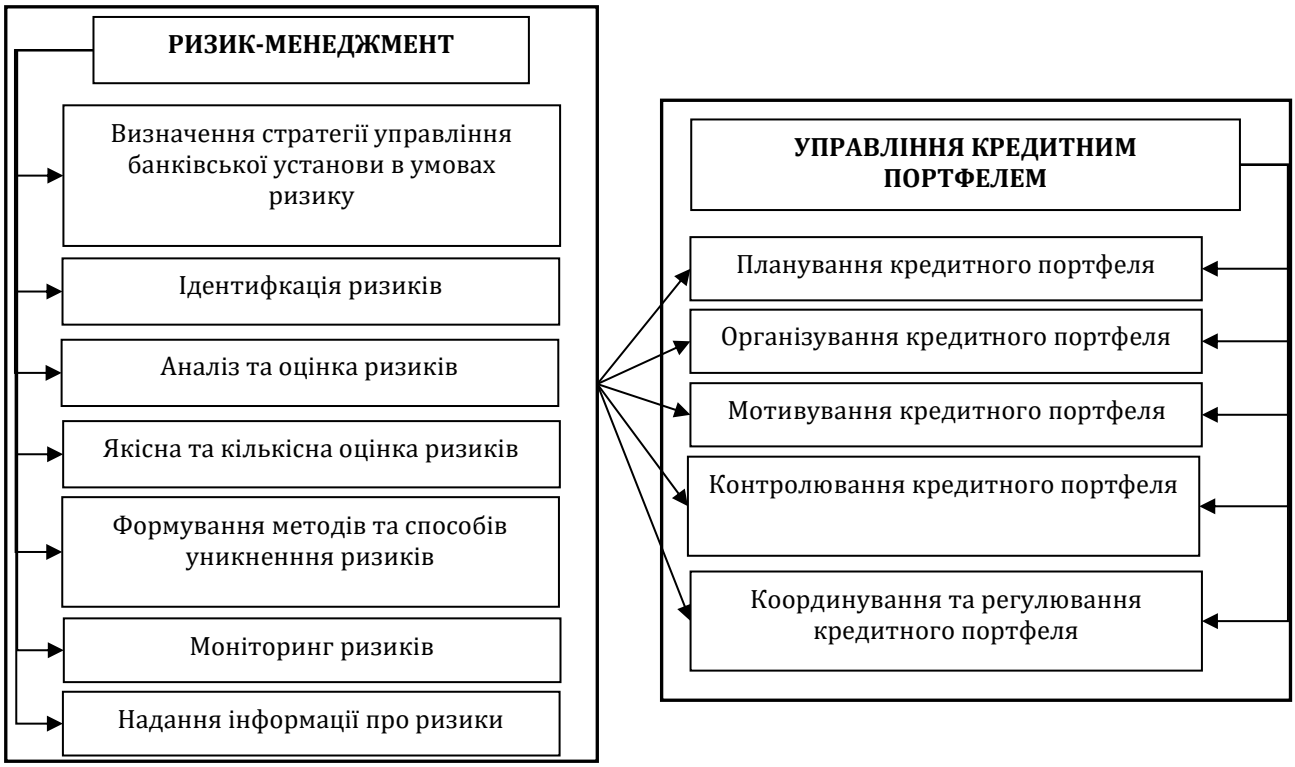

РИС. 1. СХЕМА УПРАВЛІННЯ КРЕДИТНИМ ПОРТФЕЛЕМ В У МОВАХ РИЗИКУ
Джерело: Розроблено автором

І. Кузьменко
«Фінанси, банківська справа та страхування», 5 курс
ДВНЗ *«Київський національний економічний Університет імені Вадима Гетьмана»*
Науковий керівник – Д.е.н., проф., професор кафедри фінансів Буряченко А.Є.

СИСТЕМА АВТОМАТИЧНОЇ ПЕРЕВІРКИ ПІДПИСУ ЯК ІННОВАЦІЙНИЙ ІНСТРУМЕНТ ЗАХИСТУ ВІД БАНКІВСЬКОГО ШАХРАЙСТВА

Стан та розвиток сучасної банківської системи України, наштовхує нас на усвідомлення актуальності та розвитку такої банківської характеристики – як інноваційність. Особиста ідентичність та підробка є основними проблемами в державних та приватних організаціях. У сучасному світі стало за обов'язок зберігати всю доступну інформацію в цифровій системі. Керівництво банківських установ має усвідомлювати, що для успішного функціонування та розвитку потрібна не тільки якісна політика, але і слідувати за тенденціями розвитку інноваційних продуктів, які підвищують якість послуг наданих установами, та надають конкурентні переваги на ринку.

Одним із інноваційних продуктів, який застосовується у банківській сфері, являється біометрична система автоматичної перевірки підпису клієнтів. Біометрію можна буквально описати як біологічні характеристики людини, які можуть бути використані для розпізнавання. Біометричні системи розпізнавання, як правило, розробляються для двох основних цілей - ідентифікації та перевірки. Розгортання

біометричних комп'ютеризованих додатків для забезпечення контролю і контролю доступу в даний час широко застосовується в різних громадських організаціях, фінансових інститутах та аеропортах. ЇЇ моделювання відбувається на основі фізичних або поведінкових рис окремої особи. Фізичні риси, такі як обличчя, відбиток пальців та райдужна оболонка, дуже унікальні для кожної людини та стабільні протягом тривалого періоду часу. Отже, біометричні системи, які базуються на цих рисах, зазвичай є досить точними та надійними для цілей ідентифікації, що включають одне до багатьох порівнянь.

Рукописне розпізнавання підписів - це техніка, за допомогою якої виконується ідентифікація або верифікація користувача, і більшість організацій використовують цю техніку. Незважаючи на те, що багато біометричних технологій страждають від проблем конфіденційності, рукописний підпис, являється, специфічною біометричною ознакою, яка набула популярності широкою публікою. Це, в основному, пов'язано з давньою історією підписів як способів для перевірки фінансових операцій та підтвердження юридичних документів.В автоматизованій рукописній системі перевірки підписів зібрані біометричні зразки підпису користувача, як правило, зберігаються в базі даних як еталонні шаблони, які використовуються в якості основи для подальших етапів верифікації. Однак зміна користувачем манери розпису, яка визначається як зміна справжніх шаблонів того самого користувача, є однією з найбільших проблем в біометричних підписах, оскільки це впливає на точність розпізнавання ідентичності системою.

Існує два основних підходи до біометрії на основі підписів, а саме: «Он-лайнові» та «Оф-лайнові» підходи. У «Оф-лайнові» (автономному) режимі, також відомий як статичний підхід, образ підпису сканується або фіксується за допомогою камери або сканера після підписання підпису на папері. З іншого боку, «Он-лайн» (динамічна) техніка здатна витягувати динамічні користувацькі функції (траєкторії, тиск, швидкість тощо) під час операції підписання та фіксує інформацію за допомогою оцифрованих пристроїв, таких як планшет або сенсорна панель.

Говорячи про зарубіжний досвід застосування автоматичної перевірки підписів, можна зазначити, що у Об’єднаних Арабських Еміратах є досить розповсюдженою звичкою розраховуватися за допомогою чеків, зазвичай на великі суми. З огляду на це UNBankодин із перших запропонував використовувати інноваційну перевірку підписів, яка забезпечує перевірку одразу за двома критеріями: стабільними індивідуальними особливостями та динамічними особливостями, які також носять індивідуальний характер. Як результат цього нововведення, було зменшено час, який витрачався на обробку чека, вдалося збільшити рівень безпеки по даному виду операцій.

Характеризуючи ситуацію серед українських фінансовий установ, на даному етапі розвитку банківської системи, автоматизована перевірка підписів не знайшла свого широкого застосування, оскільки для забезпечення її функціонування необхідна спеціалізована технічна база, яка потребує значних фінансових вкладень. Можливо в недалекому майбутньому керівники фінансових установ збагнуть необхідність застосування даної інноваційної системи, що дозволить зменшити кількість шахрайських випадків.

Таким чином, інновації стали ключовим елементом сучасного розвитку як економіки в цілому, так і банківської системи загалом. В умовах жорсткої конкуренції менеджмент банків зобов'язаний адекватно реагувати на економічні зміни для забезпечення стійкості кожної банківської установи окремо й банківської системи в цілому. Від швидкості реакції на зміни залежить успіх в управлінні та адекватність прийнятих рішень, що дозволяють якісно надавати послуги своїм клієнтам та яскраво виділятися з поміж конкурентів.

Що ж до впровадження інноваційних технологій, а саме автоматичної перевірки підпису, у банківську сферу, це є необхідним кроком для банків, які прагнуть підвищувати власний професіоналізм, слідувати міжнародним тенденціям та увійти до міжнародного фінансового середовища.

Література:

1. Брегеда О. А. Ринокбанківськихпослуг в Україні: сучасний стан та перспективирозвитку /О. А. Брегеда // Проблеми і перспективирозвиткубанківськоїсистемиУкраїни - 2015.

2. Замула А. О. Економіко-математичне моделювання інноваційної діяльності комерційних банків: стаття // ВісникЗапорізькогонаціональногоуніверситету. – 2014.

3. KamleshKumari, V. K. Shrivastava A Review of Automatic Signature Verification // Udaipur, India — March 04 - 05, 2016.

А. Куприяненко, Шафарук О.
«Банківська справа» 3 курс
ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»
Науковий керівник – к.е.н., доцент кафедри банківської справи Циганова Н.В.

РОЛЬ БАНКІВСЬКОГО КРЕДИТУВАННЯ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ЕКОНОМІЧНОГО ЗРОСТАННЯ

Сьогодні через не досить стійку фінансову та політичну ситуацію в країні бракує довіри клієнтів до банків. Через це Україна потерпає ще більше, адже якщо немає економічної стабільності, то немає й довіри до банківської системи, і навпаки. Замкнуте коло.

Це сталось тому, що значне число українських банків, з тих що на даний момент виведені та виводяться з ринку, виконували функцію легалізації коштів, які були зароблені незаконним шляхом. Коли через тіньовий бізнес кошти були легалізовано, тож пізніше вже «легальні» вони переводились за кордон. Саме у зв'язку з великим виводом коштів за кордон стан фінансового ринку було ще більше дестабілізовано.

Завдяки іноземним інвестиціям і кредитам з відносно не високою процентною ставкою наша економіка понесла менші втрати, ніж могла б. На сучасному етапі для України велике значення відіграють кредитні відносини з Міжнародним валютним фондом та іншими закордонними інституціями.

Проведений аналіз впливу банківського кредитування на розвиток економіки показав наступне. Економіка України потерпає через домінування банківського кредитування на споживчі потреби і недостатні обсяги кредитування реального сектору економіки. Наприклад, це кредити на придбання телефонів, пральних машин і тому подібного. Адже саме ці кошти не дуже позитивно впливають на економіку нашої країни, оскільки ці групи товарів імпортуються, що додатково дестабілізує валютний ринок. Через цей сегмент банківського кредитування банки не зацікавлені у кредитуванні іпотеки чи виробничих потреб. Хоча забезпечення економічного зростання залежить передусім саме від цих двох напрямків.

Проаналізуємо, чому саме так відбувається. Як зазначено вище, споживчі потреби, зазвичай, задовольняються імпортними товарами. І від того, що Ви візьмете кредит на дорогий телефон (наприклад iPhone), Ви позитивно не впливаєте на економіку України, а лише на економіку країни-експотрера (звідки телефон надійшов до споживача). Але, беручи кредит на іпотеку чи виробничі потреби, ми підтримуємо власного виробника і поліпшуємо стан економіки в нашій країні, адже кошти, що ми виплачуємо за кредит, спрямовуються у виробничу сферу.

Розглянемо проблеми та шляхи відновлення банківського кредитування в Україні. Стосовно проблематики доречно висловився економіст В.Лановий, а саме він сказав: «Все поставлене з ніг на голову. Грошовий потік тече не з гори в долину, а навпаки — з долини на гору, тобто не тече» [1]. Криза кредитування пояснюється

різними причинами: скорочення обсягу капіталу в результаті зростання кількості проблемних позик, брак рефінансування у формі депозитів та іноземних позик, а також ефект витіснення приватних кредиторів державними запозиченнями для закриття зростаючого розриву між доходами і видатками держави.

З кредитною кризою можна ефективно боротися, використовуючи ринкові заходи у сфері банківського регулювання, монетарної і фіскальної політики. Для відновлення банківського кредитування в Україні необхідно забезпечити кілька пунктів:

- наявність капіталу та ліквідності банків,
- платоспроможних позичальників,
- конкурентних банківських продуктів і сервісів,
- належний захист прав кредиторів.

Щодо відновлення кредитування, К. Рожкова наголосила: "З прийняттям цього законопроекту (а саме:"Підвищення захисту прав споживачів фінансових послуг") ми як НБУ отримаємо право займатися підвищенням фінансової обізнаності кінцевих споживачів. З іншого боку ми будемо мати право розробляти стандарти розкриття інформації комерційними банками і ці стандарти будуть набагато глибші та суттєвіші ніж ті, що мали до сьогодні. Поєднання цих двох основних напрямків роботи дозволить повернути довіру населення, це стосується не лише кредитних продуктів, а й депозитних" [2].

Зараз всі політичні та економічні діячі роблять акцент на іноземному кредитуванні та інвестуванні в нашу країну. Через перерозподільну функцію кредит, своєю мобільністю, активно впливає на процеси економічного та суспільного відтворення загалом. Роль кредиту суттєво зростає. Ще не відомо, скільки зусиль потрібно буде докласти аби погасити заборгованість нашої країни, але початок все покладено. Початок до економічно стабільного майбутнього.

Література:

1. Лановий В. Як подолати колапс банківської системи / В. Лановий // Економічна правда [http://www.epravda.com.ua/], 2017. URL: – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.epravda.com.ua/columns/2017/01/3/616692/ (дата звернення: 03.01.2017).

2. НБУ: велика концентрація активів держбанків гальмує відновлення кредитування // УКРІНФОРМ [https://www.ukrinform.ua/], 2017. URL: – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/2303435-nbu-velika-koncentracia-aktiviv-derzbankiv-galmue-vidnovlenna-krediruvanna.html (дата звернення: 31.09.2017).

С. Лаврик
«Фінанси, гроші і кредит», аспірант 2-го року навчання
Донецький національний університет імені Василя Стуса
Науковий керівник – д.е.н., професор Іонін Є.Є.

ЛІБЕРАЛІЗАЦІЯ ВАЛЮТНОГО РИНКУ ЯК ІНСТРУМЕНТ ДЕТІНІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ

Боротьба з нелегальною економікою – одне з основних завдань для наукової спільноти не тільки України, а і усього світу. Розповсюдження тіньової економіки - це виклик для вчених сьогодення, так як ефективному аналізу постійно протидіє нестача інформації. Звідси, виникає необхідність детального розгляду найбільш гострих та актуальних випадків тіньової економіки, так як, у більшості своїй, схеми не змінюються роками - це допоможе знайти вразливі моменти у факторах, що спричиняють «тінь», що у перспективі може бути запорукою успішної боротьби з ними.

Тіньова економіка сучасної України існує за рахунок великої кількості факторів, серед яких окрема увага повинна приділятися чорному ринку валюти у всіх його різновидах, разом із махінаціями на валютному ринку.

Через невиважену політику НБУ у 2014-2015 р.р., щодо введення суворих обмежень на торгівлю іноземною валютою, 2% збору з купівлі валюти для фізичних осіб, валютні операції перетворились на «сіру зону» для офіційної статистики. За офіційними оцінками обсяг купівлі валюти за ці два роки скоротився майже у 30 разів. В 2013 р. населення купувало у банків у середньому 1 601 млн дол. на місяць, а вже у 2015 році – лише 57 млн дол., або 3,6% від рівня 2013 р., тобто, приблизно 96% потоку відійшло до нелегального сектора[1, с.4]. Це також підтверджується зростанням кількості обмінних пунктів (на 70% – до 1988 одиниць [1, с.4]) та масштабним попитом на скуповування валюти, зокрема долара США, у зв'язку з очікуванням подальшої девальвації гривні.

Позитивним зрушенням є скасування фіскальних зборів з обмінних операцій, що призвело до зростання в березні обсягу купівлі валюти населенням в банках у 1,84 раза (до $265 млн) у порівнянні з січнем 2017 року, і в 6,66 рази в порівнянні з березнем 2016 року, коли збір існував [2].Однак,за 10 місяців 2017 р. НБУ виявив 101 пункт обміну валют, які працювали нелегально [3]. Курс в таких пунктах відрізняються від офіційного на 2-3%, а в період кризових явищ цей показник сягає 10-15% [1, с.8], що у значній мірі впливає на формування відхилення реального курсу від офіційного.Чорний ринок (заявки в Інтернеті) надає більшу ліквідність за офіційний міжбанк. Це простежується у вузьких заявлених спредах між курсами купівлі та продажу на неофіційному ринку (табл. 1), також існує тісний взаємозв'язок, чим більша угода, тим вужчий спред.

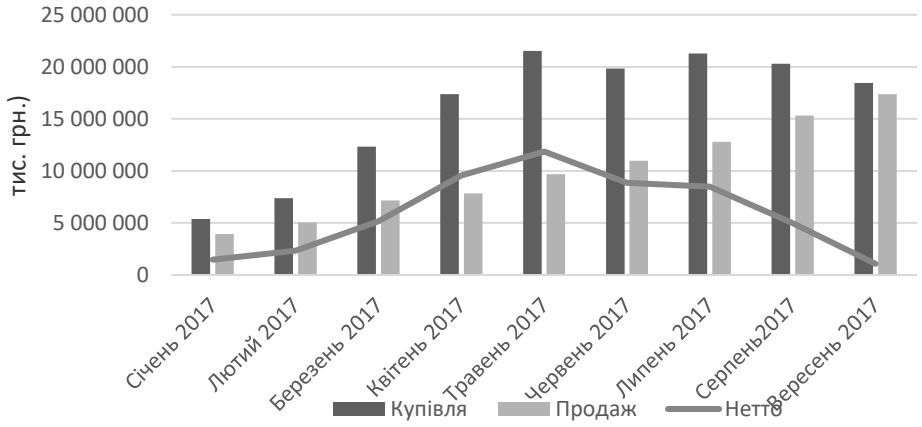
Таблиця 1

СЕРЕДНІ СПРЕДИ МІЖ КУРСАМИ КУПІВЛІ ТА ПРОДАЖУ НА ОФІЦІЙНОМУ ТА ЧОРНОМУ (НЕРЕГУЛЬОВАНОМУ) РИНКУ ГОТІВКОВОЇ ВАЛЮТИ

	Офіційний готівковий ринок	Чорний ринок	
		Finance.ua	Minfin.com.ua
2014	2,6%	2,0%	1,4%
2015	3,1%	1,3%	0,7%
2016	1,2%	0,6%	0,4%
Жов. 2017	1,3%	0,8%	0,5%

Джерело: складено автором на основі джерел [4; 5]

Викликає занепокоєння нетто-продаж готівкової іноземної валюти фізичним особам. З одного боку, цей показник свідчить про часткове повернення обмінного потоку у офіційне русло, однак з іншого боку, протягом 2017 р. зберігається тренд збільшення продажу валюти населенням над її купівлею, з чого можна зробити висновок про зростання запасів готівкової валюти і розширення неформального сегменту валютного ринку і виникнення побічної проблеми - доларизації економіки.

Джерело: складено автором на основі джерел [2]

РИС. 1. ОБСЯГ КУПІВЛІ-ПРОДАЖУ ГОТІВКОВОЇ ІНОЗЕМНОЇ ВАЛЮТИ ФІЗИЧНИМ ОСОБАМ У 2017 Р., ТИС. ГРН.

Доларизація економіки призводить до недоотримання податків і зборів із зовнішньоторговельних операцій, через використання неформального ринку валюти для компаній ускладнюється пояснення наявності у них іноземної валюти, що стимулює їх виводити з легального поля й інші операції.

Підводячи підсумок, щоб послабити негативний вплив чорного ринку та зменшити його обсяги, необхідно усунути обмеження на готівковому ринку для надання агентам переваги легального обміну перед неформальним. Зменшувати адміністративний та податковий тиск на офіційні обмінні пункти. Сприяти розвитку цінних паперів, зокрема ф'ючерсів – це створить можливості хеджування ризиків, інвестування та надасть додатковий стимул переходу з неофіційного на легальний ринок. Для цього слід пом'якшити обмеження не тільки для фізичних осіб, як вже було зроблено, а і банківські - дозволити банкам купувати більші обсяги валюти на власну валютну позицію. Необхідна переорієнтація політики НБУ з обмінного курсу на першочинники, перш за все на інфляцію.

Література:

1. Жолудь О., ПіонтківськаІ. Доларизація та чорний ринок валюти в україні: причини, обсяги, наслідки для економіки та політики [Електронний ресурс] / О. Жолудь // Центр економічної стратегії, 2016 – Режим доступу: http://ces.org.ua/wp-content/uploads/2016/07/Currency-black-market_Research-paper.pdf
2. Національний банк України «Показники валютного ринку» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://bank.gov.ua/control/uk/publish/category?cat_id=7693080
3. Національний банк України за 9 місяців здійснив майже 800 перевірок пунктів з обміну валюти [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=56432977
4. Сайт «Finance.ua»:міняйло, заявки фізосіб - чорнийринок валют [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://miniaylo.finance.ua/
5. Сайт фінансового порталу «Мінфін»: Валютний аукціон з купівлі долара в Києві [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://minfin.com.ua/currency/auction/usd/buy/kiev/

Б. Майловська

«Фінанси, банківська справа та страхування», 5 курс

ДВНЗ «Київський національний економічний університет ім. В. Гетьмана»

Науковий керівник - д. е. н., професор кафедри фінансів Буряченко А.Є.

ІННОВАЦІЇ У СВІТІ ФІНАНСІВ: СУТНІСТЬ ТА РОЗВИТОК КРИПТОВАЛЮТИ E-DINAR COIN

Ринок криптовалют розвивається і набуває все більшої популярності у світі. Відомо, що перша криптовалюта, або як їх ще називають – «цифрові гроші» вийшла у 2009 році. Ідеєю для їх виникнення стало розчарування в класичних «фіатних» грошах, які друкуються центральними банками різних країн та не підкріплені реальними активами, що робить їх дуже уразливими в усіх аспектах. Сьогодні на цьому ринку налічується понад 1200 видів криптовалют. Відповідно конкуренція на ньому росте такими ж шаленими темпами. Тому, кожна криптовалюта намагається виділитись якимись особливостями з поміж інших, яскравим прикладом може слугувати E-Dinar, запропонувавши абсолютно нову систему вводу і виводу валюти з «монет» (криптовалюти).

E-Dinar Coin – це універсальна грошова одиниця. Криптовалюта створена в серпні 2016 року групою розробників з Малайзії. Торги E-Dinar проводяться на азіатській біржі P2P.E-DINAR.ASIA, яка дозволяє здійснювати будь-які операції між державами без будь-яких обмежень, комісій, регуляцій з боку держави. Працює за принципом «від людини до людини» і використовує найдосконалішу в світі систему захисту електронним підписом. На думку експертів, вона була найбільш швидко розвиваючою криптовалютою у світі. Набула значного фурору на ринку криптовалют своїми перевагами: можливістю страхування коштів від коливання курсу валют; вигідною реферальною системою з семи рівнями; можливістю обміну на паперові гроші та інші типи електронних грошей світу; висока швидкість здійснення транзакцій протягом 5 секунд; щоденний відсоток від

майнінгу в розмірі 0,65%; мінімальна комісія при переказі коштів між гаманцями (0,1 EDR); повна прозорість і доступ до архіву транзакцій всіх користувачів системи; анонімність користувача завдяки системі Elliptic Curve Digital Signature (ECDSA) на кривій secp256k1.

Наслідком цих переваг, стала вартість E-Dinar Coin, адже в перші дні торгів вона перевищила 1 тис. дол.. США – це більше, ніж у більшості існуючих криптовалют, включаючи Біткоіни (Див. Рис.1).

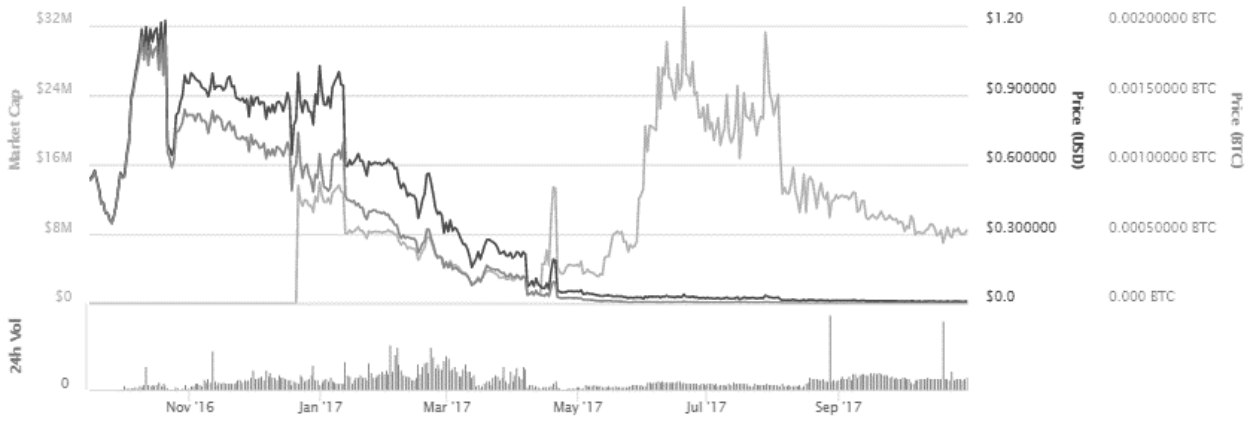

РИС.1 ЕКОНОМІЧНІ ПОКАЗНИКИ E-DINAR COIN НА РИНКУ КРИПТОВАЛЮТ У 2016 ТА 2017РР.[1]

Починаючи з початку вересня 2016 року E-Dinar у ціні значно впав. Причиною такого спаду спричинені ряд подій, зокрема відкриття нового сайту edinarcoin. Він створив нову криптовалюту EDC, і вказавши, що вона буде коштувати більше 1,000 USD. Потім E-Dinar поставив її на біржу, купив там кілька десятків EDC за ціною 1,000 USD вони ж згодом підняли ціну до 1,300 USD. Цього ж дня, без попередження всі гроші партнерів, які були в EDR, поміняв на EDC за ціною 1,300 USD. Іншими словами, у кого була 1,300 доларів той отримав 1 EDC. Все було б добре, якби такий курс тримався, але за кілька днів він впав і тепер 1 EDC вартує менше 1 USD. Коли чекати на наступне піднесення курсу і що цьому сприяє, на жаль, не відомо. Але як повідомляють ЗМІ E-Dinar вдосконалює систему для кращої її роботи і конкурентоспроможності на ринку.

Незважаючи на стагнацію E-Dinar всі чекають на її піднесення, оскільки у цієї криптовалюти є всі шанси замінити найкрупнішу крипто валюту на даному ринку. Слід вказати, що ТОВ "Едінаркоін" в Україні здобуло перемогу у суді з приводу легалізації криптовалюти E-Dinar Coin у 2016р. Крім того, E-Dinar Coin націлена на розвиток технології blockchain, розробку нових універсальних проектів по збереженню навколишнього середовища та поліпшенню якості життя кожної людини на Землі. Тому, безумовно розвиток сучасних інформаційних технологій в союзі з криптовалютою принесе великі економічні результати для кожної країни, зокрема, Україні. Оскільки, як електронні гроші, так і криптовалюта більш незалежні від глобальних проблем і мають тенденції до зростання.

Література:

1. Cryptocurrency Market Capitalizations [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: https://coinmarketcap.com/currencies/e-dinar-coin/#charts.

2. ДЕРЖАВНА ІННОВАЦІЙНА ФІНАНСОВО-КРЕДИТНА УСТАНОВА [Електронний ресурс]. – 2016. – Режим доступу до ресурсу: http://difku.gov.ua/innovatsiyi-u-sviti-finansiv-yak-zaroblyaty-e-dynary/.

Харківський окружний адміністративний суд [Електронний ресурс]. – 2016. – Режим доступу до ресурсу: http://reyestr.court.gov.ua/Review/62079235?utm_source=Viber&u
tm_medium=Chat&utm_campaign=Private

В. Марчук
к.е.н., доцент кафедри фінансові ринки
ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»

ПОГОДНІ ДЕРИВАТИВИ ЯК ІНСТРУМЕНТ ХЕДЖУВАННЯ

На ефективність роботи багатьох компаній із різних сфер та галузей впливають погодні умови. Ризики, пов'язані із коливанням валютного курсу або відсоткових ставок, вони хеджують за допомогою деривативів. Так і ризики несприятливого впливу погодних умов можна хеджувати з допомогою погодних деривативів.

Американські дослідники підрахували, що близько 20% економіки США напряму залежать від погодних умов [1].

Деривативи, або похідні фінансові інструменти – це фінансові контракти, вартість яких є похідною від цін на базовий актив, наприклад, валюту, сировину, відсоткові ставки чи фондові індекси тощо. Погодні деривативи є такими фінансовими інструментами, які забезпечують передачу ризику, пов'язаного з несприятливими погодними умовами. Виплати по будь-яких деривативах залежать від вартості базового активу. Погодні деривативи побудовані за такою ж схемою, але в таких деривативах базовий актив має особливі характеристики. Ризик зміни погодних умов досить специфічний, так як він сильно локалізований, не може бути контрольований та все ще важко передбачуваний, незважаючи на значні досягнення метеорології як науки. Найпоширенішим вимірником в даному випадку є температура. На практиці використовуються не просто дані термометра, а погодні індекси. Стандартними індексами вважаються «індекс охолодження» CDD (Cooling Degree Days), «індекс обігріву» HDD (Heating Degree Days) та «індекс сукупної середньої температури» CAT (Cumulative Average Temperatures). Перший використовується в теплі місяці року, другий – в холодні. CDD розраховується як кількість градусів, на які середньоденна температура більша 18 °C, тобто CDD = середня температура мінус 18 °C. Наприклад, якщо середня температура за день дорівнює 28 °C, то CDD = 28 – 18 = 10. За такою ж логікою розраховується і HDD, лише відмінність у тому, що він рахується як кількість градусів, на які середня температура менше 18 °C. Грошове вираження такої зміни погодного індекса закладено індивідуально в кожному деривативі, залежно від його виду – опціону, ф'ючерса, форварда чи свопа.

Першою внесла в лістинг ф'ючерсні та опціонні контракти на індекси температури Чиказька товарна біржа (CME) у 1999 році. На той час, в лістинг CME входили контракти на індекси температур 15 американських міст і 5 європейських міст [1].

З точки зору практиків, строковий контракт на погоду є не таким простим, як наприклад, контракти на валюту, нафту, чи пшеницю. Адже останні відносяться до строкових контрактів прямого хеджування – хтось вирощує пшеницю і хеджується контрактом на пшеницю, видобуває нафту і хеджується контрактом на нафту. Деривативи на погоду мають опосередковане відношення, наприклад, до сільськогосподарської діяльності і тому вартість хеджування через такі погодні деривативи важко розрахувати. Про це свідчить і досвід використання погодних ф'ючерсів та опціонів на розвинутих ринках деривативів США [2].

Серед переваг деривативів на погоду доречно виділити:

- зниження ризику впливу погодних умов на господарську діяльність;
- збільшення можливості сконцентруватись на веденні основного бізнесу;
- стабілізація грошового потоку і прибутку;
- встановлення прозорих цін на електронні ф'ючерсні контракти;
- можливість отримувати прибуток від зміни та невизначеності погоди [3].

Ринок погодних деривативів, беззаперечно, має великий потенціал розвитку. Такі деривативи можуть бути ефективними для усіх компаній, чиї доходи чи обсяги продажів залежать від погодно-кліматичних умов. Серед користувачів погодними деривативами можуть бути енергетичні компанії, сільськогосподарські компанії, туристичний бізнес, харчова промисловість та інші.

Обсяги угод по погодних деривативах в Європі та США зростають з кожним роком. Питання про перспективи впровадження таких деривативів, як засобів мінімізації ризиків від несприятливої погоди, для України повинно актуалізуватись. В першу чергу, погодні деривативи могли б бути привабливими для українських виробників, зокрема для підприємств агропромислового комплексу. Адже, наприклад, для зернових підприємств хороша погода так само негативно може відображатись на доходах, як і погана. В разі несприятливих погодних умов причиною зменшення доходів є низька урожайність. Якщо погода сприятлива, то висока урожайність разом із зростанням пропозиції на ринку сприяють падінню цін на зернову продукцію, що, знову ж таки, призводить до зниження доходів виробників. Тому даний інструмент хеджування від ризиків несприятливої погоди вартий уваги у дослідницьких горизонтах науковців та практиків фондового ринку України.

Література:

1. Офіційний сайт Чиказької товарної біржі: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.cmegroup.com/weather
2. Офіційний сайт Асоціації з управління погодними ризиками: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://wrma.org/
3. Campbell, S. and F. X. Diebold, «Weather Forecasting for Weather Derivatives,» NBER Working Paper, No. W10141

З. Мацук
к.е.н., доцент кафедри фінансів
Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу

ДОВІРА СЕРЕД НЕФОРМАЛЬНИХ НОРМ РИНКУ ЦІННИХ ПАПЕРІВ

Довіра є важливим та необхідним елементом будь-якої працездатної інституційної системи [1] та неформальною нормою у суспільстві, яка відображає відносини між людьми в усіх сферах діяльності [2, с. 11]. Ринок цінних паперів функціонує стабільно до тих пір, поки усі його учасники перебувають у стані впевненості («the state confidence»), що має важливу суб'єктивну складову [3]. У цьому контексті використовують поняття інституційна довіра – довіра до фінансових інституцій, основою якої є дружні відносини в процесі тривалої взаємодії; інтереси, коли довіра до контрагента базується на оцінці його вигод та втрат від ослаблення партнерства; етичні цінності та норми, які поділяються партнером та породжують поведінку, що заслуговує на довіру [4]. Слід зазначити, що «соціологи та психологи даний феномен розглядають у парі «довіра-недовіра»: довіра не завжди є корисною, а недовіра – злим явищем; надлишок довіри може значно нашкодити, тоді як здорова недовіра може запобігти втратам чи принести навіть користь [5, с. 97]. На сьогодні є лише дві ґрунтовні праці [6, 7] щодо впливу недовіри на економічні процеси, з яких слідує, що на ринку цінних паперів довіра є «механізмом зниження витрат на забезпечення передбачуваності фінансової поведінки, а недовіра – бар'єром для виробництва та споживання фінансових послуг» [8, с. 330].

В умовах взаємної довіри ринок є економічним інститутом, який дає можливість зустрітися учасникам ринку цінних паперів як економічним суб'єктам, використовуючи контракти для регулювання відносин в процесі торгівлі фінансовими активами. Ринок цінних паперів не повинен бути місцем, де сильний пригнічує слабшого. Сьогодні більшість населення України вважає, що довіра – це філософське поняття, яке

притаманне психології та не має нічого спільного з фінансами. Проте науковці, як зарубіжні так і вітчизняні наголошують на протилежному, зокрема, Дж. Кейнс вважає, що наслідком кризи 30-х років стала криза довіри. Погоджуємось цілком з даним твердженням, адже, ринок цінних паперів працює стабільно та ефективно допоки усі його учасники перебувають у «стані впевненості». Тому, недооцінювати масштабність наслідків кризи довіри в Україні є вкрай небезпечно, враховуючи одержаний нею в спадок низький рівень довіри з Радянського Союзу: уряд не довіряв народу, тому було створено партію, мета якої полягала в спрямуванні дій людей; держава не довіряла ринковій економіці, тому сповідувала принципи планової економіки та характеризувалася державним контролем за інвестиціями, державною власністю на промислові активи, тощо. Після провалу приватизації та перерозподілу державної власності серед обмеженого кола осіб проблема довіри була загнана в глухий кут. Внаслідок цього криза довіри проявилась під час світової фінансової кризи, коли за більш менш стабільного курсу гривні протягом 2009-2013 роках на рівні 7,99, у другій половині 2014, початку 2015 року розпочався її обвал. Як вважають експерти, «психологічний бар'єр», за яким було неможливо допускати її девальвацію склав 12 гривень за долар, проте утримати курс в даних межах для НБУ виявилось нереально, тому на початок 2015 року він знизився на 137,5%, а на кінець лютого – на 325%. Безумовно, це не могло не позначитись на ринку цінних паперів, на якому розрахунки здійснюються в національній валюті. Обвал гривні призвів до погіршення ситуації на ринку, який не може ефективно діяти в умовах постійних девальвацій, зниження практично до нуля ділового клімату та скорочення основних показників реального сектора економіки, який окрім цього зазнає значних втрат внаслідок ескалації військово-політичного конфлікту на сході України.

Ринок цінних паперів – це перш за все ринок довіри. Чесність та прозорість її учасників, на яких ґрунтується довіра інвесторів – основні цінності даного ринку. Необхідним є розвиток довіри як важливого елемента інституційного забезпечення ринку цінних паперів та постійної її підтримки. Ринок цінних паперів швидко та ефективно розвивається лише в тому випадку, коли усім його учасникам добре зрозумілі та видні перспективи. Визначеність в перспективах розвитку підвищує передбачливість ринку, що об'єктивно сприяє розширенню його інвестиційного сектору. Це обумовлює стабільність економічного розвитку та стимулює довгострокові інвестиції у виробництво.

Література:

1. Fukuyama F. Trust: the Social Virtues and the Creation of Prosperity / Fukuyama F. – New York: Free Press, 1995. – 480 p.
2. Малий І.Й. Інститут довіри та конкурентоспроможність національної економіки / І.Й. Малий // Теоретичні та прикладні питання економіки: зб. наук. праць / Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. – 2009. - №19. – С. 11-16.
3. Кейнс Дж. М. Общая теория занятости, процента и денег / Кейнс Дж. М. [пер. с англ.]. – М.: Ексмо, 2007. – 960 с. – (Антология экономической мысли)
4. Клейнер Б.Г. Экономика России и кризис взаимных ожиданий / Б.Г. Клейнер // Общественые науки и современность. – 1997. - №3. – С. 15-29.
5. Пилипенко Г.М. Економічна ментальність українців та проблеми її діагностики у трансформаційній економіці / Г.М. Пилипенко, Н.І. Литвиненко // Науковий вісник НГУ. – 2009. - №10. – С. 94-98
6. Aghion P. The regulation and distrust / P. Aghion, Y. Algan, P. Cahuc, A. Shleifer // Quarterly Journal of Economics. – 2010. – August. – P. 1015-1049;
7. Калюжнова Н.Я. Экономика недоверия: роль социального капитала в России // Journal of institutional studies : журнал институциональных иследований. – 2012. – Т.4. – №2. – С. 74-82
8. Коваленко Ю. М. Інституціалізація фінансового сектору економіки: монографія / Коваленко Юлія Михайлівна ; Нац. ун-т держ. податк. служби України. - Ірпінь : Нац. ун-т ДПС України, 2013. - 606 с.

Л. Мокляк
«Облік і аудит в АПК», 4 курс
ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»
Науковий керівник – к.е.н., доцент кафедри фінансів Курило О.В.

ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

Банківська системи України переживає не найкращі часи: чимало відділень закривається, розрив між величиною доходів і витрат зменшується, довіра населення до діяльності цих фінансових структур майже відсутня. З економічної теорії і практики відомо, що жодна сучасна розвинута економіка не може нормально функціонувати без банків. Тому завданням керуючих органів держави на сьогодні є стабілізація банківської системи. Але для початку необхідно окреслити проблеми, які нині існують.

У 2014 році спад економіки викликав різке зниження доходів населення, а відповідно і погіршилася довіра громадян до банківського сектору. За даними НБУ на початок 2014 року дієздатними були 180 банків, через рік ця цифра становила 117 одиниць, на сьогодні тільки 88 банків є діючими (Рис.1).

І, можливо, це не є проблемою, оскільки ринок банків позбавляється не дієздатних і не конкурентних одиниць. Однак таке різке зменшення кількості банків є індикатором інших вад вітчизняної системи.

До інших проблем банківської системи відносимо:

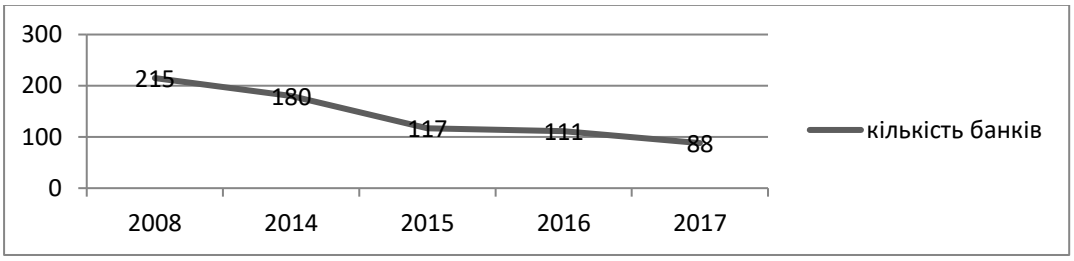

РИС. 1. ДИНАМІКА КІЛЬКОСТІ БАНКІВ 2008-2017 [1]

1. Висока частка іноземного капіталу у структурі банківської системи України. І хоча присутність зарубіжних банківських організацій має чимало позитивних моментів, але існують і такі, які сильно підривають вітчизняну економіку. Це надання кредитів лише великим, надійним компаніям (особливо з іноземним капіталом), послаблення позицій «малих» українських банків, які неспроможні на рівних конкурувати з іноземними.
2. Низький рівень капіталізації. У порівнянні із капіталом банків інших країн вітчизняні мають малий розмір капіталу, чим і пояснюється нестабільність і неплатоспроможність.
3. Низький рівень прибутку і ризикованість діяльності.
4. Корумпованість і тінізація економіки.
5. Гальмування розвитку промисловості, сільського господарства та інших сфер.

Дослідженням проблеми банків займаються на законодавчому рівні. Так Комітет Верховної Ради України з питань фінансової політики і банківської діяльності розробив Стратегію розвитку банківської системи 2016-2020. У ній зазначаються наступні кроки вирішення існуючих проблем:

1) Термінові заходи – подолання банківської кризи, відновлення нормальної роботи валютного, кредитного міжбанківських ринків:

А) Законодавче та організаційне забезпечення прийнятних механізмів контролю за діяльністю НБУ;

Б) Реформа політики Національного банку щодо монетарного і валютного регулювання

В) Заходи стабілізаційної політики щодо банківської системи України;

2) Стратегічні заходи - перехід від моделі сировинного придатку до розвитку високотехнологічної промисловості і експорту товарів з високою доданою вартістю

А) Розроблення та впровадження механізмів розвитку високотехнологічної промисловості

Б) Посилення ролі державних банків щодо розвитку економіки [3].

На нашу думку, для виходу України з кризи та для переходу на новий етап розвитку економіки потрібно негайно вирішувати проблеми банківського сектору, оскільки банківська діяльність є «кровоносною системою» країни. Але і проблеми в інших галуззях не сприяють розвитку банків. Так, наприклад, низька рентабельність промисловості не залучатиме підприємців до діяльності у цих галузях, а відповідно не буде потоку кредитів. Тому долати проблеми необхідно у комплексі в усіх сферах життя суспільства. А дивлячись на впровадження створеної стратегії, можна передбачити, що банківська система згодом оновиться і показники діяльності матимуть позитивний результат.

Література:

1) Сайт Національного банку України. [Електронний ресурс]. –Режим доступу: http://www.bank.gov.ua/control/uk/index

2) Ксьондз С.М, Степанишена А.П. Сучасний стан банківської системи України// Ксьондз С.М, Степанишена А.П.// Економіка і суспільство. -2016. . [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://economyandsociety.in.ua/journal/7_ukr/128.pdf

3) Стратегія розвитку банківської системи 2016-2020: «Синергія розвитку банків та індустріалізації економіки» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://kneu.edu.ua/userfiles/Credit_Economics_Department/afedra+bankspravi/proekt_strategi.pdf

Ю. Овсюхно
«Міжнародна економіка», 3 курс
ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»
Науковий керівник – асистент кафедри фінансів Білінець М.Ю.

ПОЗИТИВНІ І НЕГАТИВНІ АСПЕКТИ ВИКОРИСТАННЯ КРИПТОВАЛЮТ В УКРАЇНСЬКИХ РЕАЛІЯХ

Однією з найвідоміших новацій останніх років стала так звана криптовалюта – новий вид цифрової валюти, заснований на криптографічних методах захисту. За досить короткий час вона стала глобальним феноменом, до якого сьогодні привернута увага всього світу. Одні називають її майбутнім міжнародних фінансів, золотом 21 століття, інші ж впевнені, що це чергова мильна бульбашка чи фінансова піраміда, та тим не менш,ніхто не в змозі заперечити факт зростання впливу криптовалюти на сучасному фінансовому ринку.

За останній рік рівень капіталізації криптовалют показав надшвидке зростання. Якщо на початку листопада минулого року ринкова капіталізація найпоширенішої криптовалюти – біткоіну становила близько 11 мільярдів доларів, то зараз це значення сягає 96 мільярдів, ціна ж одиниці біткоіну за рік зросла від 700 до майже 6000 доларів, тобто у 8,5 разів. Таке різке зростання цін пов'язують переважно із зростанням попиту на криптовалюту, як на високоліквідний інвестиційний актив [5].

Завдяки своїм перевагам, таким як повна анонімність, прозорість, захищеність від інфляції, можливість створювати валюту самостійно, децентралізація, швидкі, безкоштовні або ж дешеві транзакції, відсутність контролю криптовалюта здобуває з кожним днем все більше визнання як серед звичайних громадян, так і серед великих корпорацій та урядів країн [2]. Вже сьогодні такі держави як Японія, США, Нідерланди,

Канада, Австралія, Великобританія та інші демонструють своє лояльне ставлення до криптовалют. З дня в день збільшується і кількість компаній, які приймають платежі криптовалютою, серед них «Microsoft», «eBay», «The New York Times», «CNN», «Reuters», «Dell» та багато інших.

Проте, використання криптовалют пов'язане і зі значними ризиками, які виникають через те, що валюта нічим не забезпечена і її цінність визначається лише попитом та пропозицією, тому вона є дуже волатильною. Варто лиш згадати вересневе падіння курсу криптовалют, спричинене забороною Народним банком Китаю ICO. Також проблемою є те, що абсолютна анонімність створює можливості для фінансування кримінальних видів діяльності. Більш того, існують ризики втратити всі заощадження в результаті хакерських атак або ж просто, забувши чи втративши ключ від свого електронного гаманця [1]. Саме тому низка країн заборонила використання криптовалют або ж не визначилась із їх статусом. На сьогодні в Україні статус криптовалют також законодавчо не врегульований, проте вона не є забороненою і на даний момент, за словами міністра фінансів природа криптовалют досліджується, для того, щоб все ж таки сформувати позицію владних структур щодо її використання та регулювання [3].

Варто додати, що хоча правовий статус криптовалюти в Україні й досі не визначений, її технології у нас в країні вже використовуються. Мова йде про відому технологію Blockchain, яка, безсумнівно, стала справжнім проривом у сучасній науці. Цієї осені Система електронних торгів арештованим майном та Державний земельний кадастр були переведені на цю новітню технологію і очікується, що вона забезпечить захист від фальсифікації даних, а також дозволить зекономити на обслуговуванні цих реєстрів. Загалом Blockchain є справді унікальною розробкою, сфера використання якої не обмежена лише фінансами.

1. Захищеність від інфляції 2. Анонімність 3. Швидкі та безкоштовні транзакції 4. Прозорість 5. Відсутність податкових стягнень	**S (Сильні сторони)**	**W (Слабкі сторони)**	1.Висока волатильність 2. Погана репутація 3. Недостатньо високий рівень захищеності від хакерських атак 4.Не регулюються законодавством 5. Дефляція 6. Можливість втратити крипто валюту, просто забувши пароль від електронного гаманця
1. Розширення сфери застосування 2. Інтернаціоналізація 3. Простота використання	**O (Можливості)**	**T (Загрози)**	1.Дискримінаційне регулювання з боку низки держав 2. Можливість різкого падіння цін 3.Загроза національним валютам 4.Фінансування тероризму

РИС.1. SWOT- АНАЛІЗ КРИПТОВАЛЮТИ [4]

Повертаючись до можливості використання криптовалюти в Україні, слід підкреслити, що її використання, неврегульоване законом може призвести до зниження довіри до національної валюти, а також до поглиблення проблеми тінізації економіки. Більш того, актуальною залишається і проблема анонімності, адже в такому разі зберігається можливість фінансування незаконних видів діяльності, пов’язаних з

контрабандою, торгівлею наркотиками чи зброєю, фінансування незаконних військових угруповань на сході і тому подібне. Також не слід забувати і про можливість використання криптовалюти в корупційних схемах. Тому, зважаючи на це, а також на той факт, що Україна входить до десятки країн з найбільшою кількістю добувачів криптовалюти, необхідно якомога швидше створити нормативну базу, яка регулюватиме її добування та використання.

Проте, виникають сумніви щодо можливість такого регулювання загалом та його ефективності, адже коли мова йде про криптовалюту, то мається на увазі не певна організація, територія чи країна, а наднаціональна система, яка не має облич. Тому її регулювання є досить складним завданням, з яким доведеться мати справу міжнародному співтовариству.

Щодо майбутнього криптовалюти, то воно є досить неоднозначним і важко прогнозованим. Проблема в тому, що більшість власників криптовалюти розглядають її не як засіб платежу, не як гроші, а перш за все, як інвестиційний актив. І тому, допоки попит на цей актив зростатиме, допоки його купуватимуть, до тих пір і зростатиме його ціна. Та рано чи пізно ціна досягне свого максимуму і тоді може різко обвалитись, адже єдине, чим забезпечена ця валюта – це попит на неї.

Отже, проаналізувавши переваги та ризики використання криптовалюти, можна стверджувати, що хоча цей винахід має безліч переваг та здобуває все більшого визнання та поширення, все ж його використання несе в собі забагато ризиків, особливо за неможливості нормативного регулювання. Окремої уваги заслуговує технологія Blockchain, на основі якої створені криптовалюти, адже вона вже знайшла своє застосування в багатьох сферах за межами фінансів. І насамкінець, криптовалюту слід розглядати радше як ризикований інвестиційний актив, ніж самостійний платіжний засіб.

Література:

1. Щербик Е. Е. Феномен криптовалют: опыт системного описания // Научно- методический электронный журнал «Концепт». – 2017. – № S1. – Режим доступу: http://e-koncept.ru/2017/470010.htm.

2. Галушка Є.О., Пакон О.Д Сутність крипто валют та перспективи їх розвитку //«Молодий вчений» • № 4 (44) • квітень, 2017 р./ [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2017/4/147.pdf

3. Експерти закликали визначитися зі статусом криптовалюта в України//Мінфін – фінансовий портал – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://minfin.com.ua/ua/2017/10/27/30653616/

4. Фомин А.Н. Электронная валюта BITCOIN: особенности, свойства, проблемы, перспективы// Центр стратегических оценок и прогнозов [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://csef.ru/media/articles/4991/4991.pdf

5. CryptoCurrency Market Capitalizations. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://coinmarketcap.com

О. Омелянюк
«Міжнародний бізнес», 2 курс
ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»
Науковий керівник – к.е.н., доцент кафедри фінансів Степура М.М.

ФІНАНСОВІ ІНСТРУМЕНТИ БОРОТЬБИ З ЕКОЛОГІЧНИМИ ВИКЛИКАМИ

Сьогодні збалансований розвиток економіки держави гарантують програми, які забезпечують охорону навколишнього середовища та екологічний розвиток. Досвід високорозвинених країн показує, що ефективність екологічної політики залежить від фінансування захисту навколишнього середовища. Такий напрямок є важливий не лише для економічного, а й екологічного та соціального життя.

Багато екологів та вчених досліджували цю тему, зокрема Бобилов, Голіков, Голованов, Гірюшова, Славута. Також багато економістів досліджували різноманітні

екологічні іновації, які могли б покращити екологічну ситуацію. Середних Фаслер, Джеймс, Ренінгс.

Основними завданнями охорони навколишнього середовища на наступні 15 років є: задоволення вимог екологічної безпеки, зменшення технологічного впливу на навколишнє середовище, обмеження виробництва шкідливих речовин та вирішення існуючих екологічних проблем.

Існує багато фінансових інструментів, за допомогою яких уряд може впливати на кожну сферу нашого життя. До таких інструментів належать податок, грошовий капітал, стимулювання, санкції, цінні папери, валюти, платіжні зобов'язання, страхові поліси, кредитні угоди.

Одним з найвідоміших фінансових інструментів впливу на екологію є податок. Уряд кожної держави має програму захисту навколишнього середовища , яка може покращити не лише екологічну, а й економічну ситуацію. Майже у кожній країні існують спеціальні податкові пільги, які мотивують людей не забруднювати навколишнє середовище.

В Україні є екологічні податки, які необхідно сплачувати за забруднення повітря і води шкідливими речовинами, в разі радіоактивних викидів, а також за зберігання відходів у спеціально відведених місцях. Податок сплачується також за експлуатацію корисних копалин. Всі ці грошові збори покращують економіку країни в цілому, але, на жаль, не мають вагомого впливу на екологію, оскільки значна сума грошових коштів не йде безпосередньо на вирішення екологічних проблем.

Існує й інший інструмент регулювання – нагляд за навколишнім середовищем. Сьогодні для цього використовують он-лайн моніторинг та нагляд з космічних супутників. Такий спосіб нагляду допомагає уряду отримати об'єктивну інформацію та визначити точну суму податку. Всі дані з моніторингу можна знайти у відкритому доступі в інтернеті.

Важливий вплив на екологічну ситуацію має стимуляція. Європейські країни, як Данія та Норвегія, мають хороший досвід використання даного фінансового інструменту. Стимуляція передбачає використання технологічних інновацій. Наприклад, у Норвегії уряд сприяє впровадженню електричних транспортних засобів. За використання електромобілів держава сплачує мотиваційні виплати, що дає змогу зменшити використання природних ресурсів, а також зменшити викиди парникових газів.

Зважаючи на вищезгадану інформацію можна сказати, що зараз розроблено багато методів сприяння охороні навколишнього середовища, важливу роль серед яких відіграють фінансові інструменти. Разом з класичними методами активно використовуються й інноваційні. Ці зміни матимуть кращий вплив на навколишнє середовище, оскільки вони заощаджують витрати за шкоду навколишньому середовищу та зупиняють цей процес. Таким чином змінюються методи вирішення екологічних проблем та разом з тим розвиваються фінансові інструменти впливу.

Література:

1. Фінансові інструменти. [Electronic source]. – Available at// http://wirtschaftslexikon.gabler.de/Definition/finanzinstrument.html
2. О. Новицька (2015). Альернативні джерела фінансування державних цільових економічних програм в Україні. [Electronic source]. – Available at// http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4541
3. В. Єсіна, А. Домніна (2013). Аналіз основних чинників екологізації економіки. [Electronic source]. – Available at// http://economy.kname.edu.ua/images/files/publishing/89-96_Єсіна_1.pdf
4. Екологічна організація економіки. (2017). [Electronic source]. – Available at// https://www.bmz.de/de/themen/Unternehmerische_Verantwortung/oekostandards/deutsche_politik/index.html
5. Екологічний податок. [Electronic source]. – Available at// https://minfin.com.ua/taxes/-/KodexNK/part_08.pdf

6. Екологічна модернізація. [Electronic source]. – Available at// http://www.polsoz.fu-berlin.de/polwiss/forschung/systeme/ffu/forschung/steuerung/oekolog_modernisierung/index.html
7. Екологічний бонус. [Electronic source]. – Available at// http://www.bafa.de/DE/Energie/Energieeffizienz/Elektromobilitaet/elektromobilitaet_node.html
8. Просування електромобілів, як засобу покращення екологічної ситуації. [Electronic source]. – Available at// https://kfzsachverstand.de/elektromobilitaet/
9. Моніторинг навколишнього середовища. [Electronic source]. – Available at// https://de.wikipedia.org/wiki/Umweltbeobachtung
10. Екологізація економіки. [Electronic source]. – Available at// https://ec.europa.eu/environment/efe/themes/economics-strategy-and-information/greening-economy_de

К. Петриченко
«Туристичний менеджмент», ІІ курс
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ
Науковий керівник – д.е.н., професор кафедри менеджменту та адміністрування Боковець В.В.

ВПЛИВ ФОНДОВОГО РИНКУ НА КОРПОРАТИВНИЙ СЕКТОР ЕКОНОМІКИ

Особливість функціонування корпоративного сектору економіки обумовлена тим, що для нормального його розвитку необхідна мобілізація тимчасово вільних грошових коштів фізичних і юридичних осіб, їх розподіл і перерозподіл на комерційній основі між різними секторами економіки. Ці процеси здійснюються на фондовому ринку. Таким чином, на фондовому ринку виникає кругообіг капіталу, причому в одних суб'єктів господарювання створюються заощадження, а інші відчувають потребу у фінансових ресурсах для розширення своєї діяльності. Україна, як і будь-яка інша країна з економікою, що розвивається потребує інвестицій. Саме тому питання розвитку фондового ринку є досить актуальними.

Фондовий ринок являє собою сукупність відносин цивільно-правового характеру, які опосередковують рух капіталів у формі цінних паперів. Він стимулює зростання масштабів інвестування фінансових ресурсів і сприяє створенню та розвитку позитивних соціальних змін у суспільстві.

Головною метою фондового ринку кожної країни є становлення цілісного, високоліквідного, ефективного і справедливого ринку, регульованого державою та інтегрованого у світові фондові ринки [1].

Існують різні методи і системи аналізу фондового ринку і серед них особливе місце займають фундаментальний і технічний аналізи. Вважається, що ці методи найбільш адекватно описують сформовану на ринку ситуацію і дозволяють зробити найбільш точний варіант прогнозу, хоча при цьому багато залежить від кваліфікації аналітика та використовуваних інструментів. Результати прогнозу, отриманого будь-якими методами мають більш ймовірнісний характер, а ніж абсолютний, ще не надає стовідсоткової впевненості у реалізації прогнозованих подій.

Відомо, що ціни на фондовому ринку залежать, насамперед, від обсягу пропонованих на продаж цінних паперів (пропозицію) і обсягу капіталів, які в поточний момент інвестуються в цінні папери (попит), тобто співвідношення попиту та пропозиції визначає кон'юнктуру фондового ринку. І така кон'юнктура у різні періоди може сильно відрізнятися [2].

У періоди високої кон'юнктури спостерігається приріст грошової маси, що спрямовується на фондовий ринок, що приводить до підвищення курсу для врівноваження ціни і часто до поступового зниження прибутковості. При низькій кон'юнктурі відзначається перевищення обсягу цінних паперів, запропонованих на продаж, платоспроможному попиту і в цій ситуації спостерігається відтік капіталів з відповідних секторів фондового ринку і власники цінних паперів можуть їх реалізувати тільки при згоді на зниження цін.

Основним джерелом капіталу є ВВП і на фінансовому ринку він не створюється, а тільки перерозподіляється, тому при більш високому ВВП можна розраховувати на більший обсяг інвестицій на фондовому ринку. В умовах українського ринку більшу роль відіграють інвестиції нерезидентів. Однак кошти можуть і не надійти на фондовий ринок, якщо вони йдуть на альтернативні вкладення, тобто використовуються на споживання, на інвестиції в інші країни.

Зважаючи на усе вище сказане, можна стверджувати, що харчова промисловість є інвестиційно привабливою, це визначається такими факторами:

- зростання інвестицій в основний капітал дає найбільший внесок в обсяг реалізації промислової продукції;
- розвиток агропромислового комплексу дає підстави говорити про те, що Україна має потенціал нарощування сировинної бази;
- існує в середині країни незадоволений попит на ряд продовольчих товарів, особливо м'ясної і молочної промисловості;
- Україна має кадровий потенціал в частині кваліфікованого персоналу щодо роботи галузі;
- життєвий цикл галузі може довго залишатись на рівні насичення;
- виробництво продукції в харчовій промисловості є рентабельним.

Тим не менш, політична ситуація найбільш негативно впливає на розвиток фондового ринку України. Постійна нестабільність і зміна частин уряду, що спричиняє непослідовність як зовнішньої, так і внутрішньої політики, змушує інвесторів зайвий раз замислитися, незважаючи на досить позитивні економічні показники [3].

На якість функціонування корпорації та можливість спричинення змін у діях менеджменту суттєвий вплив здійснює стан фондового ринку та інструменти, якими він регулюється, тому аналіз стану фондового ринку – є обов'язковою умовою визначення стану зовнішнього середовища функціонування корпорацій у харчовій промисловості.

Література:

1. Назарчук М.І. Порівняльний аналіз динаміки показників фондового ринку та економіки України / М. І. Назарчук, Г. В. Курбацький // Фондовий ринок. Щотижневий інформаційно–аналітичний журнал. – 2016. – № 34. – С. 8–19.

2. Охріменко О. А. Ринок державних цінніх паперів та монетарні показники фінансова Ринку / О. А. Охріменко / / фінансова ринок. – 2015. – № 7. – С. 114 – 121.

3. Кравченко Ю. Я. Ринок цінних паперів: Курс лекцій / Ю.Я. Кравченко – К.: ВІРА–Р. – 2012 р. – 368 с.

О. Піддубна
«Фінанси, банківська справа та страхування» 1 курс
ДВНЗ «Київський національний торговельно-економічний університет»
Науковий керівник – к.е.н., доцент каф. економіки та фінансів Зубко Т.Л.

НАСЛІДКИ «ОЧИЩЕННЯ» БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ ТА НАПРЯМИ ЇХ ПОДОЛАННЯ В УМОВАХ НЕСТАБІЛЬНОСТІ ЕКОНОМІКИ

За останні три роки НБУ розпочав ліквідацію численних банків та проводив політику по очищенню балансів решти банків, що сприяло формуванню більш здорового банківського сектору. З весни 2014 року НБУ почав масштабну чистку банківського сектора. На 1 жовтня 2017 року, з 182 зареєстрованих банків лише 88 були діючими, а 89 ліквідувались і три знаходились в тимчасовій адміністрації. 63 банки, які було закрито в 2014 та 2015 році, на початку 2014 року мали на балансі 28% всіх кредитів та 25% активів банківського сектору. Основною причиною так званого «очищення» є збільшення прозорості структури власності банків та їхніх клієнтів. Непрозорість власності та пов'язане кредитування мають негативні наслідки через кілька факторів:

- По-перше, банківський нагляд не має можливості належно оцінити ризики, прийняті на себе банком, і хто відповідальний за втрати банку.
- По-друге, кредитування пов’язаних сторін перешкоджає диверсифікації активів банків.
- По-третє, обмеження банківського кредитування, що зводиться до переважно пов’язаних підприємств, може стримувати економічне зростання і обмежити економічні переваги банківського кредитування до вузького кола компаній.

Аналізуючи результати політики виведення проблемних банків з ринку [1-3], бачимо наступні результати:

1. Підприємства реального сектору економіки втратили у неплатоспроможних банках, обігових коштів більше 100 млрд. грн. (або чверть усіх коштів бізнесу, розміщених на рахунках в банках на 01.01.2017). Страхові компанії та учасники ринку кредитної кооперації погубили близько 2 млрд. грн. ліквідних коштів, якими мали задовольнити виплати застрахованим і постраждалим особам, а також вкладникам кредитних спілок.
2. Бюджети різних рівнів втратили приблизно 25 млрд. грн. (без урахування коштів, витрачених на докапіталізацію державних банків за 2014-2016 рр.).
3. Обсяги кредитування за останні три роки зменшились:

– у національній валюті на 39,97%;

– у іноземній валюті приблизно на 61,46%.

Загалом економіка України втратила 40-62% кредитної підтримки банківського сектору, а частина зібраних з населення та бізнесу коштів обслуговує надлишкову ліквідність банків, яка нерівномірно розподілена між банками і не йде на кредитування та стимулювання розвитку економіки.

Оскільки більшість негативу для економіки виникає саме через проблеми кредитування, то найбільш логічними є реформи фінансового сектору, які дозволять банкам видавати кредити приватному сектору і не боятись, що їм доведеться списати значну частину кредитів, тому що позичальники можуть дуже просто відмовитись платити за своїми зобов'язаннями.

На нашу думку, в першу чергу варто продовжувати рекапіталізацію та реструктуризацію банківської системи (найбільші 20 банків недавно завершили нову хвилю стрес-тестів, результати яких не відомі широкому загалу, але за якими потрібні подальші значні вливання капіталу в більшості банків. Групам менших банків слід пройти через цей процес пізніше). Важливо продовжувати стрес-тестування і сформувати докладні і достовірні плани рекапіталізації для різних груп банків.

Також у своїй праці Філіп Енглер [4] виділяє такий напрям дій, який на мою думку є ключовим - роботу з проблемними кредитами та неплатоспроможністю підприємств, а саме: усунення перешкод в податковому законодавстві, які блокують реструктуризацію боргу, а також продаж таких кредитів іншим сторонам, вдосконалення процедури банкрутства підприємств, зміцнення нормативно-правової бази для стягнення боргів. Проблему валютних кредитів фізичним особам, особливо в іпотечному сегменті, доцільно вирішити через добровільний і цілеспрямований підхід до реструктуризації, який належним чином збалансує інтереси різних сторін. Реструктуризація корпоративного боргу також може виграти від впровадження альтернативної "позасудової" реструктуризації, який відповідає кращій практиці (наприклад, «Стамбульський підхід»). Необхідна правова база повинна бути прийнята якомога швидше.

Також закриття операцій із пов'язаними сторонами: варто було б поступово закривати процес пов'язаного кредитування відповідно до вимог регулятора. Кредитний реєстр має доповнювати роботу і продукти приватних бюро, але не конкурувати з ними.

Отже, проведені Національним банком процедури очищення банківської системи мали не тільки негативні, а й деякі позитивні моменти, серед яких прозора структура власності банків, проведення капіталу банків до мінімуму станом на 11 липня 2017 року 150 млн.грн., ослаблення тимчасових валютних обмежень [5].

Щодо поліпшення умов для кредитування Національним банком також приймаються деякі дії, наприклад, прийняття законодавчих актів у сфері визначення кредитоспроможності клієнтів (Постанова НБУ №351) та внесення змін до деяких інших нормативно-правових актів. Актуальною залишається тема впровадження норм Базеля II, який в повній мірі досі не прийнятий в Україні через високу вартість (для бюджету витрати складають приблизно 1,5-3 млрд. дол., витрати окремого банку на прикладі країн ЄС складають близько 80 млн. євро), а також розробку графіку повноцінного впровадження Базеля III, що також тягне за собою витрати в розмірі більше 100 млн. дол. Також НБУ слід звернути увагу на напрями дій в сфері боротьби з проблемними кредитами запропоновані вище, що дозволить банкам в майбутньому більш ефективно працювати в сфері кредитування, яка є «рушійною силою» економіки.

Література:

1) Internet-сторінка Асоціації українських банків. [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://www.aub.com.ua

2) Internet-сторінка Національного банку України [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://bank.gov.ua

3) НРА «Рюрік » Аналітичний огляд банківської системи за І квартал 2017 року

4) Філіп Енглер. Німецька консультативна група Інститут економічних досліджень та політичних консультацій // Очищення банківського сектору України: Короткострокові втрати, довгострокова вигода // Енглер Філіп, Кірхнер Роберт, Кравчук Віталій. – Берлін/Київ, січень 2016 року.

А. Поночовна
«Економіка підприємства», 3 курс
ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»
Науковий керівник – к.е.н., доцент кафедри фінансів Курило О.В.

СТАН ФІНАНСОВОГО РИНКУ УКРАЇНИ ТА ЙОГО ВПЛИВ НА ВІТЧИЗНЯНЕ БІЗНЕС-СЕРЕДОВИЩЕ

Стан фінансового ринку є одним із контрольних показників, що формує загальну оцінку бізнес-середовища країни, адже є фактором, що сприяє підвищенню ділової активності і привабливості умов для ведення бізнесу і навпаки. Відомо, що на даному етапі функціонування українського бізнес-середовища все більше стають помітними позитивні тенденції розвитку фінансового ринку. Однак, в сфері фінансового ринку все ще наявні такі суттєві і нагальні для вирішення проблеми як диспропорційність, невідповідність існуючої інституціонально-правової бази сучасними вимогам ринку, застарілість методів регулювання тощо. Виходячи з цього, у даному дослідженні хотілося б сконцентрувати увагу на загальних тенденціях фінансового ринку, враховуючи його недоліки і позитивні зрушення, та як вони проявляються і відбиваються на вітчизняних умовах ведення бізнесу.

Для виконання дослідження, перш за все, необхідно проаналізувати загальні зміни на фінансовому ринку, що відбуваються протягом останніх декількох років.

Спочатку, звернемо увагу на позиції українського фінансового ринку в світових дослідженнях і глобальних рейтингах оцінки бізнес-середовища. Так, згідно з оцінкою рівня розвитку вітчизняного фінансового ринку рейтингом *The Global Competitiveness Index*, можна помітити таку тенденцію: в дослідженні за 2015-2016 р. він отримав 121 місце (серед 140 країн-учасників), за 2016-2017 р. - 130 місце (серед 138 країн-учасників), а за 2017-2018 — 120 місце (серед 138 країн-учасників) і, середньому має індекс 3,2/7. Якщо розглянути ці дані відносно інших країн-учасниць більш детальніше

за критерієм ефективності, то можна стверджувати, що наразі найбільш вразливими місцями фінансового ринку України є складність доступу до фінансових послуг, фінансування через місцевий ринок капіталу, та недостатній ступінь наявності венчурного капіталу. Більше того, за критерієм надійності і довіри до фінансового ринку станом на 2016 рік ступень міцності українських банків займає майже останнє 135 місце в даному рейтингу, а ступінь регулювання фондових бірж — 134 [5].

В той самий час позитивним моментом є те, що, відповідно до оцінки дослідження *Doing Business,* в 2017 році в порівнянні з 2016, фактор захисту міноритарних інвесторів зріс на 31 одну позицію і наразі складає 70 місце, а ступень легкості отримання кредиту в 2017 складає досить високе 20 місце (серед 189 країн світу) [1].

Крім того, один з аспектів, на якому потрібно зупинитись — відчутна нестабільність динаміки обсягів реалізованих послуг підприємств, задіяних у сферах фінансової та страхової діяльності. Так, у 2014 році даний показник складав 58597,0 млн.грн., у 2015 р. - 74175,6 млн.грн., а в 2016 р. - 57481,0 млн.грн. [3].

Так, важливим моментом є спадна динаміка кількості підприємств фінансової та страхової напрямленості. Так, в 2014 році на ринку функціонувало 4410 од., в 2015 р. - 4333 од., а в 2016 р.- 3797 од. [2].

Також, помітною є зміна структури надання фінансових послуг. Зокрема, в порівнянні з 2015 роком, відчутно зростають темпи приросту операцій з переказу грошових коштів (+122,6%), операцій з надання позик (+29,3 %), операцій з надання поручительств (+493,2%), операцій з фінансового лізингу (+233,2%) тощо. В той самий час відбувається зменшення темпів приросту в таких сферах, як надання фінансових кредитів за рахунок власних коштів (-38,6 %) та операцій з обміну валют (-8,0 %) [4].

Підсумувавши вище вказану інформацію, можна стверджувати, що порівняно з іншими країнами, фінансовий ринок України є недостатньо розвиненим, нестабільним та мінливим. Згідно з цим, постає питання — як існуюча ситуація на даному ринку впливає на умови ведення бізнесу?

По-перше, низький ступінь розвитку даної інституції погіршує загальну оцінку умов ведення власної справи в глобальних дослідженнях бізнес-середовища різних країн світу, що, в свою чергу, може відлякувати потенційних інвесторів або підприємців від ведення власної справи на території країни.

По-друге, нерозвинений ринок венчурних капіталів робить українське бізнес-середовище несприятливим для розвитку інновацій, нових наукових досягнень, технологій, а через низький розвиток фондового ринку знижується інвестиційна привабливість бізнес-середовища.

По-третє, відомо, що, порівняно з Європейськими країнами, відсоткова ставка за кредитами надзвичайно висока (станом на 17.10.2017 становила 15,4%) [6]. Не дивлячись на легкість отримання кредиту, така відносно велика його вартість, а також низький ступень міцності банків спричинює зниження ділової активності - все менше і менше людей наважуються відкривати власну справу, не маючи власних коштів тощо.

Отже, можна зробити висновок, що стан фінансового ринку є одним із факторів впливу на умови ведення бізнесу в країні. Наразі, необхідність стимулювання фінансового ринку до розвитку надалі залишається актуальною проблемою як для українського бізнес-середовища, так і для вітчизняної економіки загалом.

Література:

1. Doing Business Оценка бизнес регулирования [Електронний ресурс] // Всемирный банк. – 2017. – Режим доступу до ресурсу: http://russian.doingbusiness.org/data/exploreeconomies/ukraine.

2. Кількість підприємств за видами економічної діяльності з розподілом на великі, середні, малі та мікропідприємства [Електронний ресурс] // Державна служба статистики України. – 2016. – Режим доступу до ресурсу: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2013/fin/kp_ed/kp_ed_u/kp_ed_u_2016.htm.

3.Обсяг реалізованої продукції (товарів, послуг) підприємств за видами економічної діяльності з розподілом на великі, середні, малі та мікропідприємства [Електронний ресурс] // Державна служба

статистики України. – 2016. – Режим доступу до ресурсу: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2013/fin/kp_ed/kp_ed_u/orp_ed_u_2016.htm.

4. Підсумки діяльності фінансових компаній, ломбардів та юридичних осіб (лізингодавців) за 2016 рік [Електронний ресурс]. – 2016. – Режим доступу до ресурсу: https://nfp.gov.ua/files/17_Dep_Repetska/FK_4%20%D0%BA%D0%B2_2016.pdf.

5. Позиція України в рейтингу країн світу за Індексом глобальної конкурентоспроможності 2017-2018 [Електронний ресурс] // Економічний дискусійний клуб. – 2017. – Режим доступу до ресурсу: http://edclub.com.ua/analityka/pozyciya-ukrayiny-v-reytyngu-krayin-svitu-za-indeksom-globalnoyi-konkurentospromozhnosti-2.

6.Показники фінансового ринку [Електронний ресурс] // Національний банк України. – 2017. – Режим доступу до ресурсу: https://www.bank.gov.ua/control/uk/index.

О. Сахно
«Міжнародна економіка», 3 курс
ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»
Науковий керівник – старший викладач кафедри фінансів Лебеда М.О.

БЕЗУМОВНИЙ БАЗОВИЙ ДОХІД ЯК ФІНАНСОВИЙ ІНСТРУМЕНТ БОРОТЬБИ З ЕКОНОМІЧНИМИ ТА СОЦІАЛЬНИМИ ВИКЛИКАМИ

Безумовний базовий дохід (ББД) визначається як встановлена на державному рівні сума грошей, що може змінюватись з віком реципієнта, надається кожному громадянину країни незалежно від його доходу, наявності чи відсутності працевлаштування та інших персональних факторів. Ця сума грошей не оподатковується, але замінює податкові пільги та будь-які інші трансферти.

ББД може стати впливовим інструментом для вирішення ряду фундаментальних проблем як сьогодення, так і минулого, а саме: проблеми ринку праці, економічної нерівності та бідності, автоматизації виробництва, підвищення якості життя громадян, неефективності систем соціального забезпечення.

Розглянемо вплив ББД на ринок праці. Базовий дохід робить ринок праці гнучкішим, в той же час захищаючи окремих працівників. Він надає більше свободи в виборі місця роботи, при цьому роблячи доступною досить важливу опцію – працювати не лише заради заробітної плати. Важливо також згадати неоплачувану домашню працю по догляду за дітьми, пристарілими, та особами з обмеженими можливостями, і домогосподарство в цілому. Такі види праці не є особливо видимими для економіки, але є необхідними для її функціонування. Окрім того, безумовний базовий дохід може стати рушієм інновації та малого підприємництва, шляхом надання людям додаткового капіталу, доступного для інвестицій та бізнесу, і зменшуючи ризик залишитися ні з чим в разі певних втрат чи банкрутства, що часто стримує потенційних підприємців від започаткування власної справи.

Загроза масштабної автоматизації робочих місць, що за деякими дослідженнями може витіснити 47% робочих місць [1], призведе до фундаментальних змін в економічній системі. ББД має потенціал бути одним з елементів, що допоможуть людству існувати в світі, де людська праця вже не буде необхідною в такому розмірі як сьогодні.

Не менш важлива ціль, на яку роблять наголос прихильники ББД є його роль в подоланні бідності та економічної нерівності. Для цієї тези ефект є очевидним – якщо надати малозабезпеченим верствам населення певну суму грошей, яка забезпечить для них достойне існування, але в той же час не буде настільки великою, щоб абсолютно усунути стимули до працевлаштування, якість життя цих людей покращиться і вони не перебуватимуть за межею бідності. Це також дозволить подолати специфічні недоліки системи соціального забезпечення: так звані «пастки бідності» - механізми, які утворюються коли економічна система вимагає значного обсягу різних форм капіталу

щоб заробляти достатньо для подолання бідності, при чому, цей обсяг капіталу не може бути забезпечений програмами соціальної допомоги, які лише роблять малозабезпечених осіб від них залежними.

Деякі з вищезазначених тез є лише гіпотезами, проте багато з них в різній мірі підтвердилися під час проведення практичних експериментів з введення системи ББД.

Подібні експерименти проводились в канадському місті Манітоба [2], Індії [3], Сіеттлі, Денвері, Айові, Індіані, Нью Джерсі (США) [4] та Намібії [5]. Всі вони, в різній мірі, мали позитивні результати у вигляді покращення якості життя учасників, а скорочення робочих годин було незначним. Варто зазначити, що ці експерименти не дають повного уявлення про введення системи базового доходу, адже вони були або не загальними, або надто короткі, або не мали контрольної групи. Тим не менш, явними позитивними результатами важко знехтувати, і на даний момент більш повні експерименти проводяться в Фінляндії[6], Нідерландах[7] та Канаді.

Процес впровадження концепції має досить серйозні спірні сторони і виклики, найголовнішим з яких є безпосереднє фінансування і її макроекономічний вплив. Якщо вирішити проблему фінансування, підіймаються інші питання: як безумовний базовий дохід вплине на інфляцію та рівень цін, які зміни будуть необхідні в міграційній політиці для запобігання соціальних негараздів, чи буде ефект зниження робочих годин на ринку праці таким же незначним, як в проведених експериментах, чи ускладниться позиція роботодавців, чи не призведе значне збільшення бюджету країни до корупції та багато інших важливих питань.

Ідея заслуговує уваги, але вона також потребує ширшого обговорення і практичних досліджень, особливо в економічному плані. Наразі, цілковито відхиляти чи підтримувати її важко: з однієї сторони, вона має певні прогалини і складнощі в теоретичній частині, але з іншої сторони, ринок праці з високою імовірністю зазнає серйозних трансформацій в майбутньому, і разом з вже існуючими соціально-економічними негараздами потребуватиме якісних змін економічної системи. Більш чіткі висновки можна буде сформулювати після закінчення випробувань ББД в Фінляндії, Нідерландах та Канаді.

Література:

1. Carl Benedikt Frey. Michael A. Osborne. The future of employment: how susceptible are jobs to computerisation? Oxford University . – 2013. [Електронний ресурс]- http://www.oxfordmartin.ox.ac.uk/downloads/academic/The_Future_of_Employment.pdf
2. Evelyn L Forget . The town with no poverty: Using Health Administration Data to Revisit Outcomes of a Canadian Guaranteed Annual Income Field Experiment Evelyn L Forget. // UNIVERSITY OF MANITOBA - 2011 [Електронний ресурс] - https://public.econ.duke.edu/~erw/197/forget-cea%20(2).pdf
3. Madhya Pradesh Unconditional Cash Transfer Project. // SEWA Bharat, New Delhi. -2014. [Електронний ресурс] - http://unicef.in/Uploads/Publications/Resources/pub_doc83.pdf
4. Karl Widerquist. A Failure to Communicate: What (If Anything) Can we Learn from the Negative Income Tax Experiments? // - Tulane University. -2005. . [Електронний ресурс] - https://works.bepress.com/widerquist/4/
5. Dylan Matthews. Finland's hugely exciting experiment in basic income, explained. // Vox. -2015 https://www.vox.com/2015/12/8/9872554/finland-basic-income-experiment
6. Chris Weller. A Dutch city is giving residents free money, no strings attached — here's why it could work. // Business Insider. – 2015. [Електронний ресурс] - http://www.businessinsider.com/this-dutch-city-is-giving-basic-income-a-try-2015-6

Н. Струга
«Фінанси та кредит», 5 курс
ДВНЗ «Університет банківської справи»
Харківський навчально-науковий інститут
Науковий керівник – к.е.н., доцент, доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування Головко О.Г.

ЗРОСТАННЯ ПРИБУТКУ ЯК ОСНОВА ДЛЯ ДОВГОСТРОКОВОГО КОНКУРЕНТНОГО УСПІХУ ТА ФІНАНСОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ БАНКУ

Є підстави вважати, що ринкові умови зараз покращуються, і що можливості для зростання прибутку повернулися, і банки повинні планувати розвиток свого бізнесу та потенціалу за допомогою стратегії зростання прибутку. Збільшення доходу не має ніякого значення, якщо воно не супроводжується більшою вигодою. Розглядаються три ключові питання: «Які банки забезпечують зростання прибутку, який підвищить їхню цінність?» , «Досягнувши зростання, як вони підтримують це?» , «І як вони створюють культуру, орієнтовану на зростання?». Існує певний чотириетапний цикл зростання, який банки повинні прийняти та підтримувати.

Перший етап цього циклу полягає у визначенні відповідного цільового показника зростання для банку. Межа зростання для кожного окремого банку залежить від комбінації факторів, внутрішніх для банку, які називають стійкими темпами зростання (SGR) та зовнішніми факторами в загальному економічному середовищі та галузі фінансових послуг. Потенційний темп зростання буде залежати від того, чи сприятливі ці внутрішні та зовнішні чинники.

Другий етап циклу зростання прибутку - визначити потенційні сфери зростання. Це означає визначення інвестиційних проектів, які дозволять банку досягти вибраної мети зростання. Компанія Deloitte розробила карту розвитку, яка базується на досвіді банківських клієнтів. Зростання буде відбуватися за рахунок комбінації проектів у трьох напрямках: розвиток основного бізнесу банку, інвестування в суміжні бізнес-напрямки та перехід на абсолютно нові сфери ринку товарів.

Необхідно оцінити індивідуальні інвестиційні проекти у кожній з цих трьох областей, і необхідно визначити саме декілька перспектив росту, що дозволить банкам оцінити індивідуальні варіанти інвестування.

Третій етап циклу зростання прибутку - побудова оптимального портфеля інвестицій. Окремі проекти оцінюються як з очікуваною віддачею, так і від ризику, а вибір проектів для інвестиційного портфеля буде залежати від цільового темпу зростання банку та його апетиту. Оптимальний портфель складатиметься з інвестицій, які забезпечують відповідний баланс, забезпечуючи банку цільову норму прибутку в межах, прийнятних для його можливостей.

Остаточний портфель буде поєднанням інвестицій у основний бізнес банку, у суміжних бізнес-областях та на нових ринках продуктів.

Четвертий етап циклу - успішно виконати обрану стратегію зростання шляхом інвестування у вибраний портфель проектів. Успішне виконання стратегії вимагає чотирьох будівельних блоків: управління, організаційна структура, мотивація за допомогою стимулів та винагород, а також відповідна інформаційна система.

Рекомендується до застосування піраміда продуктивності для стимулів та винагороди за зростання прибутку та елементи звітності про управління, які будуть підтримувати зростання.

Звернувшись до зовнішнього становища банку, слід розглянути два основні питання:

1. Економічний прогноз. Акціонери будуть постійно оцінювати перспективи зростання та прибутковість фірми від інших інвестиційних можливостей у більш широкій економіці, і вони можуть вимагати більш високого рівня виплати дивідендів, якщо вони не задоволені перспективами зростання та прибутковості, які пропонує банк.

2. Промислові перспективи. Фірма з ростом нижче середньої промисловості втрачає частку ринку. Це, як правило, призведе до пошкодження прибутковості з часом та зменшить перспективи зростання. І навпаки, фірма, яка зростає швидше, ніж середня галузь, покращує свою конкурентну позицію, що потенційно може

призвести до подальшого зростання та більшої прибутку.

Отже, незважаючи на те, що захист поточного основного бізнесу може бути досягнутий, продовжуючи обслуговувати існуючі клієнтські сегменти за допомогою поточних пропозицій продуктів, банку з реальними амбіціями зростання, можливо, доведеться радикально відновити себе шляхом інвестування на сусідні або нові ринки. Якщо вони будуть систематично впроваджені, такі довгострокові стратегії зростання можуть допомогти банкам підтримувати стабільну конкурентну позицію.

Література:

1. Growth in Banking – unlocking the full potential. A Deloitte Consulting Switzerland White Paper Audit. Tax. Consulting . Financial Advisory. Електронний ресурс – Режим доступу :[https://www2.deloitte.com/content/dam/Deloitte/ch/Documents/financial-services/ch-en-fs-growth-in-banking.pdf].

2. M.A. Dolgaleva Chenges in Ukrainian banking system: Europian M&A influence. Збірник наукових праць Національного університету державної податкової служби України, № 1. Електронний ресурс – Режим доступу:[http://www.irbisnbuv.gov.ua/cgibin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exeI21BN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=znpnudps_2011_1_68]

Г. Судак
«Фінанси, банківська справа та страхування», 4 курс
ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»
Науковий керівник – к.е.н., доцент кафедри фінансових ринків Щербина А.Г.

VIX - ІНДЕКС ВОЛАТИЛЬНОСТІ НА АМЕРИКАНСЬКОМУ ФОНДОВОМУ РИНКУ

Індекс волатильності - це показник очікувань ринку в короткостроковій перспективі (горизонт 30 днів). Індекс росте при підвищенні невизначеності або страху і падає, коли ринок знову набуває впевненості. Для індексу волатильності фондового ринку Чикагської біржі опціонів інсує офіційно зареєстрований тікер VIX. Це досить популярний інструмент для визначення волатильності опціонів на індекс S&P 500. VIX часто називають «індексом страху», його величина вимірюється у процентах і відповідає очікуваному руху індекса S&P 500 за наступні 30 днів. VIX являє собою зареєстрований торговий знак CBOE (Chicago Board Options Exchange). [1]

Історія появи індексу волатильності для фондового ринку. Ще у 1986 році Дей Галай і Мензем Бернер опублікували своє дослідження в статті під назвою «Нові фінансові інструменти для хеджування змін волатильності» у журналі “Financial Analysts Journal». [4] В статті була запропонована ідея індексу волатильності і формула для його обрахунку. В 1992 році для створення індексу волатильності фондового ринку, який був заснований на цінах опціонів на індекс, Чикагською біржою опціонів був запрошений Роберт Велі. У 1993 році на прес-конференції професором Велі був запропонований індекс і пояснена його природа. Після цього CBOE розрахували індекс VIX в режимі реального часу. Спираючись на історичний індекс цін опціонів з початку 1986 року професором Велі було проведено дослідження, в якому був розрахований щоденний рівень VIX. Це дослідження було опубліковано в “Journal of Derivatives”. [6] Перша торгівля ф‘ючерсами на VIX почалася 26 березня 2004 року на ф‘ючерсній біржі CBOE, а з 24 лютого 2006 року з‘явилася можливість обміну опціонних контрактів VIX. [3]

На рисунку нижче представлені графіки VIX та S&P 500 за останні 10 років, по ним добре прослідковується взаємозв’зяок їх руху.

Індекс VIX в режимі реального часу розраховується Чикагською біржею опціонів. Теоретично індекс являє собою суміш вартості ряду опціонів з індексу S&P 500 ближньої та наступної серій. Ближня серія повинна мати як мінімум тиждень до експірації. «Індекс страху» розраховується як квадратний корінь з номіналу коливань курсу свопа на строк 30 днів. Потрібно зазначити, що VIX являє собою волатильність змін свопа, а не

волатильність самого свопа. Розрахунок індекса VIX вимагає динамічного хеджування, в той час як проста зміна свопа може бути відтворена через комбінацію put і call.

VIX став своєрідним спадкоємцем більш старого індексу VXO, який являє собою міру адекватної волатильності і розраховувався з використанням 30-денних опціонів “at-the-money” (при своїх) на індекс S&P 100. Незважаючи на те, що одиницями вимірювання VIX є не долари, а проценти, існує більша кількість похідних інструментів, започаткованих на «індексі страху», включаючи біржові опціони VIX, ф‘ючерсні контракти VIX та багато інших.

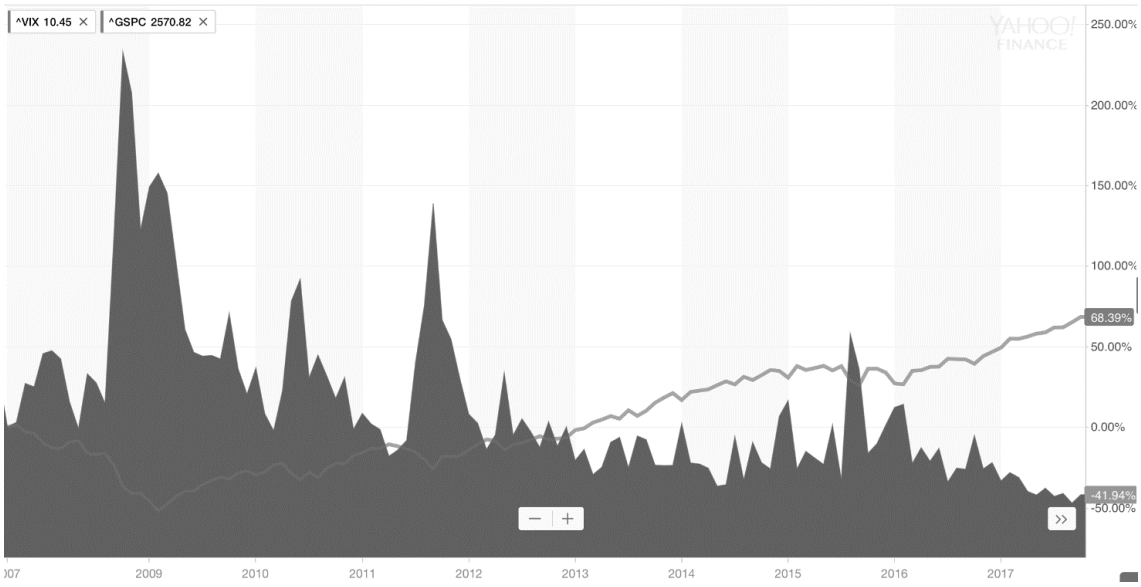

РИС. 1. VIX ТА S&P 500 ЗА 2007-2017 РОКИ

Джерело: Yahoo! Finance. Режим доступу: https://finance.yahoo.com/chart/%5EVIX#

Під торгівлею Торгувати VIX можна через покупку ф'ючерсів на VIX, опціонів на них, фондів UVXY, TVIX, VIXY, VXX і VIXM. Плюс ф‘ючерсів в тому, що VIX росте швидше, ніж падає, тому є багато можливостей для фіксації прибутку. Включення VIX в стратегії інвестування в S&P значно покращує співвідношення ризику і прибутку. Угоди в плюсі в тому випадку, якщо значення VIX перевищує ціну виконання опціону плюс премія за ризик. Стратегії торгівлі опціонами на ф‘ючерси за індексом волатильності, в цілому, такі ж, як і по опціонах в цілому.

VIX опціони часто використовуються грошовими менеджерами як диверсифікатор портфелю завдяки тенденції VIX підвищуватися в той час, як ринок знижується.

Частиною інструментів на основі VIX також є біржові векселі інвестиційних або комерційних банків. Інвестори позичають банку, який обіцяє виплатити позику, в залежності від прибутковості за базовим індексом волатильності. Біржові векселі можуть істотно втратити у вартості в разі зниження рейтингу банку або визнання його неплатоспроможності.

Таким чином, можна зробити висновок, що VIX є корисним похідним фінансовим інструментом. Цей індекс є якісним показником волатильності S&P 500 на даний момент, яка включається в опціонні премії. VIX показує актуальну ціну ризику (премія за ризик), тобто, загальне відношення інвесторів до ризику. Робота з “індексом страху” для будь-якого інвестора, трейдера чи ризик-менеджера полягає у розумінні того, що він собою являє і в прийнятті наступних правильних рішень на основі припущень і висновків.

Література:

4. Wikipedia. The Free Encyclopedia. // Доступ: https://en.wikipedia.org/wiki/VIX
5. Investopedia.com // Доступ: http://www.investopedia.com/terms/v/vix.asp

6. CBOE // Доступ: http://www.cboe.com/products/vix-index-volatility/vix-options-and-futures/vix-index
7. Financial Analysis Journal; Jul, Aug 1989; 45, 4; ABI/INFORM Global pg. 61 // Доступ: http://people.stern.nyu.edu/mbrenner/research/FAJ_articleon_Volatility_Der.pdf
8. Peter Carr and Liuren Wu. A Tale of Two Indices // Доступ: http://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download?doi=10.1.1.348.4398&rep=rep1&type=pdf
9. Robert A. Whaley. Derivatives on Market Volatility: Hedging Tools Long Overdue. // Доступ: https://rewconsulting.files.wordpress.com/2012/09/jd93.pdf

Г. Судак, Є. Слюсаренко
«Фінанси, банківська справа та страхування», 4 курс
ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»
Науковий керівник – к.е.н., доцент кафедри фінансових ринків Парандій О. В.

ІНТЕГРАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ НА БІРЖОВОМУ РИНКУ

За сучасних умов розвитку економіки та глобалізації важко недооцінити роль біржового ринку. Адже саме він збільшує обсяг інвестицій завдяки своїй розгалуженості, масовості й оперативності. Однією з його особливостей є те, що останнім часом стають все популярнішими поглинання чи об'єднання найбільших торгових площадок.

За всю історію існувало досить багато прикладів злиттів та поглинань. Варто зазначити, що у 2000 році Паризька фондова біржа (EuronextParis) об'єдналася з Амстердамською і Брюссельською біржами, в результаті чого утворилася Euronext NV, яка стала другою за величиною біржою в Європі після лондонської LSE. Метою цього злиття було досягнення конкурентних переваг та об'єднання операцій різних європейських країн.

Пізніше, в 2007 році Euronext NV об'єдналася з найбільшою американською NYSE Group – в результаті утворилася міжнародна біржа NYSE-Euronext.

Також у 2007 році NASDAQ домовилась про купівлю свого шведського конкурента OMX за $3.7 млн. Таким чином, вона вийшла на європейський ринок після двох невдалих спроб придбати LSE.

У 2008 році біржа NYSE-Euronext, поглинула американську біржу AmericanStock Exchange, яка була її головним конкурентом. NYSE розплатилася з акціонерами за допомогою акцій на суму $260 млн, а також поділилася доходами з продажу офісної будівлі Amex.

Варто зазначити у цьому списку Intercontinental Exchange – мережу бірж та клірингових палат для фінансових і товарних ринків США, Канади і Європи. У 2013 році регулюючі органи США надали дозвіл ICE на придбання площадки NYSE Euronext, що зробило ICE не лише найбільшим світовим біржовим холдингом, а й оператором найбільшого ринку акцій у світі [5].

Подібні об'єднання мають місце тому, що біржам, як і іншим організаціям, доводиться вирішувати проблеми подолання конкуренції і зменшення витрат [1]. Вони шукають шляхи співпраці, які дозволяють їм задовольнити бажання клієнтів - учасників ринку, зацікавлених у зниженні трансакційних затрат і доступі до якомога більшої кількості бірж. Створення та імплементація технологій для підтримання цілодобових торгових майданчиків пов'язані з досить серйозними інвестиціями, співпраця у цій сфері - ефективний спосіб зниження затрат. Крім того, біржі повинні адаптувати свої операції до появи нових торгових інструментів.

Роль фінансових інновацій як новоствореного фінансового продукту чи процесу сприяє інформаційній та технологічній модернізації біржової інфраструктури та виражається, насамперед, у збільшенні норм прибутковості, підвищенні ліквідності активів та диверсифікації ризиків учасників ринку [6].

Однак, поряд з такими позитивними результатами об’єднань біржових ринків

існує досить суттєвий недолік. Значна монополізація ринку біржовими холдингами може створити прецедент до «нав'язування клієнтам однотипних умов гри відповідно до встановлених стандартів».

Щодо України, то станом на 13.10.2017 року за даними НКПЦПФР зареєстровано 5 фондових бірж – УМВБ, Іннекс, Українська біржа, Перспектива, ФБ ПФТС. Серед них за обсягами торгів лідерами є Перспектива та ФБ ПФТС.

Крім того, необхідно зазначити, що з квітня місяця 2017-го року 3 біржі припинили свою діяльність. Тобто, за таких умов в Україні є доцільним об'єднання торгових майданчиків. Таким чином їм буде легше стабільно розвиватися, концентруючи більші обсяги торгів.

Відносноповноцінної інтеграції вітчизняного фондового ринку у світовий, то наразі вона є неможливою через низку недоліків, а саме:

- низький рівень поінформованості населення щодо питань функціонування біржового ринку;
- недостатню роль держави у формуванні біржового ринку та його законодавчої бази;
- обмежене коло ліквідних та інвестиційно привабливих інструментів для торгівлі; низька частка біржового сегменту ринку, про що свідчить аналіз показника співвідношення обсягу торговельного обороту на біржовому ринку до величини внутрішнього валового продукту країни. Помітні стагнація ринків строкових угод на товарні та фінансові базові активи та відносно низька активність учасників біржової торгівлі [3].

Для стимулювання діяльності біржового ринку в Україні і створення умов для подальшого його розвитку та інтеграції у світовий необхідно здійснити низку заходів, спрямованих на вдосконалення його інституційних засад, підвищення конкурентоспроможності та інвестиційної привабливості фінансових інструментів.

Література:

1. Reuters. Фондовий ринок: Курс для починаючих // Доступ: https://books.google.com.ua/books?id=QQkgT-x09psC&printsec=frontcover&hl=ru#v=onepage&q&f=false
2. Wikipedia.org // Доступ: https://uk.wikipedia.org/wiki/Список_фондових_бірж
3. Баула О. Перспективи інтеграції вітчизняного ринку цінних паперів у світовий фондовий ринок / О. Баула, Т. Никитюк // Економічний форум. – 2014. – No 2. – С. 53–58.
4. NasdaqStockMarket | StockQuotes&Stock Exchange News // Доступ: http://www.nasdaq.com
5. Wikipedia.org. ICE // Доступ: https://uk.wikipedia.org/wiki/ICE
6. Щербина А. Особливості розвитку електронної біржової торгівлі у світі / А. Щербина // Ринок цінних паперів України. – 2013. – № 1–2. – С. 69–75.

Г. Татарікова

«Фінанси, банківська справа та страхування», 3курс

ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»

Науковий керівник – к.е.н., доцент кафедри банківської справи Циганова Н. В.

ГАРАНТУВАННЯ ПОВЕРНЕННЯ КОШТІВ ЮРИДИЧНИХ ОСІБ У НЕПЛАТОСПРОМОЖНИХ БАНКАХ: СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПРОПОЗИЦІЇ ЩОДО УСУНЕННЯ ПРОГАЛИН У ЗАКОНОДАВСТВІ

Актуальною проблемою українського сьогодення є оголошення банків неплатоспроможними. За данимиінформаційного агентства УНІАН, протягом 2017 року Національний банк України може визнати неплатоспроможними 10-15 банків. У 2014-2016 роках неплатоспроможними було визнано 81 банк [1]. Отже, проблема повернення власного депозиту гостро стоїть перед усіма вкладниками таких банків та є дуже актуальною для банківської системи України.

Наразі відсутній реальний законодавчий механізм захисту коштів юридичних осіб у випадку визнання банку, послугами якого користується така особа, неплатоспроможним. Так, наприклад, для гарантування повернення коштів фізичних осіб в Україні функціонує така установа, як Фонд гарантування вкладів фізичних осіб (ФГВФО). Відсоток покриття кількості вкладників у динаміці коливається у межах від 98,6% до 98,8% [2], що свідчить про надзвичайно високий рівень ефективності правового забезпечення повернення коштів фізичним особам.

На противагу детальному законодавчому регулюванню, проблема повернення вкладів юридичних осіб у неплатоспроможних банках – питання складне як з юридичної, так і з економічної точок зору. На жаль, на офіційному сайті Фонду гарантування вкладів фізичних осіб відсутні будь-які статистичні дані про відсоток повернення коштів юридичним особам. Більш того, відсутні статті у чинному законодавстві, які гарантують юридичній особі повернення власного капіталу.

Аналіз способів захисту депозитів юридичних осіб за умови визнання банку неплатоспроможним дає змогу стверджувати, що відповідно до статті 36 Закону України «Про систему гарантування вкладів фізичних осіб» [3], тимчасова адміністрація як система управління неплатоспроможним банком власними діями жодним чином не задовольняє вимог вкладників та кредиторів, які є юридичними особами. Депозитні та поточні рахунки юридичних осіб блокуються, тому вкладники позбавляються можливості будь-яким чином здійснювати операції з використання таких коштів. Стаття 52 Закону України «Про систему гарантування вкладів фізичних осіб» передбачає, що вимоги юридичних осіб задовольняються банком на стадії ліквідації [3]. Така ситуація створює величезні ризики для юридичних осіб, бо процес визнання банкрутства та ліквідації банку може займати кілька років.Згідно зі статтею 46 Закону України «Про систему гарантування вкладів фізичних осіб», можливим є залік зустрічних однорідних вимог банку і клієнта на стадії ліквідації банку, якщо клієнт виступає одночасно і вкладником, і позичальником банку [3]. Саме такий механізм, згідно чинного законодавства, є єдиним законним способом захистити кошти юридичних осіб, але практика свідчить, що, на жаль, вищезазначена ситуація малоймовірна, бо цього не дозволяє структура кредитних угод.

Аналіз зарубіжного досвіду у питанні економіко-правового регулювання повернення коштів у неплатоспроможних банках свідчить про те, що в інших країнах однаковий рівень гарантування повернення вкладів як фізичним, так і юридичним особам. За даними дослідження компанії AEQUO [4], у США, Німеччині, Польщі та інших країнах система гарантій поширюється на всі категорії вкладників. Така економіко-правова ситуація гарантує захист підприємців у випадку визнання банку неплатоспроможним.

Досвід США цікавий для України як досвід країни із найрозвинутішою страховою системою. Німеччина є одним із найбільш зразкових представників романо-германської правової сім'ї. Цікавість досвіду Польщі полягає у тому, що вона є країною «постсоціалістичного» табору, яка у розвитку державності вирішувала проблеми, подібні до ситуації в Україні. Зарубіжний досвід у питанні регулювання повернення коштів у неплатоспроможних банках значно випереджає українське законодавство. Отже, необхідно інкорпорувати в українське законодавство найкращий досвід європейських юрисдикцій і США.

Повернення коштів юридичним особам в українських банках, які було визнано неплатоспроможними, наразі аналізується і в Україні. З ініціативи Вищого адміністративного суду України Конституційний суд України 10 лютого 2016 року прийняв рішення про відкриття конституційного провадження стосовно подання щодо відповідності Конституції України (конституційності) Закону України «Про систему гарантування вкладів фізичних осіб»[5]. Наразі справа розглядається судом.

Але оптимальним шляхом вирішення проблеми поверненнякоштівюридичнихосіб у неплатоспроможних банках стане встановлення на законодавчому рівні гарантованої державою суми відшкодування коштів юридичних осіб, розміщених на депозитних або поточних рахунках, так, як це зроблено стосовно фізичних осіб. Саме тому доцільно внести необхідні зміни до Закону України «Про систему гарантування вкладів фізичних осіб» за умови рівноправного правового забезпечення захисту як юридичних, так і фізичних осіб.

Література:

1. НБУ в 2017 роціможевизнатинеплатоспроможними 10-15 банків – експерт [Електронний ресурс] // Інформаційне агентство "УНІАН". – 2017. – Режим доступу до ресурсу:https://economics.unian.ua

2. Статистика Фонду гарантуваннявкладівфізичнихосіб [Електронний ресурс] // Офіційний сайт Фонду гарантуваннявкладівфізичнихосіб.– 2017. – Режим доступу до ресурсу: http://www.fg.gov.ua/statystyka.

3. Закон України «Про систему гарантуваннявкладівфізичнихосіб» від 23 лютого 2013 року № 4452-VI. [Електронний ресурс]. – 2013. – Режим доступу до ресурсу: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/4452-17.

4. Електронний ресурс «Юридична фірма Aequo». Режим доступу: https://aequo.ua/

5. Ухвала Конституційного Суду України про відкриттяконституційногопровадження у справі за конституційнимподаннямВерховного Суду УкраїнищодовідповідностіКонституціїУкраїни (конституційності) Закону України «Про систему гарантуваннявкладівфізичних осіб [Електронний ресурс]. – 2016. – Режим доступу до ресурсу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v009u710-16.

Г. Уницька
«Економіка підприємства», 3 курс
ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»
Науковий керівник – к.е.н., доцент кафедри фінансів Курило О.В.

СУЧАСНИЙ РОЗВИТОК РИНКУ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ В УКРАЇНІ ЗА УМОВ ФІНАНСОВОЇ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Сучасний світ розвивається з неймовірної швидкістю: відбувається безліч економічних, політичних, соціальних та інших процесів, які мають певні позитивні та негативні наслідки для кожної країни. В свою чергу, глобалізаційні процеси впливають також і на розвиток ринку фінансових послуг, який є одним із механізмів забезпечення конкурентоспроможності економіки країни. Ефективний розподіл фінансових ресурсів сприятиме розвитку найбільш вигідних для країни секторів економіки та, як наслідок, сталому економічному зростанню. Ось чому так важливо дослідити процес фукціонування ринку фінансових послуг в Україні, виявити його існуючі проблеми та вибрати правильний шлях їх вирішення.

Процеси формування, розвитку та сучасного функціонування ринку фінансових послуг в Україні мають місце в працях таких українських вчених: С. Бірюка, В. Корнєєва, Б. Карпінського, С. Еш, З. Урусової, М. Кляпа, І. Солошкіної, В. Прокопенка, Л. Гораль [1-9] та ін. Дослідження цих вчених допоможуть виявити проблеми та перспективи розвитку ринку фінансових послуг в Україні.

В умовах фінансової глобалізації потрібно удосконалити сучасну систему фінансового обслуговування, яка допоможе задовольнити потреби споживачів фінансових послуг. Тому метою даної статті є аналіз існуючих проблем та виявлення перспектив розвитку українського ринку фінансових послуг.

Сьогодні на ринку фінансових послуг домінує банківський сектор над усіма іншими небанківськими фінансовими установами, що впливає на якість та специфіку надання різного роду фінансових послуг [1]. Поряд з традиційними послугами активно розвивається також і система нетрадиційних фінансових послуг банків, а саме депозитарні операції, факторингові, лізингові послуги, оцінка майна, консалтингові послуги тощо [2].

Основною проблемою сучасного українського ринку фінансових послуг можна вважати саме відсутність достатньої кількості фінансових ресурсів для забезпечення інвестиційного попиту з боку реального сектора економіки. За умови вирішення цієї проблеми можливо створити ефективну систему використання внутрішніх фінансових ресурсів, зокрема, залучення «тіньового капіталу» до інвестиційної діяльності, а також створення привабливих умов для іноземних інвесторів. Отже, залишається проблема мобілізації ресурсів [1].

Ще однією проблемою, яка гальмує розвиток ринку фінансових послуг в Україні, є занадто повільні темпи впровадження системи електронних послуг, пов'язані з низьким ступенем довіри населення до такого виду фінансових послуг (сумніви щодо належного рівня безпеки та захисту інформації, що стосується клієнтів, фінансових та інших гарантій) [3]. Також необхідно визнати, що органічна взаємодія між різними державними інституціями, які контролюють систему надання фінансових послуг, до цього часу не налагоджена. Нині діюча система наглядових та контролюючих органів в Україні не відповідає сучасним потребам сфери фінансових послуг [4]. Тобто, правова база недорозвинена та не задовольняє потреби на ринку фінансових послуг.

Виявивши ряд проблем, з якими кожного дня стикаються суб'єкти українського ринку фінансових послуг, варто також і визначити ефективні інноваційні шляхи їй вирішення, а саме:

1) подолання «тінізації» економіки через реформування діючих або створення нових контролюючих органів;

2) забезпечення внутрішньої та зовнішньої захищеності національної валюти та її стабільності;

3) запобігання відпливу капіталів за кордон;

4) створення раціональної системи електронного фінансового обслуговування, яке матиме належний рівень захисту від різного роду «хакерських атак»;

5) зменшення позабанківського обігу грошової маси та ін.

Отже, сьогодні розвиток ринку фінансових послуг неможливий без упровадження інновацій, які мають значний вплив на трансформаційні та глобалізаційні процеси в економіці. В основі подальшої перебудови системи надання фінансових послуг, а також її контролю з боку держави, лежить саме інноваційний розвиток. Впровадження нових методів і форм фінансового обслуговування за умови систематичного державного регулювання задовольнить інтереси усіх діючих суб'єктів ринку фінансових послуг. Спроможність упроваджувати інновації є головним фактором балансування на сучасному ринку фінансових послуг в Україні.

Література:

1. Урусова З. П. Проблеми та перспективи розвитку ринку фінансових послуг в Україні. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VPDAA_2014_2_29.

2. Еш С. М. Формування фінансового посередництва на ринку фінансових послуг. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vonu_econ_2013_18_2(1)__53.

3. Кляп М. М. Напрямки вдосконалення фінансових послуг в системі електронного бізнесу [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2014_3(06)__11.

4. Солошкіна І. В. Вдосконалення системи державних органів, які здійснюють регулювання ринків фінансових послуг. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pis_2014_1.

5. Карпінський Б. А. Фінансова глобалізація в контексті зрушень у національних фінансових системах: еволюційний підхід. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvnltu_2013_23.

6. Прокопенко В. Ю. Особливості функціонування фінансових пірамід та їх вплив на розвиток ринку фінансових послуг України. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/binf_2015_5_37.

7. Гораль Л. Т. Аналітична оцінка інноваційної діяльності фінансових установ на ринку фінансових послуг[Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Fu_2015_6_8.

8. Бірюк С. Глобалізація та питання захисту прав споживачів фінансових послуг / С. Бірюк // Ринок цінних паперів України. — 2014. — № 9—10. — С. 95—100.

9. Корнєєв В. В. Особливості розвитку фінансового сектору України в 2014 році: припущення і передбачення / В. В. Корнєєв, С. В. Кульпінський // Формування ринкових відносин в Україні. — 2014. — № 8. — С. 6—10.

Є. Шитова
«Економіка підприємства», 3 курс
ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»
Науковий керівник – к.е.н., доцент кафедри фінансів Курило О.В.

BITCOIN: СВІТОВИЙ ДОСВІД ВИКОРИСТАННЯ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ В УКРАЇНІ

Мінливість сучасного світу, його нестабільність та непередбачуваність спонукають людей до створення різноманітних систем захисту всіх сфер життєдіяльності, в тому числі і фінансової. Еволюція грошей дійшла до створення криптовалюти, що регулюється тільки співвідношенням пропозиції та попиту на неї.

Метою даної статті є дослідження природи криптовалюти Bitcoin, розгляд досвіду її використання іншими країнами, а також визначення перспектив розвитку цифрової валюти в Україні.

В наукових публікаціях термін «криптовалюта» трактується як віртуальна валюта, що є децентралізованою та захищеною криптографією [1]. На офіційному сайті Bitcoin надається визначення цьому феномену як першої мережі, яка працює без регулювання центральними органами влади та діє за принципом «рівний-рівному» (peer-to-peer).

Мережа Bitcoin була створена в 2009 році людиною під псевдонімом Сатоші Накомото. Криптовалюта не випускається фінансовими установами та не контролюється ними, кожен Bitcoin генерується за допомогою комп'ютерів, які займаються так званим «майнингом» - видобутком «монет» шляхом вирішення математичних задач. Головною особистістю Bitcoin є те, що він не прив'язаний до інших валют, вартість кожного біткоіну залежить від співвідношення попиту та пропозиції на нього.

На даний момент, існує більше 500 видів криптовалют, які були створені для того, щоб повторити успіх Bitcoin та вдосконалити систему цифрових грошей. Прикладами таких аналогів є Ethereum, Ripple, Litecoin, Peercoin, Dash та інші, але, не зважаючи на появу альтернативи, Bitcoin продовжує займати передові позиції. Ринок цифрових валют стрімко зростає, про що свідчать дані з табл. 1. Всього за рік ринкова капіталізація Bitcoin зросла майже на 152% та надалі продовжує збільшуватися.

Центральні банки та уряди різних держав неоднозначно відносяться до Bitcoin: є країни, що схвалюють використання віртуальної валюти, а є й такі, що досі не визначилися з правовим регулюванням криптовалют.

Найбільш систематизовано до вирішення правового статусу Bitcoin підійшов уряд Японії. Підприємства, що працюють з цифровою валютою повинні мати резерв коштів не менше ніж 100 000 доларів США та регулярно надавати фінансову звітність своєї діяльності. Таке рішення було прийнято урядом Японії в лютому 2017-го та набуде чинності в серпні того ж року [3].

В Сполучених штатах Америки для того, щоб працювати з Bitcoin легально, підприємству необхідно мати статус MSB (money service business), що автоматично включає в себе прийняття політики KYC (know your customer) та AML (Anti-money Laundering). Дотримання такої політики свідчить про те, що підприємство має достатньо даних про своїх клієнтів, а також протидіє відмиванню грошей, отриманих незаконним шляхом [4].

Таблиця 1

РИНКОВА КАПІТАЛІЗАЦІЯ (РК) ТА ЦІНИ РІЗНИХ КРИПТОВАЛЮТ НА ПОЧАТОК 2016 ТА 2017 РОКІВ, ДОЛ. США

Критерій порівняння		Назва криптовалюти				
		Bitcoin	Ripple	Litecoin	Ethereum	Dash
РК	01.01.16	6 524 461 476	201 463 090	153 065 981	72 124 574	20 638 518
	01.01.17	16 441 122 594	232 398 100	228 478 985	720 735 075	78 389 714
Приріст		151,99%	15,36%	49,27%	899,29%	279,82%
Ціна	01.01.16	432	0,006229	3,49	0,95	3,38
	01.01.17	998	0,006396	4,65	8,24	11,21
Приріст		131,02%	2,68%	33,24%	767,37%	231,66%
MAX ціна за рік	2016	762	0,08420	5,22	14,80	14,10

Джерело: складено автором на основі [2].

Китай та більшість країн Європейського Союзу активно досліджують питання правового регулювання криптовалют, зокрема Bitcoin, але досі не визначилися щодо своєї позиції по відношенню до його використання.

Отже, ми бачимо загальну тенденцію розвинених країн до створення оптимальних умов для впровадження криптовалют в обіг. В Україні існує дві основні проблеми легалізації використання Bitcoin: по-перше, поняття криптовалюти не прописане в законодавчій базі, а, по-друге, не сформовано механізм її оподаткування.

На офіційному рівні НБУ притримується нейтральної позиції; певних законопроектів, які б регулювали використання криптовалют, поки що не прийнято. Попри це, технологію Blockchain починають використовувати в державних урядових структурах з метою подолання корупції та бюрократії. Використання українцями криптовалюти набирає обертів: все більше компаній надають своїм клієнтам можливість розрахуватися цифровою валютою за надані послуги.

Отже, на думку автора, Bitcoin має перспективи розвитку в Україні, адже українські громадяни вже зараз є його активними користувачами. Легалізація криптовалют потребує детального вивчення іноземного досвіду та розробки власної концепції правового регулювання.

Література:

1. Transformers of the future of Bitcoin and Ethereum [Електронний ресурс] // College of business UNT. – 2016. – Режим доступу до ресурсу: http://www.economist.com/sites/default/files/unt_case_study_submission.pdf

2. https://coinmarketcap.com/currencies

3. Final Report: Strategies for Reforming Japanese Payment Systems [Електронний ресурс] // The Financial System Council. – 2015. – Режим доступу до ресурсу: http://www.fsa.go.jp/en/refer/councils/singie_kinyu/20160621-2/01.pdf.

4. Bitcoin and Blockchain Technology Update: Research Paper [Електронний ресурс] // Locke Lord. – 2017. – Режим доступу до ресурсу: http://documents.jdsupra.com/bdad06aa-6842-4061-8c30-7526f4e662e9.pdf.

І. Ющик

«Фінансово-економічний факультет, банківська справа», 3 курс

ДВНЗ «Київський національний економічний Університет імені Вадима Гетьмана»

Науковий керівник –к.е.н., доцент кафедри банківської справи Циганова Н.В.

МАЙБУТНЄ BLOCKCHAIN У БАНКІВСЬКІЙ СПРАВІ ТА ФІНАНСАХ

Blockchain — це децентралізована система зберігання даних або цифровий реєстр транзакцій, угод, контрактів. Система складається з певного набору записів, головною перевагою якого є розподіленість серед кількох сотень або навіть тисяч користувачів по всьому світі, що дозволяє забезпечити її цілісність[1].

Багато хто згадує про Blockchain лише в контексті криптовалют, але ця система можевикористовуватися у різних сферах, таких як: освіта, системи реєстру, кібербезпека та ін. Перевагами створення систем на його основі є стійкість, прозорість, безпека та надзвичайно низька вартість реалізації. У березні 2014 року вийшла нова версія Blockchain, яка дозволяє не просто фіксувати платежі, а й записувати інформацію. Її можна використовувати для складання відкритих баз даних, а не анонімізованих, як це було наприклад з Bitcoin.

БезперечноBlockchain – це в певно мусенсі конкурент традиційних банків, але навіть розуміючи цей факт, за останні 2 роки в розвиток цієї системи, її розуміння та перспективи застосування було вкладено більш як 850 мільйонів. Серед інвесторів це були банки GoldmanSachs, BBVA та CITIGroup; біржові майданчики NYSE і NASDAQ; платіжні системи VISA і MasterCard. Власників банків приваблює прозорість операцій, за якими можуть стежити всі учасники, а також проста ідентифікація клієнтів і захист від хакерських атак.

Американські експерти дійшли висновку, що впровадження Blockchain в окремих видах операцій заощадить світовим банкам до 6 мільярдів доларів на рік [2]. За допомогою технології можна усунути помилки, скоротити цикл розрахунків і набагато знизити ризики. Це в свою чергу дозволить банкам суттєво зменшити витрати на персонал і IT. Крім того, технологія підвищить прозорість угод і спростить відстеження підозрілих транзакцій по відмиванню грошей.

Наразі банки працюють з централізованими базами даних, які зберігаються на фізичних серверах або в так званій «хмарі» - базі даних в інтернеті. Для переходу на нову технологію потрібно буде створити розподілені бази, які будуть зберігатися на комп'ютерах учасників ланцюга. На технології Blockchain можна побудувати повністю всю систему банку, а також систему взаємодії з користувачами. При цьому вона буде набагато дешевшою, і безпечнішою, а окрімцього, інформація буде в режимі відкритого доступу та реального часу, з усіма останніми внесеними змінами та проведеними операціями.

Технологія може застосовуватися для проведення мікро і міні-платежів – ця ніша взагалі не булла цікава банкам. Blockchain дозволяє відправити маленьку суму за невелику комісію або взагалі безкоштовно, в залежності від швидкості проведення операції. Ще одна можливість використання Blockchain банками– це система ідентифікації клієнтів. Наприклад, всі кредитні організації повинні проводити процедуру KYC («знай свогоклієнта»), а застосування технології Blockchain зробило б можливим проходження цієї процедури лише один раз, замінивши її на просту верифікацію. Є й багато інших операцій, де можна було б використати цей підхід, наприклад: угоди з цінними паперами на біржах і в депозитаріях, або ті, де потрібне підтвердження транзакцій. Тобто це створення єдиної бази даних, і вона може використовуватися для будь-чого, в ній не існувало б фейкової інформації, а можливість кібератак була б мінімізована за рахунок цілісності системи, котру забезпечують всі її користувачі.

У Blockchain є ще одна потенційна сфера застосування, яку сьогодні активно обговорюють на міжнародних конференціях: створення національної криптовалюти. Одразу кілька країн світу розробляють проекти по їх запуску, найдалі просунувся Банк Англії, який вже розглядає різні сценарії з управління монетарною політикою на основі технології. Але як тільки з'явиться національна криптовалюта, то для проведення повсякденних поточних операцій банки стануть не потрібні: поточний рахунок піде в

криптовалюту, де Національний банк буде взаємодіяти з громадянами безпосередньо. У банків залишаться тільки посередницькі функції у вигляді кредитів і депозитів. Переваги національної криптовалюти вимірюються не тільки можливістю проводити гнучку монетарну політику центральними банками. Справа в тому, що такі гроші поєднують в собі зручність готівки з функціональністю і швидкістю безготівкових. Українським банкам, сьогодні більш ніж знадобилося б зменшення операційних витрат. Тому змін потрібно очікувати сааме від нас, а не від Заходу. Кілька українських банків вже давно працюють над впровадженням технології Blockchain як однієї з основних. Крім того, «ПриватБанк» з 2015 року використовує технологію для шифрування трафіку в додатках Приват24, Sender і електронного підпису транзакцій, окрім цього відкрив для клієнтів 1,5 млн гаманців bitcoin і не збирається зупинятися на досягнутому.

Банки всерйоз захопилися технологією Blockchain, але їх застосування може бути набагато ширшим. Варто лише згадати можливість застосування технологій в якості альтернативної фінансової системи на випадок воєн або катастроф. Система обміну правами власності щодо активів і підтвердження їх. В цьому напрямку Blockchaini криптовалюти еволюціонують вже в дуже недалекому майбутньому, і цю технологію можна буде застосувати до будь-чого: акцій, квадратних метрів або навіть баррелю нафти.

Література:

1. McLain C. A Brief History of Blockchain: An Investor's Perspective [Електронний ресурс] / Cameron McLain // Medium. – 2017. – Режим доступу до ресурсу: https://medium.com/hummingbird-ventures/a-brief-history-of-blockchain-an-investors-perspective-387c440ad11c.

2. What if I ToldYou [Електронний ресурс] // GoldmanSachs. – 2015. – Режим доступу до ресурсу: http://www.goldmansachs.com/our-thinking/pages/macroeconomic-insights-folder/what-if-i-told-you/report.pdf.

С. Яриєв
аспірант кафедри фінансові ринки
ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»
Науковий керівник – к.е.н., професор, завідувач кафедри фінансові ринки Гапонюк М. А.

ЗАГРОЗА ВИКОРИСТАННЯ ДЕРИВАТИВІВ БАНКАМИ

Деривативи є зручним інструментом управління ризиками. Наявні на організованому ринку похідні фінансові інструменти дозволяють хеджувати ринкові, кредитні ризики, ризики ліквідності за широким колом активів. Позабіржовий ринок, на якому обертаються екзотичні деривативи, пропонує навіть ширші можливості, адже дозволяє гнучко формулювати умови контрактів, підлаштовуючись під побажання контрагентів. Окрім того, похідні надають учасникам ринку можливість здійснювати спекулятивні угоди, що є особливо привабливим за рахунок вбудованого в деривативи левериджу. Разом із тим, багато вчених та практиків звертають увагу на значну потенційну небезпеку неправильного використання похідних (або навіть їх існування на ринку взагалі). Так, приміром, У. Баффет в одному зі звернень до акціонерів Беркшир Хетауей називає деривативи «фінансовою зброєю масового ураження» [1]. С. Деннінг попереджає, що операції великих банків з похідними фінансовими інструментами призведуть до невідворотної фінансової кризи [2]. Це вказує на доцільність та актуальність дослідження потенційних загроз, які несе використання деривативів банками.

Основною загрозою, на яку вказують дослідники, є масштаби операцій з похідними фінансовими інструментами. М. Снайдер відзначає, що у портфелях 25 найбільших американських банків сконцентровано номінальних зобов'язань за деривативами на 222 трильйони доларів [3]. Це майже в три рази більше, ніж обсяг світового ВВП (за підрахунками Світового банку 75,5 трлн дол в 2016 році). Попри те, що

обсяг контрактів на таку суму є досить значним, необхідно відмітити кілька моментів. Перш за все, тут врахована загальна сума за зобов'язаннями по деривативам. Але зазвичай портфелі інвестбанків є досить складними та включають довгі й короткі позиції за тими ж або схожими (висококорельованими) активами з однаковими або різними датами виконання. В результаті, чиста позиція банку може бути набагато меншою, ніж обсяг номінальних зобов'язань. Щоправда, за таких умов фінансова установа має застосовувати ефективну систему оцінювання портфелю, у складі якого є деривативи, для того, щоб бути спроможною змоделювати можливі варіанти розвитку подій. Не можна не відзначити, що малоймовірні, проте руйнівні події (які Н. Талеб назвав «чорними лебедями»), можуть призвести до розбалансування портфелю та значних втрат як мінімум у короткостроковому періоді, а у банку може не виявитись достатньо ресурсів для того, що б його пережити.

По-друге, переважна більшість деривативів у портфелях банків – це відсоткові свопи. Їх особливістю є те, що номінальні зобов'язання включають усю суму кредиту, проте реальний рух грошових коштів становить лише різницю за обраними відсотковими ставками для кредиту. Таким чином, обсяг зобов'язань не зовсім адекватно відображає реальні ризики за контрактами.

Також велике значення має те, де відбувається укладення контрактів за похідними фінансовими інструментами. На біржовому ринку в США управлінням ризиками за деривативами займаються центральні контрагенти. Ці установи мають значний досвід, ресурси (як фінансові, так і інтелектуальні), що дозволило їм не зазнати жодної невдачі за понад столітню історію функціонування.

Проте понад 90 % контрактів за похідними фінансовими інструментами укладається на позабіржовому ринку. Тут вибір інструментів управління ризиками здійснюють самі контрагенти, які не завжди зацікавлені в тому, щоб виводити з обігу значні суми коштів. Ускладнює ситуацію низька транспарентність позабіржового ринку деривативів.

Таким чином, можна підсумувати, що одна лиш вражаюча сума номінальних зобов'язань за деривативами не є свідченням значних ризиків цього ринку. Проте необхідним є його максимальна прозорість та використання адекватних моделей оцінювання похідних та систем управління ризиками.

Література:

2. Warren Buffet on Derivatives [Online resource] // Official site of FinTools – Available at: http://www.fintools.com/docs/Warren%20Buffet%20on%20Derivatives.pdf

3. S. Denning, Big Banks and Derivatives: Why Another Financial Crisis Is Inevitable [Online resource] // Official site of Forbes, – Jan 8, 2013. – Available at: https://www.forbes.com/sites/stevedenning/2013/01/08/five-years-after-the-financial-meltdown-the-water-is-still-full-of-big-sharks/#4576e0a63a41

4. M. Snyder, Financial Weapons Of Mass Destruction: The Top 25 U.S. Banks Have 222 Trillion Dollars Of Exposure To Derivatives [Online resource] // The Economic Collapse – Available at: http://theeconomiccollapseblog.com/archives/financial-weapons-of-mass-destruction-the-top-25-u-s-banks-have-222-trillion-dollars-of-exposure-to-derivatives

Holosova K.
«International business», 4th year Student
Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman
Scientific Supervisor – PhD in Economics, Senior Lecturer, Department of Finance Rudyk N.

FINANCIAL INSTRUMENTS AS A WAY TO INCREASE ECOLOGICAL CONSCIOUSNESS

Nature is a human habitat. Ukrainian schools teach their students how important it is to protect the nature, because harming it, we damage if not ourselves so future generations. The focus is translocated at universities, though. Students are tasked to count expenses if a

company changes equipment to the one which produces less waste products and if it pays penalty instead. The correct answer is the option where the loss is less. Responsibility for pernicious production does not matter. Unfortunately businessmen follow the same rule. This is a problem of current interest in Ukraine – absence of consciousness of human actions' impact on environment.

Talking about ecological safety of Ukraine, it would be a frivolity to affirm that the issue does not demand much attention because the majority of population do not suffer from natural disasters and our factories do not use given carbon credits fully. According to research data of Yale University the environmental state in Ukraine has following problems: air pollution (75.95/100), threat to biodiversity, CO_2 emissions (78.05/100), environmental health risk exposure (86.51/100), water and sanitation (87.39/100) and others [1]. It is also needed to call to memory piles of rubbish which we see in inhabited localities, forests, river shores etc. We accept pollution as a by-product of industrialization and it is silently killing us. Some weeks ago, the Lancet Commission on pollution and health launched a seminal report that named pollution as the largest environmental cause of disease and premature death in the world today. Diseases caused by pollution were responsible for an estimated 9 million premature deaths in 2015—16% of all deaths worldwide—three times more deaths than from AIDS, tuberculosis, and malaria combined and 15 times more than from all wars and other forms of violence [5]. It touches every country and knows no borders.

These problems must be solved. It can be done by the state represented by certain organs, natural and legal persons. Examples of their possible activities are represented below.

Big enterprises, especially international companies, care about their reputation a lot. That is why they watch their performance to not hurt the environment within corporate social responsibility. For example, Deloitte Ukraine was happy to announce some months ago that its personnel starts using glass dishes to reduce wastes. A recent scandal around Volkswagen and exhaust of their cars taught companies a good lesson [2]. In the times when journalists as a fourth authority are powered by the internet and social networks, everything matters.

The state which is represented by Ministry of Ecology and Natural Resources and State Ecology Inspection has first of all legislative and controlling functions. The State Ecology Inspection proposes to the Minister ways of state policy about fulfillment of state control in the sphere of environment protection, rational usage and protection of natural resources, and implements this very policy. Its website contains news about Inspection's work, reports of checking and purchases, development of bills and strategies, terms of hunting and fishing etc [3].

What do people do? They organise different events which stimulate others to clean territories, plant trees or to take care of nature in another way. They also throw out rubbish on fields, burn wastes and set bad examples for children. They ground companies which better pay forfeits than improve production processes to harm the environment less.

Let's go back to the state. A state above all is a special form of society organisation. It is considered that a state is responsible for what happens in certain regions or in the whole country. If no one but state has powers to solve a problem, a state must do it.

So we came closer to the solution. In my opinion, people act, people cause problems and people solve problems. People do matter. I propose to bring up ecological consciousness in people with the help of different market finance instruments. If every single person understands the importance of nature protection, it will be a win-win strategy.

During the investigation, we analysed German experience, where companies reduce their negative impact on nature, the state invests in alternative energy sources, and people look after their environment.

On the main web-page of Bundesamt für Naturschutz (Federal Agency for Nature Conservation) we can see announcements of different events (which are usually visited by a big amount of participants), link of the website for children which teaches them about nature,

articles about implementation of ecologic projects and development of concepts[4]. Unlike the State Ecological Inspection in Ukraine, the Federal Agency for Nature Conservation in Germany not only punishes intruders, but also stimulates people to act through informing them about Agency's goals and actions.

Relying on the analysis of state policies and their results in Germany and Ukraine, we have next suggestions:

1) grand changes must be started with an active informative campaign and engagement of people in events;

2) after that it makes sense to rise penalties of natural persons for actions which harm nature;

3) what legal persons approaches, so the system of sanctions for intruders must be restructured and improved; companies should be stimulated to impact environment in a positive way (use alternative energy sources, modernize fixed assets to reduce pollution and to make products more ecology friendly) by tax privileges and low-interest-rate loans given by state. Every action which seems not very important at an individual level, will have a great impact at a collective level.

References:

1. http://visuals.datadriven.yale.edu/countrycompare/
2. http://www.bbc.com/news/business-34324772
3. http://dei.gov.ua/
4. http://www.bfn.de/
5. http://www.thelancet.com/journals/lancet/article/PIIS0140-6736(17)32345-0/abstract

O. Honcharenko
"Finance, Banking and Insurance", 4th year Student
Kiev National Economic University named after Vadym Hetman
Scientific Supervisor – PhD, Assoc. Prof., Department of Finance SybiranskaY.

NON–FINANCIAL INFORMATION DISCLOSURE: CHALLENGES AND BENEFITS FOR ENTERPRISES

In the process of making decision at micro and macro levels non-financial information (NFI) should be taken into consideration. The importance of NFI is constantly increasing, especially for shareholder's decisions as well as decision-making within companies. There why management, reporting and disclosure of NFI are gaining momentum, within many companies.

According to the Directive 2014/95/EU, the non-financial statement should contain information to the extent necessary for an understanding of the company's development, performance, position and the impact of its activity on the different spheres. Minimum information includes environmental matters (including the impact of the company on the environment), the company's employees, social matters, respect for human rights, and anti-corruption and anti-bribery matters [1].

Non-financial reports are relatively young compared to financial reports. The current reporting movement emerged from reporting in the US during the late 1980s. Several standards such as the Global Reporting Initiative, the Principles for responsible investment, and the Integrated Reporting framework were created since 1997. Using standards and principles, developed by such initiatives, helps companies to create more structured, understandable, standardized and comparable reports. The progress that was made since the early beginning of the non-financial reporting movement is evidenced by the number of organizations that releases a sustainability report. According to the recent studies a vast majority (95%) of the world's largest organizations discloses sustainability information [2].

Among the most important benefits of the NFI disclosement for both large businesses and SMEs, are the following:

- Access to cheap financial resources (by reporting on their sustainability initiatives, companies may be able to convince potential sources of equity that they are competitive and lower-risk investments);
- Innovation, waste reduction and efficiency (gathering information and constructing a report can help firm to develop new means of data collection and to think about long-held practices in new ways);
- Risk management (reporting firms may better predict and manage risks emanating from sustainability-related dimensions of business);
- Reputation and consumer trust;
- Employee loyalty and recruitment;
- Social benefits [3].

On the over hand in the process of NF report preparing enterprises of different sizes are facing with lots of difficulties.

Issuing a sustainability report in accordance to the GRI framework or another standard requires many efforts. According to the EY study, respondents from organizations that issue a sustainability report identified data-related issues as one of their main challenges in the reporting process. For large enterprises, sustainability reporting may not be an entirely internal activity; proper sustainability management may require collaborating with subsidiaries and suppliers. For some legal entities, these suppliers may not be large enough to support robust reporting or may not yet have adopted the practice of sustainability reporting — requiring more efforts from reporters to capture full business impacts through their supply chains. There is also a risk of losing competitiveness because of disclosing information about company's suppliers. The price of such report for SMEs is rather high, as it could vary from $2000 to $100000 depending on the size, type of report, amount of information, which should be included in it [4].

The price of assurance of such non-financial statements or part of them could be one more challenge. Independent assurance of sustainability disclosures makes a persuasive case for the reporter's seriousness and reliability. Though assurance is not yet mandatory for sustainability reports, it is an important risk management exercise.

Big companies are obliged to disclose non-financial information in the EU. Companies in Ukraine will also be obliged to create such reports as we have announced the implementation of this EU directive. However, even before implementation Ukrainian business should create NF reports. The main reasons for that are the following:

- Foreign stock exchanges require such information from companies, which securities are traded within this exchanges;
- Foreign companies, that buy goods or services form Ukrainian legal entities require NFI from their suppliers too;
- Investors don't want to invest in the projects or businesses, where they can't determine the level of risks.

It's important to understand that not only big companies should disclose such information. SMEs also will face with a serious challenge by the burden to supply specific and relevant NFI to their PIE (Public Interest Entity) buyers in 2017. That is because PIEs will require large amounts of data from their suppliers.

Sustainability reporting requires companies to collect information about processes and impacts that they may not have measured before. These new data can provide firms with knowledge essential to reduce their usage of natural resources, increase efficiency and improve their operational performance. Moreover, sustainability reporting can help firms to avoid or mitigate environmental and social risks that might have material financial impacts on their business.

References:

1. Directive 2014/95/EU [Electronic resource]- Access mode: http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32014L0095
2. Roadmap to robust non-financial information EU 2015 [Electronic resource]- Access mode: http://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/EY-roadmap-to-robust-non-financial-information/$FILE/EY-roadmap-to-robust-non-financial-information.pdf
3. GRI official website [Electronic resource]- Access mode: https://www.globalreporting.org/information/sustainability-reporting/Pages/reporting-benefits.aspx
4. GRI «Cost and burden of reporting»[Electronic resource]- Access mode: https://www.globalreporting.org/resourcelibrary/Cost-and-burden-of-reporting.pdf

K. Kuznetsov
«Marketing Activity», 3 year
College of Trade and Economics of Kyiv National University of Trade and Economics
Scientific supervisor – specialist of the highest category Demyanchuk S.O.

MODERN MARKETING TOOLS TO IMPROVE TRUST IN THE BANKING SPHERE

The banking sphere always was the most powerful and reliable system in the world. People all the time used to come to banks for asking the help, but now banks in Ukraine are closing one by one. Banks have faced with the problems which they have realized too late - globalization, integration with the mobile devices and digital revolution. These things are destroying those banks which are not able to adapt to them. On the other hand, those who were able, now feel are on the top and even rule the digital revolution.

As a result, if the banking system wants to have prosperous with globalization, integration and international mobility growth it has to take modern marketing trends in banking industry into account. Because of using it the banking sphere can have an opportunity to discover underlying values of its consumers. According to Marous J. [1] there are 10 main marketing trends the banking sphere cannot ignore: embracing insight-driven marketing; integration with mobile; increasing focus on ROI; awareness of the customer journey; customization and personalization; optichannel marketing; expanding use of content marketing; moving social media mainstream; continuing battle with ad blocking; introduction of new channels.

For improving management mechanisms in banking sphere a model of marketing risk management based on the exposed trends was created. The background of this model is theory of risks management [2]. According to this model there are 4 ways of managing these risks: adoption, avoidance, minimization and neutralization.

The idea of adoption is that the banking sphere takes these marketing trends into account but does nothing to manage them.

Talking about avoidance, it is necessary to underline that this way means creating a new strategy for each trend.

The next way to be mentioned is minimization. Minimization implies creating announcements, webinars, courses and others dedicated to managing marketing trends.

Last but not least is neutralization which means creating departments responsible for managing these trends.

But regardless of all the efforts the banking activity is going to make, it will be fighting against the implications. Only 9% of Ukrainians have deposits in banks [3]. According to surveys conducted by the Center for Social Monitoring and the Institute of Sociological Studies, about 70 percent of citizens do not trust banks today [4]. The German Society for Consumer Research only about 10% of Ukrainian citizens trusted banks in September 2016 [5]. These are rooted into the human condition because Ukrainians do not trust banks at all. These four ways will have to hold water but even if they do it, it will lead to nothing.

In so doing there was created a four-stage model how to solve the problem. Nowadays the banking sphere is considered to be in the middle of the first stage. For moving it into the

next one it is necessary to start discussions about the banking sphere initiated by scientists because they have no subjects they cannot discuss. The key point in it is to stay within the scientific ethics. Also it is reasonable to create two groups that will compete against each other. Also an integral part of moving to the next stage is referring to the history, for example, discussing the fact that the first banks were located in the temples in Greece.

As a result of these actions, people are going to find banks more reliable than they used to think. Of course, there will be a plenty of people who still will disagree but they will find their judgments to be controversial to a certain extent. The aim of this stage is to create the so called shades of gray.

At the second stage it is very important to push on the nature. Either at the conferences or debates or by media it is necessary to spread information about people's need for safety which leads them to depositing money into the bank for saving their future. There also has to be a piece of information about Maslow's pyramid in which the need for safety is one of the highest and most important ones.

In the long run, this problem will finally be sorted out and the number of people who will be against the banking sphere will decrease. More and more people will think of keeping their savings and "mattress money" in banks which will give us an opportunity to initiate the third stage.

At the third stage everything will become much easier because most people have put up with an idea that in banks their money will be safe and sound. The only difficulty may be to attract famous musicians, writers and other celebrities to make deposits into the bank. Also it will be necessary to make it public and this money should also be from public actions like Ukrainian promotional tours of famous Ukrainian musicians. In addition, it will be important to make churches save their money in the banks since it will be a symbol of their authority delegation and full trust from their side.

The most difficult at this stage is also to understand when it has finished, because there is not such a clear border. When you understand that the third stage has finished, you will be able to proceed with the last fourth stage, which is the most important one. There are a lot of key points and final blows which have to be there. First of all, at this stage it is necessary to publish social surveys in which people will highlight the fact that they completely trust the banks. The next step is to start the so called "witch hunting". It means public destruction of those banks which have cheated people or the country. The third step is to start legislative consolidation of the banking sphere and it is not about the banking sphere adoption in our country but about rejection of bank notes in denominations of 200 and 500 hryvnias, about introduction of charges on cash withdrawals, about the ban on the salary payout in cash but only its accrual. Mass media have to publish information that "doubts about the banking sphere are by far the most doubtful thing". All these actions have to completely redirect cash flows to the banks which will give more resources for their development.

To sum up, there are four stages of dealing with the problem that society does not trust the banking industry. Each step has its own specifics and for each step there is a list of actions which are necessary. If all the specifics are taken into consideration, the banking sphere will be in the incredibly winning condition.

References:

1. Marous J. 10 Marketing Trends The Banking Industry Can't Ignore / J. Marous // The Financial Brand. [Electronic resource] // – Available at: https://thefinancialbrand.com/57325/ten-financial-marketing-priorities-trends/

2. Chapman C.Project risk management: processes, techniques and insights. / C. Chapman, S. Ward. – John Wiley, 1996.

3. 77% of Ukrainians do not trust domestic banks – poll . [Electronic resource] // – Available at: http://ukropnews24.com/77-of-ukrainians-do-not-trust-domestic-banks-poll/

4. Ukraine Crisis Media Center (2016). Trust in Ukrainian banks can be restored but it will take years and systematic reforms – experts. [Electronic resource] // – Available at: Retrieved from http://uacrisis.org/48788-vidnoviti-doviru-ukrayinskihbankiv. Accessed on: 09.11.2016.

5. Savchenko T. , Kovács L. Trust in the banking sector: EU experience and evidence from Ukraine / Savchenko T. , Kovács L. // Financial Markets, Institutions and Risks. - 2017. - №1. – P. 29-42

Y. Lovina
«International business», 2nd year Student
Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman
Scientific Supervisor – Senior Lecturer, Department of Finance Zavystovska G.

BITCOIN – FINANCIAL PYRAMID OR CURRENCY OF THE FUTURE?

In the modern world, people want to protect and mobilize their cash as much as possible, so they could have an easy access to them anytime, without effort. The payment system bitcoin is aimed at the full optimization of this issue. The platform allows you not only to safely keep currency and implement money transactions, but also opens up a huge spectrum of opportunities, so necessary for any modern person.

In the work of financial organizations a lot of people are involved ,who monitor the implementation of cash transactions. Electronic bitcoin-wallets can manage the same operations based on the specified mathematical calculations and software. As a result: it excludes the human factor, which makes this digital currency a reliable one in use. In fact, you will trust your money not to people, but to a specialized automatic system.

This seems very promising, right? However, every medal has its reverse. The purpose of the Bitcoin project, as it was seen by the founder Satoshi Nakamoto and his followers, was not receiving the income from the growth of the value of the cryptocurrency, but the creation of a new, decentralized and independent monetary system based on a peer-to-peer computer network. The success of this project will push the cost of bitcoin upwards, and failure will lead to a fal.

This currency is not printed by the central bank of any country and does not work according to its rules - it is virtual. Mining bitcoins occurs due to the use of computing power of the computer in a distributed network. The essence of mining is that computers located in different parts of the world solve mathematical problems, in the result of which bitcoins are created.

You can also buy a lot of your favorite things in the Internet, for bitcoin, as for dollars, euro or hryvna, and it also trades on stock exchangeBut the most important difference between bitcoin and all other forms of money is decentralization. No one in the world controls bitcoin. The central control of the network does not exist, this network is distributed to all participants, everyone whose computer produces bitcoins is a participant in this system.

In the bitcoin code there is a restriction, maximum that can be looted is 21 million of this money. Bitcoin is not backed up with anything, it is just mathematics. Unlike regular currencies, gold reserves or GDP does not stand behind it. This factor, by the way, worries the conservative adherents of traditional financial monetary forms and gives them a reason to recall the notorious financial pyramids, for example, the MMM.

On the one side, bitcoin is completely anonymous but at the same time completely transparent. You can create an infinite number of bitcoins-addresses without connecting to the name, address or any other information. However, bitcoin keeps all the history of the transactions that have ever happened, it is called a blockchain. The chain of blocks "knows everything". Therefore, if you have a bitcoin address, that someone else knows, they can see how many bitcoins you have on your account. If you do not say that this is your address, then no one will ever know that it belongs to you. For complete anonymity, one bitcoin-address is usually used for a single transaction.

Among the reasons for the growth rate was the influx of investors from India and China, where local currencies fell in value. Another factor is the general interest in the currency. To

"attend" this market, investors often buy bitcoins, and then spend them for other cryptocurrencies

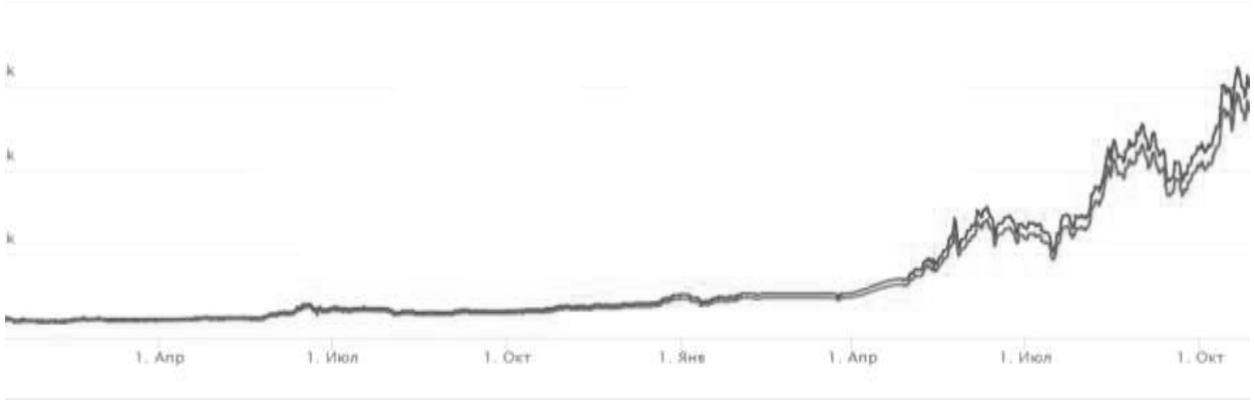

Fig.1 Bitcoin to US dollar, May - October 2017

Actually, percentage of bitcoin in the world economy is not that big. As the Financial Times wrote, from the point of view of the world economy, bitcoin is as noticeable as the sum from Uzbekistan, - despite the high cost of one bitcoin, their total mass is negligible. It is still being used mainly for investment, and not in regular payments, which means that the cost of bitcoin remains highly speculative.

So what is actually a bitcoin – financial pyramid or currency of the future? It definitely has qualities of the MMM pyramid, the Ponzi and others. However, in financial pyramid it is promised to have high income, that cannot be held for a long time and repayment of the commitments to the investor knowingly impracticable. No one promises high profits to the users of bitcoin, cryptocurrency, in fact, a convenient way to keep your money and pay them for various goods and services. Behind the bitcoins is a real product with software and special properties (anonymity, low cost of transactions, decentralization, deflation), which provides its value. Therefore, time will show us what bitcoin will become.

References:

1. What distinguishes the bitcoin from the financial pyramids: (Article from 6 September 2017) [Electronic resource] / Sergei Bazanov (crypto researcher, market locker and cryptology expert) Access mode: http://biz.nv.ua/experts/bazanov/chto -littlecate-bitcoin-offinancial- pyramid-1802690.html

2.Img.1 Financial Information Portal. Bitcoin rate to dollar (report for May - October 2017) Access mode: https://mainim.com/cryptocurrency/bitcoin

3. Bitcoin - the currency of the future: (results of the international conference "Start Summit", city of Sant-Gallen) / expert Andreas Antonopoulos. Access mode: http://business-swiss.ch/2016/04/bitkojn-valyuta-budushhego/

V. Nizhynska
"International Business", 2nd year Student
Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman
Scientific Supervisor – Senior Lecturer, Department of Finance Zavystovska G.

PROBLEMS AND WAYS OF FINANCIAL OPTIMIZATION OFMEDICAL INSURANCE IN UKRAINE

Nowadays Ukraine is on verge of reformation of sphere of health protetion. In this work advantage is given to illumination of question of"obligatory medical insurance", in fact exactly the system of medical insurance has a high level of imperfection in Ukraine today. So as a range of problems of aspect of medical insurance consists in the insufficient financial providing and as a resultin the low level of medical security of citizens –considtion of this topic is very essential. From the socialistic period of the history Ukraine inherited the difficult and budgetary system of financing of health protection.

Id est there is free possibility to get some medical servicesand voluntarily medical insurance of separate groups of workers through their employer. But is this system really effective? A socio-political crisis in Ukraine in 2004(problems on a political arena) resulted in a crisis in the system of health protection and worsening of quality of medical service of population. To the basic problems in the field of medical insurance it ispossible to take: disparity between constitutional guarantees in relation to medicare and realities. Considerable part of medical services is essentially requiring payment. Confirmation of it is statistics of MHP of 2015, that marks it was carried out only 56offical charges on a health protection, other was paid by patients. A next problem is a corruption as from the side of patients so from the side of doctors, in fact on the same statistics of 37 Ukranians unofficially pays to the doctors and it is quite often iscaused by a de ire to get more quality medical service, realizing that doctors salary of the state medical institutions is low(the middle salary of physicians in Ukraine, in 2017, presents 120 units of American currency or, enumerating on hryvnyas, 3200 hrn. reports Ministry of Finance of Ukraine) Another ponderable defect is an out-of-date equipment atmost state hospials.Ukraine occpies a 111 place among191 coutries of the world on the index of charges on a healthprotection, that is confirmation of low level of technical equipment. 1p.10. Thus, the generalized problem of thesystem of medical insurance is insolvency of the statefinancially to provide the proper level of medical service of population, the cause of what is worsening of financial and economic situation in the country. In 2017, Verkhovna Rada of Ukraine approved a bill № 4981 "About obligatory social medical security in Ukraine" 2. A bill is envisage providing ofinsurance of all citizens of country as working so persons, that carry out independent professional activity(scientific, artistic practice), and also pensioners, children, students.

For this category of citizens insurance payment is paid due to local budgets.Insurance will cover urgent(ambulance) medicare,consultations and treatment, inspection and consultations of narrow-profile specialist, providing medicinal facilities. Reformation envisages creation of Cabinet of Ministers of Ukraine the authorized organ that will provide realization of public policy in the field of obligatory social medical security. The conduct of only informative base of these insurancepayments and rendered medical services is included in hisduties development of normative documents, so the organ will perform the organizationally- control duty. In composition, the authorized organ a financial structure that will accumulate the financial receivabless of insurance payments will be created.

But it costs to mark that among scientists(В.М Лехан, В.М. Войцехівський, В.В. Рудень, Н.Є. Буркат). there is a dispute round essence and time of input of reform. The important condition of inn ovation is an increase of insurance receivabless, and after opinion of experts in modern economic terms Ukraine is not ready to reformation of sphere of health protection, and an increase of insurance payments is utopia for today.

Exactly through such vagueness a bill wasn't entered into anaction. For comparison it costs to give an example of countries, with the most productive for today system of health protectionin in the world. One of such states is Great Britain, where financial basis of the National system of health protection receivabless from taxes, that fold 90% of budget of health protection. On the whole, patients pay 10% of cost of treatment.3 с.5All the employed is subject to obligatory health insurance. Private medical insurance embraces those medical services that is not provided by National service of guard businesses mainly. Another effective example is the system of state medical insurance in Germany.

She shows an existence of medical-fundations (about 250 medical foundations in a country) where every employed citizen makes a monthly contribution in accordance with his profit. The package of medical insurance envisages coverage of basic services, and for children till18 years old all medical services are basic. It can be summarized, that the sphere of health protection is exactly the industry to which the Ukrainian state has to be really attentive to. It is important to generalize, that providing of medical security of population is one of major tasks

of every state, and even attense economic situation it is necessary to find the ways of decision of this task. This reform will open opportunities for all citizens to realize their constitutional rights for having effective medical service, access to medicine for the of scanty means layers of population will be considerably simpler.This reform will allow to improve the technical rigging of statehospitals, that will improve quality of medical services the turn. Ukraine is a developing state, that is why it is essential to adopt experience of countries that were able to reform the medical system and to develop exactly in the field of social defence.

References:

1.Medical insurance is in Ukraine. his problems and prospects of development scientific release Moscow V.A -Lviv- 2016-100p.

2.Medical insurance: hearths of public examination - materials of international forum are "Management in a healthprotection» (Kiev 18-20 October 2016) Ministry of health protection of Ukraine

3. Medical Insurance in Ukraine: problems and prospects: materials of the first allukrainian practice conference 19-20.04.2007 Lviv / Окунський А. Р-Lviv-200р.

Зміст

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ ТА ФІНАНСОВОЇ ТЕОРІЇ ТА ПОЛІТИКИ
CURRENT ISSUES IN ECONOMIC AND FINANCE THEORY AND POLICY

Є. АНІШИНА	ТІНЬОВА ЕКОНОМІКА: РЕАЛІЇ ТА ЗАГРОЗИ	5
Р. БАЗИЛЮК	ЧИННИКИ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В КРАЇНАХ ЄС ТА УКРАЇНІ	6
О. БЕЛЬДІЙ Т. БІЛОУС	ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ЕКОНОМІЧНИХ ТЕКСТІВ ТА ДОКУМЕНТІВ	8
О. БИЧКО Т. ЗАГОРІЙЧУК	ПОЛІТИКА МОДЕРНІЗАЦІЇ СТАЛОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ НА ЗАСАДАХ «ЗЕЛЕНОЇ» ЕКОНОМІКИ	9
Н. БОВСУНОВСЬКА	УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЙНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ НА СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЯХ	12
М. БОЯРЧУК	ФІНАНСІАЛІЗАЦІЯ СВІТОВОЇ ЕКОНОМІКИ: ПРОБЛЕМИ І НАСЛІДКИ ДЛЯ УКРАЇНИ	13
В. БУСЛЕНКО	ЕЛЕКТРОННІ ДЕКЛАРАЦІЇ ДОХОДІВ ДЕРЖАВНИХ СЛУЖБОВЦІВ ЯК ІНСТРУМЕНТ ІННОВАЦІЙ В ДЕРЖАВНОМУ ФІНАНСОВОМУ МЕНЕДЖМЕНТІ	15
І. БУЧИНЧИК	СТВОРЕННЯ ПРИРОДНО-РЕСУРСНИХ ФОНДІВ ДЛЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ	18
А. ВЕРХОТУРОВА	ІНВЕНСТИЦІЙНА ПОВЕДІНКА ДОМОГОСПОДАРСТВ ЯК ЧИННИК АКТИВІЗАЦІЇ ІНВЕСТИЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ В УКРАЇНІ	20
Ю. ВОРОБЕЙЧИК	ПРОБЛЕМА СОЦІАЛЬНОЇ НЕРІВНОСТІ (НОРВЕГІЯ ТА УКРАЇНА)	21
Д. ГАВРИЛЮК Є. КОЛОМІЄЦЬ	КЛІМАТИЧНІ ФІНАНСИ: ВІД ТЕОРІЇ ДО ПРАКТИКИ	24
Т. ГАЙДИМ О. ЗБОРОВСЬКА	БОРОТЬБА ЗА НАФТУ В КУРДИСТАНІ ЯК СОЦІАЛЬНИЙ ТА ЕКОНОМІЧНИЙ ВИКЛИК СВІТУ	25
В. ГОНЧАРЕНКО	ЗЕЛЕНА ФІНАНСОВА ПОЛІТИКА	27
О. ГОНЧАРУК	РОЛЬ І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ФІНАНСОВОГО МОДЕЛЮВАННЯ В СУЧАСНІЙ ЕКОНОМІЦІ	29
В.-О. ГРИЛІЦЬКА	ФІСКАЛЬНА ЕФЕКТИВНІСТЬ ПОДАТКОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ: ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ	31
О. ГРИШКО	РІВЕНЬ ТІНІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ: МОЖЛИВОСТІ ОЦІНКИ ТА МІНІМІЗАЦІЇ В УКРАЇНІ ТА СВІТІ	32
О. ГРИЩЕНКО	ПРОБЛЕМА ФІНАНСУВАННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ	34
А. ГУРЕНКО О. ПРОТАСОВА	СУЧАСНІ ІНСТРУМЕНТИ ПІДТРИМКИ ПОТЕНЦІАЛУ РЕГІОНУ	36
М. ДЖИГА	РОЛЬ ІНСТИТУЦІЙНИХ ІНВЕСТОРІВ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ КРАЇНИ	38
А. ДЖОБУЛДА	ЕКОНОМІЧНА ПОЛІТИКА УКРАЇНИ: ЧИННИКИ ВПЛИВУ ТА ВЕКТОРИ РЕФОРМУВАННЯ	39
И. ДОРОФЕЕВА	ФИНАНСОВЫЕ МЕТОДЫ ПОДДЕРЖКИ АГРОПРОМЫШЛЕННОГО КОМПЛЕКСА РЕСПУБЛИКИ БЕЛАРУСЬ	41
В. ЗАНЬ	ВПЛИВ ПІДВИЩЕННЯ МІНІМАЛЬНОЇ ЗАРОБІТНОЇ ПЛАТИ НА ЕКОНОМІКУ УКРАЇНИ	43
М. ЗДВІЗОВА	ПОВЕДІНКОВІ ФІНАНСИ ЯК АЛЬТЕРНАТИВНИЙ НАПРЯМ СУЧАСНОЇ ФІНАНСОВОЇ НАУКИ	44
О. ІЛЬЧУК	ВІЛЬНІ ЕКОНОМІЧНІ ЗОНИ: НЕГАТИВ І ПОЗИТИВ ЇХ ФУНКЦІОНУВАННЯ	46
Д. КАЛАШНИК	ІНФЛЯЦІЙНЕ ТАРГЕТУВАННЯ В УКРАЇНІ: НЕОБХІДНІСТЬ ТА НАСЛІДКИ	48
Л. КАМІНСЬКА А. КАМСЮК	ЗАГРОЗИ ФІНАНСОВІЙ БЕЗПЕЦІ УКРАЇНИ ТА ШЛЯХИ ЇХ ПОДОЛАННЯ	50
Я. КАРПЕНКО	СВІТОВИЙ ДОСВІД ЗАСТОСУВАННЯ ПРОЕКТНОГО ФІНАНСУВАННЯ	51
В. КИСЕЛЮК	БЮДЖЕТУВАННЯ ЯК ОСНОВА БЕЗЗБИТКОВОГО ФУНКЦІОНУВАННЯ ПІДПРИЄМСТВА	53
Ю. КИСЕЛЮК	МЕТОДИ ОЦІНКИ ПОТЕНЦІАЛУ ВИЖИВАННЯ ПІДПРИЄМСТВА В КОНКУРЕНТНОМУ СЕРЕДОВИЩІ	55
В. КОРОВАЙ М. ЛЮДВІКОВСЬКА	ЗЕЛЕНА ЕКОНОМІКА ЯК ШЛЯХ ДО ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ	56
О. КОСОЛАПОВА	ВПЛИВ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ НА ТРАНСПОРТНУ ЛОГІСТИКУ ТА ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНУ ДІЯЛЬНОСТЬ ПІДПРИЄМСТВ В УКРАЇНІ	57
Г. КОТІНА М. СТЕПУРА	МЕНЕДЖМЕНТ ПУБЛІЧНИХ ФІНАНСІВ В УКРАЇНІ: ІМПЛЕМЕНТАЦІЯ НОВІТНІХ ПІДХОДІВ	59
В. КОЧУРА	БЮДЖЕТУВАННЯ ЯК НАПРЯМОК УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ ПЛАНУВАННЯ ТА УПРАВЛІННЯ ДІЯЛЬНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА	61

Н. КРАМАР	ТРУДОВА МІГРАЦІЯ НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ: ПРИЧИНИ ТА МОЖЛИВОСТІ ЗМЕНШЕННЯ	63
І. КРИСЬКО	ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ ВИТРАТ ДОМОГОСПОДАРСТВ УКРАЇНИ ТА КРАЇН ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ	65
В. КУБРАК *Ю. ПОЛИВАНА*	ЕКОНОМІЧНІ НАСЛІДКИ ДЛЯ КАТАЛОНІЇ ПІСЛЯ ОТРИМАННЯ НЕЗАЛЕЖНОСТІ	67
А. КУЛАКОВА	МОДЕРНІЗАЦІЯ ЕКОНОМІКИ КРАЇНИ: ДОСВІД ГРУЗІЇ ТА МОЖЛИВОСТІ УКРАЇНИ	69
А. КУЦ	КРИПТОВАЛЮТА В СВІТОВІЙ ЕКОНОМІЦІ	70
А. ЛИСЕНКО	ФОРМУВАННЯ ДОВІРИ ДО СУБ'ЄКТІВ ФІНАНСОВОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ В УКРАЇНІ	72
А. МАДІНА	ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ФІНАНСУВАННЯ ОСВІТИ І НАУКИ В УКРАЇНІ	73
В. МАТВІЙЧУК	ФІНАНСОВА ПОЛІТИКА ДЕРЖАВИ ЯК ЗАСІБ АНТИКРИЗОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ	75
В. МЕКЛЕШ	КЕЙНСІАНСЬКА МОДЕЛЬ БОРОТЬБИ З БЕЗРОБІТТЯМ: ПРИЙНЯТНІСТЬ ДЛЯ УКРАЇНИ	77
К. МЕЛЬНИЧУК *А. ЯНЕНКО*	КЛІМАТИЧНІ ФІНАНСИ – ІНСТРУМЕНТ ВИРІШЕННЯ ПРОБЛЕМИ ГЛОБАЛЬНОГО ПОТЕПЛІННЯ	79
А. ОМЕЛЬЧЕНКО	СУЧАСНИЙ СТАН ПОШИРЕННЯ КОНТРАФАКТНОЇ ПРОДУКЦІЇ ТА ПІРАТСТВА В УКРАЇНІ: ШЛЯХИ ПОДОЛАННЯ	80
В. ОМЕЛЬЯНЕНКО	СТРАТЕГІЧНІ ОСНОВИ ФІНАНСУВАННЯ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ В КОНТЕКСТІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ	82
В. ОРЕЛ	МАКРОПРУДЕНЦІЙНА ПОЛІТИКА ЯК ІНСТРУМЕНТ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ СТАБІЛЬНОСТІ	84
К. ОСТРАТОВА	КОРЕЛЯЦІЯ ГЛОБАЛЬНОГО ІНДЕКСУ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ З МАКРОЕКОНОМІЧНИМ СЕРЕДОВИЩЕМ КРАЇНИ ТА РОЗВИТКОМ ФІНАНСОВОГО РИНКУ	85
А. ПАВЛЮК	ЕТИМОЛОГІЯ ПОНЯТТЯ ФІНАНСОВОГО МОНІТОРИНГУ	87
Ю. ПАВЛЮК	ГЕНЕЗИС ТА ЕВОЛЮЦІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ ПРОБЛЕМИ ПЕРЕКЛАДАННЯ ПОДАТКІВ	90
Т. ПАЩЕНКО	ВПРОВАДЖЕННЯ СИСТЕМИ ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛІНГУ НА ПІДПРИЄМСТВІ	92
Д. ПЕРЕВОЗОВА *А. ПЛІХТЯК* *А. МІЗЕРАК*	БАГАТОВИМІРНЕ ПОЗИЦІОНУВАННЯ ПІДПРИЄМСТВА НА РИНКУ ОПТОВОЇ ТОРГІВЛІ ГАЗОМ	93
С. ПОЗНЯКОВА	КРИПТОВАЛЮТА У СВІТІ ТА В УКРАЇНІ: СТАН, РЕГУЛЮВАННЯ ТА ПЕРСПЕКТИВИ	95
В. РІВНЯК	ЗОЛОТОВАЛЮТНІ РЕЗЕРВИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ	96
С. РУДИК	АКТУАЛЬНІСТЬ ФІНАНСУВАННЯ ОХОРОНИ ПРАЦІ	98
К. РЯБОВА	ФИНАНСОВЫЕ МЕТОДЫ СТИМУЛИРОВАНИЯ ЭКСПОРТА В РЕСПУБЛИКЕ БЕЛАРУСЬ	100
О. САМОЛЮК	BIGDATA В ДЕРЖАВНОМУ УПРАВЛІННІ: МОЖЛИВОСТІ ТА ДОЦІЛЬНІСТЬ ВПРОВАДЖЕННЯ	101
О. САМОЛЮК	ЗАГАЛЬНЕ ДЕКЛАРУВАННЯ ДОХОДІВ ГРОМАДЯН: ВИКЛИКИ ТА ДОЦІЛЬНІСТЬ ЗАПРОВАДЖЕННЯ В УКРАЇНІ	103
О. СЕРЕДА	ТЕХНОПАРКИ ЯК ІНСТРУМЕНТ РОЗВИТКУ ІННОВАЦІЙ	104
І. СЕРЕДЮК	ПРОБЛЕМИ ЗЛИТТЯ ТА ПОГЛИНАННЯ КОРПОРАЦІЙ В УКРАЇНІ	106
Т. СИДОРЕНКО	МОРАТОРІЙ: ВАРТО ЧИ НІ?	108
О. СМОРЩОК	РОДОВІ ПОСЕЛЕННЯ ЯК ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНИЙ ПІДХІД В УПРАВЛІННІ РОЗВИТКОМ РАЙОНУ	109
О. ТИМЧЕНКО	ФІНАНСОВЕ ПЛАНУВАННЯ НА ПІДПРИЄМСТВІ	111
А. ТКАЧЕНКО	МЕХАНІЗМ УПРАВЛІННЯ ПРИБУТКОМ КОМПАНІЇ	113
Ю. ТРИГУБА	ОСНОВНІ НАПРЯМИ ФОРМУВАННЯ ЕФЕКТИВНОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ ПОЛІТИКИ ДЕРЖАВИ	114
В. ФИЛИНЮК	МИРОВОЙ ОПЫТ СТИМУЛИРОВАНИЯ РАЗВИТИЯ МАЛОГО БИЗНЕСА И ВОЗМОЖНОСТИ ЕГО ПРИМЕНЕНИЯ В БЕЛАРУСИ	116
Т. ЦВИК *В. ДЕМЧУК*	ПРОБЛЕМА НЕРІВНОСТІ В ОПЛАТІ ПРАЦІ ТА ВОЛОДІННІ КАПІТАЛОМ У СВІТІ	118
А. ЧЕРКАШИНА	РАЦІОНАЛЬНЕ УПРАВЛІННЯ ВИТРАТАМИ ПІДПРИЄМСТВА	120
А. ШОПІНА	ПРОБЛЕМИ РОЗРОБКИ ФІНАНСОВОЇ СТРАТЕГІЇ ПІДПРИЄМСТВА В СУЧАСНИХ УМОВАХ	122
А. ШПАК	ICO – ТРЕНД АБО РЕАЛЬНИЙ ІНСТРУМЕНТ ЗАЛУЧЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙ?	123

М. ЯСТРЕМСЬКИЙ *Л. СОРОКА*	ЕКОНОМЕТРИЧНЕ МОДЕЛЮВАННЯ ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВОГО РЕЗУЛЬТАТУ КОМПАНІЇ	125
Х. ЯХТОРОВИЧ	ОСОБИСТЕ ФІНАНСОВЕ ПЛАНУВАННЯ: ПЕРЕВАГИ ТА ТРУДНОЩІ	126
В. ЯЦЕНКО	КОНЦЕПТУАЛЬНІ АСПЕКТИ УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ РИЗИК-МЕНЕДЖМЕНТУ	128
M. BUBLYK	THE ROLE OF SOCIAL NETWORKS IN THE NEW ECONOMY	130
Y. BUTOVCHENKO	NEW TECHNOLOGIES IN TRANSPORT INFRASTRUCTURE IN SMART-CITIES: POSITIVE EXPERIENCE AND PERSPECTIVES OF UKRAINE	131
Y. DAVIDYUK	ROBOTIZATION: ITS ECONOMIC IMPACTS AND EFFECTS	133
O. HULINSKYI	CHANGES IN ECONOMIC INDICATORS AFTER UKRAINIAN CRISIS (2013-2014)	134
L. KHATIASHVILI	SOCIAL ENTERPRISES AS A SOLUTION FOR ECONOMIC CHALLENGES. THE CASE OF GEORGIA	136
V. KIZILOV	ASPECTS OF INTRODUCING THE NEW PUBLIC MANAGEMENT IN UKRAINE	138
J. KOZLOVA	CASHLESS SOCIETY: FACT OR FICTION?	140
K. MOISEIENKO *V. ZAKHAROVA*	MODERN METHODOLOGICAL ISSUES OF THE DESCRIPTION OF FINANCIAL, ECONOMIC AND SOCIAL SYSTEMS IN THE CONTEXT OF “REALISTIC” CRISIS APROACH	141
N. REKOVA *I. DOLOZINA* *N. MADONICH*	FEATURES OF FINANCING OF STRUCTURAL CHANGES IN ECONOMY OF ESTONIA	145
A. STOTSKA	THE SHADOW ECONOMY: ISSUES AND SURVEY	148
Y.TILICHENKO	INFORMATION AND COMMUNICATION TECHNOLOGIES IN PUBLIC GOVERNANCE: PROSPECTS IN UKRAINE	150

ФІСКАЛЬНА ПОЛІТИКА СТАЛОГО РОЗВИТКУ
FISCAL POLICY FOR SUSTAINABLE DEVELOPMENT

М. БІЛІНЕЦЬ	ЗАВДАННЯ ТА НАПРЯМИ ФІСКАЛЬНОЇ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ В УКРАЇНІ	152
Д. БІЛЬКО	ЕКОЛОГІЧНЕ ОПОДАТКУВАННЯ ЯК ЗАСІБ ЗБЕРЕЖЕННЯ НАВКОЛИШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА	153
А. БОГАЙЧУК *Т. ГОЛОВКО*	СИСТЕМА ПУБЛІЧНИХ ЗАКУПІВЕЛЬ «PROZORRO» — ЧИ ВСЕ ТАК ПРОЗОРО?	155
А. БОЯРЧУК	ПРОБЛЕМА БЮДЖЕТНОГО ДЕФІЦИТУ В УКРАЇНІ ТА ШЛЯХИ ЇЇ ПОДОЛАННЯ	156
В. БУСЛЕНКО	ПРИЧИНИ ВИНИКНЕННЯ ПОДАТКОВОГО БОРГУ В УКРАЇНІ	158
В. ВІННИЧЕНКО *Х. ЛУГОВА*	СКЛАДАННЯ БЮДЖЕТІВ ОБ’ЄДНАНИХ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД	160
О. ВІТІКОВ	ОСОБЛИВОСТІ ПОДАТКОВОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ «СТРАТЕГІЇ СТАЛОГО РОЗВИТКУ «УКРАЇНА-2020»	161
Я. ГАЛИЦЬКА *А. АБРОСІМОВА*	ЕКОЛОГІЧНІ ПОДАТКИ ЯК ІНСТРУМЕНТ ДЕРЖАВНОЇ ФІСКАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ	163
Р. ГАЛУСТЯН *В. ЯНЧАРСЬКИЙ*	ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ В КОНТЕКСТІ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ	165
Х. ГИРЕНКО	ҐЕНДЕРНЕ БЮДЖЕТУВАННЯ ЯК НЕОБХІДНА СКЛАДОВА ФОРМУВАННЯ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ	167
А. ГОНЧАРУК	ВИДАТКИ НА БУДІВНИЦТВО ТА ЕКСПЛУАТАЦІЮ АВТОМОБІЛЬНИХ ДОРІГ В УКРАЇНІ: РЕАЛІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ	168
О. ГОРШКОВА	ВТРАТИ БЮДЖЕТУ УКРАЇНИ ВНАСЛІДОК УХИЛЕННЯ ВІД СПЛАТИ ПДВ	170
Є. ГУЛЬКО	ПРИВАТИЗАЦІЯ В УКРАЇНІ: СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ	171
Л. ГРИЦИШИНА	МІСЦЕВІ ЗАПОЗИЧЕННЯ ЯК ДЖЕРЕЛО ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ МІСЦЕВИХ ОРГАНІВ ВЛАДИ	172
І. ГУРИК	ЕКОЛОГІЧНИЙ ПОДАТОК ЯК ІНСТРУМЕНТ ФІСКАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ	174
С. ЄВТУШЕНКО	ПОДАТКОВЕ НАВАНТАЖЕННЯ ЯК ФАКТОР ВПЛИВУ НА СТАЛИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК КРАЇНИ	176
Д. ЄНИК	ПРОБЛЕМИ ПРЯМОГО І НЕПРЯМОГО ОПОДАТКУВАННЯ В УКРАЇНІ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ	177
С. ЗАДОЛИННА	РЕФОРМУВАННЯ АКЦИЗНОЇ ПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ ТА ЇЇ ВПЛИВ НА ПОДАТКОВІ НАДХОДЖЕННЯ ДО БЮДЖЕТУ	179
Д. ІЩУК	ДО ПИТАННЯ ПРО ДЕРЖАВНИЙ БОРГ В УКРАЇНІ	181
К. КИРИЧЕНКО	ПОДАТКОВІ ПІЛЬГИ ЯК СПОСІБ СТИМУЛЮВАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ПІДПРИЄМСТВ	182
А. КЛИМКІВ *Г. МАРЧУК*	ЗНАЧЕННЯ ТРАНСФЕРТІВ ЯК ІНСТРУМЕНТА ФІСКАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ В УМОВАХ СТАЛОГО РОЗВИТКУ	184

О. КОБЕРНІК	ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОНАННЯ МІЖНАРОДНИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ ІЗ ЗБЕРЕЖЕННЯ ДОВКІЛЛЯ ШЛЯХОМ РЕФОРМУВАННЯ ПОДАТКОВОЇ ПОЛІТИКИ	186
А. КОЛЕСНИКОВА	ВПЛИВ ФІСКАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ НА ІНВЕСТИЦІЙНО-ІННОВАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ В УКРАЇНІ	188
П. КОНДРО	ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ БОРГОВОЮ БЕЗПЕКОЮ	189
А. КОРНЄВА	ЗЕЛЕНІ ПУБЛІЧНІ ЗАКУПІВЛІ: ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ В УКРАЇНІ	191
К. КОРОТИЧ *Д. МАТВІЙЧУК*	ДЕРЖАВНИЙ БОРГ ЯК КРИТЕРІЙ ФІСКАЛЬНОЇ СТІЙКОСТІ УКРАЇНИ	193
Л. КУКСА *Т. МИКОЛАЙЧУК*	БЮДЖЕТНІ ДИСБАЛАНСИ В СИСТЕМІ ФІСКАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ	195
А. КУМЕЧКО	УХИЛЕННЯ ВІД СПЛАТИ ПОДАТКІВ В УКРАЇНІ ТА ЗАХОДИ ЙОГО ЗАПОБІГАННЯ	196
Ю. ЛАЗАРЕНКО	ОПОДАТКУВАННЯ РОБОТИ РОБОТІВ: ЗА І ПРОТИ	198
Ю. ЛАЗАРЕНКО	ПОДАТОК НА ПРИБУТОК ЯК ФІСКАЛЬНИЙ ІНСТРУМЕНТ ДЕРЖАВИ	200
М. ЛАЗОР	ОСОБЛИВОСТІ БЮДЖЕТНОГО ПРОЦЕСУ В УКРАЇНІ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ	201
М. ЛЕБЕДА	ПЕРЕДУМОВИ ТА ПРІОРИТЕТИ РЕФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ОПОДАТКУВАННЯ ФІЗИЧНИХ ОСІБ-ПІДПРИЄМЦІВ В УКРАЇНІ	203
К. ЛИСА	ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ РЕФОРМУВАННЯ ПОДАТКОВОЇ ПОЛІТИКИ В КОНТЕКСТІ ІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ	205
О. ЛИСЕНКО	ЗАПРОВАДЖЕННЯ ПЕНСІЙНОЇ РЕФОРМИ: НАСЛІДКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ	206
С. ЛУБКОВСЬКИЙ *І. ПЕРЕПЕЛИЦЯ*	ПОДАТОК НА ДОХОДИ ФІЗИЧНИХ ОСІБ: ПРОБЛЕМАТИКА ГАРМОНІЗАЦІЇ ФІСКАЛЬНОЇ ТА РЕГУЛЮЮЧОЇ ФУНКЦІЙ	209
Т. ЛЮБУНЬ	ВПРОВАДЖЕННЯ НЕЦІНОВИХ ЧИННИКІВ У ПРАКТИКУ ДЕРЖАВНИХ ЗАКУПІВЕЛЬ	211
Н. МАКСИМЧУК	ПОДАТКОВЕ НАВАНТАЖЕННЯ НА ФІЗИЧНИХ ОСІБ: НЕРІВНОМІРНІСТЬ РОЗПОДІЛУ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ОПТИМІЗАЦІЇ	213
Ю. МАШИНА *Т. КОЛОМІЄЦЬ*	КЛЮЧОВІ РЕЗУЛЬТАТИ РЕФОРМИ ФІСКАЛЬНОЇ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ В УКРАЇНІ	215
Ю. МЕЛЬНИК	ПРОБЛЕМИ ФІНАНСОВОЇ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ В УКРАЇНІ	217
А. МИСЮНА *Ю. МРИХ*	ВПЛИВ ПОДАТКУ НА ПРИБУТОК ПІДПРИЄМСТВ НА ЕКОНОМІКУ ДЕРЖАВИ	219
Н. МІРОШНИЧЕНКО	ПРОБЛЕМИ УПРАВЛІННЯ ТА ОБСЛУГОВУВАННЯ ЗОВНІШНЬОГО ДЕРЖАВНОГО БОРГУ УКРАЇНИ	220
Л. НИЗОВА	СУЧАСНІ ЗМІНИ ФІСКАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ В АПК	222
О. ОГОРОДНІЧУК	МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД ОПОДАТКУВАННЯ ДОХОДІВ ФІЗИЧНИХ ОСІБ ТА МОЖЛИВОСТІ ЙОГО ВИКОРИСТАННЯ В УКРАЇНІ	224
С. ПАСТУШОК *М. ЛОСЄВА*	ЕКОНОМІЧНИЙ ЕФЕКТ ВІД ПІДВИЩЕННЯ СТАВКИ ПДВ	226
Н. ПАТЕРУК	НОВОВВЕДЕННЯ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПЕНСІЙНОЇ РЕФОРМИ 2017 РОКУ	227
Д. ПІВТОРАК	АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ДЕРЖАВНОГО БОРГУ В УКРАЇНІ	229
Т. ПОЛЕЛЮК *І. РИБАЛКА*	ОСОБЛИВОСТІ ОПОДАТКУВАННЯ СТРАХОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ	231
Х. ПОПИК	ЗЕЛЕНИЙ ТАРИФ: СУТНІСТЬ ТА ПЕРЕВАГИ ВІД ВИКОРИСТАННЯ	233
Х. ПОПИК	СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ В ДИНАМІЦІ ТА СТРУКТУРІ ПОДАТКОВОГО БОРГУ В УКРАЇНІ	235
А. ПОРТНА	«ЗЕЛЕНИЙ» ПОДАТОК ЯК ЧИННИК СТАЛОГО РОЗВИТКУ В УКРАЇНІ	236
З. САВЕЛЬЄВА	ДЕФІЦИТ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ УКРАЇНИ ЯК ЗАПОРУКА ФІНАНСОВОЇ СТАБІЛЬНОСТІ	238
А. САМЧУК	ОСОБЛИВИЙ ПОДАТКОВИЙ РЕЖИМ ЯК ОДИН З НАЙЕФЕКТИВНІШИХ ВАЖЕЛІВ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	240
Я. СМАКУЛА	УХИЛЕННЯ/УНИКНЕННЯ ВІД ОПОДАТКУВАННЯ В УКРАЇНІ ТА ШЛЯХИ МІНІМІЗАЦІЇ ВТРАТ	242
К. СОЛОМКО *Я. МЕНДОСА*	ФІСКАЛЬНІ ІНСТРУМЕНТИ СТИМУЛЮВАННЯ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ	244
Г. ТАТАРІКОВА	УНИКНЕННЯ ОПОДАТКУВАННЯ В УКРАЇНІ: СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПРОПОЗИЦІЇ ЩОДО ПРОТИДІЇ	246
Н. ТКАЛЕНКО *М. ВІНТЕР*	БЮДЖЕТНА ПОЛІТИКА ЯК ІНСТРУМЕНТ ДОСЯГНЕННЯ ЦІЛЕЙ СТАЛОГО РОЗВИТКУ	247
Д. ФРАНЦУЗОВА *М. МАЦЮК*	АКЦИЗНИЙ ПОДАТОК НА ТЮТЮНОВІ ВИРОБИ В УКРАЇНІ ТА В КРАЇНАХ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ	249
І. ЧЕРНЯЄВА	ГЕНДЕРНО-ОРІЄНТОВАНЕ БЮДЖЕТУВАННЯ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ	252

І. ЧУГУНОВА ДОЦІЛЬНІСТЬ ВПРОВАДЖЕННЯ ПОДАТКУ НА ВИВЕДЕНИЙ КАПІТАЛ В УКРАЇНІ 253
В. ШЕВЧЕНКО ПРОБЛЕМАТИКА ДЕРЖАВНИХ ЗАКУПІВЕЛЬ В УКРАЇНІ 255
О. ШУМИЛО, В. БОНДАРУК ФІСКАЛЬНА РОЛЬ ПДФО В ДОХОДАХ БЮДЖЕТУ УКРАЇНИ 256
L. BENCH, Y. TROYAN CURRENT ISSUES OF FISCAL POLICY 258
M. JOZHYKOV, A. RYBALKO SPECIAL ASPECTS OF BLOCKCHAIN TECHNOLOGY IN FISCAL POLICY 260
O. CHABAN MODERNIZATION OF THE TAX SYSTEM OF UKRAINE ON THE EXAMPLE OF SINGAPORE 261
I. LIASHENKO SUBSIDIES IN UKRAINE: OPTIONS AND POSSIBLE PERSPECTIVES 263
A. MOSEICHUK GOVERNMENT BONDS AS AN INSTRUMENT OF RISING FUNDS FOR ENVIRONMENT PROTECTION 264
O. PARFONOV CONTROL OVER BUDGETARY FUNDS USE: ISSUES OF EFFICIENCY 266
I. PETRUS THE FINANCIAL ESTIMATE OF THE LARGEST TAXTPAYERS IN UKRAINE (KYIV CONFECTIONERY FACTORY «ROSHEN») 268
N. PIVTORAK FUNDS ALLOCATION IN UKRAINE IN TERMS OF DECENTRALIZATION 269
S. YERSHOVA PENSION SYSTEM: THE CASE OF UKRAINE AND THE KINGDOM OF NETHERLAND 270
N. YEFIMOVA TAX AVOIDANCE AND TAX EVASION AS A WAY OF TAX BURDEN OPTIMIZATION 272

РИНКОВІ ФІНАНСОВІ ІНСТРУМЕНТИ БОРОТЬБИ З ЕКОЛОГІЧНИМИ, СОЦІАЛЬНИМИ ТА ЕКОНОМІЧНИМИ ВИКЛИКАМИ

MARKET FINANCIAL INSTRUMENTS TO RESOLVE ENVIRONMENTAL, SOCIAL AND ECONOMIC PROBLEMS

І. БРЕУС ПРИСУТНІСТЬ ІНОЗЕМНОГО КАПІТАЛУ НА СТРАХОВОМУ РИНКУ УКРАЇНИ 274
М. БІЛІЧЕНКО ВИКОРИСТАННЯ ДЕРЖАВНИХ ЦІННИХ ПАПЕРІВ ДЛЯ ХЕДЖУВАННЯ ПРОЦЕНТНОГО РИЗИКУ ЗА КОРПОРАТИВНИМИ ОБЛІГАЦІЯМИ 275
М. БОВАНКО, Н. ПРИЙМАК ЗЕЛЕНІ ІНВЕСТИЦІЇ: УКРАЇНСЬКІ РЕАЛІЇ 277
Р. БОГОМАЗ СПУФІНГ ЯК СПОСІБ ШАХРАЙСТВА НА БІРЖОВИХ РИНКАХ 279
К. ВИНОГРАДОВА КРЕДИТОСПРОМОЖНІСТЬ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ: СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ 280
І. ГЕРДТ СУЧАСНІ СВІТОВІ ТЕНДЕЦІЇ ДІАГНОСТИКИ КРИЗОВОГО СТАНУ ТА ПОПЕРЕДЖЕННЯ ЗАГРОЗИ БАНКРУТСТВА 282
К. ГНЕНЮК РОЗВИТОК ФРАНЧАЙЗИНГУ ЯК ОСОБЛИВОЇ ФОРМИ БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ 283
М. ГРУШКА ЗЕЛЕНІ ОБЛІГАЦІЇ ЯК ФІНАНСОВИЙ ІНСТРУМЕНТ БОРОТЬБИ З ЕКОЛОГІЧНИМИ ВИКЛИКАМИ 285
А. ГУРЕНКО, О. ПРОТАСОВА ВИКОРИСТАННЯ КРИПТОВАЛЮТ В ЕКОНОМІЧНИХ СИСТЕМАХ УКРАЇНИ: ПЕРСПЕКТИВИ ТА РИЗИКИ 286
К. ДОЛГОПЯТОВА ПЛАТІЖНІ КАРТКИ ЯК СУЧАСНИЙ ФІНАНСОВИЙ ІНСТРУМЕНТ РОЗРАХУНКІВ І КРЕДИТУВАННЯ 288
М. ДЯЧУК ПРІОРИТЕТНІ НАПРЯМКИ ІНОЗЕМНОГО ІНВЕСТУВАННЯ В УКРАЇНІ 290
Т. ЗАДОРОЖНА ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ФОНДОВОГО РИНКУ В УКРАЇНІ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ 292
А. КАРНАСЮК ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ СТРАХОВОГО РИНКУ УКРАЇНИ 293
І. КІНАХ КРИПТОВАЛЮТА – ПЕРСПЕКТИВА ЧИ ЗАГРОЗА СУЧАСНІЙ ФІНАНСОВІЙ СИСТЕМІ 295
Т. КОВАЛЬЧУК, Є. АРКУША ОБЛІГАЦІЇ СОЦІАЛЬНОГО ВПЛИВУ ТА СВІТОВИЙ ДОСВІД ЇХ ЗАСТОСУВАННЯ 297
А. КОНОВАЛЬЧЕНКО ПРОБЛЕМИ ФОНДОВОГО РИНКУ В УКРАЇНІ 298
О. КОПАН, Г. СУДАК СИСТЕМА ТОРГІВЛІ ДОЗВОЛАМИ НА ВИКИДИ ПАРНИКОВИХ ГАЗІВ ЯК ЕФЕКТИВНИЙ ІНСТРУМЕНТ ПОБУДОВИ ЗЕЛЕНОЇ ЕКОНОМІКИ/ЗЕЛЕНОЇ ФІНАНСОВОЇ СИСТЕМИ 300
М. КРАСНОВА Ф'ЮЧЕРСИ ЯК ІНСТРУМЕНТ ФОНДОВОГО РИНКУ УКРАЇНИ 302
А. КРЕМС УПРАВЛІННЯ КРЕДИТНИМ ПОРТФЕЛЕМ КОМЕРЦІЙНОГО БАНКУ В УМОВАХ РИЗИКУ 303
І. КУЗЬМЕНКО СИСТЕМА АВТОМАТИЧНОЇ ПЕРЕВІРКИ ПІДПИСУ ЯК ІННОВАЦІЙНИЙ ІНСТРУМЕНТ ЗАХИСТУ ВІД БАНКІВСЬКОГО ШАХРАЙСТВА 305
А. КУПРИЯНЕНКО, О. ШАФАРУК РОЛЬ БАНКІВСЬКОГО КРЕДИТУВАННЯ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ЕКОНОМІЧНОГО ЗРОСТАННЯ 307
С. ЛАВРИК ЛІБЕРАЛІЗАЦІЯ ВАЛЮТНОГО РИНКУ ЯК ІНСТРУМЕНТ ДЕТІНІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ 308

Б. МАЙЛОВСЬКА	ІННОВАЦІЇ У СВІТІ ФІНАНСІВ: СУТНІСТЬ ТА РОЗВИТОК КРИПТОВАЛЮТИ E-DINAR COIN	310
В. МАРЧУК	ПОГОДНІ ДЕРИВАТИВИ ЯК ІНСТРУМЕНТ ХЕДЖУВАННЯ	312
З. МАЦУК	ДОВІРА СЕРЕД НЕФОРМАЛЬНИХ НОРМ РИНКУ ЦІННИХ ПАПЕРІВ	313
Л. МОКЛЯК	ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ	315
Ю. ОВСЮХНО	ПОЗИТИВНІ І НЕГАТИВНІ АСПЕКТИ ВИКОРИСТАННЯ КРИПТОВАЛЮТ В УКРАЇНСЬКИХ РЕАЛІЯХ	316
О. ОМЕЛЯНЮК	ФІНАНСОВІ ІНСТРУМЕНТИ БОРОТЬБИ З ЕКОЛОГІЧНИМИ ВИКЛИКАМИ	318
К. ПЕТРИЧЕНКО	ВПЛИВ ФОНДОВОГО РИНКУ НА КОРПОРАТИВНИЙ СЕКТОР ЕКОНОМІКИ	320
О. ПІДДУБНА	НАСЛІДКИ «ОЧИЩЕННЯ» БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ ТА НАПРЯМИ ЇХ ПОДОЛАННЯ В УМОВАХ НЕСТАБІЛЬНОСТІ ЕКОНОМІКИ	321
А. ПОНОЧОВНА	СТАН ФІНАНСОВОГО РИНКУ УКРАЇНИ ТА ЙОГО ВПЛИВ НА ВІТЧИЗНЯНЕ БІЗНЕС-СЕРЕДОВИЩЕ	323
О. САХНО	БЕЗУМОВНИЙ БАЗОВИЙ ДОХІД ЯК ФІНАНСОВИЙ ІНСТРУМЕНТ БОРОТЬБИ З ЕКОНОМІЧНИМИ ТА СОЦІАЛЬНИМИ ВИКЛИКАМИ	325
Н. СТУРУА	ЗРОСТАННЯ ПРИБУТКУ ЯК ОСНОВА ДЛЯ ДОВГОСТРОКОВОГО КОНКУРЕНТНОГО УСПІХУ ТА ФІНАНСОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ БАНКУ	326
Г. СУДАК	VIX — ІНДЕКС ВОЛАТИЛЬНОСТІ НА АМЕРИКАНСЬКОМУ ФОНДОВОМУ РИНКУ	328
Г. СУДАК *Є. СЛЮСАРЕНКО*	ІНТЕГРАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ НА БІРЖОВОМУ РИНКУ	330
Г. ТАТАРІКОВА	ГАРАНТУВАННЯ ПОВЕРНЕННЯ КОШТІВ ЮРИДИЧНИХ ОСІБ У НЕПЛАТОСПРОМОЖНИХ БАНКАХ: СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПРОПОЗИЦІЇ ЩОДО УСУНЕННЯ ПРОГАЛИН У ЗАКОНОДАВСТВІ	331
Г. УНИЦЬКА	СУЧАСНИЙ РОЗВИТОК РИНКУ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ В УКРАЇНІ ЗА УМОВ ФІНАНСОВОЇ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ	333
Є. ШИТОВА	BITCOIN: СВІТОВИЙ ДОСВІД ВИКОРИСТАННЯ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ В УКРАЇНІ	335
І. ЮЩИК	МАЙБУТНЄ BLOCKCHAIN У БАНКІВСЬКІЙ СПРАВІ ТА ФІНАНСАХ	336
С. ЯРИЄВ	ЗАГРОЗИ ВИКОРИСТАННЯ ДЕРИВАТИВІВ БАНКАМИ	338
K. HOLOSOVA	FINANCIAL INSTRUMENTS AS A WAY TO INCREASE ECOLOGICAL CONSCIOUSNESS	339
O. HONCHARENKO	NON–FINANCIAL INFORMATION DISCLOSURE: CHALLENGES AND BENEFITS FOR ENTERPRISES	341
K. KUZNETSOV	MODERN MARKETING TOOLS TO IMPROVE TRUST IN THE BANKING SPHERE	343
Y. LOVINA	BITCOIN – FINANCIAL PYRAMID OR CURRENCY OF THE FUTURE?	345
V. NIZHYNSKA	PROBLEMS AND WAYS OF FINANCIAL OPTIMIZATION OF MEDICAL INSURANCE IN UKRAINE	346

Наукове видання

СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ЕКОНОМІКИ ТА ФІНАНСІВ

CURRENT ISSUES IN ECONOMICS AND FINANCE

ЗБІРНИК НАУКОВИХ МАТЕРІАЛІВ
МІЖНАРОДНОГО НАУКОВО-ПРАКТИЧНОГО СЕМІНАРУ

07 листопада 2017 р.

ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»
03680, Україна, м.Київ, пр. Перемоги, 54/1

робимо якісний друк доступним

Підписано до друку 10.11.2016. Формат 60х84 1/16
Папір офсетний. Друк цифровий. Ум.друк.арк. 9
Тираж 150 прим.

Віддруковано у видавництві ТОВ «Аграр Медіа Груп»
04080, м. Київ, вул. Новокостянтинівська, 4А
Тел.: 0443615306, e-mail: info@agrarmedia.com
Свідоцтво про внесення субєкта видавничої справи
До Державного реєстру видавців ДК №3651 від 22.12.2009
www.agrarmedia.com